BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM GRAECORUM
ET ROMANORUM
TEUBNERIANA

# ANTHOLOGIA LATINA

# ANTHOLOGIA LATINA

SIVE

# POESIS LATINAE SVPPLEMENTVM

EDIDERVNT

FRANCISCVS BVECHELER ET ALEXANDER RIESE

---

PARS POSTERIOR

## CARMINA EPIGRAPHICA

CONLEGIT

FRANCISCVS BVECHELER

FASCICVLVS I

LIPSIAE

IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

MDCCCLXXXXV

# CARMINA LATINA EPIGRAPHICA

CONLEGIT

FRANCISCVS BVECHELER

I

LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI
MDCCCLXXXXV

# RENARDO KEKVLÉ

D · D · V IDVS DECEMBRES A · MDCCCLXXXVI

## 1

Enos Lases iuuate,
e]nos Lases iuuate,
enos Lases iuuate.
neue lue rue Marma  sins incurrere in pleores,
neue lue rue Marmar  [si]ns incurrere in pleoris,
neue lue rue Marmar  sers incurrere in pleoris.
satur fu, fere Mars,  limen [sal]i, sta berber.
satur fu, fere Mars,  limen sali, sta berber.
satur fu, fere Mars,  limen sali, sta berber.
sem]unis alternei  aduocapit conctos,
semunis alternei  aduocapit conctos,
simunis alternei  aduocapit [conct]os.
enos Marmor iuuato,
enos Marmor iuuato,
enos Mamor iuuato.
triumpe triumpe triumpe,  trium[pe tri]umpe.

CIL. I 28 VI 2104 Ritschelius PLME XXXVI A. AL. Meyeri 8 Romae. uetustissimum fratrum Arualium carmen cantatum in sacris deae Diae in aede clusa, relatum in actis collegii anno p. Ch. 218 (praecedit *ibi sacerdotes clusi succincti libellis acceptis carmen descindentes tripodauerunt in uerba haec,* sequitur *post tripodationem deinde signo dato publici introierunt et libellos receperunt*), eo autem tempore sine dubio ne a sacerdotibus quidem intellectum, nedum a quadratario qui tabulae litteras insculpsit negligenter. quamquam mihi ipse ille non tantum uidetur peccasse quantum Henzeno uisus est formas uerborum complures mutanti in actis fr. Aru. p. CCIV. Marinii atque eruditorum de uerbis numeris cantu opiniones hoc loco excutere non queo, incipiunt carmen finiuntque cola

# RENARDO KEKVLÉ

D · D · V IDVS DECEMBRES A · MDCCCLXXXVI

## 1

Enos Lases iuuate,
e]nos Lases iuuate,
enos Lases iuuate.
neue lue rue Marma  sins incurrere in pleores,
neue lue rue Marmar  [si]ns incurrere in pleoris,
neue lue rue Marmar  sers incurrere in pleoris.
satur fu, fere Mars,  limen [sal]i, sta berber.
satur fu, fere Mars,  limen sali, sta berber.
satur fu, fere Mars,  limen sali, sta berber.
sem]unis alternei  aduocapit conctos,
semunis alternei  aduocapit conctos,
simunis alternei  aduocapit [conct]os.
enos Marmor iuuato,
enos Marmor iuuato,
enos Mamor iuuato.
triumpe triumpe triumpe,  trium[pe tri]umpe.

CIL. I 28 VI 2104 Ritschelius PLME XXXVI A. AL. Meyeri 8 Romae. uetustissimum fratrum Arualium carmen cantatum in sacris deae Diae in aede clusa, relatum in actis collegii anno p. Ch. 218 (praecedit *ibi sacerdotes clusi succincti libellis acceptis carmen descindentes tripodauerunt in uerba haec,* sequitur *post tripodationem deinde signo dato publici introierunt et libellos receperunt*), eo autem tempore sine dubio ne a sacerdotibus quidem intellectum, nedum a quadratario qui tabulae litteras insculpsit negligenter. quamquam mihi ipse ille non tantum uidetur peccasse quantum Henzeno uisus est formas uerborum complures mutanti in actis fr. Aru. p. CCIV. Marinii atque eruditorum de uerbis numeris cantu opiniones hoc loco excutere non queo, incipiunt carmen finiuntque cola

quaternaria catalectica (Vsener de prisco metro graeco p. 77), in medio cola bina coniugantur uersusque efficiunt Saturnios

1 *e nos* diuisim Bergkius et Ribbeckius de particulis lat. p. 26. cf. Graecorum ἐμοί ἐμέ priscum *iouate* 4 *neueluaerue* lapis, at 5 et 6 *neueluerue* idem. interpretor cum Mommseno *neue luem* (potest *Luae*) *ruem Mars sinas* uel *seiris incurrere in plures.* non inuenitur in litteris latinis *rues* uocabulum, testis citatur Cyrilliana glossa, aeque formata *strues* et *lues* sunt. *r* geminata in *incurrere* abhorret a priscis 7 *furere,* at 8 et 9 *fufere* lapis. *fu* imperatiuus ut δείκνυ a *fuo fore.* similia uerba Homerica, ἆλτο δ' ἐπὶ μέγαν οὐδὸν ἔχων βιὸν ἠδὲ φαρέτρην Vlixes, et structura, οὐδὸν ἱκέσθαι. pro *sali sta* in uersu 9 *saii sia* lapis. *berber* uocatiuus uidetur, cf. βόρβορος βεβρός βάρβαρος 10 *semunis* semones quos cum semideis posteriores confundebant. *aduocapit* quod fuit qui interpretaretur *aduoca quid,* deformata terminatione ualere uidetur idem quod *aduocabitis.* tenuem labialem substitutam pro media ad priscam linguae latinae condicionem spectare puto qua pariter atque apud Tuscos et Vmbros mediae induruerint, cum et gutturalis mediae propria nota (gamma graecum) inuerteretur et *Alixenter Casantra* pronuntiaretur. scriptura ipsa certa est, licet Ritschelii tabula in 10 *aduocadit* exhibeat 12 *alternip* lapis aut *alternie* 16 quinquiens quod succlamatur *triumpe* siue *Triumpe,* cum quinario triplicatorum uersuum numero satis conuenit. et ad Saturnios modos minutius membrum cum maiore adaequatur tractu uocis moraue .

## 2

Gonlegium quod est aciptum aetatei age(n)d(ai),
opiparum ad ueitam quolundam festosque dies,
quei soueis a[rg]utieis opidque Volgani
gondecorant sai[pi]sume comuiuia loidosque,
ququei huc dederu[nt i]nperatoribus summeis,
utei sesed lubent[es be]ne iouent optantis.

CIL. XI 3078 ex auctoritate fideque Garruccii, Zvetaieff inscr. It. inf. dial. p. 26 Faleriis reperta lammina Romam delata ad Garruccium. in altera parte scriptum est *Iouei Iunonei Mineruai Falesce quei in Sardinia sunt donum*

*dederunt, magistreis L. Latrius K. f. C. Saluena Voltai f. coiraueront.* ultra Enni tempora et Catonis ascendere uetat geminata consonans in *summeis,* etsi alia cum Romanis titulis conlata antiquius saeculum produnt ut *opidque.* nescio qua mollitudine aerarii potius quam dialecti Faliscae propria factum est ut *conlegium Volcani condecorant* mediam pro tenui acciperent. ceterum alter quisque uersus introrsum reiectus est de more distichorum

1 acceptum, utile gratumque cottidiano uictui 3 *astutieis* Garruccius. in Plauti Aulul. 359 coquo dicitur *Volcano studes,* in Vespae iudicio coci et pistoris *est Vulcanus iudex qui nouit utrosque.* Romani uentrem Faliscum inter gulae delicias celebrarunt 4 *saisume* continuat et *suauissume* interpretatur FrMarx, Pl. Persae 633 comparat FrLeo 5 coqui hoc dis in altera parte scriptis dederunt *inperato. ribus* sic diremptum in aere 6 unus hic Saturnius formam a Varrone ceterisque praescriptam ostendit, proxime abest 1, longissime 2 et 5

## 3

Duct(u) | auspicio imperioque | eius Achaia capt(a),
Corinto | deleto Romam redieit | triumphans.
ob hasce | res bene gestas quod | in bello uouerat, |
hanc aedem et signu | Herculis Victoris |
imperator dedicat.

CIL. I 541 p. 150, PLME LI A. AL. Meyeri 13 Romae. praescriptum *L. Mummi L. f. cos.* qui triumphauit a. u. 609, dedicatio postea facta est, imperatoris uictoriaeque eiusdem plura habemus monumenta congesta a Mommseno. tabulas triumphales uictoriarumque in templis titulos ad Acci usque tempora uersu Saturnio compositos fuisse notum est, quem ritum cum Mummius quoque coluerit, aegre tamen mihi persuadeo carmen istud nec numerorum aequabilitate absolutum et pro illa aetate negligenter insculptum (u. 1 *duct.* et *capt.* scriptum est odioso operae compendio) id ipsum esse quod Mummius dedicarit, immo ex antiquiore tabula ne descriptum et immutatum sit uereor. atque in uerbis syllabisque remotioris antiquitatis fere omnia desunt indicia

1 Plautus Amphitr. 196 *ductu imperio auspicio suo* 2 *Corinto* aut masculino genere (ut graeci poetae ἀφνειὸν

et ὀφρυόεντα Κόρινθον) aut neutro (cf. Neue de formis l. l. I p. 654, Georges indicis formarum p. 174) 3 pronuntiare licet *uorat* ut Accius *animam* inquit *deuoro hostibus* praet. 15 R. 4 5 haec non in unum coeunt uersum nec solito Saturniorum modo cadunt . itaque 5 clausulam esse Ritschelius uoluit trochaicam. quod in tam breui spatio desultorium numerorum certamen displicet. immo Mummius haec si inscripsit, finiuit carmen colo quaternario catalectico ut hemistichio Saturnio, primigenio et exoletae licentiae uersiculo qualem in Falisco carmine uel Paelignis (17) uides *áfđed eite uus pritrome*

4

Quod re sua d[if]eidens asper afleicta
parens timens heic uouit, uoto hoc solut[o
de]cuma facta poloucta leibereis lubetes
donu danunt Hercolei maxsume mereto.
semol te orant, se [u]oti crebro condemnes.

CIL. I 1175 p. 240 X 5708 uidit Mommsen, PLME LII A Sorae. praescripta liberorum nomina *M. P. Vertuleieis C. f.* initiis septimi ab u. c. saeculi Ritschelius titulum adsignauit. litterae peruetustae, Saturnii interuallis in lapide distincti

1 *asper* Mommsenus negans fuisse in lapide praeterea quidquam: *asper[e]* priores. cf. Vergilianum *rebus non asper egenis* 3 de decuma parte Herculi pollucta cf. Plaut. Stich. 233, Varr. l. l. VI 54 et sat. 413, Masurium Sabinum apud Macrob. sat. III 6, 11 *(M. Octauius Herennus prima adulescentia tibicen postquam arti suae diffisus est, instituit mercaturam et bene re gesta decimam Herculi profanauit)* al. *lubetes* fuisse in lapide Ritschelius ait, confirmat Mommsenus. *lube[n]tes* uolgo

5

similis argumenti titulus est Aquilanus CIL. I 1290 IX 3569 quem Henzenus Mommsenusque ad hunc modum restituerunt

*. . . hoce ut l]ibe[t] don[u | . . . d]edit L. Aufidi(us) D. | [f . . . de]cuma facta | [Hercol]i mer(eto) iterum.* ⸢ *[simul] te orat, tu es | [sanctus] deus, quei tou|[tam a te] pacem petit. | [eum] adiouta*

plures illi quidem ab sinistra periisse litteras rati. quod uerum uidetur esse, etsi copulatum malim *donu dedit* et

in eadem sententia *iterum* positum cum *adiouta* et in primo uersu probatum quod Garruccius uidisse se dixit *h]oc tibei don[um.* continenter illa si leguntur, in u. 4 *imer* litteras non est qui expediam, nam *Imer* id est Himerus nomen proprium hic non habet locum. sed carmen numeris conceptum sine dubio preces extremae fuere: *quei tou[am prece] pacem petit, [auxilio] adiouta* aut alius modi

adde Carseolanum fragmentum CIL. IX 4071 a . . . *cilius L. f.* | *[dec]uma facta* | *[tem]ploque* | *[tib]i d(onum) dat* | . . . siue *[Hercol]i d. dat*

---

## 6

Honc oino ploirume cosentiont R[omane
duonoro optumo fuise uiro,
Luciom Scipione. filios Barbati
consol censor aidilis hic fuet a[pud uos.
hec cepit Corsica Aleriaque urbe,
dedet Tempestatebus aide mereto[d uotam.

CIL. I 32 p. 18, PLME XXXVIII E. AL. Burmanni II 43, Meyeri 2 Romae Scipionum in sepulcro repertum, ubi alter hic eiusdem uiri titulus CIL. I 31 *L. Cornelio L. f. Scipio aidiles cosol cesor.* consul a. u. 495 Corsicam cepit diruitque Aleriam, de Corsis Sardis Poenis triumphauit, censuram egit a. 496

1 *Romani* Grotefendius et Niebuhrius, *Romae* Sirmondus 2 *uiro uiroro* Grotefendius et Ritschelius opusc. IV p. 219 cum *uiroro* in altera tabula fuisse adiunctum statuerent. quod qui effigiem lapidis considerarit spatiumque post *uiro* sat amplum superfuisse reputarit, non poterit non ueri dissimillimum iudicare. accedit quod in gemello elogio A. Atili Calatini cos. a. u. 496 et 500 prope Scipionum tumulum sepulti Cicero de fin. II § 116 et Cat. m. 61 tantum haec lecta refert *hunc unum plurimae consentiunt gentes populi primarium fuisse uirum*, quae nisi duos explesse Saturnios credas, sensus uersusque ambitum exaequari desperes. nihil igitur deest. *uirum bonorum optumum* quasi hereditarium fuisse Scipionum agnomen Havetus ostendit conlato Liuio XXIX 14, 8 al.

3 *filiom* mutat Woelfflin in actis acad. Monac. 1892 p. 194 detrahens opinor de poeticis 5 *urbe pugnandod*

Ritschelius numeros supplemento indigere ratus, et ego olim *urbe clasid* 6 respicit hanc dedicationem Ouidius fast. VI 193. compleuit uersum Ritschelius et *meretod* quidem necessario, *mereto lubenter* Grotefendius

## 7

Cornelius Lucius Scipio Barbatus
Gnaiuod patre prognatus, fortis uir sapiensque,
quoius forma uirtutei parisuma fuit,
consol censor aidilis quei fuit apud uos,
Taurasia Cisauna Samnio cepit,
subigit omne Loucanam opsidesque abdoucit.

CIL. I 30 p. 16, PLME XXXVII B. AL. Meyeri 1

Romae repertum in Scipionum sepulcro cum hoc titulo CIL. I 29 *L. Corneli]o Cn. f. Scipio.* consul a. u. 456 bellum cum Samnitibus gessit, Taurasiam (Liu. XL 38) ignotumque Cisaunae oppidum diruit, in Lucanos exercitum duxit, censor fuit a. 464. carmen continuo scriptum sed ut lineolis Saturnii uersus discernerentur. ante carmen erasa antiquitus alia inscriptio decem aut duodecim uerba complectens, in quibus sub finem *c]eso[r.* filii elogium (6) cum a tralaticia formula incipiat, hoc patris libertate quadam ac facundia prooemii excellit. declinationis uerborumque formas in filii quam in patris titulo uetustiores legi dudum docti animaduerterunt. inde Ritschelius ac Mommsenus recte collegerunt patri non quo tempore ipse occiderat sed post filii mortem, id est ineunte sexto urbis saeculo hoc elogium obtigisse quo parem cum filio honorem haberet

3 *parissumus* cum Plauto exoleuit 5 *Samnio* alii accusatiuum esse uoluere in quo offendit *o* uocalis, cum reliqua eiusmodi nomina per *u* efferantur, et ipsa structura qua duobus neque ita claris Samnii oppidis male Samnium quasi tertium uideatur adiungi. alii ablatiuum interpretati sunt, cuius ne ipsius quidem forma plane conuenit cum *Gnaiuod patre*, constructio tamen prisco sermonis latini usu uindicari potest (*ex Samnio*, ut *tus Ponto, Fuluius Aetolia cepit* al.) 6 *Lucana* omisso terrae uocabulo pro Lucania singulare. *abdoucsit* correxisse quadratarium inter *c* et *i* inserta breuioris moduli littera *s* Cholodniak adfirmat contra Ritschelium opusc. IV p. 223

8

Quei apice insigne Dial[is fl]aminis gesistei,
mors perfe[cit] tua ut essent omnia breuia,
honos fama uirtusque, gloria atque ingenium.
quibus sei in longa licu[i]set tibe utier uita,
facile facteis superases gloriam maiorum.
qua re lubens te in gremiu, Scipio, recip[i]t
terra, Publi, prognatum Publio, Corneli.

CIL. I 33 p. 19, PLME XXXIX F. AL. Meyeri 3 Romae inuentum ubi superius carmen. cui Scipioni factum sit non clare patet. rettulit Viscontius non improbante Mommseno ad Africani maioris filium, minoris patrem adoptiuum, qui ab auguribus cooptatus est a. 574 (Liu. XL 42) adoptauitque filium ante a. 586 (Liu. XLIV 44), flamen autem Dialis fuisse non traditur. eius uitam Mommsenus intra a. 550 et 590 concludit. geminata consonans in *essent* 2 (contra *gesistei superases licuiset*) et *terra* 7 certe medio saeculo urbis sexto inferiorem aetatem ostendit. uerba inde a *mors* continuo scripta, sed Saturnii uersus tenuibus interuallis distincti. ad hoc qui primum uersum minoribus litteris incisum et reliqua Scipionum elogia Saturniis condita non plus senis obseruarit, mecum sentiet aliquando *mors* principium epigrammatis fuisse ac postea flamonii commemorationem adiectam

1 *insigne* neutrum est, ne *insignem* putes 2 iungendum *tua omnia* 4 transponi *utier tibe* Fleckeisenus uoluit 6 ex graecis γαῖα κόλποις ἐδέξατο, Cic. de leg. II 63

9

Magna sapientia multasque uirtutes
aetate quom parua posidet hoc saxsum.
quoiei uita defecit, non honos, honore,
is hic situs, quei nunquam uictus est uirtutei,
annos gnatus (uiginti) is [diu]eis m[an]datus,
ne quairatis honore quei minus sit mand[at]u[s.

CIL. I 34 p. 20, PLME XLI K. AL. Meyeri 4 inuentum Romae ubi superius carmen. praecedit *L. Cor-*

*nelius Cn. f. Cn. n. Scipio* qui qua aetate fuerit non constat. Viscontius filium Hispalli esse sumpsit eius qui consul obiit mortem a. u. 578, fratrem minorem Hispani praetoris a. 615, Mommsenus posse etiam de Hispani huius filio cogitari adnotauit. argutiae oratoriae ad septimi saeculi initia ducunt 3 non honestas sed uita defuit ad capessendum honorem (*honore* accusatiuus) 5 *gnatus XX is l..eis* ita ut sexta a fine littera et Ritschelio et mihi in ectypo uisa sit etiam pro *d* semiplena haberi posse. temptarunt *terreis, laudi est, leto est, Diteist, larueis* uestigiis lapidis ac sententiae contraria, *loceis* Mommsenus (cf. *loculum* sepulcralem), ego deos Manes intellego 6 id est honorem quem non acceperit, ut Viscontius interpretatur. Ritschelius 'cur minus honori sit mandatus', quam sententiam eleganter Lachmannus expressit (Lucr. p. 245) *honore quei minus sit mactus*, tamquam quadratarius perperam *mandatus* iterasset, potuit *mactatus*

## 10

aliud in Scipionum sepulcro fragmentum trium uersuum clausulas habet CIL. I 37 p. 21, PLME XL H, primi *s* litteram, secundi *Sci*]*pionem*, tertii *qu*]*o ad ueixei*. mortuus igitur quod ipse loquens fingitur, probabiliter Ritschelius Saturnii carminis esse exitus coniecit. iungendum *quoad*

## 11

Hoc est factum monumentum | Maarco Caicilio. |
hospes, gratum est quom apud | meas restitistei seedes: |
bene rem geras et ualeas, | dormias sine qura.

CIL. I 1006 p. 218 VI 13696, PLME LXIX D Romae in uia Appia. litterarum formae et geminatio uocalium et *qura* Acciana tempora produnt. cognatione M. Caecilium attigisse uidetur Q. Caecilius nullo insignis cognomine auonculus Attici, quem in monumento eius iuxta uiam Appiam Nepos ait sepultum

## 12

Heic est situs Q]ueinctius Gaius Protymus
ameiceis su]mma qum laude probatus,
quoius ing]enium declarat pietatis alumnus
Gaius Queinc]tius Valgus patronus.

CIL. X 5282 uidit Mommsen lapis inuentus prope Casinum, litterae antiquae, supplementa Mommseniana. Quinctium Valgum alia quoque monumenta memorant conlecta a Nisseno stud. Pomp. p. 119, quibus hoc quidem euincitur Ciceroniana aetate eum non fuisse posteriorem. socerum fuisse Rulli tr. pl. a. 691 nominatum a Cicerone de lege agr. III 3 probabiliter coniecit Dessau CIL. IX p. 695 add. 1140 difficile decernas cum paruum carmen sit idque mutilum, utrum iustos uersus habuerit an dictiones poeticas consarcinatas in uersuum speciem. nam 2 *summá cum laude probatus* et 3 *déclarat pietatis alumnus* clausulae uidentur hexametrorum. at 1 non potuit esse nisi Saturnius uersus (qualis est ille *Cornelius Lucius Scipio Barbatus*, siue plene *situs* siue *situ* pronuntiatum est), Saturnioque numeros aptos exhibet initium uersus 3 *quoius ingenium declarat*, etsi altera pars eius ab solita specie discedit. itaque u. 2 supplementum non muto quippe quod litterarum numero bene congruat cum 3, licet uersiculus magis sic fiat tolerabilis *boneis uireis summa qum laude probatus*. in u. 3 *pietatis* cum *ingenium* aut *alumnus* construitur duriuscule, nec tamen credibile est in sequente uersu periisse nomen ex quo illud aptum fuerit *(studio C.)*. eius uersus exitus Saturniis heroisque conuenit, totus non differt a prosa

## 13

Est hoc monimentum Marcei Vergilei Eurysacis,
pistoris redemptoris : apparet.

CIL. I 1013 ss. p. 222, PLME LXXXVIII Romae ante portam Esquilinam. Ciceronis aetate titulus non antiquior, ut *y* littera ostendit. prior uersus ter in monumento legitur (1014 *Margei*, 1015 *Marci Vergili*), secundus bis 1013 et 1014. carmen illud esse aut saltem oportuisse fieri recte Mommsenus inde conclusit quod omnibus praenomen litteris perscriptum est. tamen uix unum iste uersum scite absoluit. inferior uersus a cottidiano sermone non differt nisi extremo uerbo, quod neque redemptorem apparitorum neque apparitorem ipsum Eurysacem fuisse significat sed spectari iubet signa monumenti pistorium opificium imitantia explanata ab Iahnio in actis soc. Saxon. 1861 p. 341

## 14

de uxore Eurysaces marmori ibidem inuento, quod panarii speciem refert, hoc mandauit epitaphium CIL. I 1016: *fuit Atistia uxor mihei, femina opituma ueixsit,*

*quoius corporis reliquiae quod superant sunt in hoc panario.* quod item carmen proque carminis uetustioris uersiculo substitutum credas tali *quoius corporis reliquiae sunt in hoc monumento.* tum fortasse de filia agitur hoc fragmento CIL. I 1018 *quoius format . . . | uicerunt mores fi . . .* unde Ritschelius Saturnium fecit *quoius formae decorem uicerunt mores* comparato Scipionis Barbati elogio 7, 3. potest *quoius forma(m) t[enaces] uicerunt mores fi[dei*

## 15

compilationis exemplum memorabile Mommsenus indicauit CIL. I 1071 VI 23137 ubi uiri mulierisque nominibus formulae quaedam cum subicerentur, ne numerus quidem consertorum uocabulorum adaequatus est: *heis sunt duo concordes, famaque bona exsituq. hones(to) felixs.* prior formula principium esse Saturnii uersus potuit, altera prope abest ab Saturnio integro *(exsituq. fati).* talia qui conquiret sperans priscorum elogiorum se aliquot particulas recuperaturum, non eum quidem stulta spe delectari dixerim, at incertissima tamen cum alias ob causas tum ideo quod Saturnius numerus tam humilis est ac flexibilis ut facile ad pleraque enuntiata torqueatur (uelut CIL. I 1072 *uxsor fruge bona pudica* uel 1256 *bona proba frugei salue*)

## 16

singulares ex inscriptionibus discernere uersus Saturnios periculosa res est et nisi aetas tituli externaque indicia aut elocutio impulerint carmen ut ponamus, plane temeraria. diu autem plebis siue notitia penitus insita siue rudi assuetudine uetustae poesis resedisse memoriam monumento docemur Eurysacis. huius hominis temporibus fere aequalis erat Campanus cuius CIL. I 1241 X 4255 epitaphium habemus: *P. Octaui A. l. Philom[usi] ossa heic sita sunt*, infra indicantur fines monumenti quique faciundum curarint, interiecta est prisca *parentum* appellatione notabilis ac fortasse e caerimoniis publicis repetita formula haec *deis inferum parentum sacrum ni uiolato,* cf. *diuis parentum sacer esto* in legibus regiis et *parentare Parentalia*

in uasculis ossuariis Romanis Fabretti 21, 91 Iahn spec. epigr. 44, 173 Henzen 7342 admonitio haec legitur *ne tangito, o mortalis, reuerere Manes deos*, in qua Manes di pro dis Manibus dicti sunt praeter consuetudinem (Phaedrus I 27, 6 *uiolarat quia Manes deos*). proposui quondam *reue-*

*rere Manes diuos*, nunc quoque carmen istud puto repetitum identidem

Staberiae P. l. Florae sepulcrum Campanum CIL. X 4352 haec habet bis insculpta: *rogo te, mi uiator, noli mi nocere.* quae nisi iterata essent, abicerem carminis cogitationem, certam esse ne sic quidem contendo

CIL. VI 12802: *rogo per superos, qui estis, ossa mea tueatis* uerba instar carminis

Barii Caecilius Felicio de Phoebe coniuge erepta dolorem sic testatur CIL. IX 292: *iniqua fata, quae nos tam cito disiunxerunt* non quidem extra numeros sed ut ipsum Saturnios percepisse negem

CIL. I 1064 . . . *T. Attius Ɔ. l. Auctus coiugi, T. Luscius Ɔ. l. Corumbus patronae pro meriteis dant ubei eorum ossa quiescant* ex his postrema ut Saturnium aequent casu factum esse, licet *dant* praesens orationis uideatur exquisitae, structura uerborum euincit

17

numeros Saturnios tractanti quoniam proficiscendum est ab inscriptionibus, adiungere uisum est Paelignos titulos Saturniis conceptos inscriptos circa belli socialis tempora inuentos Corfinii, quos ego explicare conatus sum musei rhen. 33 p. 272 et 35 p. 495, post multi repetierunt et commentati sunt, cf. Zvetaieff inscr. It. dial. n. 13 et 14, Thurneysen mus. rhen. 43 p. 347. unus hic est:

. *pracom* . . . . . .
*usur pristafalacirix* *prismu petieđu ip uiđad*
*uibđu omnitu Vranias* *ecuc empratois*
*elisuist . Cerfum* *sacaracirix Semunu sua*
*aetatu firata fertlid* *praicime Perseponas*
*afđed . eite uus pritrome* *pacris puus ecic*
*lexe lifar, dida uus* *deti hanustu Herentas*

quem sic fere interpretabar: . . . cum] annuus antistes primum impetum ibi uiderat, uotum conceptum, Vraniae hoc imperatis exsolutum est; deos uenerabundus semonesque aetatem messe fertili in sedem Proserpinae abdidit; ite porro in annum placidi, ut hic legibus satis fiat, det annum ditem honustum Venus. alter titulus sepulcralis est quasi unus ex multis breuior et minus quam ille agitatus controuersiis:

*pes pros ecuf incubat* | *casnar oisa aetate* |
*C. Anaes solois* *des forte* | *faber*

id est ut puto: pedes paucos hic incubat senex usa aetate C. Annaeus omnibus diues fortunae faber

accedat Oscum carmen Anxiae in aedicula supra caput adstantemque iuuenem insculptum litteris graecis (Zvetaieff n. 232)

πωτ ϝολλοͱωμ σοροϝωμ ειν  καπιδιτωμ καͱας λεικειτ
κω αχερηι λιοκακειτ σϝα .μ?  εσοτ βρατωμ μειαιανα..
i. quod iste pollicitus est locauitque, id meritum ista habet

---

## 18

Templum hoc sacratum her[oibus, qui] quod ger[unt
Augustí nomen felix [illis] remaneat,
stirpis suae laetetur u[t regno] parens.
nam quom te, Caesar, tem[pus] exposcet deum
caeloque repetes sed[em, qua] mundum reges,
sint hei, tua queí sorte ter[rae] huic imperent
regantque nos felicibu[s] uoteis sueis.

CIL. X 3757 uidit Mommsen, Nissen in Herme I p. 152 Acerris inuentus lapis. subscriptum *L. Aurelius L. f. Pal. Rufu[s] primopilaris l[eg.] XVI militans st... imp. Caesaris*... pulcra litterarum forma et legionis nomen ad Domitiani tempora titulum detrudi uetant. ad Claudium et Neronem Britannicumque (a. 50—54) Nissenus rettulit, Mommsenus ad ipsum Augustum, agi uideri de aedicula Laribus id est ἥρωσιν Augustis ita dedicata, ut sub eorum imaginibus C. et L. Caesares colerentur

1 sic Mommsenus et ego: *heroum quoi Germanici* Hauptius cum Nisseno. *quod ge* litterae certae sunt, quae sequitur posse *n* esse Zangemeister testatur, *germanici* non potest fuisse in lapide. *Herculi* priorum commentum (Mommsen IRN. fals. 274) et uersu et sensu refutatur 2 *semper* Nissenus addiderat, *nobis* Mineruinius 3 *sceptro* OHense et Leo proponunt uel *factis* 5 similia de Augusto iam Vergilius Horatius *(serus in caelum redeas)* Ouidius praedicauerant 7 post *felicibu* licet ex priorum uersuum analogia plures litteras periisse putaueris, nolito tamen *ex* adicere propositum ab Hauptio, ne metrum pessum des praue diuiso anapaesto

## 19

Siluane sacra semicluse fraxino
et huius alti summe custos hortuli,

tibi hasce grates dedicamus musicas,
quod nos per arua perq. montis Alpicos
tuique luci suaue olentis hospites,
dum ius guberno remq. fungor Caesarum,
tuo fauore prosperanti sospitas.
tu me meosque reduces Romam sistito
daque Itala rura te colamus praeside:
ego iam dicabo mile magnas arbores.

CIL. XII 103 descr. Hirschfeld, Or. 1613. AL. Burmanni I 49, Meyeri 602 Aximae. subscriptum *T. Pomponi Victoris proc(uratoris) Augustor(um)* Alpium Graiarum, quod munus describitur uersu 6. litteratura tabulae bona dicitur saeculi II exeuntis, Frontonianis conueniunt *rem fungor* et sanctiorum uerborum prosperandi sospitandique compositio. iambi puri excepto quarto pede uersus 8
3 *musicas* in marmore est, non *maximas* 4 *Alpicos* pro Alpinis Nepos Hannib. 3 5 siluarum incolas feras 10 *mile* non geminata *l* lapis

## 20

Diuum sodalis, consu[l ex] uerno die
et post Sicanos postque Picentis u[iro]s
ac mox Hiberos Ce[lta]s, Venetos, De[l]matas,
Libur]na regna, post feros Iapudas
Germaniarum consularis Maximus,
paren[s] adultae prolis gemina[e] liberum,
aram dicauit [s]ospiti Concordiiae,
Granno, Camenis, Martis et Pacis Lari,
qui[n e]t deorum stirpe genito Caesari.

Brambach inscr. rhen. 484, Zangemeister mus. rhen. 19 p. 50, Hettner catal. mus. Bonn. 67. contuli. tractarunt Huebner ann. inst. rom. 1864 p. 233 et 396, Henzen ann. antiquar. rhen. 37 p. 152 aliique Bonnae. subscriptum *C. Fuluius G. f. Maximus leg. Aug. pr(o) pr(aetore)*. fuit Fuluius ex praetura proconsul Siciliae et iuridicus per Picenum, deinde consul suffectus kalendis Martiis ut uidetur

*quoius corporis reliquiae quod superant sunt in hoc panario.* quod item carmen proque carminis uetustioris uersiculo substitutum credas tali *quoius corporis reliquiae sunt in hoc monumento.* tum fortasse de filia agitur hoc fragmento CIL. I 1018 *quoius format* . . . | *uicerunt mores fi* . . . unde Ritschelius Saturnium fecit *quoius formae decorem uicerunt mores* comparato Scipionis Barbati elogio 7, 3. potest *quoius forma(m) t[enaces] uicerunt mores fi[dei*

## 15

compilationis exemplum memorabile Mommsenus indicauit CIL. I 1071 VI 23137 ubi uiri mulierisque nominibus formulae quaedam cum subicerentur, ne numerus quidem consertorum uocabulorum adaequatus est: *heis sunt duo concordes, famaque bona exsituq. hones(to) felixs.* prior formula principium esse Saturnii uersus potuit, altera prope abest ab Saturnio integro *(exsituq. fati).* talia qui conquiret sperans priscorum elogiorum se aliquot particulas recuperaturum, non eum quidem stulta spe delectari dixerim, at incertissima tamen cum alias ob causas tum ideo quod Saturnius numerus tam humilis est ac flexibilis ut facile ad pleraque enuntiata torqueatur (uelut CIL. I 1072 *uxsor fruge bona pudica* uel 1256 *bona proba frugei salue*)

## 16

singulares ex inscriptionibus discernere uersus Saturnios periculosa res est et nisi aetas tituli externaque indicia aut elocutio impulerint carmen ut ponamus, plane temeraria. diu autem plebis siue notitia penitus insita siue rudi assuetudine uetustae poesis resedisse memoriam monumento docemur Eurysacis. huius hominis temporibus fere aequalis erat Campanus cuius CIL. I 1241 X 4255 epitaphium habemus: *P. Octaui A. l. Philom[usi] ossa heic sita sunt,* infra indicantur fines monumenti quique faciundum curarint, interiecta est prisca *parentum* appellatione notabilis ac fortasse e caerimoniis publicis repetita formula haec *deis inferum parentum sacrum ni uiolato,* cf. *diuis parentum sacer esto* in legibus regiis et *parentare Parentalia*

in uasculis ossuariis Romanis Fabretti 21, 91 Iahn spec. epigr. 44, 173 Henzen 7342 admonitio haec legitur *ne tangito, o mortalis, reuerere Manes deos,* in qua Manes di pro dis Manibus dicti sunt praeter consuetudinem (Phaedrus I 27, 6 *uiolarat quia Manes deos*). proposui quondam *reue-*

*rere Manes diuos*, nunc quoque carmen istud puto repetitum identidem

Staberiae P. l. Florae sepulcrum Campanum CIL. X 4352 haec habet bis insculpta: *rogo te, mi uiator, noli mi nocere.* quae nisi iterata essent, abicerem carminis cogitationem, certam esse ne sic quidem contendo

CIL. VI 12802: *rogo per superos, qui estis, ossa mea tueatis* uerba instar carminis

Barii Caecilius Felicio de Phoebe coniuge erepta dolorem sic testatur CIL. IX 292: *iniqua fata, quae nos tam cito disiunxerunt* non quidem extra numeros sed ut ipsum Saturnios percepisse negem

CIL. I 1064 . . . *T. Attius Ɔ. l. Auctus coiugi, T. Luscius Ɔ. l. Corumbus patronae pro meriteis dant ubei eorum ossa quiescant* ex his postrema ut Saturnium aequent casu factum esse, licet *dant* praesens orationis uideatur exquisitae, structura uerborum euincit

## 17

numeros Saturnios tractanti quoniam proficiscendum est ab inscriptionibus, adiungere uisum est Paelignos titulos Saturniis conceptos inscriptos circa belli socialis tempora inuentos Corfinii, quos ego explicare conatus sum musei rhen. 33 p. 272 et 35 p. 495, post multi repetierunt et commentati sunt, cf. Zvetaieff inscr. It. dial. n. 13 et 14, Thurneysen mus. rhen. 43 p. 347. unus hic est:

. *pracom* . . . . . .
*usur pristafalacirix prismu petieđu ip uiđad*
*uibđu omnitu Vranias ecuc empratois*
*elisuist . Cerfum sacaracirix Semunu sua*
*aetatu firata fertlid praicime Perseponas*
*afđed . eite uus pritrome pacris puus ecic*
*lexe lifar, dida uus deti hanustu Herentas*

quem sic fere interpretabar: . . . cum] annuus antistes primum impetum ibi uiderat, uotum conceptum, Vraniae hoc imperatis exsolutum est; deos uenerabundus semonesque aetatem messe fertili in sedem Proserpinae abdidit; ite porro in annum placidi, ut hic legibus satis fiat, det annum ditem honustum Venus. alter titulus sepulcralis est quasi unus ex multis breuior et minus quam ille agitatus controuersiis:

*pes pros ecuf incubat* | *casnar oisa aetate* |
*C. Anaes solois des forte* | *faber*

id est ut puto: pedes paucos hic incubat senex usa aetate
C. Annaeus omnibus diues fortunae faber

accedat Oscum carmen Anxiae in aedicula supra caput adstantemque iuuenem insculptum litteris graecis (Zvetaieff n. 232)

πωτ ϝολλοͱωμ σοροϝωμ ειν    καπιδιτωμ καͱας λεικειτ
κω αχερηι λιοκακειτ σϝα .μ?    εσοτ βρατωμ μειαιανα..
i. quod iste pollicitus est locauitque, id meritum ista habet

---

## 18

Templum hoc sacratum her[oibus, qui] quod ger[unt
Augustí nomen felix [illis] remaneat,
stirpis suae laetetur u[t regno] parens.
nam quom te, Caesar, tem[pus] exposcet deum
caeloque repetes sed[em, qua] mundum reges,
sint hei, tua queí sorte ter[rae] huic imperent
regantque nos felicibu[s] uoteis sueis.

CIL. X 3757 uidit Mommsen, Nissen in Herme I p. 152 Acerris inuentus lapis. subscriptum *L. Aurelius L. f. Pal. Rufu[s] primopilaris l[eg.] XVI militans st... imp. Caesaris*... pulcra litterarum forma et legionis nomen ad Domitiani tempora titulum detrudi uetant. ad Claudium et Neronem Britannicumque (a. 50—54) Nissenus rettulit, Mommsenus ad ipsum Augustum, agi uideri de aedicula Laribus id est ἥρωσιν Augustis ita dedicata, ut sub eorum imaginibus C. et L. Caesares colerentur

1 sic Mommsenus et ego: *heroum quoi Germanici* Hauptius cum Nisseno. *quod ge* litterae certae sunt, quae sequitur posse *n* esse Zangemeister testatur, *germanici* non potest fuisse in lapide. *Herculi* priorum commentum (Mommsen IRN. fals. 274) et uersu et sensu refutatur 2 *semper* Nissenus addiderat, *nobis* Mineruinius 3 *sceptro* OHense et Leo proponunt uel *factis* 5 similia de Augusto iam Vergilius Horatius *(serus in caelum redeas)* Ouidius praedicauerant 7 post *felicibu* licet ex priorum uersuum analogia plures litteras periisse putaueris, nolito tamen *ex* adicere propositum ab Hauptio, ne metrum pessum des praue diuiso anapaesto

## 19

Siluane sacra semicluse fraxino
et huius alti summe custos hortuli,

tibi hasce grates dedicamus musicas,
quod nos per arua perq. montis Alpicos
tuique luci suaue olentis hospites,
dum ius guberno remq. fungor Caesarum,
tuo fauore prosperanti sospitas.
tu me meosque reduces Romam sistito
daque Itala rura te colamus praeside:
ego iam dicabo mile magnas arbores.

CIL. XII 103 descr. Hirschfeld, Or. 1613. AL. Burmanni I 49, Meyeri 602 Aximae. subscriptum *T. Pomponi Victoris proc(uratoris) Augustor(um)* Alpium Graiarum, quod munus describitur uersu 6. litteratura tabulae bona dicitur saeculi II exeuntis, Frontonianis conueniunt *rem fungor* et sanctiorum uerborum prosperandi sospitandique compositio. iambi puri excepto quarto pede uersus 8

3 *musicas* in marmore est, non *maximas* 4 *Alpicos* pro Alpinis Nepos Hannib. 3 5 siluarum incolas feras 10 *mile* non geminata *l* lapis

## 20

Diuum sodalis, consu[l ex] uerno die
et post Sicanos postque Picentis u[iro]s
ac mox Hiberos Ce[lta]s, Venetos, De[l]matas,
Libur]na regna, post feros Iapudas
Germaniarum consularis Maximus,
paren[s] adultae prolis gemina[e] liberum,
aram dicauit [s]ospiti Concordiiae,
Granno, Camenis, Martis et Pacis Lari,
qui[n e]t deorum stirpe genito Caesari.

Brambach inscr. rhen. 484, Zangemeister mus. rhen. 19 p. 50, Hettner catal. mus. Bonn. 67. contuli. tractarunt Huebner ann. inst. rom. 1864 p. 233 et 396, Henzen ann. antiquar. rhen. 37 p. 152 aliique Bonnae. subscriptum *C. Fuluius G. f. Maximus leg. Aug. pr(o) pr(aetore).* fuit Fuluius ex praetura proconsul Siciliae et iuridicus per Picenum, deinde consul suffectus kalendis Martiis ut uidetur

(*C. Fuluium Max. cos.* ordinarium anni 263 memoratum in titulo Narbonensi CIL. XII 4324 eundem esse censet Mommsenus ibi add. p. 845), mox consularis legatus Aug. pro pr. prouinciae Hispaniae citerioris, legatus Aug. extra ordinem missus in regionem Transpadanam, legatus Aug. pro pr. prou. Delmatiae ad quam Iapydes et Liburnorum ciuitates pertinebant, denique legatus Aug. pro pr. Germaniarum, ut uidetur, superioris simul et inferioris, praeterea cooptatus in sodales diuorum ut Hadrianales Antoninianos. iuridicos Italiae M. Aurelius dedit, *consularis* prouinciae Septimi Seueri aetate legatus consularis etiam extra carmina uocatur. uix posterior fuit Maximus Bruttio Praesente Commodi socero cos. II a. 180 qui quod etiam Fului Maximi nomina ferebat, accidisse potest ut cognatione illum contingeret. ara dicata est sollemnibus togae purae liberorum. iambi integritas in quarto pede bis neglecta u. 3 ubi sponte se obtulisse credas *mox Celtiberos, deinde* et u. 6

1 *ex* posui, *et* priores  3 Lucanus IV 10 *Celtae miscentes nomen Hiberis,* Martialis Bilbilitanus IV 55, 8 *nos Celtis genitos et ex Hiberis,* X 65, 3 *dicor ex Hiberis et Celtis genitus*, pariter asyndetos VII 52, 3 *meas gentes et Celtas rexit Hiberos*  *d. e. matas* ut uidetur lapis  4 Vergilius Aen. I 244 *regna Liburnorum.* muneris nouissime transacti recens memoria uberiorem hanc orationem suggessit  8 Grannus deus regionum Rheno adiacentium salutaris et musicus confusus cum Apolline cultus a Caracalla (Dio C. 77, 15)  *Marti Victoriae Paci* inter alia numina signum dedit Antistius Aduentus item legatus Aug. in Germania inferiore (Brambach 55), *genio Martis* milites in superiore (ib. 1611 et 1701). idem ualet Lar Martis  9 *quin* dedit Hauptius

## 21

Annaeus Placidus Herculi donum dedi.

CIL. VI 271, Gruter 44, 4 a Smetio  Romae. ob omissum praenomen et deum post positum et primam uerbi formam carmen meditatum

## 22

Argiue uictor Hercules, donum hoc tibi
urbanus praetor Veldumnianus Iunius.

CIL. VI 319. AL. Burmanni I 38, Meyeri 595 Romae. effetam aetatem neglectum uerbum nomenque quattuor in syllabas coartatum ostendunt, litteraturam tertii saeculi esse Rossius et Henzenus aiunt. similia Herculi metris aliis scripta extant a praetoribus urbis qui rem diuinam ad aram maxumam faciebant

## 23

Hercules inuicte, sancte Siluani nepos,
hic aduenisti: ne quid hic fiat mali.

Ephem. epigr. IV p. 263 n. 736 uidit Bormann et absoluit lectionem, CIL. VI 329, Or. 4957, cf. Ritschelium tit. Mumm. p. 3  Romae in parua ara marmorea. subscriptum *g(enio) p(opuli) r(omani) f(eliciter)*. antiquius subest exemplum, cf. graecos iambos ὁ τοῦ Διὸς παῖς καλλίνικος Ἡρακλῆς ἐνθάδε κατοικεῖ, μηδὲν εἰςιέτω κακόν (mus. rhen. 12 p. 248 Kaibel epigr. 1138)

1 *Hercles* scribitur rarissime (CIL. I 1500, Or. 1529, cf. Brambach inscr. rh. 666 et 315), at *hercle* durauit Siluani nepos Hercules alias non traditur, imp. Commodum Bormannus act. inst. rom. 1879 p. 43 hunc Herculem intellegi uoluit

## 24

Imminet Leoni Virgo caelesti situ
spicifera, iusti inuentrix, urbium conditrix,
ex quis muneribus nosse contigit deos,
ergo eadem mater diuum, Pax, Virtus, Ceres,
dea Syria, lance uitam et iura pensitans.
in caelo uisum Syria sidus edidit
Libyae colendum. inde cuncti didicimus.
ita intellexit numine inductus tuo
Marcus Caecilius Donatianus militans
tribunus in praefecto dono principis.

CIL. VII 759 contulit Huebner, Henzen Or. 5863 Magnis ad uallum Hadriani (Carvoran Northumbriae) in tabula magna lapidea litteris bonis saeculi tertii. neque oratio perite ac perspicue composita nec uersus satis emendati, 1 *iminet* legendum anapaestice, 2 *urbium* et 9 *Do-*

*natianus* non explicita *i* uocali, uersus 7 hiat in caesura, 3 si *contigit* est συνέβη, hoc pede claudet. nempe fecit titulum qui in caliga militauerat usque ad praefecturam cohortis auxiliaris homo de plebe

1 de Virgine Leonis signo propinqua et cum Cerere, Atargati, aliis numinibus confusa uide scholia Germanici p. 65 Br., Auienum Arat. 277 ss., Macrobium sat. I 23, 20

3 *contigit* ualere potest id quod *contingit* 4 *ergo,* pro quo *uirgo* optaram in Iahni ann. 77 p. 65, collectiuum est, interpositum ad reuocandum orationis cursum 5 lance uitam pensantis Iouis notionem Homerus et Vergilius expresserant 7 apparuisse signum illud in Africa an suam patriam significat Donatianus? deam magnam uirginem caelestem inscriptiones Africanae complures praedicant 10 recte Henzenus tribunum cohortis intellegit qui re praefectus, honore tribunus fuerit. dissimili breuitate dicebant *in equite spectare*, similiore poetae *atque in rege tamen pater est* quaeque Lachmannus ad Prop. p. 59, Peerlcampus ad Hor. II 19 et IV 9, 41 enotarunt, contraria omnes *ex praefecto*. tendebat Magnis cohors I Hamiorum sagittariorum, ut uidetur, Syriaca

## 25

casu alii possunt uersiculi nati esse uelut non uolgariter scriptum exordium dedicationis in Britannia factae anno 191 *deo qui uias et semitas commentus est* CIL. VII 271 (Or. 2073) aut matronis factae Mediolanii CIL. V 5790 *Secundus Rufianus pro natis suis*

## 26

Felicitas] hic habitat:| nihil intret mali.

CIL. III 5561, Henzen Or. 7287, uidi quod superest Iuuaui in pauimento iam diruto *Felicitas* suppleuit Abeken ipse conlocans post *habitat*, in principio autem carminis causa Zangemeister CIL. IV add. p. 196. Pompeis in pistrino CIL. IV 1454 *hic habitat Felicitas*, in taberna ibidem 733 graeci quos ad 23 adscripsi iambi

pauimento atrii Pompeiani inscripta haec sunt act. inst. arch. Rom. 1880 p. 226: *aue Quartilla*: *dabis, salus bis*: *ora gratus architec. s. p. s. ego felix mei* quae quamquam ex notis obscuriora sunt et pluribus modis explicari possunt, aperte tamen exeunt in iambos eosque quaesitos, quia non est scriptum *meique*. exemplum propono tale

*saluebis: ora gratus architectoni,*
*sim patrimoni semper ego felix mei*

## 27

Rufine haruspex, di te seruent cum tuis.

CIL. X 1895 uidit Mommsen  Puteolis, nunc Neapoli  haec ab altera parte lapidis scripta, ab altera *honori C. Mari Fortinati, patrono triclini Elueniani n. a. r.* aut *b.* honoris auctori fortasse sic acclamatum est ob gratias

---

## 28

Marcus Frontínus Memnonem coram audio.

CIL. III 62  in Memnonis statua sub carminibus Maximi Statilii trochaico et iambico quae infra proponentur, ergo post a. 136 m. Febr.  iambum Mommsenus agnouit ex praenomine omnibus litteris scripto. et carminis causa praesens tempus electum est adiectumque *coram* (Horatius epist. I 7, 38 *audisti coram*)

## 29

Vrsus togátus uitreá quí prímus pila
lúsí decenter cum meís lúsóribus
laudante populó maximís clámóribus
thermís Traiiáni, thermís Agrippae et Titi,
multum et Nerónis, sí tamen mihi créditis,
ego sum. ouantés conueníte pilicrepí
statuamque amíci flóribus, uiolís rosís
folióque multó adque unguentó marcidó
oneráte amantés et merum prófundite
nigrum Falernum aut Sétínum aut Caecubum
uíuó ac uolentí dé apothécá dominicá
Vrsumque canite uóce concordí senem
hilarem iocósum pilicrepum scholasticum,
quí uícit omnés antecessórés suós
sénsú, decóre adque arte suptílissimá.

nunc uéra uersu uerba dícamus senés:
sum uictus ipse, fateor, á ter cónsule
Véró patrónó, nec semel sed saepius,
cuius libenter dicor exodiarius.

CIL. VI 9797 descripsere Lersch Bormann alii, Or. 2591. AL. Burmanni III 29, Meyeri 890 Romae in basilica Vaticana. Verus patronus u. 18 est M. Annius Verus consul tertium anno 126, ut docuerunt Borghesius op. V p. 352 et Mommsenus eph. ep. I p. 55. *i* elatae apicisque notae crebrae nec umquam falsae. plerique iambi puri, hiatus legitimus in 11 correpta uoce monosyllaba, orationis pausae coniunctus in 6, numerorum incisioni in 8 (neque enim quattuor *unguento* efficit syllabas) et 10. *Agrippae* molossicum ut apud epicos u. 4

1 *primus togatus saltare instituit* Plinius de Stephanione NH. VII 159 4 illas tum Romani habebant thermas, Agrippae et Neronianas mox Alexandrianas in regione nona, Titi et Traiani in tertia 6 *A. Vettium Firmum aed. pilicrepi facite* titulus Pompeianus Henzen 7305 8 de signis unguentatis Marinius dixit frat. aru. p. 394 s. addiditque p. 423 Ruhnkeni coniectura *nardino* repulsa unguenta sic ut uina dici marcida aut a uetustate aut ab effectu. uerum illud est, nam *et ipsa unguenta uetustate meliora* teste Plinio NH. XIII 19 10 *nigra Falerna* Martialis VIII 56, 14 ac saepius. *diuos Augustus Setinum praetulit cunctis et fere secuti principes, antea Caecubo erat generositas celeberrima, secunda nobilitas Falerno agro erat* Pliuius NH. XIV 61 s. 11 uiuus igitur senex effigie ornatus est. apothecam dominicam Morcellus statuit esse Veri patroni, rectius Mommsenus imperatoriam in qua uina adseruabantur optuma (Galenus XIV p. 26 K.). seruus in Petroni sat. 31 *uinum dominicum* 18 sic imp. M. Aurelius *pila lusit adprime* (uita Ant. phil. 4, 9), CIL. VI 8997 *P. Aelio Aug. lib. Secundo pilario omnium eminentissimo*

19 *exodiarius apud ueteres in fine ludorum intrabat, qui ridiculus foret* scholiasta Iuuenalis 3, 175

## 30

. . . . . . .

deo f]auente principum [c]ui maximus
dat co]nsulatus cuncta ha[b]ere insignia,
sellam cu]rulem scipionem purpuram.

CIL. X 1709 uidit Mommsen, Or. Henzen 6448a Puteolis erutum, nunc in museo Neapolitano ante 1 leguntur litterae supra mutilatae *lucaldo* quae utrum ad clausulam trimetri (*illuc ad domum* sim.) an ad uiri nomen honorati spectent nescio. carmen contineri uerbis quae supersunt editores non animaduerterant etsi pleraque recte restituerunt. iambi puri

1 *deo* scripsi, uelut in titulo honorario Minucii Aeterii anni 367 CIL. X 4724 prima uerba sunt *fabente maiestate dei* fortasse Constantinus Maximus 3 *scipionem* solent consules gestare in diptychis (WMeyer de tab. eburnis p. 18)

---

31

Adesse ultorem nati m[e] credas mei:
mori]tor. — Virtus nusqua terreri potest.

CIL. XII 5687, 4, Froehner Philologi suppl. V p. 25 Arausione in uasculo anaglypto, in quo adstantibus dis congrediuntur Hercules clauam et Mars scutum hastamque tenens. Martis figurae adscripta sunt prima *adesse -tor*, Herculis postrema. tragici coloris uersus agnouit Froehner, ulturus Mars uidetur Cycnum filium

2 *mori]tor* proposuit Weilius Revue de philol. 9 p. 103, qualis ἀρχαισμὸς graues illos trimetros non dedecet, *congredi]tor* Leo. potest etiam conuicii aliquid fuisse adiectum ut *grassator*

32

CIL. IV 1237 Pompeis in pariete epistolicam praescriptionem uersumque Vergilianum Aen. IX 269 deformatum secuntur haec ex scholastica fortasse tragoediae lectione adgesta

*uirtutis merces: palmam pretium gloriae,*
*uictoriae spem causas*

cf. Sen. Troad. 209

33

Vbi perna cocta est, si conuiuae apponitur,
non gustat pernam, lingit ollam aut caccabum.

CIL. IV 1896, Garrucci graff. Pomp. tab. IV 6 in murum Pompeianum fortasse ex Atellanae aut mimi memoria transcripti uersus

1 *Quoi* legerat Wordsworth Pomp. inscr. p. 23 et *adponitur* 2 sic catillones dicti quod catillos ligurriebant (Macrobius sat. III 16, 17)

34

Senem seuerum semper esse condecet.
bene debet esse pouero qui discet bene.

CIL. III p. 962 n. 2 designauit Mommsen in tegula Pannonica Sauariae reperta incisum stilo. grammatici pueros instituebant scribendis sententiis (Quintil. I 9, 3) 2 alia manus scripsisse uisa est Mommseno, species tamen tegulae uerborumque distributio magis fauet unum fuisse scriptorem putanti *pouer* unicum, unde *por* et *puer*

35

Minimum malum fit contemnendo maxumum.

CIL. IV 1811 et 1870, hic *Menedemerumenus* adscripsit homo ridens personam Hautontimorumeni, ergo bis repetitus in muro Pompeiano poetae uersus. adsimilis Syri sententia *necesse est minima maximorum esse initia*

36

Vigula ma[tuti]na et ca[ptabis] aes cito.

CIL. IX 2749 Aeserniae sententia ut uidetur iambica sed incertae lectionis inscripta monumento sepulcrali *L. Taminio L. f. Tro. Rufo: Princeps l(ibertus) fecit et sibi et suis.* et haec quidem senarium implent, secuntur notae numerique fortasse impensam monumenti significantes, tum figura uiri et figura tunicata sedens, inter has *uigul. a. m[anfana et] caria. [si. caes. cito]* ex quibus litteris quas uncinis saepsi hodie periere, ceteras Mommsenus sic descripsit. huic in mentem uenerat senarius ille quem posui, nisi quod *capta sic* scripsit, malui quidem *corrades*

37

Moram si quaeris, sparge miliu(m) et collige.

CIL. IV 2069 Pompeis in pariete. ubi *quaeres* non cum potestate futuri sed ex rustica uocalium permutatione

38

**Communem nummum diuidendum censio est,**
**nam noster nummus magna(m) habet pecuniam.**

CIL. IV 1597, PLME XVII 25 in muro Pompeiano. prima uerba inlita ibidem CIL. IV 1766 et add. p. 206 ad 1251 *cumm[une]m nummum diu[ide]n* et Notizie d. scavi 1891 p. 272 *comunem numum diuiden*
1 *nummum* quasi arcam collegii. *censio* quasi sententia. nota est communi diuidundo actio 2 *nama* murus

39

**Sabinus dissignator cum plausu facit.**

CIL. IV 768, Henzen 7088a sic Pompeianus iste respondet suffragia rogantibus *M. Epidium Sabinum d(uumuirum) i(ure) dic(undo) defensorem coloniae ex sententiá Suedi Clementis sancti iudicis consensu ordinis ob merita eius et probitatem dignum rei publicae faciat(is).* dissignatorem qui etiam scaenae adhibebatur scaenicum uersum consulto fecisse probabile est

40

**Non est ex albo iu[de]x patre Aegyptio.**

CIL. IV 1943 in basilicae Pompeianae pariete cauillatio iudicis cuiusdam iambica more uetere (Cic. de or. II 240. 280) cum ambiguo, ut Leo notauit, siquis iungeret *albo patre.* qui color sane *rarior in Mareotide fusca* (Mart. IV 42, 5)

41

huiusmodi Pompeiani parietes inscripta non pauca habent, quae in senarios integros uertas licet demptis mutatisue nominibus maxime propriis qualia saepe in carminibus fecere ut augeretur pedum numerus aut minueretur. uelut exsuperant senarium act. inst. arch. Rom. 18[illegible] p. 190 *C. Hadius Ventrio eques natus Romanus inter bet[illegible]*

*et brassica(m)* et CIL. IV 1997 *Gn. Aninius quen quisque uinculis soluet bene*, delinquit pes ibidem 1949 *Oppi emboliari fur furuncule.* consentaneum est orationem talem etiam ad septenarios trochaicos posse reuocari, ut si finxero *hic eques natus R.*, suntque ipso principio quae speciem septenarii praebeant, ut quae amicus mihi dedit transcripta Pompeis *For*[*tu*]*nate, animula dulcis, perfututor*, quibus nec *uirginum* neque omnino quidquam coruus poeta addidit, sed deridens eum alius *scripsit qui nouit*

## 42

Mulier ferebat filium similem sui. |
nec meus est nec mi similat, sed | uellem esset meus. |
et ego uoleba(m) ut meus esset.

CIL. IV 1877, Garrucci graff. XVII 5 Pompeis in basilica. superscriptum *zetema*, pecuniam et τόκον dici HSchenkl coniecit. margini inter *sui* u. 1 et *sed* 2 adpositum est *uig* aut *uic*

2 ad senarium superest *sed* 3 adiunxisse alium putes. *ego* supra uersum scriptum

ex cubiculi Pompeiani pariete Sogliano Notizie d. scavi 1891 p. 266 haec descripsit: ● *bene Epapra is* | *zet.* | *i.. u.. run copo* | *rubrun eximo* | *zet..* | *duo capita,* | *os et uenas* | *non habet.* Epaphrae nomen duo excipiunt zetemata obscena opinor, prius tale *i*[*n nig*]*run condo, rubrun eximo,* adfectantia utrumque iambos

## 43

fabellarum Aesopiarum exordia legere tibi uidearis in his frustulis Pompeianis parietariis

CIL. IV 1538 *quidam cum peteret alas*
3063 *cum quidam s-*, 3067 *cum quida*, 3136 *dum quidam paui*[*d-*
1654 *quidam quom legeret*
plenius 1902 *de nocte multa cu*[*m s*]*urrexit*; [*Meuius,*
⏑–⏑ *est, non c .... proficiscitur*

## 44

Amoris ignes si sentires mulio,
magi properares, ut uideres Venerem.

diligo iuuenem uenustum. rogo, punge, iamus.
bibisti: iamus. prende lora et excute,
Pompeios defer, ubi dulcis est amor.
meus es

Notizie d. scavi 1877 p. 250, acta inst. arch. Rom. 1877 p. 223 descr. Sogliano Dressel Zangemeister    Pompeis ad uiam Veneriam in peristylio inter tablinum et fauces incisum stilo. uersus 1 et 4 sine mendo, 2 et 5 acutas syllabas pro longis habent

3 *diligo puerum uenustum,* sed *puerum* in ipso uersu deletum est et supra scriptum *iuuenem*    *punge* mulos stimulo    6 continuare carmen scriptor uoluisse uidetur

## 45

Amat qui scribit, pedicatur qui legit,
qui oscultat prurit, pathicus est qui praeterit.
ursi me comedant, et ego uerpa(m) qui lego.

CIL. IV 2360    Pompeis in aedibus Balbi clare scriptum graphio

1 *scribet* et *leget*, 2 *paticus* murus. idem *opscultat* ex contrario figuratum atque *osce* ex *opsce*    3 comparauit Zangemeister parietarium domus Palatinae carmen (mon. inst. arch. Rom. 1865 tab. 23, 1) *quisque meam futuet riualis amicam, illum secretis montibus ursus edat.* pro qua imprecatione in eadem sententia Pompeis CIL. IV 1645 legitur *illum in desertis montibus urat amor*, ut ursum hunc originem traxisse ab urendo uideas. et paroemian sapiunt Habinnae apud Petronium uerba sat. 66 *si, inquam, ursus homuncionem comest, quanto magis homuncio debet ursum comesse?* itaque tertius uersus primo respondet, *uerpa* (sic paries) spectat ad conuiuia culi quae Martialis dixit II 51

## 46

Qui uerpam uissit, quid cenasse illum putes?

CIL. IV 1884, Garrucci graff. XIV 6    Catullus 28, 12 *uerpa farti estis* ad Pisonis cohortem inanem

*uissit* recte per duas *s*, sic Ambrosianus Plauti rud. 567 *ueisse,* alias *uiscere* ex *uissere* ortum

certe carmen est CIL. IV 1322 sed incerta eius lectio: *rogamus, Delos, augura incenato iter* ego ex tab. 21, 28 expiscabar, *incurabiliter* editor

## 47

Accensum qui pedicat, urit mentulam.

CIL. IV 1882, Garrucci graff. A 3 *accensum* ambiguum significans ardorem uelut irae et officium ciuile

## 48

Tu qui lucernam cogitas accendere,
cal[ens] adest os . . .

CIL. IV 1941 in basilica Pompeiana
2 *cal...adest* certo mihi legere uideor in tabula 23, 11. post *os* nimis dubiae litterae, in fine *tibi* Zangemeister coniecit, media uestigia etiam in *a*]*moris* conuenire opinabar. similia de flamma et incendiis amoris in odei pariete scripta proponentur infra

## 49

Seni supino coleí culum tegunt.

Acta inst. archaeol. Rom. 1875 p. 191 Pompeis in pariete. principium uersiculi *seni supino* iteratum legitur ibidem *collí* traditur, correximus ipse et Rohde in Fleckeiseni ann. 1880 p. 656. colei fortitudinem animosque solent denotare uirorum, hi senem et λακκοσχέαν tutantur a philopygistis: salse dictum in uetulos cinaedos

## 50

Romae in Palatino in parietinis Caligulae eruerunt mihique exscripsit GKaibel hoc dictum
*mentula cessas? uerpa lumbos abstulit.*
prior pars hexametri clausulam imitatur, posterior senarium
Pompeis CIL. IV 1863 potest senarius fuisse
*prehen*]*de seruam: cum uoles, uti licet*
dubitat tamen Zangemeister *seruam* num recte scripserit, posse legi *seicuam* uel *seisuam*

ibidem 1820 *Chie, opto tibi ut refricent se ficus tuae,*
*ut peius ustulentur quam ustulatae sunt*
pro senariis Ritschelius habet PLME XVII 27 enarr. p. 32 corripi *ustulate* in plebeia uersificatione concedens, corrigens *tibi uti*

51

Quoniam fuit uoluntas | animi et corporis,
satur | nite[r]e . . .

Notizie d. scavi 1891 p. 263, acta inst. arch. Rom. 1892 p. 24 descr. Sogliano et Mau    Pompeis in pariete interiecto inter duas portulas litteris minutis. ut fit, cooperat aliquis agere poetam in recessu

2 sic Mauius imperatiuum intellegens, aut *nitere* inscriptum esse aut *nite* mutato uerbi genere, conlato Suetonio Vesp. 20 *uoltu uelut nitentis*: iambis futurum conuenit. *satu* . . . ac post quasi non certum *..distis* Sogliano

---

52

Hospes, quod deico, paullum est, asta ac pellege.
heic est sepulcrum hau pulcrum pulcrai feminae.
nomen parentes nominarunt Claudiam.
suom mareitum corde deilexit souo.
gnatos duos creauit. horunc alterum
in terra linquit, alium sub terra locat.
sermone lepido, tum autem incessu commodo.
domum seruauit. lanam fecit. dixi. abei.

CIL. I 1007 p. 218 VI 15346 ex schedis. AL. Burmanni IV 147, Meyeri 1276    Romae. carmen simplici breuitate conspicuum aetatis fere Gracchanae

1 *pellige* Iucundus    6 uitauit scriptor *altrum*. par huic exemplum haud facile inueneris apud antiquos, nam differunt talia *ex alio terram status excipit alter* (Lucret. V 832 IV 686)    7 duriuscule hi ablatiui positi sic quasi uersum 2 exciperent. commodum antiquis dicitur conueniens, decorum (Plaut. most. 254 Ter. haut. 521)    8 *dixi* erecta *i* priore apographum unum, falso opinor

*et brassica(m)* et CIL. IV 1997 *Gn. Aninius quen quisque uinculis soluet bene*, delinquit pes ibidem 1949 *Oppi emboliari fur furuncule.* consentaneum est orationem talem etiam ad septenarios trochaicos posse reuocari, ut si finxero *hic eques natus R.*, suntque ipso principio quae speciem septenarii praebeant, ut quae amicus mihi dedit transcripta Pompeis *For[tu]nate, animula dulcis, perfututor*, quibus nec *uirginum* neque omnino quidquam coruus poeta addidit, sed deridens eum alius *scripsit qui nouit*

### 42

Mulier ferebat filium similem suí. |
nec meus est nec mi similat, sed | uellem esset meus. |
et ego uoleba(m) ut meus esset.

CIL. IV 1877, Garrucci graff. XVII 5 Pompeis in basilica. superscriptum *zetema*, pecuniam et τόκον dici HSchenkl coniecit. margini inter *sui* u. 1 et *sed* 2 adpositum est *uig* aut *uic*

2 ad senarium superest *sed* 3 adiunxisse alium putes. *ego* supra uersum scriptum

ex cubiculi Pompeiani pariete Sogliano Notizie d. scavi 1891 p. 266 haec descripsit: • *bene Epapra is* | *zet.* | *i.. u.. run copo* | *rubrun eximo* | *zet..* | *duo capita,* | *os et uenas* | *non habet.* Epaphrae nomen duo excipiunt zetemata obscena opinor, prius tale *i[n nig]run condo, rubrun eximo*, adfectantia utrumque iambos

### 43

fabellarum Aesopiarum exordia legere tibi uidearis in his frustulis Pompeianis parietariis

CIL. IV 1538 *quidam cum peteret alas*
3063 *cum quidam s-*, 3067 *cum quida*, 3136 *dum quidam paui[d-*
1654 *quidam quom legeret*
plenius 1902 *de nocte multa cu[m s]urrexit*, *[Meuius,* ⏑–⏑ *est, non c . . . . proficiscitur*

### 44

Amoris ignes si sentires mulio,
magi properares, ut uideres Venerem.

diligo iuuenem uenustum. rogo, punge, iamus.
bibisti: iamus. prende lora et excute,
Pompeios defer, ubi dulcis est amor.
meus es

Notizie d. scavi 1877 p. 250, acta inst. arch. Rom. 1877 p. 223 descr. Sogliano Dressel Zangemeister Pompeis ad uiam Veneriam in peristylio inter tablinum et fauces incisum stilo. uersus 1 et 4 sine mendo, 2 et 5 acutas syllabas pro longis habent

3 *diligo puerum uenustum,* sed *puerum* in ipso uersu deletum est et supra scriptum *iuuenem* *punge* mulos stimulo 6 continuare carmen scriptor uoluisse uidetur

45

Amat qui scribit, pedicatur qui legit,
qui oscultat prurit, pathicus est qui praeterit.
ursi me comedant, et ego uerpa(m) qui lego.

CIL. IV 2360 Pompeis in aedibus Balbi clare scriptum graphio

1 *scribet* et *leget*, 2 *paticus* murus. idem *opscultat* ex contrario figuratum atque *osce* ex *opsce* 3 comparauit Zangemeister parietarium domus Palatinae carmen (mon. inst. arch. Rom. 1865 tab. 23, 1) *quisque meam futuet riualis amicam, illum secretis montibus ursus edat.* pro qua imprecatione in eadem sententia Pompeis CIL. IV 1645 legitur *illum in desertis montibus urat amor*, ut ursum hunc originem traxisse ab urendo uideas. et paroemian sapiunt Habinnae apud Petronium uerba sat. 66 *si, inquam, ursus homuncionem comest, quanto magis homuncio debet ursum comesse?* itaque tertius uersus primo respondet, *uerpa* (sic paries) spectat ad conuiuia culi quae Martialis dixit II 51

46

Qui uerpam uissit, quid cenasse illum putes?

CIL. IV 1884, Garrucci graff. XIV 6 Catullus 28, 12 *uerpa farti estis* ad Pisonis cohortem inanem

*uissit* recte per duas *s*, sic Ambrosianus Plauti rud. 567 *ueisse,* alias *uiscere* ex *uissere* ortum

certe carmen est CIL. IV 1322 sed incerta eius lectio: *rogamus, Delos, augura incenato iter* ego ex tab. 21, 28 expiscabar, *incurabiliter* editor

47

Accensum qui pedicat, urit mentulam.

CIL. IV 1882, Garrucci graff. A 3 *accensum* ambiguum significans ardorem uelut irae et officium ciuile

48

Tu qui lucernam cogitas accendere,
cal[ens] adest os . . .

CIL. IV 1941 in basilica Pompeiana
2 *cal... adest* certo mihi legere uideor in tabula 23, 11. post *os* nimis dubiae litterae, in fine *tibi* Zangemeister coniecit, media uestigia etiam in *a*]*moris* conuenire opinabar. similia de flamma et incendiis amoris in odei pariete scripta proponentur infra

49

Seni supino coleí culum tegunt.

Acta inst. archaeol. Rom. 1875 p. 191 Pompeis in pariete. principium uersiculi *seni supino* iteratum legitur ibidem *collí* traditur, correximus ipse et Rohde in Fleckeiseni ann. 1880 p. 656. colei fortitudinem animosque solent denotare uirorum, hi senem et λακκοσχέαν tutantur a philopygistis: salse dictum in uetulos cinaedos

50

Romae in Palatino in parietinis Caligulae eruerunt mihique exscripsit GKaibel hoc dictum

*mentula cessas? uerpa lumbos abstulit.*

prior pars hexametri clausulam imitatur, posterior senarium

Pompeis CIL. IV 1863 potest senarius fuisse

*prehen*]*de seruam: cum uoles, uti licet*

dubitat tamen Zangemeister *seruam* num recte scripserit, posse legi *seicuam* uel *seisuam*

ibidem 1820 *Chie, opto tibi ut refricent se ficus tuae,*
*ut peius ustulentur quam ustulatae sunt*
pro senariis Ritschelius habet PLME XVII 27 enarr. p. 32 corripi *ustulate* in plebeia uersificatione concedens, corrigens *tibi uti*

## 51

Quoniam fuit uoluntas | animi et corporis,
satur | nite[r]e . . .

Notizie d. scavi 1891 p. 263, acta inst. arch. Rom. 1892 p. 24 descr. Sogliano et Mau Pompeis in pariete interiecto inter duas portulas litteris minutis. ut fit, coeperat aliquis agere poetam in recessu

2 sic Mauius imperatiuum intellegens, aut *nitere* inscriptum esse aut *nite* mutato uerbi genere, conlato Suetonio Vesp. 20 *uoltu uelut nitentis*: iambis futurum conuenit. *satu* . . . ac post quasi non certum *..distis* Sogliano

---

## 52

Hospes, quod deico, paullum est, asta ac pellege.
heic est sepulcrum hau pulcrum pulcrai feminae.
nomen parentes nominarunt Claudiam.
suom mareitum corde deilexit souo.
gnatos duos creauit. horunc alterum
in terra linquit, alium sub terra locat.
sermone lepido, tum autem incessu commodo.
domum seruauit. lanam fecit. dixi. abei.

CIL. I 1007 p. 218 VI 15346 ex schedis. AL. Burmanni IV 147, Meyeri 1276 Romae. carmen simplici breuitate conspicuum aetatis fere Gracchanae

1 *pellige* Iucundus 6 uitauit scriptor *altrum.* par huic exemplum haud facile inueneris apud antiquos, nam differunt talia *ex alio terram status excipit alter* (Lucret. V 832 IV 686) 7 duriuscule hi ablatiui positi sic quasi uersum 2 exciperent. commodum antiquis dicitur conueniens, decorum (Plaut. most. 254 Ter. haut. 521) 8 *dixi* erecta *i* priore apographum unum, falso opinor

53

Rogat ut resistas, hospes, te hic tacitus lapis,
dum ostendit quod mandauit, quoius umbram te[git.
pudentis hominis frugi cum magna fide,
praeconis Oli Grani sunt ossa heic sita.
tantum est. hoc uoluit nescius ne esses. uale.

Eph. epigr. IV 297, 861 descr. Matz urbanae originis tabula marmorea nunc in Rokeby-Hall Britanniae septentrionalis subscriptum *A(ulus) Granius M. l. Stabilio praeco.* disserui de hoc titulo in museo rhen. 37 p. 521 s., Granium hunc eundem esse cum illo conieci quem Lucilius praedicauit, contuli epigramma sepulcrale Pacuuii (Gell. I 24, 4) similiter finitum *hic sunt poetae Pacuui Marci sita ossa, hoc uolebam nescius ne esses, uale*

54

Hospes resiste et pa[rite]r scriptum perlig[e,
matrem non licitum ess[e uni]ca gnata fruei,
quam nei esset, credo, nesci[oqui i]nueidit deus.
eam quoniam haud licitum [est u]eiuam a matre or-
narie[r,
post mortem hoc fecit aeq[uo]m extremo tempore,
decorauit eam monumento quam deilexserat.

CIL. I 1306 p. 254 IX 4933 recognouit Stevenson, PLME LXXIX A Trebulae Mutuescae in Sabinis. supra scriptum *Posilla Senenia Quart(ae) f. Quarta Senenia C. l.* aetatis fere Sullanae

1 *paruom* Henzenus Or. 6237, *pariter* Ritschelius enarr. p. 70. *r* finalis in lapide apparuit 2 *licitum esse* perfecti uice fungi ante Ciceronem, postea praesentis Mommsenus adnotauit ex obseruatione Hauptii *cnata* Ritscheli tabula 3 *inueidit* Bergkius inuenerat. cf. Accium 424 R. *quis mortalis florem liberum inuidit meum?* et Vergilium XI 42 *tene inuidit fortuna mihi, ne regna uideres nostra?* 5 *aeq..m* lapis unde comprobatur Ritschelii coniectura *aequm*, *atque* Mommsenus olim

6 *eam* monosyllabum praesertim cum *decorauit* longam ī habeat in lapide

## 55

Heus oculo errante quei aspicis léti domus,
morare gressum et titulum nostrum perlege,
amor parenteis quem dedit natae suae,
ubei se reliquiae conlocarent corporis.
Heic uiridis aetas cum floreret artibus
crescente et aeuo gloriam conscenderet,
properauit hóra tristis fatalis mea
et denegauit ultra ueitae spiritum.
docta, erodita paene Musarum manu,
quae modo nobilium ludos decoraui choro
et graeca in scaena prima populo apparui.
en hoc in tumulo cinerem nostri corporis
infistae Parcae deposierunt carmine.
studium patronae, cura, amor, laudes, decus
silent ambusto corpore et leto tacent.
reliqui fletum nata genitori meo
et antecessi, genita post, leti diem.
bis hic septeni mecum natales dies
tenebris tenentur Ditis aeterna domu.
rogo ut discedens terram mihi dicas leuem.

CIL. I 1009 p. 220 VI 10096, PLME LXXXI. AL. Burmanni IV 353, Meyeri 1437 Romae. praescriptum *Eucharis Liciniae l. docta erodita omnes artes uirgo uixit an. XIIII.* protome inscripta Εὔχαρις Λικιν. extat in museo Matritensi (CIL. I add. p. 561). mulieres Romae in scaenam prodire Sullana aetate coeperant neque ante Caesarianam probabile est graecam scaenam fuisse publicam, nec prius recepta est usu apicis nota. *posiui* uel *posii* perfectum u. 13 frequens in lapidibus post Catullum docti repudiarunt. *domus* u. 1 et 19 secundum quartam declinationem flexum

ut in fastis Praenestinis (Apr. 28). in priore parte formae aliquotiens uetustiores admixtae *quei*, *heic* et correpta uocali *ubei*, *parenteis*, etiam principalis syllabae *ueitae*. contra in posteriore *hic* u. 18. neoterice *et* postpositum u. 6, Musarum manus carmenque Parcarum arcessita, translata tacendi et conscendendi uerba 15 et 6, uiridis dicta aetas 5

1 *ocule* correxit in *oculo* lapicida  5 *hei* uel *heu* coniecerat Rutgersius, *haec* Pighius. puellae orationem hinc incipere litteris maioribus sinistrorsumque promoto primo uocabulo uersus in lapide declaratur  9 parum scite haec adnexa sine uerbo  15 *iacent* Manutius. *sileteque et tacete* prologus Plauti, *taciturna silentia* Lucretius  17 cf. Plautina talia *unde ante parta demus postpartoribus*

## 56

Bonéis probáta, inuéisa sum á nulla probá.
fui parens dominéis senibus, huic autem opsequens.
ita leíbertáte illei me, hic me decoraat stolá.
á púpulá annos ueiginti optinui domum
omnem. supremus fécit iúdicium diés,
mors animam éripuit, non ueitae órnátum apstulit.

CIL. I 1194 X 6009. AL. Burmanni IV 336, Meyeri 1425  Traiecti ad Lirim inuentus lapis periit. praescripta nomina *P. Larcius P. l. Neicia*, *Saufeia A. l. Thalea*, *L. Larcius P. f. Rúfus*, *P. Larcius P. f. Brocchus*, *Larcia P. Ɔ. l. Horaea*, subscripta *L. Eprius Chilo uiat*(*or*) *tr. pl.* [*E*]*pria cpi*... elogium est Horaeae nuptae Broccho. propter apices multos et nominum graecorum consonantes constanter adspiratas et *huic* formam non supra Caesariana tempora uidetur ascendere, ut *ei* scripturam rusticanus antiquitatis amator putandus sit adfectasse

1 Accius trag. 314 *probis probatum*, Ouidius ex P. I 2, 140, CIL. II 3476 *uixit probus probis probat*(*us*). *proba fui* male Burmannus inter se coniuncta habuit, *omnem* u. 5 segregatum argute est a reliquis  3 sic Mommsenus ex apographis optumis, alia *me* post *hic* omittunt, nullum id quod omissum malles post *illei*. Burmannus et Meyerus *hic decora*[*r*]*at stola* probatum olim Mommseno IN. 4070 ut in lapide uitiato nec bene lecto. sed plusquamperfectum sententia haec superiori adnexa per *ita* incommode recipit.

*decoraat* si uere est exscriptum, non praesens significat cuius terminatio tum pridem corripiebatur, sed perfectum (cf. Lachmannum Lucr. p. 290). a ueterum quidem sermone iambographorum formae hoc modo contractae abhorrere creduntur, Martianus tamen Cap. IX 998 hoc in metro posuit *farcinat inmiscuit.* ac Plauti Leo comparat Pers. 834 most. 656 et quae Ribbeckius ad mil. 1033 adnotauit. ceterum *decorat* Iucundus descripserat

57

Hoc nomen ho]spe[s] sei legis, ne uituperes.
. . . us L. f. praeco
domicilium fecit uiu]os aeternum hoc sibei,
ratus hospitiu]m esse, quod natura trad[idit,
fructusque recte es]t rebus cu ameiceis sueis.
sic tu tueis fac] uiuos utarus. uale.

CIL. I 1267 IX 604, PLME LXXX A. Venusiae. lapis fractus et contusus in quo olim litterae paulo plures quam hodie legebantur, itaque aliter ac Ritschelius enarrat. p. 71 ueteribus exemplis insistendum iudicauimus maxime codice Chigiano. tempus monumenti priscae uocales arguunt Ciceroniano non esse inferius

1 *sfe sei* cod. Chig. *ei sei* Cimaglia unde *ho*]*spes sei* coniectaui, *quae scripta sunt heic* Ritschelius
2 extra numeros nomen sequitur et artificii indicium plerumque contempti 3 *monumentum fecit ipsus* Ritschelius. *domus aeterna* frequens est sepulcri uocabulum, *domicilium* rarum 4 *trad* Chig. *tra* alii *tr* lapis hodie ita ut ne minutis quidem litteris scripta quae addidi capere uideatur. at idem ne sequentis quidem uersus syllabam finalem quam Pontanus legit hodie potest recipere. quare secundum Chigianum codicem id in quo paene omnia sita sunt uerbum supplendum duxi *trad*[*idit.* uel sic tamen uariis supplementis locus datur, ut unum proferam, *dum reddendu*]*m esse quod natura trad*[*itur scit fato: fructus*]*t rebus*, tantum sententiis constringendos uersus censeo non 4 et 5 sed 3 et 4. alio modo Ritschelius *sciens aeternum haud*] *esse quod natura er*[*ipit, lepide sueis usust*] *rebus* 6 *uiuos* Chig. *os* testes alii quae litterae hodie euanuerunt fere. *sic tu tueis multos annos*] *utarus* Ritschelius

58

Omnes hei mei sunt. filius illum manu,
ille illam merito missit et uestem dedit.
quoad uíxsi, uíxsere omnes una inter meos.
eundem mi amorem praestat puerilem senexs:
monumentum indiciost saxso saeptum ac marmori
circum stipatum moerum multeis millibus.

CIL. I 1012 VI 14338. AL. Burmanni IV 232, Meyeri 1338   Romae. hodie non extant nisi quattuor uersus extremi PLME LXXX D. supra erat scriptum *C. Caninius C. f. Arn. Labeo pater*. mentiri titulus antiquitatem Mommseno uidebatur propter contortam orationem, fortasse circa Caesaris mortem scriptus est, *millia* geminata *l* cum alibi legitur tum in Augusti indice rerum gestarum, *moeros* etiam Vergilius admisit. uersus primus pede quarto claudicat, complures sermone laborant perplexo. Mommsenus patri respondere putat inde a u. 4 fili libertum, quod puer sibi debuisset, a patre se habere dicentem, ego unum omnia narrare patrem arbitror cui pridem mortuo iam senex filius monumentum extruxerit, patri simul et qui post patrem decesserant liberto suo eiusque uxori

2 *mereto* Pighius descripsit. similis sententia supra 56, 3   4 *puerilem* intellego quem puer praestiterat patri amorem   5 *est* uocalem suam in lapidibus multo quam in codicibus rarius amittit. adscribo Hispaniensem titulum CIL. II 3495 *Plotia L. et Fufiae l. Prune, haec uocitatast ancilla, heic sitast. haec qualis fuerit contra patronum patronam parentem coniugem, monumentum indicat,* quia senariorum exemplo factum opinor quorum alter talis *haec qualis fuerit domino monumentum indicat*
6 i. extrinsecus circum moerum marmore multo tectum magno sumptu

59

Heic est] . . . ulia Quincti Ranci feilia
Quincti le]iberti Proti, quoi fatum graue
infestae] Parcae ac finem uitae statuerunt,
uix quom ess]et bis decem anneis nata, indigniter.

nam quod] concepit leiberum semen duplex,
quom recte] pareret patrono auxsilium ac decus,
expertam mul]ta commoda atque incommoda
crudelis] mors eripuit sueis parentibus.
nunc illi s]ummo in luctu ac sollicitudine
prae deside]rio gnatae fletus in dies
edunt, sibei esse talem ereptam filiam.
'pater mei et genetrix germana, oro atque o[bsecro,
desinite luctu, questu lacrumas fundere.
sei in uita iucunda [ac] uoluptatei fuei
uobeis, uiro atque ameiceis noteisque omnibus,
nunc quoniam fatum se ita tolit, animo uo[lo
aequo uos ferre concordesque uiuere.'
quas ob res hoc monumentum aedificauit [pater
suae gnatae, sibeique, uxori hanc constituit [domum
aeternam, ubei omnes pariter aeuom degere[nt.

CIL. I 1008. AL. Burmanni IV 234, Meyeri 1341

Romae olim extabat. in sinistra parte uersus priores decem complexa fere octonae aut denae litterae principiis uersuum auolsae, in dextra quinque uersuum detruncati exitus. supplementa cum partim sponte prouenient ex narratis, partim arbitrio cuiusque possint uariari, in Hauptianis quid mutauerim non indicaui nisi ubi alium intuli sensum. eidem carmen hoc aetati tribuo cui 55

1 *sepulta* Hauptius. nomen puellae ibi fuit aut tale *Proculia*, *Terpulia* aut quale probabilius uidetur *Marulla* 2 *Prote* Hauptius male oblitterato patris nomine eo quo uno maxime poterat cognosci 6 *quom iam patrono pareret* Hauptius. sane Terenti arte sic digniores fiunt numeri, at posteriores etiam in scaenicis uersibus dactylicos imitati sequente muta cum liquida syllabas porrigebant, et Lucilius Varroque quod licere sibi confidebant, id lapidarium poetam non dedecet. de illis syllabis quae adsumendae sunt praeter *quom* nihil decerno, lacunae rationibus *quom optatum* potius quam *eos quom* accommodari existimo 7 *futurum ad cuncta* Hauptius prioribus adiungens 14 *iucunda uobeis uoluptatei* lapis, pro-

nomine expulso *ac* interseruit Schraderus praeeunte GFabricio 15 *uobeis* huc retraxit Schraderus, in lapide uersiculus uno pede breuior legitur, *atque noteis* Fabricius 16 cf. CIL. I 208 *tolerint*, 1019 *toli*. posterior syllaba producitur fortasse more Terentiano diu probato populo (cf. Ritscheli opusc. II p. 642) 18 ss. hi tres uersus Schradero uidebantur post undecimum collocandi 19 *sibeique* altera correpta. asyndeton ineptum, quanti autem negoti erat corrigere *et sibi et uxori*, nisi ursisset imitatorem exempli defectio

## 60

. . . . . . .
leiber[t . .
patrono bene me[renti . .
deducta sum Ae[mili . .
in qua domo ni . .
patronus hoc m . .
leibertae Aemilia . .
quod uiserent m . .
et . . . . . . .

CIL. IX 1733 periit Beneuenti. senariorum principia 4 *nil dolui* aut *nil nisi uoluptatem tuli* 5 *patronus hoc monumentum nunc fecit mihi* 6 *Aemiliae* auctor alter tradidit 7 *me qui amant* 8 *et floribus decorarent*

## 61

. . as re[s]iste et perlege i . . .
. . m]odestus domei nun . . .
. . q]uoniam leto inmatu[ro . .

CIL. IX 5258 uidit Mommsen, designatum a Nisseno habui Asculi Piceni dubites num iusti senarii fuerint, nam 2 quoniam post *domei* spatium uacuum est, parum commoda existit *modestus domei* numerorum clausula. corripere autem *domi* tamquam in medio senario et ad

hanc normam exigere uersus lapidis (*properans resiste et perlege hunc titulum meum*) abhorret a probabilitate uisus, nec minus dispungere *do mei.* immo quattuor uersiculi fuere, primus uelut *hac gressum qui citas*, alter desinens ad hunc modum *usque modestus domi*, quartus uelut *quoniam l. inmaturo raptus sum patri*

2 *num* .. potius Nissen. potuit *numquam ulli acerbus, multis dignus fletibus*

62

Parentem amaui, qua mihi fuit parens,
uirum parenti proxum[o colui loco.
ita casta ueitae constitit rat[io meae.
ualebis hospes, ueiue, tibi iam [mors uenit.

CIL. IX 4922 ex schedis Amati Massacci in Sabinis (Trebulae Mutuescae) praescriptum *Manlia L. f. Sabi[na.* iambos Mommsenus agnouit. uersuum dispositionem qui transcripsit immutauit neque lacunarum rationem habuit (feruntur *proxum. ita* et *rat. ualebis*). itaque metrum secutus graeca lege institutum primos uersiculos aliter discripsi ac Mommsenus qui 1 exeuntem in *fuit* . . ., 2 incipientem a *parens* fecit

1 in exemplo putes fuisse *quad mihi mater fuit*
4 post *iam* initium litterae qualis *m* fuit traditur

63

Hospes resiste et tumulum hunc excelsum aspic[e,
quo continentur ossa paruae aetatulae.
sepulta heic· sita sum, uerna quoius aetatula.
grauitatem officio et lanificio praestitei.
queror fortunae cassum tam iniquom et graue[m.
nomen si quaeras, exoriatur Saluiae.
ualebis hospes, opto ut seis felicior.

CIL. V 6808 Gruter 1152,2 ex codice Palatino ubi legitur post titulos Eporedienses, Romanis Gruter adtribuit
supra scriptum *C. Paguri C. l. Gelotes* (lege *Gelotis*)

3 uersui quam sermonis gratiae consultum malui *sepulta* dirimens ab ossibus. in monumentis uerbosa talia

*mortua hic sita sum* saepius leguntur *heic* Gruter: *haec* codex *uerna* ἐαρινή interprete Hauptio, optes *aetas fuit*. antehac οἰκογενής uisa erat ex Gruteriana u. 4 interpolatione *praestitit* 6 *exoraturi* membrana, correxi. *est C. Paguri* coniecit Gruter, *exaratum* Haupt 7 *seis* Haupt: *sanctis* (i. *scis*) codex, *sis* Gruter

64

Hic est sepulta Pacilia Sospita pia proba,
bonis probata, summa quae uixit fide.
qui bene cognorunt, cognitam bene existumant.
haue et uale, quae optas, eueniant tibi et tuis.

CIL. VI 23685 ex schedis, Or. 4740 qui immerito suspectum titulum habuit. AL. Burmanni IV p. 245 Romae. subscriptum *L. Aquillius Faustus de suo fecit*

1 expunge nomina *Pacilia Sospita* supposita pro talibus *Annaea Bassa* aut tali dicto *frugi mulier* 2 cf. 56, 1 3 *existumant* prima correpta ut in Plautinis

65

*bene ualeas, quisquis es qui me salutas*

adscripsi ex Gorio inscr. Etr. III p. 131, ubi *baleas* traditur, ut praecedentis carminis uersus extremi exordium conspiceretur elegantius, quamquam hi non sunt peracti numeri (*qui mihi dicis uale*)

66

composuit cum 56 et 64 Burmannus inscriptionem Aquileiensem CIL. V 1071 (Or. 4649)

*Anicia P. l. Glucera fui. dixi de uita mea satis. fui probata quae uiro placui bono. qui me ab imo ordine ad summum perduxit honorem*

in qua media urbanum efficiunt senarium

*fui probata, quae uiro placui bono,*

et reliqua, nisi clausulam scriptor antetulisset dactylicam, facile potuerunt in iambos redigi

67

Haec est quae uixsit semper | natura proba.

clientes habui | multos, locum hoc unum optí|nui mihi.
itaque quoad aetatem uolui | exsegi meam.
nemine unquam | debui, uixsi quom fide. |
ossa dedí Terrae, corpus Volchano dedi|di
ego ut suprema mortis mandata edidi.

CIL. VI 21975 contulit Henzen, Notizie d. scavi 1878 p. 137 Romam inter et Nomentanum tractum tabula ex lapide Tiburtino reperta adseruata in agro Verano praescriptum θ *Manlia T. l. Gnome.* cento senariorum aut conlectarum ex senariis dictionum
2 posteriore hemistichio hoc uoluit exprimere *post mortem monumentum, hoc unum opt. m.* 3 debuit ad hunc modum *probeque aetatem quad uolui* 4 duorum senariorum clausulae, prioris uelut *adiuui multos, nemini unq. d.* posterioris ut 72, 1 cf. CIL. II 3449 *uixit cum fide*
5 emendandum *dedí* in fine. nam lapicida primum scalpsit *edi|di* aberrans ad uersum proxumum, tum *d* super *e* addidit et *i* priori inferius caudam adposuit, oblitus ultimam syllabam expungere . 6 *eco* lapis

68

'funusque orn]auit pulchre deces[s]um [dolens,
hone]ste hoc uoluit monumento am[bustam tegi.
et quod] rogaui ut faceret monumentum m[ihi,
sic i]mpetraui id ab eo, laudo beneuolen(tiam),
commu]ni heic animo duo ut essemus sití.
parí coniugio, uirtute, summa industria
uixsí et fortunam, quoad uixí, tolí.
Tertia quom essem, me primam speraui fore.'

Quom quod sperarem eciem me retinere potesse,
spe amissa uoluit me Fortuna heic retine(re),
quoniam me Fortuna iniqua non siuit frui,
nihil timeo nec confido: moriundum scio.
uiuam quam ornare stud[ui], ornaui mortua[m

CIL. I 1019 p. 223 descripsit Mommsen Romae

in S. Pauli marmor uetustis incisum litteris, supra et infra mutilatum. interuallo separantur sermones, nam primum mortua de uiro suo seque loquitur, tum maritus superstes. *i* longa aliquotiens adhibita sine mendo. *heic*, *toli*, *potesse* remansere ex antiquioribus carminibus quae quam rudi arte compilata sint, uersus ostendunt plerique aliquo uitio maculati, 4 hypermetros, 7 pede breuior, 9 et 10 dactylici hexametri. cum insculpti uersus sint more elegorum ἐν εἰσθέσει alterni, sequitur ut senae litterae septenaeue perierint ab initio u. 3 et 5, fere quaternae in 2 et 4, nouem aut decem in 1

1 s. ut monstrarem sententiam iustis expleui numeris. *auie* ante *pulchre* lapis habere fertur, *auiae* sim. improbaui. post *monumento am* non tantum uidetur litterarum extitisse quantum ad duos pedes sufficiendos opus sit, sed uereor ne uersum iste breuiorem fecerit. potest *am[bo*  4 pedem ultimum qui superat non uidetur marmor exhibuisse. scribi oportebat *eius beneuolentia* aut deleri *id ab eo*  5 *uni* Mommsenus proposuerat. hiat *dŭo ut*  6 cf. CIL. I 1220, 6 *concordesque pari uiximus ingenio*. pessumdedit uersum *summa* interpolatum pro *atque*  7 metro quod deest sic repares *quoad uixi, aequo animo toli*  8 *Tertia* tamquam proprium nomen posui huc inlatum argute: Tertia nomine prima tamen fortunae praemia expectaui. nam si tertiam intellegis uiri coniugem, non uideo qui expediatur *prima*. ceterum detortus in hanc sententiam alius uersiculus tali opinor schemate *puella quom essem, me anum speraui fore*  9 *speraram* recte Hauptius qui deinceps *mecum retinere* substituit. ego dubitaui an *ecidem* scalptor incidere uoluerit, hexametro id sic aptabitur *speraram me equidem*. iambis conueniebat *quom quod speraram me retinere etiam pote, spe amissa uoluit me Fortuna heic linquere*  10 tantum *retine* exaratum in lapide  11 restitues uersum si *fors* scripseris cum Hauptio aut *fatum*  13 grata breuitate sic repetitur sententia in 54, 4 dilatata

## 69

Parentibus praesidium, amíceis gaudium
pollicita pueri uirtus indigne occidit.
quoius fatum acerbum populus indigne tulit
magnoque fletu funus prosecutus est.

CIL. I 1422 IX 5557 uidit Mommsen. AL. Meyeri 1527

Vrbe Saluia. supra scripta *C. Turpidi P. f. Hor.*, *C. Turpidius C. f. Seuerus, f(ilius) u(ixit) a. XVI*, nam peruertitur nominum ratio Meyeri interpretatione *Seuerus f(ecit)*
1 primae litterae *par* et 2 *po* non iam extant

70

Honestam uitam uixsit pius et splendidus,
ut sibi quisque exoptet se honeste uiuere.

CIL. I 1273 IX 2975 descripsit Dressel, Henzen Or. 7347 in agro Frentano. praescripta *C. Vtius* (prior *u* apicata) *C. f. leto occidit* quae manifesto exeunt in iambos, subscriptum *Arn(iensi) a(nnos) n(atus) LXX.* cognomine cum careat Vtius liberam rem publicam uidetur uidisse
2 *sibi* omiserat Caraba, unde numeros sic correxeram *ut quisque exoptet sic honeste uiuere.* at corrupit scriptor

71

*A*

Multo labore] industria uigilantia
hic plurumam sibi] et sueis rem repperit.
pietate egreg]ius semper dilexit suos
et hanc in uit]a instituit aeternam domum.
tu qui legis mement]o te esse hominem. uale.

*B*

haec tria quiescant] hic sepulta corpora.

CIL. X 6053 et 6054 ex editis rep. in antiqua turri Minturnensi praescriptum nomen *Zotici* in A, in B haec ... *N. l. Zotici* | ... *Se]x. l. Asclepia* | ... *o Sex. l. Liccaeo*

72

Sine lite et quest]u ullius uixsi quom fide.
qui bene cogno]runt, uitam laudarunt meam.
post uitam ho]nestam aeternam deueni domu[m.

Notizie d. scavi 1888 p. 531 ad ectypum cum supplementis Barnabei et Bormanni, eph. epigr. VIII 47, 191 Alba Fucente praescripta nomina *...lleius L. l. Philoxsenus, ...Ↄ. et M. l. Philocratea, ...leius L. et Ↄ. l. Philocalus, ...leius L. l. Philadelpus*

1 *procul metu ullius* Barn. exitus idem 67, 4 2 *qui me nouerunt* Barn. cf. 64 3 *nostram deuenit domum* Cassius Varronis l. l. VII 72

73

Hospes resiste et quae sum in monumento lege.
Verna Rufria hic sum sita. Iuentia Hilara
monume(n)tum fecit matri et sibi et uiro.
L. Albeíus Hilarus.

CIL. IX 1527 descripsit Dressel prope Beneuentum. litteris antiquis

2 *hic sum sita* clausula senarii, 3 *monumentum matri fecit et sibi et uiro* sine naeuo senarius qualis 1 est

74

Hospes resiste et hoc ad grumum ad laeuam aspice,
ubei continentur ossa hominis boní misericordis amantis pauperis.
3 rogo te, uiator, monumento huic níl male fecerís.
C. Ateilius Serrani l. Euhodus margaritarius de sacra uia in hoc monumento conditus est.
uiator uale.

CIL. I 1027 VI 9545, PLME LXXX B, Henzen Or. 7244 Romae rep. in uia Appia. adhaeret etiam de iure monumenti formula testamentaria. Atilii Serrani non perdurarunt in aeuum Caesarum. tres ex ambitiosa loquentia distorti atque interpolati sunt senarii, quattuor Ritschelius impleuit opusc. IV p. 365

1 s. cf. 63. numeri starent scripto *hunc grumum* 2 in christiana inscriptione Or. 4657 inter alia iamborum frustula integer legitur senarius *placato puro corde, amatrix pauperum* 3 conflatus uidetur ex formulis *rogo*

*te uiator monumentum hoc ne laeseris* et *ita ualeas ut monumento huic nil male feceris*

## 75

Dum uixit, omni]bus suuis dulcissimus
formaque egregium magis] hoc puero nihil fuit,
quem mors acerb]a eripuit a parentibus.

CIL. IX 2825 descripsit Caraba, periit in Samnio repertus ad Sagrum fluuium lapis superiore parte et sinistra ruptus. praecedunt haec *pater*] *f. c. ....us annorum XVI .....annorum* quibus in altero Carabae exemplo numerus *XI* adiungitur, tamquam duobus pater filiis monumentum fecerit, carmen autem minori natu. in fine haec leguntur *Maria C. f. sita a. XXIII*

1 *omnibus* Mommsen. quidquid suppletur, satis deformiter uersiculus structus est 2 sic suppleui ut *nil* pronuntiaretur, pulcrius fortasse quam uerius. neque indigni isto numeri debiliores *simulq. melius*] *hoc puero nihil fuit*

## 76

Hospes resiste et tumulu[m contempla meum,
lege et moraris, iam sc[ies fatum graue.
uixi qua potui karus Ru[fino patri.
hic sum sepultus, hic os[sa in terra cubant.
ualete et bene facite uo[bis dum licet.

CIL. IX 1764 ex schedis. AL. Burmanni IV 380, Meyeri 1505 fuit Beneuenti. praescriptum *Basseus Beneben*[*tanus*] *uixit annos...* id est *Bassaeus Beneuentanus,* ne mireris pro imperatiuo scriptum *moraris* u. 2 (uide 77, 2 et 90, 5) aut dissociatas in secundo pede uocales u. 5

1 geminus uersus 82, 1 aut 63, 1 2 expleuit Conrads in anthol. lat. librum IV (Bonnae a. 1853) p. 44 scribendo *fatum meum* 3 usitata formula *uixit carus suis*, hic cum lapis habuerit *karus ru...*, certum nomen adsumpsi 4 sic Conrads. siquo impelli uis narrationem momento, accipe *os*[*sa ille condidit* 5 *uo*[*stro corpori* Conrads qui recte cepit huius adhortationis ac similium sententiam, formam autem inuexit ab huius tituli sermone alienam

77

[illegible] [illegible] uiator, rogo ne graueris et | tumulum contempla meum,
[illegible] si moraris, iam | aliquid resciueris.
sic dum uixi, hilaris iucundus amicis: |
nunc [illegible] iaceo, hic o[ssa req]u[ies]cunt mea.
natus | sum Canonis, conditu in Illurico.
male et bene | facito uitae, dum fatum uenit.

CIL. III 9733 descr. Hirschfeld, ab eo missum uidi ectypon communique opera legimus aut resarsimus uersum 4, eph. epigr. IV 347    Delminii, iam in museo Spalatino titulus euanidus, litterae saeculi primi a Christo    praescriptum *Q. Baebius Q. f. Serg(ia) Conan(is) miles leg. VII ann. XXXXV stip. XX h(ic) s(itus) e(st)*, subscriptum *frater fratri*. Κοναvέων ciuitas in Pisidia est, itaque erratum est a lapicida uersu 5 *Canonis*. aeui prope Augustei cento    1 initium quasi hendecasyllabi uersus. iambicus *rogo ne graueris, tumulum contempla meum* cf. 82, 1    2 i. *morare*. in fine *resciueris* legi posse putabam, non fuit *ploraueris*    3 quasi dactylicus uersus. iambicus fit *sic dum uixi, amicis hilaris iucundus fui*    4 *fo..ii.... rio iii.....i.u...unimea* descr. Hirschfeld primo, in fine *..cuni-* [illegible] Glavinicius    5 pentameter elegiacus: iambos decuit *natus sum Romae, conditus terra extera* aut *in isto iam in Illurico conditus*

78

Inspexi lucem, subito quae erepta est mihi.
ita neque domino liquit e me gaudia
percipere nec me scire quid natus forem.

CIL. XII 912 descr. Hirschfeld    Arelate. praescriptum *Vitalis M. Verati Clari ann. V hic s(itus) est*    2 i. licuit    *mae* ut uidetur tabula tribus in unam compactis litteris

79

quoi post acerbam mortem dominu]s se optulit |

monumentu]m ut faceret | .... de se cemuelat |
natu] quadrimus | [erat, Amoenu]s nomine.

CIL. IX 3955 recognouit Mommsen Albae Marsorum inuentum fragmentum. lusi ista ut et fuisse carmen ostenderem et quale esse potuerit, nam poeticae eloquentiae studium ex *quadrimus* elucet

1 ...*sse* coniunctim, non interpunctis uerbis 2 'punctum post *se* dubium est potestque legi et *ce* et *cf*, reliqua certa' Momms. non extricaui, uix aptum pupo *quod bene de se meruerat*, edideram *quippe et ipse gemuerat*, denique ex istis ipsis litteris hunc extundebam sensum *iam se ad discendum studiosse optulit, artificem ut faceret dominus de se quem uelit*

## 80

Aceruam Ditis rapuit infantem domus
nondum repletam uite dulci lumine,
pulcram decoram, quasi delicium celitu.
flet pater et rogat tituli fidem,
ut omnis aetas optet aei terram leuem.

CIL. XIV 1731, Cardinali diplomi imperiali p. 257 Ostiis. praecedit *d. M. Varenes Blastenis coniugis benemerenti et sibi fecit Antius Successus itenque Antiae Successe filiae dulcissimae, quae super matrem suam uixit an. m(inus) di. XXXX, quae fuit at diem mortis suae annorum VIII me. VIII di. XV ag.* (dele ut ortum ex *aceruam*). subsequitur *hoc monimentum quot est in parte dextra intrantibus adiectis columbaris n. XII lib. liberta. poste(risq.) aerum* (lege *aeorum*). carmen satis uenustum ex antiquiore descriptum exemplo, ut uersus 4 mutilatus mendosaque scriptura probat

1 acerbam uirginem Varro Agathone dixit, crebrius quae immaturos mersit mors ipsa uel funus sic est uocitatum 2 *uate* editur 3 i. caelitum 4 *flent pater et mater et rogant* tale in exemplo fuisse credo quod cum Antius mortua puellae matre non conuenire sibi uideret, amputatis uerbis truncum uersiculum reliquit. olim quod temptaram *eam flet pater rogatque per tituli fidem* (in Fleckeiseni annali 1858 p. 76), eo causa defectus non explicatur. tituli pater fidem tamquam deorum Manium implorat

## 81

O quanta pietas fuerat in hác adulescentia,
fides amor sensus pudor et sanctitas.
Noli dolere, amica, euentum meum:
properauit aetas, hoc dedit Fatus mihi.

CIL. VI 4379. AL. Burmanni IV 71, Meyeri 1215 Romae in monumento familiae Germanici uel Ti. Claudii postea Augusti facti, periit praescriptum *Clodia M. l. Secunda.* exemplo iambi fuere graecanici

1 uersus postulat *fuit in hac aetatula* aut *fuerat huic puellulae* 2 debuit esse *sensusque* uel *pudorque* 3 s. respondet mortua dolenti, compluribus haec sententia monumentis inscripta quae mox indicabo, principale in ea nomen fuit *mater*

## 82

Hospes resiste et tumulum contempla meum,
mora[re gressu]m, litteras nos[tras lege.
mando et st . . . . . s alter . . .
. . . . . . . legem . .
. . tus aliqui . . . facit.
titulum intuere scriptum, quo fato occidi.
rumore sancto Ilyrici iaceo in solo.
infunde lacrumas, quisquis es, [mihi] misericors.
aetate [c̣uncta] ceciderunt mecum [breui.
ae]quo animo uiue uitam [quoad] fieri [potest
. . . . . . .

CIL. III 6416 prope Burnum Delmatiae fragmenta simul effossa et ut scripturae similitudo metrique indicat olim cohaerentia praecedit *P. Fanniu[s] Ani. Cremon(a) eq. leg. $\overline{XI}$ an. XXIX stip. XII: h(ic) s(itus) e(st) f. f. pos.* (id est Mommseno interprete *filii filiaeq. posuere* aut *frater fratri posuit*). Augustei fere aeui titulum esse arbitror, certe ante Claudium sciiptum qui legioni anno 42 oppressa Scriboniani seditione Illyrica cognomen dedit Claudiae

1 sic pro *contemplare* antiqui haud raro dixere (Nonius

p. 469) 2 expleuit Mommsen 3 ante *mando* praeter superioris senarii clausulam nihil uidetur periisse, ne *lacrimando* similiaue probaueris. sententia fortasse haec *mando et stilo consignes, alter ut sciat.* in *alter* desinit fragmentum prius, alterum incipit sic *ii. legem* ...|*tus aliqui* ... | *facit* cet. ex quibus *legem* paenultimum puto senarii quarti locum tenuisse, quintum fuisse uelut *nam Fatus aliquid ex inprouiso facit* 6 in militia enim cecidit 7 alii dictitabant *rumore secundo,* contrarius est *rumor malus, sanctus* fortasse ad imperatorem respicit, ad triumphum laudesque Ti. Caesaris (Vell. II 121. 125). hiatum caesura sustinet, *Ilyrici* uide ne paeonem aequet ut *Ilurios* Plautinum 8 *esto misericors* male qui inuenit lapidem legit. datiuum ut addamus sermo suadet ac tot prope litterarum quot *mihi* requirit Mommsenus indicauit lacunam 9 intellego spes uota gaudia al. *ceciderunt* correpta paenultima 10 posterius supplementum plane incertum secuntur duo praeterea fragmenta quibus item carminis particulae uidentur contineri, unum hoc *oiam* | *cnoris* (fuitne *pignoris?*) *al* | *r quaedam* | *sademii* | *nomen in p* (fortasse *principio*, si muliebris nominis ut *Mestria* fuit parastichis) | *quorum*, alterum hoc *prima noc[te]* | *uiuo fieri* | *satis.* in superioribus binos fere lapidis uersus senarii singuli implent, fines enim senariorum lapicida non distinxit

## 83

Homo es: resiste et tumulum contempla meum.
iuenis tetendi ut haberem quod uterer.
iniuriam feci nulli, officia feci pluribus.
bene uiue, propera, hoc est ueniundum tibi.

CIL. IX 2128 in agro Beneuentano praescriptum *C. Acellius C. et L. l. Syneros Augustalis mercator suarius sibi .et Calpurniae Sp. f. Phyllidi uxori, C. Acellio C. f. Fal. Vementi filio aed. pr. II uir. q. praef. fabr.*

1 *hospes* conieceram frustra, nam *homo es* cum Dressel descripserat tum Mommseno ectypon ostendit. ergo scriptor tralaticiam formulam mutauit, cf. 71, 5 2 et 3 dextrorsum remoti leguntur. metrum utrumque corruptum est, 2 archetypum tale fuit *iuuenis tetendi ut haberem quod fruerer senex,* 3 tale *officia feci multis, nulli iniuriam.* quamquam hunc uersum in aliquam speciem restituas etiam *iniuriam* si tribus syllabis pronunties *feci* altero utro omisso 4 *uiuier opera* descriptum erat,

emendauit Henzenus. hiatus est in caesura. posterius comma recurret infra

84

Lege nunc, uiator, nomen in titulo meum.
memoriam habeto esse hanc mortalem domum.
ualete ad superos. uiuitis uitam optumam,
si me sequimini: uix]si [eg]o dum uolui bene.

CIL. V 4078 Mantuae praescriptum *P. Raius f. fac[iundum] cur.*
2 hiatus in caesura. sermo metrumque corrigitur hoc modo *habeto in memoria* 4 post lacunam et *si* interpositum Mommseno spatiolum uidebatur, *p* autem uel *r* et *ii* uel *h* ante *o*. pronomen igitur alio uocabulo permutandum erit

85

Decem et octo annorum natus uixi ut potui bene,
gratus parenti atque amicis omnibus.
ioceris, ludas hortor: hic summa est seueritas.

CIL. VI 16169 uidit Henzen, Marini Aru. p. 564 ubi *annos* uel *annorum natus* formulam qua aetas mortui indicaretur perquam usitatam fuisse Scipionibus atque antiquis, posterioribus satis insolitam declarat arula Romana litteris optumis inscripta nunc in museo Kircheriano praecedit *Cn. Cornelius Cn. f. An(iensi) Bassus,* subsequitur *posuit Fortunatus ser(uos)*
1 numero annorum turbatum esse metrum probabile est, illi principio licuit adiungere *uixi sat bene* 2 potuit uitari hiatus sic *parenti gratus* 3 abundant duae syllabae uelut *hortor* *hic* (i. apud inferos) scribendum proposui musei rhen. 27 p. 127, *his* enim Marinius exhibuerat, atque *hic* sed in quo media littera ⊦ sit in cippo scriptum Henzenus testatur. ista littera nescio an imp. Claudii aetatem prodat

86

Iúlia Erótis fémina optima híc sitast.
nullum dolórem ad ínferós mécum tulí,
uiro et patróno placuí et décessí prior.

CIL. VI 5254, Henzen annal. inst. archaeol. 1856 p. 20 n. 111 ex columbario Romano. subscriptum sinistra *C. Iulius Blastus, C. Iulius Celadus*, dextra *C. Iulius diui Aug. l. Messius*. longam *i* uocalem elata littera, longas alias plerasque apices distingunt sine errore, neque optumae aetatis scriptorem in *Iulia* alteram produxisse credo, immo integritas numerorum pristina nomine periit uariato e re nata. notanda etiam sermonis imparilitas plus habituri gratiae si *secum tulit* et *placuit, decessit* primo uerbo aequata essent aut primum illis, quando quidem *placui* tralaticium fuit, cf. 66

87

. . . sunt uenus[t . .
. . fes]tiuitate pl[urima
. . . ere cuncta . .
. . . e istaec i . .
. . . ui]ator q[ui legis.

CIL. XIV 1824 descr. Dessau Ostiis potuerunt esse iambi uelut *hic condita ossa sunt uenustae feminae,* iambis conuenit 4 *istaec.* itaque 5 supplementum adsciui quamuis incertum, 3 *aetate quae cecidere cuncta tam breui* cf. 82, 9

88

Studium habui ut facerem uiua mihi aet[ernam domum:
[mors intercessit, iam mihi, coniunx optime,]
tua bonitas fecit. titulus declarat meus
quo[d fuerit studium me erga pietatis tibi.

CIL. IX 4016 descripsit Mommsen Albae Marsorum praecedit *Nouana T. l. Tryphera ex...*, tum carmen sequitur duobus in lapide uersibus distinctum quorum alter in *aet-* alter in *quo-* desinit. ergo singuli in titulo uersus senarios binos comprehendebant
1 *mi* pronuntiandum in synaloephe

89

Seu stupor est huic studio siue est insania nomen,
omnis ab hac cura cura leuata mea est.

Monumentum apsolui et impensa mea,
amica Tellus ut det hospitium ossibus,
quod omnes rogant sed felices impetrant.
nam quid egregium quidue cupiendum est magis
quam ube lucem libertatis acceperis,
lassam senectae spiritum ibi deponere?
quod innocentis signum est maximum.

CIL. VI 9632 ex schedis. AL. Burmanni IV 30, Meyeri 1181 Romae praescriptum *L. Valerius Zabdae mercatoris uenalici l. Aries.* dextra lynx, sinistra caper rodens uitem fictus erat. iambos Scaliger dignos existimasse fertur uetere poeta comico

1 2 Ouidi distichon ex tristibus I 11, 11 ubi *stupor huic et cura mens releuata* est 3 *sumtu et impensa* interpolatum est siue emendatum in codice Paris. lat. 8957, potest *apsolui hoc opera et* 5 *optant* cod. Paris. *rogitant* Scaliger 6 scribe *quid tam egregium* 7 emendabitur ad hunc modum *quam lucem libertatis ube tu aspexeris* aut *ube l. l. primum a.* sed deprauauit numeros *libertatis* mentio adiecta in libertino 8 *lassam* non conuenit uiro, debuit scribi *lassum* aut cum Grutero 637, 5 *lassae* 9 *argumentum* cod. Paris. malo adici *signum uitae*

## 90

Labore et cura uíuos perfeci hanc domum,
sed fílio ante huic homini iucundissimo,
paraui tribus ube ossa nostra adquiescerent.
mors me adsequetur, tunc mihi demetur dolor.
ualete et memores estis pietatem patris.

CIL. IX 3895 descr. Mommsen. AL. Burmanni IV 235, Meyeri 1342 prope Antinum Marsorum. supra scriptum *T. Peticius L. f. Chirurgus.* oratio satis incondita

2 *atque huic* Lachmannus ut tres illi fuerint pater et filius et seruus domino carus. patri et ut opinor matri destinatum sepulcrum, cum filius ante mortuus esset, iam paratum tribus erat 3 *adquiescerent* in quattuor contrahi syllabas ostendi primum in Fleckeiseni annali 1858 p. 69 comparatis quae in aliis carminibus binarum sunt syllaba-

rum *quieti* et *quiesco* et quae in titulis post Antoninos factis frequentantur *Quetus Quita requescere inquitare* sim. 5 indicatiuus pro imperatiuo, ut in titulo quodam *uiatores hauetis*, cf. 76 et 77, 2. quam confusionem progenitam *s* finalis tam debili sono ut addita ac dempta perinde haberetur, adiuuit hoc quod formae uerbi aliae utroque modo terminabantur idem significantes ut *sequaris sequare*. tum genetiui iterationem scriptor uitans incidit in soloecismum, *mementote* conueniret accusatiuo. simile quiddam subest priscis illis *quid tibi hanc tactio est*, similius 53, 5 *hoc uoluit nescius ne esses*

## 91

Qui cum, dum haberet clausam in castello ani[mu]lam
mortalem, ad superos licitum est, [f]initam ad diem
p[a]rce pudensque uixit omni tempore,
Auruncus era[t], Fu[s]ius erat nomine
magister ludi litterari Philocalus,
summa quom castitate in discipulos suos,
idemque testamenta scripsit cum fide,
nec quoiquam [per]negauit, laesit neminem.
ita [de]cucurrit uitam fidus sine metu.
eius ossa nunc hic sita sunt posita a cen[t]uris.

CIL. X 3969 uidit Mommsen, Nissen in Herme I p. 148 Neapolim Capua uidetur translatus lapis, euanida scriptura. praeter carmen nihil inscriptum, insculpti infra senex in sella sedens discipulique puer et puella. extremis libertatis romanae temporibus Nissenus titulum adsignarat, cui sententiae iure diffisus Mommsenus primi uersus uerba paria Hadriani illis *animula hospes corporis* et nomen Auruncum ex scholastica eruditione arcessitum iudicauit. certe tam tenebricosum hoc est ut uel Lucili municipem possis cogitare uel Campanum aliaue parte Italiae natum. *quom* scribi praepositio non desita erat Terenti Scauri et Frontonis aetate, illam statim excipit u. 7 forma uolgaris. abhorret a uetere sermone u. 5 *litterari* genetiuus adiectiui breuior addendus paucissimis quae Lachmannus Lucr. p. 327 collegit exemplis, nam tituli alii quae habent similiter scripta ut Ancyranus Augusti *auri coronari*, ideo aliquantum a metricis distant quod non eadem adstricta sunt eloquendi necessitate. neque antiquae inte-

Notizie d. scavi 1888 p. 531 ad ectypum cum supplementis Barnabei et Bormanni, eph. epigr. VIII 47, 191 Alba Fucente praescripta nomina *...lleius L. l. Philoxsenus, ...Ɔ. et M. l. Philocratea, ...leius L. et Ɔ. l. Philocalus, ...leius L. l. Philadelpus*

1 *procul metu ullius* Barn. exitus idem 67, 4 2 *qui me nouerunt* Barn. cf. 64 3 *nostram deuenit domum* Cassius Varronis l. l. VII 72

## 73

Hospes resiste et quae sum in monumento lege.
Verna Rufria hic sum sita. Iuentia Hilara
monumc(n)tum fecit matri et sibi et uiro.
L. Albeíus Hilarus.

CIL. IX 1527 descripsit Dressel prope Beneuentum. litteris antiquis

2 *hic sum sita* clausula senarii, 3 *monumentum matri fecit et sibi et uiro* sine naeuo senarius qualis 1 est

## 74

Hospes resiste et hoc ad grumum ad laeuam aspice,
ubei continentur ossa hominis boní misericordis amantis pauperis.
3 rogo te, uiator, monumento huic nil male fecerís.
C. Ateilius Serrani l. Euhodus margaritarius de sacra uia in hoc monumento conditus est.
uiator uale.

CIL. I 1027 VI 9545, PLME LXXX B, Henzen Or. 7244 Romae rep. in uia Appia. adhaeret etiam de iure monumenti formula testamentaria. Atilii Serrani non perdurarunt in aeuum Caesarum. tres ex ambitiosa loquentia distorti atque interpolati sunt senarii, quattuor Ritschelius impleuit opusc. IV p. 365

1 s. cf. 63. numeri starent scripto *hunc grumum* 2 in christiana inscriptione Or. 4657 inter alia iamborum frustula integer legitur senarius *placato puro corde, amatrix pauperum* 3 conflatus uidetur ex formulis *rogo*

*te uiator monumentum hoc ne laeseris* et *ita ualeas ut monumento huic nil male feceris*

## 75

Dum uixit, omni]bus suuis dulcissimus
formaque egregium magis] hoc puero nihil fuit,
quem mors acerb]a eripuit a parentibus.

CIL. IX 2825 descripsit Caraba, periit in Samnio repertus ad Sagrum fluuium lapis superiore parte et sinistra ruptus. praecedunt haec *pater*] *f. c. ....us annorum XVI .....annorum* quibus in altero Carabae exemplo numerus *XI* adiungitur, tamquam duobus pater filiis monumentum fecerit, carmen autem minori natu. in fine haec leguntur *Maria C. f. sita a. XXIII*

1 *omnibus* Mommsen. quidquid suppletur, satis deformiter uersiculus structus est 2 sic suppleui ut *nil* pronuntiaretur, pulcrius fortasse quam uerius. neque indigni isto numeri debiliores *simulq. melius*] *hoc puero nihil fuit*

## 76

Hospes resiste et tumulu[m contempla meum,
lege et moraris, iam sc[ies fatum graue.
uixi qua potui karus Ru[fino patri.
hic sum sepultus, hic os[sa in terra cubant.
ualete et bene facite uo[bis dum licet.

CIL. IX 1764 ex schedis. AL. Burmanni IV 380, Meyeri 1505 fuit Beneuenti. praescriptum *Basseus Beneben-[tanus] uixit annos...* id est *Bassaeus Beneuentanus,* ne mireris pro imperatiuo scriptum *moraris* u. 2 (uide 77, 2 et 90, 5) aut dissociatas in secundo pede uocales u. 5

1 geminus uersus 82, 1 aut 63, 1 2 expleuit Conrads in anthol. lat. librum IV (Bonnae a. 1853) p. 44 scribendo *fatum meum* 3 usitata formula *uixit carus suis,* hic cum lapis habuerit *karus ru...,* certum nomen adsumpsi 4 sic Conrads. siquo impelli uis narrationem momento, accipe *os[sa ille condidit* 5 *uo[stro corpori* Conrads qui recte cepit huius adhortationis ac similium sententiam, formam autem inuexit ab huius tituli sermone alienam

## 77

Quamuis la[ss]e uiator, rogo ne graueris et | tumulum contempla meum,
lege et moraris, iam | aliquid resciueris.
dum uixi, hilaris iucundus amicis: |
nunc to[rpen]s iaceo, hic o[ssa req]u[ies]cunt mea.
natus | sum Canonis, conditu in Illurico.
uale et bene | facito uitae, dum fatum uenit.

CIL. III 9733 descr. Hirschfeld, ab eo missum uidi ectypon communique opera legimus aut resarsimus uersum 4, eph. epigr. IV 347 Delminii, iam in museo Spalatino titulus euanidus, litterae saeculi primi a Christo praescriptum *Q. Baebius Q. f. Serg(ia) Conan(is) miles leg. VII ann. XXXXV stip. XX h(ic) s(itus) e(st)*, subscriptum *frater fratri*. Κονανέων ciuitas in Pisidia est, itaque erratum est a lapicida uersu 5 *Canonis*. aeui prope Augustei cento 1 initium quasi hendecasyllabi uersus. iambicus *rogo ne graueris, tumulum contempla meum* cf. 82, 1 2 i. morare. in fine *resciueris* legi posse putabam, non fuit *ploraueris* 3 quasi dactylicus uersus. iambicus fit sic *dum uixi, amicis hilaris iucundus fui* 4 *fo..ii....iio iii.....i.u...unimea* descr. Hirschfeld primo, in fine *..cunimia* Glavinicius 5 pentameter elegiacus: iambos decuit *natus sum Romae, conditus terra extera* aut in isto *iam in Illurico conditus*

## 78

Inspexi lucem, subito quae erepta est mihi.
ita neque domino liquit e me gaudia
percipere nec me scire quid natus forem.

CIL. XII 912 descr. Hirschfeld Arelate. praescriptum *Vitalis M. Verati Clari ann. V hic s(itus) est* 2 i. licuit *mae* ut uidetur tabula tribus in unam compactis litteris

## 79

quoi post acerbam mortem dominu]s se optulit |

monumentu]m ut faceret | . . . . de se cemuelat |
natu] quadrimus | [erat, Amoenu]s nomine.

CIL. IX 3955 recognouit Mommsen Albae Marsorum inuentum fragmentum. lusi ista ut et fuisse carmen ostenderem et quale esse potuerit, nam poeticae eloquentiae studium ex *quadrimus* elucet

1 *...sse* coniunctim, non interpunctis uerbis 2 'punctum post *se* dubium est potestque legi et *ce* et *cf*, reliqua certa' Momms. non extricaui, uix aptum pupo *quod bene de se meruerat*, edideram *quippe et ipse gemuerat*, denique ex istis ipsis litteris hunc extundebam sensum *iam se ad discendum studiosse optulit, artificem ut faceret dominus de se quem uelit*

80

Aceruam Ditis rapuit infantem domus
nondum repletam uite dulci lumine,
pulcram decoram, quasi delicium celitu.
flet pater et rogat tituli fidem,
ut omnis aetas optet aei terram leuem.

CIL. XIV 1731, Cardinali diplomi imperiali p. 257 Ostiis. praecedit *d. M. Varenes Blastenis coniugis benemerenti et sibi fecit Antius Successus itenque Antiae Successe filiae dulcissimae, quae super matrem suam uixit an. m(inus) di. XXXX, quae fuit at diem mortis suae annorum VIII me. VIII di. XV ag.* (dele ut ortum ex *aceruam*). subsequitur *hoc monimentum quot est in parte dextra intrantibus adiectis columbaris n. XII lib. liberta. poste(risq.) aerum* (lege *aeorum*). carmen satis uenustum ex antiquiore descriptum exemplo, ut uersus 4 mutilatus mendosaque scriptura probat

1 acerbam uirginem Varro Agathone dixit, crebrius quae immaturos mersit mors ipsa uel funus sic est uocitatum 2 *uate* editur 3 i. caelitum 4 *flent pater et mater et rogant* tale in exemplo fuisse credo quod cum Antius mortua puellae matre non conuenire sibi uideret, amputatis uerbis truncum uersiculum reliquit. olim quod temptaram *eam flet pater rogatque per tituli fidem* (in Fleckeiseni annali 1858 p. 76), eo causa defectus non explicatur. tituli pater fidem tamquam deorum Manium implorat

81

O quanta pietas fuerat in hác adulescentia,
fides amor sensus pudor et sanctitas.
Noli dolere, amica, euentum meum:
properauit aetas, hoc dedit Fatus mihi.

CIL. VI 4379. AL. Burmanni IV 71, Meyeri 1215 Romae in monumento familiae Germanici uel Ti. Claudii postea Augusti facti, periit praescriptum *Clodia M. l. Secunda.* exemplo iambi fuere graecanici

1 uersus postulat *fuit in hac aetatula* aut *fuerat huic puellulae* 2 debuit esse *sensusque* uel *pudorque* 3 s. respondet mortua dolenti, compluribus haec sententia monumentis inscripta quae mox indicabo, principale in ea nomen fuit *mater*

82

Hospes resiste et tumulum contempla meum,
mora[re gressu]m, litteras nos[tras lege.
mando et st . . . . . s alter . . .
. . . . . . . legem . .
. . tus aliqui . . . facit.
titulum intuere scriptum, quo fato occidi.
rumore sancto Ilyrici iaceo in solo.
infunde lacrumas, quisquis es, [mihi] misericors.
aetate [ẹuncta] ceciderunt mecum [breui.
ae]quo animo uiue uitam [quoad] fieri [potest
. . . . . . . . .

CIL. III 6416 prope Burnum Delmatiae fragmenta simul effossa et ut scripturae similitudo metrique indicat olim cohaerentia praecedit *P. Fanniu*[*s*] *Ani. Cremon*(*a*) *eq. leg.* $\overline{XI}$ *an. XXIX stip. XII: h*(*ic*) *s*(*itus*) *e*(*st*) *f. f. pos.* (id est Mommseno interprete *filii filiaeq. posuere* aut *frater fratri posuit*). Augustei fere aeui titulum esse arbitror, certe ante Claudium sciiptum qui legioni anno 42 oppressa Scriboniani seditione Illyrica cognomen dedit Claudiae

1 sic pro *contemplare* antiqui haud raro dixere (Nonius

p. 469) 2 expleuit Mommsen 3 ante *mando* praeter superioris senarii clausulam nihil uidetur periisse, ne *lacrimando* similiaue probaueris. sententia fortasse haec *mando et stilo consignes, alter ut sciat.* in *alter* desinit fragmentum prius, alterum incipit sic *ii. legem*...|*tus aliqui*... | *facit* cet. ex quibus *legem* paenultimum puto senarii quarti locum tenuisse, quintum fuisse uelut *nam Fatus aliquid ex inprouiso facit* 6 in militia enim cecidit 7 alii dictitabant *rumore secundo,* contrarius est *rumor malus*, *sanctus* fortasse ad imperatorem respicit, ad triumphum laudesque Ti. Caesaris (Vell. II 121. 125). hiatum caesura sustinet, *Ilyrici* uide ne paeonem aequet ut *Ilurios* Plautinum 8 *esto misericors* male qui inuenit lapidem legit. datiuum ut addamus sermo suadet ac tot prope litterarum quot *mihi* requirit Mommsenus indicauit lacunam 9 intellego spes uota gaudia al. *ceciderunt* correpta paenultima 10 posterius supplementum plane incertum secuntur duo praeterea fragmenta quibus item carminis particulae uidentur contineri, unum hoc *oiam* | *cnoris* (fuitne *pignoris*?) *al* | *r quaedam* | *sademii* | *nomen in p* (fortasse *principio*, si muliebris nominis ut *Mestria* fuit parastichis) | *quorum*, alterum hoc *prima noc*[*te*] | *uiuo fieri* | *satis.* in superioribus binos fere lapidis uersus senarii singuli implent, fines enim senariorum lapicida non distinxit

## 83

Homo es: resiste et tumulum contempla meum.
iuenis tetendi ut haberem quod uterer.
iniuriam feci nulli, officia feci pluribus.
bene uiue, propera, hoc est ueniundum tibi.

CIL. IX 2128 in agro Beneuentano praescriptum *C. Acellius C. et L. l. Syneros Augustalis mercator suarius sibi .et Calpurniae Sp. f. Phyllidi uxori, C. Acellio C. f. Fal. Vementi filio aed. pr. II uir. q. praef. fabr.*

1 *hospes* conieceram frustra, nam *homo es* cum Dressel descripserat tum Mommseno ectypon ostendit. ergo scriptor tralaticiam formulam mutauit, cf. 71, 5 2 et 3 dextrorsum remoti leguntur. metrum utrumque corruptum est, 2 archetypum tale fuit *iuuenis tetendi ut haberem quod fruerer senex*, 3 tale *officia feci multis, nulli iniuriam.* quamquam hunc uersum in aliquam speciem restituas etiam *iniuriam* si tribus syllabis pronunties *feci* altero utro omisso 4 *uiuier opera* descriptum erat,

emendauit Henzenus. hiatus est in caesura. posterius comma recurret infra

84

Lege nunc, uiator, nomen in titulo meum.
memoriam habeto esse hanc mortalem domum.
ualete ad superos. uiuitis uitam optumam,
si me sequimini: uix]si [eg]o dum uolui bene.

CIL. V 4078 Mantuae praescriptum *P. Raius f. fac[iundum] cur.*
2 hiatus in caesura. sermo metrumque corrigitur hoc modo *habeto in memoria* 4 post lacunam et *si* interpositum Mommseno spatiolum uidebatur, *p* autem uel *r* et *ii* uel *h* ante *o*. pronomen igitur alio uocabulo permutandum erit

85

Decem et octo annorum natus uixi ut potui bene,
gratus parenti atque amicis omnibus.
ioceris, ludas hortor: hic summa est seueritas.

CIL. VI 16169 uidit Henzen, Marini Aru. p. 564 ubi *annos* uel *annorum natus* formulam qua aetas mortui indicaretur perquam usitatam fuisse Scipionibus atque antiquis, posterioribus satis insolitam declarat arula Romana litteris optumis inscripta nunc in museo Kircheriano praecedit *Cn. Cornelius Cn. f. An(iensi) Bassus,* subsequitur *posuit Fortunatus ser(uos)*
1 numero annorum turbatum esse metrum probabile est, illi principio licuit adiungere *uixi sat bene* 2 potuit uitari hiatus sic *parenti gratus* 3 abundant duae syllabae uelut *hortor* *hic* (i. apud inferos) scribendum proposui musei rhen. 27 p. 127, *his* enim Marinius exhibuerat, atque *hic* sed in quo media littera ⊦ sit in cippo scriptum Henzenus testatur. ista littera nescio an imp. Claudii aetatem prodat

86

Iúlia Erótis fémina optima híc sitast.
nullum dolórem ad ínferós mécum tulí,
uiro et patróno placuí et décessí prior.

CIL. VI 5254, Henzen annal. inst. archaeol. 1856 p. 20 n. 111 ex columbario Romano. subscriptum sinistra *C. Iulius Blastus, C. Iulius Celadus*, dextra *C. Iulius diui Aug. l. Messius.* longam *i* uocalem elata littera, longas alias plerasque apices distingunt sine errore, neque optumae aetatis scriptorem in *Iulia* alteram produxisse credo, immo integritas numerorum pristina nomine periit uariato e re nata. notanda etiam sermonis imparilitas plus habituri gratiae si *secum tulit* et *placuit, decessit* primo uerbo aequata essent aut primum illis, quando quidem *placui* tralaticium fuit, cf. 66

## 87

. . . sunt uenus[t . .
. . fes]tiuitate pl[urima
. . . ere cuncta . .
. . . e istaec i . .
. . . ui]ator q[ui legis.

CIL. XIV 1824 descr. Dessau Ostiis potuerunt esse iambi uelut *hic condita ossa sunt uenustae feminae,* iambis conuenit 4 *istaec.* itaque 5 supplementum adsciui quamuis incertum, 3 *aetate quae cecidere cuncta tam breui* cf. 82, 9

## 88

Studium habui ut facerem uiua mihi aet[ernam domum:
[mors intercessit, iam mihi, coniunx optime,]
tua bonitas fecit. titulus declarat meus
quo[d fuerit studium me erga pietatis tibi.

CIL. IX 4016 descripsit Mommsen Albae Marsorum praecedit *Nouana T. l. Tryphera ex...*, tum carmen sequitur duobus in lapide uersibus distinctum quorum alter in *aet-* alter in *quo-* desinit. ergo singuli in titulo uersus senarios binos comprehendebant
1 *mi* pronuntiandum in synaloephe

## 89

Seu stupor est huic studio siue est insania nomen,
omnis ab hac cura cura leuata mea est.

Monumentum apsolui et impensa mea,
amica Tellus ut det hospitium ossibus,
quod omnes rogant sed felices impetrant.
nam quid egregium quidue cupiendum est magis
quam ube lucem libertatis acceperis,
lassam senectae spiritum ibi deponere?
quod innocentis signum est maximum.

CIL. VI 9632 ex schedis. AL. Burmanni IV 30, Meyeri 1181 Romae praescriptum *L. Valerius Zabdae mercatoris uenalici l. Aries.* dextra lynx, sinistra caper rodens uitem fictus erat. iambos Scaliger dignos existimasse fertur uetere poeta comico

1 2 Ouidi distichon ex tristibus I 11, 11 ubi *stupor huic et cura mens releuata* est 3 *sumtu et impensa* interpolatum est siue emendatum in codice Paris. lat. 8957, potest *apsolui hoc opera et* 5 *optant* cod. Paris. *rogitant* Scaliger 6 scribe *quid tam egregium* 7 emendabitur ad hunc modum *quam lucem libertatis ube tu aspexeris* aut *ube l. l. primum a.* sed deprauauit numeros *libertatis* mentio adiecta in libertino 8 *lassam* non conuenit uiro, debuit scribi *lassum* aut cum Grutero 637, 5 *lassae* 9 *argumentum* cod. Paris. malo adici *signum uitae*

## 90

Labore et cura uiuos perfeci hanc domum,
sed filio ante huic homini iucundissimo,
paraui tribus ube ossa nostra adquiescerent.
mors me adsequetur, tunc mihi demetur dolor.
ualete et memores estis pietatem patris.

CIL. IX 3895 descr. Mommsen. AL. Burmanni IV 235, Meyeri 1342 prope Antinum Marsorum. supra scriptum *T. Peticius L. f. Chirurgus.* oratio satis incondita

2 *atque huic* Lachmannus ut tres illi fuerint pater et filius et seruus domino carus. patri et ut opinor matri destinatum sepulcrum, cum filius ante mortuus esset, iam paratum tribus erat 3 *adquiescerent* in quattuor contrahi syllabas ostendi primum in Fleckeiseni annali 1858 p. 69 comparatis quae in aliis carminibus binarum sunt syllaba-

rum *quieti* et *quiesco* et quae in titulis post Antoninos factis frequentantur *Quetus Quita requescere inquitare* sim. 5 indicatiuus pro imperatiuo, ut in titulo quodam *uiatores hauetis*, cf. 76 et 77, 2. quam confusionem progenitam *s* finalis tam debili sono ut addita ac dempta perinde haberetur, adiuuit hoc quod formae uerbi aliae utroque modo terminabantur idem significantes ut *sequaris sequare*. tum genetiui iterationem scriptor uitans incidit in soloecismum, *mementote* conueniret accusatiuo. simile quiddam subest priscis illis *quid tibi hanc tactio est*, similius 53, 5 *hoc uoluit nescius ne esses*

## 91

Qui cum, dum haberet clausam in castello ani[mu]lam
mortalem, ad superos licitum est, [f]initam ad diem
p[a]rce pudensque uixit omni tempore,
Auruncus era[t], Fu[s]ius erat nomine
magister ludi litterari Philocalus,
summa quom castitate in discipulos suos,
idemque testamenta scripsit cum fide,
nec quoiquam [per]negauit, laesit neminem.
ita [de]cucurrit uitam fidus sine metu.
eius ossa nunc hic sita sunt posita a cen[t]uris.

CIL. X 3969 uidit Mommsen, Nissen in Herme I p. 148

Neapolim Capua uidetur translatus lapis, euanida scriptura. praeter carmen nihil inscriptum, insculpti infra senex in sella sedens discipulique puer et puella. extremis libertatis romanae temporibus Nissenus titulum adsignarat, cui sententiae iure diffisus Mommsenus primi uersus uerba paria Hadriani illis *animula hospes corporis* et nomen Auruncum ex scholastica eruditione arcessitum iudicauit. certe tam tenebricosum hoc est ut uel Lucili municipem possis cogitare uel Campanum aliaue parte Italiae natum. *quom* scribi praepositio non desita erat Terenti Scauri et Frontonis aetate, illam statim excipit u. 7 forma uolgaris. abhorret a uetere sermone u. 5 *litterari* genetiuus adiectiui breuior addendus paucissimis quae Lachmannus Lucr. p. 327 collegit exemplis, nam tituli alii quae habent similiter scripta ut Ancyranus Augusti *auri coronari*, ideo aliquantum a metricis distant quod non eadem adstricta sunt eloquendi necessitate. neque antiquae inte-

gritatis argumenta sunt conglomerata in principio ac tortuosa oratio, ea praesertim in qua construitur *dum haberet*, aut numeri uersus 4 foede deprauati 1 si cum codicibus res nobis esset, ordinem uerborum casu contenderem esse turbatum, ut legeremus *qui cum haberet clausam in castello animulam mortalem, ad superos, dum licitum est, finitam ad diem pudens uixit.* an id ipsum credamus cogitasse uersificatorem, posituram particularum susque deque habuisse? utinam saltem scripsisset *dum cum* neue hanc sed illam praemisisset indicatiuo. *quicum* Mommsenus olim coniungebat, quasi alius huic adhaesisset titulus inscriptus nomine uxoris custodiam, carcerem, uinculum animi Cicero et Seneca corpus, hic castellum uocat interpretatus φρούριον (Axioch. p. 365E, AP. XI 38) 2 non rarum in sepulcralibus *fuit ad* aut *apud superos* uitae indicium sed non ita antiquum 3 *parce* Momms. Zangemeister: *pie* Nissen coniecerat 4 deformati numeri quarto non minus quam secundo pede. *Fusius* Nissen: *Fu.ius* Momms. *Furius* uel *Curius* Zangem. centonem arguit iteratum *erat,* putes in archetypo uersu nomen fuisse amplius ut *Apronianus nomine,* cf. 79, 3 7 comparat Mommsenus librarium Venafranum *qui testamenta scripsit annos XIV sine iurisconsulto* (Henzen 7236). addo *testamentarium* CIL. II 1734. tales magistros rusticos etiam Petronius cogitauit sat. 46 8 ita Zangem. legit, intelleguntur debita. [*iu*]*s negauit* coni. Mommsen. *ensn... uit* Nissenus exscripserat, corrigebat *lite nocuit* 9 *decurrere uitam* usitata a Plauto inde locutio sumpta a stadio ac lampadodromia (interpr. Lucreti III 1040 et Properti II 15, 41) 10 *posit.....uiro* certa fide legere sibi uisus Nissenus proposuit *posit A..ris uiro,* muliebre ut nomen adsc isceretur bisyllabum. at *posita a ceniuris* uel *centuris* Momms. legit probaruntque testes oculati. intellegendae igitur centuriae, ut uidetur, collegiariae sepulturaque ludi magistro data collaticia

92

Haue dulce nobeis nome[n atque omen gerens
Stephane, uitae nostrae [dum uiuis decus:
uere choronam te acepi [et mox perdidi.
Moschis tua te salutat et D[iodorus tuus
et blanda dulcis pupa, delic[ium tuum,
et quem tu tuís manibus nu[per sustuleras puer.
o Fatum infelicem qui te n[obis abstulit.

'Haue casta coniunx et m[ei serua memoriam,
haue mi Diodore amice fra[terque et parens,
nam et amici officia et pietat[em implesti patris,
haue pupa blanda, anima m[ea, tuque haue puer
quem nuper pararam ut hab[erem heredem nominis.'

CIL. VI 22102 ex Manutio et Winghio, Fabretti inscr. antiq. expl. 123, 28 fuit Romae. praecedit unus uersus ad hunc modum explendus *Q. Marc[io Q. l. Stephano Moschis coniunx f. c.* contrarie Ritschelius qui carmini operam dedit anth. lat. coroll. p. 8 prima facit haec *Q. Marc[ius Q. l. Diodorus coniugi b. m.* itaque Marcii adlocutionem esse ait ad mortuam uxorem Stephanen pertinentem a u. 1 ad 8 et uxoris responsum postremis uersibus quattuor. qua in ratione cum alia incommoda sunt tum hoc intolerabile quod uersiculum totum interponere coactus est inter 10 et 11 talem *te mea saluto Moschis, te Dionysia.* immo mortuum Stephanum adlocuntur Moschis uxor et Diodorus contubernalis et liberi paruuli duo, quattuor hos ille resalutat singillatim. scriptura carminis emendata excepto *acepi*, id si uere fuit u. 3, nam *choronam* uel eruditi probabant, *nobeis* 1 resedit quasi aerugo. numeros multifariam corruptos fuisse quae supersunt particulae abunde demonstrant, 2 ubi cum uitium haereat in nomine, satis paratum est praesidii ei qua uersum 4 conclusi immani modulationi, 11 ubi hiatus est in caesura, deinde 6 7 12. Ritschelii supplementa quae quidem nostrae de uniuerso carmine sententiae non repugnarent fere inmutata retinui

2 debebat scribi *o* uel *mi Stephane.* ut in feminino nomine *Stephané uitai* uel *Stephane tu uitae* Ritschelius 3 in eleganti lusu quo uere στέφανος iste fuisse dicitur ualuit etiam sensus ab epitaphiorum scriptoribus iactatus *decidit in flore iuuentae.* uerba redimi nullis impensis possunt. *a capi*.. Winghius tradidit, unde *a capite auolsam fleo* Ritschelius mus. rhen. 16 p. 297 perbelle 4 loco nominis quod e u. 9 colligitur metrum poscebat *amicus.* duae hae corruptelae in 2 et 4 archetypon carmen monstrant in quo paris mensurae nomina uice uersa inter se exceperint. *Dionysia* Ritschelius qui tam hanc quam Moschidem filiam familiae fecit 6 longiore opus est supplemento si quidem in trunco uerbo non debet quaeri *nu[trieras.* Ritschelius *nu[per gestabas Paris* leuans uersum *tu* pronomine dempto. numeros prioris partis etiam inuertendo repares *tuis tu*, si posteriori extra modum quid esse

adrogatum statueris 7 purgantur numeri sermone purgato *fatum infelix quod* inter 7 et 8 interuallum notat Winghius 8 *m[ihi responde precor* Ritschelius 11 hiatum idem obduxit *animula* forma 12 *nuper* huc e 6 relapsum uidetur pro *modo* uel *mihi.* Ritschelius *quem nuper pepereram ut hab[ii ad Stygias domos*

## 93

Quarto] decumo anno infe[lix mihi uenit dies
quae] uitam et lucem reli[cuam praecideret,
nec licitum est misera s[orte me ut aequom fuit
meis referre lacrumulam [parentibus,
uerum me mors acerba s[enibus his prius
aetate] immatura abstulit [fato inuido.
dulcissima autem et suauis [meis uixi omnibus.

Doni inscr. ant. XV 32, Muratori thes. 1668, 7 extabat lapis in museo Trebiati Vmbriae (cf. CIL. II p. 502). qui praecedit uersus mortuae puellae nomen narrauit.. *He]donae Pomponiaes [lib.* pariter reliqui uersus in fine mutilati sunt omnes, initio autem tantum 1 2 et in quo lacunam ampliorem Mur. indicauit 6 expleui ut potui, *quartum* decumum annum aliaque praestari non posse per se intellegitur. aetatem optumam monstrant *decumo* u. 1 et *lacrumulam* 4 sociata cum *dulcissima* 7, *licitum est* perfectum cf. 54, 2, non fastiditum *autem* 4 i. exsequias persoluere, eaque fuit sententia quam saepissime parentes liberorum monumentis inscripsere, cf. IN 7084 *ante occidit quam suis ben[e meritis pa]rentibus gratian referre pot[uit* uel Henzen 7379 *quod debuit filius parentibus officium praestare, hunc non merito sed fato mors inmaturum apstulit suis carissimum* (anno Chr. 16) 7 frequentantur talia *cara suis omnibus, pius in omnes suos* (CIL. II 1242 2367)

## 94

Ephesia Rufria ma[ter et coniux bona
hic adquiescit, quai [mala periit febri
quam medici praeter e[xpectatum adduxerant.
solamen est hoc sim[ulatique criminis

nec uera uox: tam dulc[em obisse feminam
puto quod deorum est [uisa coetu dignior.

dedit Huelsenus descriptum ab Henzeno, suppleui Romae prope Lateranum in hortis Campanae 1 *Rufria* prima correpta, ut Vergilius *quique Rufras Batulumque tenent* 2 *quai* apparuit; ita scriptitauit Claudius Caesar 3 cf. Petronius sat. 42 *medici illum perdiderunt, immo magis malus fatus, medicus enim nihil aliud est quam animi consolatio*

## 95

Hic stigmata aeterna Acte libertae scripta sunt
uenenariae et perfidae dolosae duri pectoris:
clauom et restem sparteam, ut sibi collum alliget,
et picem candentem, pectus malum commurat suum.
manumissa gratis secuta adulterum
patronum circum scripsit et ministros ancillam et puerum lecto iacenti patrono abduxit,
ut animo desponderet solus relictus spoliatus senex.
e[t] Hymno, [et] eade stimata secutis Zosimum.

CIL. VI 20905 descr. Henzen (Or. 6404) Romae in arae magnae marmoreae parte postica, cuius antica eleganter sculpta hunc titulum habet: *dis Manibus Iuniae M. f. Proculae, uix. ann. VIII m. XI d. V, miseros patrem et matrem in luctu reliquid: fecit M. Iuniu[s . .] Euphrosynus sibi et* [hic erasum est quod in postica deuouetur nomen *Act*]*e: tu sine filiae et parentium in u*[*no ossa*] *requescant. quidquid nobis feceris, idem tibi speres. mihi crede, tu tibi testis* [*eris* 'uidetur qui haec scripsit uersus iambicos imitari uoluisse' Henzenus recte, uide modo *hic stigmata aeterna Acte scripta sunt malae et pérfidae dolosae duri pectoris; opto ílli clauom et restem ut sibi collum alliget, picém candentem ut pectus comburat suum: gratís manu missa est secuta adulterum, patrónum circumscripsit et famulos domo ancíllam et puerum abduxit dum lecto iacet, ut ánimo desponderet desertus senex: sunt éadem stigmata his secutis Zosimum.* ac plura possunt conseruari, uelut Leo proponit *manumíssa gratis quae secuta adulterum . . . patróno abduxit, ut ánimo desponderit solús relictus atque spoliatus senex*

3 similia CIL. VI 12649 et in testamento Porcelli 4 i. comburat. *commurere* Henzenus ex VI 19267 adfert, addo VIII suppl. 11825 9 *ehymno ffadestimta* lapis, *et Hymno eadem stigmata* corr. Henzen

96

Hoc Proculus Sei]ae Victorina[e c]oniugi
fecitque ma]tri Victorinus filius:
tribus sit ea]dem sedis aeternae domus.
uiro peregit h]aec suo semper comes
probique castae fe]minae mores erant.
decessit annos nu]pta uiginti et duos.
scias uiator:] fata non parcunt bonis.

CIL. VI 28942, Lanciani act. arch. municipal. Rom. a. 1881 p. 44, supplementa ego adposui Romae. simul inuenta fragmina marmoris haec *[P]roculus p ui* | ..*oioo* utrum elogii subscriptionem an peculiaris elogii particulam habeant non constat

3 ..*pem* Lancianius, ..*em* Notizie 1881 p. 57. olim posui *quam fecit* ..., *communicat spem sedis* 6 aut *annos tulit cum est rapta* 7 datur *maligna hominibus*

97

Ne more pecoris otio transfungere[r,
Menandri paucas uorti scitas fabulas
et ipsus etiam sedulo finxi nouas.
id quale qualest chartis ma[n]datum diu.
uerum uexatus animi cu[r]is [a]nxiis,
non nullis etiam corpo[ris dol]oribus,
utrumque ut esset taed[iosum ultr]a modum,
optatam mortem sum pot[itus. ea] mihi
suo de more cuncta [dat leu]amina.
uos in sepulchro [h]oc elo[gium inc]idite,
quod sit docimento post fo . q . . . . . . . ibus
inmodice ne quis uitae sco[pulis hae]reat,
cum sit paratus portus eiac[ulant]ibus,

qui nos excipiat ad quiet[em perpet]em.
set iam ualete, donec ui[uere exped]it.

CIL. IX 1164 recognorunt Brunn et Dressel, Henzen 5605 Aeclani. supra scriptum *d(is) M(anibus). M. Pomponio M. fil. M. n. M. pron. M. abn. Cor(nelia) Bassulo II uir(o) q(uin)q(uennali)*, infra *Cant(ria) Long(ina) marit(o) opt. b. m. f(ecit)*. Aeclanum municipium IIII uiros, ab Hadriano, ut uidetur, facta colonia II uiros magistratus habebat itaque post Traianum scriptus titulus est. de familia Bassuli et Longinae progenieque disputans Mommsenus in Herme 3 p. 467 et CIL. IX 1165 cognatum ostendit Ambibolum Longinum consulem anni 126. scriptura emendata est, nisi quod in uersus 13 syllaba paenultima *i* longa apparet. Traiani Hadrianiue temporibus quae de comoediis Bassulus dixit bene conueniunt, nam Plinius ep. VI 21 Vergilium Romanum laudat qui scripserit comoedias Menandrum aemulatus Plautinis Terentianisque similes, et haec aetas ut Menandrum mirifice praedicauit ita in comoedia Romanos maxime claudicare doluit. carmen restituerunt inprimis Lachmannus Ritschelius Hauptius quorum supplementa Mommsenus seorsum cuiusque proposuit, pluribus enarrauit Quicherat Revue archéologique 1854 p. 744 ss.

1 *more pecorum* et *uicem pecorum* Sallustiana, *more ferarum* Lucretianum atque inter alia Quintiliani locum VIII 3, 81 comparauit Quicherat *transfungi* uerbum nouum, cf. *aetatem traducere, transigere*, postremae latinitatis *transfunctorius* 3 *ipsus* e comoediis ueteribus enotarunt Charisius et Diomedes (p. 158, 18 et 330, 24 K.), a uetustissimis prolatum Priscianus (II p. 6, 25 H.) dicit. certe insolitum uel exoleta aucupantibus, a Frontone semel p. 84, 1 Naber. inmixtum argumento ex historia perantiqua petito 4 *est* conflatum ut aures postulant cum praecedente uocabulo sensus adtribuit extremis. Martialis VII 26, 3 *hoc qualecumque* 7 nouem litterae desunt, quare inductum a Lachmanno adiectiuum probaui non uetustum. *taedio mi ultra* Ritschelius 8 *pot* uel *po* nuper legerunt Brunnius ceterique, *a...* olim Mommsen unde Lachmannus *adsecutus*, *aptus* Ritschelius supplerat. cf. Gellius XIII 1, 5 *Elissa quae mortem per uim potita est*

9 *leuamina* aut *solamina* Quicherat 10 *hoc elogium oro incidite* Hauptius quod hac tenus quadrare in lapidis uestigia testantur ut *oro* spatium non recipiat. uidetur igitur hiatus admissus in caesura, cf. Vrsi elogium 29

11 sic Brunn et Hirschfeld. num *locos adeuntibus*? quae antea proposita sunt, a lapidis uestigiis dissident *post fu-*

*turis omnibus* et *post fatales exsitus* 12 *in scopulos incidere uitae* ex Ciceronis consolatione fr. 11 Bait. adposuit Quicherat. *scopulos horreat* Ritschelius, *scopulus terreat* Lachmannus 13 ita Lachmannus bene. non actiue dici puto qui uitam eiciant sed neutrali forma, ui passiua qui se eiaculent, ut uehentes sunt qui uehuntur, exercentes qui se exercent. eiciendi uerbum frequens in naufragiis, cf. Lucr. III 875 *nec radicitus e uita se tollit et eicit*, Cic. tusc. II 67. *flagitantibus* Ritschelius idque lapidi conuenire ait Brunn, negat Dressel. hic *plac*... legit, inde *placidus nantibus* coni. Krascheninnikoff, malo *omnibus*
15 ita Ritschelius, octo litterarum lacuna est, *uita suppetit* Quicherat cui praestat *conuenit*

## 98

Seu mortis miseret seu té uítáe, perlige:
nomen Xanthippe, Iaia eaedem ludicro,
quot exsprimens dolóre fugit anima corpore,
hic conquiescit cúnís terrae mollibus,
quam trino annórum fílo proterentia
nouem post ménsum Fata cónficiunt malo,
lues ignita torret ultra quot dies,
uenusta amoena intellegéns et garrula.
quam siqua pietas insitast caelestibus,
uíuenti ingenio sóli et luci reddite,
altóris memorem, quem parentes dixerant
cum primum natust Lúcíliánúm Cassium.

CIL. XI 1118 descr. Bormann, Lama in Iahni specimine epigraph. p. 106. AL. Burmanni IV 323, Meyeri 1536 Parmae. praescriptum *d. M. Xanthippes siue Iaiae C. Cassius Lucilianus alumnae dulcissimae.* apices impositi longis paene omnes uocalibus. uersus corruptus 3, labans nomine male compresso 12, balbe narrata pleraque. quocirca cum non uolgarem alia elegantiam spirent ut uersus 4, mihi constat Cassium sumpsisse aliunde quibus suum carmen concinnaret lacinias. tamquam in elegis alter quisque uersus introrsum recedit
2 haec sic expedio nescio quam recte: nomen eidem erat Iaia a lusione quam exprimebat anima etiam in mor-

tis doloribus. *eaedem* datiuus anomalus ut *eae* apud Catonem, ut *illae istae aliae*. utrum duas syllabas aequet ut cognatae formae multae neque eae apud scaenicos solum, an tres parum liquet, quia uarie Iaiae uox potuit sonare. nomen igitur puellae illud indiderunt forte ac ludibrio aut ipsa potius ut fieri solet sibi infans dedit. *ludicro* mihi substantiuum est, neque enim aduerbii haec testata est terminatio et promptius in ea sententia adiectiuum fuit *ludicrum*, denique aptius quam nomen anima fugiens expressisse ludicrum dicitur, etsi subest in u. 3 ἰηίου γόου ac similium σχετλιαστικῶν memoria. Lama et Meyerus Xanthippae Iaiae tertium fuisse nomen Ludicro putarunt, Ferretius *eadem* scripsit 3 *quod* Gruter 660, 1 substituit. numerorum exorta labes est immutato uersus capite, quem alius potest sic fecisse *expers dolore, ut fugit anima corpore* 6 *eata* sic marmor. trimulae accidit malum i. languor uel morbus nouem mensum, febris quotquot ulterius dies uixit exitiosa. *mala* Bonada et Meyerus 7 *ultra quot dies* lapis quod uarie corrupere editores *quinquies*, *noctes et dies* al. substituendo, eidem 8 *inter morbum g.* 9 adposuit Burmannus Vergiliana II 536 *di siqua est caelo pietas* eqs. 12 longi nominis in uersum inferendi necessitas expressit *natust* contractionem usu sermonis pridem repudiatam

## 99

I Quae res mort[a]lis ui[ta faciunt non frui
miserosque reddu[nt . . . .
animosque torq[uent . . . .
II dolorum et sollicitudinum so]lacium
hoc solum morbos omnes tolle]ns permanet
. . . . . Ditis o]stium.
III itaque hoc sepulcrum uiu]us in patrio solo
mihi aedificaui, ubi sol]utus taedio
curisque placide ia]m dego et timeo nihil.
IIII . . . dignis ui . . . .
. . despiciens et fortunas at .
. . dis Iucustio colonicus.

CIL. VIII suppl. 11828 descr. Ioh. Schmidt et Cagnat in colonia quam fecisse coloniam Commodus uidetur

[illegible] magni fragmenta epistylii cuius aliae reliquiae [illegible] esse sub terra latent. terni in quoque lapide [illegible] senarii sunt, in IIII tamen post ultimum u. eua- [illegible] scripti feruntur, nihil metri puto. suppleui ea [illegible] sensus carminis perspiceretur [illegible] *antehac semper dignis uixi moribus, uolgus* [illegible] *opes cultor rudis* 12 ..*des* descr. Wil- [illegible] legendum opinor post *colonicus* de- [illegible] simile *t* aut digamma litterae. id a metro [illegible] fuit *d(ecurio)*, tamen Mactaritanae colo- [illegible]

## 100

Domino dilectus, quoquo iret, semper comes,
poculi minister, doctus palaestrae puer,
eques sepultus hic sum natus annos octo et decem.

CIL. IX 1880, Or. 2882, non exstat Beneuenti praescriptum *Maroni alumno C. Calpurnius Lausus* carmen Mommsenus olim pro interpolato habuerat itemque ego. iam ille auctoribus fide dignis cedens abiecit suspicionem, restat tamen metricus iste scrupulus *palaestrae* producta prima. cetera facile est defendere, *pocli* pronuntiabatur, *hic sum annorum octo et decem* scribi in senario debebat

## 101

L. Marius L. f. | Vitalis | uixi ann. XVII d. LV. |
consummatus litter(is) |
parentes suasi, artefic(ium) | discerem.
discessi ab | urbe in praetorio | Hadriani Aug.
Caesar(is). |
ubi dum studerem, fata | inuiderunt mihi
raptum|que ab arte tradiderunt | hoc loco. |
Maria Malchis mater | infelicissima filio sanctissimo.

CIL. VI 8991 descr. Henzen Romae ex suburbanis inlatus museo Vaticano cippus
2 expleas si placet *uixi dum uixi* 3 Apuleius met. IX 25 *uxorem suasi ac denique persuasi secederet* 4 tolle *Hadriani Aug.* fac *in C. praetorio* 6 *hoc* datiui casus esse uidetur

## 102

O fata breuia contrariaque mihi,
quae me leuastis paruolae uitae meae,
ut hoc uenirem annis plenus (undecim).
nam omnia fecerunt, quorum alumnus fui.

CIL. XI 117 ex schedis, Murat. 1450, 6 Rauennae praecedit ... *class(is) s(upra) s(criptae) et Spedia Prisca alumno kariss(imo) b. m. p(osuerunt)*
1 senarii debuit talis esse clausula *breuia mihi nimis contraria* 2 ἐπαύσατε βίου 3 *plenus XI* lapis
4 legitimum tale *quorum delicium fui*

## 103

*A*

Lucili Domestici Valeriani option(is) cent(uriae) III ex coll(egio) fabr(um) et cent(onariorum) qui uixit annis XXVIIII dies VIIII hor. III. Lucilius Domesticus pater filio inconparabili.

[p]ater mihi fecit quod [e]go patri debui.

*B in latere sinistro*

.. cum Popilium .....|ses quam ei se o.....|dheul-
fi.nseponan..... | habent magnam g..... |
q]uorum laudatur s[emper] | aeterna fides. |
parentes amauit, n[ostram duxit] | coniugem.
nato[s curauit] | quos mihi non licu[it frui. |
omnes amici, scio, meru[is]|tis bene.

*C in latere dextro*

scis me hoc sib[i.
q]ui[n p]ater infelix ambos nos desiderat.
et tu, Valeria, rari exempli femina,
sic me amasti ut natos derelinqueres,
nec tu [p]otuisti eos attendere,

[illegible] re[l]inqueres.
[illegible] sibi superstites.
[illegible] pater des[id]erat.
[illegible]...asa sic ideqroris mei,
[illegible] ponatur omne flos suo tempore.

[illegible] bis contulit Mommsenus prope Me[illegible] quadrata. carminum uersus ubi non con[illegible] cum uersibus scripturae, interuallo plerique amplo di[illegible] sunt

[illegible] elogium sodalis quem Valerianus *meum* uocat C 6 [illegible] *ultimo in sé* (i. simul) *ponantur*, *ita habent* [illegible] 5 debuit *parentem*

[illegible] deest horum principium, fuit ergo D 7 *habi..i* fertur 8 (*h*)*ac nos pater*? fertur *des.irat* 9 uerba sic constabunt *pater suauis, este sic memores mei* 10 *flos combustum* sim. apud medicos infumos

## 104

Lege aeuiterna traditus leto puer
bis octo in annis hoce sub tumulo iacet,
quem cuncta fleuit turba, multo plus erus,
specie obtinentem, moribus cum uinceret.
hic Phocaensum ciuis in patrio solo,
nunc Italorum Ditis intra terminos
nomen tenebit Isidis nati puer.

Muratori 1070, 2 et Reinesius p. 855 ex fallaci uterque auctore. hic Vrbini, Fani ille repertum ait. AL. Burmanni qui codicem Cyriaci adhibuit IV 110, Meyeri 1243 *d. M.* praemittit Ligorius. sublato quod est in uersu 5 uitio iambi euadunt graecanici

2 tradidere *hocce*, 3 *herus* 4 *obtinentem* si poeta scripsit, intellegi uoluit non cedentem aliis. *obnitentem* coni. Pithoeus, *speciem obtinentem* Burmannus 5 *Phocensium* Muratorius, *Photensium* Reinesius. *Phocaensium* Pithoeus, id in quattuor syllabas redegi non dubitans, cum Φωκαέων Callimachus posuerit pro choriambo aliique similia similiter, quin ante uocalem uocalis corripi potuerit

7 fore qui requiri putent *tenebat* Schraderus denuntiat. deinde Harpocratem mortuo nomen fuisse cum Graeuio

Cuperus, Horum Burmannus statuit, qua ratione natus quidem Isidis expeditur, minime uero *puer* cur adhaereat. ego inuolute et inusitate dicta quid uelint parum perspicio, nisi forte hoc significatur Isigoni cuiusdam fuisse mancipium non tam proprio nomine seruili notum quam proinde ut antiquissimi uocitabant Isigoni puerum. ceterum *tenebit sidisnati* Muratorius

105

Restitutus hoc infelix tegitur in tumulo puer
socius parenti gemino tumuli foedere.

Osann sylloge p. 477, 2, descripsi ex schedis Lerschi Romae. praescriptum *d. M. M. Romani Iouini Restituti*, subscriptum *M. Iunius Seuerus et Romania Marcia heredes bene merenti fecerunt.* carminis initium in lapide diple significat. Iouino patri rhetori latino eidem ibidem titulum fecere elegiacum quo cum Catone et Cicerone illius nomen praedicatur mansurum (Henzen 5606) quale elogium ab Alexandri Seueri uel Gordiani temporibus non putamus abhorrere

1 *Restitutus* fortasse trochaeorum causa adsumptum, iambi unam syllabam postulabant *en* uel *nunc*

106

Vixi beatus dis, amicis, literis.
Manes colamus, namque opertis Manibus
diuina uis est aeuiterni temporis.

CIL. VI 1417 ex codice, Henzen Or. 6017 Romae. praescriptum *d. M. T. Flau. Postumius Varus u. c. cos. orator Aug. XV uir praef. urb.* functus est hac praefecti dignitate anno 271 ut testatur laterculus. iambi graecanici

1 *diis* codex 2 *rite conditis Manibus* Plinius epist. VII 27, 11 saepeque argenteae aetatis scriptores inhumatos nudos reuulsos pro corporis reliquiis Manes dicunt, sed *operti* spirant sanctiora 3 *diuini uis est aeterni* traditur, em. Baiterus et Ritschelius, hic interpretatus rite sepultorum Manes potestate diuina frui per omne aeuum duratura

107

Terentius Sabinianus fons et camena litteris,
sapiendo opimus et dicendo splendidus:

hoc praeter ceteros etiam Hippo dicti[tat
diarrytos, ubi magister praestans floruit,
uixitque numerum in se de anologia Pythagorae primarium.

Cagnat ann. epigraph. 1892 p. 54 ex ectypo quod dederat Carton rep. apud Thuggenses Afrorum. subscriptum est *p*(*ius*) *u*(*ixit*) *a*. *XXXVI*, *h*(*ic*) *s*(*itus*) *e*(*st*)

1 tolle cognomen ut recte procedant numeri 3 *dicti* in fine uersus lapis, lacunae indicium nullum 4 *zaritus* quem cosmographus dicit opponitur Hipponi regio 5 *anologia* sic lapis. est enim ἡ καλουμένη τετρακτύς, τὰ ἓξ καὶ τριάκοντα, μέγιστος ὅρκος (Plut. de Is. 75 p. 381 F). metrum constabit demptis *in se de analogia*

108

Vel nunc morando resta, qui perges íter,
Etiam dolentis casus aduersos lege,
Trebius Basileus coniunx quae scripsi dolens,
Vt scire possis infra scripta pectoris.
Rerum bonarum fuit haec ornata suis,
Innocua simplex, quae numquam errabit dolum,
Annos quae uixit XXI et mensibus VII
Genuitque ex me tres natos quos reliquit parbulos,
Repleta quartum utero mense octauo obit.
Attonitus capita nunc uersorum ínspice,
Titulum merentis oro perlegas libens:
Agnosces nomen coníugis gratae meae.

descriptum a Rossio dedit mihi Ihm fuit in hortis Campanae prope Lateranum, nunc ubi sit ignoratur. acrostichis *Veturia Grata*

1 *uel nunc*, licet proxime ab urbe 2 *etiam* lapis idque melius est quam *et iam* 3 pronuntiandum *Basíleus* quattuor syllabis 5 *ornatrix* debuit scribi aut *ornatu*. structuram iste eandem quam in *referta* sim. ceteri secutus est 7 implet uersum *uiginti unum et mensibus*, excedit numerus alter 8 ἑπτάπους, tollendum

*natos* 9 hiatus in caesura 10 potuit *respice* 11 i. meritae, non maerentis. tum debuit *perlegas oro* 12 *Gratae* tam re quam nomine

### 109

Romulea prole Tar[peiaque arce editus
E]xigui cultor rur[is omni tempore
S]umma uixi fide, nul[li feci iniuriam,
T]utela adlectus Ae[lium colui patrem,
V]t essem dignus in [tumulo hoc una tegi.
T]e queso quisquis i[bis, inlacrima mihi,
V]t letus hilaris sempe[r uitam transigas
S]uperet[que] potus [uiuo, fletus mortuo.
n]omen si queris, iunge u[ersum exordia.

CIL. VI 10627 ex cod. Ambrosiano, Muratori 1291, 4 Romae in S. Anastasiae, periit mutilum titulum propter acrostichon redintegraui. uersus puto senarios fuisse non bonos, uelut in 3 secundi pedis spondeus pessime factus est. praecedunt haec *P. Aelius d. cari* (*P. l. Ari* Henzen)... | *Nonius Restutus s*[*ibi et Aeliae*] | *Zoticeni coiugi et m*[*atri*]... | *b. m. fecer. et lib. li*[*bertab. q. post. q. eorum*. subsequitur suum uersum complens *eutucusa* i. εὐτυχοῦσα. supplementa primordiorum inde a u. 5 satis certa *Restutus* acrostichon monstrarunt

2 traditur sine lacuna *ximus*: *exigui* Huelsen proposuit, non placet *eximius* 3 *uma* fertur, unde nisi nostram de acrosticho sententiam probaris restituas *maxuma* uel *optuma* 4 *utei afdlectus* cod. Ambr., *tutelae dilectus e* Murat. sine dubio ex coniectura 6 *quisquis i*.. fertur, nec opus est mutari in *es* 8 pone *uper* quae sunt omnia omisit Murat., *upereium potus*..*i*... cod. quarum litterarum ut conseruarem plurimas studui, magis adeo hoc consonat *tum potus tibi tum Veneris gaudia* 9 *si quires* cod. id est *queres* aut *queris* aut hoc aut *uersuum initia* aptum metro

### 110

d. M. s. Gabiniae Matronae
comiti defunctae. sors et fortuna improba.

*turis omnibus* et *post fatales exsitus* 12 *in scopulos incidere uitae* ex Ciceronis consolatione fr. 11 Bait. adposuit Quicherat. *scopulos horreat* Ritschelius, *scopulus terreat* Lachmannus 13 ita Lachmannus bene. non actiue dici puto qui uitam eiciant sed neutrali forma, ui passiua qui se eiaculent, ut uehentes sunt qui uehuntur, exercentes qui se exercent. eiciendi uerbum frequens in naufragiis, cf. Lucr. III 875 *nec radicitus e uita se tollit et eicit*, Cic. tusc. II 67. *flagitantibus* Ritschelius idque lapidi conuenire ait Brunn, negat Dressel. hic *plac*... legit, inde *placidus nantibus* coni. Krascheninnikoff, malo *omnibus* 15 ita Ritschelius, octo litterarum lacuna est, *uita suppetit* Quicherat cui praestat *conuenit*

98

Seu mortis miseret seu té uítáe, perlige:
nomen Xanthippe, Iaia eaedem ludicro,
quot exsprimens dolóre fugit anima corpore,
hic conquiescit cúnís terrae mollibus,
quam trino annórum fílo proterentia
nouem post ménsum Fata cónficiunt malo,
lues ignita torret ultra quot dies,
uenusta amoena intellegéns et garrula.
quam siqua pietas insitast caelestibus,
uíuenti ingenio sóli et luci reddite,
altóris memorem, quem parentes dixerant
cum primum natust Lúcíliánúm Cassium.

CIL. XI 1118 descr. Bormann, Lama in Iahni specimine epigraph. p. 106. AL. Burmanni IV 323, Meyeri 1536 Parmae. praescriptum *d. M. Xanthippes siue Iaiae C. Cassius Lucilianus alumnae dulcissimae.* apices impositi longis paene omnes uocalibus. uersus corruptus 3, labans nomine male compresso 12, balbe narrata pleraque. quocirca cum non uolgarem alia elegantiam spirent ut uersus 4, mihi constat Cassium sumpsisse aliunde quibus suum carmen concinnaret lacinias. tamquam in elegis alter quisque uersus introrsum recedit

2 haec sic expedio nescio quam recte: nomen eidem erat Iaia a lusione quam exprimebat anima etiam in mor-

tis doloribus. *eaedem* datiuus anomalus ut *eae* apud Catonem, ut *illae istae aliae.* utrum duas syllabas aequet ut cognatae formae multae neque eae apud scaenicos solum, an tres parum liquet, quia uarie Iaiae uox potuit sonare. nomen igitur puellae illud indiderunt forte ac ludibrio aut ipsa potius ut fieri solet sibi infans dedit. *ludicro* mihi substantiuum est, neque enim aduerbii haec testata est terminatio et promptius in ea sententia adiectiuum fuit *ludicrum,* denique aptius quam nomen anima fugiens expressisse ludicrum dicitur, etsi subest in u. 3 ἰηίου γόου ac similium σχετλιαστικῶν memoria. Lama et Meyerus Xanthippae Iaiae tertium fuisse nomen Ludicro putarunt, Ferretius *eadem* scripsit 3 *quod* Gruter 660, 1 substituit. numerorum exorta labes est immutato uersus capite, quem alius potest sic fecisse *expers dolore, ut fugit anima corpore* 6 *eata* sic marmor. trimulae accidit malum i. languor uel morbus nouem mensum, febris quotquot ulterius dies uixit exitiosa. *mala* Bonada et Meyerus 7 *ultra quot dies* lapis quod uarie corrupere editores *quinquies, noctes et dies* al. substituendo, eidem 8 *inter morbum g.* 9 adposuit Burmannus Vergiliana II 536 *di siqua est caelo pietas* eqs. 12 longi nominis in uersum inferendi necessitas expressit *natust* contractionem usu sermonis pridem repudiatam

## 99

I Quae res mort[a]lis ui[ta faciunt non frui
miserosque reddu[nt . . . .
animosque torq[uent . . . .
II dolorum et sollicitudinum so]lacium
hoc solum morbos omnes tolle]ns permanet
. . . . . Ditis o]stium.
III itaque hoc sepulcrum uiu]us in patrio solo
mihi aedificaui, ubi sol]utus taedio
curisque placide ia]m dego et timeo nihil.
IIII . . . dignis ui . . . .
. . despiciens et fortunas at .
. . dis Iucustio colonicus.

CIL. VIII suppl. 11828 descr. Ioh. Schmidt et Cagnat in colonia quam fecisse coloniam Commodus uidetur

Mactari magni fragmenta epistylii cuius aliae reliquiae ibidem fortasse sub terra latent. terni in quoque lapide insculpti senarii sunt, in IIII tamen post ultimum u. euanuisse aliquid scripti fertur, nihil metri puto. suppleui ea tenus ut processus carminis perspiceretur

10 uelut *et antehac semper dignis uixi moribus, uolgus d. et fortunas atq. opes, cultor rudis* 12 .. *des* descr. Wilmanns *Lucustio* legendum opinor post *colonicus* descriptum est signum simile *t* aut digamma litterae. id a metro excluditur utique, si fuit *d(ecurio)*, tamen Mactaritanae coloniae munus negarim

## 100

Domino dilectus, quoquo iret, semper comes,
poculi minister, doctus palaestrae puer,
eques sepultus hic sum natus annos octo et decem.

CIL. IX 1880, Or. 2882, non exstat Beneuenti praescriptum *Maroni alumno C. Calpurnius Lausus* carmen Mommsenus olim pro interpolato habuerat itemque ego. iam ille auctoribus fide dignis cedens abiecit suspicionem, restat tamen metricus iste scrupulus *palaestrae* producta prima. cetera facile est defendere, *pocli* pronuntiabatur, *hic sum annorum octo et decem* scribi in senario debebat

## 101

L. Marius L. f. | Vitalis | uixi ann. XVII d. LV. | consummatus litter(is) |
parentes suasi, artefic(ium) | discerem.
discessi ab | urbe in praetorio | Hadriani Aug. Caesar(is). |
ubi dum studerem, fata | inuiderunt mihi
raptum|que ab arte tradiderunt | hoc loco. |
Maria Malchis mater | infelicissima filio sanctissimo.

CIL. VI 8991 descr. Henzen Romae ex suburbanis inlatus museo Vaticano cippus

2 expleas si placet *uixi dum uixi* 3 Apuleius met. IX 25 *uxorem suasi ac denique persuasi secederet* 4 tolle *Hadriani Aug.* fac *in C. praetorio* 6 *hoc* datiui casus esse uidetur

## 102

O fata breuia contrariaque mihi,
quae me leuastis paruolae uitae meae,
ut hoc uenirem annis plenus (undecim).
nam omnia fecerunt, quorum alumnus fui.

CIL. XI 117 ex schedis, Murat. 1450, 6 Rauennae praecedit ... *class(is) s(upra) s(criptae) et Spedia Prisca alumno kariss(imo) b. m. p(osuerunt)*
1 senarii debuit talis esse clausula *breuia mihi nimis contraria* 2 ἐπαύσατε βίου 3 *plenus XI* lapis
4 legitimum tale *quorum delicium fui*

## 103

*A*

Lucili Domestici Valeriani option(is) cent(uriae) III ex coll(egio) fabr(um) et cent(onariorum) qui uixit annis XXVIIII dies VIIII hor. III. Lucilius Domesticus pater filio inconparabili.

[p]ater mihi fecit quod [e]go patri debui.

*B in latere sinistro*

.. cum Popilium .....|ses quam ei se o.....|dheulfi.nseponan..... | habent magnam g..... |
q]uorum laudatur s[emper] | aeterna fides. |
parentes amauit, n[ostram duxit] | coniugem.
nato[s curauit] | quos mihi non licu[it frui. |
omnes amici, scio, meru[is]|tis bene.

*C in latere dextro*

scis me hoc sib[i.
q]ui[n p]ater infelix ambos nos desiderat.
et tu, Valeria, rari exempli femina,
sic me amasti ut natos derelinqueres,
nec tu [p]otuisti eos attendere,

u]t acerbos pariter meo re[l]inqueres.
nunc ille hab[ebit] hos sibi superstites.
hac ille ac nos pater des[id]erat.
rogo, pater suaui....asa sic ideqroris mei,
u[t] mihi ponatur omne flos suo tempore.

CIL. V 5701, bis contulit Mommsenus prope Mediolanium in basi quadrata. carminum uersus ubi non congruunt cum uersibus scripturae, interuallo plerique amplo disiuncti sunt

B elogium sodalis quem Valerianus *meum* uocat C 6 2 fortasse *die ultimo in sé* (i. simul) *ponantur*, *ita habent magnam gratiam* 5 debuit *parentem*

C 1 deest horum principium, fuit ergo D 7 *habi..i* fertur 8 (*h*)*ac nos pater?* fertur *des.irat* 9 uerba sic constabunt *pater suauis*, *este sic memores mei* 10 *flos combustum* sim. apud medicos infumos

## 104

Lege aeuiterna traditus leto puer
bis octo in annis hoce sub tumulo iacet,
quem cuncta fleuit turba, multo plus erus,
specie obtinentem, moribus cum uinceret.
hic Phocaensum ciuis in patrio solo,
nunc Italorum Ditis intra terminos
nomen tenebit Isidis nati puer.

Muratori 1070, 2 et Reinesius p. 855 ex fallaci uterque auctore. hic Vrbini, Fani ille repertum ait. AL. Burmanni qui codicem Cyriaci adhibuit IV 110, Meyeri 1243 *d. M.* praemittit Ligorius. sublato quod est in uersu 5 uitio iambi euadunt graecanici

2 tradidere *hocce*, 3 *herus* 4 *obtinentem* si poeta scripsit, intellegi uoluit non cedentem aliis. *obnitentem* coni. Pithoeus, *speciem obtinentem* Burmannus 5 *Phocensium* Muratorius, *Photensium* Reinesius. *Phocaensium* Pithoeus, id in quattuor syllabas redegi non dubitans, cum Φωκαέων Callimachus posuerit pro choriambo aliique similia similiter, quin ante uocalem uocalis corripi potuerit

7 fore qui requiri putent *tenebat* Schraderus denuntiat. deinde Harpocratem mortuo nomen fuisse cum Graeuio

Cuperus, Horum Burmannus statuit, qua ratione natus quidem Isidis expeditur, minime uero *puer* cur adhaereat. ego inuolute et inusitate dicta quid uelint parum perspicio, nisi forte hoc significatur Isigoni cuiusdam fuisse mancipium non tam proprio nomine seruili notum quam proinde ut antiquissimi uocitabant Isigoni puerum. ceterum *tenebit sidisnati* Muratorius

105

Restitutus hoc infelix tegitur in tumulo puer
socius parenti gemino tumuli foedere.

Osann sylloge p. 477, 2, descripsi ex schedis Lerschi Romae. praescriptum *d. M. M. Romani Iouini Restituti*, subscriptum *M. Iunius Seuerus et Romania Marcia heredes bene merenti fecerunt*. carminis initium in lapide diple significat. Iouino patri rhetori latino eidem ibidem titulum fecere elegiacum quo cum Catone et Cicerone illius nomen praedicatur mansurum (Henzen 5606) quale elogium ab Alexandri Seueri uel Gordiani temporibus non putamus abhorrere

1 *Restitutus* fortasse trochaeorum causa adsumptum, iambi unam syllabam postulabant *en* uel *nunc*

106

Vixi beatus dis, amicis, literis.
Manes colamus, namque opertis Manibus
diuina uis est aeuiterni temporis.

CIL. VI 1417 ex codice, Henzen Or. 6017 Romae. praescriptum *d. M. T. Flau. Postumius Varus u. c. cos. orator Aug. XV uir praef. urb.* functus est hac praefecti dignitate anno 271 ut testatur laterculus. iambi graecanici

1 *diis* codex 2 *rite conditis Manibus* Plinius epist. VII 27, 11 saepeque argenteae aetatis scriptores inhumatos nudos reuulsos pro corporis reliquiis Manes dicunt, sed *operti* spirant sanctiora 3 *diuini uis est aeterni* traditur, em. Baiterus et Ritschelius, hic interpretatus rite sepultorum Manes potestate diuina frui per omne aeuum duratura

107

Terentius Sabinianus fons et camena litteris,
sapiendo opimus et dicendo splendidus:

hoc praeter ceteros etiam Hippo dicti[tat
diarrytos, ubi magister praestans floruit,
uixitque numerum in se de anologia Pythagorae primarium.

Cagnat ann. epigraph. 1892 p. 54 ex ectypo quod dederat Carton rep. apud Thuggenses Afrorum. subscriptum est *p(ius) u(ixit) a. XXXVI, h(ic) s(itus) e(st)*
1 tolle cognomen ut recte procedant numeri 3 *dicti* in fine uersus lapis, lacunae indicium nullum 4 *zaritus* quem cosmographus dicit opponitur Hipponi regio 5 *anologia* sic lapis. est enim ἡ καλουμένη τετρακτύς, τὰ ἓξ καὶ τριάκοντα, μέγιστος ὅρκος (Plut. de Is. 75 p. 381 F). metrum constabit demptis *in se de analogia*

108

Vel nunc morando resta, qui perges íter,
Etiam dolentis casus aduersos lege,
Trebius Basileus coniunx quae scripsi dolens,
Vt scire possis infra scripta pectoris.
Rerum bonarum fuit haec ornata suis,
Innocua simplex, quae numquam errabit dolum,
Annos quae uixit XXI et mensibus VII
Genuitque ex me tres natos quos reliquit parbulos,
Repleta quartum utero mense octauo obit.
Attonitus capita nunc uersorum ínspice,
Titulum merentis oro perlegas libens:
Agnosces nomen coníugis gratae meae.

descriptum a Rossio dedit mihi Ihm fuit in hortis Campanae prope Lateranum, nunc ubi sit ignoratur. acrostichis *Veturia Grata*
1 *uel nunc*, licet proxime ab urbe 2 *etiam* lapis idque melius est quam *et iam* 3 pronuntiandum *Basileus* quattuor syllabis 5 *ornatrix* debuit scribi aut *ornatu*. structuram iste eandem quam in *referta* sim. ceteri secutus est 7 implet uersum *uiginti unum et mensibus*, excedit numerus alter 8 ἑπτάπους, tollendum

*natos* 9 hiatus in caesura 10 potuit *respice* 11 i. meritae, non maerentis. tum debuit *perlegas oro* 12 *Gratae* tam re quam nomine

## 109

Romulea prole Tar[peiaque arce editus
E]xigui cultor rur[is omni tempore
S]umma uixi fide, nul[li feci iniuriam,
T]utela adlectus Ae[lium colui patrem,
V]t essem dignus in [tumulo hoc una tegi.
T]e queso quisquis i[bis, inlacrima mihi,
V]t letus hilaris sempe[r uitam transigas
S]uperet[que] potus [uiuo, fletus mortuo.
n]omen si queris, iunge u[ersum exordia.

CIL. VI 10627 ex cod. Ambrosiano, Muratori 1291, 4 Romae in S. Anastasiae, periit mutilum titulum propter acrostichon redintegraui. uersus puto senarios fuisse non bonos, uelut in 8 secundi pedis spondeus pessime factus est. praecedunt haec *P. Aelius d. cari* (*P. l. Ari* Henzen) ... | *Nonius Restutus s*[*ibi et Aeliae*] | *Zoticeni coiugi et m*[*atri*] ... | *b. m. fecer. et lib. li*[*bertab. q. post. q. eorum.* subsequitur suum uersum complens *eutucusa* i. εὐτυχοῦσα. supplementa primordiorum inde a u. 5 satis certa *Restutus* acrostichon monstrarunt

2 traditur sine lacuna *ximus*: *exigui* Huelsen proposuit, non placet *eximius* 3 *uma* fertur, unde nisi nostram de acrosticho sententiam probaris restituas *maxuma* uel *optuma* 4 *utei afdlectus* cod. Ambr., *tutelae dilectus e* Murat. sine dubio ex coniectura 6 *quisquis i*.. fertur, nec opus est mutari in *es* 8 pone *uper* quae sunt omnia omisit Murat., *upereium potus*..*i*... cod. quarum litterarum ut conseruarem plurimas studui, magis adeo hoc consonat *tum potus tibi tum Veneris gaudia* 9 *si quires* cod. id est *queres* aut *queris* aut hoc aut *uersuum initia* aptum metro

## 110

d. M. s. Gabiniae Matronae
comiti defunctae. sors et fortuna improba.

quae dum per annos bis XVIII uita gerit,
non ut meruit uita functa est subito.
ei conscius aeter. h(ic) e(st), b(ene) q(uiescat).

CIL. VIII 10828 apud Nattabutes Numidiae
a *comiti* ad *gerit* uerba iambis decurrunt rectis si excipis numerum (*bis decem*)
5 *et conscius aether conubiis* Verg. Aen. IV 167

## 111

Sple]ndor parentum nil mihi maius dedit,
quam] quod marito digna iam tum uisa sum.
s]ed lumen omne uel decus nomen uiri,
Agori, superbo qui creatus germine
patriam, senatum coniugemq. inluminas
probitate mentis, moribus, studiis simul,
uirtutis apicem quis supremum nanctus es.
tu namque quidquid lingua utraq. est proditum
cura soforum, porta quis caeli patet,
uel quae periti condidere carmina
uel quae solutis uocibus sunt edita,
meliora reddis quam legendo sumpseras.
sed ista parua: tu pius mystes sacris
teletis reperta mentis arcano premis
diuumque numen multiplex doctus colis
sociam benigne coniugem nectens sacris
hominum deumque consciam ac fidam tibi.
quid nunc honores aut potestates loquar
hominumque uotis adpetita gaudia?
quae tu caduca ac parua semper autumans
diuum sacerdos infulis celsus clues.
tu me, marite, disciplinarum bono
puram ac pudicam sorte mortis eximens

in templa ducis ac famulam diuis dicas.
te teste cunctis imbuor mysteriis,
tu Dindymenes Atteosque antistitem
teletis honoras taureis consors pius,
Hecates ministram trina secreta edoces
Cererisque Graiae tu sacris dignam paras.
te propter omnis me beatam, me piam
celebrant, quod ipse me bonam disseminas,
totum per orbem ignota noscor omnibus.
nam te marito cur placere non queam?
exempla de me Romulae matres petunt
subolemque pulchram, si tuae similis, putant.
optant probantque nunc uiri nunc feminae
quae tu magister indidisti insignia.
his nunc ademptis maesta coniunx maceror,
felix, maritum si superstitem mihi
diui dedissent, sed tamen felix, tua
quia sum fuique postque mortem mox ero.

'Paulina nostri pectoris consortio,
fomes pudoris, castitatis uinculum
amorque purus et fides caelo sata,
arcana mentis cui reclusa credidi,
munus deorum qui maritalem torum
nectunt amicis et pudicis nexibus,
pietate matris, coniugali gratia,
nexu sororis, filiae modestia
et quanta amicis iungimur fiducia,
aetatis usu, consecrandi foedere,
iugi fideli simplici concordia
iuuans maritum, diligens ornans colens'.

'Paulina ueri et castitatis conscia,
dicata templis atq. amica numinum,
sibi maritum praeferens, Romam uiro,
pudens fidelis pura mente et corpore,
benigna cunctis, utilis penatibus,
calda . . . . . . . . . .'

CIL. VI 1779, descripsi ex schedis Lerschi. AL. Burmanni IV 201, Meyeri 1315 Romae in museo Capitolino in basi marmorea. in fronte haec scripta *d. M. Vettius Agorius Praetextatus augur, p[o]ntifex Vestae, pontifex Sol[is], quindecemuir, curialis Herc[u]lis, sacratus Libero et Eleusi[ni]is, hierophanta, neocorus, tauroboliatus, pater patrum, in [r]epublica uero quaestor candidatus, pretor urbanus, corrector Tusciae et Vmbriae, consularis Lusitaniae, pro consule Achaiae, praefectus urbi, legatus a senatu missus V, praefectus praetorio II Italiae et Illyrici, consul ordinarius designatus, et Aconia Fabia Paulina* c(*larissima*) *f*(*emina*) *sacrata Cereri et Eleusiniis, sacrata apud Eginam Hecatae, tauroboliata, hierophantria: hi coniuncti simul uixerunt ann. XL.* uir clarissimus Symmachi amicus, Macrobi in Saturnalibus collocutor, consul designatus decessit anno 384 et post paulo (cf. uersum 41) cippus positus uidetur coniuge item mortua. plura extant monumenta et ad Praetextatum et ad Paulinam pertinentia, uide Henzenum CIL. VI 1778 et 1780, Schwabium in Teuffeli hist. litt. § 430 postica basis parte scriptum carmen quo maritum lugens uxor adloquitur, praeponendum censui exilioribus laeua (a uersu 42 ad 53) et dextra (54 ss.) incisis quibus praescriptum est utrisque *Vettius Agorius Praetextatus Paulinae coniugi*, non quo ipse uiuus condiderit, sed quia maritus laudatoris persona indutus est iambi graecanici quorum puritia nusquam uiolatur nisi quod quartae sedi in uersu 24 anapaestus inlatus est, quem uitare poeta potuit hoc modo *ac deis famulam dicas.* anapaestus quam iambus frequentior in pede primo, in quinto bis anapaestus positus (u. 6 et 35) deciens iambus ita ut tetrasyllabo uocabulo contineretur (memorabilis u. 39) aut trisyllabo uersum claudente ipse dissecaretur, semel pes solutus in uersu 7, caesura semper semiquinaria (in synaloephe u. 32). addit Leo synaloephen septiens fieri per *que* et *ac, et* deesse in parte prima

1 ss. primae litterae marmore effracto periere. filia Paulina fuit Aconii Catulini u. c. ex praef. et consulis ordin.

(anno 349) 2 *tum* ante quadraginta illos annos quos una cum marito uixit 6 probitatem Agori Symmachus ep. X 10, 1 et Ammianus XXVII 9, 8 praedicant 7 perperam edebant *qui* 8 ss. commentatum esse Praetextatum de philosophia atque ut Nicomachos et Symmachos aequales ueterum scriptorum exemplaribus emendandis dedisse operam Iahnius probauit act. acad. Saxon. 1851 p. 338

13 *mystes* Hauptius, *mouestes* lapis quod monstrum Iahnius docuit *mustes* et *moestes* formarum conflictu esse partum. principem religiosorum Praetextatum putabant adfirmantes esse unum arcanae deorum naturae conscium (Macrobius sat. I 11, 1 et 24, 1) 20 fortasse ex libro Praetextati sumptum dictum subest, Symmachus de eodem ep. X 12, 2 *gaudia corporis* inquit *ut caduca calcauit*

23 *mortis* recte Lerschius quamquam etiam Marinius Aru. p. 471 *sortemorbis* testatus est in marmore legi 26 *atteos qui* lapis. hanc ob religionem tauroboliata supra dicta est mulier, uir tauroboliatus 28 *trina* propter trinitatem Hecatae adtributam multisque expressam nominibus

29 sacrata apud Eleusinam deo Iaccho, Cereri et Corae, sacrata apud Lernam deo Libero et Cereri et Corae, consacranea deae Cereris fertur in titulo VI 1780 (Or. 2361)

30 uolgo *omnes* 31 post *disseminas* interpunxi uersu terminans sententiam, post *orbem* Bonada ceterique 33 *cui* Schraderus coniecit 34 *exempla* AL. *exemplum* lapis 39 legitimum erat *si mihi superstitem* sic ut exiret uersus 42 *consortio* cum ceteri pro ablatiuo habuisse uideantur, nominatiuum esse commemoro 51 aetatis usus longam rerum experientiam, consecrandi foedus commune in mysteriis magisterium indicat 58 principium secundum reliquias litterarum a Lerschio descriptas uidetur *cre*[*bri*]*s* aut *cre*[*den*]*s* fuisse, ad finem ille *uss . . ni* legit ita ut uel *somni* uel *sciunt* quinto sextoue pedi paria conicias. Henzenus *caldasn . . . o* et in fine *us . ni . .* haec fere delineauit. plures praeterea uersus haec pars non uidetur habuisse, ergo dimidio minus quam sinistra

## 112

Seiius Fundanus nutriuit natos duo
in prima aetate ex Germana coniuga
in studiisq. misit et honores tribuit.
post tantos sumptus non fruitus nemine
funerauit natos et hanc coepit opera.

senex laborans haec perfe[cit] omnia.
u(ixit) a(nnos) Germana coniunx u. a. LXXX.
sororiq. coniugis ornauit memoria,
quae Iulia Prima u. a. LXXX.
ualeas, uiator, lector meis carminis.

CIL. VIII 5370 contulit Wilmanns, suppl. 17497, Henzen 6202 Calamae accentus modulo usus Seius producit *et* u. 3 5 (ante *h* utrubique) aliasque breues, corripit primam in *funerauit* 5 et alteram in *sororiq.* 8. barbarismos Africanos non censui emendandos 1 *Seiius* ut ibidem 5371 et 5372 *Seiius*, *Seiia*: *Setius* ediderat Renier inscr. Alger. 2810 2 *magni Iouis germana et coniuga* Apuleius metam. VI 4 3 *in* quod numeros turbat fortasse delendum ut ex superiore uersu male iteratum aut barbara exortum scriptura *istudiisq.* nam ad sententiam datiuus et magis est idoneus et medicamina sermonis sapit poetica Afris acceptissima. honores intellege municipales iniunctaque decurionibus munera 4 negatiua non numquam duo antiquissimi et plebei inferebant uelut Ennius *quos non miseret neminis* et libertinus Petronianus *neminem nihil boni facere oportet.* media uocali *fruitus* hic perinde ac *frunitus* porrigitur 5 *opera* sine *m* ut 8 *memoria* 7 deest numerus annorum qui post mortem Seii debuit adnotari 8 *ornauit* Seius scilicet 10 i. mei

## 113

lubet adponere etiam agnatorum Fundani istius epitaphia Calamae inuenta CIL. VIII 5371 et 5372

| | |
|---|---|
| *d(is) [M. s.]* | *d(is) M(anibus) s(acrum)* |
| *Seiius Martia[lis in flore de-c]essit.* | *Seiia Honorata in flore decessit.* |
| *prudens demandat na[tos] parentibus.* | *prudens demandat nato[s] marito karissimo* |
| *gestis honoribu[s uixit a]nnis triginta s[eptem]* | *lucemque caruit. uixit annis uiginti sex* |

quod particulas continent senariorum *prudéns demandat natos caros coniugi lucémque caruit, uixit annis ter nouem*

## 114

*cal . ixn ᵒ iul cu . .*
*perfrix . . . . hec*

*puella . . . . diu*
*posam timui . .*
*colui poten[t]es*
*nec dispexsi pau[peres*
*d u h(ic) s(ita) e(st)*
*o(ssa) t(ibi) b(ene) q(uiescant)*

CIL. VIII 7858 descr. Cherbonneau Cirtae. senarius saltem unus inest u. 5 et 6

2 ex *h* non amplius superest quam quod quadret etiam in *nec* 4 *timui* deum? 5 *potenes* fertur 6 expleuit Dessau. ita in Prouerbiis 17, 5 *qui despicit pauperem* (multi *despiciam dites* uel *despice diuitias*)

## 115

Aream at sepulchra cultor uerbi contulit
et cellam struxit suis cunctis sumptibus,
eclesiae sanctae hanc reliquit memoriam.
saluete fratres puro corde et simplici:
Euelpius uos sa[lu]to sancto spiritu.
eclesia fratruum hunc restituit titulum.

CIL. VIII 9585, Renier inscr. Alger. 4025 prope Caesaream Mauretaniae repertus lapis uariis christiani cultus emblematis insignitus. post *titulum* scripta haec *M. A. I. Seueriani c(larissimi) u(iri) ex ing(enio) Asteri* ex quibus prima Renier interpretatur *m(armoreum) a(nno) I* uix recte, Mommsenus Rossiusque *M. A(ntoni) I(uliani)* similiterue cf. add. p. 974. rhythmica mensura producuntur *suis* u. 2 et *titulum* 6, corripitur *aream* 1, obtunsa *i* est in *eclesiae*, *eclesia* 3 6 quibus in uersibus circa caesuram uocales non coalescunt et in *Euelpius* 5

2 *struit* lapis *x* super addita. *cunctis* nequis dandi casu dictum putet, omnes ille de suo sumptus erogasse se praedicat ut alii *impensa sua omni d. d.* 5 *satos* dederat Ren. eliciendum ex priore uerbo *Euelpius uos salutat* dixeram ind. Gryph. 1870 p. 23. at *sato* lapis, hinc *saluto* Mommsenus 6 uersus exilioribus litteris nullo interuallo adiectus. *fratruum* item scriptum in titulo Africano Renier 1430, sic alibi *mensuum* et *uirtutuum*

## 116

Africani tituli haud pauci sermonis genus praebent

quod musam pedestrem uocare liceat, quo factum est ut modo probi senarii solutae orationi immiscerentur modo totum epigramma clodo quem Queroli scriptor ait pede procederet

Agbiensem inscriptionem Guérin voyage en Tunisie II 147, 373 (inde CIL. VIII 1557) hanc rettulit: *d. M. s. Arinia Victoria magnis moribus femina, at cúius sectam numquam accedi potest. hic sepulta, set domi es. de ánimo certa es quia numquam discedi[s] meo. Marcus Motasius dicó sepulcrum quod sit tibi idem et mihi. p(ia) u(ixit) a. XXXV h. s. e.* in qua *de animo certa* correxi cum ille descripsisset *dea nemo cert.*, accentibus autem indicaui senariorum aut paene senariorum principia

ibidem I 406, 179 siue CIL. VIII 682 prope oppidum Mactaritanum in mutilato lapide haec leguntur: *Licínius Maurus huius operis conditor | sibí suisque posteris sponte tribuit | muneri ut sémper Man[es,* deinde *Liciniae Vr[bani]cae Licinius [Maurus quon]dam suae hanc operis s[truem,* tum *memoriam piae coniugi[s face]ret lectori inque eo suo tempore [se] simul cum ea concluderet. in anis XIV quibus datum est ut [ambo una] uiuerent* al. in quibus numerorum studium dubium non est. partem suppleui ex eiusdem regionis titulo amplissimo p. 413 ss. (CIL. VIII 645 ss.) trium funerum teste qui cum extra numerum modumque fusis trochaeis et iambis Africanam musam optume inlustret et de senariorum origine creuisse uideatur, etsi pullulante uerborum luxuria propius ad septenariorum trochaicorum formam accessit, satis commode huc transcribitur. nr. 185: *C. Iulio Proculo Fortunatiano pater | filio memoriae titulum sibi erepto reddidit. | in annis uiginti duobus quos Parcae praefinierant edito, | innumeris uitae laudibus omnem aetatem reddidit. | nam puer pubertatis exempla optuma bene uiuendo dedit, | pubertatis initia iuuenili corde edidit, | iuuentutis uitam maxuma exornauit gloria, | sic namque ut in exiguo tempore multis annis uixerit. | puer ingenio ualidus, pubes pudicus, iuuenis orator fuit | et publicas aures togatus studiis delectauit suis. | in paruo itaque tempore uita multis laudibus. | inque isto patrio opere iuuenis [nun]c ut senex | perpetua quiescit requie, conditori [per]grato spiritu.* nr. 186: *Palliae Saturninae Iulius Maximus quondam suae | hanc operi struem dicauit semper ut haberet muneri | simulque memoriam piae coniugis faceret lectori | inque eo suo tempore semet cum ea concluderet. | in annis triginta quibus datum est | sat probe mulier cum uiro uixit suo | nihil potius cupiens quam ut sua gauderet domus. | nam in rebus mariti et suis, mater communis iuuenis, | simplici animo uiuens*

*uix muliebrem mundum uindicabat sibi.* | *in uirum religiosa, in se pudica, in familia mater fuit.* | *irasci numquam aut insilire quemquam nouerat.* | *cultu neglecto corporis moribus se ornabat suis* | *et .... pudore solo comitabatur suo.* expulso emblemate paenultimum uersum uides senarii simillimum reddi ac si nugari permittitur, totum carmen ilico pertexuero *nam cóniux fida, iuuenis communis parens in sé pudica, in familia mater fuit, irásci nulli aut insultare nouerat, uix uindicabat muliebrem mundum sibi cultú neglecto moribus se ornans suis, pudóre solo solita comitari foris.* bene admonet Leo Alcmenae Plauti Amph. 930 *comitem mihi pudicitiam duxero.* denique nr. 187 quae pars nimium mutilata est, extrema habet haec: *caelo frui*]-*tur quod semper optauit sibi* | ..... *uirgo bis denis morata orbibus* | ..... *l*]*eues hic sepulta semper uiuit sibi*

---

## 117

H]ospes reseiste et aspice ae[ternam] domu:
pro mereitis statui[t] coiux coiugei e[t sibei.

Notizie d. scavi 1893 p. 28 descr. Ciavarini   prope Anconam Piceni in cippo mutilo   supra ad sinistram relictae sunt litterae hae ... *ma ca* | ... *us coli* quas excipit calathi figura, ad dextram protome muliebris. finem fecerunt monumenti senarii supra scripti, fortasse etiam reliquiae istae sunt iamborum (uelut *fusus coli*)
2 debuit *meriteis*

## 118

Hospes resiste et nisi molestust, perlege.
noli stomacare. suadeo, caldum bibas.
moriundust. uale.

CIL. X 5371, Minervini in actis antiq. Casertanis 1874 p. 2   apud Interamnates Lirenates in agro oppidi S. Cosmae et Damiani   praecedunt haec *uiuit Q. Caelius Sp. f. Viui*(*us*) *architectus naualis, uiuit uxor Camidia M. l. Aprhodisia*
2 usitatum *stomachari*   Martialis XIV 113 *si caldum potas,* de infrunitis prouerbium *caldum meiere et frigidum potare*   3 exitus senarii alius *noli dolere, cunctis mo-*

*riundumst*, *uale* quem Vibius prae suo temeti studio postputauit

## 119

Heus tu, uiator lasse, qu[i] me praetereis,
cum diu ambulareis, tamen hoc ueniundum est tibi.

CIL. I 1431, V 4111 Cremonae. praecedit *M. Statius M. l. Chilo hic*, sequitur *in f(ronte) p(edes) X in ag. p. X*
2 *diu* ut monosyllabum cum insequente uocali coalescit. *peregrinatio est uita, cum multum ambulaueris* (*diuque* addunt quidam libri), *redeundum est* Seneca rem. fortuit. 2, 2 *inuitus uenio, ueniundum est tamen* Narbonensis titulus quem in septenariis referam, cf. 83, 4

## 120

Eus tu uiator, ueni hoc et queiesce pusilu.
innuis et negitas? tamen hoc redeudus tibi.

CIL. XI 4010 descr. Bormann in agro Capenati, tum Romae in museo Capitolino praecedunt nomina *M. Vitelius M. l. Theodorus, Baebia Fausta, M. Vitelius M. l. Qursor, Iulia C. l. Rufa* iambica fuit adclamatio *hoc ueni et sta paululum,* exitus autem cum principio uersus 2 aptatus est numeris dactylicis. cf. 119
1 *qu*]*eiesci* uidit Borm. *quiesce* descripserat Sarti
2 *innuis* nutas, ad rem abnuis uel renuis i. redeundumst

## 121

Viator audi, si libet, intus ueni,
tabula est aena quae te cuncta perdocet.

Gruter 897, 16 ab Scaligero, recentem titulum Hirschfeld dixerat CIL. XII p. 15 ad n. 94, correxit tamen errorem idem add. p. 807 n. 5732. AL. Burmanni IV 243, Meyeri 1348 Antipoli in lapide adnexo foribus aut epistylio
1 *libet* producta terminatione more prisco *ueni* Panuinius et Solerius attestantibus etiam eis qui nuper uiderunt, *ui..i* Gruter. *eo intus* et *intro sum* ut soloeca notauit Quintil. I 5, 50

122

Vi]ator remane, re noua nomen s[cie]s
b . . . . . .

CIL. II 4379 fuit Tarracone. praescriptum *d. M. C. Iul(i) Olympian(i), Terent(ia) Lucentina Terent(iae) Valentines lib. sibi et suo coniug(i)*

1 *lator* alii alii *amator* exscripserant, correxi *scies b* scripsi, *s t s b* tradidere, *sis* manifesta interpolatione Siederus. potuit subiungi *bene notuisse nostrum cunctis ciuibus*

123

Frequens uiator saepe qui transis lege:
natus pro te sum ....s t..io i..co.

CIL. II 3181, Or. 4749 Valeriae Celtiberorum. praecedit titulus Ael. Hermeroti aurigae scriptus ab Hermia patre seruo publico

2 *mox eris* (*dormies, traderis*) *tuto loco* talia conieci ob admonitiones similes, ex quibus haec Muratori 1774, 8 *hospes, quid sim uides, quod fuerim nosti, futurus ipse quid sis cogita* exit in senarium aut septenarium

124

Tu] qui legis [praeteriens be]ne dic[as mihi.

CIL. V suppl. ital. 335 descr. et supplementa praeiuit Pais Aquileiae in museo. infra animal simile cerui apparet. potuit esse carmen

125

Tu qui praeteriens spectas monimentum meum,
aspice indignans hic data morte
Ti.Claudi Aug.l(iberti) [ad]i(utoris) tabulari a ratio[nibus].
Cannutia T.... [co]niugi bene [merenti fecit.
h(ic) s(itus) e]st. s(it) t(ibi) t(erra) [l(euis).

Ephem. epigr. V 1023 Caesareae in Mauretania adsumptus est senarius quasi formula, cetera detorta ex uersibus quales infra leges (*aspice quam indigne sit data uita mihi*) et pedestria, deest uelut ossa Claudi

## 126

Te qui precor, uiat[or, hunc titulum legas

. . . . . . .

CIL. VIII suppl. 12866 ad ectypum Carthagini in sepulcreto familiae domus Augustae fragmentum cippi. ex praegressis nil superest nisi .. *Cla*]*udius*? .... *feceru*[*nt*. insecutum carmen esse insolitus uerborum ordo uehementer comprobat, *qui* ad mortuum rettuli non ausus referre ad uiatorem. alterius uersiculi pauca circa medium uestigia et inutilia apparent (*perfu-*?)

## 127

Bene sit tibi qui legis et tibi qui praeteris,
mihi qui hoc loco monument(um) feci et meis.

CIL. X 6616 descr. Mommsen, Or. 4735, Ritschelius anth. lat. coroll. p. 6 Velitris Neapolim delatum. praescriptum *haue Manlia Anthusa*

2 ad sententiam expectari Ritschelius ait *mihique qui*, numerorum et iuncturae causa proposueram *monumentum mihi quod hoc l. feci et meis*

non tanta quanta in Veliterno humanitas in hoc titulo CIL. II 4174 *bene sit tibi uiator qui me non praeteristi, lege no*[*men* aut in hoc VI 2335 *uos uiatores habeatis deos propitios, qui Victorem non praeteritis, salui eatis, salui redeatis.* frequentata in epitaphiis talia *bene ualeas qui legis, bene ualeas quisquis es, bene ualeas religiose qui hoc legis, bene baleas quisquis es qui me salutas, tu quicumque legis sit tibi suauiter, qui legisti uale* paene omnia iambica

## 128

Bene sit tibi qui iacis intus, et tu qui trasis
et leges hunc titulum, opta 'tibi terra leue'.

Henzen Or. 7396, CIL. XIV 1873 uidit Rossius Ostiae, tum Romae senarios esse tam improbe pronuntiatos quam scriptus titulus est docui mus. rhen. 27 p. 130, offendit *trasis* iambi loco positum, cetera leuitatis genuinae. in exitu *tibi* rursus ad iacentem spectat, cf. 80 133 al.

129

Quod quisque uestrum mortuo optarit mihi,
id illi eueniat semper uiuo et mortuo.

CIL. IX 4816, sumpsi ex Nisseni schedis. AL. Burmanni IV 89, Meyeri 1226 Fori Noui in Sabinis praecedit *T. Flauio T. l. Antiocho Eros et Viola liberti patrono et sibi et suis fecerunt Flauiae T. l. Apameae, T. l. Amphioni, Flauiae T. l. Tertiae.* circa annum Chr. 90
eandem sententiam Muratori 1635, 14 ex Romano monumento sic edidit: *Apusulena Geria uixit ann. XXXIII m. IIII d. V: quot quisq. uestrum optauerit mihi, illi semper eueniat uiuo et mortuo.* similem uno senario comprehensam supra proposui n. 64

130

Quod quisque uestrum mortuo optarit mihi,
id illi dí faciant semper uiuo et mortuo.

CIL. VI 6467 contulit Henzen, Brizio sepolcri scop. sull' Esquilino 68, 221 Romae in columbario Statiliorum praescriptum *Heracla Catulli Tauri l(iberti) seruos.* circa annum 50
2 etiam tum pronuntiatum est *illi* correpta syllaba priore

131

A]emilia Prima salue.
et tu [qu]aequae dices, omnia eu[eniant] tibei.

CIL. VI 18938 descr. et suppleuit Mommsen in Palatino monte rep. ista duo cippi quadrati latera implent, in tertio legitur *Gauia P. l. So . .,* in quarto scripta euanuere senarius est, modo restitueris *et tu quae dices* aut archetypum tale *salue: et tu: mihi quaequae dices* .

## 132

Precor, si qui estis Manes, ut [Trebel]liae
sit suauiter: et tibi bene sit qui legis.

CIL. VI 12735 descripsit Henzen quae supersunt, dexteriora perierunt Roma translatum Florentiam praecedunt haec *P. Atti P. l. Hermenis sibi et Trebelliae M. l. Hebeneni coniugi suae sanctissimae quae dum aduixit fuit* traducentia per iambos ad senarium

1 *utibiliae* tradidit qui solus seruauit Donius. *ut ibi illae* fecit Henzenus 2 legitimus senarius si *tibique* substitueris

## 133

Quisque praeteriens titulum scribtum legeris,
tactus pietate hoc praecor ut dicas: Ianuaria, sit tibi
terra leuis.

Renier inscr. Alger. 782, CIL. VIII 3727 Lambaese. praescriptum *d. M. s(acrum)*, sequitur *uixit annis LXV: Iulius Messor coniugi et Iuli Rufus et Ianuarius matri piissimae fec(erunt)*

1 restitue *quisquis* 2 senarius sic potuit concludi *dicas mihi uale*, cf. CIL. II 3266. frequentarunt Lambaesitani *tu qui legis dic sit t. t. l.* uel *si cui titulu legerit, dicat pro pietate: Rogat(ina) tera tibi le(uis) siet* (CIL. VIII 4122) et similia

par isti cippus hic est Lambaesitanus CIL. VIII 4120 *d. M. s. quisq. preteriens titul. scriptu legeris, tactus pietate precor ut dicas: Donate, sit tibi terra leuis*

## 134

C. Gargilius Haemon Proculi Philagri diui Aug. l.
Agrippiani f(ili) paedagogus, idem l(ibertus)
pius et sanctus uixi quam diu potui
sine lite, sine rixa, sine controuersia, sine aere alieno,
amicis fidem bonam praestiti,

peculio pauper, animo diuitissimus.
bene ualeat is qui hoc titulum perlegit meum.

CIL. VI 8012, Henzen 6293 ex columbario Romano. uersus 7 perbonus senarius, 6 paene bonus

7 *hoc titulum, hoc tumulum* sim. plebes maxime Graecula dicebat, contra *Romani uernaculi plurima ex neutris masculino genere potius enuntiant ut hunc theatrum et hunc prodigium* (Fortunatianus rhet. IV 4)

## 135

. . . sei i . xi . . .
. . . se somnis frequentiam . .
. . t]e quicumque hunc legis titulum
. . . mo Arphocratis discedas

CIL. VIII suppl. 13265 ad ectypum Carthagini in lapide nigro ex superiore parte et sinistra truncato si non fuerunt iambi (*dixit fore, nostrís ut ipse somniis frequentiam praestét. te quicumque hunc legis titulum rogo, ut hínc bono animo Harpocratis discedas memor*), tamen carminis flosculi sunt. post *titulum* quod interpunctum est, id inperfectam magis quam expletam orationem arguit

2 cf. Propert. IV 11, 82 4 *ab aeterna domo* proposuit Mommsen

## 136

Aeternam ad Ditem uíuos effecit domum.

CIL. IX 3409 descr. Brunn et Dressel Capestrani in Vestinis sub eo uersu in lapide effigies est portae quasi ianuae Ditis

senarios ex scalpturae uarietate colligo in medio fuisse cippo Veronensi CIL. V suppl. 634 *aeternam* c[*oepi facere uiuos hanc*] *domum, quam* [*destinaui coniux coniugi et*] *mih*[*i*, praecessit coniugum memoria, post uetari uidetur monumentum heredes ne sequatur

## 137

Feci quod uolui uiuus monimentum mihi,
ubi ossa et cineres aeternum requiescerent.

CIL. V 6811 e codice Palatino in quo legitur post titulos Eporedienses Galliae cisalpinae
1 *mihi* adhaeret in codice uersui 2 extremum

## 138

In hoc sepulchro sunt ossa . . .
alibi sunt cineres. struxsi . . .

CIL. XII 916 fuit Arelate in lapide fracto praecedit . . . *arbae surulib* relictum ut opinor ex nominibus propriis (. . *lib.*) iambici uidentur senarii fuisse
1 deest *hominis optumi* uel *Oli Septimi* 2 sic Bimardus Murat. 1771, 5: Seguinus inter *cineres* et *struxsi* hiatum designat tantum quantum *hoc* litterae compleant. potest *struxsit hoc uiuos sibi*

## 139

Monumentum me uíuo aedificauí et in meo.
monumento

CIL. VI 12668, I 1028 descr. Henzen in museo Vaticano praescriptum *P. Atinius P. P. l. Nicepor.* deest aliquid in fine, itaque cum integra sit tabula, lapidem alterum fuisse subiunctum coniecit Marinius mihi interpungere post *meo* et adnectere imprecationem *monumento nequis huic manum intulerit male* magis placet quam coniungere *in meo monumento poni praeter me uolo neminem*

## 140

Eg]o adhuc adole[s]cens feci [monumentum mihi.

CIL. IX 4370 ex Lupacchinio fuit in agro Amiternino insculptum litteris prauis mutilatum sinistra parte. post *feci* anaglypta fuisse traduntur ad dextram, a sinistra uersiculi duo exeuntes in *m* uterque uel in *a*

141

D(is M(anibus) s(acrum).
hoc in loco suo conditum est corpus meum
Iuniae Victoriae a Iunio Hyacintho marito rari exempli
quae uixi annis XXVI m. III d. XXIII
iugumque coniugalem pudicum piissimo
marito exhibui in diem uitae meae.
uos superi bene facite, diu uiuite et uenite.

Renier inscr. Alg. 3008, CIL. VIII 5030 contulit Wilmanns Thubursici Numidarum in principio est senarius Plautinorum similis, sub finem paene senarii *iugumque coniugale pia piissimo marito exhibui usque in diem mortis meae: tu dúm licet bene facito, diu uiue et ueni*

142

Diu uiuen]do multa uidi incomod(a),
apto requieui f]essus aeuo tempore.

CIL. V 4445 Brixiae praecedunt haec *L. Naeuidius C. f. Fab. VI uir Aug. sibi et Vitali Faustae Cnomini Fidae libertis t(estamento) f(ieri) i(ussit), deinde hoc elogium breue.* quae uerba non praenuntiant tantum sed secum ducunt iambos
1 *incomod* lapis 2 *fessus* iam Mommsenus reposuit

143

Fatalis, anima m[isera, te uis obruit
et multa es perpes[sa, ut nata ex nihilo es, mala.
quo reccidisti, anima, [a malis requiem petens.
nam quid aliud apstuli[sti uitae nisi malum?

CIL. VI 23107 descr. Henzenus et Rossius Romae uia Appia uel Latina rep. fragmentum, litteris elegantissimis. quae elegantia confirmauit mihi carminis opinionem minus certam. nam u. 4 initium ab iambicis numeris abhorret, demendum erat *nam* aut *alid* scribendum, idque

secutus sum in meo supplemento praecedit *Cn. Numis[i . . . | Plagulei a . . . | primae . . .*, subsequitur *amici et sodales concordes [monumentum fecerunt*

144

Miseri] parentes qui in spem [t]ollunt filias,
si spes] decepit, cum uiderunt mortuas.

CIL. III 3063 Albonae in Liburnia praecedunt haec *di]s Manibus [Vo]lumniae L. f. [P]roculae* carmen Mommsenus redintegrauit scribendo u. 1 *miseros* et 2 *tum spes*

145

Noli dolere, mater, euentum meum.
properauit aetas, hoc dedit Fatum mihi.

archetypos dedi senarios seuera aetatis Augusteae lege factos in Romana monumenta maxime infantium transcriptos non sine corruptela aut defectu CIL. VI 17196, AL. Meyeri 1207 *Ephebus Aucti f. bimus et mensum III dies XIIII uixit: nolite dolere parentes éuentum meum, properauit aetas, hoc dedit Fatum mihi* CIL. VI 6932 *A. Rusticelius Paratus uixit an. XXX: nolite dolere parentes euentum meum, properauit aetas, hoc dedit Fatus mihi* ibid. 8023 *C. Heluius Speratus u. a. IIII mens. VII d. II: nolite dolere éuentum meum, properauit aetas, hoc dedit Fatum mihi* ibid. 5150 *Valeria . . . . | uix. a . . . . | nolite doler . . . . | properaui . . . .* in his quidem titulis plurali inducto corrupti sunt numeri. *noli dolere mater* legitur in monumento C. Laberii (CIL. III 2722), *noli doleri mater* in monumento Claudiae Protes (CIL. V suppl. 1305), *dolere mater noli* in monumento Sabidiae Fuscae (Muratori 2062, 5), *dolere noli frater* in monumento Tullii Aucti (Bormann nou. inscr. lat. p. 14) quae post referentur, *noli dolere amica* in eisdem uersibus supra relatis n. 81, singularis seruatus est etiam CIL. VI 20182 *Lollia . . . . | hic sita [est]: | noli do . . . . | euentum . . . . | eraui(t) aeta . . . . | Fatus m . . .*

146

Noli do[l]e[re], mamma, faciendum fuit,
properauit aetas, Fatus quod uoluit meus.

CIL. VI 11592, Bormann nou. inscr. lat. (progr. gymn. Berolin. a. 1871) p. 13 fuit Romae, est Senae Gallicae in monumento a Pedania Primigenia facto Ampliatae uernae quadrimae

1 Plautus Poen. 956 *eum fecisse aiunt sibi quod faciundum fuit* i. obiisse mortem. eandem uersus clausulam Terentius Eun. 97 adhibuit

in monumento Sabidiae Fuscae senarius est *dolere mater noli, faciundum hoc fuit.* hinc sine metro titulus Romanus Muratori 1213, 9 *L. Senti L. l. Cocceti* (an *Cocceii?*) *u. a. I m. VI: nolite dolere parentes, hoc faciundum fuit*

## 147

Dolere noli matrem, faciundum fuit.

CIL. VI 19989, Gori inscr. Etr. I 358, 79 Romae olim, nunc Florentiae in C. Iuli C. l. Fausti et Caeserniae Tertullae coniugum ut uidetur monumento subscriptum nomini mulieris *mater* corrigebat Burmannus AL. IV 271, in ipso isto titulo non recte

## 148

Noli dolere, mater, factuí meó,
hoc tempus uoluit, hoc fuit fatus meus.

CIL. X 5153 ex Garruccio et Paniccia Atinae. praescriptum *L. Seppi L. l. Principis, uixit annos XXII*

1 sic Gar. *mater pace uiue* Pan. barbare dolendi uerbum cum datiuo construitur cf. Renier inscr. Alg. 4162 *rarissimae feminae pater dol(ens) casui pos(uit)* uel Rossi inscr. christ. I 140, 315 (anno 381) *quis non doluit etati tuae piasq. lacrimas fudit?* et iambico pede quinto claudum subsidit carmen. *factus* quid ualeat perspicitur ex superioribus *euentum meum* et *faciundum fuit*, hinc uero explicari uidetur indignantis mulionis exclamatio Henzen 7306 *iste mulus me ad factum dabit*

## 149

. . me]moria . .
. . nium m . .

. mimri quadrieni . .
. dulcissimus maian . .
. o adscindens amimai . .
. mssum noli plorare m[ater,
faci]endum fuit. proper[auit aetas,
Fat]us hoc uoluit m[eus .
. . oiii supe . . .
. . ae tenerae . . .
. . graue sis su . .

Revue épigr. du midi de la France 1893 p. 237 n. 963 ad ectypum Nemausi litteris minutis constrictis difficilibus lectu incertisque. hic posui propter senarios quos agnoui a u. 6 ad 8, quamquam addita uidentur alia quoque carmina iambica (5 *in quinto adscendens animam deposui meam*) et dactylica ut in aliis titulis

2 *monimentum meum?* 3 fortasse *pueri* 4 *matri?* 7 aut *moriendum*: fertur ...*mindum* 8 ...*ius* in principio, in fine *n* editum est 11 *graui* legit Estève, fuit *leuiter super ossa residas, ne tenerae aetati tu grauis esse uelis*

## 150

Aetas properauit. faciendum fuit. noli plangere mater.
mater rogat quam primum ducatis se ad uos.

CIL. V 5279 Comi subscriptum monumento L. Caecilii Cilonis et filiorum eius et contubernalis

1 tria hoc uersu conuoluta sunt hemistichia *aetas properauit, mater, faciendum fuit* et *noli mater plangere* paria superioribus aut simillima 2 haec quoque ex carmine defluxisse ut suspicarer adductus sum consensu titulorum Cartennitani et Narbonensis qui secuntur

## 151

Mi fili, mater rogat ut me ad te recipias.

Renier inscr. Alg. 3864, CIL. VIII 9691 Cartennae Maurorum. nihil aliud lapidi inscriptum, nisi quod ultumum uerbum excipiunt *p. q.* notae siue nominis proprii siue ad-

ditamenti talis *bene quiescas.* senarium esse dixeram musei rhen. 27 p. 132 gemellumque titulum Narbonensem CIL. XII 4938 *Lagge fili, bene quiescas: mater tua rogat te ut me ad te recipias, uale* in quo iamborum continuitatem *tua* rumpit adiectum inutiliter

## 152

Mater monumentum fecit maerens filio,
ex quo nihil unquam doluit nise cum is non fuit.

CIL. V 4113, Or. 4609 Cremonae in basi. iambi antiqui incompti, prior uersus adnominatione ornatus

## 153

Monumentum maerens mater fecit feiliae,
quae nunquam laesit matre[m

CIL. IX 5629, non extat in agro Septempedano Piceni praescripta perierunt excepto uno uerbo *uixit* 2 lapis non uidetur plus litterarum habuisse. ad senarium deest comma tale *dum in uiuis fuit*

## 154

Dolens et maerens filieis fecit sueis.

Gruter 674, 11 Pisauri praescriptum *Calpurnia C. f. Maxima mater.* operam deditam carmini in fine conlocatum *sueis* probat *merens* Gruter

## 155

quae sibi dolorem iripuit et matri dedit
nimium properans ad fratrem Philostercum suom.

CIL. VI 22804 descr. Herzog in museo Kircheriano praecedit *Myrtale uixit annos IX* 1 ita marmor pro *eripuit* 2 potest emendari sic *heu nimium properans fatis ad fratrem suom.* nomen est *Philostergum* Philostorgum

## 156

Romae inscriptio CIL. VI 16739 *dis Manibus.* | *mater et pater* | *Daphino filio* | *bimulo donum* | *dedit* insolitam sepulcris formulam habet iambicamque clausulam *hoc mater nato bimulo donum d.*

## 157

Pio parenti statuit aram filius
meritumq. honorem sero quamuis reddidit.

CIL. VIII suppl. 15361 descr. Cagnat prope Thubursicum Numidiae praescriptum *d. M.* [*s.*] *M. Allius M. fil. Arn*(*ensi*) *Viator Optatianus p*(*ius*) *u*(*ixit*) *a. LXX. h*(*ic*) *s*(*itus*) *e*(*st*). trimetri graecanici, *sero* enim tum trochaicum factum erat

## 158

D(is) M(anibus) s(acrum). | Liuiae | Honoratae
fideli | simplici religiosae pi|ae,
qualis nec fuit | nec esse potest, mon(imentum) |
statuit maritus dono me|moris gratia.
u(ixit) a. LVII m . . .

CIL. VIII suppl. 14379 descr. Cagnat non longe ab Vccula Africae in cippo sertorum uasculorumque imaginibus ornato senarium faciunt extrema *statuit* eqs. neque haec inconsulto opinor, nam carminis gratia *memoris* scriptum est pro *memoriae*, μνείας χάριν. *monimentum* his si adiungitur, septenarius existit

finitur iambis etiam CIL. V suppl. 734 *post annu mortis fa*[*c. curau*]*it et statuit pro grati anim*(*i*) *memo*(*ria*)

## 159

memores pietatis filii parentibus.

CIL. IX 1446 ad Equom Tuticum litteris elegantibus praecedit *h*(*oc*) *m*(*onumentum*) *s*(*iue*) *s*(*epulcrum*) *e*(*st*) *f*(*ac.*) *c*(*urarunt*) *P. Salluuius P. f. Rufus et M. Salluuius P. f. Cogitatus P. Salluuio P. f. Rufo patri et Salluuiai P. l. Italiai matri,* subsequitur exilioribus litteris scriptus iste uersiculus

## 160

sola in terris omnibus
uno eodemq. in die uitam adepta functaquest.

CIL. VIII suppl. 16674 descr. Farges in uicinia Theuestina. praecedit *d. M. s . . . a . . . . . Paulina u. a. XXIIII h(ic) s(ita) e(st)* et post duos semissemque qui euanuere uersus *karissimae fec(it)*. elogium iambis instructum ad Paulinam si pertinet, stato mensis die significat partam et ereptam, nimias autem ineptias fugiemus plenumque uersum reciperabimus emendatione hac *karissima et eo sola,* ut ab *uno* nouum oratio exordium sumat

## 161

Táli in coniugio haec uní officium praestitit,
ex qua uir doluit nuncquam nise mortem.

CIL. V 154, Or. 4627 Polae. praescripta nomina coniugum *L. Cornelius Cn. f. Laecania Sp. [f.] Maxsima*, cognomen uiro nullum more antiquo. haec cum *tali* excipiat sine ratione aut mimice, arcessitum carmen aliunde putes

2 *mortem* abscissis numeris pro *cum mortuast*

## 162

de qua nihil unquam dolui nisi cum mortua est.

addidi superiori carmini ut parata esset emendatio ex Fabrettio 872, 9 *Terentia Secunda sibi et Terentia Chloe, uixit annis IX de qua* eqs.

sententiam hanc uarie mutatam modo parentes liberis modo coniux coniugi aut frater sorori in monumentis inscripsere, CIL. VI 8827 *de quo n[il] uncquam doluit nisi quo[d] mortuus est*, 20153 *de quo nihil dolui nisi quod mortus est*, 9438 *ex qua nihil unquam doluí nisi cum decessit*, 20450 *de qua nihil doluit nisi mortem*, 23176 *de qua nihil aliud dolitus est nisi mortem*, 24243 *de qua nullum dolorem nisi acerbissimae mortis eius acceperat*, 22848 *de qua n. dol. a(ccepi) n. mor.*, 8628 *cuius dolore nihil habui nisi mortis*, Boissieu Lugdun. p. 483 *de qua nemo suorum umquam doluit nisi mortem*, CIL. VI 19100 *de quo questa sum*

*nihil nisi unam mortem*, 20679 *de qua nihil conqueri potuit nisi quot celeri fato intercepta sit*, 20634 et item II 2994 *nihil unquam peccauit nisi quod* (in II *quot*) *mortua est*, al.

163

Mors mea quoi doluit, posuit hunc titulum mihi.

CIL. V 4170, Or. 4798 Brixiae. praescriptum *Clodiae Laetae*. euidenter metri modo coacta uerba. indidem titulus item Transpadanus emanauit Or. 4799 *C. Sentidi Saturnini*: *sepulcrum mihi hoc posuit, mors mea quoi doluit* transformatus in speciem pentametri de intransitiuo uerbi usu cf. CIL. VI 9141 *de qua doluit nihil nisi mors eius*, Phaedrum III 10, 16

164

Quod par parenti fuerat facere filium,
mors immatura fecit ut faceret pater.

CIL. IX 5407, Burmannus AL. uol. II p. 194 Firmi Piceni praescriptum *d. M. Sp. Saufeius Sp. f. uixit ann. VI mensem I dies quinq.*

165

Quod par parenti fuit facere filiam,
mors inmatura fecit ut faceret infelix parens.

CIL. IX 3845 Antini praescriptum *d. M. Variae Montanae*, insequitur *uixit ann. XXII. Varia* [*An*]*odyne et Montanus populi Antinatium Ma*[*r*]*sor. ser*(*uus*) *arcarius fi*[*liae p*]*ientissimae*
1 corrige *fuerat*, 2 tolle *infelix*

166

Quod par parenti facere fuerat filiam,
mors immatura fecit ut faceret mater filiae.

CIL. IX 5038, Burmannus l. s. Hadriae praescriptum *Terminiae Q. f. Sabinae Brittia Sabina mater p*(*o-*

*suit*), *uix. a. XXVI*, sequitur *in f*(*ronte*) *p. XV in a*(*grum*) *p. XV.* prior uersiculus in hoc titulo mundissimus
2 corrige *faceret parens*

167

Quot par parenti fue[r]at faceret filius,
mors inmatura fec[it] mater faceret filio.

CIL. IX 3321 descr. Dressel Superaequi litteris antiquis praescriptum *L. Aufidio L. f. Plauto*
2 corrige ex superioribus

168

Quod facere fuerat gnatum par parentibus,
genitores eius acerba mors facere impulit.

CIL. X 5798 ad ectypum Verulis Hernicorum praescriptum *Q. Blaesio Q. f. Cor. Rufo Q. Blaesius Q. l. Grupus pater, Vettia M. l. Saluia mater filio* carmen ceteris eiusdem argumenti plerisque antiquius esse ex *gnatum* scriptura et *eius* monosyllabo efficitur

169

Quod decuit facere filiam parentibus,
maesti parentes suae fecerunt filiae.

CIL. IX 1064 contulit Dressel in agro Compsino litteris antiquioribus praecedunt nomina N. Seppii Secun. et Critiae Pollae et Seppiae Posillae
1 *filiai.* lapis dirempta *m*
idem uerbum in titulis Aecano CIL. IX 955 *quod decuit filiam facere, fecere parent*(*es*) *infelices* uel Dyrrhacheno fracto CIL. III 625 *quod decuit* ... | *matri* | *id misere m* ... | *infe* .. (*mater infelix* opinor) dactylicisque. Cicero in Catone 84 *cuius a me corpus est crematum, quod contra decuit ab illo meum*

170

Quot par parenti dequs facer(et) filius,
mors imatura ademit ut faceret mate[r] filio.

Notizie d. scavi 1888 p. 755 ad ectypum, eph. epigr. VIII 126 Teate Marrucinorum. praecedit *Alexander Maraidi Sex. s(erui)*, sequitur effigies iuuenis cum carmine, his subiectum *Alexandro* uariatur sententia tritissima impendio metri ac sermonis. placet quidem *decus-ademit*, ineptum autem sic erat *par* .

## 171

Quod fas parenti decuit facere f[ilium,
mors inm[atu]ra fecit ut [faceret] pater.

CIL. V 117 Polae praescriptum *d. M.*, subscriptum *Sexto A[p.] an(norum) VI Sex. Apul. Probus pater u(iuos) f(ecit)*

1 debuit *fuerat facere*, mixtae locutiones ut in 170. recte in Histrico titulo CIL. V 312 *quod fas erat filium facere parentibus, morte inmatura Q. Serg. et Sex. R. filio fecere parentes infelicissimi* 2 integer repetitur etiam in Ricinensi titulo CIL. IX 5771 *quod filia patri facere debuer(at), mors inmatur. fec. ut faceret pat. b(ene) m(erenti)* et in Amiternino ibid. 4391 ...*parent]ibus face[re]*...*mor[s] inm[atura fecit u]t facer[et parens]: s(it) t(ibi) t(erra) l(euis)*. ibid. 5328 nihil restat nisi *ut faceret p*..., 6306 transpositis a librario uersiculis sic fertur *matri n* | *fecit ut fac* | *uit facere* | *mors efifc* | *pat*

## 172

Diis Manibus Successi fil(i).
Caesia Gemella mater piissimo filio de suo.
uix(it) ann. IX m. IIII dieb. XV.
fatis peractis mater eode est condita
quae post obitum fili uix. ann. III m. XI d. VIII.
quod fas parenti facere debuit filius,
mors immatura fecit ut faceret parens.
pater Successus supremum utrisque praestitit officium.

Gruter 707, 8 uidit Smetius. AL. Burmanni IV 255, Meyeri 1357 Ameria Romam translatus titulus insertos senarios habet 4 6 7

4 *eode(m)* bisyllabum  6 ss. haec sinistra parte inscripta  *fas parenti* Marini iscr. Albani p. 191 de uisu ut uidetur cum Mazochio et Pighio: *eas parens* Gruter debuit *facere fuerat filium* (Schrader epist. crit. p. 72)
8 potuit senarius fieri *pater supremum utriq. officium praestitit,* praelata est propria pentametri clausula quae etiam alias reperitur (Or. 4611 *Epaphras postremum praestitit officium*)

## 173

Quod parenti facere debuit filia,
id immature filiae fecit pater.

CIL. II 2274  Cordubae  praescripta *Egnatia Florentina h(ic) s(ita) e(st): s(it) t(ibi) t(erra) l(euis)*
1 senariis aptus ordo *quod debuit parenti facere filia*

## 174

Cot debuit facere filius,
scelesta gens fecit ut hoc faceret pater.

CIL. VI 19914 in monumento C. Iul. Crescentiani *quii uixiet anni. XV*
2 non *gens* sed *c.ens* ex marmore enotatum est, utrum scelerati homines an mala genesis scriptori obuersata sit parum liquet. uersus postulabat *gens hoc fecit ut faceret p.*

## 175

CIL. VI 16059 Romae in monumento Communis bimi et Zosimi anniculi pueri facto ab Stotericho et Tyche parentibus

*quod facere natí parentibus debuerunt suis,*
*mors immatura fecit ut filis facerent parentes.*

subsultant fere iambi, iustum carmen efficitur u. 1 *matri d. suae,* 2 *ut faceret parens* si restituimus
ibidem 7479 (Henzen 7379) in monumento pueri bimi defuncti anno Chr. 16

*quod debuit filius parentibus officium praestare,*
*hunc non merito sed fato mors inmaturum apstulit suis carissimum*

iambi quasi exuberant, senarius alter potuit esse talis *hunc fato immerito mors inmaturum apstulit*

## 176

Oppia Calsiane mater feci filiae meae,
quod aequom fuerat filia hoc faceret mih[i.

CIL. X 5745 ex Manutio in agro Sorano. praecedit *d. M. s.*, sequitur filiae nomen *Vitelliae L. f. Talliae q(uae) u(ixit) a. XXI* et mariti eius. *Caesianē* coni. Mommsen. exemplo fuisse putes *quod aequom fuerat filia ut faceret mihi, hoc inmature mater feci filiae*

## 177

formulae modo relatae uersus 2 potuit permutari hoc
*mors intercessit, filio fecit pater.*
nam CIL. X 3142 Puteolis Vmbriciae Iustae annorum XV *parentes filiae incomparab(ili): quod fi(li)a parentibus facere debuit, mors intercessit, filiae fecerunt parentes* et Gori inscr. Etr. I 149, 61 Florentiae *M. Vipsanius Sp. f. Latinus uixit anno I: filius facere quod debuerat patri, mors iniqua intercessit, filio fecit pater*

## 178

frequentantur in monumentis Italicis sententiae tales CIL. XI 4027 *fecerunt parentes huius quot ipse debuerat facere parentibus*, VI 8054 *quod tu mi debebas facere, ego tibi facio mater pia*, 16709 *quod a te mihi fieri, Cyrille, iniqua fortuna inuidit, hoc ego tibi feci mater infelicissima*

Treueris arae sepulcrali inscriptum est, Hettner monum. lap. Treu. 84, 168

*quo[d tu neg]asti m(i)hi, Acceptio Artino filio*
*mater pientissima solicitae feci. uale*

ubi 1 potest etiam *parasti* (quamquam distat aliquantum titulus Gruter 669, 4 *cui uota erant ut parentibus ista pararet, set mors immatura fecit ut facerent parentes filio contra ordinem*), 2 *sollicite* scribi debuit. ad similitudinem ueterum iamborum torta esse uerba elucet

rara talia CIL. VI 18282 *quod neptis auiae facere debuit, auia fecit nepti suae,* IX 384 Ias Ianuariae sorori *aego mi aps te speraba(m), nunc tibi feci,* in actis inst. arch. 1862 p. 82 *dignissimo coiux Dafine fecit, ego tibi quod tu mi facere dibuisti, mi qui faciat nescio*

## 179

Bene adquiescas, Hilara, si quid sapiunt inferí.
tu nostri memento, nos numquam oblíuíscemur tuí.

CIL. VI 6250 contulit Henzen . Romae in Statiliorum sepulcreto praecedit *Statíliae T. l. Hilarae Amarantus colorát(or) Philologus atriesis coniugi posuer(e)*.
1 tolle *Hilara* nomen et fit senarius. sic *hoc ègo feci bene, si quid sapiunt inferi* interpositus solutae orationi quasi senarius (Gori inscr. Etr. I 157, 85) 2 senarius talis *tu mei memento, ego numquam obliuiscar tui* iam excreuit in septenarium

## 180

Albia Ɔ. l. Hargula uíxit ann. LVI
casta, fide magna, sei quicquam sapiunt inferí,
ut ossa eius quae híc sita sunt bene quiescant.

CIL. VI 11357 descr. Henzen in museo Lateranensi. luxata membra, praecurrunt dactyli iambos. propiora ab archetypo haec *bene adquiescas frater Aucte Tulli, sei quicquam sapiunt inferi* praemissa disticho senariisque (Bormann nou. inscr. lat. p. 14)

## 181

Alei in uenerieis [rebus uitam conterunt,
mihei contra ri[te partam Venerem mors rapit.

CIL. I 1277 X 5019 descr. Mommsen, PLME tab. LXIX J Venafri litteris antiquissimis senariorum principia agnouit Ritschelius p. 106, ego olim feceram .. *rebus rem perdunt suam, mihei c. rem bene auctam fortuna inuidet.* sed *ri* in u. 2 lapis habet. qualis potuerit esse sententia docui exemplo, exornatam dat Leo *furtis capiunt gaudia* et *mors tulit. alei in u. Chloe, mihi contra rixosa est* Garruccius, quem uersum Saturnium dicit

## 182

Homo tantum] in uita possidet quantum utitur.

CIL. V 3865 Veronae in fragmento

183

Vsurae uitae sortem morti reddidit.

Ephem. epigr. VIII 334 uidit Iannelli  Nolae  totus titulus hic est: *L. Mettius L. f. Maximus domo Atria mil. cohor. VIIII pr(aetoriae) hic situs est, uixit annos XXVIII, militauit ann. XI, usurae — reddidit: in fronte ped. XII in agrum ped. XVI*

1 *usurae* genetiuus uidetur adpositus ad *sortem* tamquam usurariam. an *usurae uitae* (fuerunt), *sortem*? datiuum interpretatur Leo comparatque talem *arraboni dedit*. Hense adscripsit Ciceronis tusc. I 93 *ea natura dedit usuram uitae* eqs.

184

Ho]mines ego moneo niquei diffidat [sibi.

CIL. IX 3128, Mommsen IN. 5468  Sulmone litteris uetustis infra imagines pastoris et plostrarii scriptum epigramma ut uidetur absolutum et perfectum  *ho* et *sibi* supplementa in ipso lapide extant recentia. hoc Mommseno displicebat, tamen nec *suis* aptius nec *deo* probabilius: nolite desperare, imagines enim ostendent me satis bene peruenisse uiuom. in extremo prologo Rudentis *ualete ut hostes uestri diffidant sibi*

185

Fortuna spondet multa multis, praestat nemini.
uiue in dies et horas, nam proprium est nihil.

CIL. I 1010  Romae. praecedit *Primae Pompeiae ossua heic*, sequitur *Saluius et Eros dant*

1 hypermeter, *Fors* Mommsenus pro *Fortuna* (Vergilius *spondet fortuna salutem*), Ritschelius tolli iussit *multa*
2 *nil proprium ducas quod demutari potest* Syri sententia

186

D(is) M(anibus) s(acrum). Maximus et Lascius duo fratres conuenientes in uno hunc titulum nobis posuimus uiuis, ut possemus at superos securius uitam bonam ger(e)re, qua fini fata uolebant. qui qua uita uixi-

mus una, numquam inter nos fecimus uerbum amarum.
uoluptates secuti simus omnes, uitae nostre a nobis
numquam quitquam negatum est. i[t]a tu qui legis,
bona uita uiue sodalis, quare post obitum [n]ec risus
nec lusus [n]ec ulla uoluptas erit. haue, Maximae.
menten habae·quod legeris, quare uita morti propior fit cottidiae. uale.

CIL. IX 3473 descr. Mommsen et Dressel  Peltuini repertum, nunc in museo Aquilano. adposui propter clausulam, inmixta etiam dactylica

1 i. Lasciuus  6 *simus* pro *sumus* Messalla Brutus Agrippa (GLK. VI p. 9, 5)  8 *quare?* Mommsenus in figura anthypophorae, item u. 10. mihi usurpatum uidetur pro *quia* unde Romanenses *quar car*  10 memento, cf. animum aduertere  Phaedrus fab. III 20, 10 *nam uita morti propior est cottidie* ubi non dubito quin restituendum sit *fit*. idem igitur IV 1, 18 merito gloriatur sibi partam laudem esse *quod tu* Particulo, *quod similes tui uestras in chartas uerba transfertis mea dignumque longa iudicatis memoria*

## 187

Dum uixi, uixi quomodo condecet ingenuom.
quod comedi et ebibi, tantum meu est.

CIL. IX 2114 recognouit Dressel, Henzen 7407  in pago Beneuentano. praescriptum *P. Clodius P. f. Ste(llatina) Pius leg. XX[X*, quae legio cum non possit esse Vlpia uictrix, inter ueteranos iste ab Augusto deductos numerandus est. ex senariis ortum elogium, de Sardanapali hac sapientia tam sepulcris quam aedium parietibus inscripta (ἔσθιε πῖνε τρύφα, *es bibe lude ueni*) uide quae collegit Cardinali iscr. Velit. p. 124 *quod edi bibi, mecum habeo, quod reliqui, perdidi* ac similia

1 debuit *quomodo ingenuom decet*  2 deest senario *nam quod c.*

## 188

Eo] cupidius perpoto in monumento meo,
quod dormiendum et permanendum heic est mihi.

CIL. XII 5102 ex schedis, Or. 4808 fuit Narbone. praescriptum nomen uiri *L. Runnius Pa.* | *Cn. f. Pollio*

1 *eo* uel *hoc* suppleuit Ritschelius. lacunam unus indicauit Muratori 1738, 12

189

Si quit bis facere, te bibo fac dulci[ter.

CIL. XIV 1874 descr. Visconti Ostiae in sarcophagi operculo in quo medio togatus est, adstant puer et mulier

gratius erat *uiuo te*

190

Adeste amici, fruamur tempus bonum,
epulemur·laeti, uita dum parua manet,
Baccho madentes, hilaris sit concordia.
eadem fecerunt hi cuncti cum uiuerent,
dederunt acceperunt, dum essent, fruniti sunt.
et nos antiquorum emitemur tempora.
uiue dum uiuis, nec quidquam denegaueris
animo indulgere, quem commodauit deus.

Garrucci in actis inst. arch. rom. 1861 p. 37 ex schedis quas possidere se narrat Zarattini Castellini Romae in tabula marmorea effossa ante portas. sensus a uolgo gentili non alieni, sed iambi insciti et summa uersus 6 recentiorum nugis quam antiquitati conuenientior, itaque diffidebam schedarum auctori

8 *anime* Garr., correxi

191

D. M.
T. Vettius T. f. Pol(lia) Nepos milit . . .
II uir q(uin)q(uennalis) flam(en) Dial. sibi et . .
lib. . . . . . [coniugi
sanctissimae, cum qua per mul[tos annos
bene uixit. tu [memento:

sumus mortales, immortales non sumus . .
praesumptio nostra haec est uas . . .
    uicturos credimus . . .
sic ergo tu mortal. securam iam nunc . .
casus nostri haec facere relin . .
mortem uiuere semper so . . .
agentes sani ād superos ho . .
    quia uiuere n . . .

Muratori 168, 1 inde CIL. XI 856 ubi accessit pars eorum quae adnotaram mus. rhen. 27 p. 137 Mutinae mutilatum a dextra titulum totum proposui, nam cum senarius manifesto uersus 7 sit, tum proxumi saltem imitantur iambos *uotís*] *praesumptio nostra haec est uas* [*tamen, sempér*] *uicturos credimus* [*bene conditos.* sed Muratorii exemplum quod unum superest non satis fidei habet ad redintegrandos illos et siqui plures erant carminis uersus 10 ad sententiam *mortalis, cura iam nunc* [*memor*] *casus nostri haec facere, relin*[*quere tuis, post*] *mortem uiuere semper: so*[*li hoc*] *agentes sani ad superos ho*[*mines*], *quia uiuere n*[*on est sine hoc*

## 192

ut perferantur, si qua sunt, ad inferos.
date terrae fructum, ut terra possit reddere.
ab alio speres, altero quod feceris.

Gruter 928, 9 Romae. sine capite carmen, tamquam luxata membra

1 lacuna non indicatur. *si qua sunt* quorsum tendat ostendunt ea quae adposui n. 132 et 179 uel Henzen 7382 *impetra si quae sunt Manes ne tam scelestum discidium experiscar diutius* 2 Euripides fr. 757 interprete Cicerone tusc. III 59 *reddendast terrae terra, tum uita omnibus metenda ut fruges* 3 comicus inc. 82 et Syrus 2 *ab alio expectes, alteri quod feceris* ubi uide quae Ribbeckius adscripsit. in sepulcris haec incisa ad tutelam eorum spectant (ut Or. 4786 *quod si nocueris, noceberis ab alio,* 4802 *quod feceris, et tibi alius faciet,* supra adnotata in 95). CIL. X 4972 *alio nemini*

193

Custos sepulcrí pene destricto deus
Priapus ego sum. mortis et uitai locus.

CIL. VI 3708 et 5173, Henzen Or. 5756 a Romae in columbario circa Tiberii aut Claudii Caesaris tempora scripti iambi graecanici, custodit Priapus coniunctum cum hortis uineisue sepulcrum, CIL. V 3634, Iahn spec. epigraph. p. 65

194

Ita candidatus quod petit fiat tuus
et ita perennes, scriptor, opus hoc praeteri.
hoc si impetro a te, felix uiuas, bene uale.

Henzen Or. 6975 prope Narniam ad pontem. cf. Henzen 6977 *inscriptor, rogo te ut transeas hoc monumentum . . . quoius candidati nomen in hoc monumento inscriptum fuerit, repulsam ferat neque honorem ullum gerat.* horum scriptorum operam et assiduitatem muri Pompeiani optume inlustrant

3 *at felix* Henzen, correxi in Fleckeiseni annali philol. 1858 p. 78

195

Ita candidátus fíat honóratus tuus
et ita gratum édat múnus tuus múnerarius
et tu (sis) felix, scríptor, sí híc non scrípseri[s.

CIL. XI 575, Henzen 6976 Foro Popilii. iambi interpolati

1 debuit *fiat aedilis* aut quod est in superiore carmine, iam praue inlatus est anapaestus 2 tolle *tuus* 3 *sis* in confinio linearum omissum a quadratario addidi in ann. phil. 1858 p. 78

196

Ita ualeas, scriptor, hoc monimentum praeteri.

CIL. V 1490, Orelli 4751 in agro Aquileiensi

## 197

Ita leuis incumbat terra defuncto tibi
uel assint quieti cineribus Manes tuis,
rogo ne sepulcri umbras uiolare audeas.

Fabretti inscr. ant. 283, 181 prope Romam
1 *denuncio* editum est, *defuncto* correxi 2 *quieti* disyllabum cf. ad 90, 3 3 hiatus in caesura, potuit *uiolare umbras*

CIL. VIII 1070 *ita tibi contingat quod uis, ut hoc sacrum non uioles* quasi incisi pariter senarii, cum integri fiant adiuncto uelut *uiuo et mortuo, quisquis praeteris*

## 198

Rogo per deos Stygios, oss(a) nostr(a), quisquis es
homo, non uioles, non tras(ieris) h(unc) l(ocum).

Gruter 601, 10 a Smetio, Orelli 2998 Romae. non uidentur casu facti uersus, cum praesertim di ornatius uocentur Stygii. in aliis titulis obtestatio praetereuntium fit per deos superos inferosque ut IRN. 6893

2 *non* pro *ne* plebeium (Petron. sat. 74 *suadeo non patiaris*) *tras. h. l.* lapis, prima nota fortasse *traseas* significat. sed *trasieris* uersus requirit, olim posui *trasilias*. si recte expleui, ut legat titulum uiator rogatur, cf. ad 128

## 199

Illi deos iratos, quos om(n)is colunt,
si quis de (e)o sepulcro (quid) uiola(ue)rit.

CIL. V 3034 contulit Mommsen Pataui sub titulo Sempronii Primi et uxoris Clodiae Secundae et Sempronii Tertii fratris adscriptum manu alia. cuius imprecationis similes extant multae (uelut Iahn spec. epigr. 28, 30 *qui uiolauerit siue immutauerit, deos sentiat iratos*)

1 similiter omisso uerbo *iratam mihi* Martialis IV 43, 5 *omis* lapis 2 *deo sepulcro* | *uiolarit* lapis, *de eo* Puteanus apud Gruterum 826, 7, *quid* et *uiolauerit* metri causa ego substitui

## 200

*ollam seueri flaminis ne tangito*

probum hunc senarium antiquae quidem ollae inscriptum esse sed recenti studio sacerdotis cuiusdam Gallici narrat Boissieu inscr. Lugdun. p. 99. cuius sententia siquam recipit controuersiam, antiquitati conuenit *Seueri*

## 201

senarios quidem faciunt cautiones sepulcrales CIL. VI 4410
*huic monumento ustrinum aplicari non licet*
et Gori inscr. Etr. I 427, 297
*ad h(oc) m(onumentum) u(strinum) f(ieri) n(on) l(icet)*
uerum a poetice uidentur alienae. et alias intertexta iambis legitur oratio ut Viniciae Donatae Gruter 1001, 5 *maceriam clusit circum monimentum suom*

## 202

. . . . ium a parentibus
. . . o adque arbusculis
. . . as perpetuet domum.

CIL. XII 578 ex Ruardo qui bonas fuisse litteras lapidis tradidit Aquis Sextiis. 'uide ne recens sit' Hirschfeld. sed iambici numeri quos nemo agnouit, ne Rouard quidem cum u. 3 *felicitas* proposuerit, in contrariam partem ualent accepit filius aut filia monumentum eximium *a parentibus* ornatum hortulo *atque arbusculis, secura quam posteritas perpetuet domum.* Hense suadet *pietas*

## 203

Qualem paupertas potuit, memoriam dedi.

CIL. XII 1036 descr. Hirschfeld prope Auennionem litteris magnis saeculi tertii. praecedit *Cupitiae Florentinae coniugi piae et castae Ianuarius Primitius maritus.* sic CIL. V 4018 additur titulo *pro meritis parum, pro facultáte satis* et ibid. 4020 *si maior auctoritas patrimoni mei fuisset, ampliori titul[o t]e prosecutus fuissem, piissime pater*

## 204

Si pro uirtute et animo fortunam habuissem,

magnificum monimentum hic aedificassem tibi.
nunc quoniam omnes mortui idem sapimus, satis est.

CIL. VI 15225 ex schedis, Gori inscr. Etr. I 210, 51 Romae, tum Florentiae, iam non extat praescriptum *Ti. Claudius Ɔ. l. Primus Tonniae Ɔ. l. Primae coniugi iucundissimae* alter uersus bonus est senarius, talis 1 fit sic *animo haberem ditias*, 3 *nunc quoniam idem omnes mortui sapimus sat est*
3 *item capimus sat* Cittadinius exhibet

205

Locus capillo ribus, expectat caput suum.

CIL. X 511 plumbea lammina reperta in sepulcro agri Salernitani inscripta litteris aeui Antoninorum. adscripsi deuotionem ut carminis simillimam, nam *suum* si dempseris, uersus existet trimeter. hominis capillum riuo mandatum mersumque sequatur oportet caput

206

. . . . . . . canes esse ante me
. . . . . . . ín caníbus habeo deditu.

CIL. IX 1020 descripsit Dressel in agro Compsino ‘in sepulcro reperto ossibus pleno tegulisque supra clauso ad S. Viti qui creditur homines defendere a canibus rabidis, in lapide longo m. 1, 42 litteris antiquis et bonis’. fortasse uenatoris effigies fuit et epigramma, sententia talis *siquis stupebit hic canes esse ante me, ego nunc quoque animum in canibus habeo deditum.* structura haec *deditus in aliquo* Lucretiana et Catulliana

207

Sabinus praetor magna res formis periít.

Gatti in actis acad. Lynceorum 1890 p. 195 extra Romam ad septimum miliarium uia Tiburtina in marmore praefixo arcae corporis. tota inscriptio cui quasi adclamatio hic uersiculus additur ultimus haec est: *dís genitoribus: L. Plotio C. f. Pol. Sabino praetori, sodali Titiali,*

*aedili cur. seuiro eq(uitum) R. quaestori urb. trib(uno) laticl(auio) leg(ionis) I Miner(uiae) p(iae) f(idelis) X uir(o) stl(itibus) iudic(andis), habenti quoq. salutation(em) secundam imp. Antonini Aug. Pii: Sabinus* eqs. senarius nescio an arreptus ac demutatus sit ex carmine antiquiore uel ephymnio (ἔρρει τὰ κᾶλα, Μίνδαρος ἀπεσσύα in Laconis epistula, ὤλετο Δώριος 'Ορφεύς in Bionis epitaphio)

1 hic praetor plurimum ualuit aut profuit *formis* id est ut puto iuris legumue per formulas constitutioni ac regulis, quamquam potest uocabulum etiam latius patere ad disciplinam uelut admissionum Caesaris et mores aequos ciuium. Pius *uiros aequissimos ad administrandam rem p. quaerens* (Eutropius VIII 8) fortasse ideo eum adlegerat inter amicos secundos. ergo *magna res* (μέγα τι χρῆμα, prouerbii loco id Martialis aliique dixere) formis periit. *Formiis* eum obiisse Gattius putauit *periit* iambus. eas syllabas inde ab Seneca solitas esse contrahi constat

## 208

Oculos reposuit statuís qua ad uíxit bene.

CIL. VI 9403, Orelli 4224 nunc Florentiae. praescriptum *M. Rapilius Serapio hic ab ara marmor(ea)* ut Romana tituli origo pateat (CIL. VI 10020) puncto diuisa *qua ad*, orta ex *quad quoad* ut *anima aduertere*

## 209

poetica quaedam rudimenta Gauii Idonii titulus ostendit Corfiniensis CIL. IX 3193 *qui caliculis lana pelliculis uitam tolerauit suam: tu qui legis uale et cum uoles* [*ue*]*nito.* in mente scriptori tale erat carmen

*hic quaestu honesto uitam tolerauit suam,*
*tu qui legis uale et uenito cum uoles*

## 210

P. Clodi Pulchri | l(iberti)
Felicis | semper qui fuit | dulcis sueis. |
u(iua) Clodia Pulc. l. Athenais.

CIL. VI 15735, I 1043 descr. Mommsen Romae, tum

Senae Gallicae. patronus potest ipse ille fuisse quem Milo occidit

2 numeri quaesiti propter posituram uerborum, etsi titulorum mos non sinat distrahi *P. Clodi Felicis*

## 211

uerba in modum senarii pergentia aut cadentia aliquotiens deprehenduntur in titulis, ut confirmetur Ciceronis orat. 184 de senariorum comicorum solutaeque orationis similitudine iudicium. CIL. X 6493 *Heliades in quo nunquam indormiuit timor.* Henzen 7233 *M(arcus) Cocceius Hilarus offic(i)ís suis hic in horreis Neruae* (uersificator daturus erat *hic optumam fidem et*) *amorem habuit maxumum.* CIL. VI 10103 in unum ne comprehendantur *hic situs est | quoius pietas laesit neminem*, lacuna uetat post *est* designata et post *neminem.* IRN. 6784 *híc sita est Propitiae pupa et famula Bacchi cymbalis* Mommsenus *cymbalis(tria)* interpretatur, adcommodatius id quidem sermonis latini ingenio. Orelli 4651 *quae dum nimia pia fuit, facta est inpia*, nilo deterius erat *dum pietate nimia est.* CIL. X 4486 *innocens Onensimus, iam etenim paruulus ipse humanus omnibus erat, qui cum ingentib. luxuriis laetaret, repente raptus est mihi.* pluraque cumulari possunt excedentia numeris senarium uelut CIL. VIII 9686 *uirgo decora et inocens quae prope nouos obi(i)t toros* et VI 17540 *derisori qui uixit bene et consummauit bene* qualia erunt fortasse qui dimetris iambicis et trochaicis septenariis adnumerari uelint. Brambach inscr. Rhen. 1052 *ut primum adoleuit pollens uiribus decora facie* uerba sumpta sunt ex Sallusti Iug. 6 (*ubi primum* codices). monumenta in quibus senarii aliis metris mixti et interpositi sunt infra proponam

---

## 212

. . . . Numice Lauinas . . . sacer]dote
. . . . u]irecta Pilumni . . . reg]inae
. . . pon]tifex sacris uotu[m . . . .
. . . c]lara sanguis Aenea[e . . . p]risci
. . . m]aximus petitorum . . . I]ulo

. . . . p]rosperetis euentus . . . . .
. . . . a iura Laurentum . . . . .

CIL. XIV 2065 2066, Bormann inscr. lat. nou. p. 17 Lauinii inuenta fragmenta, sinistrum superne et inferne integrum, in dextro sex uersuum exitus punctaue supersunt. litterarum formis Bormannus fere Diocletiani aeuom indicari narrauit, choliambos ego agnoui mus. rhen. 27 p. 142. precatur petitor cuius nomen uersu 5 periit, fortasse imperator deos Lauinates, Numicum aliosque ut prosperent euentum tutenturque sacra iura Laurentum

A 2 *luco Pilumni Turnus sacrata ualle sedebat* Verg. Aen. IX 3. *uirecta* scriptura legitima cf. Verg. Aen. VI 638 Claudiani fesc. 2, 31 Cypriani de resurr. mort. 191 glossas Goetzi IV p. 193 296 402 (*uirecita*) 426 469

B 5 *Iulo* si probatur, idque ex priscorum Latinorum ac Laurentium sacris ueri simillimum fit, bisyllabi nominis exemplum accedit Horatiano carm. IV 2

## 213

Iuenis Sereni triste cernitis marmor,
pater supremis quod sacrauit et frater
pietate mira perditum dolens fratrem,
quem fleuit omnis planctibus nouis turba,
quod interisset forma, flos, pudor simplex.
dole meator, quisquis hoc legis carmen,
et ut meretur anima, lacrimam accomoda.

CIL. X 1275 ex schedis repertum apud Nolam. praecedit *M. St......o M. f. Pal(atina) P...co Fisio Sereno Rutilio Caesiano II uiro auguri, uixit ann. XXXI mensib. XI diebus XVIII*, subscriptum *ipsius pater miserrimus*. nominum multitudo et *meator* uocabulum non antiquiorem Hadriano esse titulum docet

1 *iuenis* Vetranius, alii *iuuenis* 2 aliter dictum CIL. I 1051 *quius heic relliquiae suprema manent* uel Vergilianum *cineri suprema ferebant* 5 *interisset* Vetr. *interissent* alii 7 choliambos trimeter excipit rectus. sic etiam in graecis inscriptionibus uelut in Memnonis statua imperiti poetae claudos rectosque miscuere uersus. claudo aptum erat *lacrimam adsperge*

214

Alexandream quisque noueras, quaeso,
lege pauca uerb(a), paululum et dolens uad(e),
aut nil doleto. nil mali est ubi nil est,
laboris es]t, ut occubas, t[ibi finis.

Gregorutti archeografo Triest. IV p. 395, CIL. V 8974 et suppl. ital. 151 (uidit Pais) Aquileiae. uitium est in uersus 1 pede secundo sed magna excusatum nominis proprii difficultate

3 *nil est* lapis, primo editum erat *nihil est* 4 sententiam adumbraui, posse alia quoque suppleri (*et tutus est – portus*) ostendi mus. rhen. 32 p. 479. *t* post *occubas* satis clara

215

Per haec sepulchra perque quos colis Manes
his parce tumulis ingredi pedem saepe:
sic nunquam doleas atque triste suspires,
quantum doloris titulus iste testatur.

CIL. VI 17505, Gudi ant. inscr. 272, 1 qui Caracallae aetati tabellam adsignat, Or. 4828. AL. Burmanni IV 180, Meyeri 1302 Romae, iam nusquam apparet. praecedit titulus a Q. Fabio Augurino sacratus filioli cognominis et Careiae Sabinae coniugis memoriae

2 *pedem* ut graece ἐμβεβὼς πόδα 3 pronuntiatur *nunqua* quasi trochaeus. Probi appendix GLK. IV p. 199, 15 *numquam, non numqua,* Or. 4805 *ube nunqua fuit,* supra 31, 2 *nusqua* al. cogitauit scriptor *tantum doleas, tam triste s.* *atque* bis scalptum habuisse uidetur lapis 4 *quamtum* Fabretti 612, 105 ut in tabulis Heracleensibus (CIL. I 206) saepe scriptum est

216

Queri necesse est de puellula dulci.
ne tu fuisses, si futura tam grata
breui reuerti, unde nobis edita,
natiuom esset et parentibus luctu.

semissem anni uixit et dies octo,
rosa simul floriuit et statim periít.

Brambach inscr. Rhen. 1053 Moguntiaci. praecedunt quae in alio lapide ibid. 1054 repetuntur *d. M. Telesphoris et maritus eius parentes filiae dulcissimae.* scazontas binos recti trimetri singuli excipiunt, 6 *perít* pro iambo habere malo quam pro choliambo temere dissoluto, uersus 3 a ceteris etiam quinto pede differt. hiatus in caesura u. 3, *m* non elisa 4 et 5, *rosa* 6 quasi iambus. qui soli bene compositi sunt duo primi uersus, aliunde sumptos esse etiam distractum ostendit proloquium

4 sermo flagitabat *natiuom* i. genitura destinatum *habebas et p. luctu* i. luctui *esse* uel fieri 6 in effigie 1053 florum calathus infanti adstat, 1054 florem infans sinistra manu tenet. *florire floriet* (cf. *fiorire fleurir*) increbruit per biblia sacra, Roensch Ital. p. 284

---

## 217

Dea uirago Delia,
uotum fauenti numine
quod [exigor] felix ago.

CIL. III suppl. 8298 ad ectypum apud Delmatas in regione Staneclorum ad ripam sinistram fluuii Lim inter reliquias sacelli Romani. praecedit *D(ianae) A(ugustae) s(acrum): T. Aur. Saturninus eq. R. ex u(oto) l(ibens) p(osuit).* post *ago* eodem uersu colligatae inter se leguntur *l p* (fortasse rursum *libens posuit*), post eum uersum fractus est lapis, ex ima basi *oc . . . . . cus* descriptum est. 'Dalmatiae lucos . . sparsa comam Britomartis agit . . . uenata uirago' Claudianus de cons. Stil. III 302 314. in Hispania Dianae ex uenatione homo senatorii ordinis cum ceruorum cornibus item dicauit dimetros CIL. II 2660, quos quia aliis carminibus adiuncti sunt post referam. hic primus uersus choriacus est neglecta aequabilitate (*o déa*), nisi uero *deá* iste recitari uoluit

1 contulit Hoernes Sen. Phaedr. 54 *diua uirago* 3 *debeo* suppl. Domaszewski, 'potest fuisse *uoueram*' Hirschfeld

## 218

Gaetula harena prosata,
Gaetulo equino consita,
cursando flabris compara,
aetate abacta uirgini
Speudusa Lethen incolis.

CIL. VI 10082, IRN. 7147 descr. Mommsen, Orelli 4322 Romae olim, nunc in museo Neapolitano. litterae pulcrae alteque incisae. praescriptum *d(is) M(anibus)*. aetate carmen non nimis distat ab eo quod de Borysthene Hadriani ueredo factum est anacreonteis et pherecrateis AL. Riesii 903. corripiebant finalem in *cursando* ac similibus Seneca posterioresque poetae (Iuu. 3, 232), *compara* quod apud antiquos non extat fictum est ut *coniuga* 112, 2 al., *uirgo* in adiectiuorum loco numeratum ut *senectam uirginem* Tertullianus dixit ablatiuum in *i* facit

2 *equinum* neque ecus est neque equile sed germ. *gestuete*. stirpe Gaetula orta esse Speudusa u. 1 praedicatur, 2 Gaetulos etiam habuisse parentes, nam ex stemmate cognoscitur generositas (Stat. silu. V 2, 22 Cyprian. de spectac. 5). de equis Gaetulicis cf. Gratti cyn. 517 uel Nemesiani 259, fortasse ut Lusitani equi ex uento ita illorum proaui attactu harenae concepti credebantur

## 219

Hoc hoc sepulchrum respice,
qui carmen et Musas amas,
et nostra communi lege
lacrimanda titulo nomina.
nam nobis pueris simul
ars uaria, par aetas erat.
ego consonanti fistula
Sidonius aera perstrepens

hoc carmen, haec ara, hic cinis
pueri sepulchrum est Xanthiae,

qui morte acerba raptus est,
iam doctus in compendia
tot literarum et nominum
notare currenti stilo,
quot lingua currens diceret.
iam nemo superaret legens,
iam uoce erili coeperat
ad omne dictatum uolans
aurem uocari ad proximam.
heu morte propera concidit,
arcana qui solus sui
sciturus domini fuit.

Brambach inscr. Rhen. 323, Orelli 2876. AL. Meyeri 1268 Coloniae effossum periit. prooemium quae sequitur narratio, exorditur a glyconeo uersu 5 et in glyconeum desinit 22 (Conrads l. s. p. 17). neque in orthographicis satis fidei penes auctores est (4 *lachrimanda* uel *lachrymanda* traditur, 10 *Xantiae,* 17 *herili*) et alia nescio an parum accurate excepta sint ex lapide detrito

8 *acris* Crombach uere opinor, neque opus est eo quod olim proposui *auris.* nam periisse patet non paucos post 8 uersus enarrantes Sidonii uirtutem musicam, etsi testimonium de lacuna nemo dixit. potuit *acris perstrepens sonos tubarum et cornuum tibicen in uita fui* 9 ss. in altera parte inscriptos aiunt 14 *notare* absolute tamquam notas facere, notarius esse *stilo currenti in compendia.* cf. Manil. IV 197 Mart. XIV 208 Auson. ep. 146 Bip. 18 *dictatum* ut epistula *uolans ad aurem proximam* i. hominis proximi, familiaris intimi 22 inter *sciturus* et *domini* interpositum fertur signum crucis, incisum fortasse a christianis, fuit enim lapis ad S. Vrsulae, utique alienum a carmine

## 220

Genitor Iunonem dedicat
Alteque Pompeiae locat.
Leuamen hoc doloribus
Lacrimisque pausam credidit.

At nunc uidendo iugiter
Et fletum et gemitus integrat.

CIL. VIII 251 descr. Wilmanns, suppl. 11405 Sufetulae. acrostichis est *Gallae.* binos dimetros Pompeius in unum coire uoluit ornamento colligante uersus 1 3 5 cum proxumis. in primo et postremo uersu pes secundus ponderosior

1 sacram Gallae effigiem pater alte locatam dedicat
4 s. Marcelli Emp. p. 79, 6 Helmr. *lacrimarum iugitatem* adposuit Hense

221

. . . . . hic sita est] Victoria |
quae pulchra forma tota, pul]chrior moribus |
cunctis de]coris | [antecessit] feminis. |
sed non am]ori liberum, |
non Parca pa]rcit coniugis, |
quae morte] rupit sta[mina |
. . . o septem mu . . |
. . . i quarta ho . .

CIL. VIII 1069 descr. Huebner Carthagine ablatum in museum Britannicum fragmentum. cadunt enuntiata in iambos, iambicosque partim senarios exhibui praeeunte Studemundio partim quaternarios. tamen metrum indiligenter tractatum u. 2 facit ut dubitem an soli fuerint dimetri ad hunc modum *Galla hic sita est Victoria formosa, pulchrior moribus, pudica, plena décoris cunctisque praestans feminis*

8 9 de aetate mulieris scripti uidentur siue de mortis tempore, litterarum simul et metri idoneum supplementum non repperi periclitatus talia *annisq. septem muneri datam mihi quarta hora tulit*

222

Parbi sepulcrum corporis
parentum non botis datu,
quod fata properis cursibus
rapuere lucis usibus.

si nomen queres, qui leges,
mensem priorem cogita.
si qui fecerunt queritas,
parentes dixi, sufficit.

CIL. X 4183, add. p. 976 descr. Boissevain, acceperam a Mommseno in agro Neapolitano prope Casertam inuentum. litteratura rudis infimaeque aetatis. latina licentia spondeus in pedem alterum admissus u. 2 5 7 8, tanto melior sensus

2 *dat* fuit in apographo unde *dati* conieceram, sed *datu* lapis i. datum 6 comparatiuo et superlatiuo gradu permutato Mommsenus recte putat praedicari nomen Ianuarium, quod in istis regionibus frequentabatur. chronographus a. 354 in regibus Romanis solet dicere *hic prior inuenit* 8 *parentes* lapis, non *parentum* quod ex u. 2 finxerant

## 223

Hic Teudefredi condita
membra quiescunt arida,
cuius origo fulgida
br]ebe refulsit inclita.
ill]e subiuit funera
. . . senties
. . . super .
. . . .

Huebner inscr. Hisp. christ. 132, descr. et suppleuit Berlanga non procul a Corduba titulo post saeculum sextum facto tamen locum dedi propter inscriptionum talium raritatem

6 *s enties* diuisa feruntur 7 *supera* ut consonet uersus hic cum 5, an *superes* pro *superis*?

## 224

Carthaginiensis Hispaniae titulus CIL. II 3493 *M. Oppius M. f. foresis ars hic est sita, flet titulus se relictum* dimetrum quidem iambicum bonum habet, meditatum tamen carmen non arbitror, quia simplex patroni mortui nomen

non cadit in eam aetatem qua uiguit uolucripes dimetria, oratorias argutias agnosco

item qui dimetri incohant orationem Orelli 4551 *sacrum quieti corporis Petroniae Glyconidis: M. Vettius Synegdemus coniugi optimae*, casu potius quam consilio compositi uidentur. relege sis etiam n. 211

225

Aeterna domus hec est,
pausum laboris hic est,
aliquid memoriae hoc est.

Renier inscr. Alg. 4099, CIL. VIII 4447 contulit Wilmanns apud Lamasbenses Numidiae. praescriptum *d. M. s.*, subscriptum *Q. Fonteius Saturninus se uiuo fecit et dedicauit.* dimetri sunt catalectici uel anacreontei accentus modulo exacti

2 *pausa* crebrum apud priscos et Africanos, *pausum* singulare. *paulus requies* glossaria quaedam

226

Iulia Pier|is obstetrix |
hic iacet | nulli gra|uis.

Hettner monum. lapid. Treuer. p. 78 n. 150 Treueris inuentus cippus ληκύθια duo sunt, certe posterius ad numeros consertis uerbis ex industria. hic posui tamquam acephalos dimetros secutus Terentianum Maurum 2458 et carmen superius 217, 1

1 *obsetrix* lapicida primum sic ut uolgus pronuntiasse tituli codicesque demonstrant, tum *obst*-

---

227

Memnonem uates canorum Maximus Statilius
audit et donat camena, musa nam cordi deis.

Meas quoque auris Memnonis uox accidit:
nomen cieto quisque uatem Maximum.

CIL. III 47 ad ectypon in Memnonis statua. ibidem T. Statilius Maximus Se[ue]r[us] se testatur Memnonem audisse a. d. XII kal. Mart. anno XX Hadriani (p. Chr. 136) CIL. III 46. eisdem nominibus plures circa id tempus scimus fuisse homines, ex fastis consulem anni 144 (CIL. III suppl. 10336), e grammaticis litteris eum qui scripsit de singularibus apud Ciceronem positis, ex syringe Thebana Μάξιμον Στατίλιον ἴδιον λόγον τῶν λογιωτάτων memoratum cum Philopappo rege. et hic quidem idem uidetur cum uate esse uir equestris nobilitatis, praeterea credibile est non alium esse Maximum eum qui pyramidas uisitarat graecumque inscripserat elegidarion in scholiis Clementis protrept. 4, 49 traditum, cf. mus. rhen. 38 p. 132. trochaei et iambi graeca arte facti

1 *Statilius* non plane certum Mommseno uisum est. *quoque inuocans* substituerat Letronne inscr. Aegypt. II 411 2 *dis pietas mea et musa cordi est* Horatius c. I 17, 13 3 *incidit* fere descripserat Salt, de utroque uide Lachmannum Lucr. p. 242 4 *nomen ciere* Ouidius fast. IV 484 Tac. ann. I 21 cf. Liu. XLV 38, 12 *quisqui* aut *quisqus* Mommsenus legit, hoc repugnat metro

## 228

Hercules inuicte, Catius hoc tuo donu[m libens
numini sancto dicauit praetor urbis [annuus,
cum pia sollemne mente rite fecisset [sacrum,
tradidisti quod Potitis Euandreo [saeculo
administrandum quodannis hic ad a[ram maxim]am.

Gruter 47, 3 ab eis qui plenius marmor uiderant, CIL. VI 313, Rossi ann. inst. arch. Rom. 1854 p. 32. AL. Burmanni I 39, Meyeri 578 Romae in foro boario inuenta tabula, tum decurtata et delata in museum Capitolinum. supplerunt pleraque antiqui editores (2 *Annius* Gruter), 5 Borghesius Rossiusque conl. Seruio Verg. Aen. VIII 271. ex eadem religione emanarunt iambi n. 22 atque alia carmina, *praetor urbis quotannis Herculi immolat publice iuuencam* Varro l. l. VI 54. trochaei graecanici, semel lex migrata in nomine proprio *Euandreo*. Catius Sabinus cos. II fuit anno 216

4 pro *Potitiis* ut *gratis*, apud Martialem *denaris*, supra 91, 10 *centuris* (Lachm. Lucr. p. 279)

## 229

. . . . . . . . . . . | Chi]onianus dedic[o. |
sed date ut fetura qua[es]tus | suppleat uotis fidem: |
aureis sacrabo carmen | mox uiritim litteris.

CIL. VII 952, perierat lapis cum male transcriptum titulum emendabam in progr. acad. Bonn. 1876 p. 12, deinde rursum inuentus partem emendationum confirmauit, exemplum accepi ab Huebnero     Bowness prope occidentalem Pictorum ualli terminum. unius in summo lapide uersus apparuere uestigia, plures interiisse patet. metrum graecanicum

1 *Nonianus* olim posueram, sed enim litterae desunt tres     *depic* ferebatur: *ded* clare lapis, quas addidi earum uestigia cernuntur     2 sic lapis, quas inclusi minus certae sunt: *uite iura quartus* ferebatur. precatur ergo deos mercator     3 Plinius VII 119 de pronao Delphico *praecepta consecrando aureis litteris*

---

## 230

Futuitur cunnus [pil]ossus multo melius [qu]am glaber:
e[ad]em continet uaporem et eadem u[ell]it mentulam.

CIL. IV 1830 add. p. 212, uersum 1 legit Zangemeister, 2 suppleui ex tabula 23, 6     Pompeis, 'inmeritusque laborat paries'

2 *eadem* ablatiuus per synizesin, *eadem-eadem* Plautus Bacch. 49 (cf. Charisium p. 209), *et* accessit fortasse ut obtegeretur hiatus     minus conuenit tabulae ductibus *uelat*

## 231

. . . fueere quondam Vibii opulentissumi,
non ideo tenuerunt in manu sceptrum pro mutunio
itidem, quod tu factitas cottidie in manu penem tenes.

CIL. IV 1939 tab. 23, 10     Pompeis in pariete

1 primum uerbum antiquitus erasum et plane incertum, fortasse nomen eius qui compellatur. et quod sequitur *Vi-*

*bii* post demum adscriptum est supra uersum. alioqui potest *uestri aui*, Mommsen cogitauit *reguli*. *Vibii* gens Pompeiana multis monumentis nobilitata, C. Vibius Secundus II uir i. d. anno 56 (CIL. X 826)    2 *manu* correptum Plautina licentia uersu luxato. expectamus autem *pro sceptro mutunium* uel ut corrigatur uersus *non ideo sceptrum tenuerunt in manu mutunium*. Priapeum 25 de mentula *sceptrum quod quidam cupiunt tenere reges*    3 numerorum causa *in manu* tolli ego iusseram mus. rhen. 12 p. 269, Zangemeister *itidem*    *cottidie* recte hic et 186, 11 per duas *t*, licet inprobet Consentius GLK. V p. 392, 1, nam ut ποστός ad πόσοι sic *cottus* ad *quot*. quod docui in progr. acad. 1876 p. 14, deinde alii exposuerunt subtilius. corripuit primam primus Martialis *cotidiana*    i. tenens

## 232

Pupa que bela is, tibi | me misit qui tuus es(t): ual(e).

CIL. IV 1234 descr. Zangemeister    in cubiculo aedium Sallustii graphio incisum parieti prope a pauimento    i. quae bella es    ex tabula 16, 6 plenum *est* effici potest

## 233

sunt aliae Pompeianorum parietum inscriptiones paucae in quibus singulares suspicari liceat septenarios.

*abiat Venere Bompeiiana iratam qui hoc laesaerit*

CIL. IV 538 subscriptum picturae gladiatorum.

*iu pupa, sic ualeas, sic habeas Venere Pompeianam propytiam*

act. inst. arch. Rom. 1874 p. 193 gestientis adloquio nexa uerba coeunt in septenarium.

*hominem reddit rhetor: qui emit seruom* [*doctu*]*m, os non habet*

CIL. IV 1899 add. p. 213 sicut legit expleuitque Zangemeister falsi arguens Garruccium qui *emit os* ediderat omissis quae media sunt graff. 28, 43.

*nemo est bellus nisi qui amauit mul*[*ierem*] *adules*[*centulus*

CIL. IV 1883 add. p. 213, sunt autem post *amauit* reliqua minoribus litteris notata, cf. Queroli I 2 p. 18, 24 Peip. *nemo gratis bellus est*

alia quaedam Pompeiana tetigi in n. 41. in Germaniae limitaneo agro Dortelweil ad Niddam in uillae fundamentis inuenta est ampla tegula designata a Riesio Westdeutsches

Korrespondenzbl. X 69 cui figulus haec ... *mittet Mattose salutem coniugi carisime et o(p)tat [uenire aliquan]do usque at te* ita inscripsit ut interuallo quasi septenarium distingueret

*mittit Mattosae salutem coniugi carissimae*

---

## 234

.. pra]efectus h.m.h.n.s. bis sex uir factus peregi p...
..... Quirites bis populo munus dedí. lib..
primum est Augusti parem..

CIL. X 4913 uidit Mommsen Venafri in medio igitur cauetur monumentum heredem ne sequatur, utrimque secus reliquiae leguntur carminum. sinistrae quae duos tantum uersiculos implent, non uidentur coniunctae cum dextris sed per se absolutae fuisse, licet optime uerba coeant *o*] *Quirites*, *prímum est.* fortasse illae ad hexametrum reuocandae uelut *ius ego praefectus dixi rexiq. Quirites*, trochaicae autem si sunt aeque ac dextrae, permulti pedes ipsaeque clausulae perierunt. ad dextram supersunt septenariorum unius principium *bis sexuir factus peregi*, duorum clausulae *bis populo munus dedí*, *prímum est Augusti parem*, periit ergo plus altero tanto

1 post *peregi* fuit *p* aut *r*. uelut *plurimam aetatem domi* 3 *m* uideri fuisse in fine Momms. adnotat, eodemque metrum ducit, non ad *paren*[*t*-. de sententia haereo, fortasse *liberalitas* Caesaris exemplo commendatur

## 235

Hic Clearchus, qui dum uixit | graeco magno nomine |
nuncupatus, factis meruit | nomen hoc et litteris, |
infans cap[tus a Brit]annis | felici curi . . . |
fuit nepos i . . . . | hostium . . . .

CIL. II 4350 descripsit Posada anno 1804 Tarracone praescriptum *d. M. Clearchi.* pars carminis maior absumpta est

1 *magno* ob etymon et quibus id nomen fuit homines ut Lacedaemonium et Solensem 3 supplementum con-

firmari puto sequente *hostium* nomine *felici* prima et postrema intentum mos fert ut una uox sequatur polysyllaba (*cupidine*), non duae (*cura deum, cursu redux*)
4 *fuit*, si hemistichiorum modum quadratarius retinuit, monosyllabum est

236

. . . son[ore, | cum teneret] memoria |
nomin]is multi foratas | musicis arteria[s, |
ipse] caestata can[ebat] | comica Atella[nica |
. . . pas pa . . . . . . . . . .

CIL. XIV 2771, Notizie d. scavi 1884 p. 193 fragmentum tabulae repertae in agro Labicano ubi fuit lucus Musarum (Kaibel epigr. 829). graecanici uidentur septenarii fuisse singuli binos in lapide uersiculos implentes
supplementa quam sint incerta non nescio, sed opponuntur inter se *forata* et *caestata*, quod nouum est uocabulum. cf. effecta pugilatu τρυπήματα APal. XI 78, 3, communes pugilum et cantorum μύρμηκας (Meineke com. gr. fr. II p. 330 s.), morbosam palati ἱμάντωσιν. de cantore agitur per ludum
2 postquam de hoc titulo ad Mommsenum rettuli, in additamentis editor CIL. tibias *multiforatas* fecit non recte
ante *musicis* initio uersiculi descriptam *s* litteram neglexi ut pertinentem aliorsum 3 *e* litterae uestigium apparuit ante *caestata*

237

Hic sita est Amymone Marci optima et pulcherrima,
lanifica pia pudica frugi casta domiseda.

CIL. VI 11602, Or. 4639 fuit Romae in sarcophago, Hadriani aeuo Gudius litteras adsignauit
1 *Amymone* huic pedi male inlatum, melius erat *hic Amymone sitast* *Marci* filia opinor, non Marci aut Marcii uxor 2 deest syllaba ad septenarium, addideram *fuit l.* in Fleckeiseni annali 1858 p. 74, *et* in progr. Bonn. 1876 p. 14. sed defuisse in arca nemo significauit
*domiseda* nouum, contrarium Plautino *proseda*

## 238

S[iue] apr[os] feroces fudi, ut gratus uenanti s[eni,
seu] ceruos fugaces cep[i, ut er]am [d]elicio domus.
m[ihi] Paterna rura lu[strans] instaurauit me[moriam
quae] mihi post honore[s redd]a[t] continens ueri fide[m.

CIL. II suppl. 6338n, misit mihi Huebner ut acceperat descriptum non bene  Cluniae  in latere cippi sic inscripti *d. M. i(nferis?) Primitius Sem. Paternae seru. ann. XII. Martialis ann. XXXX, Firmina ann. VIIII. [D]orcas contubernali [pio] et [fili]ae?*  melius apographum nacti aut ectypum propiora a uero dabimus supplementa
1 *s...apr...l feroces*, inter *fudi* et *ut* trium litterarum hiatus, denique *uenantes* pro clausula uersus traditur
2 *cer...am elicio domus..* fertur  3 *rura bu.......instaurabit men...* descriptum est, nescio an fallente Horati memoria (*paterna rura bubus exercet*). nunc *rura lustrans* posui, antehac *rure bustum et* uel *cura bustorum*, sed *bustum* dissimile ueri est  4 *m....* ante *mihi* traditur, tum *honore.....a*

## 239

Benemerenti de me hoc feci ei monimentum animo libens.

CIL. IX 1702, non exstat  Beneuenti  praecedit *T. Vedianius T. l. Fructus August(alis) sibi et Munatiae Priscae uxsori,* insequitur *et Asiniae C. l. Tarentinae* et quattuor libertorum nomina. inter carmina ponendum censui ob insolentiam illius in sepulcro dictionis  *feci f.* aut *fecit* alii legerunt pro *feci ei*

## 240

Hoc sepulcr[um con]frequentent, a me | qui sint liberi,
c[irc]umuersos quos relin|quam uel manumitti uolam.
at postrema | pateat ipsis quique ex ís prou[e]nerint.

CIL. X 3147 recognouit Mommsen quod exstat, nam pars periit  Bais  subscriptum *Volusia Q. f. Pia Annia A....ena | sic mandaui, sic [fia]t | dis Manibus sacrum,* in quo non audeo septenarii causa sufficere *Volusia*

*Annia Antiochena sic mandaui, sic fuat* etsi Frontoni id placuit. memorabile profecto tale de iure sepulcri carmen

1 *confrequentent* suppleui, *frequentent* tantum superiores. spatium lapidis si non capit istas omnes, compendi factum erat *sepulcr.* 2 suppl. Mommsenus ex Quintil. decl. 342 uindicta testamentoue manumissos dici adnotans, cf. interpr. Persi 5, 78 3 *postrema* pars cf. *postica*

241

Cogitato te hominesse | et scito: moriendust. uale.

CIL. IX 3821, Garrucci sylloge 1530. fides penes Buccellam est in Marsis in pago S. Sebastiani astrum et serpens, tum *Pacedie Sex. f. a,* tum carmen bifariam diuisum, denique ualuae cum anulis apparebant

242

Hospítium tibi hoc. inuítus uenio. ueniundum est tamen.

CIL. XII 5270 descr. Hirschfeld Narbone in cippo litteris bonis saeculi primi incipientis

septenarius troch. uidetur esse uerbis primis et postremis uiatorem admonens Manium. Muratori 1773, 6 quia spatium quoddam inter *tibi* et *hoc* intermiserat, senariorum reliquias olim suspicatus eram mus. rhen. 27 p. 136. cf. supra 83 et 119. in *hospitium* prior *i* aeque ac posterior in *inuitus* extare ceteris litteris fertur

243

Dum uixi, bibi libenter. bibite uos qui uiuitis.

CIL. III 293, suppl. 6825, Henzen Or. 6674 Antiochiae Pisidiae praescriptum *T. Cissonius Q. f. Ser(gia) uet(eranus) leg. V Gall(icae),* subscriptum *P. Cissonius Q. f. Ser. frater fecit.* stipendiis ad Rhenum factis ueteranus Antiochiam peruenit cum deducta colonia est ab Augusto aut non multo post

*bi libenter bibin* ferebatur, emendauit Henzen comprobauimusque emendationem ego agnito metro a. 1858, Ramsay nuper recognito lapide

## 244

quod edi bibi, mecum habeo, quod reliqui, perdidi.

CIL. VI 18131 descr. Nissen Senae in tabella Romae effossa. praecedit *d. M. T. Flauius Martialis hic situs est*, sequitur *u(ixit) a. LXXX* pedumque in fronte et in agrum definitio

iustus septenarius excepto initio quod potest fuisse alicubi *quodque edi* uel *quod enim*, cf. supra 187 s.

## 245

Viue laetus quique uiuis, uita paruo(m) munus est,
mox exorta est, sensim uigescit, deinde sensim deficit.

CIL. II 4137 ex uetere exemplari uno, Or. 4815. AL. Burmanni IV 43, Meyeri 1191 Tarracone effossum nusquam comparet praescriptum *d. M. L. Alfidio Vrbano trib. mil. leg. VII g(eminae) p. f. Antoninianae, homini in uita sua optimo, ex testamento eiusdem, arbiterio Corneli Rustici soceri.* circa annum 215. ex paucis quae septenarios trochaicos habent inscriptionibus quattuor cum sint in Hispania factae, duae Tarracone, perplacuisse istis hoc metrum putes, in quo epigrammata excellunt Flori AL. Riesii 245 ss., Flori autem de Vergilio declamatio ipsum quoque Tarracone habitasse prodit

1 i. quisque, quicumque. *quisque* substituit Burmannus 2 *orta mox sensim uigescit* correxit Finestres probauit Ritschelius, *dein uigescit* Hauptius, sed prima labat dipodia non seruata lege graeca. *mox ut exorta est uigescit* Leo

## 246

D(is) M(anibus). |
Lectita, col|lis uiator, | h[o]c memor|iae conditum |
M. Aur. Antonio.

Froehner Mélanges d'épigr. V p. 11 ad Perroti exemplar, CIL. III 271, suppl. 6769 Ancyrae in Galatia. bene incisae litterae, septenarium agnouit Froehner

*ulator* descr. Perrot, emend. Froehner. ita Sedulius *pelagi uiator*, at Martialis semper ad hunc modum *qui Flaminiam teris uiator* *hic* suppl. Perrot. intellego hanc memoriolam Antonio compositam (CIL. III suppl. 10545 *Euhelpistus lib. ob merita memoriae hec meruit*)

## 247

in septenarium licet componere inscriptiones distributas per sarcophagi Atestini fastigium et antepagmenta Henzen Or. 7398

*re*[*spic*]*e et crede: hoc est, sic est, aliut fieri non licet.*

sententia fere eadem Romano sarcophago inscripta *hoc est, sic est, aliut fieri non potest, hoc ad nos*

item ab his *non fui, fui, non sum, non desidero* (Lambaesi CIL. VIII 3463) uel *non fui, fui, memini, non sum, non curo* (Lactorae Revue épigr. du midi 1882 p. 322 n. 355), quae tam trita epitaphiis fuere ut primae litterae notando sufficerent *n. f. f. n. s. n. c.* (Henzen 7387), non multum abludit uersiculus

*non fui, fui si memini, non sum, non desidero*

praeeunte Fleckeiseno ann. 1868 p. 214 nescio an septenariis adnumerem uerba nimis mutilata Aquileiae subscripta Diphili nomini CIL. I 1459 V 1191

*diues si*]*ne auaritie* [*uix*]*it, ad* [*Ditem*] *uenit. uale*

in medici cuiusdam titulo CIL. VI 9583 interiecta aliis haec leguntur *haec est domus aeterna, hic est fundus, heis sunt horti, hoc est monumentum nostrum*, unde septenarius ut mihi suboleret error fecerat Garruccii scribentis *monumentum meum* CIL. I 1059

---

## 248

De decuma, Victor, tibei Lucius Mumius donum
moribus antiqueis promiserat hoc dare sese.
uisum animo suo perfecit tua pace rogans te
cogendei dissoluendei tu ut facilia faxseis.
perficias decumam ut faciat uerae rationis
proque hoc atque alieis donis des digna merenti.

CIL. I 542, IX 4672, add. p. 684. AL. Burmanni I 34, Meyeri 591 fuit Reate in basi ornata signis sed attrita, unum exemplar complures diuolgarunt satis diligenter descriptum. praemissum est *sancte*, hoc nomine et illo Victoris Hercules appellatur qui cum ad aram maximam a triumphantibus coli solitus est tum a L. Mummio Corintho capta decumam praedae accepit oblatam. cf. supra carmen 3

1 *munius* plerique auctores 2 *promiserat* Mommsen praeclare emendauit: *pro usura* traditur 3 *suo* una

syllaba ut apud Ennium *sis oculis*, in titulo quodam *pro salute sua sorumque omnium*, item *tua* ut scriptum etiam habemus *tis* pro *tuis*   *tuam pacem* interpretantur Bernaysius et Ritschelius opusc. II 638, sed nec *m* finalem in metro cultiores homines qualis Mummius fuit uel in titulo faciendo adiutor eius plane abiecerunt ante consonantem neque idonea uerborum haec structura est *tuam pacem cogendi* quoniam expectatur *tuum in cogendo auxilium*. ego interpretor: quod ipse uoluit fecit te non inuito cf. Plaut. rud. 698 uel Ter. eun. 466 (ubi Donatus *pace* inquit *aut gratia aut uoluntate*)   4 *disoluendei* non nulli *facilia* aut trisyllabum potius *faclia* tuendum censui in annali philol. 1863 p. 776 sicut a uigili CIL. I 1139 *uiglias* et in Peruigilio *peruiclando* deducta, ut *speclaria fecla* al. in Plauti Persa 761 Ritschelius quod trisyllabum *facilia* esse putauit, de metro errauit anapaestos pro trochaeis habens, tamen commode comparauit struem uerborum *quorum ópera mihi facilía factu facta haéc sunt.* deinde *cogendei* si lapis praebuit reapse idemque *dissoluendei*, priscum sermonem dixerit quispiam non abhorruisse ab audacia Taciti qui loco infinitiui uel nominis uerbalis gerundium genetiuo casu posuerit aliquotiens. cuius artificii cum apud antiquiores uestigium nullum repperissem neque potuisse id prouenire existimarem ante neotericos, olim ut mutarem *cogentei dissoluentei* animus inclinauit. nunc cautior retineo ista cum facultate aequiperans *facilia* subaudiensue negotia. coacta praeda dissoluitur ut iuste decuma fiat   6 *doneis* unus auctor, *donis* alius

## 249

Tu quae Tarpeio coleris uicina Tonanti,
uotorum uindex semper Fortuna meorum,
accipe quae pietas ponit tibi dona merenti
effigiem nostri conseruatura parentis.
cuius ne taceat memorandum littera nomen,
Caesius hic idemq. Titus Primusq. uocatur.
qui largae Cereris messes fructusq. renatos
digerit in pretium, cui constat fama fidesq.
et qui diuitias uincit pudor, ire per illos
consuetus portus cura studioq. laboris,
litor(a) qui praestant fessis tutissima nautis,

notus in urbe sacra, notus quoq. finibus illis
quos Vmber sulcare solet, quos Tuscus arator.
omnibus hic annis notorum more suorum
centenas adicit numero crescente coronas
Fortunae simulacra colens et Apollinis aras
Arcanumq. Iouem, quorum consentit in illo
maiestas longae promittens tempora uitae.
accipe posteritas quod per tua saecula narres.
Taurinus kari iussus pietate parentis
hoc posuit donum, quod nec sententia Mortis
uincere nec poterit Fatorum summa potestas,
sed populi saluo semper rumore manebit.

CIL. XIV 2852 descr. Rossi, Gruter 72, 5. AL. Burmanni I 80, Meyeri 622 Praeneste in basi marmorea. in latere annus adnotatus est *L. Ceion*[*i*]*o Comm*(*odo*) [*S*]*ex. Vetul*[*e*]*nio Ciui*[*ca*] *Pompeiano c*[*os.* 136 p. Ch. in fronte modii frumenti et spicae repraesentati sunt. Caesius Taurinus Fortunae Primigeniae Praenestinae patris effigiem dedicat ipsius iussu patris mercatoris frumentarii

1 male opinor Beckerus topogr. p. 404 hinc Capitolium fuisse Praenestinis concludit, necesse est enim Iouem Tonantem in Capitolio Romae dedicatum intellegi (Propertius *Tarpeiusque pater nuda de rupe tonabat*). huic autem Praenestina Fortuna non bene dicitur uicina. itaque Wernsdorfium secutus fanum Fortunae Primigeniae intellego a Seruio Tullio positum in Capitolio teste Plutarcho de fort. Rom. cap. 10 11 clausula Vergiliana georg. IV 421 *statio tutissima nautis* 17 *Arcanum* apud Praenestinos Iouem nomen habuisse tituli ostendunt Or. 2391 et 3045 19 Lucanus VIII 608 *qua posteritas in saecula mittet Septimium fama?* Octauiae scriptor u. 359 *facinus uix posteritas, tarde semper saecula credent* 23 *saluum* coni. Cannegieter

## 250

Magne deum, Siluane potens, sanctissime pastor,
qui nemus Idaeum Romanaque castra gubernas,
mellea quod docilis iunctast tibi fistula cera,

namqe procul certe uicinus iungitur am'nis,
labitur unda leui per roscida prata Tirinus
gurgite non alto nitidis argenteus undis,
et teneram ab radice ferens, Siluane, cupressum:
adsis huc mihi, sancte, fauens numenq. reportes,
quod tibi pro meritis simulacrum aramq. dicaui
haec ego quae feci dominorum causa salutis
et mea proque meis orans uitamq. benignam
officiumque gerens. fautor tu dexter adesto,
dum tibi quae refero quaeq. aris, inclute, reddo
ex uoto meritoque libens mea dicta resoluo
  ille ego qui inserui nomen in ara meum.
nunc uos o laeti bene gestis corpora rebus
procurate uiri et semper sperate futurum.

CIL. IX 3375, Henzen Or. 5751 in ualle Tritani sub castro Capestrano prope confluentes Aternum et Tirinum. praescriptum *S[iluano sancto sac]rum Athe[nio? An]nii Laterani lib. proc(urator) et Eutyches disp(ensator)*, subscriptum *d(onum) d(ederunt)*, in latere columellae scriptum *Siluano et Augurino cos. XVI k. April.* id est anno 156. rude pastorum rusticorumue carmen undique compilatum, Siluanus cum Fauno et Pane confusus 3 *mellea* sine dubio ablatiuus correpta terminatione ut 5 *unda*, 10 *causa*, 11 *mea*, 15 *ara.* clausula Vergiliana ecl. 3, 25 *tibi fistula cera iuncta fuit* 4 *iugiter* Lachmannus corrigit in Mommseni IRN. 6016, Aternum puto intellegendum 6 hemistichium posterius Ouidi met. III 407 7 totus Vergili georg. I 20 10 *domini* non Caesares sed quorum pascua fundumue libertus seruusque coluere 15 pentameter fortasse ex archetypo uersu deductus tali *ille ego qui inserui Laterani nomen in ara* 16 s. spectare uidentur ad epulum una cum dedicatione factum. Vergilius Aen. IX 157 s. *quod superest, laeti bene gestis corpora rebus procurate uiri et semper sperate parati*

251

Litoribus uestris quoniam certamina laetum

exibuisse iuuat, Castor uenerandeque Pollux,
munere pro tanto faciem certaminis ipsam,
magna Iouis proles, uestra pro sede locaui
urbanis Catius gaudens me fascibus auctum
Neptunoque patri ludos fecisse Sabinus.

CIL. XIV 1 ex schedis. AL. Burmanni I 47, Meyeri 600 Ostiae in columella marmorea Catius Sabinus consul fuit iterum anno 216, curator aedium sacrarum operumque publicorum a. 210, praetor urbanus tam hoc epigramma dedicasse uidetur quam trochaicum supra editum n. 228. Tiberis *insulam facit inter portum urbis et Ostiam ciuitatem, ubi populus R. cum urbis praefecto uel consule Castorum celebrandorum causa egreditur sollemnitate iucunda* cosmographus p. 83 Riesii, cf. CIL. I fast. VI kal. Febr.

1 *littoribus* Doni IV 55 3 *aequam* Alciatus (Muratori 353, 4), *huius* ex Apiano Gruter 99, 2. intellege naumachiae picturam 6 Neptunalia fiebant X kal. Aug.

## 252

Hanc aram Nymphis extruxi nomine Laetus,
cum gererem fasces patriae rumore secundo.
plus tamen est mihi gratus honos, quod fascibus annus
is nostri datus est, quo sancto nomine diues
Lambaesem largo perfudit flumine Nympha.

Renier inscr. Alger. 93 (Henzen 5758a), CIL. VIII 2662 contulit Wilmanns Lambaese in Nymphaeo. praescriptum *numini aquae Alexandrianae*, hoc nomen 'sanctum' occiso imperatore a. 235 abrasum. etiam Romae quam in thermas nouas Seuerus Alexander induxerat aqua Alexandriana dicebatur (Lampridius cap. 25), Lambaesem Alexander aquas induxit a. 226 cf. CIL. VIII 2658

2 in duumuiratu Lambaesitano. clausula Vergiliana Aen. VIII 90 et Sueiana 4 cf. *nostri inferieis* Henzen 7413 uersu 2. tum *quod* Renier ediderat, *quo* correxi in Fleckeiseni ann. 1858 p. 64 idque lapis inuentus est exhibere

## 253

Pan]thea cornigeri sacris adiuncta Tonantis,
q]uae Libycis Maurisque simul uenerabilis oris
his] etiam colitur te[rr]is, quam Iuppiter Hammon
inter] utrumque lat[us] m[e]diam cum Dite seuero
dext]er sede tegit: hanc p[u]luinaribus altis
sublimi]que dicat solio diuosque frequentis
Gargil]ianus a militiis de suplice uoto
signa deum] facie renouans dominamque biformem.

Renier inscr. Alger. 3573 qui rupta conexuit, absumpta refecit, iam maxima pars periisse uidetur, CIL. VIII 9018 Auziae in Mauretania. in dextro latere inferiore adscriptum *ded(icatum anno) pr(ouinciae) CCVII* id est cum primus prouinciae annus fuerit annus Christi 40 (Henzen Or. 5337 s.) anno Chr. 246. uersu 5 *tegit* in caesura producit alteram, 7 *a* in formula corripitur

1 *Panthea* scripsi ut titulus Henzenianus 5948 *deo magno Pantheo* dicatus est, item Froehner. *Anthea* Renier proposuerat. uidetur autem designari dea uirgo caelestis per Africam maxime celebrata (u. 2) cum Iunone et Cerere confusa itaque Iouis socia ac Ditis (3 s.), eadem sine dubio *domina biformis* (8). alii Auziae tituli inscripti sunt *Plutoni, Cyriae et Cereri matri* (Renier 3581 3576). 6 *ornatamque* legat cui uideatur adiutorio uerbo opus esse unde *puluinaribus* et *solio* pendeant 7 nomen incertum. *a militiis* dicitur honoratus militia equestri praefecturae cohortis aut tribunatus 8 *renouam* lapis habuisse traditur *a* et *m* inter se conexis, id neque est uerbum neque testimonio tali probatur fuisse. *marmorea facie renouat* Renier coniecit quae referrentur ad *diuos frequentis,* male autem sic intericitur qui post poni debebat uersus 7. itaque construendum est *hanc diuosque dicat Gargilianus.* nec uero signa integra et noua tribunum dicasse inde efficitur sed ornamenta tantum puluinarium ac solii quibus Pantheam consessumque deorum decoraret, ultimo autem uersu addi puto signum Pantheae ab eodem esse renouatum. quod si minus probatur, haec uia ingredienda est ut separato a superioribus infimo uersu scribamus *filius hos facie renouat* aut *hos nati renouant,* deos et dominam biformem

## 254

. . . . . . . . . . . .
a]c sceptrum regi cessit, quod solus habe[ret.
tu nimbos uentosq. cies. tibi, Iuno, sono[ros
perfacilest agitare metus, nam fratre c[adente
intonas nubigenam terris largita mado[rem.
forsitan et superis ammossent saecula [letum,
ni tu per teneras discrimen poneres au[ras.
quin etiam caeli moles uix firma man[eret,
haec eadem regina deum ni cuncta pr[ofundo
aëre consurgens fulcires sidera, Iuno.
incomprensa oculis praesens non cern[eris ullis
alternos curans anima redeunte mea[tus,
et sentire iubes quod cernere posse nega[sti.
nesciris tam nota tuis. sic peruia Phoeb[o,
sic pluuiis caelum prohibes concurrere t[errae,
cum lucis non claudas iter, nec noscer[e fas est
cur eadem uirtus pariter contraria s[umas.
s[alue ue]ra deum rectrix, Saturnia pro[les.

CIL. VIII 4635 descr. Masqueray et Farges, et suppl. 16810 ex ephem. epigr. VII 789 ubi primus uersus accessit. suppleuit Maury, pauca ego mutaui  Naraggarae in prouincia Numidia. uitia metrica saeculo III adpendas librata cum uirtute ac Iunonis in aerem transformatione

principium periit, in fine nihil deesse carmini puto, quamquam lapis ita exire narratur quasi ab altero lapide exceptus

1 ita litteras in lapide dimidiatas legerunt Dessau et IohSchmidt. uidetur Saturnus pater dici qui regno Ioui cesserit  2 Verg. Aen. VIII 354 de Ioue *nimbosque cieret*  10 traditur *presens*  11 dicitur aer quem pulmonibus spiramus. sic Plinius epist. VI 16, 13 *meatus animae*  16 *seruet* in fine coniecit Studemund. sed altera persona praestat cf. uersum 8  17 initium sumpsi ex Aen. VIII 301 et Martiano Capella II 192. hic idem I 67 Iunonem *fulmen dextra, laeua sonorum bombis terrentibus tympanum* sustinentem facit

## 255

S]alue mille animarum inlustricenare opus salue,
p]ulchri oneris portatrix, inixuperabile donum,
rerum humanarum diuinarumque magistra,
satrix seruatrix amatrix sacrificatrix,
salue mille animarum inlustricenare opus salue.

CIL. X 3692, IRN. 2601 descr. Mommsen  Cumis uel Bais in museum Neapolitanum translatum. praecedit *Veneri probae sanctiss. sacr. Ti. Claudius Marcion.* u. 1 et 5 *opu* pronuntiatur, 2 *portatris*, 4 prima producta *amatrix*  1 mirum uocabulum uim indicare uidetur illuminandi animas. ut a pullo deriuatus est pullicenus, itane ab inlustri istud adiectiua forma auctum increuit ad *inlustricenare*? an cum uocalis antepaenultima corripiatur, *sermocinari* similiterque declinatorum uerborum propaginem comparabis, an haec *unigena clarigenus* quasi *c* pro *g* sublapsa sit? immo uereor ne cenam respexerit et inlustrem cibatum animarum, quomodo agapen Christiani pro cena usurpant, sic ille Venerem ad cenae uoluptates transformans, siue sacris initiatus arcanis siue philosophorum sermonibus amatoriis inductus, utique negligens metri  2 *in ixuperabile* lapis diuisim  3 Petronius 120, 79 de Fortuna *rerum humanarum diuinarumq. potestas*  4 compar adnominatio et concentio in sacris Graecorum carminibus frequentatur (AP. IX 524). tertium potuit fieri *sociatrix*

## 256

Incola Tifatae, uenatibus inclufa uirgo,
haec, Latona, tuis statuit miracula templis
cunctis notus homo, siluarum cultor et ipse,
laudibus inmensis uitae qui seruat honorem,
Delmatius signo, prisco de nomine Laetus.
credo quidem donum nullis hoc antea natum
collibus aut siluis: tantum caput explicat umbris
. . . . . . . . .
quae uerum . . . u[o]ti . . . .

CIL. X 3796 uidit Mommsen, Nissen in Herme I p. 158 qui cornua ceruina deae dicata esse intellexit    Tifatis supra Capuam, quam regionem Dianae sacratam fuisse scriptores (Velleius II 25 Paus. V 12, 3) ac tituli testantur, nunc Neapoli    carmen tertio saeculo non antiquius esse ex signi i. uocabuli cognominisue ac nominis compositione u. 5 apparet, quam post Minervinium aliosque Mommsenus in Herme l. s. explicauit. labentis aetatis indicium etiam *antea* pro dactylo positum u. 6

2 debuit *Latoa* (Hor. carm. I 31, 18). in similis argumenti carmine ficticio (Muratori 54, 4) *Latonia sancta uirago*    6 *hoc* idem ualet quod *tale*    7 dubitat Nissenus an possit *umbrae* legi, ut ramosum caput arbori comparetur umbrosae. sed *umbris* certum esse ait Momms.

post 7 uersus periere duo    10 *u.ti* Momms.: *um* Niss.

## 257

### *A*

. . . . huc? . . . .
. . . ma per gentes . . .
. . . mihi roganti m . . .
. . . .u cuncta uiri . . .
. . . . .eo redund . . .

### *B*

. . . . ocassi num . . . .
. . . . c chorte h . . . .
. . . . d]ucum e . . . .
. . . . . ofa . . . .

### *C*

. . . . . cant et flum . . .
. . . . ns plena ru . . .

CIL. II suppl. 6333, misit mihi Huebner    fragmenta tria unius ut uidetur tabellae reperta in Lusitania apud fanum dei Endouellici (CIL. II 127 ss.). litterae non bonae saeculi II uel III. dedicatio militis promoti?

A 3 in *mihi i* posterior super addita    5 an *-eq.*?

B 1 fortasse *Cassi numero* tale, quamquam potest etiam *inu*]*ocasse* 2 *H*[*ispana?* 4 incerta uestigia

C 1 sociare conabar cum A 2 uelut *fama per gentes dicant et flumina notum, cum mihi roganti mens plena ruboris obesset*

## 258

Quod licuit Iunianos reparare penates
quodque tibi uoui, posui de marmore signum.

CIL. X 1114 descr. Mommsen, Or. 1587 prope Abellinum. praecedit *Siluano sacr. M. Vicirius Rufus u*(*otum*) *s*(*oluit*)

1 penates *Iuniani* in quo uocabulo altera producitur qui fuerint, quo pacto ad Rufum pertinuerint non liquet. oppidum in titulo anni 240 (CIL. X 1117) colonia Veneria Liuia Aug. appellatur, ubi etiamsi Iuliam substitueris, nulla tamen inter coloniae nomen et penatum istorum sit communitas. et Orellius quod interpretatur 'repetere penates' abusus Horati uersu carm. I 37, 24, in Siluani quidem numen ac uenerationem apte conuenit (cf. n. 19), at leges sermonis uiolat. ego casam a Rufo restitutam intellego

## 259

Aram cum sig[no] | Siluano uexit [in agros] |
Crispiana dis[posito] | clarissima [luco] |
uota ferens, [soluit quae] | Valerianus [ad aram]. |

CIL. XII 1726, periit aut latet in finibus Vocontiorum ad uiam ducentem Valentia Deam Aug. hexametros fuisse sumpsi quorum indicium in *uota ferens* Hirschfeldius quamuis dubitans agnouerat, adductus maxime insolita locutione *uexit* pro qua *erexit* aut similem expectamus. supplementa sane quam incerta. Siluano nefas erat sacrificare mulieres

2 minus probabile *dis mulier cl. ruris*

## 260

Flamen, item | dumuir, quaestor | pagiq. magister |
Verus ad Augus|tum legato mu|nere functus |

pro nouem opti|nuit populis se|iungere Gallos. |
urbe redux ge|nio pagi hanc | dedicat aram.

Revue épigr. du midi 1885 p. 110, 537 ex imagine rep. in pago Tarbellorum Hasparren in Nouempopulania ara marmorea, litteris deterioribus et aeque uersibus
2 Aurelianum aut Probum cogitat Mommsen, certe antiquiorem Diocletiano Augustum debuit *legati*
3 i. ut imperator ab his Gallos seiungeret, quemadmodum Mommsen interpretatur, separatis Aquitania et Nouempopulania. alii atque ipse Mommsenus primum contrario sensu *se iungere* legebant. res ex inopia monumentorum et huius infantia parum comperta est

## 261

Sumptibus e propriis Felix Caluusque gratantes
hanc aram statuere deo [s]antissimo Phoebo
tempore quo patriae fasces [gessere] sacratos.

CIL. VIII 9019 contulit Wilmanns in colonia Septimia Aur. Auziensium subscriptum *feli*]*citer*
2 in *santissimo* partim euanuere *an* litterae, *c* tamen nulla apparet, cf. VIII 9017 *numini santo Victoriae Victrici*
3 *gessere* duo uiri coloniae

## 262

Susceptum merito uotum tibi, Mercuri, solui,
ut facias hilares semper tua templa colamus.

CIL. V 6506 contulit Mommsen, Or. 1418. AL. Burmanni II 151, Meyeri 832 Nouariae. praescriptum *Optatus Cassius Optionis f.*
1 *Mercuri* correpta postrema cum prima more Nigidii acueretur 2 i. ut facias ut colamus

## 263

Somnio praemonitus miles hanc ponere iussit
aram quae Fabio nupta est Nymphis uenerandis.

CIL. VII 998 Habitancii Britannorum in ara rudi litteris non bonis. Fabi coniugem id est fortasse suam ipse miles hanc aram ponere iussit. imperitiam produnt etiam *somnio* (poetae licuit *somno* scribere conl. Lygdamo 4, 12) et *miles* spondeus (ut rustici scribebant *milex*)

## 264

Vota Fauentinus bis deni suscipit orbis,
ut mactet repetens aurata fronte bicornes.

CIL. VI 504 (Or. 2335). AL. Burmanni II 150, Meyeri 831 Romae in Vaticano. praecedit *dis magnis Vlpius Egnatius Fauentinus u. c. augur pub. p(opuli) R. Q(uiritium) pater et hieroceryx d(ei) S(olis) i(nuicti) M(ithrae), archibucolus dei Liberi, hierofanta Hecatae, sacerdos Isidis percepto taurobolio criobolioq. idibus Augustis dd. nn. Valente Aug. V et Valentiniano Aug. conss. feliciter* anno 376

1 i. uicenum annorum uel uicennalia, de quibus nominibus uide interpretes panegyricorum Mamertini cap. 1 et Nazarii cap. 2. post id tempus iterum taurum arietemque a se mactatum iri sperat. sic Ceionius Rufius a. 390 in eadem regione *iterato uiginti annis expletis taurobolii sui aram constituit* CIL. VI 512

## 265

Olim Victor auus caelo deuotus et astris
regali sumptu Phoebeia templa locauit.
hunc superat pietate nepos, cui nomen auitum est,
antra facit sumptusque tuos nec, Roma, requirit.
damna piis meliora lucro: quis ditior illo est
qui cum caelicolis parcus bona diuidit heres?

CIL. VI 754, Henzen act. inst. archaeol. 1868 p. 90 ss. ubi cognatos huic titulos ad gentem Victoris cultumque Mithrae Romanum spectantes composuit probauitque monumentum inter annum 382 et 392 factum esse. circa carmen scriptum nomen est *Tamesii Augentii Olympii*

2 *Phoebeia* dei Solis inuicti Mithrae, cui auus regio sumptu fecit sacrarium, nepos suo 4 *nec* hic quoque negationis uim auget: publicam qua auus subleuatus est

pecuniam nepos ne quaesiit quidem 5 μακάριόν ἐστι μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν Christo adsignata uox in actis apostol. 20, 35 (similia plura Bernaysius me monuit praebere Fabricium in codice apocrypho NT I p. 322 et 323). etiam Libanius epist. 1401 διδοὺς ἥδιον ἢ λαμβάνων

## 266

Vndis cyaneis donum placauile fecit
Contuccius blandas per aquas aram uenerandam.
hinc oritur pergitque fluens, deinde occidet in se
ripai mox uiridis renouantibus inclyta Nymphis.
numine fontigeno grates ex undique soluens
sospes cum comites praestat renouante liquore.

CIL. VI 555 descr. Henzen. AL. Burmanni I 83, Meyeri 625 Romae ad Appiam, iam in museo Capitolino. numeri pro sermonis barbarie satis culti et si proprium nomen exceperis, nusquam uitiati. principia uersuum 3 5 6 maiusculis litteris distincta

1 *Cyaneis* nomen fuisse undis credunt, fortasse recte, quamquam fons Caeruleus a Frontino, aqua Caerulea a Polemio aliisque commemorata defluebat in Claudiam neque *in se occidebat* 2 uidetur se scriptor captum significare aquarum blanditiis 3 deest subiectum *aqua* uel *unda* uel *Cyane*, eius in uicem *inclyta* cessit. *occidit* editum est a Ferretio mus. lapid. p. 32, ara quod habet tantidem est 4 *ripai* in marmore apparuit, durior autem genetiuus hic siue ad *inclyta* refertur (*inclita leti Lucretia* Silius) siue copulatur cum *Nymphis* 5 *numine fontigeno* noli pro ablatiuis habere et tamquam epexegesin prioribus adtribuere, datiui enim sunt: *numini* fontis *grates soluens* Contuccius *praestat.* uirgines *fontigenas* Martianus Capella dixit, cf. *omnigenus.* tum *ex undique* ut *de intus* uel *in obuiam* apud ecclesiasticos legitur, apud antiquos *exinde*, nisi per tmesin ita diremptum est *exsoluens undique* 6 sic in muris Pompeianis *cum discentes suos* uel *cum sodales* (CIL. IV p. 259). salutem iste liquori acceptam rettulit, qualis perpetua fere laus est in lauacris (*hic senibus uirtus renouatur anhelis* AL. Riesii 211 al.) longe aliter Hauptius sententiam uersuum 3 et sequentium ita enarrauit: hinc fluens i. riuus oritur pergitque, deinde sub terram occidet, mox resurgens grates undique exsoluens

Nymphis quae numine fontigeno uiridis ripae inclyta i. praestantiam et splendorem renouant i. faciunt ut rursus sub diu et inter uirides ripas fluat, cum ipse sospes et quasi ab inferis reductus comites i. iter in ripa persequentes sospites praestat et liquore suo recreat

## 267

Limen ad hoc, populi, persoluite uota Tonanti.

CIL. IX 1548, IRN. 1375. AL. Meyeri 579 Beneuenti fertur extitisse sub bucranio. *populi* pluralis non redolet antiquam gentilitatem aliique uersus plures tradiderunt illi adiunctos *sed mea Parnassi percipe uota deus, tu defende caput durantis tegmine lauri: sic ego nec tonitru nec metuamque Iouem* quorum nulla est fides antiquitati

## 268

. . . t]angebat cura ueh[endi

CIL. X 1863 Puteolis, nunc Neapoli. in epistylio magno fortasse uouit aliquis aediculam *per mare cum me angebat cura uehentem* (Licentius carminis ad Augustinum u. 22 *curis grauioribus angor*), at potest etiam *tangebat* fuisse et ad fatalia spectans titulus (Aen. XII 933) ⟨nunc demum dum typos emaculo, animaduerti fragmentum esse carminis 279 uersus 7, illud opinor quod teste Zoega Velitras peruenerat in museum Borgianum⟩

---

## 269

Terminus hic custos man]eo pede claudus ut[r]oque
hort]i diu[itis. a]t procul hinc reg[e p]laustra, bubulc[e.
quod si fort[e t]uus non me uitauerit axis,
excutiere rotis [e]t tractus ut He[c]tor Home[ri
debilior nobis i[n]ter tua plaustra iacebis.

Bormann inscr. lat. nou. p. 3 cuius supplementa summam carminis et argumentum scite explicuerant. dedit enim u. 1 *en hic immotus maneo*, 2 *hortorum deus at*, 3 *sin tuus incautus*, 4 *ipse rues praeceps et*, 5 *a bobus propriis inter.* uerba autem ipsa inde a u. 2 plurima recuperauimus

inuento nouo eiusdem cippi fragmento apud portam S. Pauli (Notizie d. scavi 1888 p. 569 descr. Gatti) quod copulatum olim fuisse cum illo quod in Vaticano extat Huelsen perspexit Romae. *i* et *t* litterae difficile discernuntur

1 lapidi terminali haec inscriptio magis quam Priapi Siluanique signis conuenit. Terminum hermae specie figuratum nummi ostendunt. facete scriptum de eo deo aenigma Gellius seruauit XII 6, ne perhorruisse facetias Terminum putes cultoresue eius 2 ..*iidiu*.. lapis, suppl. Huelsen. *Terminus hic etsi sedeo-uis mihi diuina est* proponit Leo

## 270

Vidi pyramidas sine te, dulcissime frater,
et tibi quod potui, lacrimas hic maesta profudi
et nostri memorem luctus hanc sculpo querelam.
sic nomen Decimi Gentiani pyramide alta
pontificis comitisque tuis, Traiane, triumphis
lustra[que] sex intra censoris consulis exst[et.

Friedlaender progr. Regimont. anni 1869 m. Aprilis, CIL. III 21 et p. 967, suppl. 6625, ex uetusto Boldenseli apographo unde cetera propagata sunt. deprauatam maxime uersus 6 memoriam iure queritur Letronnius inscr. Aegypt. II 517

in pyramide Memphitica. carmen esse integrum uidetur, adiectum fuisse extra carmen sororis nomen. Traiani triumphus alter in annum 106 incidit

2 *quod potui* Catullus 68, 149 Ouidius fast. V 472 (*quod potuit, lacrimas manibus ille dedit*) et alias Iuuenalis 6, 128 *moesta* traditur 3 Horatius carm. III 11 extremo *nostri memorem sepulcro scalpe querellam* ubi ueteres quidam libri *sculpe*, cf. Ou. her. 14, 128 4 *sic* aut *sit* Boldensele nomen corruptum (*centianni* aut *cetianni* Bold.) Mommsenus restituit conlato titulo CIL. III 1463 *Te*]*rentio Gentiano* ... *consuli pontif. cens. prouinc. Maced. colonia Vlpia Tra. Aug. Dac. Sarmazege*(*tusa*) *patrono.* qui uir quoniam intra XXX annum censitor Macedoniae factus est comesque fuit Traiano in bellis Dacicis, diuersus uidetur a Terentio Gentiano quem Hadrianus breui ante mortem suam detestatus est (Spartianus 23) et ab eo quem proconsulem fuisse anno 119 Vlpiani testimonio efficitur (Mos. et Rom. leg. coll. 13, 3, 1). Traiani comitem pro patre habeo, pro filio illum inuisum Hadriano. proxima cognatione Gentianum attingit D. Terentius Scaurianus praeses Daciae

conditorque coloniae Vlpiae Traianae Dacicae a. 110 (CIL. III p. 868 et n. 1443), fortasse Gentiani hic frater est, secundum Mommsenum pater   6 *que* adieci omissum a Boldenselio. idem in fine uersus *esse* tradidit, feci *exstet.* nam indignum poetria tam *sculpo querelam, ut·esset* quam *sit* i. contingat *nomen* in pyramide *esse.* Mommsenus nuper coniecit *ecce*

## 271

Inuicti ueneranda ducis per saecula uellent
Victrices Musae, Pallas, crinitus Apollo
Laeta serenifico defundere carmina caelo,
Intemerata malas hominum set numina fraudes
Iurgiaque arcanis et perfida pectora curis
Fugere. Hadriani tamen ad pia saecula uerti
Ausa per occultas remeant rimata latebras,
Vt spirent cautes ac tempora prisca salute[nt.
Sacra Mamertino sonuerunt praeside sig[na.
Tum superum manifesta fides stetit: inclutu[s heros
Inachias sospes diti pede pressit harena[s.
Namque inter celsi densata sedilia tem[pli,
Incola quo plebes tectis effunditur a[ltis,
Munera caeli[colum . . . . . . . .

Niebuhr inscr. Nubienses opusc. II p. 194 (Orelli 855) CIL. III 77. AL. Meyeri 812   in templo Talmensi. non paucos periisse uersus cum ex argumento apparet, quoniam fontis descriptio extremis uersibus incohatur, tum ex parastichide *Iulii Faustini M-* qui quo officio quaue necessitudine commotus sit Hadrianum Aug. et Mamertinum praefectum ut tanto opere adularetur nescio. Petronius Mamertinus, si Memnonis statuae inscriptionem Letronnius (inscr. Aegypt. II p. 375 CIL. III 44) recte emendauit, praefectus Aegypti audiuit Memnonem (*cautes* u. 8) anno 134, praefecturam eam abdicauit ante Hadriani mortem, praetorio praefectus fuit a. 140 (Hirschfeld hist. administr. p. 225, 36)

2 *crinitus Apollo* Ennius trag. 29 R. Vergilius·Aen. IX 635. tum erant Vlpii Criniti   3 sic *frigorificus* Gellius XVII 8, 14 *contemnificus* Lucilius *delenifica uerba* Fronto.

ceterum *serenefico* Gauius descripserat 6 similiter Balbilla cum Hadrianus audisset Memnonem δῆλον παῖσι δ' ἔγεντ' ὤς ϝε φιλεῖσι θέοι. eadem constanter 'Αδριανός tribus syllabis adstrinxit aut pro choriambo posuit, *Hadriano potui* in hexametro tertio AL. Riesi 660 *uerti* non est reuerti sed flecti uel mutare mentem, Verg. Aen. V 466 *conuersaque numina* 8 *tempora pr.* loquentes quasi Deucalionei lapides salutant 9 *Mamertinus* hic prima breui, alias longa, cf. *Mamurra* 10 *manifesta fides* Verg. Aen. II 309 III 375 Lucan. I 524 supplementum Niebuhri minime certum. agitur de praefecto qui Talmin usque processerat

11 *inachias* Bailii apographum et Partheii, *inpachllas* Gaui *n* et *p* colligatas esse testantis. *inplacidas* Niebuhrius temptarat. Meyerus interpretatur Aegyptias cuius translationis exemplum desidero, cum Pharias Niliacas Libycas harenas poetae appellare soleant. forsitan ipsius illius regionis cognomen fuerit ab Iside i. Inachia dea tractum

13 Verg. Aen. XI 462 *sese et tectis citus extulit altis*

## 272

Memnonis [aetheriam uocem] clarumque sonor[em
exanimi inanimem mi[ssum] de tegmine bruto
auribus ipse meis cepi sumsique canorum
praefectus Gallorum al[ae], praefectus item Ber(enices)
Caesellius Quinti . . A. Barmo . . . .

CIL. III 55, Letronne inscr. Aegypt. II 410 in Memnonis statuae pede dextro imo post Hadrianum ante Seuerum inscriptum. quae secuntur post *canorum*, ex eis prima uerborum collocatio ostendit Caesellium uoluisse pro hexametro quarto haberi, faciunt autem heptametrum

1 *quem signum dulcem* Henzenus adiecerat (potuit *hoc signum*). sed Memnonis uocem φωνὴν ἦχον praedicant qui audierunt, numquam signum statuamue interponunt. adde quod sequitur *de tegmine bruto* 2 *exanimi* an *exanime* parum certum. referendum id est ad *Memnonis,* minime ad *tegmine,* quamquam inaequalis ita declinatio fit *exanimus* et *inanimis.* hoc autem etiam uim nouam cepit, recte enim Leo ἀψύχου ἔμψυχον *misit* Henzenus

3 optabam *sensique,* sed illud fortasse ualet ἀπέλαυσα

4 ala ueterana Gallica prope Alexandream in castris erat a. 199 (CIL. III 14), cf. Henzen Or. 6941 *praef. praesidiorum et montis Beronices* 5 Caesellium Quintillum aut quodcumque cognomen ei erat, excepisse etiam alterius hominis uocabula uidentur

273

Alma lauacrorum de sa[xis deci]do lympha
Et sunt ex lapide perfect[a]e pi[scina]e pulchrae
Laetis inque locis natus la[cus. haec] tamen ipsis
Tunc cum sospes erat coniux, s[acraui]t in usum
Emeritis quondam Alexand[r]e[o] nomine dignae.
Raucisoni lapidoso cadunt [iam fon]te liquores.
Tam laudati operis dominus ue[teranus] et auctor
In suae memoriam uoluit conse[crare] maritae.
Vt tamen et lector nomen [cognosce]re possis,
Singulae declarant exordia [litter]ae primae:
   Aelia cum Tertia subole de coniuge [cas]ta.

CIL. III 6306 et supplem. 8153 (Revue archéolog. 1873 m. Septemb. p. 141 cum Mommseni et Renerii supplementis, Hirschfeld in actis acad. Vindobon. 1874 p. 423) contulit Domaszewski Singiduni (Belgrad) balneum ueterani quo uterentur perfecit sacrauitque coniugis memoriae *Ael. Tertius* cum Aelia Tertia filia. uersus sermoque tam male procedunt ut ne summam quidem sententiam uere restitutam esse spondeam. in lacunis Mommsenianum exemplar elementa fere plura quam Renerianum praebuit, pauca etiam Hirschf. adiunxit et Domasz.

2 *perfecta pes..e* Momms. *perfectae pi...e* Dom. 3 *natiusi* Momms. unde amicus eius *locis nant, ius illud tamen* et *coniux legauit*, cum aeque atque ego *dignae* pro aduerbio haberet. Renier proposuit *locis, natus uerum tamen* ac Tertium natum finxit eo ipso loco. *natusla* legit Domasz. idem clausulam in *ipsis* euanidam significat. an *ipsa?* intellego balneum inceptum uiua coniuge pro eisdem quibus perfectum datur 4 *legionis* suppl. Renier qui quod *legionis quondam Alexandri nomine dignae* construit concluditque post Seueri mortem circa a. 238 titulum incisum esse, hoc praeter necessitatem factum est, quoniam *quondam* cum *emeritis* uel *in usum* potuit comprehendi. quae tendebat in Moesia superiore legio VII Claudia in titulo anni 225 CIL. III 1676 Seueriana cognomen uidetur habuisse. cohortem aliquam ab eodem imperatore nuncupatam Mommsenus intellegi uoluit. *se..* in lapide dignoscere sibi uisus *seruauit* Hirschf. proposuit 6 *raucisoni* uox Lucreti et Catulli, *rauca sonans amnis* Vergili

..*ciste* Momms. qui *cataracte* supplet, *qui fonte* Renier, ...*ste* nec certam *s* Hirschf. 7 *ue*.. post *dominus* addit Momms. proponitque *uerecundus*. Renier ex hoc uersu priorem suspendens *concessit*. sed *ue* certum esse, insecutas litteras fere sex testatur Hirschf. 10 sic Renier, ..*niae* atque ideo *liniae* Mommsen. cogitauit iste *nomen singula declarant exordia uersiculorum* aut quod eodem redit *singulae litterae primae*

274

Hic locus est] urbis qui nymphas accipit omnes .
e . . . . . . . .
..|ri toto octies denis circundatus annis
gratem . . . . . . .

CIL. VI 1080 descr. Henzen Romae in tabula marmorea fracta quam *deo imp. M. Aurelio Antonino* fortasse Elagabalo corpus urinatorum dicauit. praecedunt insanae imperatoris laudes in quibus nonnulla uelut *felicia tempora quattor* uel *s*]*uscipias sanctis manibusque suis* carminis similia sunt, carmen tamen non est nisi si in pentametrum rediguntur extrema *Nox dea, fit lux sic, dic mea u*... post autem urinatorum primiceriique commemorationem quae secuntur in fine dactylis composita uidentur, uerum neque sententia aperta est nec quantum desit definire licet

1 supplementum recepi Mommseni 3 ad metrum deest una syllaba uel duae, *ori* (nam potuit limus dici circumdatus toti) uel *puluere* 4 *grate m-* opinor

275

qui nunc Valianus ab isto
dicitur aeternumque tenet per saecula nomen.

CIL. III 6423 in Issa insula repertus titulus hic *I(oui) o. m. Aug. sacrum. C. Valius Festus conditor uineae huius loci qui nunc Valianus a Festo dicitur aeternumque tenet per saecula nomen, uoto succepto aram adampliauit et tauro immolando dedicauit* quem cum perierit in suspicionem uocatum defensat Mommsenus l. s. optime

adiecto *fundus* alioue nomine plenum reddere ab *aeternumq*. hexametrum cogitaram prius quam Vergili perspexi imitationem Aen. VI 234 *qui nunc Misenus ab illo dicitur aeternumque tenet per saecula nomen.* iam Leo Valium scripsisse *ab isto* coniecit, idque haud ambigo quin in ipsa fuerit tabula

## 276

Vitea quot longis sunt tecta excepta columnis
ac docili libra teretem quot flexus in arcum est,
marmore quot Pareo uiunt spirantia signa
aequo[ris e]t uario quot p[rofluit unda meatu
. . . . . . . . .

Ephem. epigraph. V 1009 descr. IohSchmidt Caesareae in Mauretania inuentum prope magnam piscinam maceriatam, destinatum nymphaei cuiusdam aut thermarum laudibus

1 quod sic haec exornata sunt omnia debentur uirtuti nescio cuius 2 *flexus* nomen duriuscule positum est pro exedra ita flexa aut porticu 3 *Parii lapides spirantia signa* Verg. ge. III 34 4 formam adumbraui sententiae

## 277

Sig]num et [der]ectam [p]risca regione co[lu]mnam
Septimius renouat primae prouinciae rector.

Huebner in Hettneri nuntiis German. occidentalium 1891 p. 254 ad ectypum Durocornouii Britanniae in parua basi cuius antica pars habet *I*(*oui*) *o*(*ptimo*) [*m.*] | *L. Sept*[*imius*].. | *u*(*ir*) *p*(*erfectissimus*) *pr*(*aeses*) [*prou. Brit. primae*] | *rest*[*ituit curam agente*] | *C. Iust*.., sinistra uersum 1, dextra u. 2. litterae dicuntur cum cura incisae aeuo Diocletiani, eodem aeuo prouincia Britannia prima constituta est·

1 *et erectam prisca religione* Huebner sententia meliore, fateor, sed tam dissolutum uersum praesidi imputare cunctor spatiaque lapidis ab editore designata supplemento tali minus conueniunt

## 278

Constantine, tuos sic semper malis iratos
cernimus, Aug(ustis) malis, et pace potimur,
cum et in hoc g[e]nio sese prouincia monst[re]t,
nam [t]o[l]it ille cruces et proelia saeua tyranni.

Eph. epigr. VII 380 ad ectypum, ex peiore apographo V 1477 p. 650 Lambaese in foro

2 *Augg.* lapis 3 *in hoc genio* Schmidtius interpretatur 'eodem animo', opponi prouinciales officialibus imperatoris qui monumentum dedicarint, *ille* u. 4 esse Constantinum. uide ne *hic genius* praeses prouinciae sit monumento honoratus et *ille* pertineat ad eundem sectatorem Constantini 4 *namio..iille* legi potuit, *ponit* Schmidtius interpretans quasi *tollit*, pugnare cum ectypo adfirmans *dolet* et *hodit*, ego feci *tolit* i. tulit, sustulit *tyranni* Maxentii occisi a. 312 cuius aduersus Afros saeuitiam Zosimus II 14 aliique memorant

## 279

Patris opus munusque [suum] tibi, Roma, dicauit
Augustus [toto Constan]tius orbe recepto,
et quod nulla tulit tellus nec uiderat aetas,
condidit ut claris exa[equ]et dona triumfis.
hoc decus ornatum genitor cognominis urbis
esse uolens caesa Thebis de rupe reuellit,
sed grauior diuum tangebat cura uehendi,
quod nullo ingenio nisuque manuque moueri
Caucaseam molem discurrens fama monebat.
at dominus mundi Constantius omnia fretus
cedere uirtuti terris incedere iussit
haut partem exiguam montis pontoque tumenti
credidit et placido [deuexit per mare flu]ctu
litus ad Hesperium [Tiberi] mirante carinam.
interea Romam ta[et]ro uastante tyranno
Augusti iacuit donum studiumque locandi
non fastu spreti, sed quod non crederet ullus
tantae molis opus superas consurgere in auras.
nunc ueluti rursus ruf[is] auulsa metallis
emicuit pulsatque polos. haec gloria dudum
auctori seruata suo cu[m c]aede tyranni

redditur, atque aditu Ro[mae ui]rtute reperto
uictor ouans urbiq[ue fauens ex host]e tropaeum
principis et munus condi[t decorat]que triumfis.

CIL. VI 1163 e Mercatio et cum supplementis eius, ex Zoega Orellius 38 non indicatis lacunis. AL. Burmanni II 116, Meyeri 816 fuit Romae in basi obelisci quem Constantius erexit anno 357, uide Ammianum XVI 10, 17 et XVII 4. quattuor basis latera senis quodque uersibus inscripta fuerunt ⟨secundi lateris fragmentum superest 268⟩
5 Constantinus Constantinopoli destinauerat 13 *placido* [*uexerunt aequora flu*]*ctu* Mercatius, *uecta est uelocius euro* Fontana 14 *populo* Fontana 15 *taetro* coniecit Vrsinus, *Ta*[*po*]*ro* ceteri incredibiliter. ceciderat Magnentius a. 353 19 *rupes* Burmannus cf. Lucan. VI 34 *auolsaq. saxa metallis.* at *ruf*.. traditur. *auulsa* magis feminini generis (*moles*) quam neutri 23 *urbiq*[*ue locat sublime*] *tropaeum* et 24 *condi*[*gnis us*]*que* Mercatius in qua sententia *que* intellegi non posse Meyerus monuit. quae supra scripsi, grammaticae satis faciunt: uictor ouans hostile tropaeum condit, urbi dicans princeps munus suum auget triumphis. *cumulatque* Hense

## 280

Nectareos succos, Baccheia munera cernis,
quae bitis genuit aprico sole refecta.

Waddington inscr. de la Syrie nr. 2644, CIL. III 188 in agri Apameni aedificio supra muri foramen per quod uuae in prelum effundebantur. de uuis Apamenis editor Lampridium Elagab. 21 testem dat seque nihil gustasse dulcius ait. litterae grandes Constantini temporibus non antiquiores
1 Verg. g. II 454 *Baccheia dona* 2 *uitis* per *u* scribi etiam Adamantius iussit GLK. VII p. 170 sic *domuit* ante uocalem in medio pentametro iam Martialis posuit IX 101, 4

## 281

Tu modo, Frumenti, domito uirtute rebelli
respicis ac reparas dumis contecta lauacra.

CIL. VIII 10946 prope Tigauam Mauretaniae Caesariensis in thermis opere musiuo

1 nomen rarum, CIL. VII 1074 Frumentius mil. coh. II Tungrorum. iste quis fuerit, quem domuerit rebellem nescimus. hoc uerbum pro substantiuo poeta frequentat Claudianus

## 282

Haec tam prisca suis longaque origine nolis
curator titulis semper uiuescere lectis.

Ephem. epigr. V 1248 descr. Prudhomme in lapide magno effosso prope Thubursicum Bure proconsularis prouinciae

'recognoscatur necesse est' IohSchmidt, neque mutare quidquam ausus sum, etsi *notis* et *uiuescere fecit* plenam reddunt sententiam. certe titulo signata prisci operis restitutio praedicatur. *molis* uel *moles* Leo, *curator* esse uerbi imperatiuum

## 283

inuidosque meos ci[ues . . .
et desperantes torqu . . . .

sed nullus fugiat laua . . .
Nympharum lateant d . . .
gaudemus domini uenir . . .

CIL. III 6379 Salonis superiore et dexteriore parte mutilus titulus ad lauacra uidetur pertinuisse

inter 2 et 3 unius uersus spatium relictum est
3 *t* in *fugiat* lapicida postea addidit 4 nullum lateant *dulces?* 5 *uenerandi munere* tale? sed tres postremos uersus quasi Phalaecios incipere Leo adnotat

## 284

. . . i uo[t]u . .
. . . ro uaporauerit as . .
. . . qui praebuit horas
. . . f]uriata procella
. . eri ditatus in aeuum.

CIL. VIII 5357, non uidetur extare Calamae secuntur tres uersus ..... *u(iro) c(lariss.) procons(ule) recto- ..... nferrende lu ... auiino conss.* ubi *P]aulino* coni. Mommsen, anno 498? exitus sunt hexametrorum, argumentum parum dispicio, an de horologio?
2 *astro?* 4 *auriata* traditur

## 285

Haec loca Theudosius decorat post fata tyranni.
aurea saecla gerit, qui portam construit auro.

CIL. III 735, LeBas inscr. grecques et lat. 2 p. 344 n. 1494. AL. Burmanni II 115, Meyeri 814 Constantinopoli supra portam auream in iano medio infixis uncis circumplicatis litteris prioris uersus intus, posterioris foris, cf. Strzygowski in Waalii actis Rom. trimestr. 1893 (VII) p. 2. V duobus uncis efficta in *aurea*, in ceteris per ternos ut Y (*Theydosiys, qyi, ayro*)
1 Maximus tyrannus occisus est a. 388 2 *Augustus aurea condet saecula* V. Aen. VI 792

## 286

Difficilis quondam, dominis parere serenis
iussus et extinctis palmam portare tyrannis —
omnia Theodosio cedunt subolique perenni —
ter denis sic uictus ego domitusque diebus
iudice sub Proclo superas elatus ad auras.

CIL. III 737, LeBas inscr. grecques et lat. 2 p. 344 n. 1493. AL. Burmanni II 117, Meyeri 817 Constantinopoli in obelisco hippodromi erecto anno 390 (Marcellinus comes), alteri basis lateri insculpta disticha graeca duo Kaibel epigr. 1061
1 Iulianus obeliscum Constantinopolim arcessere temptarat sic *fratres serenos* Claudianus Arcadium et Honorium uocat. Serenae pater adoptiuus Theodosius 2 *tyrannis* Maximo et filio eius Victore 3 pronuntiandum ut in graeco epigrammate scriptum est Θευδόσιος βασιλεύς. *cedunt Iouis omnia regno* Ou. met. X 148 cf. 279, 10 4 *uictus eo* Burmannus proposuit. *ego* tum plerisque pro iambo fuit. in graeco carmine ἔστη κίων ἠελίοις ἐν τριάκοντα δύω

unde *duobusque* Gyllius sumpsit 5 *Proclo* erasum et in litura repositum, item in Graecis Πρόκλῳ erasum et Πρόκλος repositum. praefectus enim urbi CPolitanae ab a. 389 capite damnatus est a. 392 *superas* minus certum, *su...as* cum hiatu exemplaria fideliora nec tamen *sum altas* aut quod Gruter 185, 7 dedit *rursus sum elatus* lacunae reliquiisue respondet. cf. 279, 18

## 287

Martia Theudosium dominorum Roma parentem
aetherio diuum uenerans sacrauit in orbe.

Muratori 265, 4 a Ligorio, sed anticum carmen nec fictum uidetur, etsi inter falsa relatum est CIL. VI 781*, consentit mecum Rossius. AL. Burmanni uol. II p. 719, Meyeri 813 Romae fuit in S. Petri. Theodosium Arcadius et Honorius filii inter diuos receperunt

1 *mapiia theodosium* codex Neap.

## 288

Terra [Libyssa colit Roma]ni sidera regni
ia]m de . . . ans armorum fulmina [co]ndit
gra[ta . . . . t]utela Valentinianu[s
. . . . . . . et Theodosius artem.

CIL. VIII 8481, Renier inscr. Alg. 3290 Sitifi diffractus quadrifariam lapis cuius ne illa quidem fragmina iam extant omnia. primum uersum expleui ut ambitus lacunarum cognosceretur. laudantur Valentinianus III et Theodosius II (a. 425—450) ac sententia sane egregie reconcinnata est a Rossio CIL. VIII add. p. 972 *fulgida conscendens terraeni sidera regni, imperium dedicans armorum fulmina condit Placidiae grandis tutela Valentinianus, pace fruens doctam exercet Theodosius artem*, inscriptum esse carmen imaginibus Augustorum anno 425 quo Valentinianus sub tutela Placidiae purpuram sumpserit, Theodosii respici litteraria studia calligraphi. magis tamen tutelam pacis et regnandi artem dictam opinor

2 *mde* fertur, non uidit hoc frustulum Wilmanns. potest *iam deus otia dans*, potest *unde iubar radians pandit* suppl. Renier 4 . . *at* Ren.

## 289

Theodosii iussis gemino nec mense peracto
Constantinus ouans haec moenia firma locauit.
tam cito tam stabilem Pallas uix conderet arcem.

CIL. III 734 a Mordtmanno aliisque, add. p. 990. AL. Burmanni uol. II p. 718, Meyeri 815 Constantinopoli supra portam nouam secuntur cum signo crucis graeca ἤμασιν ἑξήκοντα φιλοσκήπτρῳ βασιλῆι Κωνσταντῖνος ὕπαρχος ἐδε[ίμ]ατο τείχεϊ τεῖχος. CPolitani *muri olim terrae motu conlapsi intra tres* (corrige *II*) *menses Constantino praef. praet. operam dante reaedificati sunt* Marcellinus ad annum 447
3 V. ecl. 2, 61 *Pallas quas condidit arces*

## 290

Subductos olim latices patrieque nega[tos
restituit populis puro Flauiolus am[ne.

CIL. X 7542 recognouit Mommsen in Sardinia rep. Norae, iam Caralibus in museo praescriptum *saluis ddnn. nn. Theodosio et Placido Valentiniano s[emper Augg.* annis 425—450, subscriptum *cu[r]ante Valerio Euhodio principale ac primore eiusdem urbis*
2 *Flauiolus amore* Muratori 466, 4

## 291

Condidit Antigonus haec moenia fortia Poenis
surgentemque dedit rauiem contemnere ponti.

Acta acad. inscr. Paris. 1869 Octobr. p. 183, CIL. III 6037 Sidone Parisios delatum praecedit crucis signum et subsequitur. *que* sic notatur ut *e* minuscula ad *q* se applicet. quinto aut sexto saeculo Chr. titulus adscribitur, pertinet autem ad aggeres mari obstructos ab Antigono Demetrii patre qui regionem illam cum ante parumper suo imperio coercuisset tum paene continuis annis 314—306 ante Chr. tenuit

## 292

Maximus has olim therm . . . . .
diuinae mentis ductu cum o . . . .

Visconti in ann. instit. arch. 1864 p. 181 in museo Vaticano. litteratura inferioris aetatis, de Maximo et thermis quaerere distuli, cf. Iordan topogr. II p. 222
1 potest *thermas extruxerat*, *urbem* et 2 *ornaret*

## 293

Honestam praebens ornatui publico laudem
forum praefulget rerum sub strata emeatu.

CIL. VIII 1584 descr. Wilmanns in oppido Musti. cloacae monumentum scias esse, editor enim uereor ut satis intellexerit, licet merito increpet barbarismos
2 *emeare* ex Ammiano et Augustino, *emeatus* non relatum est in lexica. *strata* uia, aliter opinor ac ueteres dixerunt *per strata uiarum*.

## 294

. . . . . namari indusira
qui piia tr . . . . dona pertegi miliori
auspi[cio, flu]men cum pontis munere iuncxit.

CIL. VIII 8692 descr. Poulle in tractu Sitifensi nimio peius tradita quam ut restituas. uidetur de traiectu uiae mentio facta
1 *industria* si subest, clausula uersus periit. *feruidus ira?* 2 *bona perfecit meliori?* 3 *t* extrema figurata in speciem ancorae inuersae, prima persona (2 *pertegi*) minus probabilis

## 295

Hinc ab al[to] | aquosos amara . . . | campos,
in ar[ce]m ins|tructam cernimus tec[ta] | domorum,
classes nauium, | certantur aequora remis |
aquarum multarum, aiium|tur multitudo pomorum. |
Romani proles excitat fas|tigia tectis.

Revue archéolog. 1890 m. Iulio p. 137 n. 74 ed. Cagnat, inuenit et descr. Pacquetau   Cartennae opere musiuo orbiculato. pars litterarum iam effracta dicitur, sententia uersuum obscura, plurimi describere uidentur uillae situm aut picturam musiui

1 fortasse *Am-* aquarum uel camporum nomen   2 *ar*[*ce*]*m?* in breuiario Cagnati. melius hoc quam *arcum.* tum *instructa* interpretor   3 *certantibus aequora remis* V. Aen. III 668   4 *altum tur?* Cagn. intellegerem *arborum m. aluntur*   5 *Romani* non credo eius qui comes per Africam a. 372 Firmi ac Maurorum rebellionem concitauit   *fastigia tecti* Vergiliana clausula

## 296

Siccum utiq]ue campum et uiantib[u]s sat[i]s inuisum
ob mala] prolixa ob[scae]ni mortis euentus,
sort]itis famem qua non aliu[d] grau[iu]s [t]um,
c]astrum reddidisti comes ornatum sumo decore,
Siluine, limitis u[ius f]ortissimae custus,
dominorumque fide [la]u[datu]m toto per orbe,
et lumfis polle[r]e ca[mp]os [ho]s ita parasti,
Caereris ut i[am] co[pia u]bique posse teneri.
hospes u[ad]e laetus, itineris perage cursum,
et boni po[rro l]aetus cum laude cane[nd]o
m]agnanim[i du]cis pace belloque b[ale]ntis,
quem praecor super[os] altiori [sed]e subnixum
gr]a[t]ia domini uel ardua [toll]ere in [ast]ra
et natis gaudere deco[r]antibus fa[c]ta parentis.

CIL. III suppl. 6660, ex ectypo Eutingii descripsit summo labore Dressel   prope Palmyram. in marginibus litterae christianae ⳨A et ⳨ω. supra integer lapis uidetur. Mommseni supplementa in hoc et illo uersu auxi uel correxi

2 aut *facultate prol.* tale   3 *grau*[*iu*]*s* [*mal*]*um* Momms. sed unius ante *um* litterae spatium capax   5 *huius* posui. spatium fortasse maius, 'non uidetur fuisse *orientis*' Dressel   7 *cae..os b..sita* ectypon, *campos et sata* Momms.   8 *uti..goba..*(*a* dimidiata paene) lectum est, *ut negotium* Momms.   9 *uade* Hirschfeld, *uale* Momms.   10 *potens laetus* dubitanter Momms. fortasse *pota*

11 spatium recipere uidetur *magnanimiq. ducis*, sed plenis litteris *que* hic scribitur  12 *super.baltiori...isub* ect.  13 *palia* hoc fere lectum est: *talia* Momms. opto *palatia*  *arduae.......epeen..fra* ectypon, uidetur longius uerbum fuisse ut *extollere* aut si *superi* non regunt hunc infinitiuum, *escendere*

## 297

Vna et bis senas turres crescebant in ordine totas,
mirabilem operam cito constructa uidetur.
posticius sub termas balteo concluditur ferro.
nu[ll]us malorum poterit erigere man(um),
patrici Solomon(is) insti[tu]tion(em) nemo expugnare ualeuit.
defensio martir(um) tuet[u]r posticius ipse,
Clemens et Vincentius martir(es) custod(iunt) in[t]roitum ipsum.

Renier inscr. Alg. 2746, CIL. VIII 5352  Calamae 'pertinere ad moenia ea quae nostra aetate superfuerunt inde intellegitur quod ea turres tredecim habuerunt, cf. Procop. b. Vand. 2, 19' Mommsenus. anno 539
1 confunduntur in hac barbarie nominatiuus et accusatiuus casus, cf. 2 et 6  3 *posticius* (unde *posticiarius* ianitor) porta postica legitur etiam in alio titulo quem adtulit Georges lex. *posticium* παραθύρα uel *latens ostium* in glossariis II p. 154 et 394 V p. 235 Goetz. et Tironianis p. 100, 60 Schmitz. hunc exitum balteus murorum habebat ferratum
7 uterque martyr apparet in kalendario Karthaginiensi, Ruinart act. martyr. p. 694 s.

## 298

Obtullit imperio praefect[us opem Theodorus.

CIL. VIII 10498 ex ectypo Tissoti  apud Macomades prouinciae Byzacenae. praecedunt graecorum hexametrorum trium principia Χριστὸς Ἰουστίνῳ Σο[φίῃ τε]...Τιβερίῳ τ' ἐπὶ τοῖσιν ὅλ[ης χθονὸς ἔτραπεν ἀρχήν], νεῦσεν ἀναστῆσαι τάδε [δώματα . . . siue aedem siue moenia. curauit faciunda praefectus aliquis, adsumpsi nomen breuius quam a Mommseno propositum *Zosimianus*, ut adiungerem *opem*. intra annos 575 et 578
1 i. obtulit

## 299

Quis quis ardua turrium miraris culmina
uestibulumq. urbis duplici porta firmatum,
dextra leuaq. binos porticos arcos,
quibus superum ponitur camera curua conuexaq.:
Comenciolus sic haec iussit patricius
missus a Mauricio Aug. contra hostes barbaros
magnus uirtute magister mil(itum) Spaniae.
sic semper Hispania tali rectore laetetur,
dum poli rotantur dumq. sol circuit.orbem.
ann(o) VIII Aug(usti) ind(ictione) VIII.

Huebner inscr. Hisp. christ. 176 ad ectypum Carthagine Hisp. crucis signo quod initium est inhaerent litterae singulares incerti significatus *q. r. a.* annus indicatur 589/90. Comentiolum scribonem comitem ducem exercitus historiae uelut Theophylacti (p. 332 s. de Boor) memorant, Hispanicam eius expeditionem ignoramus. hexametri sine dubio uersus 8 et 9

4 *superimp.* mala pronuntiatione mutatum 8 pronuntiandum *Spania* 9 ex Vergiliano *polus dum sidera pascet* uel Claudianeo (II in Ruf. 527) *dum rotat astra polus*

---

## 300

Quod duce te mundus surrexit in astra triumphans,
hanc Constantinus uictor tibi condidit aulam.

Rossi inscr. christ. Rom. II p. 345, FPiper de duobus Constantini M. titulis (Gothae 1874) p. 41 ss. fuit Romae in arcu basilicae S. Petri Vaticanae opere musiuo

1 *te* Christo. mundum triumphantem non ad salutem olim a Christo monstratam sed ad profligata per Constantinum Romana numina Piper rettulit 2 *hinc* apographa antiquissima, *hinc* corr. in *hanc* Einsidlense. imitatus est Desiderius abbas a. 1071 apsidi basilicae in monte Casino inscribens *ut duce té patria iustis potiatur adepta, hinc Desiderius pater hanc tibi condidit aulam* (Rossius p. 20)

## 301

Constantina deum uenerans Christoque dicata
Omnibus impensis deuota mente paratis
Numine diuino multum Christoque iuuante
Sacraui templum uictricis uirginis Agnes,
Templorum quod uincit opus terrenaque cuncta,
Aurea quae rutilant summi fastigia tecti.
Nomen enim Christi celebratur sedibus istis,
Tartaream solus potuit qui uincere mortem
Inuectus caelo solusque inferre triumphum
Nomen Adae referens et corpus et omnia membra
A mortis tenebris et caeca nocte leuata.
Dignum igitur munus martyr deuotaque Christo
Ex opibus nostris per saecula longa tenebis,
O felix uirgo, memorandi nominis Agnes.

Rossi inscr. christ. Rom. II p. 44 adhibito codice saeculi VIII Parisino pleniorem promittens recensionem, Orelli 1097

fuit Romae in apside basilicae quam *Constantina deo* in honorem S. Agnetis condiderat uia Nomentana. Constantina creditur esse Constantini Aug. filia primum Hannibaliano Regi nupta deinde Gallo Caesari (a. 351) cf. Ammianum XIV 1, 2

3 *nomine d. multumque Christo iubente* Paris. 4 *sacrauit* Or. 5 *quae uicit* Or. 6 *aureique* Paris. *rutilat* Or. 9 *inuictusque caelo solus ferre* Paris. 10 *adae* Rossius e codice alio: *adde* Paris. *adhuc* Or.

## 302

Felix militiae sumpsit deuota Iouinus
cingula uirtutum culmen prouectus in altum
bisque datus meritis equitum peditumque magister
extulit aeternum saeclorum in saecula nomen.
sed pietate graui tanta haec praeconia uicit

insignesque triumphos relligione dicauit,
ut quem fama dabat rebus superaret honorem
et uitam factis posset sperare perennem.
conscius hic sancto manantis fonte salutis
sedem uiuacem moribundis ponere membris,
corporis hospitium, laetus metator adornat,
reddendos uitae saluari prouidet artus.
omnipotens Christus, iudex uenerabilis atque
terribilis, pie longanimis, spes fida precantum
nobilis eximios famulis non imputat actus,
plus iusto fidei ac pietatis praemia uincant.

Le Blant inscr. christ. Gall. I 443, 335 ex Flodoardo qui aureo decore titulum inscriptum fuisse basilicae S. Agricolae Remensi narrat    Iouinum credunt fuisse Fl. Valentem cos. a. 367 identidem memoratum ab Ammiano Marc.
6 foedus uersus, insitiuus aut commutatus opinor
10 et 11 in carmine christiano Treuerico saeculi V (Le Blant ibid. 347, 242) sic repetuntur *sedem uicturis gaudens componere membris fratribus hoc sanctis ponens altare Cyrillus corporis hospitium sanctus metator adornat*

## 303

Deuotione uigens augustas Pontius aedis
restituit praetor longe praestantius illis
quae priscae steterant. talis, res publica, quere.

CIL. XII 138 contulit Mommsen, inscr. Helu. 10, Or. 250 Seduni. pone uersum 1 insigne apparet Christianum (Xρ mediae inter α et ω) cuius publica inscriptio nulla antiquius habet exemplum, ut Mommsenus et Rossius adnotarunt. carmen secuntur haec *d. n. Gratiano Aug. IIII et Mer*(*obaude*) *cos. Pontius Asclepiodotus u*(*ir*) *p*(*erfectissimus*) *p*(*raeses*) *d*(*e*)*d*(*icauit*). annus est 377
1 *religione* Rivazius corrigendae causa prosodiae

## 304

Militiae nomen dederant saeuumq. gerebant

[illegible] pariter spectantes iussa tyranni,
[illegible] pulsante metu seruire parati.
[illegible] rerum: subito posuere furorem,
[illegible] fugiunt, ducis impia castra relinquunt,
[illegible] clypeos faleras telaq. cruenta,
[illegible] gaudent Christi portare triumphos.
[illegible] per Damasum, possit quid gloria Christi.

[illegible] inscr. christ. Rom. II 101, 20 ex syllogis antiquis [illegible] elogium Damasianum Nerei et Achillei marty- [illegible] quod fuit in coemeterio Domitillae uia Ardeatina, cuius [illegible] nuper duo eruderata sunt. *Nereus et Achilleus* [illegible] praescriptum. papa Romae Damasus sedit ab [illegible] ad 384
[illegible] emendabat Gruter 1171, 6 sed ..*aq.* apparuit [illegible] marmore

305

[illegible]tremo tumulus latuit sub aggere montis.
[illegible] Damasus monstrat, seruat quod membra piorum.
[illegible] Protum retinet melior sibi regia caeli,
sanguine purpureo sequeris, Yacinthe, probatus.
germani fratres, animis ingentibus ambo,
hic uictor meruit palmam, prior ille coronam.

Rossi inscr. christ. Rom. II 30, 72 et 104, 41 ex codd. Einsidlensi et Palatino fuit in crypta Proti et Hyacin- thi uia Pinciana, dimidia fere pars extat litteris Philoca- lianis marmori incisa in ss. Quattuor Coronatorum
4 etiam loculo Hyacinthi inscriptum est *Yacinthus mar- tyr*, qua de scriptura cf. GLK. VII p. 23 et 81 5 s. cf. Vergiliana *ambo animis, ambo insignes praestantib. armis, hic pietate prior*

306

Hic habitasse prius s(an)c(t)os cognoscere debes,
nomina quisq. Petri pariter Pauliq. requiris.
discipulos oriens misit, quod sponte fatemur:

sanguinis ob meritum — Chr(istu)mque per astra secuti
aetherios petiere sinus regnaq. piorum —
Roma suos potius meruit defendere ciues.
haec Damasus uestras referat noua sidera laudes.

Rossi inscr. christ. Rom. II 32, 77 et 105, 44 ex Einsidlensi aliisque syllogis et medii aeui marmore, cf. p. 459
fuit uia Appia in sede ss. Petri et Pauli sepulcrali ad catacumbas
1 *habitare* pars antiquorum 4 *Christum qui* aut tantum *Christum* plurimi 5 *regnumque* Turonensis
7 num Auienum taxat sidera canentem uetera?

307

Eutychius martyr crudelia iussa tyranni
carnificumq. uias pariter tunc mille nocendi
uincere quod potuit monstrauit gloria Christi.
carceris inluuiem sequitur noua poena per artus,
testarum fragmenta parant ne somnus adiret,
bis seni transiere dies, alimenta negantur,
mittitur in baratrum, sanctus lauat omnia sanguis
uulnera quae intulerat mortis metuenda potestas.
nocte soporifera turbant insomnia mentem,
ostendit latebra insontis quae membra teneret,
quaeritur, inuentus colitur, fouet, omnia prestat.
expressit Damasus meritum: uenerare sepulchrum.

Rossi inscr. christ. Rom. II 105, 45 conlato lapide qui extat integer ad S. Sebastiani uia Appia
2 Aen. VII 338 *mille nocendi artes*, AL. Riesi 4, 52 *mille nocendi uias* 9 Petronius sat. 128 *nocte soporifera ueluti cum somnia ludunt*

308

Illustri Pau]lus gener[e ortus itemque Iohannes
. . . . . . . .
. . an]imam casto semper [pietatis amore
caelest]is regni regi ae[terno famulati,

quos terri]s tenuit fratres do[mus una fidesque,
nunc caelu]m accipiet iungit[que in saecla coronis.

com]posuit lau[des Damasus, cognoscite, rector,
ut pleb]s sancta [nouos discat celebrare patronos.

PGermano in Waalii scriptis Rom. trimestr. 1892 p. 63 ss. carminis Damasiani destinati ss. Iohanni et Paulo Caelimontanis fragmenta alia in foro reperta ad aedem Romuli nuper, alia ab Aldo Manutio olim lecta, illa quidem Philocaliana specie litterarum inscripta. supplementa sunt Rossii (bull. archeol. crist. 1889 p. 143, 1890 p. 147), in primo uersu Germani l. s.
2 *pro Christo sanguine fuso dant an*]*imam c. s.* [*seruatam amori* Rossius proposuit 7 sic in ss. Chrysanthi et Dariae *ornauit Damasus tumulum, cognoscite, rector* (Rossi inscr. christ. II 135, 9)

## 309

Marmoribus uestita [nouis ueneranda sepulcra,
quae intemerata fides [decorat Christiq. corona,
hic etiam paries iusto [distinguet honore:
omnia plena uides [diuino lumine caeli.

Notizie d. scavi 1889 p. 274, acta arch. Rom. municip. 1889 p. 442 descr. Gatti Romae in campo Verano fragmentum marmoris calligraphia Philocaliana incisi testantis Damasi auctoritatem. suppleui ut adumbrarem argumentum
3 *iustorum nomina pandit* Rossius proposuit in Waalii actis trimestr. Rom. 1890 p. 287

## 310

Cingebant latices montem teneroque meatu
corpora multorum, cineres atque ossa rigabant.
non tulit hoc Damasus, communi lege sepultos
post requiem tristes iterum persoluere poenas.
protinus adgressus magnum superare laborem
aggeris inmensi deiecit culmina montis.
intima sollicite scrutatus uiscera terrae

siccauit totum quidquid madefecerat humor.
inuenit fontem, praebet qui dona salutis.
haec curauit Mercurius leuita fidelis.

Rossi inscr. christ. Rom. II 56, 14 et 411, 5 prodiit marmor pone basilicam Vaticanam, extat in cryptis Vaticanis. hoc carmen ex Damasianis primum rediit in lucem saeculo XV, mihi qui nec Damasiana nec christiana omnia percensere uolo, nunc postremum esto

8 *umor* PSabinus adnotans hinc disci quomodo id uerbum scribendum sit. at *humor* qui extat titulus. an renouatus?

## 311

Qui peccatorum sordes abolere priorum
terrenisq. optas maculis absoluere uitam,
huc ades ad Chr(ist)i fontem sacrumq. liquorem,
corpus ubi ac mentes pariter sensusq. lauantur
aeternumq. datur casto baptismate munus.
hanc autem fidei sedem construxit ab imo
militiae clarus titulis aulaeq. fidelis
Romanaeq. urbis praefectus Longinianus.

Rossi inscr. christ. Rom. II p. 150, 19 ex codice Palatino in S. Anastasiae in Palatino fuit 'ad fontes'. Longinianus (*longimanus* cod. quo solet id nomen mendo deformari) praefectura urbis functus est non a. 394 (ita Rossius calami lapsu) sed a. 402/3 (CIL. VI 1188, Seeck Symmachi p. 347)

4 *minies* codex, em. Gruter 1164, 7 5 *aeternamq.* codex

## 312

Culmen apostolicum cum Caelestinus haberet
primus et in toto fulgeret episcopus orbe,
haec quae miraris fundauit presbyter urbis
Illyrica de gente Petrus, uir nomine tanto
dignus, ab exortu Christi nutritus in aula,

pauperib(us) locuples, sibi pauper, qui bona uitae
praesentis fugiens meruit sperare futuram.

Rossi inscr. christ. Rom. II 24, 27 et 111, 71 extat in S. Sabinae in Auentino opere musiuo. sedit Caelestinus papa ab anno 422 ad 432

6 contrario acumine Iuuenalis 5, 113 *diues tibi, pauper amicis*

313

Theodosius pater Eudocia cum coniuge uotum
cumque suo supplex Eudoxia nomine soluit.

Rossi inscr. christ. Rom. II 110, 66 ex codice Palatino, Gruter 1174, 6 fuit Romae in S. Petri a uinculis. Eudoxia Theodosio II et Eudocia nata circa annum 422 Valentiniano III pridem desponsata et a. 437 Constantinopoli nupta in Italiam aduenit a. 438 (*facta domna Eudoxia Augusta Rauennae VIII id. Aug.* Agnellus)

2 *cum suo nomine* idem fere ualet quod *suo nomine*, abundat praepositio aut quam sententia edidit communitatem clarius enuntiat, ut apud Sedulium *tres una cum mente uiri*, in heptateucho *femina sordet corpore cum toto* similiaque multa. nec sine argutiis composita sunt *supplex* et εὐδοξίας nomen. *coniuge* suppositurus erat Dessau inscr. select. 819

314

Theodosius coepit, perfecit Honorius aulam
doctoris mundi sacratam corpore Pauli.

Placidiae pia mens operis decus omne paterni
gaudet pontificis studio splendere Leonis.

Rossi inscr. christ. Rom. II 81, 17 et 98, 5 in basilica S. Pauli musiuo opere extant instaurata. prius carmen Rossius ipsius Honorii iussu apsidi inscriptum esse putat, posterius certe post a. 440 ortum est quo Leo pontificatum suscepit

315

Iustitiae sedis, fidei domus, aula pudoris
haec est quam cernis, pietas quam possidet omnis

quae patris et fili uirtutibus inclyta gaudet
auctoremq. suum genitoris laudibus aequat.

CIL. VI p. X n. 10, Rossi bull. arch. crist. 1879 p. 164 et inscr. christ. Rom. II p. 21, 10 et p. 47

inscriptionem anonymus Einsidlensis aliique ex apside basilicae S. Petri Vaticanae descripserunt, eadem in Numidia reperta est prope Theueste fracta quidem et mutilata sed ut nobile carmen in illa ecclesia sexto saeculo repetitum fuisse constet CIL. VIII 10698 (ubi extrema . . *udibus e* . . .)

1 *sedes* pars apographorum. *haec domus est fidei* incipit epigramma fontis quod fuit in basilica S. Pauli

## 316

. . arias defendit in antro
. . s conserbat in alt[o.

CIL. VIII 1654 Siccae Veneriae christianum puto, 2 *deus?*

## 317

Martirib(us) sanctis promissa Colonicus insons
soluit uota sua laetus cum coniuge Cara.
hic situs est Iustus, hic atq. Decurius una,
qui bene confessi uicerunt arma maligna,
praemia uictores Cristi meruere coronam.

CIL. VIII 8631, Rossi bull. crist. 1876 tab. 3 prope Sitifim. martyres hos Rossius bull. 1875 p. 171 ad Diocletiani tempora rettulit quibus Florus in Numidia Christianos persecutus est (Optatus schism. Donat. 3, 8)

1 *Colonicus* fortasse non magis quam *Cara* nomen proprium, hoc ut suppresserit mendicus Christi

## 318

Munera quae cernis, quo sancta altaria fulgent,
his sumptusq. l]aborq. inest cura[que Pot]enti,
creditum [sibi qui gau]det perficere munus.
martyr] hic est Salsa dulcior nectare semper,

11 spatium recipere uidetur *magnanimiq. ducis*, sed plenis litteris *que* hic scribitur 12 *super.baltiori...isub* ect. 13 *palia* hoc fere lectum est: *talia* Momms. opto *palatia* *arduae.......epeen..fra* ectypon, uidetur longius uerbum fuisse ut *extollere* aut si *superi* non regunt hunc infinitiuum, *escendere*.

## 297

Vna et bis senas turres crescebant in ordine totas,
mirabilem operam cito constructa uidetur.
posticius sub termas balteo concluditur ferro.
nu[ll]us malorum poterit erigere man(um),
patrici Solomon(is) insti[tu]tion(em) nemo expugnare ualeuit.
defensio martir(um) tuet[u]r posticius ipse,
Clemens et Vincentius martir(es) custod(iunt) in[t]roitum ipsum.

Renier inscr. Alg. 2746, CIL. VIII 5352 Calamae 'pertinere ad moenia ea quae nostra aetate superfuerunt inde intellegitur quod ea turres tredecim habuerunt, cf. Procop. b. Vand. 2, 19' Mommsenus. anno 539
1 confunduntur in hac barbarie nominatiuus et accusatiuus casus, cf. 2 et 6 3 *posticius* (unde *posticiarius* ianitor) porta postica legitur etiam in alio titulo quem adtulit Georges lex. *posticium* παραθύρα uel *latens ostium* in glossariis II p. 154 et 394 V p. 235 Goetz. et Tironianis p. 100, 60 Schmitz. hunc exitum balteus murorum habebat ferratum
7 uterque martyr apparet in kalendario Karthaginiensi, Ruinart act. martyr. p. 694 s.

## 298

Obtullit imperio praefect[us opem Theodorus.

CIL. VIII 10498 ex ectypo Tissoti apud Macomades prouinciae Byzacenae. praecedunt graecorum hexametrorum trium principia Χριστὸς Ἰουστίνῳ Σο[φίῃ τε] . . . Τιβερίῳ τ' ἐπὶ τοῖσιν ὅλ[ης χθονὸς ἔτραπεν ἀρχήν], νεῦσεν ἀναστῆσαι τάδε [δώματα . . . siue aedem siue moenia. curauit faciunda praefectus aliquis, adsumpsi nomen breuius quam a Mommseno propositum *Zosimianus*, ut adiungerem *opem*. intra annos 575 et 578
1 i. obtulit

## 299

Quis quis ardua turrium miraris culmina
uestibulumq. urbis duplici porta firmatum,
dextra leuaq. binos porticos arcos,
quibus superum ponitur camera curua conuexaq.:
Comenciolus sic haec iussit patricius
missus a Mauricio Aug. contra hostes barbaros
magnus uirtute magister mil(itum) Spaniae.
sic semper Hispania tali rectore laetetur,
dum poli rotantur dumq. sol circuit.orbem.
ann(o) VIII Aug(usti) ind(ictione) VIII.

Huebner inscr. Hisp. christ. 176 ad ectypum Carthagine Hisp. crucis signo quod initium est inhaerent litterae singulares incerti significatus *q. r. a.* annus indicatur 589/90. Comentiolum scribonem comitem ducem exercitus historiae uelut Theophylacti (p. 332 s. de Boor) memorant, Hispanicam eius expeditionem ignoramus. hexametri sine dubio uersus 8 et 9

4 *superimp.* mala pronuntiatione mutatum 8 pronuntiandum *Spania* 9 ex Vergiliano *polus dum sidera pascet* uel Claudianeo (II in Ruf. 527) *dum rotat astra polus*

## 300

Quod duce te mundus surrexit in astra triumphans,
hanc Constantinus uictor tibi condidit aulam.

Rossi inscr. christ. Rom. II p. 345, FPiper de duobus Constantini M. titulis (Gothae 1874) p. 41 ss. fuit Romae in arcu basilicae S. Petri Vaticanae opere musiuo

1 *te* Christo. mundum triumphantem non ad salutem olim a Christo monstratam sed ad profiigata per Constantinum Romana numina Piper rettulit 2 *hinc* apographa antiquissima, *hinc* corr. in *hanc* Einsidlense. imitatus est Desiderius abbas a. 1071 apsidi basilicae in monte Casino inscribens *ut duce té patria iustis potiatur adepta, hinc Desiderius pater hanc tibi condidit aulam* (Rossius p. 20)

## 301

Constantina deum uenerans Christoque dicata
Omnibus impensis deuota mente paratis
Numine diuino multum Christoque iuuante
Sacraui templum uictricis uirginis Agnes,
Templorum quod uincit opus terrenaque cuncta,
Aurea quae rutilant summi fastigia tecti.
Nomen enim Christi celebratur sedibus istis,
Tartaream solus potuit qui uincere mortem
Inuectus caelo solusque inferre triumphum
Nomen Adae referens et corpus et omnia membra
A mortis tenebris et caeca nocte leuata.
Dignum igitur munus martyr deuotaque Christo
Ex opibus nostris per saecula longa tenebis,
O felix uirgo, memorandi nominis Agnes.

Rossi inscr. christ. Rom. II p. 44 adhibito codice saeculi VIII Parisino pleniorem promittens recensionem, Orelli 1097 fuit Romae in apside basilicae quam *Constantina deo* in honorem S. Agnetis condiderat uia Nomentana. Constantina creditur esse Constantini Aug. filia primum Hanniballiano Regi nupta deinde Gallo Caesari (a. 351) cf. Ammianum XIV 1, 2

3 *nomine d. multumque Christo iubente* Paris. 4 *sacrauit* Or. 5 *quae uicit* Or. 6 *aureique* Paris. *rutilat* Or. 9 *inuictusque caelo solus ferre* Paris. 10 *adae* Rossius e codice alio: *adde* Paris. *adhuc* Or.

## 302

Felix militiae sumpsit deuota Iouinus
cingula uirtutum culmen prouectus in altum
bisque datus meritis equitum peditumque magister
extulit aeternum saeclorum in saecula nomen.
sed pietate graui tanta haec praeconia uicit

insignesque triumphos relligione dicauit,
ut quem fama dabat rebus superaret honorem
et uitam factis posset sperare perennem.
conscius hic sancto manantis fonte salutis
sedem uiuacem moribundis ponere membris,
corporis hospitium, laetus metator adornat,
reddendos uitae saluari prouidet artus.
omnipotens Christus, iudex uenerabilis atque
terribilis, pie longanimis, spes fida precantum
nobilis eximios famulis non imputat actus,
plus iusto fidei ac pietatis praemia uincant.

Le Blant inscr. christ. Gall. I 443, 335 ex Flodoardo qui aureo decore titulum inscriptum fuisse basilicae S. Agricolae Remensi narrat   Iouinum credunt fuisse Fl. Valentem cos. a. 367 identidem memoratum ab Ammiano Marc.
6 foedus uersus, insitiuus aut commutatus opinor
10 et 11 in carmine christiano Treuerico saeculi V (Le Blant ibid. 347, 242) sic repetuntur *sedem uicturis gaudens componere membris fratribus hoc sanctis ponens altare Cyrillus corporis hospitium sanctus metator adornat*

## 303

Deuotione uigens augustas Pontius aedis
restituit praetor longe praestantius illis
quae priscae steterant. talis, res publica, quere.

CIL. XII 138 contulit Mommsen, inscr. Helu. 10, Or. 250 Seduni. pone uersum 1 insigne apparet Christianum (Xρ mediae inter α et ω) cuius publica inscriptio nulla antiquius habet exemplum, ut Mommsenus et Rossius adnotarunt. carmen secuntur haec *d. n. Gratiano Aug. IIII et Mer(obaude) cos. Pontius Asclepiodotus u(ir) p(erfectissimus) p(raeses) d(e)d(icauit)*. annus est 377
1 *religione* Rivazius corrigendae causa prosodiae

## 304

Militiae nomen dederant saeuumq. gerebant

officium pariter spectantes iussa tyranni,
praeceptis pulsante metu seruire parati.
mira fides rerum: subito posuere furorem,
conuersi fugiunt, ducis impia castra relinquunt,
proiciunt clypeos faleras telaq. cruenta,
confessi gaudent Christi portare triumphos.
credite per Damasum, possit quid gloria Christi.

Rossi inscr. christ. Rom. II 101, 20 ex syllogis antiquis tribus elogium Damasianum Nerei et Achillei martyrum quod fuit in coemeterio Domitillae uia Ardeatina, cuius fragmina nuper duo eruderata sunt. *Nereus et Achilleus martyres* praescriptum. papa Romae Damasus sedit ab a. 366 ad 384

6 *et tela* emendabat Gruter 1171, 6 sed ..*aq.* apparuit in marmore

305

Extremo tumulus latuit sub aggere montis.
hunc Damasus monstrat, seruat quod membra piorum.
te Protum retinet melior sibi regia caeli,
sanguine purpureo sequeris, Yacinthe, probatus.
germani fratres, animis ingentibus ambo,
hic uictor meruit palmam, prior ille coronam.

Rossi inscr. christ. Rom. II 30, 72 et 104, 41 ex codd. Einsidlensi et Palatino fuit in crypta Proti et Hyacinthi uia Pinciana, dimidia fere pars extat litteris Philocalianis marmori incisa in ss. Quattuor Coronatorum

4 etiam loculo Hyacinthi inscriptum est *Yacinthus martyr*, qua de scriptura cf. GLK. VII p. 23 et 81 5 s. cf. Vergiliana *ambo animis, ambo insignes praestantib. armis, hic pietate prior*

306

Hic habitasse prius s(an)c(t)os cognoscere debes,
nomina quisq. Petri pariter Pauliq. requiris.
disciplulos oriens misit, quod sponte fatemur:

sanguinis ob meritum — Chr(istu)mque per astra secuti
aetherios petiere sinus regnaq. piorum —
Roma suos potius meruit defendere ciues.
haec Damasus uestras referat noua sidera laudes.

Rossi inscr. christ. Rom. II 32, 77 et 105, 44 ex Einsidlensi aliisque syllogis et medii aeui marmore, cf. p. 459

fuit uia Appia in sede ss. Petri et Pauli sepulcrali ad catacumbas

1 *habitare* pars antiquorum 4 *Christum qui* aut tantum *Christum* plurimi 5 *regnumq*ue Turonensis

7 num Auienum taxat sidera canentem uetera?

## 307

Eutychius martyr crudelia iussa tyranni
carnificumq. uias pariter tunc mille nocendi
uincere quod potuit monstrauit gloria Christi.
carceris inluuiem sequitur noua poena per artus,
testarum fragmenta parant ne somnus adiret,
bis seni transiere dies, alimenta negantur,
mittitur in baratrum, sanctus lauat omnia sanguis
uulnera quae intulerat mortis metuenda potestas.
nocte soporifera turbant insomnia mentem,
ostendit latebra insontis quae membra teneret,
quaeritur, inuentus colitur, fouet, omnia prestat.
expressit Damasus meritum: uenerare sepulchrum.

Rossi inscr. christ. Rom. II 105, 45 conlato lapide qui extat integer ad S. Sebastiani uia Appia

2 Aen. VII 338 *mille nocendi artes,* AL. Riesi 4, 52 *mille nocendi uias* 9 Petronius sat. 128 *nocte soporifera ueluti cum somnia ludunt*

## 308

Illustri Pau]lus gener[e ortus itemque Iohannes
. . . . . . . .
. . an]imam casto semper [pietatis amore
caelest]is regni regi ae[terno famulati,

quos terri]s tenuit fratres do[mus una fidesque,
nunc caelu]m accipiet iungit[que in saecla coronis.

com]posuit lau[des Damasus, cognoscite, rector,
ut pleb]s sancta [nouos discat celebrare patronos.

PGermano in Waalii scriptis Rom. trimestr. 1892 p. 63 ss. carminis Damasiani destinati ss. Iohanni et Paulo Caelimontanis fragmenta alia in foro reperta ad aedem Romuli nuper, alia ab Aldo Manutio olim lecta, illa quidem Philocaliana specie litterarum inscripta. supplementa sunt Rossii (bull. archeol. crist. 1889 p. 143, 1890 p. 147), in primo uersu Germani l. s.

2 *pro Christo sanguine fuso dant an]imam c. s. [seruatam amori* Rossius proposuit 7 sic in ss. Chrysanthi et Dariae *ornauit Damasus tumulum, cognoscite, rector* (Rossi inscr. christ. II 135, 9)

## 309

Marmoribus uestita [nouis ueneranda sepulcra,
quae intemerata fides [decorat Christiq. corona,
hic etiam paries iusto [distinguet honore:
omnia plena uides [diuino lumine caeli.

Notizie d. scavi 1889 p. 274, acta arch. Rom. municip. 1889 p. 442 descr. Gatti Romae in campo Verano fragmentum marmoris calligraphia Philocaliana incisi testantis Damasi auctoritatem. suppleui ut adumbrarem argumentum

3 *iustorum nomina pandit* Rossius proposuit in Waalii actis trimestr. Rom. 1890 p. 287

## 310

Cingebant latices montem teneroque meatu
corpora multorum, cineres atque ossa rigabant.
non tulit hoc Damasus, communi lege sepultos
post requiem tristes iterum persoluere poenas.
protinus adgressus magnum superare laborem
aggeris inmensi deiecit culmina montis.
intima sollicite scrutatus uiscera terrae

siccauit totum quidquid madefecerat humor.
inuenit fontem, praebet qui dona salutis.
haec curauit Mercurius leuita fidelis.

Rossi inscr. christ. Rom. II 56, 14 et 411, 5 prodiit marmor pone basilicam Vaticanam, extat in cryptis Vaticanis. hoc carmen ex Damasianis primum rediit in lucem saeculo XV, mihi qui nec Damasiana nec christiana omnia percensere uolo, nunc postremum esto

8 *umor* PSabinus adnotans hinc disci quomodo id uerbum scribendum sit. at *humor* qui extat titulus. an renouatus?

## 311

Qui peccatorum sordes abolere priorum
terrenisq. optas maculis absoluere uitam,
huc ades ad Chr(ist)i fontem sacrumq. liquorem,
corpus ubi ac mentes pariter sensusq. lauantur
aeternumq. datur casto baptismate munus.
hanc autem fidei sedem construxit ab imo
militiae clarus titulis aulaeq. fidelis
Romanaeq. urbis praefectus Longinianus.

Rossi inscr. christ. Rom. II p. 150, 19 ex codice Palatino in S. Anastasiae in Palatino fuit 'ad fontes'. Longinianus (*longimanus* cod. quo solet id nomen mendo deformari) praefectura urbis functus est non a. 394 (ita Rossius calami lapsu) sed a. 402/3 (CIL. VI 1188, Seeck Symmachi p. 347)

4 *minies* codex, em. Gruter 1164, 7 5 *aeternamq.* codex

## 312

Culmen apostolicum cum Caelestinus haberet
primus et in toto fulgeret episcopus orbe,
haec quae miraris fundauit presbyter urbis
Illyrica de gente Petrus, uir nomine tanto
dignus, ab exortu Christi nutritus in aula,

pauperib(us) locuples, sibi pauper, qui bona uitae
praesentis fugiens meruit sperare futuram.

Rossi inscr. christ. Rom. II 24, 27 et 111, 71 extat in S. Sabinae in Auentino opere musiuo. sedit Caelestinus papa ab anno 422 ad 432

6 contrario acumine Iuuenalis 5, 113 *diues tibi, pauper amicis*

## 313

Theodosius pater Eudocia cum coniuge uotum
cumque suo supplex Eudoxia nomine soluit.

Rossi inscr. christ. Rom. II 110, 66 ex codice Palatino, Gruter 1174, 6 fuit Romae in S. Petri a uinculis. Eudoxia Theodosio II et Eudocia nata circa annum 422 Valentiniano III pridem desponsata et a. 437 Constantinopoli nupta in Italiam aduenit a. 438 (*facta domna Eudoxia Augusta Rauennae VIII id. Aug.* Agnellus)

2 *cum suo nomine* idem fere ualet quod *suo nomine*, abundat praepositio aut quam sententia edidit communitatem clarius enuntiat, ut apud Sedulium *tres una cum mente uiri*, in heptateucho *femina sordet corpore cum toto* similiaque multa. nec sine argutiis composita sunt *supplex* et εὐδοξίας nomen. *coniuge* suppositurus erat Dessau inscr. select. 819

## 314

Theodosius coepit, perfecit Honorius aulam
doctoris mundi sacratam corpore Pauli.

Placidiae pia mens operis decus omne paterni
gaudet pontificis studio splendere Leonis.

Rossi inscr. christ. Rom. II 81, 17 et 98, 5 in basilica S. Pauli musiuo opere extant instaurata. prius carmen Rossius ipsius Honorii iussu apsidi inscriptum esse putat, posterius certe post a. 440 ortum est quo Leo pontificatum suscepit

## 315

Iustitiae sedis, fidei domus, aula pudoris
haec est quam cernis, pietas quam possidet omnis

quae patris et fili uirtutibus inclyta gaudet
auctoremq. suum genitoris laudibus aequat.

CIL. VI p. X n. 10, Rossi bull. arch. crist. 1879 p. 164 et inscr. christ. Rom. II p. 21, 10 et p. 47

inscriptionem anonymus Einsidlensis aliique ex apside basilicae S. Petri Vaticanae descripserunt, eadem in Numidia reperta est prope Theueste fracta quidem et mutilata sed ut nobile carmen in illa ecclesia sexto saeculo repetitum fuisse constet CIL. VIII 10698 (ubi extrema . . *udibus e* . . .)

1 *sedes* pars apographorum. *haec domus est fidei* incipit epigramma fontis quod fuit in basilica S. Pauli

316

. . arias defendit in antro
. . s conserbat in alt[o.

CIL. VIII 1654 Siccae Veneriae christianum puto, 2 *deus?*

317

Martirib(us) sanctis promissa Colonicus insons
soluit uota sua laetus cum coniuge Cara.
hic situs est Iustus, hic atq. Decurius una,
qui bene confessi uicerunt arma maligna,
praemia uictores Cristi meruere coronam.

CIL. VIII 8631, Rossi bull. crist. 1876 tab. 3 prope Sitifim. martyres hos Rossius bull. 1875 p. 171 ad Diocletiani tempora rettulit quibus Florus in Numidia Christianos persecutus est (Optatus schism. Donat. 3, 8)

1 *Colonicus* fortasse non magis quam *Cara* nomen proprium, hoc ut suppresserit mendicus Christi

318

Munera quae cernis, quo sancta altaria fulgent,
his sumptusq. l]aborq. inest cura[que Pot]enti,
creditum [sibi qui gau]det perficere munus.
martyr] hic est Salsa dulcior nectare semper,

quae meruit caelo semper habitare beata,
reciprocum sancto [stu]dens [mu]nus inpertire Potenti,
in]teritumq. eius celorum regno pro[babi]t.

Geffroy in actis menstruis academiae Gall. inscript. 1891 p. 193 delineatum edidit ex Gsellii apographo, supplerunt Gsell Duchesne Rossi Tipasis Maurorum in basilica sanctae Salsae in musiuo. Potentius notus est in historia Africae christiana legatus Leonis Magni a. 446

2 initio praestat fortasse *ornatus* 4 luditur in etymo (*salsipotenti multipotenti* Plautus) 6 cogitasse uidetur scriptor *quae meruit et* Potentium remunerans *probabit.* praetuli *studens*, ceteri *reddens.* nec pro datiuo *Potenti* positum credo sed subaudimus *sancto* muneri *Potenti*

## 319

Si quis ut uiuat quaerit addiscere semper,
hic lauetur aqua et uideat caelest[ia regna.

Ephemeris epigr. V 1304 Tipasis in Mauretania Caes. in baptisterio pictura musiua ornata auibus

2 ita suppl. editor, nec praeferemus *signa* aliudue, quoniam stabiliuit illud consuetudo christiana (uelut Rossi inscr. chr. Rom. II 117, 96 *uos equidem nati caelestia regna uidetis*)

## 320

Cede uetus nomen, nouitati cede uetustas,
pulcrius ecce nitet renouati gloria fontis.
magnanimus hunc namque Neon summusque sacerdos
excoluit pulcro conponens omnia cultu.

CIL. XI 255 ex Agnelli libro pontificali de S. Neone qui Rauennati ecclesiae praefuit anno 458 Rauennae in baptisterio quod Neon musiuis auro lapidibus exornarat, cf. elegiacum carmen incipiens ab eodem uersu *cede prius nomen, nouitati cede uetustas*

alia carmina christiana Rauennatia idem Agnelli liber seruauit satis multa ac longa partim hexametris partim elegis conscripta repetita in CIL. XI 258—307

321

. . poteris [co]gnoscere lector
itibnmtus qu[i] me forma[ue]rat auctor
sii ti n mperfecta manebo
se.i.eteni n.subqperegi
..ome..sicut erat ss pone figuras
..mbo sperarit d(omi)n(u)s te seruet in euum.
..ridus sc[rip]tor scripsit sculpsitq. lapillo.

Kraus inscr. christ. Rhen. 38 ad ectypum Moguntiaci in lapide magno fracto pessime habito male inciso (*per* ut in codicibus notatum est *p* in uersibus 3 4 6)
2 *sit tibi laudatus? monitus qu(a)e* coniecerat Becker
3 *imperf.* Becker, *qui perfecta* probabilius dicit Kraus legentibus 4 *ubique peregi?* 5 *pro me* Kraus *erant* idem cum *at* conexae sint in figuram *n* litterae *ss* pro *sanctorum* cepit Becker 6 *ambo sperarint* Becker 7 *Sifridus* coni. idem

322

Praecursor domini martyr baptista Ioannes,
posside constructam in aeterno munere sedem,
quam deuotus ego rex Reccesuinthus amator
nominis ipse tui proprio de iure dicaui
tertio post decimum regni comes inclytus anno
sexcentum decies era nonagesima nouem.

Huebner inscr. Hisp. christ. 143 ex Morale in Callaeciae regione Baños in ecclesia S. Iohannis Bapt.
aera 699 aequat Christianum annum 661, si tamen 699 significatur uersu 6, in quo *sexcentum decies* Huebnerus pro *sexies centum* positum putat, ego uereor ne emendandum sit uelut *dege(n)s*

323

pinxit et ut decuit diuerso fulxit honore

CIL. X 4540 ex schedis fuit Capuae in ecclesia maiore. anticumne an aeui Langobardi sit aut recentioris, Mommsenus dubitat, Rossius inscr. christ. Rom. II p. 393 quia maior ecclesia fundata sit anno 856, antiquius fuisse saeculo nono negat

1 *fulcio fulxi* habet Priscianus p. 539 H. at tanto usitatius est *fulgere honoribus* ut nescias an uoluerit iste *fulgida fecit.* Romae in aede S. Stephani Caelimontana musiuo opere expressum epigramma saeculi septimi (Rossi ibid. II 152, 31) *aspicis auratum caelesti culmine tectum astriferumq. micans praeclare lumine fultum* non dubium est quin ad structuram apsidis respiciat ac fulturam

---

## 324

ordinibus Scythicis curas qui sustulit aegras.

Henzen Or. 5289, CIL. III 768 Tomis in basi statuae cuius uestigia supersunt fortasse praesidis prouinciae

## 325

Hic bis praefectus patriae, praefectus et idem
hic Libyae, idem Libyae proconsul et ante,
ter uice qui sacra discinxit iurgia iudex
consul et aeterno decorauit nomine fastos.
cetera quid memorem tanto sub iudice gesta,
cum Proculum uideas toto qui natus honorí est?

CIL. VI 1693. AL. Burmanni II 141, Meyeri 829, Romae. periit subscriptum *collegium suariorum patrono prestantissimo.* Q. Aradius Proculus Populonius de quo uide titulos urbanos 1690 ss. Henzenique expositionem p. 367, fuit bis praef. urbi a. 337 et 351, praeterea procos. prouinciae Africae et qui per dioecesin Africanam officio praefecti praetorio perfungeretur, uice sacra iudicans semel iterumque in urbana tertium in Africana praefectura, cos. a. 340

6 cf. CIL. VI 1692 *ille ego sum Proculus totus qui natus honori*

## 326

. . . . . . . imbuere fabentis,
hic nunc Campanas moderator sublebat urbes,
unde ordo et populi statuam tribuere Suessae.

CIL. X 4759 et add. p. 1012 ex schedis. AL. Burmanni III 23, Meyeri 887 Suessae Auruncae. quarti saeculi, ut puto. supra periere plures uersus, subscriptum *l*(*ocus*) *d*(*atus*) *d*(*ecurionum*) *d*(*ecreto*)

1 emendandum *tribuere* uel *exibuere*

## 327

Florentem meritis Crhysanti nomine famam
patria concelebrant cuncti populique patresque
uocibus [et] claros titulis consignat honores
teque tuosque manet longos mansura per annos
felix prole uiri, dignos quesitura nepotes.
ad tu, summe deus, Crhysanti respice gentem.

CIL. X 1813 (IRN. 2507) uidit Mommsen sed in alto positum lapidem minus quam optarat commode describere potuit Puteolis. praescriptum *Tanno*[*ni C*]*rhysanti u*(*iri*) *c*(*lariss.*) *patroni*, eodem modo Chrysanthi nomen scriptum est uersu 1 et 6. corrupti sermonis aetatem uel unus u. 5 ostendit, *curante Tannonio Crysantio u. p*(*erf.*) Aemilianus consularis Campaniae thermas Seuerianas Literni ornauit CIL. X 3714, Tannonio Boionio *Crhysanti* siue *Crhysantio* puero egregio statuam Puteolani posuerunt ibidem 1815

2 *concelebrat* correctum est in apographis 3 *et* omisit in uersura dum a dextra laeuam petit lapicida 4 *manet* erratum opinor, fortasse *canet* ut Ou. trist. II 562 *teque tuosque canam* 5 Verg. A. VI 784 *felix prole uirum*

## 328

. . . . . . .
inco]lumem . . i ei . . .
leg]atusque animi incertus, [cum tristis ad aures

nostras acciderit def[uncti fama patroni,
d]ansque fidem et precibu[s motus communibus illi
supr]emum posita merced[e dedit monumentum,
et nar]rare palam prouinci[a iussit honorem.

CIL. X 1719 descr. Mommsen  Puteolis inuenta tabula aerea, nunc in museo Vindobonensi  subscriptae duae litterae apparent, prior fortasse *m*(*ille*), altera *x* (i. denariis)  honoratus est in illo emporio primarius aliquis uir a prouincialibus transmarinis, id supplementis significare uolui. longe aliis et amplioribus ac militaribus (3 *deficit a me,* 6 *milites comp*]*arare palam prouinci*[*am ad arma uocare*) quasi pedestrem orationem circumiecit Mommsenus  6 *a* fuit aut *r* ante *-rare*

## 329

Tantis pro meritis felix | prouincia per te |
que tribuit tabulas, | statuas decernere uellet. |

Pectora si resecet scrutans | Aurelianorum,
gratos sentiat] | hoc opus [et fecisse lubentes.

Revue archéologique 1881 m. Febr. p. 83 ss. cum imagine  in tabellis aereis christiano signo ornatis repertis apud Aquitanos in loco Touron inlatis in museum oppidi Agennensis  prima tabella haec scripta sunt: *Cl. Lupicino u*(*iro*) *c*(*larissimo*) *consulari Maxime Senonie ob inlustria merita ciuitas Senonum patrono suo dedicauit,* altera *Cl*(*audio*) *u. c. consulari Maxime Senonie Autissiodurensium ciuitas* cum hexametris 1 2, tertia nihil nisi 3 4 carmen euanidum aut inperfectum nomine ciuitatis Aurelianensis oblatum. hunc Lupicinum cum Fl. Lupicino cos. a. 367 et quem Ammianus memorat magistro equitum in Gallia constituto editores compararunt, prouinciae nomen exitum saeculi quarti ostendit, locus quo tabulae prodiere extra prouinciam situs est
1 *perti* aes  3 s. informaui sententiam, Claudius scilicet. magis in usu erat quod adscripsit Hense *reseret*

330

Vrsulus illustris meritis et sanguine clarus
Naisso gaudet patria, genitore Lauino.

CIL. III 461 e Cyriaci copiis in Rhodo insula in patera pretiosa gemmea

---

331

Conrigi uix tandem quod curuom est factum [c]rede.
Credis quod deicunt? non sunt ita. ne fore stultu.
De incerto certa ne fiant, si sapis, caueas.
De uero falsa ne fiant iudice falso.
Est equos perpulcer, sed tu uehi non potes istoc.
Est uia [p]er [c]liuom. qua ui[s] sequi, non [datur ista.
Formidat omnes. quod metuit, id sequi satiust.
Hostis incertus de certo, nisi caueas.
Iubeo et is ei si fecerit, gaudebit semper.
Laetus lubens petito. quod dabitur, gaudebis semper.
Mendaces] homines multi sunt. credere noli.
Non sum(us) mendacis quas dixti. consulis stulte.
Nunc me rogitas, nunc consulis? tempus abit iam.
Permultis prosum. ubei profui, gratia nemo.
Postquam ceciderunt, sei sum, consulis tun me?
Quod fugis, quod iactas, tibei quod datur, spernere nolei.
Qur petis postempus consilium? quod rogas, non est.

CIL. I p. 267 ss. n. 1438—1454 incertae originis sortes ahenae singulis carminibus inscriptae. Praenestinae olim Antiatesue dicebantur iure nullo, Mommseni coniectura Patauino oraculo uindicantur. non extant hodie nisi tres, reliquae ex Vaticani codicis sylloga promptae sunt. tractauere eas diuinandoque uersus et uerba redintegrare studuere complures homines quorum temptamina referre omnia nolui, praecipua autem diligentia Ritscheli commentariolus eminet opusc. IV 395 ss. antiquissimam carminum originem produnt metri licentia syllabarumque correptio, quibus rebus hi hexametri Plautinos fere anapaestos aemulantur, deinde elocutio (uelut 9 uel 10 concinit cum Marcii uaticiniis a Liuio relatis XXV 12 *hoc si recte facietis, gaudebitis semper*), denique ipsa menda. nam cum uetera exemplaria homines indocti postea imitarentur ac describerent, non negligentia solum multos sed nonnullos etiam quod scripta prorsum non intellegerent commisisse errores uidentur. factum hoc esse circiter Ciceronis aetatem Mommsenus statuit, nescio tamen an ad inferius aliquot decenniis tempus descendendum sit propter *abit* perfectum u. 13 positum (Lachmannus Lucr. p. 209). neque uero hodie licet diiudicare quanta licentiarum pars poetae primori quanta posterioribus sortilegis debeatur, qui potuit fieri ut etiam ordine inuerso uerborum iustum hexametrum talem *de incerto caueas ne fiant si sapi' certa* in captiosam speciem mutarent

1 *rede* tabella, correxit Ritschelius. *curua corrigere* quasi prouerbium fuit (Seneca apocol. 8 Plinius epist. V 9, 6), ἰθύνει σκολιόν Hesiodus τὰς καμπύλας τῶν ὑποκριτῶν βακτηρίας ἀπευθύνειν ἀμήχανον Plut. de lib. educ. 4 2 debebat scribi concinnius *non est* aut *quae*. infinitiuus pro imperatiuo aut pro *sis* receptus sicut in graeco germanicoque sermone, in latino caret exemplis, cf. tamen lusoriam tabellam Or. II p. 447 *domine frater, ilaris semper ludere tabula*

3 *certum* et *fiat* poetae adscribit Mommsenus, item 4 *falsum ne fiat* 6 *fertiliuom qua ui* | *sequi non* tantum traditur. *per cliuom* ego correxi, nam cliuos in prouerbiis difficultatis ac laborum imago. *qua uestigas sequi non est* aut *qua uis sequi, non adipisces* Ritschelius. cf. sortes Sangallenses quas edidit Winnefeld 2, 10 *ubi uades, paenitebit te* 7 concinnum erat *omnia formidat* 8 una deest syllaba (*de certo fit* Ritschelius), sententia stulta. proposueram pridem *peior certo* ex Syri uersiculo *inimicus grauior qui latet sub pectore* 9 ita aes. *iubeo ut iussei, si faxit* Ritschelius, *iubeo oeti, sei sic* Mommsenus

10 aut *quod* delendum cum Ritschelio aut scribendum *pete* 11 *mendaces* uel *fallaces* praeponendum

uidit Ritschelius 12 *sum* lamna, id recte interpretatus est Stollius. sortes hic locuntur cunctae, saepius singulae 13 *nuncine* Ritschelius. minus bene praemiseris pronomen aut particulam 14 *gratiam nemo habet* in prosa, in uersu *gratia nullast* requiritur. fuit fortasse olim *gratia noenu* 15 *ceciderunt spes omnes, consulis* Ritschelius. *sei sunt mala, consulis* Mommsenus. potest *sei odio sum* 16 *quor fugis quor* Mommsenus (idem ualebit *quid fugis quid*). contra *quom datur* Ritschelius. *iactas* est fastidiose reicis 17 *roges* maluit Mommsenus

sunt aliae sortes item aeri inscriptae sermone prisco, Foronouanae musei Parmensis CIL. XI 1129 act. inst. arch. Rom. 1883 p. 101, quae nullum habent metrum et siquod antea habuere, facilius ad septenarios reuocantur: *quid] nunc consoltas? quiescas ac ui[ta fru]ari[s]* | ..... *mo[rt]em procul apste habe*.. | *non potest prius m[o]rtem adficier quam uenerit fa[tum]* | .... *ndus, ualetudo ostenditur [m]agn[a,* ceterae de negotiis ac nuptiis quas duci oportuit nimis mutilatae sunt, inter illas duae ..*frau]de lucrum quaesiuit su[um* et ..*p]rotendit turbam [m]agnam*..., inter has ..*fe]ret quae ante sterilis fuit* et ..*fu]giesque eam semp[er*

## 332

Artis opus queritur scriptori [quod uac]et esse.

Mau in actis inst. arch. Rom. 1877 p. 207, descripsit mihi a. 1876 Leo Pompeis in muro spectante ad postica insulae VI 13 pictum atramento. deridentes carmen alii a laeua *nouitas,* a dextra *uidemus* adiecere. dolet artis opus scriptoris iniuriam collinentis loca uacua, cf. supra 194

.....*ii et* ita fere Mau, ut praeferendum uideatur quod Birtium supplesse nunc ex Leone comperi, *scriptoria cuilibet esse*

## 333

Otiosis locus hic non est, discede morator.

CIL. IV 813 Pompeis adscriptum serpentium ingentium picturae, cf. Persi 1, 113. *otiosis* in tres coactum syllabas

## 334

Aemule, si qui potes, nostros imitare labores.
si maleuolus es, geme; si beneuolus es, gaude.

CIL. VIII 2521 contulit Wilmanns in oasi Symmachi non longe a Lambaese in duobus lapidibus angularibus quorum unus hinc *aemule-potes* illinc *si-geme*, alter cetera inscripta habet. litterae infimam aetatem indicant. in uersu 2 metri uicem tenet uerborum concinnitas. cf. CIL. VIII 2524 *liuide n...quid duc...*

335

Siliqua frequens foueas mea membra lauacro.

Ephem. epigraph. V 1308, VII 535 p. 166 ex imagine photographa Orléansville prope Tigauam Maurorum in pauimento balnei ornato picturis uenatoriis *siliqua* pro sedili balneari habuit Mowat. aut nomen fontis est ad lauacra adhibiti aut siliquis aquae in illa balnei parte medicabantur, ut hodie furfuribus utimur

336

Qu]isq. sitit ueniat cupiens aurire fluenta.

CIL. XIV 1941 Ostiae, nunc Romae in marmore ad quadriporticum siue puteal aptato in parte quarta, in secunda et tertia apparuit *atrium cum quadriporticum sed et columnas cum* . ., in prima nomen eius fuisse putes qui dederat 'hunc uersum posuit Hieronymus in carmine quod dedit ad Damasum papam (Damasi op. ed. Merenda p. 245), idem legebatur incisus in labro marmoreo Romae ante ecclesiam S. Bartholomaei in insula (Murat. 489, 7)' Rossius qui inscr. christ. Rom. II p. 450 et 464 ex schedis edidit et diligenter commentatus Damaso uindicauit tetrastichum *quisque sitit ueniat cupiens haurire fluenta, inueniet latices seruant qui dulcia mella: sordibus expositis purgant penetralia cordis pectora cum renouant Christo seruire parati*

337

CIL. VI 22863 urbanae originis tabella marmorea, nunc Bononiae, sic descripta ab Zangemeistero *da. pur. as. hic* | *nais. inest*, quae num sepulcralis sit uereque antiqua Henzenus dubitat, lacui labroue destinata uidetur. supplere licet

*da puras, hic Nais inest,* [*urnasque manusque*

338

Accipe me s[i]ties et trade sodali.

in lagoenula reperta Moguntiaci a. 1888. litterae bonae, in extremo uerbo *o* et *li* minutae. depinxit deditque mihi ErnRiess metrum compleas sic *sitiens et potus trade*

## 339

Inuida punct[a] iubent felice ludere doctum.

Renier inscr. de l'Algérie 2295, CIL. VIII 7998 Rusicadi (Philippeville) in tabella marmorea lusoria eius generis quod post Bruzzam aliosque tractauit exemplisque inlustrauit Ihm stud. Bonn. p. 230. cf. duodecim scholasticorum poetarum monosticha AL. Riesi 495—506

*felice* tabella, quod senario opus erat litterarum numero, siue pro *felicem* siue pro aduerbio ut *perspicace* apud Afranium: qui felix esse uolet ludat docte. *nullus ubique potest felici ludere dextra* Vomanius AL. 503, *idiota recede, ludere nescis* et *si tibi tessella fauet, ego te studio uincam* tabellae aliae. puncta tabulae fallentia, aduersa, uulnerantia AL. 82

## 340

Semper in hanc tabula hilare ludamus amici.

Muratori 661, 3, Orelli 4315 Romae in tabella lusoria qualis est 339 *ludere in tabulam* certe ab usu abhorret, sola igitur necessitas senas componendi litteras (*inhanc* et *tabula*) barbarismum genuisse censenda est. similem sensum alia tabella praebet *domine frater, ilaris semper ludere tabula* item semibarbare dictum (Murat. 661, 5)

## 341

duabus eiusdem generis tessellis Romanis inscriptum est
*ueloci* uel *beloci lusori dicite laudes*
Rossi Roma sotterr. III p. 389, Ihm p. 235. utrique prima uerba desunt atque carminis principium uelut *ludite, laetas, semper*

## 342

Pallados en studio didicisti, Marsya, cantu(m),
dumque tibi titulum quaeris, mala poena remas[it.

CIL. XII 5687, 9, Froehner les musées de France p. 14 difficilem lectu inscriptionem esse testatus in lagoena quae in Prouincia reperta in museo Sangermanensi adseruatur Apollinis Marsyaeque certamen repraesentante. ab altera parte artificis nomen legitur *Apollinar(is) cera*
1 *Marsya* usitata Romanis etiam nominatiui forma (Hor. sat. I 6, 120 Ou. met. VI 400 AL. Riesi 173, 1): *Marsyas cantu* uasculum 2 Ouidius met. X 602 *quid facilem titulum superando quaeris inertes? mecum confer* *remansit* Froehner, *remas* apparuit

## 343

Respi[ci]t ad malum pernicibus ignea plantis
quae pro dote parat mortem, quicumque fugaci
uelox in cursu ces[s]asset uirgine uisa.

Froehner médaillons rom. en terre cuite p. 9 seq. in diariis archaeolog. Gallicis a. 1890 Arausione in urceo scriptum circum imaginem qua repraesentatur hinc *Atalante* malum dextra manu tenens et *Schoeneus* pater quasi meditans, illinc *Hippomedon* (ita figulus pro Hippomene) laurum palmamque gerens et *Palaestra* adsidens. infra legitur *Felicis*] *cera*, nam *Felicis* nomen in altera eiusdem urcei imagine integrum extat. saeculo III carmen Froehner adsignat neque illi ipsi scaenae conuenire adnotat quam artifex expressit, in hac enim puella uoltu auerso a malo iuuenem aspicit adsistens contra
1 Aen. XI 718 *haec fatur uirgo et pernicibus ignea plantis transit equom cursu* Camilla

## 344

Centauro uehitur rapta Deia[n]ira marito.

Muellenbach in museo phil. Rhenano XLI 1886 p. 320, contuli Coloniae Agrippinae, nunc Bonnae orbiculatim scriptum in catillo figulino quo Nessus cum Deianira fugiens et Hercules arcum ei intendens repraesentatur. sub Herculis figura *Hercul* apparet, in medio opere *Primianus fecit.* saeculi fere tertii. ad metrum quasi *ra(p)ta* breuiatur

### 345

Iuppiter in cycno cu]m Leda iunxsit amorem.

IosKlein in annali antiq. Bonnensi LXXXVII 1889 p. 84 Coloniae rep. nunc Bonnae in museo prouinciali in fragmento uasculi figlini quod Ledam a cycno compressam repraesentat adstante puero alato. huic adscriptum est *Cu]pido*, pone Cupidinem *Primianus fecit.* cetera circum effigiem extrinsecus scripta continuo. suppleui

### 346

Armiger ecce Iouis Ganymede(m) sustulit alis,
porrigat ut ciatos dis conuiualibus apto[s.
Legibus inferni motis Proserpina reddi
Eurydicen iussit, sed eam Mors atra reduxit.
Mater larga Ceres miserata fame pereuntes
Triptolemi manibus commisit seminis usus.
Scilla metens crinem mercatur crimine . .
. . . . . . . . .

Monthly Magazine a. 1825 (uol. 59) p. 218 auctore sincero ut mihi uisus est, etsi nomen celauit magis quam professus est subscribendo Iacobus, inde Bulletin des sciences historiques 1827 Nouembr. p. 370, inde Orelli 4311. in CIL. VII non inueni relatum, ne inter falsa quidem    in uasculo aheno caelato reperto a. 1824 in Britannia in alueo fluminis Sabrinae. caelatura quo modo per areas distributa sit pluribus narratur, figurae in sua quaque areola indices fabularum, uersus circum figuras scripti. omnes uersus leonini eique nisi merae nugae sunt, ex primis eius generis
1 *Ganymede* editor. de hoc Vergilius *rapuit Iouis armiger uncis*, idem alibi *sustulit-Iouis armiger*    2 *cyathos* Or.    7 Scyllae haec imago in area fuisse principali fertur. deest uelut *amorem*

### 347

Est homo non totus, medius sed, piscis ab imo.

Acta inst. archaeol. Rom. 1851 p. 203 in pauimento ecclesiae Pisaurensis Tritonis imagini adscriptum non ante saeculum septimum. Triton semihomo semipiscis symbolicam ut ἰχθύς habuisse uim uidetur. *medius* ut in libris sacris pro dimidio

348

Non homo, non pecus, et pro p[arte uidetur] huterque.

Pisauri in opere tessellato eodem in quo uersus legitur superior adscriptum Centauri figurae. edidit suppleuitque Engelmann ephemeridis inscriptae 'in nouo regno' 1872 p. 410

*et pp*...... musiuum in quo notae uerborum sunt complures. *huterque* sic scriptum ut in eodem opere *haper* pro apro

---

349

. . misit iter . .
. . m]agnas s . .
. . o sinplex cima .
. . ni impius . .

Notizie d. scavi 1879 p. 44 descr. de Petra Herculanei in pariete infossum stilo, *e* per binas *i* scripta
3 in fine latet *cyma?* cf. Non. p. 195, GLK. V p. 574, 1
4 potest legi *-nem pius*

350

Barbarus aere cauo tubicen d[ed]it [horrida si]gna.

CIL. IV 1069a, REhwald Philologi uol. XLVI p. 640 qui pariter mecum expleuit Pompeis in aedibus Cuspii in imo margine picturae repraesentantis rupi adfixam liberatamque Hesionen *dicit*... *cuia* legerat sed incerta esse dixerat qui euanidum titulum descripsit Nissen. adposuit Zangemeister Ouidiana met. III 704 *cum bellicus aere canoro signa dedit tubicen*, accedunt Vergiliana *dat signum* Misenus *aere cauo*

351

Barbara barbaribus barbabant barbara barbis.

Acta inst. arch. Rom. 1892 p. 23, 8 descr. Mau Pompeis in pariete cubiculi dextra tablinum nugatorium carmen aut nullius sensus aut talis: *barbara* emplastra nigra de quibus Celsus Scribonius Galenus (XIII p. 555 ss.) dixere, *barbabant barbara* ora uelut gladiatorum *barbaribus barbis.* notabant in Vergilio grammatici quod pluraliter barbas dixisset hominum *stiriaque inpexis induruit horrida barbis.* certe metrum doctura barbarolexis

352

Creder[e u]ix d[u]bito, set amicum amittere n[ol]im.
si tibi credidero, non te tam sepe uid[e]bo.

CIL. III suppl. 11411, eph. archaeol. epigr. Austriaca II p. 15 cum imagine et Gomperzii supplementis Sauariae in tegula stilo scriptum. Martialis VIII 25 *male, saepe te uidebo*

353

Quaenam digrediens magnis a laudibus Oppi

CIL. IV 1856 Pompeis in basilica *quaenam* descripsit Mommsen, *qu[o]nam* Wordsworth. deest uelut *nunc alium memoret?* panegyrici resonat imago, fortasse amasius ridetur scaenicus Pompeianus, confert Zangemeister parietariam 1949 *Oppi emboliari fur furuncule*

354

Candida me docuit nigras odisse puellas.
Odero si potero, si non, inuitus amabo.

CIL. IV 1520 Pompeis in atrio aedium quarundam *scripsit Venus Fisica Pompeiana* subsignans pro altercatore

1 Propertius I 1, 5 de Amore *donec me docuit castas odisse puellas* 2 restituit Ouidique uersum esse amor.

III 11, 35 intellexit Zangemeister. *se* pro *si* utrobique ut uidetur paries principium carminis identidem ibidem repetitum, n. 1526 quattuor uerba prima, 1528 tria, 3040 *canda me docu*, 1523 *candida m*

355

Restitutus multas decepit | sepe puellas.

Notizie d. scavi 1891 p. 262 descr. Sogliano Pompeis in pariete adhaerente triclinio. *Prisci Restitutus* legitur in casa eadem *Restutus* forma alias usitata (supra 109) hexametrum redintegrat

356

inclinabilite[r] ceuentinabiliter

Notizie d. scavi 1887 p. 37 descr. Sogliano Pompeis in pariete *que* si addes, habebis hexametrum. aduerbia talia in deliciis fuere uolgo Pompeiano (eph. epigr. I p. 177, 271). *inclinare* obscaenum ut Iuuen. 10, 224, concentus causa a ceuendo tractum est quasi *ceuentinare*

357

*A*

. . rumpit ami
. . ṛṭus du

*B*

fit puer Atti
Att[i] uxor fiat
. . et du

*C*

at tạ . .
quid f . .
u . .

CIL. XII 5681, 3 descr. Hirschfeld tegulae magnae infra Viennam repertae fragmenta quattuor quorum duo

cohaerent (B 1 *fi|t* 2 *Att*|. *uxor*). uidetur epigramma lasciuum a figulo translatum in argillam, litterarum forma cursiua dicitur *corrumpit amicum expertus* dubitans Hirschf. proposuit, in C rursus *Att-* nomen latere opinatus. ego numeros cogitabam tales *ilia rumpit amici Hirtus dum fit puer Atti: Atti uxor fiat*

## 358

Victoria: Balbus pedico uicit et gesatus
Actius erniacas qui ducet sa(e)pe choreas.

CIL. XII 5695, 3 Allmer inscr. Vienn. III n. 421 tab. 205 in tessera eburna rutunda rep. prope Viennam quae altera parte priorem, altera posteriorem uersum exhibet fortasse poetae alicuius parodia natum

1 *gaesum* sic adhibitum puta ut *hastam* in Priapeis
2 *actus* fuerat primo. nomen proprium uidetur, quod cum Apollo quoque habeat, fingitur iste choros ducens quasi Phoebus, sed herniarum. *herniacus* fictum graece ut coeliacus al. nouum uerbum est

## 359

commata dactylica ex parietariis Pompeianis memoro haec: act. inst. arch. Rom. 1876 p. 22

*-quis amare uetat? | quis custodit amantis?*

subscripsit aliquis *nil ais cunil(ing)us*

ibidem 1889 p. 122

*aureus est Dana[e*

contulit Mau Ouidium met. VI 113 *aureus et Danaen, Asopida luserit ignis*, cf. ibidem 1893 p. 59, 31 *esurit Danne, eco sum a[ureus?*

CIL. IV 1698

*gemma uelim fieri*

adiectum est *hora non(a)*, uide mus. rhen. 49 p. 175

## 360

alia inscripta leguntur supellectili uasculis anulis fibulis lamminis:

*uror amore tuo*

CIL. XII 5698, 18 cf. Ciris 259 in exitu *uror amore*

*cape pignus amoris*

Brambach inscr. Rhen. 2031

*pignus amoris habes*
Orelli 4313, cf. Aen. V 538 et 572 *monimentum et pignus amoris*
*aue mea uita*
CIL. VII 1306, iam Plautus *o mea uita* inquit *salue*
*tam bene fictilibus*
CIL. XII 5687, 54 in figlino generis lautioris, cogita sis illuc *quam auro potatur et estur*
*ultima forsan*
act. arch. municip. Rom. 1888 p. 383 in horologio fracto, *hora ultima* Ouidius Ib. 196, plures *extrema* uel *suprema*
*tu placidus*
CIL. V suppl. 1077, 161 in amphorae operculo, puto infutura nequis turbet
*utere felix*

---

361

Protogenes Cloul(i) suauei heicei situst mimus,
plouruma que fecit populo soueis gaudia nuges.

CIL. I 1297 IX 4463, PLME tab. IL G Amiterni. distincta sunt sic ut supra in lapide uerba interiectis lineolis uel punctis. carmen Enniana aetate non multo posterius. *p* rectis angulis, *l* bis recto bis pressiore angulo figurata est

1 *Cloul* lapis in quo nouus deinde uersiculus incipit. fuit Protogenes eius hominis seruus *suauei* pro *suaueis suauis*? Plauti Stichus ad puellam *mea suauitudo, salta*, cf. *suauis homo, lingua, uersus* *heicei* quod praeter fidem lapidis nec bene in *heic ei* dirimi Ritschelius iusserat duplici uidetur locatiui casus nota signatum. ne *hice* quidem aduerbium apud scriptores reperiri Lachmannus animaduertit *situst* alteram corripit tamquam in scaenico carmine. potuit scribi *situs* sine copula (supra 9, 4, Lucilius apud Martialem XI 90, 4) 2 *soueis* monosyllabum ut *suo* 248, 3

362

Eheu heu Taracei, ut acerbo es deditus fato.
non aeuo exsacto uitai es traditus morti,
sed cum te decuit florere aetate iuenta,
interieisti et liquisti in maeroribus matrem.

CIL. I 1202 X 4362 descr. Mommsen recognouit Brunn, PLME tab. LXXX C. AL. Meyeri 1522 Capuae praescriptum *Cn. Taracius Cn. f. uixit a. XX, ossa eius hic sita sunt,* infra adiecta protome iuuenis aetatis carmen est Lucretianae, apice notatum u. 1 *fáto,* sine apice tamen editum CIL. X. continui hexametri in lapide interstitiis eminentibusque principalibus litteris distinguntur

1 *Taracei* non anapaestus sed molossus. scribitur etiam *Tarracia* 2 pronuntiabatur *uitai's* (Lachm. Lucr. p. 159) 3 *floreri* CIL. X

## 363

L. Sulpicius Q. f. Q. n. | Col(lina)
hic situs est | ille probatus
iudicieis | multeis cognatis atque | propinqueis.

CIL. I 1480 II 3504 Noua Carthagine Hispanorum
2 particula carminis *hic situs est fortis uir et integer ille pr.*

## 364

Carfínia M. l. M[a] uíxit an. XX[V?] |
iucunda sueis | gratissima amíceis |
omnibus officiosa | fuit.

CIL. VI 14397 descr. Henzen in museo Capitolino
adde *haec mulier* et hexametri decurrere incipiunt

## 365

*Hilara minor Midaes ministra simitur cum Mida sita est in eadem olla Quartio gratiam rettulit merentei Hilarae, quod uíua rogauit sepulta est a. d. VI k. Apriles Ti. Claudio Ner(one) P. Quinctil(io) Var(o) cos.*

*Mida cubicularius III uir hic situs est Hilara minor uíua rogauit ut ossa sua in olla Midaes coicerentur cum mort(ua) esset*

CIL. VI 9290 uidit Henzen Roma Florentiam auecta tabula. sinistra additum est *u(iuit) Quartio textor III uir quaestor trib(unus).* annus supra scriptus est ab u.

c. 741. φράσεις ex carminibus repetitas puto *ministra simitur* et *quod uiua rogauit*

### 366

Parcitis heredi et uos insentibus dedite morti.
si quid mortui habent, hoc meum erit, cetera liq(ui).

Henzen Or. 6457, CIL. XIV 3945, Huebner exempl. n. 8 Nomenti rep. nunc in museo Laterano praescriptum *T. Titius T. f. Ser(gia) Tappo XXVI uir, T. Titius T. f. Ser. Poppalenus pater, Gessia M(ani) f. mater, Titia T. f. Rufa soror*, subscriptum *arbitratu Q. Vmbrici Q. f. Cla(udia) Flacci, h(oc) m(onumentum) h(eredem) n(on) s(equitur)*. uiginti sex uiros qui memorant tituli aeuo inscripti sunt Augusteo (Mommsen iuris publ. II 1 p. 579). numeri uitiati

1 prima uerba sine dubio ad Manes dicta *parcite heredi*. tum Mommsenus Manes respondentes facit: *et uos* uiatores, heredes *insentibus* i. eis qui in sepulcro insunt *dedite morti* debita. dubito quia hoc deest uocabulum grauissimum. uide ne *uos* accusatiuus sit, uerba ad eosdem Manes data: dedite uos sepultis ad mortem, habitate loca mortis. *insens* nusquam legitur alias; potuit is quidem esse etiam ἀνύπαρκτος. an priscae hoc et abstrusae religionis ut consentes? improbabile *in sentibus*

### 367

Aspicite hanc speciem, iuenes, miserabilis hora
quoi lucem eripuit caroque uiro dedit luctum.
hic uobeis dignis una mecum dedit hoc monumentum.
haec a uobeis merito data nobís praemia laetor,
quod species nostras titulo dignas esse putastis.
nunc rogo quod sequitur, semper nostri meminisse uelítis.
ho]c quoque cura uelit uestra laude tributum,
cu]m fatum tulerit, una eius mecum condere ossa loco.

CIL. VI 30120 descr. Henzen olim ad urbem, nunc Florentiae tabula marmorea iuuenes quos adloquitur

mortua, filii familias uidentur aut liberti esse. hexametri interpolati aut curtati

2 debuit *luctumq. uiro dedit acrem* 3 tolle *dignis* aut *una* 4 debuit *a te* 5 numeri restituuntur restituto singulari *speciem dignam* 6 debuit *rogo uos semper* 7 fac *cura uelit pia uestra* 8 fac *mecum illum condier una* uel *una eius mecum condatis ut ossa sepulcro.* iste exitus quasi elegorum

## 368

Hic est illa sita pia frug(i) casta pudic(a)
cui pro meriteis ab coniuge gratia relatast.

Gruter 826, 6 ab Smetio (Or. 4641), schedas Henzeni contulit mihi Kaibel. AL. Burmanni IV 168, Meyeri 1471

Romae in marmorea tabella. nomen mulieris inter duos hexametros intercalatum legebatur *Sempronia Moschis*

2 *cui* monosyllabum loco spondei, olim fuit *quoiei.* nisi cum Conradsio p. 33 legere mauis *cui(us)*, nam *cuius pro meritis* habes in christiani carminis cui principium est *nomine quae Solida* uersu 9. sed melior datiuus, *gratia candori siqua relata meost* Ouidius

## 369

Cernis ut orba meis, hospes, monumenta locaui
et tristis senior natos miseranda requiro.
exemplis referenda mea est deserta senectus,
ut steriles uere possint gaudere maritae.

CIL. V 2435, post Maffeium periit. AL. Burmanni IV 265, Meyeri 1365 in agro Ferrariensi in ualle Trebiae

praescripta nomina *T. Truppicus T. f., Papiria T. f. Tertia*, subscriptum *T. Truppicus T. f(ilius) f(ecit)*, nominibus tres adiectae circum carmen effigies. loquitur Tertia

## 370

Occius hic situs est Mani prosapia Festus.

CIL. X 8089 ad ectypum prope Metapontum rep. cippus, nunc Potentiae notabilis usus uocabuli obsoleti (Cic. Tim. 11, Quintilian. I 6, 40) pro filio

371

Impensae causam, titulum qui perlegis, audi
et iustam quaeso pietatis percipe curam.
quis uera ut cupiant concorde uiuere mens est,
hos animos spectent atq. haec exempla sequantur.
haec loca, dum uiuent, libeat bene cuncta tueri
post obitumq. suum tradant tum deinde futuris,
ne deserta uacent ignotis deuia busta,
sed tuta aeterno maneant, si dicere fas est.

CIL. VI 10237 descr. Wattenbach, Orelli 4517. AL. Meyeri 898 prope Romam uia Labicana rep. nunc Stockholmiae praecedit ampla descriptio earum rerum quas T. T. Cocceii Gaa et Patiens quaestores collegiarii liberalitate T. patroni faciundas curarunt sic desinens *idemque uitium pomorumq. et florum uiridiumque omnium generum seminibus ea loca quae T(itus) p(atronus) decurionibus suis adtribuerat ex pecunia publica adornauerunt Sisenna Tauro L. Scribonio Libone cos.* qui annus est christianus 16

3 *concorde* aduerbium simile eis quae Nonius exhibet capite undecimo de indiscretis aduerbiis, *memore futtile celere* al. idem in titulo Romano Henzen 7382 legitur (*quae mecum uixit tan concorde ad fatalem diem*). producitur *e* ut in *abunde* (adserit IulRomanus, dissimulat Priscianus), non corripitur ut in *facile* 4 Verg. g. IV 219 *atq. haec exempla secuti* 5 *cuncta* cippus: *culta* edebatur

372

Natus sum summa in pauperie, merui post classicus miles
ad latus Augusti annos septemque decemque
nullo odio, sine offensa, missus quoq. honeste.

CIL. V 938 ex schedis prope Aquileiam repertum. praecedunt haec *L. Trebius T. f. pater, L. Trebius L. f. Ruso fieri iussit*, sequitur de circumitu monumenti notatio *l. p. q. XVI* etsi pater cognomine caret, aetatem haud nimis uetustam prodit classiarius ad latus Augusti merens Romae ut uidetur in castris Misenatium Rauennatiumue. debebat scribi u. 1 *natus sum pauper*, quod Mommsenus proposuit, 3 *nulla offensa*

## 373

Viuite felices quibus est | data uita fruend[a.
nam m[ih]i | non fato datum est felice | morari.
hic ego nunc iac[eo] | fatis compostus [i]niqu[is. |
crudeles superi, nis[i me] | fortuna iniqu[a tulisset, |
mea iam . . . . . . | ap . . . . . . . . . . .

Brambach inscr. Rhen. 1154 qui descripsit, Becker metrica sepulcr. Rhen. 2, 5, Henzen Or. 6843 prope Moguntiacum inuentus lapis tam difficilis lectu, ut antiquiores carminis non descripserint nisi prima uerba (*data uita* . . .) praescriptum *T. Caecilius T. f. Gale*(*ria*) *Ausoni*(*us*) *mil. leg. IIII Mac.* (*centuria*) *Munati anno*(*rum*) *XXXVII aer*(*um*) *XVII hic situs est. L. Sempronius Auso* (*centuria*) *Iuli Martialis exs testamento fecit.* legio quarta Moguntiaci castra habebat a Claudio ad Vespasianum (a. 43—70)
1 hephthemimeris Vergiliana Aen. III 493 *fruenda* coniecit magis quam uidit Bramb. *fruendi* Beck. 2 i. felicem 4 debuit *mala fata tulissent* aut sim. 5 absumptum lacuna opinor *et* ante *mea* *ap* uel *ar* quas excipiat hasta obliqua Br. sic ut possis *arm*[*a.* contra *non* Beck.

## 374

Flete] coaequales, mors haec | [mea fletibu]s apta est.
uit[a] fel[i]ces q[u]i[bus . . | . . .
patria dulcis | . . se se sua . .

Brambach inscr. Rhen. 218 ex Crombachio apud Vetera repertum periit praecedunt haec *haue Caluenti, Caluentius te resalutat. C. Caluentius Omuli fil. Ouf*(*entina*) *Med*(*iolaniensis*) *hic situs est ann. XLIIX mil*(*es*) *leg. V stip. XXIIX, et coniugi et filio frater pro pietate.* sine cognomine homo, legio V Alaudae post annum 70 nusquam apparet, *coaequalis* uerbum primis receptum Columellae et Petronio (primum exemplum CIL. XIV 2485 circa imp. Augustum)
2 maxime dubia haec traduntur *uit. fel. ces. q. i. f. l.* unde *uita felices* Bramb. ac potuit sane ita continuari oratio *quibus* hoc datum est *patria dulcis et ut uirtus sese sua seruet.* uide tamen ne prior sententia ea fuerit quae recurrit in titulis militaribus ex Verg. Aen. III 493 deducta *uiuite felices quibus est fortuna beata*

### 375

Ossa T. Quíncti híc sita sunt: | Stabilio cognomine uíxit. |
multiplicí curá defessus | nunc securus quiesco.

CIL. VI 6821 uidit Henzen Romae in uinea uiae Latinae ad dextram marmoris haec sunt *Quíntiaes* | *Helladus* | *ossa hic* | *sita sunt.* illa dactylicos numeros referunt, hexametri sic fiunt *ossa Titi Quincti hic sita sunt cognomine Firmi: multiplici cura fessus securu quiesco*

### 376

Manlius hic situs est Montanus raptus iniqua
femineaque manu. insperans incidit aetas.
fas erat ut potius natus pia funera nobis
penderet et dignos coleret Manesque patresque,
si Fortuna pie seruasset uota parentum.

CIL. X 5495 (IRN. 4392) ex schedis, plenum uiderant Augustinus et Pighius. AL. Burmanni IV 286, Meyeri 1382 Aquini praescriptum *diis Manib. sacrum, L. Manlio L. f. Ouf. Montano, L. Manlius Glaucio sibi et Animisiae C. l. Restitutae ux*(*ori*), *L. Manlio L. f. Ouf. Apro*

2 *femineam manum* Vergilius Camillae, Ouidius Hypsipyles contra fortem ac bellatricem inducunt *concidit* emendabat Hauptius. sane aliter Cicero et Nepos *incidit aetas in ea tempora* scribentes 4 eidem scilicet di manes et di parentum

### 377

Bis de]nos annos Proculino fata dedere,
p]ro quibus hoc illi [perfe]cit uita parentum.

CIL. X 5662 ex schedis Frusinone praecedit *d. M. N. Clodi N. f. Pal. Proculini, decurioni coloniae Frusinatium,* subsequitur *N. Clodius Nymph*[*ic*]*us et Varignteia M. f. Procilla et N. Clodius Numerianus frater et sibi posterisque suorum fecerunt*

2 *hoc* monumentum *illi* fecerunt uiui parentes. *perfecit* quia *r* post *illi* enotata est a Giovenazzio, praestabilius puto quam *suffecit,* illud Iosephus de Matthaeis proposuit

## 378

Omine susceptus primo uotisq. parentum
cum iam bis senos explesset floridus annos,
quinque etiam menses numero superante dierum
uiueret innocuus, blanda pietate colendus,
occidit. heu nimium celeres in funere Parcae,
uitali trepidos nato priuare parentes
audetis maestosq. graui circum dare luctu.

CIL. X 5665 ex editis Frusinone praescriptum *N. Clodio N. f. An. Sabiniano filio piissimo N. Clodius Sabinus et Flauia Hesperis parentes*
1 i. primigenius filius. Propertius III 20, 24 de prima nocte coniugali *contineant nobis omina prima fidem*
7 *mestosq.* uel *moestosq.* edebatur

## 379

Florentem speciem rapuere nouissima fata,
forma rudi puerum Priscum agnomine quondam,
quem genitor, ciues, cuncti fleuere propinqui.

Gruter 680, 8 e Smetio, Bormann inscr. Sassinatium nr. 26 a (in libro saeculari gymn. Leucoph. Berolin. a. 1874 p. 380). AL. Burmanni IV 229, Meyeri 1339 Sassinae subscriptum *L. Destim*[*i*]*us Epigonus pater*
1 *specie* Burmannus. uidetur species quasi ἰδέα opponi formae uerae, haec rudis ut in puero, illa florens spe optima *ad fata nouissima* Ou. met. XIII 478 2 *cognomine* Burmannus inter alia quibus metrum correcturus erat

## 380

Eutychis, u[t] pa[r e]st, [trib]uit tibi natus [hono]res
iuxta quem dulcem [deder]ant tibi fata ma[r]itum.

Nisseni ex schedis sumptum redintegraui apud Tifernates Tiberinos (Città di Castello) cippus marmoreus a lateribus arboris florumque effigie ornatus. praecedit *Arruntiae Eutychidi Certus* [*fil.*

1 . . *tuit* Nissen descripsit, *statuit* non aptum censui 2 i. sepelit te iuxta maritum tuum. *dulcemr* . . Niss. an *rapiunt?* nam exitus *-ant* an *-unt* fuerit in contignatis litteris haud satis liquet. *reddunt* Leo

381

Víxi uiro cara custosq. fidelis
supremaq. die uir me decorauit honeste.

CIL. IX 3622, IN. 5991 in agro Aquilano, periit praescriptum *Caesiene T. l. Nape*

1 sumptus ex huiusmodi carmine *cara uiro uixi coniux.* ceterum non *cara* sed *casta* Fabretti 611, 90 ex schedis Vaticanis

382

Coniugis officium paret tribuisse maritum.
sic tulerat Fatus, non exsuperasse parentes.
hec docuit matres miseras non tollere natos.
(quinque) et (uiginti) ann(os) sine crimine uixit.

CIL. III 3196 uidit Mommsen in cista ex Dalmatia adlata in museum Vindobonense

1 *paret* apparet 2 scriptor uoluit ut opinor hoc, mulierem prius quam parentes eius mortuam (*non exsuperauit parentes*), non illud, maritum cum non superessent parentes mulieri officium praestitisse (*non exsuperarunt parentes*), cf. uersum 3 et aliorum monumentorum formulas 4 *V et XX ann.* cista. si legeris *bis denos*, prorsus nihil relinques uitii

383

Ereptam e gremio qum ia[m sibi posceret Hymen
finissetque] diem nuptis, faxs altera morti[s
inluxit prior et sponso matrique puella est]
erepta atque patri. namqe infan[dum heu cito uolnus]
hic quoque inauditu sentiet ips[e procul.
sed luctu raptam] desiderioque tenentes
conceleb[rauerunt funus pro patre propinqui

muneribusque] ipsi certant titulum hunc celeb[rare.
at uos, o Manes, his] parcite: [ni] parcetis,
credite mi, ne[mo referet sollemnia uobis.

CIL. IX 6315 descr. de Petra  Ortonae in Marrucinis  praescriptum *Sex. Ninnius M. f. Buticus aus,* subscripta sex nomina (tres Ninnii quorum duobus cognomen est Buticis) cum sestertiorum summis quas singuli contulerant funeris causa. medium est carmen cuius cum pars dimidia desit, elucet alterum lapidem iuxta hunc fuisse positum superiore et inferiore parte alia nomina tenentem, in his mortuae puellae

2 i. nuptiis  5 *inauditu* quamuis alibi nondum repertum praestabilius puto quam *in auditu.* parum credibile *inauditum*  9 in fine *parcites* cippus: malus uersus, cf. pentametrum 5, nec tot syllabas periisse ueri simile est quot opus fuit inferri metri causa u. 3

## 384

Samnis sum genere, Proculam dixere parentes,
Firminum genui Firmino iuncta marito.

CIL. X 5106 ex Palumbo. AL. Burmanni IV 87, Meyeri 1224  fuit in agro Atinati

## 385

Hic sita sum quae frugiferas cum coiuge terras
has colui semper nostro dilecta marito.
Myrsina mi nom[en fuerat. quinquennia quinque
uixi et quem de[derat cursum Fortuna peregi.
care marite m[ihi et du]lcissima nata ualete
et memores nostris semper date iusta sepulchris.

CIL. XI 3752 ex ms. Amati, Orelli 5070. AL. Meyeri 1513  repertum Lorii in uia Aurelia

3 s. supplementa imitatus sum Petri Visconti qui 3 *celeresque per annos* et 4 *natura* dederat  4 sumptus est ex V. Aen. IV 653, in 3 licet etiam talia inferre *nomen fuit et sine crimine semper*  5 ambitus lacunae suadet ut *et* addatur: omiserant alii Meyerusque

## 386

Liuia me tellus aluit geminamq. sororem
egregio de patre satam sancta genetrice.
kara fui casto bene iuncta pudica marito,
inuida set fati lex reddidit inrita uota
et tantum miserae solacia linquit amanti,
coniugis in manibus licuit quod reddere uitam.

Gruter 823, 1 uidit Smetius. AL. Burmanni IV 171, Meyeri 1296 Galeatae in radicibus Apennini in Flaminia praescriptum *d. M. Rubriae Tertullae, u(ixit) a. XX m. IIII d. IIII, coniugi optimae C. Refanius Macrinus* 1 i. forum Liui 2 *genitrice* fertur 5 *haec tantum* coni. Meyer traditur *solatia* 6 *ponere* AL.

## 387

Hi]c sita quae uixi duodetriginta per annos
unanimi Calpurniano sociata marito,
no]mine Matura. Tuderest mihi nota propago,
Au]fidius genitor, genuit me Plautia mater.
quadraginta duo mecum fero flebilis annos,
rap]ta meis fatis, superi sic namque iubebant,
null]a penetrali Lucinae sacra petenti.
adcla]mate, precor. superest generis mihi proles,
nam patri] similes uno de coniuge nati
tres sunt flo]rentes iuuenili robore uitae
et uirgo ten]era gestans aetate iuuentam.

CIL. VI 12845 ex Iucundi apographo. AL. Burmanni IV 156, Meyeri 1285 Romae in S. Mariae de monte Iordano, periit. Aufidiam Daphnen Tudertinam Calcei Perperniani coniugem habes CIL. VI 12837

1 et ss. uersus expleuit Sabinus 3 *Tuder est* uolgo, uelut si propago patria sit: coniunxi 4 *Plania* Sabinus tradidit 7 *nulla* dedi, id est erepta thalamo iam nullos partus desideranti. *ima* Sabinus ut uidetur de con-

iectura (*ima petens* Vergilius). hoc quid hic sit non capio, bene *digna*, id si ad mulierem refertur et *petenti* pro ablatiuo habetur. *rapta* Leo puerperio mortuam intellegens 8 ss. sententiam monstraui. *ma te* diuisae traduntur syllabae. *ne lacrimate* Hense 10 numerus incertus, sed plures pepererat Matura filios, filiam unam

388

Voto sum compos: supe[rest mihi plurima proles,
coniugis ut uolui sum [munus nacta supremum.

CIL. II suppl. 5965 descr. Fita • Dianii in ora Hispaniae Tarrac. in tabella marmorea praescripta *C. Iul. H*[*ermadio*] *sibi et Co*[*rneliae*] *Sphr*[*agidianae*] *uxo*[*ri* 1 s. *superest mihi cara sepulcro coniugis ut uolui summaq. et alta quies* Fita. sed alter uersus quia non scriptus est ἐν εἰσθέσει, item uidetur hexameter fuisse, de priore cf. 387, 8

389

Fortuna]ta fui et uixi te digna [marit]o,
set nimium subito fatali[s me abstul]it hora.
hic ego secure iace[o consump]ta per ignes.
et tu mortal[em te sic na]tum esse memento,
nam [nulli fas est] uotis excedere fata.
nec mea plus i]usto sit mors tibi [causa doloris.

ediderunt expleruntque Bormann inscr. lat. nou. p. 8 et Rossi act. inst. arch. 1877 p. 56 Romae lapis sinistra parte et infima fractus. praescripta sunt trium hominum nomina Tertii Eutychi Fortunatae, ex quibus hi duo eiusdem domini liberti fuere et ut ex carmine efficitur coniuges 1 *uxor casta* Bormannus 2 *fatalis sustulit* Borm. *fatalis contigit* Rossius 4 *mortalis uicinum orcum esse* Borm. qui *c* post lacunam legit (inde ego *fatum hoc aecum*), *mortalem tete natum esse* R. 5 *nulli licuit* Borm. *fas haud hominist* R. 6 *ne grauior iusto* Borm.

390

Tu secura iaces, ego | ioiiiciiuisiiui . . . . . . iici |
iibenii . . cuu . o . . . . . . . . or | iunctus . . . . . . . . . . lucri do.

CIL. IX 2780 contulit Dressel  Bouiani Oscorum  praecedit *d. M. s. M. Ennius Pudens Magiae Telesphoridi coniug(i) benemerenti posuit*  post *ego* litterae per tres lapidis uersiculos dispositae parum certae omnes. *pollicitus feci libenti [animo* coniecit Mommsenus, magis placet *ego sollicitus.* tum *iuncius* fertur. potest *uolucri*

391

. . rri
. . . . . . . . .
cum qua uixissem melius, nisi fata uocassent,
sed praescripta dies unam non distulit horam.
corpus quod uixit, facta est uindi leuis umbra.
hic simili casu qui pendes, commoda uisus
et lacrimas titulo noli moriture negare.

CIL. V 6714 descr. Bruzza  Vercellis
5 *facta* Mommsenus coniecit: *facia* traditur, *Faciam Vindi* appellari mulierem Bruzza putarat, in hoc latet aliud, puto *uiridl* i. uiridarii sepulcro circumdati

392

. . . . . . . [p]er [a]nnos.
nam] dum uita mihi, dum claram cernere lucem
contigerit, te, cara mihi, nomenque requiram.

Bormann inscr. Sassinatium nr. 80, Notizie d. scavi 1885 p. 315  rep. apud Sassinam candidi marmoris fragmentum cui subscriptum legitur *b(ene) m(erenti)*
1 istas Borm., incertas litteras Not.

393

Condita Nebris habes titulum quem sola mereris,
Octaui Memoris coniux quae uera fuisti.
Elysios precor ut possis inuadere campos
matronamque colas Ditis Di[tem]que preceris,
det sedes ut [honorat]as meritosque [recessus
. . . tus tu . . . . . .

CIL. VI 23295 descripsit Henzen, Muratori 1383, 1. AL. Burmanni IV 176, Meyeri 1474 Romae in museo Capitolino tabula marmorea infra effracta praecedit *dís Manibus piís s(acrum). C. Octauius Memor Octauiae Nebridi coniugi libertaeq.*

4 sic Henzen ex marmore: *Ditis placidamque* Bonada qui in 5 *ut amica pias* dedit 5 finem expleuit Bonada sextumque uersiculum cuius reliquiae minus recte lectae erant hunc fecit *ac sinat umbrarum d]eus ut [loca sancta frequentes*

394

Inplesti pia uota: peracto tempore uitae
felix Elysiís merito leuis umbra moraris.
restituent nomenq. tuum famamque nepotes.

CIL. X 1309 uidit Mommsen Nolae praecedit *dís Manibus Iuliae Rhodines, Castus pater coniugi optimae et Castus filius matri optimae*

395

Secreti Manes qui regna Acherusia Ditis
incolitis, quos parua petunt post lumina uite
exiguus cin(i)s et simulacrum corpo(r)is umbra:
insontis gnate genitor spe captus iniqua
supremum hunc nate miserandus defleo finem.

CIL. VII 250 uidit Huebner Eburaci in cippo in quo pedes puellae supersunt. praescriptum *d.] M. Corellia Optata an. XIII,* subscriptum *Q. Core(llius) Fortis pat(er) f. c.*

3 *cins* et spisse conligatis litteris *corpois* lapis 4 *gnatae genitor* cum praesertim subsequatur *natae* ex antiquiore exemplo uidetur propagatum, ipse Fortis suppar Agricolae? *spe multum captus inani* V. Aen. XI 49

396

Fatalem hanc sedem Hippolite dedit ob pietatem
in commune sibi et gnato collibertoque.

CIL. VIII 10533 ex codice Vatic. periit ex regione

uidetur Carthaginiensi oriundus titulus. praescripta θ. *C. Fidiculanius C. l. Abdacus*, θ. *C. Fidiculanius C. f. Arn(iensi) Rufus, u(iuit) Fidiculania C. l. Hippolithe*

archetypon fere 1 *mater dedit* et 2 *gnato simul atque marito*

397

Rapta sinu matris iacet hic miserabilis infas
ante nouem plenos lunae quam uiueret orbes.
hanc pater et mater maesti fleuere iacentem
paruaque marmoreo clauserunt membra sepulchro.

Gruter 717, 13 ex Smetio. AL. Burmanni IV 241, Meyeri 1346    Romae non procul a circo Flaminio. secundum ueteres schedas (Mommsen act. inst. arch. 1890 p. 91) conexum erat carmen titulo Flauiae Athenaidis puellae quae uixit *annis VIII m. I d. XVII* facto a Flauia Hor(a)ea matre CIL. VI 18290

1 *infans* in schedis Henzeni quas Kaibel a. 1874 meo rogatu contulit testimonia plurima

398

Quae nondum septem compleuerat annos,
quae caruit luce et tenebris se miscuit atris,
Lasciua nimium fatis crudelibus orta est,
liquit et orbatos miseros fidosque parentes:
uberibus pressis nutricem liquit amantem,
coniunx nutricis infelix ille relictus
maeret et ad cineres plangit sua pectora palmis
nec satis ereptam lucem sibi . . . .
. . . . . .

CIL. VI 21151 ad exempla Ferrarini et Iucundi et anonymi, Gruter 944, 6. AL. Burmanni IV 348, Meyeri 1434

Romae fuit in urna, insculpta imago puellae erat iacentis in toro eique imminentis Cupidinis    praescriptum *Lasciua uerna Q. Sulpici Abascanti*

1 *septem uitae* Iucundus suppleuit, *septem totos* Ferrarinus    2 *cum* Burmannus    3 *Lasciua heu* et 6 *nutricis coniunx* uolgo metri gratia. nutrix mater est, cf. Non. p. 343 423    7 *manet* anonymus    8 morte puellae nunc oculis haurire placet?

## 399

Florus ego hic iaceo quondam bigarius infans,
qui cito dum cupio currus, cito decidi ad umbras.

CIL. VI 10078 ex schedis, Gruter 656, 1. AL. Burmanni IV 326, Meyeri 1416 Romae in Caelio. repraesentatus erat puer in bigis palmam praeferens praecurrente equite. subscriptum *Ianuarius alumno dulcissimo*

1 *hic iaceo bigarius* uolgo, hexameter curtus. at plenus fuisse in monumento uidetur, inter *hic* et *iaceo* quattuor fere litterarum spatium Ligorius reliquit, post *iaceo* notam aliquam codex Moroni exhibuit unde Schraderus *quondam* fecit, idque ipsum ex Ferrarini codice elicuit Henzenus aut prompsit potius. *raptus, necdum, rector* inserebant alii 2 *umbras* aut tantum *umbr* schedae

## 400

Musica cum cantu resonares carmina mire,
Adtas parue puer, dulci celebratus amore,
morte graui raptus taetra defungeris (h)ora
immeritus decimo praegressus nobilis anno.
set te noster amor memori pietate reformat,
at quanuis te terra tegat, miserabilis, ima,
sic dolor in paruo crescit referente sepulcro.

Gruter 658, 10, Henzeni schedae. AL. Burmanni IV 327, Meyeri 1417 Romae in uinea repertum praecedit *d. M.*, insequitur *Q. Bucusus Cresces et Mindia Fortunata alumno benemerenti fecer. filio Martialis.* nomen pueri uersu 2 scriptum barbare imitatur ἄττα τὴν φιλοφρονητικὴν προσφώνησιν νεωτέρου πρὸς πρεσβύτερον ἢ τροφέα

3 *ora* lapis 4 *praegressus* altores an quod gloria praecucurrerat annos? 6 *et* coniecit Meyerus. fortasse *ac* *quamuis* codex Pighii 7 *hic dolor* Heinsius coniecit. fuit Attae in sepulcro imago

## 401

Egregius puer atque Titi lib]ertus habebar,
omnia successus habu]erunt uota patroni.

quod si scire cupis tulerim] quid triste, uiator,
hoc est, in uita numquam qu]od noxia féci,
namque pios tarde sper]aui uissere Parcas:
frustra, pro domini tamen hoc qu]od sentio uítá est.

CIL. VI 30123 descr. Henzen et Bormann, Gori inscr. Etr. I 61, 164 Roma Florentiam tralatum marmor subscriptum ..*At*]*ticus* | ... *T. lib. an. IIII* | ... *in*] *agro p. III* suppleui

402

Paruo conte]ntus iuenis, reuerentia ple[nus,
nobis gra]tus et [in diu]os pietate replet[us
. . . . . . . .

designatum accepi a Barnabeio a. 1889, Notizie 1889 p. 282, ephem. epigr. VIII 148 Corfinii titulus mutilus hic est *L. A*]*posolen*[*o L. f.*] *Augusta*[*li qui*] *uixit ann. .. mens. IIII d. X..* [*Apos*]*olena Fort*[*unata*] *et Italicu*[*s pare*]*ntes infelic*[*issimi fi*]*lio piissimo..posuerunt*, secuntur duorum uersuum istae reliquiae

1 fin. *pie* apographon. satis certa uidetur ablatiui in *a* exeuntis ut supra 379, 2 correptio, ergo uolgaritas prosodiae 2 initio infra *-ntus iu-* apparuerant talia *iuiit*, feci *-tus et* fin. suppleuit Barnabei cf. Lucret. II 1170 *antiquom genus ut pietate repletum*

403

Quicumque es puero lacrimas effunde uiator.
bis tulit hic senos primaeui germinis annos
deliciumque fuit domini, spes grata parentum,
quos male deseruit longo post fata dolori.
nouerat hic docta fabricare monilia dextra
et molle in uarias aurum disponere gemmas.
nomen erat puero Pagus, at nunc funus acerbum
et cinis in tumulis iacet et sine nomine corpus.

CIL. VI 9437 descr. Bormann, Henzen Or. 7252. AL.

Burmanni IV 103, Meyeri 1236 Romae in aedibus Barberinis marmorea tabula praescriptum *d. M.* subscriptum *qui uixit annis XII mensibus VIIII diebus XIII ho*(*ris*) *VIII*

2 *germinit* lapis 4 *deseruit* ut reliquit. tradidit coniunctum est datiuo 7 *nunt funus* tabula 8 V. Aen. II 557 s. *iacet* ... *et sine nomine corpus*

## 404

XXXX annis uixit . . . . a . . . ll . .
his duo iunguntur, quos menses quattuor augent
u]igintique dies. felix, si longior aetas
mansisset, quam dura sibi Fortuna negauit.
o miseros homines: uiuont qui uiuere nolunt,
uiuere qui debent, fato moriuntur acerbo.

CIL. V 7917 et p. 931, periit prope Cemenelum Alpium maritimarum in altera parte eiusdem monumenti uidetur fuisse *memoriae sanctissimae C. Subri Secundini flaminis et patroni prouinciae, pietatis eloquentiae morum magistri. C. Subrius Seuerianus frater inmatura eius morte deceptus.* antiquioris aeui colorem quam titulus uersus duxerunt, *sibi* in 4 ad mortuum refertur liberius quod licentiae olim fuit (Cic. pRosc. Am. 6 *qui se stimulat*), post sordium

1 titulus Romanus VI 19407 sic incipiens *XXXX et III ann*(*os*) *uixi cum Hermete coniuge Flau*[*ia*] *Optata quae ho*[*c in tum*]*ulo iaceo* fortasse dactylicum imitatur exemplum. in hoc uersu potuit extremum esse tale: ne carmina fallant 2 *bis duo iungantur* alii *quatuor* Solerius testis optimus 3 *.igintique* Solerius ut coniecerat Bormannus, ... *mortique* alii

## 405

Abstulit una dies | anima corpusq. | sim[it]ur
arsit et in | cineres iacet hic | [uersum] adque fauilla.
su|premum munus mi|sero posuere | sodales.

CIL. X 174 ex Viggiano et Gatta (Or. 6063) Potentiae de superiore parte reliqua sunt haec ... *iata ann. XX men. VIII dies VIIII,* post *sodales* adiunctum est *Fortunes*[*e*]*s*

1 prius hemistichium Ouidi est ex P. I 2, 4. uoluit scriptor *abstulit una dies animam corpusque*, hoc tamen simul conexuit cum altero enuntiato *simitur* Ritschelius anth. lat. coroll. p. 11 conlato titulo Or. 2863 (supra 365 *simitur cum Mida sita est*): *sim..ur* Viggianus testatus erat, Gatta *simul* 2 *uersum* in fine uersiculi sui a quadratario omissum magis quam ab exceptore addidit Ritschelius

## 406

Ereptus fato est Aquileiae, Tíburi natus.
fráter defunctum uoluit uenerare sepulchro.

CIL. V 1027 repertum in agro Aquileiensi praescriptum *Cn. Coponius Felicio* quem ex imagine adiuncta cornicinem fuisse putaueris
1 debuit *Tibure* 2 *de functum* lapis diuisim. *uenero* Plauti est et Appulei

## 407

D. M. | et bonae memo[riae]. |
quid stantes | . . . . . .
. . . ⌈mil. ann. XXIIII probit|tus hic in leg(ione)
VII C[laud.] | lectus in praetor[io] | factus eq(ues)
promot[us] | ex b(ene)f(iciario) praefectoru[m] ⌈natus
prouincia M[oe]|sia superiore reg[io]|ne Scrina.
Dadan[a] | me genuit, tenuit G[erma]|nia colonum.
C. O. . . ⌈Ser(gia) Valens primus [he]|res et consobrinu[s f. c.

Brambach inscr. Rhen. 1077 ex Huttichio, Or. 3589 Moguntiaci, periit. supra militis imago ficta erat. in Germania legio Moesiaca tetendit paucis annis ab a. 70, Moesia superior ab inferiore prouincia diuisa est circa a. 86
3 exordium hexametri uidetur. post *stantes* sex in lapide uersiculos interiisse ex symmetria conlegit Hutt.
10 i. probatus, ut *uocitus* al. 17 ss. rursus hexametrum imitantia uerba. *Dardaniae* coni. Lehne, idem *Colonia* quia *c* ultima fertur
cf. Bonnensem titulum (Brambach 163) praefecti cohortis *quem genuit terra Mauretana, p.* (interpretantur *peregrina*) *obruit terra* similesque aliorum militum

## 408

Ortus in alta Ephyra . . .

CIL. III 615 ex Cyriaci copiis Dyrrachii praecedit titulus admodum corruptus unde Calocaero fortasse gubernatori coniugem et amicos monumentum fecisse perspicitur. quae supra scripsi, extrema Cyriacus tradidit reliqua euanuisse testatus

*alta* Mommsenus Acrocorinthon intellegens: *alia* traditur

## 409

De genitore mihi domus Vmbria, de genetrice
Ostia: Tybris ibi uitreus, Nar hic fluit albus.
ille ego qui uixi bis deno circite solis,
flore genas tenero uernans et robore pollens
miles eram. sum deinde cinis de milite factus.
nec solum hoc quia me rapuit Fatum male fecit;
quod pater et mater plangunt, hoc plus male fecit.
actumst, excessi, Spes et Fortuna ualete,
nil iam plus in me uobis per saecla licebit.
quod fuerat uestrum, amisi, quod erat meum, hic est.

Fabretti 191, 443 Reinesius 854, 141 ille ex Barberinis hic ex Langermannianis schedis, ille in Vmbria alicubi hic in oppido Stronconis i. in agro Interamnati extare tradens, CIL. IX 4756. AL. Burmanni IV 274, Meyeri 1373

praeposuit Fabrettius haec: *L. Licinius Priscus et Fabia Euplia L. Licinio Seuero filio pientissimo parentes.* ubi grauissima est auctorum discrepantia in u. 8 et 9 Fabrettii exemplar probatum in CIL. ego quasi ex peiore lectione tituli procreatum postputaui

1 *genitrice* plerique 2 *Hostia Tibris* Rein. 3 *circite* Burmannus: *circile* Fabr. *circine* Rein. circen pro circino aut circulo non habet quo firmetur exemplum

5 *ciuis ex* Rein. 6 *hoc solum hoc* Rein. 8 *actum est* Rein. *hac luce si* Fabr. in fine *uolebant* Rein. sententia uersa ex graeco AP. IX 49 et 134 Ἐλπὶς καὶ σὺ Τύχη μέγα χαίρετε, 172 Ἐλπίδος οὐδὲ Τύχης ἔτι μοι μέλει mox redibit

9 *nil amplius* Fabr. *secla* traditur 10 cf. supra 366 *hoc meum erit, cetera liqui*

410

Hic dominus tituli nótá [celeberrimus arte

. . . . . . . .

CIL. V 5931 Mediolanii. apparet uir uas ansatum manu tenens, legitur *C. Pomponius C. l. Pal. Sacco copo,* post *nótá* nihil certi

411

. . . . . . . .

lau]datus populo, solitus mandáta referre,
adl]ectus scaénáe, parasitus Apollinis ídem,
quar]tárum in mímis saltantibus útilis áctor.

CIL. VI 10118 ex schedis. AL. Burmanni IV 356, Meyeri 1440 Romae fuit fragmentum marmoreum. u. 1 Metellus, 2 Smetius, 3 Henzenus restituerunt

1 *mandata referre* clausula Ouidi met. VI 449. partes sibi mandatas quaslibet an tamquam nuntius in fabulis?

3 de actore quartarum cf. CIL. XIV 4198 *L. Faenius Faustus quartar. par*(*asitus*) *Apol.* mimi saltantes sic dicuntur ut fabulae salticae

412

Heu iuuenis tumulo qualis iacet a[bditus isto,
qui pisces iaculo capiebat missile dextra,
aucupium calamo praeter studiosus agebat

. . . . . . . .

CIL. II 2335 ex Moralis schedis. AL. Burmanni IV 236, Meyeri 1343 in oppido Baeticae Peñaflor praescriptum *d.* [*M.*] *Quintus Marius Optatus* cf. epigramma Cordubense quod sequitur

1 suppl. Morales 2 post *capiebat* priores distinguebant missilem calamum intellegentes. *misso iaculo* Ouidius

3 *pariter* Mommsen, *praedae* Heinsius continuatum carmen fuisse puta parte lapidis dextra quae periit

413

Inspice qui tra[nsis . . . . .

uenator studio ma . . .
lucorum cultor . . .
iungere qui uallis . . .
adque nouas scrobi[bus . .

CIL. II 2314 ex schedis Velasquez aliisque. AL. Burmanni IV 44, Meyeri 1465 Cordubae similis est qui praecedit titulus, neque tamen alter cum altero potuit coniungi

1 uelut *iuuenis lacrimabile fatum* 4 uelut *cursu montisque solebat adque nouas scrobibus fallendi nexuit artis*

## 414

Hic positus iuuenis quondam uirtute beatus,
aetate et genere in primis, et honoribus auctus.
qu(e)m pietas matris seruat, dea protegit ipsa,
fratris amor fecit socium matrisque dolore
sustulit, ut maneat genus et par gloria semper.

CIL. XI 1791 descr. Bormann aliique apud Volaterranos praescriptum *d. M. Q. Spuri Firmini.* ad dextram titulus est Squaetiniae Maximinae a Grapto lib. positus incisus alia manu .

2 Hor. sat. I 6, 11 *amplis et honoribus auctos* comparat Hense 3 *qum* lapis 4 frater uterinus uidetur diues ignobilem in generis rerumque societatem adoptasse atque ita dolorem matris sustulisse

## 415

Magna hom[i]nis hic ossa teg[it] saxsus

CIL. X 4431 uidit Mommsen Capuae litteris bonis et magnis. ex prioribus haec supersunt .. *C. f. Frugi*

post *saxsus* (Henzen 6406 *nunc recipe me saxe libens*) nihil in lapide fuisse uidetur amplius, ad hexametrum requiritur *male parius* sim.

## 416

Hic miser Antheros posuit duo corpora fratrum.

Fabretti 189, 435 ex schedis in fine tituli dedicati Q. Pompeio Rhodoni annorum XVIII et Q. Pompeio Marciano *fratri qui uixit ann. V, quos nouem dies eripuerunt* *Antheros* pleraque testimonia ab Henzeno collecta, *Antherus* Sirmondus. et hoc nomen quadrat in metrum, non quod Fabrettius posuit *Anteros*, consonatque cum fraterno Rhodonis

417

E]dideram munus m[irabile m]ense [N]ou[embri
a]nnonaq. meo su[mptu est lax]ata [p]er an[num.
solliciti insonte[s] proponi magna put[antes
sperantesq. mihi se munera ferre fere[bant
funera. set sanctus deus hic felicius i[lla
transtulit in melius. sic denique fata tuler[unt:
a]uratam faciunt generatis undique nummi[s,
i]nuidia creuit de nomine magna, patronu[m
si]c tamquam domini ciues expellere temp[tant,
plebi] praecisus pudor e[s]t. ut forte lucus[tae
pal]a[nt]es timidae neque[u]nt defendere ses[e,
agmi]nibus iuncti[s q]uae pabula saepe seca[ntes
inpa]uidae campis hominum pecudumque [recumbunt,
sic pop]ulus fuerat constans, disiunctus [iniquis
cedit] quisque sibi timidus, ut protin[us erret

CIL. V 5049 inter Ausugum et Tridentum in lapide fracto cuius ante hos centum annos maior quam nunc pars extitit, litteratura autem Mommseno non abhorrere uisa est ab saeculo Chr. primo inperfectum sane carmen est, atque iuxta illud positam periisse alteram uersuum paginam Mommsenus statuit quattuor qui uersum 15 excipiunt lapidis uersiculos maioribus litteris incisos in hanc sententiam redintegrans: *H*(*erculi*)] *i*(*nuicto*) *Claudia S*[*uccessa Ti. Iuli Classi*]|*ci pia casta f*[*idelis* ... | *in*]*sos proba u*[*ouit* ... | *u*(*otum*)] *s*(*oluit*) *a*(*nimo*) [*l*(*ibens*) *m*(*erito*). itaque quae carmine exponuntur de sese Claudiam omnia narrare putat corrigitque in u. 8 *patrona*[*m*. qua de re me fateor eo magis dubitare quod etiam in imo lapidis segmine quae apparent uerba certa numeros continuant dactylicos

(*hoc mih*]*i Claudia s*[*ola*]*ci pia casta f*[*idelis*) nec laudibus mulieris liquido confirmatur ipsam deo donum obtulisse aut titulum subscripsisse. funebre elogium quo minus credamus, sancti dei in uersu 5 intercessio non impedit. supplementa Mommseno pleraque debentur eiusque amicis Hauptio et Bormanno  ter syllaba breuis dum feritur producitur (u. 2 8 15), *lucustae* nomen cuius prima in 10 corripitur ut a Prudentio, non certum est idem fuisse cum proprio *Lucustae* quod productam habuit

1 et 2 lacunas in medio uersu testes prodidere non tantas quantis ad complendos numeros sensusque opus est. deinde 2 *ter an*.. traditur, an *ter ante?*  6 *rettulit in melius* V. Aen. XI 426, *transfer felicius* Ou. her. 7, 151

7 auratam statuam mihi faciunt collata pecunia 10 *exin praecisus* Mommsenus. post quattuor litterarum spatium apparuit rectae litterae uestigium  11 *palantes* Bormannus, *f* tamen aut *e* quinto loco esse Mommsenus ait

12 *secat.* traditur. poteram etiam *secabant* ac deinde *potitae*  13 *mox auidae* Mommsenus  14 s. *disiunctus eorum exim* et *protinus esset* Mommsenus. sententia non absoluta

## 418

Attica dis data sum turba comitata meorum.
Roma mihi tellus, genus inde, set hospita sedes.

Ephemeris epigraph. V 36, miserat proxenus quidam Anglus ex Kurdistania, CIL. III suppl. 6744  apud Satala Armeniae ubi castra fuere legionis XV Apollinaris a Traiano ad Augustos CPolitanos. antecedunt talia *C*... | *Iun*... | [*femi*]|*nae d*[*ilectae*

1 similiter gloriatur Cornelia Propertii u. 98, *turba comitante suarum* Ou. met. VI 594, *turba*.. *comitata* V. Aen. II 580

## 419

. . . h]aec quoq. nomine Kar[a
. . . post lustra peremptam
. . . es]t tradita morti
. . . po]mpa comitante beata
. . . iunguntq. fauil[las
. . . m]emorabitur hu[ius
. . . t . . inusol . .

CIL. III 3338 multo melius quam qui omisisse hoc carmen Mommsenum commentus est Desjardins in 'Desiderata du CIL. tom. III suppl. I' Intercisa ex Pannonia inferiore asportatum in museum Pestinense

1 *kari* an *kara* lapis habeat parum liquet. nomen id fuisse mulieri conieci 2 praecedit hasta recta, tot *aeui post?* 3 exit ut 362, 2 4 de funere scilicet, *pompa comitata* Ou. met. IX 686 5 praecedit *g*: uir et mulier cubant *hic?* 6 et nomen semper natis memorabitur?

7 utrum carminis pars fuerit (uelut *sinum soluit* aut quod Leo adscripsit *minus olim*) an prosaicae subscriptionis incertum

420

Qui] legis hunc titulum, quid no[men] scíre laboras,
qua]é fuerim, quo nupta uiro [libe]rtaue quoius,
an]nos quod tulerim mec[um]? miserábere certe,
si] scieris. ergo ne sit dolor, hoc precor audí:
o]mnia cum uita pereunt et inania fiunt.
qu]átinus hoc uolgo persuasum credimus, hospes,
in]dicia ut uítae titulo conscripta relinquat,
ne] graue sit, quaesso, paucís cognoscere casus
quo]s tulerim dubios et quam sit díra cupído
ulter]ius nascentem aliquem procedere horá.
terti]us á decimo cum me produceret annus,
coni]ugis adsumpsi nomen gremiumque resoluí.
at n]on ut uotís pepigi, me fata tulerunt.
temp]ore nam exiguo felix haec omina tráxi
Coeran]i et Blandae opibus decorata prius quam
saeua] per opscurum serpens mors cuncta resoluit.
terti]us insurgens mihi sol cum coniuge uísus,
non t]amen omníno, et quintae uix deinde kalendae.
hinc me] igitur nosces sextum decimumque tulisse
annu]m quem uítae finem mihi [fata dederunt.
condidit] hanc sedem coniunx m[aerensque diemque
expectans] mihi quo felix [societur in aeuom.

CIL. X 2311 (IN. 6482) descr. Mommsen Puteolis, nunc in museo Neapolitano praescriptum *C]occeiae Thallusae annos natae XVI Cocceius Coeranus uxori*, tum ad dextram *Cocce[iae] L. l. Bland[ae*. aliquotiens *i* longa, apex raro adhibitus est. mire consuta carmina, uide u. 6. suppleuit quae desunt Hauptius

2 i. quoi nupta 6 *quatinus* pro quoniam, *quatenus* pro qua fine scribi testantur Verrius atque adseclae 9 exitus Vergilianus g. I 37 Aen. VI 373 IX 185 10 *ulterius* ego scripsi: nota graecorum poetarum sententia *non nasci homini longe optimum esse, proximum autem quam primum mori* (Cic. tusc. I 114). hic damnat igitur qui cupiunt nascentem ultra horam natalem uiuere, debuit *procedere uita* 15 *Coerani* proposuit Nohl, nam *i* certa est. *largis* Hauptius. nomina corrupere uersum 18 *non* ego: *sed* Hauptius. hemistichium Vergili Aen. IX 248, *omnino* contrarium est insurgenti soli. II annos V menses Thallusa cum marito uixit, nupserat tertio decimo anno (u. 11) ut puto exeunte. itaque sextum decimum (u. 19) agens mortua est potuitque non expletus annus supra ubi *annos nata XVI* dicitur pro pleno numerari 21 s. sententia quae fuerit exemplo demonstrare uolui, uersus alius nullus deest

## 421

Condita sum Nice, quae iam dulcissima patri
ducens aetatis tenera quattuor annos
abrepta a superis flentes iam liqui parentes.

CIL. VI 19331, Muratori 1171, 9. AL. Burmanni IV 288, Meyeri 1384 Romae in columbario uiarum Appiae et Latinae, periit. praecedit *d. M. s. Herenniae Nice, u(ixit) a. III m. VIII d. XVI, Anicetus pater fec.*

1 *qua* codex quo Henzenus usus est 2 *tenĕrae uix quattuor* emendauit Burmannus, *tenerae* fortasse ex fide lapidis (422, 15) 3 *abrepta superis* Muratori. quam addidi praepositionem habet codex

## 422

Hóc ego sum tumulo Marcianus redditus aeuo.
nón dum Persephonés spérábam uisere régna.
consulibus tunc natus eram iteróque Seuero
et Fuluo pariter, quo coepi dulcis habéri.

sextus ut excessit, coepi languescere in annum.
apstulit ó saeua lux nona parentibus orta
planctibus heu miserae matris patrisque simitu.
spés mihi quam magna fuerat, sí me mea fata tulissent.
Musae mihi dederant puero facundus ut essem.
inuidit Lachesis, Clothó me saeua necauit,
tertia nec passa est pietate rependere matri.
quam pie quam crébré uenit sacra uia tota
fleuit et inmensa turba funusque secuta.
dixerunt ferale diem stationibus atris,
quod tenerae aetati spes fallax apstulit annos.
nec nón omnigena passim uicinia uenit,
ut mecum florem fato moriente uiderent.
tu reddas, aeterne, piís solacia semper
et uitam serues cunctis generisque piorum.

CIL. VI 7578 uidit Henzen, Fea framm. di fasti 10, 26 (Iahn spec. epigr. p. 134). AL. Meyeri 1615  Romae in Vaticano  puer qui septuennis mortuus est natus dicitur Seuero II Fuluo II coss. qui annus uidetur esse 120. nam eo anno L. Catilius Seuerus et T. Aurelius Fuluus (Antoninus Pius) consules fuere, ille quidem iterum hic tamen primum (Borghesi op. IV 157 s. V 75). an *pariter* u. 4 nil significat nisi una tum consulem Fuluum fuisse cum consul II Seuerus? an interpungens aliter hoc scriptor uoluit pariter natum esse puerum pariter dulcem habitum? apicibus syllabae multae distinguntur in quibus producta *o* aut *e* aut *a* est, rarior *i* longa. centonibus hinc inde arreptis carmen contextum puto. *redditus aeuo* 1 et postrema nouam dei imaginem exprimunt, ueterem media, nec languisse in annum et nono die ablatus esse idem tam angusto uerborum ambitu bene narratur

3 *itero* ut *secundo*, *tertio* (Gell. X 1). sic in nummis Hadriani *cos. itero*  6 *saeua* producta terminatione ut 8 *magna*, 12 *sacra*, 13 *inmensa turba*, 16 *omnigena*, pleraque in caesuris  7 *simitu* Plautinum (Ritscheli opusc. II p. 258) cf. supra 365  8 *me mea* deleri oportuit aut scribi *spes quam magna fuit*  9 legendum opinor *Musae mi*  11 i. pietatem, item 14 feralem et 17 morientem  12 *sacra uia* pro sacrouianis  14 constituerunt feralia ad modum

publici luctus iustitiique 16 s. similiter Adonidis uel Daphnidis fata poetae exornarant 18 *me cum* marmor diuisim 19 *generisque* nisi mendum est pro *generiq.*, haereas utrum ad *cunctis* an ad *uitam* reuoces. fortasse uita ea quae generi piorum conueniat intellegenda. *parce pio generi* V. Aen. I 526. *generesque* copulandum cum *serues* censet Leo

## 423

Exemplum periit castae, lugete, puellae.
Oppia iam non est, erepta est Oppia Firmo.
accipite hanc animam numeroque augete sacr[atam
Arria Romano et tu Graio Laodamia.
hunc titulum meritis seruat tibi fama superstes.

CIL. X 5920, Gruter 394, 8 uidit Smetius. AL. Burmanni IV 54, Meyeri 1201 fuit Anagniae in marmorea tabula praescriptum *L. Cominio L. f. L. n. Pal. Firmo pr(aetori) q(uaestori) aer. et alim. Oppiae Sex. et Ↄ. l. Eunoeae*, subscriptum *sibi suis posterisq. eorum*. tempus non multo inferius Traiano statuo qui alimentariam curam instituit 3 *numerosque* Pithoeus sic ut Ouidius dixit am. III 9, 66 *auxisti numeros culte Tibulle pios*. sequentia uero adiectiua cum non sinant illud substitui, *numero* sic dictum putabimus ut *honore augere* uel *nomine* *sacr[ato* Mommsen: *sacri..* testis bonus, *sacrorum* Smetius, uolgo 4 Arria Paeti uxor cum marito mortem oppetiit a. 42. praedicarunt eam maxime Plinius minor et Martialis I 13, Laodamiam etiam plures ac uetustiores Romani. mortuo aduersum uenientium umbrarum imaginatio uetus ac frequens (Culic. 261 Iuuen. 2, 156) 5 *fama superstes erit* Ouidius

## 424

Salue care mihi coniunx, dilecta propago,
condite perpetuis tumulis, sine lucis hiatu
defleo te, puto, nec satis est decerpere crinis.
nunc neque te uideo nec amor satiatur amantis.
deflent et gemini genitoris imagine capti
et coniunx misera finem deposco dolori.

descripsit Bormann inscr. Sassinatium nr. 19 (in libro

saeculari gymn. Leucoph. Berolin. a. 1874 p. 365) Sassina Vrbinum translatus lapis. praescriptum *d. M. L. Vafrii L. f. Clementis uet(erani) coh. X pr(aetoriae) Aelia Philete coniugi desiderantissim(o)* centonem arguit inscite sartum uel *propago* quo nomine maritus u. 1 uocatur propaginis auctor, uel separati uersus 3 a 5 et 4 ab 6

2 *sine lucis hiatu* dubites hercle prioribusne adiungendum sit ita ut nullo lucis hiatu perpetuatam noctem intellegas an posterioribus ut nullo intermisso diei tempore flere coniux mortuum dicatur. at *puto*, nisi quid super additum erat ad *defleo*, ibi loci ineptum

## 425

Hic iacet Helpidius fatis extinctus iniquis
egregius iuuenis, causarum orator honestus.

CIL. VI 9241 ex schedis, Gruter 652, 3. AL. Burmanni IV 6, Meyeri 1148 Romae sequitur *qui uixit ann. XXX*

1 *Heluidius* Metellus, *Helpidius* testes alii ac boni. certe ad Heluidium Priscum a Domitiano occisum carmen non debebat referri 2 cf. CIL. V 6343 b quas Mediolanii Bourquelot uiderat epigrammatis metrici reliquias sic incipientes *hic iu]uenis clarus*...

## 426

Ille ego qui quondam prae[tor] paucisque diebus
praetextatus agri iudex finisque regendi
Iustitiam colui matremq[ue] aequaliter ambas,
hic sum quem cernis nunc Cassius Agrippinus.

CIL. VI 1372 descr. Henzen. AL. Burmanni IV 32, Meyeri 1183 Romae in museo Vaticano

1 principium idem cum prooemio Aeneidis ficto ante Nisum *praetor* Burmannus suppleuit add. tom. II p. 681. finium regundorum actiones iudicabant arbitri, Mommsenus dubitat an colligi e carmine possit eam iuris dictionem imperatoria aetate a praetore aliquo seorsum esse exercitam, PKrueger mandatam ad tempus ab senatu curam putat

3 *partesque* coniectauit Doruillius

## 427

Ille ego Pannoniis quondam notissimus oris,

inter mille uiros primus fortisque Batauos
Adriano potui qui iudice uasta profundi
aequora Danuuii cunctis transnare sub armis,
emissumque arcu dum pendet in aëre telum
ac redit, ex alia fixi fregique sagitta,
quem neque Romanus potuit nec barbarus umquam
non iaculo miles, non arcu uincere Parthus,
hic situs hoc memori saxo mea facta sacraui.
uiderit anne aliquis post me mea gesta sequatur:
exemplo mihi sum, primus qui talia gessi.

Rossi inscr. christ. Rom. II 260, 2 ex florilegio codicum Valentianensis saec. IX Montepessulani saec. XII Parisini saec. XIII in quo loci indicium nullum est, CIL. III 3676. AL. Burmanni uol. I p. 730 Meyeri 209 Riesii 660. nefas tamen mihi erat spectatissimum in prato epigraphico florem praeterire Sorani nomen praescriptum in codicibus recentioribus (*epitaphium Sorani militis* Montep. *uersus eiusdem* Hadriani *de quodam milite Sorano* Paris.) ueri simile est ad illos usque peruenisse ex ipso titulo sepulcrali quem uiuo Hadriano scriptum esse aut breui post mortem eius patet. memorat Dio Xiph. LXIX 9 milites ab Hadriano tam bene exercitos ὥστε καὶ τὸ ἱππικὸν τῶν καλουμένων Βατάουων τὸν Ἴστρον μετὰ τῶν ὅπλων διενήξαντο, Tacitus pridem suetos Batauos item tranare Rhenum, uide Mommsenum CIL.

2 i. fortesque. non praefectum cohortis miliariae Batauorum intellego sed fortissimum 6 *ex alto* coni. Schrader *sagittas* Val. primum 10 *mea facta* CIL. ex interpolatis

## 428

A male Parcarum dura de lege sororum
raptus in hís iaceo telluris sedibus atrae,
bís septem minus ante dies quam quinque per orbes
solis eoigenae complerem paruolus annos,
nomine Longinius, praenomine Gaius olim,
cui Proculus cognomen erat, nunc umbra nec umbra
subter humum positus mortis tegor ecce sepulchro.

nec minus et contra genetricis fratre creatus —
quattuor hic annis exs quadraginta diebus
maior in aeternam mersit sua lumina noctem —
hic meus ut frater Stabiano litore mecum
conditur, in tenebris Acherontis labitur undis.
nunc tibi ne graue sit, felix quicumque uiator,
dicere: si sapiunt aliquid post funera Manes,
Antoni et Proculi molliter ossa cubent.

CIL. X 8131 uidit Mommsen Stabiis. subscriptum *C. Longinius Priscus pater trierarc(hus) cl(assis) pr(aetoriae) Mis(enensis) et Licinia Procilla mater filio dulcissimo* aeui Hadriani

3 satis erat *minus* aut *ante* 4 *eoigena* nouum 8 *contra* me positus 12 *conditur* lapicida, *conditus* fortasse poeta dederat 14 cf. supra 179 180

## 429

Quis quis es, en hospes quaeso lege — seic bene uiuas —
quae fuerim quoue in spatio mors me inuida traxit.
uixi ego bis denos annos tres atque seimitum.
coniugis opsequio semper placuisse iuabat.
fatorum cursum properans me orbauit ab illo,
seic tamen ut pignus dederim pro corpore corpus.
filius est nobeis natus, quem Iuppiter altus
diligat et natos iubeat generare futuros.
tu qui legeisti, ne sit graue dicere, quaeso,
Crispinae ut nullum terrae sit pondus grauatum.

IohSchmidt ephem. epigraph. VII 521 uidit Purgold Caesareae in Mauretania rep. tabula marmorea. boni uersus, sententiae ac uoces priscae, Iubae aetati adsignarem nisi dehortaretur uitium ad 9 memoratum, neutiquam posterius Frontone carmen puto

3 *seimitum* pro semato semisse accipio, cf. unitus unatus, artitus artatus al. corripitur uocalis quasi in *selibra*. [illegible]nus probabile est nihil dici nisi *simul*, quippe cum nihil

differat ab *simitu* 5 *cursum* ad similitudinem curriculi uel itineris pro *cursus* 9 et 10 *sic* lapis pro *sit*, memorabile corruptelae Africanae specimen cf. CIL. VIII 373 *macri piae*, 3521 *Lepcitana*, 654 *Aucronia*, 9048 *ticulos?* adde etiam uolgaria ista *ueclus sicla capiclum*

## 430

Hic iacet exanimum dilectae corpus alumnae,
quam Parcae insontem merserunt funere acerbo —
nondum etenim uitae decimum compleuerat annum —
et mihi crudeles tristem fecere senectam.
namque ego te semper, mea alumna Asiatica, quaeram
adsidueque tuos uoltus fingam mihi merens
et solamen erit quod te iam iamque uidebo,
cum uita functus iungar tis umbra figuris.

CIL. XI 3771 descr. Bormann, Or. 4847. AL. Meyeri 1535 Careis inter Romam et Caere rep. iam Romae in uilla Albania in cippo marmoreo litteris bonis recentioris aetatis praescriptum *d. M. Terentiae T. f. Asiaticae P. Terentius Quietus alumn(ae)*

2 clausula expressa ex V. Aen. VI 429 XI 28 6 i. maerens 8 *tis* est tuis, non tui (Seruius com. Donati p. 502 K.). figuras mortuorum Lucretius et Vergilius uocarunt, nec mirum unius hominis post mortem dici figuras

## 431

Tu, pia tu mater cineres operire mementó.
saepius in nati nomen clamato iacentis
uerba meo cineri saltem gratissima dona.

CIL. VI 15876 descr. Bormann ediditque inscr. lat. nou. p. 6 Romae in uilla Pamfilia in marmore ornato protomis pueri et mulieris. litterae deteriores praecedit *d. M. L. Clybenio Augustali, uix(it) an. XXII m. VI d. IX, Caelia Chloe mater pientissimo filio fecit* uersus boni, nam *o* corripi in *clamato* primo Chr. saeculo coepta est, sermo satis tortus. *saltem* uersu 3 non hoc ualet ut si non alia dona offerantur, acclamationes mortuo gratae contingant, sed ut mortuo saltem, cum non liceat uiuo

## 432

Vota superuacua fletusque et numina diuum
naturae leges fatorumque arguit ordo.
spreuisti patrem matremque, miserrime nate,
Elysios campos habitans et prata ueatum.

CIL. III 406 Thyatiris Lydiae praecedit graecus titulus (CIG. 3513) scriptus Xenoni et Primo filiis et Valerio Valerii f. grammatico Romano ann. XXIII aut supra 2 *arcuit* traditur. nihil prosunt uota fletus di aduersus naturae leges fatorumque ordinem 4 i. beatorum

## 433

. . . . . . . . .
gaudia sed] dam[nis non per]uia quaerite nostris.
quae nuper flebat uicinum amplexa sepulchrum
post thalami infausti taedas cupidosq. hymenaeos
intra quinque tori menses uiduata marito,
hic Sotira iacet, d[ur]i solacia casus
Augustale suo capiens post fata recepto,
si liceat saltem post tam crudelia damna
se]dibus aeternis sensus [refoue]re piorum.
nam summa] fuit ista fi[de, summa p]robitat[e
. . . . . . . . .

Renier inscr. Alg. 378, CIL. VIII 4071 contulit Wilmanns Lambaese hexametri binos in lapide uersus implent. prius hemistichium uersus 1 et posterius u. 9 nimis mutilata, in illo *dam-* satis certum habeo propter u. 7 6 *capiens* Wilm. *cupiens* Ren. Vergili commonet Hense Aen. VI 377 *cape . . duri solacia casus*

## 434

Tu pede qui stricto uadis per semita, uiator,
siste rogo titulumque meum ne spreueris oro.
bis quinos annos mensesque duos, duo soles
ad superos feci tenere nutritus, amatus.

dogmata Pythagorae sensi studiumque sophorum
et libros legi, legi pia carmina Homeri
siue quot Euclides abaco praescripta tulisset.
delicias habui pariter lususque procaces.
haec Hilarus mihi contulerat pater, ipse patronus,
si non infelix contraria fata habuissem.
nunc uero infernas sedes Acherontis ad undas
tetraque Tartarei per sidera tendo profundi.
effugi tumidam uitam. spes, forma ualete:
nil mihi uobiscum est, alios deludite quaeso.
haec domus aeterna est, hic sum situs, hic ero semper.

Gruter 950, 7 Or. 1174, correxit Henzen Or. p. 124 ex actis inst. arch. 1831 p. 49. AL. Burmanni IV 344, Meyeri 189 Pisauri praescriptum *d. M. Petronii Antigenidis*, seruus igitur post mortem quasi liber uocatus

1 *senta* plerique. *semita* neutrum ut ἡμιόδιον (gl. Philox.)? id pro re nata esse uidetur adscitum, cum uersus *rura* sim. postularet 11 clausula Vergiliana Siliana 12 expectamus *per litora* aut *ad sidera tendo*. nescio quid utilitatis habeat *persidere* a Wakefieldo propositum, *per limina* Burmannus. si uera est scriptura, noctem ducentium superorum cum inferis confusionem habemus 13 cf. 409, 8 *excessi, spes et fortuna ualete.* AP. IX 49 incerti poetae Ἐλπὶς καὶ σύ, Τύχη, μέγα χαίρετε· τὸν λιμέν' εὗρον. οὐδὲν ἐμοὶ χὑμῖν, παίζετε τοὺς μετ' ἐμέ. addit Hense epitaphium Senecae AL. 667 R.

## 435

Hi sancte coluere deos uixe[reque honeste,
post obitum Elysios [ut] possent [uisere campos.

CIL. VI 12877, codex Vatic. 5241. AL. Burmanni IV 26, Meyeri 1462 fuit Romae. fracto lapide praescriptum non legebatur nisi unum nomen *L. Auianius Did[ymus?*

1 *uixere probati* Bonada, *beati* Burmannus 2 *cernere campos* uel *uisere* Burmannus suppleuit

## 436

Iam datus est finis uitae, iam paussa malorum

Vobis quas habet hoc gnatam matremq. sepulcrum
Litore Phocaico pelagí uí exanimatas
Illíc, unde Tagus et nobile flumen Hiberus
Vorsum ortus uorsum occasus fluit alter et alter,
Stagna sub Oceaní Tagus et Tyrrhenica Hiberus:
Síc etenim duxere ollim prímordia Parcae
Et neuere super uobís uítalia fíla,
Cum prímum Lucína daret lucemq. animamque,
Vt uítae díuersa dies foret unaque letí.
Nobis porro alia est tríno de nemine fatí
Dicta dies letí, quam propagare suopte
Vísum ollís tacito arbitrio cum lege perenní,
Sistí quae cunctos iubet ad uadimonia mortis.

CIL. VI 20674, Gruter 690, 4 et 5 uidit Smetius. AL. Burmanni IV 230, Meyeri 1336 Romae fuit in latere dextro urnae marmoreae duplicis permagnae cuius antica pars etiamnum extat Parisiis et habet sculpta Amoris et Tyches insignia, sub his scriptum *d. M. Iuliae Secundae fíliae, Corneliae Tyches uxoris*, porro sub filiae effigie *et fórma singulari et móribus piissimis doctrínaq. super legítimam sexus suí aetatem praestantissimae quae uíxit annís XI mens. VIIII d. XX*, sub effigie uxoris *et incomparabilis erga marítum adfectus sanctitatisque et eximiae erga líberos pietatis, quae uíxit annis XXXVIIII mens. IIII d. VII, ex is mecum ann. XI.* in medio carmine post uersum 7 stantis aselli aliusue quadrupedis simulacrum interiectum erat. persaepe adhibita est *i* longa, paene nusquam falso

3 Massilia Gades aut Carteiam nauigantes circum oras Hispaniae perierant 7 *ollim* scriptura fortasse unica cum aliis quibusdam uocabulis (*ollis* 13) quaesitum antiquitatis colorem prae se fert 11 *numine* Sabinus, uolgo. *nemen* νῆμα alias non uidetur legi. trinum id appellatur non tam propter tres Parcas quam quod suum et uxoris et filiae i. tria stamina uitae Secundus comprehendit

## 437

Liber nunc curis fuerim qui, respice lector.

Notus in urbe sacra uendenda pelle caprina,
Exhibui merces popularibus usibus aptas,
Rara fides cuius laudata est semper ubique.
Vita ueata fuit, struxi mihi marmora, feci
Secure, solui semper fiscalia manceps,
In cunctis simplex contractibus, omnibus aequus
Vt potui, nec non subueni saepe petenti,
Semper honorificus, semper communis amicis.
Maior ad[huc] hic laudis honor, potior quoque cunctis,
Ipse meis quod constitui tutamina membris
Talia, que feci non tam mihi prouidus uni,
Heredum quoque cura fuit. tenet omnia secum,
Re propria quicumque iacet. me fama loquetur:
Exemplum laudis uixi dum uita manebat,
Sollicitus multis requiem feci quoque multis.

Fabretti 634, 290 CIL. IX 4796 ex schedis, nam uidetur periisse. AL. Burmanni IV 322, Meyeri 1412 Fori Noui (Magliano) in Sabinis praescriptum *d. M. is cuius per capita uersorum nomen declaratur, fecit se uibus sibi et suis omnibus libertis libertabusque posterisque eorum.* subscriptum *L. Nerusius Mithres*

3 *exibui* pars auctorum 5 *feci* apographa, *fecit* unum eorum. noli mutare *tecti*, nam *feci secure* est pro egi, uixi 10 *adhuc hic* scripsi: *adhic* traditur unde *ad hic* aut *adhuc stat* effecerunt emendantes 11 *tumulamina* Fabr. 12 *que* unum apogr. *qui* plurima. 'tam amplum quam uides sepulcrum', ne coniungas *taliaque* 14 *quicunque facit* pars exemplarium 15 *dum u. manebat* ter V. Aen. V et VI

## 438

Aspice praeteriens mo[numentum et perlege uersus,
Vt noscas fuerit quantus . . .
De paruis rebus censum . . .
Et patriae clarum de[cus . . .
Natus at eloquium . . . .

Tot titulis functus . . . . .
Iam non sentit on[us . . . . .

Allmer inscriptions de Vienne III p. 34 n. 374 qui uersum 3 omisit, CIL. XII 1981, uiderat lapidem Viennae descripseratque Chorier subscriptum *Q. Luttius Valerius.. | ..uus ponend[um cur.* fortasse *propinq]uus*, nam *Audenti* nomen ex acrostichide conligitur genetiuo prolatum opinor, non datiuo
3 scilicet *censum sibi opesq. parauit*

## 439

Ver tibi contribuat sua munera florea grata
Et tibi grata comis nutet aestiua uoluptas
Reddat et autumnus Bacchi tibi munera semper
Ac leue hiberni tempus tellure dicetur.

Gruter 804, 5, descripsit Bormann edriditque inter inscr. Sassinates nr. 58 (in libro saeculari gymn. Leucoph. Berolin. a. 1874 p. 375). AL. Burmanni IV 179, Meyeri 1301 prope Sassinam in cippo marmoreo. praescripta *d. M. Marcanae C. f. Verae T. Caesius Lysimachus coniugi sanctissimae et sibi uiuos posuit.* fugit plerosque acrostichis
4 *lene* Sirmondus. sed *leue* solita formula *sit tibi terra leuis* commendauerat et *h* durius enuntiata patiebatur non coire uocales. *hibernum* pro hieme ut in linguis Romanensibus: leuis mortuae a tellure et in tellure hiems detur

## 440

Heu simul hic nata et genetrix functaeq. sitaeq.
ac tris pro multis orbant matremq. uirumq.
et soceros et auos patresq. duos patruumq.,
germanis quoniam materq. et filia nuptae.
uerum filia cum parua praerepta puella
functa die quo nupta, sed annis nupta duobus.

CIL. III 4346 descr. Mommsen Brigetione repertum in Pannonia superiore inlatum museo Pestinensi
2 griphum hoc modo explica: A et filia eius C nupse-

rant duobus fratribus B et D, CD pepererant puellam E. defunctae sunt C et E, supersunt ABD et lugent *tris pro multis, matrem* enim mortuae habes A *uirumque* D *et* uiri *soceros* AB *et* puellae *auos* AB *patresque duos* BD *patruumque* B quoniam B et D fratres fuere. ergo quae uersu 1 *nata et genetrix*, eaedem u. 5 *filia cum puella* uocantur, quae *filia* 4 et 5, eadem *genetrix* 1 est. licet conferre CIL. III 3551 *hic quescunt duas matres duas filias, numero tres faciunt*

## 441

Innocuus Aper ecce iaces non uirginis ira,
nec Meleager | atrox perfodit uíscera ferro:
mors tacita obrepsit subito fecitq. | ruínam
quae tibi crescentí rapuit iuueníle figuram.

CIL. VI 1975 descripsit Henzen. AL. Burmanni IV 19a, Meyeri 1171 in museo Capitolino. ara marmorea est in qua media iuuenis stat togatus, adstat huic a dextra genius, inter utrumque aper iacet. insuntque praeterea capsulae chartarumque et decempedae signa. sub iuuenis figura carmen legitur, denique in ima ara hic titulus *T. Statílio Vol. Apro mensorí aedificior. uíxit ann. XXII m. VIII d. XV. T. Statílius Vol. Proculus accensus uelatus et Argentaria Eutychia parentes fílio optumo et Orcíuiae Anthidí uxorí eius sibíq. et suís líbertís líbertabus posterísque eorum.* semper *i* longa scripta ex lege artis

1 *uirginis ira* clausula V. Aen. II 413, cf. Ou. met. VIII 279 (*acto per uiscera ferro* clausula ibid. 532)

2 memorabilis paeonica *Meleager* nominis mensura. nam *Meleagrus* potest paeon, *Meleager* proceleusmaticus debet fieri 4 i. iuuenilem

## 442

Híc íacet exanimis tumulis Aelia Sabina
cum sua nata simul, fetú quem procreat ípsa.
o Fortuna, fidem quantam mutastí maligne:
quem genuít genetrix secum tenet in lare Dítís.

CIL. VI 10971, Gruter 665, 8 a Smetio. AL. Burmanni IV 70, Meyeri 1214 Romae in urna aut sarcophago, periit praecedunt notae utrique linguae aptatae *d. M.*

θ(εοῖς) κ(αταχθονίοις) et graeci hexametri quattuor (Kaibel epigr. 680) quibus Sabina annos nata XXVI cum filia matris sequaci sepulta dicitur

1 *his* Schraderus, cf. 430 *Aelia* media producta quemadmodum nomina similia *i* longa insignita in monumentis apparent multis 2 *tum* Meyerus uitium uitio redimens *quam* interpretor ut u. 4 et persaepe alias

4 *Ditis* primo casu Burmannus scriptum putauit, immo est secundo

## 443

Quisquis ades celeri gressu, precor, ito uiator,
ito procul et linque nefas, tibi dico, uiator:
parce oculis nec nostra uelis cognoscere fata,
sanguinea palla quae texit prodiga Clotho
et fauit rupisse suas quoque fila sorores
luctifica properante manu. iam siste uiator,
ne tibi sim penitus quaerenti causa doloris:
sede sub hac parua titulo paruoque tenetur
parua [ani]ma, dolor inmensus crudileque [fu]nus
orbatusque parens geminus, spes dura trienni
diraque sors leti. placet hoc, Fortuna, sepulchrum?

CIL. VI 10969 descr. Mommsen, Gudi 227, 4 qui litteraturam aetatis esse Commodianae dixit, Or. 4844. AL. Burmanni IV 272, Meyeri 1372 in ara sepulcrali, quam Aeliae Sabinae Aelius Trophimus et Longinia Sabina parentes fecerunt, Romae inuenta Panormum translata

3 *uellis* lapis 4 *prouida* Fabretti 238, 635
5 *fauit* uoluit et gauisa est. *expauit* coni. Schraderus

6 et sequentes in dextro latere qui sunt partim euanuere 7 V. Aen. IX 216 *neu matri .. sim causa doloris* comparat Hense 9 *anima* expleuit Gudius 11 a Lucano VIII 793 sumptum hemistichium esse *placet hoc* eqs. adnotauit Meyerus, ille continuat *dicere Pompei?*

## 444

Longus amor per(i)ít. direp|ta morte recept(a)
utinam nós | Fátus texisset utrósque.

Revue épigraphique du midi 1885 p. 137, 563 et p. 173

contulit Allmer Luguduni in cippo fastigiato litteris bonis praescriptum *d. M. et memoriae aet(ernae) Matiae Verae quae mecum uix(it) ann. XXXVI m. III d. X sine ulla animi laesione,* sequitur *Pusinnón(ius) Dubitátus coniug(i) incomparab. de qua nihil dolui nisi mortem, p(onendum) c(urauit) et sub ascia dedicauit*

1 *perit* lapis *dirempta* est *m. recepta* quasi morte obita interpretatur Mommsen. ego *direpta* aeque ac *recepta* pro ablatiuo habeo, totum comma praefultum uerbo optantis: coniuge quae abrepta est per mortem recepta utinam me simul cum illa fatum texisset. *direpta* rapta, ut CIL. III 6475 uel secundum codices in heptateucho Gallico Ios. 261 p. 166 Peiper *sunt direpta neci* (Vergilius *eripui leto*), contra raptam *recepta* cf. 433, 6, ἀπὸ κοινοῦ argute *morte. recept(us)* Allmer cui praestabat *recept(os)*. cf. Cir. 517 *uirgo . . morte recepta* 2 truncus uersus, potuit *coniuge nos utinam*

## 445

Hic sita est infans patri per saecula flenda,
quam raptam adsiduae mater maerore requirit,
grata blandit[iis] . . unaque
quales quisque sibi cupiat producere natos.
hanc annus X priuauit munere lucis.
casum quisque legat, fato male dicat iniquo.

CIL. II 2295 descr. Huebner, complures tamen litteras ut in detrito lapide non uidit, Muratori 1190, 5. AL. Burmanni IV 282, Meyeri 1379 Cordubae praescriptum *d. M. s. Melitine ann. VIIII m. VI dier. VIII,* subscriptum *s(it) t(ibi) t(erra) leuis: Carpophorus pater, Titilicuta mater filiae pientissimae*

1 in archetypo carmine fuit *situs*, tum 3 *gratus bl. carissimus omnib. unus* 2 i. adsidue, cf. 430, 6. *adsiduo* Hauptius correxit 3 lacuna lapidis nimis exigua quam ut hexametrum capere possit. *unaque talis* clausulam fecit Hauptius 5 *annis* legebatur ante Schraderum

## 446

Blandam te, pietas, mors inpia funere tristi
abstulit et dulcis rupit noua gaudia uite.
non licuit cupidos longum gaudere parentes.

Brambach inscr. Rhen. 412    in museo Coloniensi sequitur *Lupassius puer uix. an. I d. III*

1 *pietas* compellatur pro puero ipso pientissimo, ut apud Plautum *mea benignitas*, apud infimos *tua serenitas*   2 *uie* lapis   3 in *cupidos* correcta est *c* ex *p*

## 447

Bis bínos uix dum compleuerat annos
et nimium lato citius depulsus in antrost
nec licuit lumen fato superare parentes.
uenit iníqua dies et acerbae terminis hora,
ut titulum miserí lachrimís impleret acerbís.
uíuite felices superi quorum fortuna beatast.

Muratori 1282, 11, Cavedoni marmi Modenesi p. 282. AL. Burmanni IV 252, Meyeri 1354    Mutinae, olim Romae (CIL. XI 124* 4)    praecedit *Valeria Nouella mater, Hyparchus alumnus*, sequitur *Valeria Nouella mater haue et tu frater Hyparche*, denique *zetema: plenum et inanum*

1 *bis quinos* (ex Donio p. 353) *uitae nondum* Burmannus proposuit. cf. 398, 1   2 *lato* Cauedonius: *fato* Mur. *subito* aut *dicto citius* Burmannus. *antrum quo lati ducunt aditus* Verg. Aen. VI 42, capacem orcum et Ditis specus alii dicunt   3 *lumen* i. uita pueri non superauit parentes   4 *terminus horae* Mur. uolgo. termo termen hic in femininum genus transiit ut finis uel meta   6 Verg. Aen. III 493 *uiuite felices quibus est fortuna peracta iam sua* cf. Schraderi epist. crit. p. 72. *superi* detraxit Burmannus recte, sicut titulum Brigetione repertum claudit uersus idem *uiuite felices quibus est fortuna beata* ephem. epigr. II p. 425 n. 888, cf. etiam Moguntiacum supra 373 et alios

## 448

D. M. s. Iulia Firma sita tumulo,
quae commune torum seruauit casta mariti
et fidei plena pietate nobili uixit.
subrepta est oculis iuuenis fato dictante iniquo.
Mocimus Sabinae Augusti sororis lib. tabul(arius)
coiugi b(ene) m(erenti) f(ecit).

CIL. X 4763 descr. Mommsen. AL. Burmanni IV 169,

Meyeri 1472 Suessae Auruncae Commodi Aug. soror est Vibia Aurelia Sabina Marci filia
4 *iuuenis* dempsit AL.

## 449

Accomodata gerunt . . . . .
. . . praetextas stamina Serum
. . . . . . . .
aedificata tholis . . . . .

CIL. VI 1343, periit ad urbem in sepulcro Antii Lupi interfecti a Commodo, cuius memoria restituta a Pertinace sepulcrumque perfectum est ab adfinibus. titulum ipsum sequebantur carmina graecum et latinum quae testes antiquissimi legere non potuere. quae supra in quattuor diremi uersus, ita apud Henzenum disposita leguntur quasi trium in lapide uersuum principia fuerint

## 450

*A*

Tu ni sc[i]s quantis uita[m d]eduxerit annis,
a me non disces. titulu[s ti]bi talia dicat
uoci praepositus no[str]ae qui de super instat.
inde tibi si forte libe[t pe]rcurrere cuncta,
aspice, dicemus qu[anto se uert]ice moles
intulit in nubem [stellanti proxima] caelo,
ut soli data d . . . . . . us in u . .

*B*

. . . ni tan[t]u..coi . . .
. . . . et ..ui..nd..ia . .
. . . to uouet ..ei..eai.f . .
. . . et iure tenet iam ia[m . .
. . . inq. niuni...ssin . . .
. . . isq. tamen cae . . .

CIL. VIII 218, ex A iam non uidit nisi clausulas uer-

[illegible]uum. in B incertissimas litteras esse adnotauit editor
Cillii in prouincia Byzacena in mausoleo Petronii Fortunati qui centurionem se interfuisse expeditioni Parthicae a. 199 et [illegible] in diem operis perfecti agere annos LXXX [illegible] in titulo praeposito amplissimo. B fortasse de filio [illegible] sculptum cui parentes simul memoriam fe[illegible]

[illegible] traditur: *ni scis* Wilmanns, *noscas* Cather[illegible] 2 *taeia*, 3 *oui de* traditur 5 *ou..* [illegible] *celso uertice* Wilm. 6 *caput et quam pr.* [illegible] Wilm. 7 *in unum* suppl. W. potest *laurus in*[illegible] 8 infra *data* restabat etiam . . *noe*

## 451

Seruilia Irene reuerens pia casta pudica
bis quinos denos et sex prouecta per annos.
sit tibi terra leuis, cineres quoque flore tegantur.

Gruter 889, 2 (Or. 4834), schedae Henzeni. AL. Burmanni IV 157, Meyeri 1286 Romae post campum Florae praescriptum *d. M.* subscriptum *Chryses b. m.* φ (id est φῆκιτ)
1 *Seruilia* alias pes ionicus idem exitus 368, 1

## 452

. . par]um felix cum coniuge caro
. . m]eos morientes texit ocellos
. . . ui libens semperque rogaui
. . . . m suprema reliqui.

CIL. VI 30122 descr. Rossi tabula marmorea Romae effossa. praescriptum *d.*] *M.* subscriptum . . *inco*]*mparabili*
2 s. coniux tamen ipse meos oculos clausit et condidit me quod sperau libens, prolem cum oppeterem *suprema r.*?

## 453

Non grauis hic texit tumulus te, Punica uirgo,
Musarum amor et Charitum, Erasina, uoluptas.

CIL. III 4910 contulit Mommsen, Orelli 4857 Viruni

(Moederndorf) in Norico   hexametri singuli per quaternos uersus dispositi sunt. praescriptum sub protome puellae incuruatis litteris *d. M.*, subiectum *an*(*norum*) *XII*
1 *punica* lapis, *unica* Orellius neglexisse adnotans scriptorem uocalium synaloephas. potuit Erasina domo Africa esse, etiam Moesiae superioris fluuium pro Pinco Punicum dixere quidam (CIL. III pag. 1021 ad n. 6298). sed utroque ueri similius arbitror puellam significari saltatricem *Gaditanam* quam ceteri uocant (Friedlaender ad Martialis I 41, 12)
2 ex graecis epigrammatis in quibus Μούσαισι φίλα, Χαρίτων ἄνθος, similia frequentantur

## 454

Littera qui nosti, lege casum et d[ole puellae.
multi sarcophagum dicunt quod cons[umit artus,
set conclusa decens apibus domus ista [uocanda est.
o nefas indignum, iacet hic praecla[ra puella,
hoc plus quam dolor est, rapta est specios[a puella.
peruixit uirgo; ubi iam matura placebat,
nuptias indixit, gaudebant uota parentes.
uixit enim ann(os) XVII et menses VII diesque XVIII.
o felice patrem, qui non uidit tale dolorem.
heret et in fixo pectore uolnus Dionysiadi matri,
et iunctam secum Geron pater tenet ipse puellam.

CIL. XII 743 descr. Hirschfeld   Arelate litteris bonis saeculi II   praescriptum *Aeliae Aelia*[*nae*
1 *disce* proposuerat Egger qui supplementa pleraque praebuit, *dole* Mommsen. hoc aut *defle* uerum puto quamuis foedum ad metrum. certe *damna parentis* sim. fastidiit Dionysias, puto   2 melius tale *quod conspicis hospes*   5 suppl. Hirschfeld   7 gaudebant sponsalibus   8 pronuntiandum opinor *diesque decem octo*   10 V. Aen. IV 4 *haerent infixi pectore uoltus*. debuit omissis nominibus *nunc matri pectore uolnus*, 11 *secum genitor*

## 455

Vi]rginiae Marius Vitalis coniunx (centurio) leg(ionarius) | et Marius Nigidianus fil(ius) q(uaestor) matri e

lon ginquo adportatae et hic conditae: sex et | triginta ann(is) uixit inculpata maríto
ob|sequio raro, solo contenta maríto.

AugCastan Revue archéolog. 1890 Ian. p. 32 cum pictura sarcophagi Vesontione litterae uidentur esse saeculi II ineuntis, notae tamen centurionatus et quaesturae posterius tempus arguunt. clausulam hexametri excipit uersus integer

456

O quam dura tibi, [pig]uit, Fortuna, fateri,
q]uae te tam teneris annis sub Tartara misit.
denos uix passa est annos te cernere lucem.
qu]od si longa magis duxissent fila sorores,
aequius is[te l]apis complecteret ossa paterna.

CIL. III 2628, suppl. 9259, ex lapide correctum mihī misit Bormannus Salonis sequitur *si quis uero hunc sar*[*c*]*ofagum* [*ape*]*ruerit, inferre debebit fisc*[*o...a*]*uri pon*[*do*
1 *tibii.uit* lapis, *potuit* nimis latum esse, *fuit* nimis artum pro spatio adfirmat Borm. non datur ergo *doluit,* incredibile autem *iuuit* in fine *Pater*[*ne* legebatur prius
2 clausula Vergili Aen. VIII 563 al. 3 ante *denos* quod uidisse priores sibi uidebantur *r* litterae uestigium (unde *ter* Hirschfeldius suppleral inuitus) omisit Borm.
4 clausula Lucani cf. 443, 5 5 *complecto pro complector* antiqui apud Priscianum p. 393, 9

457

Tu quicumque legi[s ti]tulum nostrum nomenque requiris,
aspice quo fato raptus mihi spíritus or[e] est.
nonus ab incepto currebat mihi tem[po]ris annus,
dum subito incautus fratri succurrere tendo,
me rota sublapsum pressit prius . . .
et . . . . us mihi ui[ta] sub aur[as.

CIL. XI 4311, uidi ectypa Bormanni Interamnae.

praescriptum *d. M. L. Valerio Magno L. Valerius Euaristus et Mu[rri]a Ampliata [fili]o piissimo*
1 dele *nostrum* 3 dele *mihi* 5 *prius* incertum, potui legere aut posse mihi uidebar tantisper *p[arte]s ad...ndi*, non potui *praeceps* 6 *et parui* fortasse ectypa, requiro *et sparsast fugiens artus* uel *corpus*. ex istis Leo coniecit *pressit pectusq. repandit et per hians fugit corpus*

458

Hic si]tus est infa[ns Victor d]esertus ab annis,
inuidere] uiro tunc nomin[a ferre] decent[er.

CIL. VIII 1074 repertum Carthagine extat Lugduni Bat. praescriptum *d.*] *M.* [*s.* sententiam carminis informaui 1 cf. 467, 4 *annis uiduata tuis*

459

Bis ternos annos uix(it) et mensibus (quinque),
incrementa [negant] eius currentia fata.

CIL. VI 15897 ex Gudio 318, 9 Romae praecedit *diis Manibus. T. Cocceio Euhemero*
1 *uix* | *et mensibus V* | lapis uidetur habuisse. carmini quidem aptius *VIII* 2 uix potuit *tulere* i. abstulerunt

460

Hanc sedem longo placuit sacrare labori,
hanc requiem, fessos tandem qua conderet artus
Vlpius emeritis longaeui muneris annis.
ipse suo curam titulo dedit, ipse sepulcri
arbiter hospitium membris fatoque parauit.

CIL. III 1552, acta arch. epigr. Austriaca 1882 p. 118, contulit Domaszewski CIL. III suppl. 8001. AL. Burmanni IV 33, Meyeri 1184 ad Tibiscum Daciae. litteris bonae aetatis saec. II praescriptum *Publi Aeli Vlpi uet. ex dec(urione)*. ab utraque tituli parte anaglyptum signum uiri pedo innixi uel armati, secundum Domaszewskium a dextra puer habitu Phrygio. litterae aliquot iam perierunt
5 *paraui* lapis, ne *i* quidem nunc nisi dimidiatam habet

## 461

Suetrius Hermes hic situs est, cui Tertia coniunx
aram constituit digno meritoque marito,
cum quo concordem uitam multosque per annos
uixit et tenero casu(s) solata marito est,
de cuius fama multi cum laude locuntur,
quod fuerit cultor domini rerumque et amator.
tu qui . . . . . . . .

Fabretti 165, 300 Doni 2, 196 Henzeni schedae. AL. Burmanni IV 217, Meyeri 1325 quorum uterque christianam inscriptionem existimauit *domini* uocabulo (u. 6) deceptus. *d. M.* praescriptionem Donius tradidit  Romae in aedibus Cassinellis

3 *concordiam* Fabr. aliique (*cuncurdiam* Gudius ms.) ut *concordem* docto emendatori uideatur deberi, cf. CIL. VIII 8530 *cum omnibus concordius me uiuo feci* et nomen proprium *Concordius*  4 *uixit* spondei locum tenet. *heu* inseri uoluit Burmannus  *casus solata* conieci: *casusola* Gudius, *casusbta* Fabrettius (idem in margine et Donius quod uolgo receptum est *subtracta*), *casuco.....* Sponius. *coniuncta* Burmannus patruus, *spoliata* prius ego proposui

6 *uerique* Burmannus etsi *dominum* posse patronum esse non ignorauit  7 fracto lapide periere cetera. *tu quisquis legis haec mortalem te esse memento* Burmannus adscripsit

## 462

Hic sit[us est] . . i mu . . . prima iuuenta fuit . .
dum uarias cupit spec[ies] museo figere in alto
decidit et Hermas hoc nunc est pondere clausus
aeternasq. lacrimas reliquit Carpo parenti.

CIL. IX 6281 ex Accursio. AL. Burmanni IV 306, Meyeri 1494. genuinum titulum esse quem antea in suspicionem uocarat iam adfirmat Mommsenus  Beneuenti ut uidetur  subscriptum *qui uixit ann. XXI m. VIIII dieb. XX. Carpus coloniae* (*seruus*) *pater infelicissimus fec*(*it*)

1 quantum litterarum desit parum certum est. bini lapidis uersus singulos hexametros efficiunt, *hic—fuit* per tres uersus digesta sunt spatiosiore scriptura. fortasse *est*

*Hermas cu*]*i mu*[*searia ars et*] *prima i. f.* fortasse prima uerba extra numeros posita. post *fuit* punctum cernitur, ut breuem uoculam uelut *sed* insecutam esse credas 2 legendum *cupiit* opinor *museo* dependenti ad imaginem specus arte reddendam, ut ait Plinius XXXVI 154 3 *et*] *eti* complicitas Accurs. 4 ex tali *aeternum uolnus liquit lacrimasq. parenti*

## 463

Hic situs ille ego sum merulator Publius ipse,
quod uocitatus eram Baebius cognomine patris.
Roma mihi patria, nomen meu Primus in aeuom.
hos uersus fraterque soror tumuloque dicarunt,
qui pietate sua merito laudem posuere.

CIL. VI 13481 uiderat Gudius, Fabretti 418, 373. AL. Burmanni IV 40, Meyeri 1189 Romae inuentum in uinea supra carmen uiri iacentis imago fuit uerbaque *q. uix(it) ann. XXXX*, infra *P. Baebius P. f. Pal. Myrtilus et Pomponia Spica unico fratri dignissimo et pio fecerunt.* Myrtilus hic et Pomponiae Spica et Fortunalis *sarcophaga fecerunt* CIL. VI 13478

1 *sum* omisit Fabretti, addidit Gudius ms. 436, 2 *merulator* uocabulum ignotum. nomen proprium Meyerus esse statuit, signum Henzenus ei qui uocitatus erat *P. Baebius Primus.* Forcellinius in lexico meri potatorem significari commentus est propter Baebium nomen a bibendo deriuatum. ego nescio an organa aquarum ille fecerit conlato Vitruuio X 12, 4 qui *merularum aquae motu uoces* expressas commemorat, certe quidem negotium ut *piscator merkator* al. denotari arbitror 2 *quod*] explicatur cur ante scriptum sit *ipse*: nam patrium nomen Baebius fuit. nec persuasit mihi Henzenus peccasse quadratarium aut scriptorem ut qui uersum illum *Roma mihi patria* debuisset conlocare ante hunc *quod uocitatus* 3 *mansurum nomen in aeuom* Burmannus proposuerat, idem 4 *tumulo uersus fraterq. sororq.*, et hoc quidem scriptor cogitauit

## 464

Fata suum petiere diem: quí reddidit,
hic situs est Philadelphus.

θ(εοῖς) κ(αταχθονίοις) et graeci hexametri quattuor (Kaibel epigr. 680) quibus Sabina annos nata XXVI cum filia matris sequaci sepulta dicitur

1 *his* Schraderus, cf. 430   *Aelia* media producta quemadmodum nomina similia *i* longa insignita in monumentis apparent multis   2 *tum* Meyerus uitium uitio redimens   *quam* interpretor ut u. 4 et persaepe alias

4 *Ditis* primo casu Burmannus scriptum putauit, immo est secundo

## 443

Quisquis ades celeri gressu, precor, ito uiator,
ito procul et linque nefas, tibi dico, uiator:
parce oculis nec nostra uelis cognoscere fata,
sanguinea palla quae texit prodiga Clotho
et fauit rupisse suas quoque fila sorores
luctifica properante manu. iam siste uiator,
ne tibi sim penitus quaerenti causa doloris:
sede sub hac parua titulo paruoque tenetur
parua [ani]ma, dolor inmensus crudileque [fu]nus
orbatusque parens geminus, spes dura trienni
diraque sors leti. placet hoc, Fortuna, sepulchrum?

CIL. VI 10969 descr. Mommsen, Gudi 227, 4 qui litteraturam aetatis esse Commodianae dixit, Or. 4844. AL. Burmanni IV 272, Meyeri 1372   in ara sepulcrali, quam Aeliae Sabinae Aelius Trophimus et Longinia Sabina parentes fecerunt, Romae inuenta Panormum translata

3 *uellis* lapis   4 *prouida* Fabretti 238, 635   5 *fauit* uoluit et gauisa est. *expauit* coni. Schraderus

6 et sequentes in dextro latere qui sunt partim euanuere   7 V. Aen. IX 216 *neu matri .. sim causa doloris* comparat Hense   9 *anima* expleuit Gudius   11 a Lucano VIII 793 sumptum hemistichium esse *placet hoc* eqs. adnotauit Meyerus, ille continuat *dicere Pompei?*

## 444

Longus amor per(i)ít. direp|ta morte recept(a)
utinam nós | Fátus texisset utrósque.

Revue épigraphique du midi 1885 p. 137, 563 et p. 173

contulit Allmer Luguduni in cippo fastigiato litteris bonis praescriptum *d. M. et memoriae aet(ernae) Matiae Verae quae mecum uix(it) ann. XXXVI m. III d. X sine ulla animi laesione,* sequitur *Pusinnón(ius) Dubitátus coniug(i) incomparab. de qua nihil dolui nisi mortem, p(onendum) c(urauit) et sub ascia dedicauit*

1 *perit* lapis *dirempta* est *m. recepta* quasi morte obita interpretatur Mommsen. ego *direpta* aeque ac *recepta* pro ablatiuo habeo, totum comma praefultum uerbo optantis: coniuge quae abrepta est per mortem recepta utinam me simul cum illa fatum texisset. *direpta* rapta, ut CIL. III 6475 uel secundum codices in heptateucho Gallico Ios. 261 p. 166 Peiper *sunt direpta neci* (Vergilius *eripui leto*), contra raptam *recepta* cf. 433, 6, ἀπὸ κοινοῦ argute *morte. recept(us)* Allmer cui praestabat *recept(os).* cf. Cir. 517 *uirgo .. morte recepta* 2 truncus uersus, potuit *coniuge nos utinam*

445

Hic sita est infans patri per saecula flenda,
quam raptam adsiduae mater maerore requirit,
grata blandit[iis] . . unaque
quales quisque sibi cupiat producere natos.
hanc annus X priuauit munere lucis.
casum quisque legat, fato male dicat iniquo.

CIL. II 2295 descr. Huebner, complures tamen litteras ut in detrito lapide non uidit, Muratori 1190, 5. AL. Burmanni IV 282, Meyeri 1379 Cordubae praescriptum *d. M. s. Melitine ann. VIIII m. VI dier. VIII,* subscriptum *s(it) t(ibi) t(erra) leuis: Carpophorus pater, Titilicuta mater filiae pientissimae*

1 in archetypo carmine fuit *situs*, tum 3 *gratus bl. carissimus omnib. unus* 2 i. adsidue, cf. 430, 6. *adsiduo* Hauptius correxit 3 lacuna lapidis nimis exigua quam ut hexametrum capere possit. *unaque talis* clausulam fecit Hauptius 5 *annis* legebatur ante Schraderum

446

Blandam te, pietas, mors inpia funere tristi
abstulit et dulcis rupit noua gaudia uite.
non licuit cupidos longum gaudere parentes.

Brambach inscr. Rhen. 412 in museo Coloniensi sequitur *Lupassius puer uix. an. I d. III*

1 *pietas* compellatur pro puero ipso pientissimo, ut apud Plautum *mea benignitas*, apud infimos *tua serenitas*

2 *uie* lapis 3 in *cupidos* correcta est *c* ex *p*

447

Bis bínos uix dum compleuerat annos
et nimium lato citius depulsus in antrost
nec licuit lumen fato superare parentes.
uenit iníqua dies et acerbae terminis hora,
ut titulum miserí lachrimís impleret acerbís.
uíuite felices superi quorum fortuna beatast.

Muratori 1282, 11, Cavedoni marmi Modenesi p. 282. AL. Burmanni IV 252, Meyeri 1354 Mutinae, olim Romae (CIL. XI 124* 4) praecedit *Valeria Nouella mater, Hyparchus alumnus*, sequitur *Valeria Nouella mater haue et tu frater Hyparche*, denique *zetema: plenum et inanum*

1 *bis quinos* (ex Donio p. 353) *uitae nondum* Burmannus proposuit. cf. 398, 1 2 *lato* Cauedonius: *fato* Mur. *subito* aut *dicto citius* Burmannus. *antrum quo lati ducunt aditus* Verg. Aen. VI 42, capacem orcum et Ditis specus alii dicunt 3 *lumen* i. uita pueri non superauit parentes

4 *terminus horae* Mur. uolgo. termo termen hic in femininum genus transiit ut finis uel meta 6 Verg. Aen. III 493 *uiuite felices quibus est fortuna peracta iam sua* cf. Schraderi epist. crit. p. 72. *superi* detraxit Burmannus recte, sicut titulum Brigetione repertum claudit uersus idem *uiuite felices quibus est fortuna beata* ephem. epigr. II p. 425 n. 888, cf. etiam Moguntiacum supra 373 et alios

448

D. M. s. Iulia Firma sita tumulo,
quae commune torum seruauit casta mariti
et fidei plena pietate nobili uixit.
subrepta est oculis iuuenis fato dictante iniquo.
Mocimus Sabinac Augusti sororis lib. tabul(arius)
coiugi b(ene) m(erenti) f(ecit).

CIL. X 4763 descr. Mommsen. AL. Burmanni IV 169,

Meyeri 1472 Suessae Auruncae Commodi Aug. soror est Vibia Aurelia Sabina Marci filia
4 *iuuenis* dempsit AL.

449

Accomodata gerunt . . . .
. . . praetextas stamina Serum
. . . . . . .
aedificata tholis . . . .

CIL. VI 1343, periit ad urbem in sepulcro Antii Lupi interfecti a Commodo, cuius memoria restituta a Pertinace sepulcrumque perfectum est ab adfinibus. titulum ipsum sequebantur carmina graecum et latinum quae testes antiquissimi legere non potuere. quae supra in quattuor diremi uersus, ita apud Henzenum disposita leguntur quasi trium in lapide uersuum principia fuerint

450

*A*

Tu ni sc[i]s quantis uita[m d]eduxerit annis,
a me non disces. titulu[s ti]bi talia dicat
uoci praepositus no[str]ae qui de super instat.
inde tibi si forte libe[t pe]rcurrere cuncta,
aspice, dicemus qu[anto se uert]ice moles
intulit in nubem [stellanti proxima] caelo,
ut soli data d . . . . . us in u . .

*B*

. . . ni tan[t]u..coi . . .
. . . . et ..ui..nd..ia . .
. . . to uouet ..ei..eai.f . .
. . . et iure tenet iam ia[m . .
. . . inq. niuni...ssin . . .
. . . isq. tamen cae . . .

CIL. VIII 218, ex A iam non uidit nisi clausulas u

suum, in B incertissimas litteras esse adnotauit editor

Cillii in prouincia Byzacena in mausoleo Petronii Fortunati qui centurionem se interfuisse expeditioni Parthicae a. 199 et tum in diem operis perfecti agere annos LXXX testatur in titulo praeposito amplissimo. B fortasse de filio item centurione scriptum cui parentes simul memoriam fecerunt

A 1 *niscas* traditur: *ni scis* Wilmanns, *noscas* Catherwood. an *ni stas?* 2 *taeia*, 3 *oui de* traditur 5 *ou..* traditur: *quam celso uertice* Wilm. 6 *caput et quam pr.* suppl. Wilm. 7 *in unum* suppl. W. potest *laurus inumbrat* 8 infra *data* restabat etiam ..*noe*

## 451

Seruilia Irene reuerens pia casta pudica
bis quinos denos et sex prouecta per annos.
sit tibi terra leuis, cineres quoque flore tegantur.

Gruter 889, 2 (Or. 4834), schedae Henzeni. AL. Burmanni IV 157, Meyeri 1286 Romae post campum Florae praescriptum *d. M.* subscriptum *Chryses b. m.* φ (id est φῆκιτ)

1 *Seruilia* alias pes ionicus idem exitus 368, 1

## 452

. . par]um felix cum coniuge caro
. . m]eos morientes texit ocellos
. . . ui libens semperque rogaui
. . . . m supprema reliqui.

CIL. VI 30122 descr. Rossi tabula marmorea Romae effossa. praescriptum *d.*] *M.* subscriptum . . *inco*]*mparabili*

2 s. coniux tamen ipse meos oculos clausit et condidit me quod speraui libens, prolem cum oppeterem *suprema r.?*

## 453

Non grauis hic texit tumulus te, Punica uirgo,
Musarum amor et Charitum, Erasina, uoluptas.

CIL. III 4910 contulit Mommsen, Orelli 4857 Viruni

(Moederndorf) in Norico hexametri singuli per quaternos uersus dispositi sunt. praescriptum sub protome puellae incuruatis litteris *d. M.*, subiectum *an(norum) XII*
1 *punica* lapis, *unica* Orellius neglexisse adnotans scriptorem uocalium synaloephas. potuit Erasina domo Africa esse, etiam Moesiae superioris fluuium pro Pinco Punicum dixere quidam (CIL. III pag. 1021 ad n. 6298). sed utroque ueri similius arbitror puellam significari saltatricem *Gaditanam* quam ceteri uocant (Friedlaender ad Martialis I 41, 12)
2 ex graecis epigrammatis in quibus Μούσαισι φίλα, Χαρίτων ἄνθος, similia frequentantur

## 454

Littera qui nosti, lege casum et d[ole puellae.
multi sarcophagum dicunt quod cons[umit artus,
set conclusa decens apibus domus ista [uocanda est.
o nefas indignum, iacet hic praecla[ra puella,
hoc plus quam dolor est, rapta est specios[a puella.
peruixit uirgo; ubi iam matura placebat,
nuptias indixit, gaudebant uota parentes.
uixit enim ann(os) XVII et menses VII diesque XVIII.
o felice patrem, qui non uidit tale dolorem.
heret et in fixo pectore uolnus Dionysiadi matri,
et iunctam secum Geron pater tenet ipse puellam.

CIL. XII 743 descr. Hirschfeld Arelate litteris bonis saeculi II praescriptum *Aeliae Aelia[nae*
1 *disce* proposuerat Egger qui supplementa pleraque praebuit, *dole* Mommsen. hoc aut *defle* uerum puto quamuis foedum ad metrum. certe *damna parentis* sim. fastidiit Dionysias, puto 2 melius tale *quod conspicis hospes* 5 suppl. Hirschfeld 7 gaudebant sponsalibus 8 pronuntiandum opinor *diesque decem octo*
10 V. Aen. IV 4 *haerent infixi pectore uoltus.* debuit omissis nominibus *nunc matri pectore uolnus*, 11 *secum genitor*

## 455

Vi]rginiae Marius Vitalis coniunx (centurio) leg(ionarius) | et Marius Nigidianus fil(ius) q(uaestor) matri e

lon|ginquo adportatae et híc conditae: sex et | triginta
ann(is) uixit inculpata maríto
ob|sequio raro, solo contenta maríto.

AugCastan Revue archéolog. 1890 Ian. p. 32 cum pictura sarcophagi Vesontione litterae uidentur esse saeculi II ineuntis, notae tamen centurionatus et quaesturae posterius tempus arguunt. clausulam hexametri excipit uersus integer

## 456

O quam dura tibi, [pig]uit, Fortuna, fateri,
q]uae te tam teneris annis sub Tartara misit.
denos uix passa est annos te cernere lucem.
qu]od si longa magis duxissent fila sorores,
aequius is[te l]apis complecteret ossa paterna.

CIL. III 2628, suppl. 9259, ex lapide correctum mihi misit Bormannus Salonis sequitur *si quis uero hunc sar*[*c*]*ofagum* [*ape*]*ruerit, inferre debebit fisc*[*o...a*]*uri pan*[*do*

1 *tibii.uit* lapis, *potuit* nimis latum esse, *fuit* nimis artum pro spatio adfirmat Borm. non datur ergo *doluit,* incredibile autem *iuuit* in fine *Pater*[*ne* legebatur prius 2 clausula Vergili Aen. VIII 563 al. 3 ante *denos* quod uidisse priores sibi uidebantur *r* litterae uestigium (unde *ter* Hirschfeldius supplerat inuitus) omisit Borm. 4 clausula Lucani cf. 443, 5 5 *complecto pro complector* antiqui apud Priscianum p. 393, 9

## 457

Tu quicumque legi[s ti]tulum nostrum nomenque requiris,
aspice quo fato raptus mihi spíritus or[e] est.
nonus ab incepto currebat mihi tem[po]ris annus,
dum subito incautus fratri succurrere tendo,
me rota sublapsum pressit prius . . .
et . . . us mihi ui[ta] sub aur[as.

CIL. XI 4311, uidi ectypa Bormanni Interamnae.

praescriptum *d. M. L. Valerio Magno L. Valerius Euaristus et Mu[rri]a Ampliata [fili]o piissimo*

1 dele *nostrum* 3 dele *mihi* 5 *prius* incertum, potui legere aut posse mihi uidebar tantisper *p[arte]s ad...ndi*, non potui *praeceps* 6 *et parui* fortasse ectypa, requiro *et sparsast fugiens artus* uel *corpus*. ex istis Leo coniecit *pressit pectusq. repandit et per hians fugit corpus*

458

Hic si]tus est infa[ns Victor d]esertus ab annis,
inuidere] uiro tunc nomin[a ferre] decent[er.

CIL. VIII 1074 repertum Carthagine extat Lugduni Bat. praescriptum *d.] M. [s.* sententiam carminis informaui 1 cf. 467, 4 *annis uiduata tuis*

459

Bis ternos annos uix(it) et mensibus (quinque),
incrementa [negant] eius currentia fata.

CIL. VI 15897 ex Gudio 318, 9 Romae praecedit *diis Manibus. T. Cocceio Euhemero*

1 *uix* | *et mensibus V* | lapis uidetur habuisse. carmini quidem aptius *VIII* 2 uix potuit *tulere* i. abstulerunt

460

Hanc sedem longo placuit sacrare labori,
hanc requiem, fessos tandem qua conderet artus
Vlpius emeritis longaeui muneris annis.
ipse suo curam titulo dedit, ipse sepulcri
arbiter hospitium membris fatoque parauit.

CIL. III 1552, acta arch. epigr. Austriaca 1882 p. 118, contulit Domaszewski CIL. III suppl. 8001. AL. Burmanni IV 33, Meyeri 1184 ad Tibiscum Daciae. litteris bonae aetatis saec. II praescriptum *Publi Aeli Vlpi uet. ex dec(urione)*. ab utraque tituli parte anaglyptum signum uiri pedo innixi uel armati, secundum Domaszewskium a dextra puer habitu Phrygio. litterae aliquot iam perierunt

5 *paraui* lapis, ne *i* quidem nunc nisi dimidiatam habet

## 461

Suetrius Hermes hic situs est, cui Tertia coniunx
aram constituit digno meritoque marito,
cum quo concordem uitam multosque per annos
uixit et tenero casu(s) solata marito est,
de cuius fama multi cum laude locuntur,
quod fuerit cultor domini rerumque et amator.
tu qui . . . . . . . .

Fabretti 165, 300 Doni 2, 196 Henzeni schedae. AL. Burmanni IV 217, Meyeri 1325 quorum uterque christianam inscriptionem existimauit *domini* uocabulo (u. 6) deceptus. *d. M.* praescriptionem Donius tradidit Romae in aedibus Cassinellis

3 *concordiam* Fabr. aliique (*cuncurdiam* Gudius ms.) ut *concordem* docto emendatori uideatur deberi, cf. CIL. VIII 8530 *cum omnibus concordius me uiuo feci* et nomen proprium *Concordius* 4 *uixit* spondei locum tenet. *heu* inseri uoluit Burmannus *casus solata* conieci: *casusola* Gudius, *casusbta* Fabrettius (idem in margine et Donius quod uolgo receptum est *subtracta*), *casuco.....* Sponius. *coniuncta* Burmannus patruus, *spoliata* prius ego proposui 6 *uerique* Burmannus etsi *dominum* posse patronum esse non ignorauit 7 fracto lapide periere cetera. *tu quisquis legis haec mortalem te esse memento* Burmannus adscripsit

## 462

Hic sit[us est] . . i mu . . . prima iuuenta fuit . .
dum uarias cupit spec[ies] museo figere in alto
decidit et Hermas hoc nunc est pondere clausus
aeternasq. lacrimas reliquit Carpo parenti.

CIL. IX 6281 ex Accursio. AL. Burmanni IV 306, Meyeri 1494. genuinum titulum esse quem antea in suspicionem uocarat iam adfirmat Mommsenus Beneuenti ut uidetur subscriptum *qui uixit ann. XXI m. VIIII dieb. XX. Carpus coloniae* (*seruus*) *pater infelicissimus fec*(*it*)

1 quantum litterarum desit parum certum est. bini lapidis uersus singulos hexametros efficiunt, *hic—fuit* per tres uersus digesta sunt spatiosiore scriptura. fortasse *est*

*Hermas cu]i mu[searia ars et] prima i. f.* fortasse prima uerba extra numeros posita. post *fuit* punctum cernitur, ut breuem uoculam uelut *sed* insecutam esse credas 2 legendum *cupiit* opinor *museo* dependenti ad imaginem specus arte reddendam, ut ait Plinius XXXVI 154 3 *et*] *eti* complicitas Accurs. 4 ex tali *aeternum uolnus liquit lacrimasq. parenti*

## 463

Hic situs ille ego sum merulator Publius ipse,
quod uocitatus eram Baebius cognomine patris.
Roma mihi patria, nomen meu Primus in aeuom.
hos uersus fraterque soror tumuloque dicarunt,
qui pietate sua merito laudem posuere.

CIL. VI 13481 uiderat Gudius, Fabretti 418, 373. AL. Burmanni IV 40, Meyeri 1189 Romae inuentum in uinea supra carmen uiri iacentis imago fuit uerbaque *q. uix(it) ann. XXXX*, infra *P. Baebius P. f. Pal. Myrtilus et Pomponia Spica unico fratri dignissimo et pio fecerunt.* Myrtilus hic et Pomponiae Spica et Fortunalis *sarcophaga fecerunt* CIL. VI 13478

1 *sum* omisit Fabretti, addidit Gudius ms. 436, 2 *merulator* uocabulum ignotum. nomen proprium Meyerus esse statuit, signum Henzenus ei qui uocitatus erat *P. Baebius Primus.* Forcellinius in lexico meri potatorem significari commentus est propter Baebium nomen a bibendo deriuatum. ego nescio an organa aquarum ille fecerit conlato Vitruuio X 12, 4 qui *merularum aquae motu uoces* expressas commemorat, certe quidem negotium ut *piscator merkator* al. denotari arbitror 2 *quod*] explicatur cur ante scriptum sit *ipse*: nam patrium nomen Baebius fuit. nec persuasit mihi Henzenus peccasse quadratarium aut scriptorem ut qui uersum illum *Roma mihi patria* debuisset conlocare ante hunc *quod uocitatus* 3 *mansurum nomen in aeuom* Burmannus proposuerat, idem 4 *tumulo uersus fraterq. sororq.*, et hoc quidem scriptor cogitauit

## 464

Fata suum petiere diem: quí reddidit,
híc situs est Philadelphus.

CIL. X 1920 uidit Mommsen ex agro Puteolano inlatum museo Neapolitano continuatur *Philadelphus Sexsti Cerinthi dispens(ator) uixit ann. XXXV* uersus expletur sic *reddidit, hic est.* noli *diem* disiungere a praegressis, *hunc petii grandaeua diem?* Valerius Fl. VIII 150

465

*A*

Paulo siste gradum, iuuenis pie, quaeso, uiator,
ut mea per titulum noris sic inuida fata.
uno minus quam bis denos ego uixi per annos
integer innocuus semper pia mente probatus,
qui docili lusu iuuenum bene doctus harenis
pulcher et ille fui uariis circumdatus armis.
saepe feras lusi, medicus tamen is quoque uixi
et comes ursaris, comes his qui uictima sacris
caedere saepe solent et qui nouo tempore ueris
floribus intextis refouent simulacra deorum.
nomen si quaeris, titulus tibi uera fatetur:
Sex. Iul. Felicissimus.
Sex. Iulius Felix alumno incompara[bili et] Felicitas f[ilio?

*B*

Tu qui cumque legis titulum ferale sepulti,
qui fuerim, quae uota mihi, quae gloria, disce.

Bis denos uixi depletis mensibus annos
et uirtute potens et pulcher flore iuuentae
e]t qui praeferrer populi laudantis amore.
q]uit mea damna doles? fati non uincitur ordo.
re]s hominum sic sunt ut [cit]rea poma:
aut matur]a cadunt aut [immatura] leguntur.

CIL. XII 533 descr. Hirschfeld Aquis Sextiis in

cippo litteris bonis saeculi fere II exeuntis. uersus 1—13 in fronte leguntur, 14 15 in dextro, 16 ss. in sinistro latere

6 Pulchrum nomen defuncto fuisse putat Hirschf. conlato uersu 11, quem ego non spectare arbitror nisi ad nomen ipsi subscriptum u. 12. tamen si *ille* non temere adiectum est, hoc Felicissimum quasi agnomine honoratum esse statui oportet. cf. 15 et 17   8 ursariis et uictimariis coronariisque   10 clausula Ouidi met. X 694, monuit Hense

16 cf. 3: XX anni sunt si menses de plenis minores feceris   20 *s* non certa, sed reliquiis spatioque *fata* non est uisum conuenire. *res* proposuit Bormann   *citrea* inuenerat Garruccius contuleratque Macrobium sat. III 19, 4 *mala citrea, alia enim praecarpuntur, alia interim maturescunt*   omisisse lapicidam tale *ut in arbore citrea* Huelsen et ego sumpsimus, cf. titulum Romanum Henzen 7405 *quomodo mala in arbore pendunt*, altercationem Hadriani et Epicteti p. 23 Lindenbr. *poma ut in arboribus pendent*, quae comparaui mus. rhenani 36 p. 329

## 466

Respice praeteriens, oro, titulumq. dolebis,
quam praemature nimium sim mortis adeptus.
triginta annorum rapta est mihi lux gratissima uitae
et de gente mea solus sine paruolo uixi.
quem mater miserum fleuit, quod pietatis honore relicta est.

CIL. XII 218 ex editis   prope Antipolin   praecedit *d. M.* cum signis regulae et asciae, subsequitur *Q. Luccunio Vero Raielia Secundina mater filio piissimo fecit.* uitiati uersus interpolatione (3 fac *impubi raptast,* 4 *sine coniuge,* 5 tolle *miserum* et *quod est*)

2 *adeptus* non credo idem esse quod *ademptus,* sed adipiscendi uerbum sicut potiendi copulatum cum genetiuo (Tac. ann. III 55 VI 45)   4 ultumus suorum filium non reliquit   5 i. destituta, priuata

## 467

Aeternam tibi sedem Hermes aramq. dicaui,
Nice, optassemque utinam tua fata, superstes
ut mihi tu faceres, sed iniqua sorte maligna

rapta iaces annis iam uiduata tuis.
ia tibi Cybeles sint et rosa grata Diones
et flores grati Nymphis et lilia serta,
sitq. precor meritis qui nostra parent tibi dona
annua, et manes placida tibi nocte quiescant
et super in nido Marathonis cantet aëdon.

CIL. VI 9118 ex schedis, Gruter 1034, 3. AL. Burmanni IV 155, Meyeri 1284 Romae, periit initium tituli corruptum aliquo uitio traditur *Cocceiae Nice Domitiae f. Chrysae, uix. ann. XXIV m. IV d. XXIV. Hermes Cocceiae Bassae act*(*or*) *coiugi benem*(*erenti*)

2 *nunc ego praeissemque* Muratorii 1351, 11 schedae interpolatae. eloquendo confudit iste *optassem tua fata* et *utinam tulissem t. f.* 4 *iaces uiduata tuis iuuenilibus annis* Mur. Gruter *iam* et *tuis* omisit indicata lacuna

5 *ia* producta priore ἴα, nam de cruore Attis uiola nata est (Arnobius V 7). *iam tibi lac* Mur. absurde 7 *sitq.* est traditum idque relinqui uolo Hermae, nam Graeci ἔστιν οἷ. *sintque precor meritae* Mur. 8 *annua et hic manes* Gruter 9 *Marathonia* Apianus. illo adiectiuo bis usus est Statius (*Marathonide silua flebilis Erigone*)

## 468

. . . . . . . . .

saep]e meis tumulis auis Attica paruula uenit
et satiata thymo stillantia mella relinquit,
mi uolucres hic dulce (c)anent uiridantibus antris,
hic uiridat tumulis laurus prope Delia nostris
et auro similes pendunt in uitibus [uua]e

. . . . . . . . .

Renier inscr. Alg. 2132 descr. Cherbonneau, CIL. VIII 7854 fuit Cirtae

1 *dequ*]*e* Renier proposuit *apis Attica* Ouidius *uenit* quod productam priorem habet quamquam praesentis temporis est, Afrorum hoc uitium familiare esse Consentius ait GLK. V p. 392 3 *-ce c-* tres una nota comprensae litterae 5 *pendunt* non rarum est cf. quae ad 465, 20 adscripsi ex Or. Henzen 7405

## 469

Inter odoratos nemorum ubi laeta recessus
mater pingit humus, et lectis dedala tellus
floribus exultat gratisque et frondibus almum
uix patitur cum sole diem, hic prouide felix
Florentine decus cum coniuge sancta pudica
Hostiliana tua et Splendonillae natoque
cons[ociatus eris . . .
hic pulcr[as . . .
aedes pen[silibus . .
incertu . . .
constru[x . . .
felices ut . . .

Renier inscr. Alg. 3101, CIL. VIII 2035 descripsere Renier et Wilmanns Theueste
2 *daedala tellus* Lucretianum 3 *gratisque* de industria proxume admotum est ad *frondibus*, ne claudicare putes post insequens, cf. 467, 6 4 *felix* ut 12 *felices ut* una quiescatis in perpetuom

## 470

Quat ualeas abeas pascas, multos tu habebes amicos.
si haliquit casu alite[r] aduxerit aster,
aut ili Romai frater es aut tu peregre heris
et uocas aclina. quo si tu non nosti amicos,
adgnoscet homines aeg(er) quos no(n) pote sanus.
porta probat homines, ibi hest trutina ultuma uitai:
aspicent ex(e)quias (ali)quis, ita ut quit euitant:
et pietas hilic paret et qui sit amicus.
b]enificia absenti qui facet, ilic am[icu]s herit.

CIL. XII 955, add. p. 819 Arelate litteris satis bonis sed inperite incisus titulus, ectypon uidi missum ab Hirsch-

feldio: semigraecum auctorem carminis Hirschfeld suspicatur cf. *aster*, *h* male additam compluribus uocabulis aut omissam, barbarismi peruicaciam

1 *quat* est quad quoad, *abeas* habeas. *multos numerabis amicos* Ouidius trist. I 9, 5  2 *aster* astrum, genitura. incertum utrum ἀστήρ sit an latino more mutatum ex astro (cf. qua falx et arater ierint)  3 *i(l)li* habenti et pascenti  *frater* est parasitus ut apud Iuuenalem uel Palladam (APal. X 44)  *haeres* potius quam *eris* intellegendum propter *cliua*  4 *a(d) cliua*, uocas auxilio ad asperitates rerum et inpedimenta, ut interpretatur Hirschf. *si — nosti* in litura repositae litterae  5 *adcnoscet*, tum *aeg quos no* lapis  7 *exquials* | *quis* sic fere lapis sed *ls* an *is* an tantum *s* incertum. interpretor: aspicient exequias aliquius (cf. Lachmannus Lucr. p. 27) sed maxime euitant neque ipsi eunt. an *quis* prisco more pro *qui* nom. plur.? tum uix probabile est *quit* dictum esse pro potest, cf. Petron. 45 *quid utique*. malueram quidem *aspice ut*, non comparuit tamen  9 lapide recognito legit Hirschf., inter *amicus* et *herit* nihil uideri intercidisse. exitus elegiacus

## 471

. . . hilaresque penates
. . . thalamoque uenusto
ut caperet tel]lus perfunctos uita beata,
hic sedem aet]ernam uiui facere uolentes,
utq. foret titu]lus concordiae posteris sanctae.
at functos qu]i sint, sequentibus uersibus disces:
. . ]s et Luria fatali reddita morti;
haec frugi pia d]octa colo calathisque Mineruae,
ille arte]m digitis nummoque probare peritus
ex ratione,] suo cognomine dictus Paternus.

CIL. VI 23852 ex Marinii et Kellermanni schedis Romae fuit tabula marmorea grandis litteris pulcris et magnis

1 hi laetam coluere domum  2 felices coniugio  4 *fecere* postulabat uersus  7 *Luscius* metro aptum nomen, at fuit longius multo  8 Vergili Aen. VII 805 *illa colo calathisue Mineruae femineas adsueta manus* admonuit Marinius  9 calculatorem dici opinor. Henzenus *doctus item digitis nummosque* proposuit, sed tenendum *nummo*

## 472

Hic situs est iuuenis, primo qui flore iuuentae
impauidus Martis dumq. au[den]s iret in hostis,
inuida Parcarum semper sic prona uoluntas
oppressit. memorande iaces, Ianuari, sepulcro,
sic felix, quot humo te mater miseranda recondit.

CIL. VIII 9142 contulit Wilmanns titulum spissum iuncturis litterarum ac difficilem, male ediderat Renier inscr. Alg. 3589 Auziae subsequitur *Geminius Victor fratri carissimo fecit dedicauitque: uix(it) an. XXXXV,* ad sinistram adhaeret *d. M. s. Magnia Ancillu et Geminius Nabor, de eorum Sertorius et Ianuaria fecerunt.* satis bonum carmen aliunde adscitum: uitium fecit nominis proprii interpolatio u. 4 (pro tali *Dentate*) et clausula u. 5 (pro tali *te mater condit amica*)

2 *dum cautus* ediderat Ren. *-tu-* in lapide esse negauit Wilm. *dum gaudens* Mommsen fecit

## 473

Raptus ego superis patribusque ablatus inique,
cum frui debueram aetate florida luce,
his requiesco locis, uitam cui fata negarunt.
praecipitem memet superi mersere sub aulas
ac tumulo clusere graui.
usus et arsque mihi fuerat studioso corde reperta,
maxima quadripedum cura, studia quoque plura fuerunt.
ingenio semper plenus, probitate beatus,
ut quandoq. simul patribus finito lumine uitae
manibus hís quieti pariter sociauimur una.
quisque legis, doleas. deuites talia fata.

Gruter 656, 2 qui Romanum titulum dixit, est autem Mediolanii repertus neque iam exstat, CIL. V 6128. AL. Burmanni IV 10, Meyeri 1164 praecedit *Q. Viri Seuerini: Attia Seuerina et Q. Virius Onesas parentes,* subse-

quitur *qui uixit annos XXVIIII mens. V d. V et Attio Epicteto libert(o)*

2 i. luce frui florens aetate 4 *sub undas* Bonada, *sub umbras* Wakefieldus. aulas intellege Ditis 6 *arsque* humilioris sermonis assuetudo siue heptametri studium expressit cum oporteret scribi *ars mihi erat.* fuerat autem Viri ars repraesentata in monumento, 'uir togatus cum funali in manibus et asino iuxta pedes' ut ait auctor unus, 'iuuenis tunicatus succinctus tenens retia umero inclinata et lorum canis uenatici' ut ait alter. clausula uersus Lucretiana (*corde repertum* VI 5) 9 *et quandoque* Cyriacus, opinor ut corrigeretur structurae uitium quod Heinsius sic remouit *sociemur in urna.* tum *limine* plerique, *lumine* Cholerus 10 *manibus* quasi sepulcro composti

## 474

Respice praeteriens, uiator, consobrini pietate parata:
cum lacrimis statui, quanto in munere posto uidetis.
Pannonia terra creat, tumulat Italia tellus.
ann(is) XXVI, ut sibi castris honorem atquireret ipse,
dolori ma[g]no substentauit tempore longo.
postea cum sperans dolorem effugisse nefandam,
ante diem meritum hunc demersit at Styga Pluton.
quotsi fata eo sinuissent luce uidere,
ista prius triste munus posui dolore repletus,
munus inane quidem. terra nunc diuidit ista
ossua sub titulo potius. tu opta, uiator,
cum pietate tua ipso terra leue, nobis fortuna beata,
ex qua tu possis obitus bene linquere nato.

Eph. epigr. IV 346, 936 descr. Mau, Notizie d. scavi 1880 p. 228 descr. Lanciani Romae litteris satis bonis quae saeculo fere II exeunti adsignantur supra uisitur in tabula eques inuadens leonem adstante puero et cane, infra legitur *Val. Antonius et Aur. Victorinus hered(es) Vlpio Quintiano eq(uiti) sing(ulari) ben(e) mer. posuer(unt).* germana barbaries

1 cf. 466, 1 2 quantum in m. postum 4 tot emeritis stipendiis (XXV pluribusue) ex numero equitum sing. mittebantur missione honesta 5 dolorem magnum

6 debuit *speraret* Verg. Aen. III 653 *gentem effugisse nefandam,* bella res est uolpis uda 8 eum siuïssent lucem 9 oratio inconexa, sententiam declarat sequens carmen 12 ipsi terram leuem, nobis fortunam 13 *qua* potest reuocari ad pietatem, aliter autem scriptor sensit cf. 475 et 476 *linouere* lapis *nato* rursum accusatiuus

## 475

Perlege cuncta precor, cultor, pietate parentis
cum simul et matre, quod nobis inane sepulchrum
fecerunt, quanto in munere positum uides.
quod si fata mihi dedissent luce uidere,
ista prius ipsis facerem, non ut poscere mun[us,
munus inane quidem. terra nunc diuidit ista
corpora nostra nimis grauiter parua aduers[us] uota parentum.
quod peto, si colitis Mane[s], cuncti meo nomini semper
hac mihi terr[a] leue optetis. uobis dií fortuna beata
et semper honoratam prestent suo numin[e] sancto,
ex qua possitis obiti bene linquere n[atos.

CIL. VI 3608, ego accepi a Bormanno fuit Romae praescriptum *d. M.,* subscriptum *Iul. Valens* (*centurio*) *leg. cum Vital. Seruanda coniug*(*e*) *parentes fil*(*io*) *dulc*(*issimo*) *b. m. f. c.*

2 clausula Ouidi met. VI 568 5 i. poscerem. Mommsen fecit *poscerem ui*[*tam,* sed Manutius *posceremun-*, alii *posceremur* uel *-mus* descripserant, et confirmatur *munus* superioris carminis uersu 9 7 *parua* refer ad terram

8 ss. hi quattuor uersus pari barbarie inquinati in ueterani carmine proxumo leguntur, in utroque ab *et semper* noui uersus exordium fit nec reiecta est particula in finem prioris 9 i. ac, non hanc

## 476

Huc sita est Paterna post annos VIIII et XX, |
sanctae casta fide, post pignora certa: |
gnatum memoriae statuit haec prima | cubili.

[illegible] meruit in munere functae sephulcrum |
[illegible] meritis a coniuge amantem |
[illegible] suo nomine testans. |
[illegible] creat tellus myseram | quem nunc hic Fabia terra tegit. |
[illegible] si colitis Manes, cuncti | meo nomini tantum
[illegible] optetis. | uobis nunc dii fortuna beatam |
[illegible] ho(no)ratam praestent | suo numine sancto libentes, |
[illegible] possitis obiti bene linquere natos.

[illegible] VI 3452 descripsit Bormann Romae in aedi[illegible] Quirinalibus Barberinorum, ex schedis Barberinis Fa[illegible] 784 acceperat princeps editor praecedit *d.* [illegible] sequitur *M. Aurel. Diascentus uet(eranus) Aug(usti)* [illegible] *cum M. Aur. Antiochiano fil(io) coniugi inconpara-* [illegible] *f. c.* paucissimi uersus modulos implent legitimos 1 *hic sita* sic ut *posita in terram,* soloece pro *hic, in* [illegible] 2 *sancta e casta* diuisim tabula, *sancta et casta* [illegible]nus edidit. *sancta fides* Vergili et Enni dictio mihi [illegible] genetiuo casu efferri uidetur 3 *cubile* fecit Hen[illegible] non recte: filium prius pepererat mulier reliquitque memoriam coniugii 4 cf. 429, 4. *functae* relatum est ad *coniugis,* potuit *functa* 5 i. amante, ut puto [illegible] *percipere et* Henzen praeter necessitatem 7 *quem* generis communis, cf. 442. Fabia terra Mommseno urbs Roma dici uidetur quasi adscripta illis temporibus tribui Fabiae. ego haesito an Quirinalem collem intellegam ut in quo stata fuisse sacra genti Fabiae Liuius V 46, 2 referat et proxima portam Collinam, deliberari poterunt etiam Pliniana XXII 10 8 ss. uide quod praeposui centurionis carmen 8 *quod peto* eqs. 10 *horatam* lapicida

## 477

Te rogo, praeteriens fac | mora et perlege uersus
quos ego | dictaui et iussi scribere quendam. |
est mihi terra leuis merito, sed quiesco | marmore clausus.
reddedi depositum, | coaglaui semper amicos,
[illegible] thalamos | turbaui, nemo queretur.

coniunx kara | mihi mecum bene uixit semper honeste. |
praestiti quod potui, semper sine lite recessi. |
unus amicus erat tantum mihi qui | praestitit omnia
semper honeste, |
T. Fl. Hermes u(iator) q(uaestorius). |
tunc meus adsidue semper bene luxit, amice, focus.

Fabretti 283, 183 Henzen Or. 7412 CIL. XIV 2605. AL. Burmanni IV 24, Meyeri 1177 fuit in uilla Tusculana sub protome uirili praescriptum *dis Manibus M. Publici M. lib. Vnionis,* subscriptum *fecit Vnio sibi et Galliae Tyche optimae coniugi et Aemilio Isidoro uernae suo et posterisq. suorum et coniugis suae et Isidori et eorum posterisq. et M. Publicio Felici alumno suo*
4 *coaglaui* trisyllabum, scribitur etiam *quaglator* (Henzen 5650) 10 contulit Burmannus Tibullum I 1, 6 *dum meus adsiduo luceat igne focus*

## 478

Hunc Placentia habet, patria quem Roma creauit,
marmoreo positum solio, aramque sacrauit

CIL. VI 9240 descr. Gatti, Fabretti 378, 190. AL. Burmanni IV 366, Meyeri 1523 Romae in macello ad arcum Gallieni rep. cippus marmoreus praecedunt prorsum lacera haec *aeternae animae L. Aeli Terti causidici quae in ... fuit condicione ... annis XX ..... cuiu[s] ..... peru ..... aram ... dulcissimo [fi]li[o fecit L.] Aelius Tertius pater,* adhaerent extremo carmini nullo separata interuallo *in hortis Alli Filetiani carissimi amici curante L. Aelio Coma patruo. filio innocentissimo.* ἀνθρόπινα
1 *quem patria* Burmannus proposuit 2 *aram sacrauit* pater istam opinor Romanam in hortis amici

## 479

M. Furius Herennus Papiri(a) | Astigitan(us)
ueterani f(ilius) hic situs est. |
Baetica me genuit telus, cupidus | Libuae cognoscere | fines
Caesar(e)ae | ueni cupidus. fata me rapuere mea |

et me iacio eidus ignotis. uixsi an|nis L.
uiuere dum liquit, carus me|is et pius uixsi et in omnia sollers. |
ite mei, sine me ad meos ite.
dic, | rogo, praeteriens hospes:
sit t(ibi) t(erra) | leuis et moliter ossa quiesc(a)nt.

Ephem. epigr. V 999 descripsit IohSchmidt Caesareae Maurorum
1 Astigi Augusta Firma colonia Baeticae 3 *cognoscere* cum lapicida scalpturam mutaturus nouum ordinem uersuum incoharet, bis scriptum est exeunte uetere et ineunte nouo ordine. et scriptor male iterauit *cupidus*
5 corruptum a lapicida putant Schm. qui *iaceo finibus* et Mommsenus qui *iacere uoluerunt litoribus* proposuit. an graecum est εἰδώς? Homerus ἵνα εἰδότες ἤ κε θάνωμεν ἤ -. nam *fidus* (ita Schmitter bull. épigr. de la Gaule 1883 III p. 89) nil proficit, debuit *fidens* 8 *hosphs* primum dedit lapicida (an η graecam?) tum *e* ad *p* adiunxit, factumque est quasi *hospehs* 9 *molliter o. q.* Verg. ecl. X 33

480

Hic situs est Varius cognomine Frontonianus,
quem coniunx lepida posuit Cornelia Galla.
dulcia restituens ueteris solacia uitae
marmoreos uoltus statuit, oculos animumque
longius ut kara posset saturare figura.
hoc solamen erit uisus. nam pignus amoris
pectore contegitur memor[i] dulcedine mentis
nec poterit facili labium obliuione perire,
set dum uita manet, toto est in corde maritus.
nec mir(um), quoniam tales quae femina mores
uel . . . .
ille piu . . . .
in dulc . . . .
et quo . . . .
felix i . . . .
set fo[rtuna . .
eripuit . . .
nam bi . . .
nec li[cuit . .
anno . . .

CIL. VIII 434 descr. Wilmanns lectionem certissimam esse dicens, posteriorum X uersuum non apparent nisi principia  Ammaedarae

5 *karara* lapis  9 *uita* scripsi: *usta* editor. idem uereor ne errarit e contrario in 8 ubi *labium* i. labiorum permirum est, consentaneum *labsum*

## 481

Artis grammatices doctor morumque magister
Blaesianus Biturix, Musarum semper amator,
hic iacet aeterno deuinctus membra sopore.

Revue épigraphique du midi 1891 p. 77 uidit Espérandieu  apud Lemouices. effigiem cippus habet hominis barbati tenentis dextra uolumen, sinistra globosi quiddam. ad dextram adiecta tabella litteras ostendit *M C B* | *B C I*, fortasse *M. C... B(laesiani) B(iturigis) C(ubi)*

3 *deuinxit membra sopore* Lucretius IV 451, *aeterno fatur deuinctus amore* V. Aen. VIII 394

## 482

. . . . . . .
quem Nilotica ripa suu]m patriaque notauit
ingenioque, et Ale]xandria coiuge iunxit,
unanimis quacum trigint]a pertulit annos.
uana relicta modo est magn]arum fabula rerum
paruaque fortuna] congesta fama laborum.

CIL. III suppl. 8002, acta arch. epigr. Austriaca 1882 p. 119 n. 68 descr. Torma et Domaszewski  Tibisci in Dacia. principia carminis lapide mutilato supra et sinistra periere

4 *iamque leuis pereat uanarum f. r., permaneat modo re cong.* prius proposui

## 483

ars cui summa fuit fabricae, studium, doctrin(a) pudorque
quem magni artifices semper dixsere magistrum.

doctior hoc nemo fuit, potuit quem uincere nemo,
organa qui nosset facere aquarum aut ducere cursum.
hic conuíua fuit dulcis, nosset qui pascere amicos,
ingenio studio docilis animoq. benígnus.

CIL. XII 722 contulit Hirschfeld, Henzen Or. 7231. AL. Burmanni IV 321, Meyeri 1496 Arelate. praescriptum *d. M. Q. Candi[di] Benigni fab(ri) tign(arii) corp(oris) Ar(elatensis)*. subscriptum *Candidia Quintina patri dulcissimo et Val. Maxsimina coniugi kar(issimo)*

1 *studium* detraxit Burmannus, idem 3 *fuit* 3 cf. militis laudem 427, 7 4 non hydraulas tantum dici patet sed uaria fabricae aquariae opera, clepsydras molas sim. 5 *couuíua* lapis scalpri potius quam linguae uitio 6 mores cum nomine Benigni concordantes praedicantur, *docilis* Gallicanis est qui facile docet

## 484

Dum sum Vitalis et uiuo, ego feci sepulcrhum
adque meos uersus, dum transseo, perlego et ipse.
diploma circaui totam regione pedestrem
et canibus prendi lepores et denique uulpes.
postea potiones calicis perduxi libenter,
multa iuuentutis feci, quia sum moriturus.
quisque sapis iuuenis, uiuo tibi pone sepulcrhum.

Nissen Hermae I p. 342 qui descripsit et exeunti saeculo II aut posteriori aetati adtribuit, CIL. VIII 1027, add. p. 929 contulit Wilmanns Carthagine repertum marmoreum monumentum. in medio praescriptum est *d. M. s.*, dextra *Vitalis Aug. n(ostri) tabellarius, uiuet et conuiuat*, sinistra *et Antigona, uiuet et conuiuatur*

1 ludicre miscentur *uitalis* et *Vitalis* 3 *diploma diplomae* declinari uolgo notum est unde *diplomarium* pro diplomatario. *diploma circare*, siue ablatiuus (*nauibus an equis an diplomatibus* Fronto p. 15) siue alius nomini ab origine casus fuit, in unam notionem quasi congelauit. *circat* κυκλεύει *circumit* glossae (Hildebrand gloss. Paris. p. 53), inde *chercher* sim. Romanenses, sic decet tabellarium. *pedestris* regio uidetur cursus uehicularis stationibus opposita 4 *uulpis* Wilm. 5 *pocula, potiones ducere* inde

ab Horatio usitatum est, *perducit laeta liquorem,* ut Mommsen in Herma adnotauit, in carmine legitur Orphico apud Arnobium V 26

485

Scribi in titulo uersuculos uolo quinque decenter. |
Valerius Auitus hoc scripsi Conimbrica natus. |
mors subito eripuit.
uixi ter denos | annos sine crimine uitae.
uiuite uic|turi, moneo: mors omnibus instat.

CIL. II 391, suppl. p. 815 ex schedis Conimbrigae Lusitanorum praescriptum *d. M. Valerio Auito Valeri Marini fil. ann. XXX Valeria Fuscilla mater fil. carissimo et pientissimo et opsequentissimo p(osuit).* infra circaque signa fuere uoluminum pugillarium tabulae puncta XXX extollentis

1 debuit *uersiculos scribi in titulo* 4 *criminae* Manutius tradidit. *sine crimine uitam* Verg. Aen. IV 550
5 *uiuite felices, moneo, m. o. i.* in epitaphio Veronensi CIL. V 3403

486

D. M. | Gargiliae Honoratae Saldítanae.
uix[it ter denos] | annos sine crimine ullo.
uiuite morta[les, moneo: mors] | omnibus instat.
discite qui legitis.
ego [dolens feci] | Herinnius Rogatus sescuplicarius
cla[ssis] . . . | maritae meae dignae et meritae.
Gargi[lia, terra] | tibi leuis sit.

Ephem. epigr. V p. 467 n. 993 descr. IohSchmidt Caesareae Maurorum
1 Saldae eiusdem prouinciae colonia 2 s. cf. 485, 4 s.
6 *Garci-* lapis

487

Hic iam nunc situs est quondam praestantius ille
omnib(us) in terris fama uitaque probatus.
hic fuit ad superos felix, quo non felicior alter
aut fuit aut uixit, simplex bonus atque beatus.

feldio: semigraecum auctorem carminis Hirschfeld suspicatur cf. *aster*, *h* male additam compluribus uocabulis aut omissam, barbarismi peruicaciam

1 *quat* est quad quoad, *abeas* habeas. *multos numerabis amicos* Ouidius trist. I 9, 5  2 *aster* astrum, genitura. incertum utrum ἀστήρ sit an latino more mutatum ex astro (cf. qua falx et arater ierint)  3 *i(l)li* habenti et pascenti  *frater* est parasitus ut apud Iuuenalem uel Palladam (APal. X 44)  *haeres* potius quam *eris* intellegendum propter *cliua*  4 *a(d) cliua*, uocas auxilio ad asperitates rerum et inpedimenta, ut interpretatur Hirschf.

*si — nosti* in litura repositae litterae  5 *adcnoscet*, tum *aeg quos no* lapis  7 *exquials* | *quis* sic fere lapis sed *ls* an *is* an tantum *s* incertum. interpretor: aspicient exequias aliquius (cf. Lachmannus Lucr. p. 27) sed maxime euitant neque ipsi eunt. an *quis* prisco more pro *qui* nom. plur.? tum uix probabile est *quit* dictum esse pro potest, cf. Petron. 45 *quid utique*. malueram quidem *aspice ut*, non comparuit tamen  9 lapide recognito legit Hirschf., inter *amicus* et *herit* nihil uideri intercidisse. exitus elegiacus

## 471

. . . hilaresque penates
. . . thalamoque uenusto
ut caperet tel]lus perfunctos uita beata,
hic sedem aet]ernam uiui facere uolentes,
utq. foret titu]lus concordiae posteris sanctae.
at functos qu]i sint, sequentibus uersibus disces:
. . ]s et Luria fatali reddita morti;
haec frugi pia d]octa colo calathisque Mineruae,
ille arte]m digitis nummoque probare peritus
ex ratione,] suo cognomine dictus Paternus.

CIL. VI 23852 ex Marinii et Kellermanni schedis Romae fuit tabula marmorea grandis litteris pulcris et magnis

1 hi laetam coluere domum  2 felices coniugio 4 *fecere* postulabat uersus  7 *Luscius* metro aptum nomen, at fuit longius multo  8 Vergili Aen. VII 805 *illa colo calathisue Mineruae femineas adsueta manus* admonuit Marinius  9 calculatorem dici opinor. Henzenus *doctus item digitis nummosque* proposuit, sed tenendum *nummo*

## 472

Hic situs est iuuenis, primo qui flore iuuentae
impauidus Martis dumq. au[den]s iret in hostis,
inuida Parcarum semper sic prona uoluntas
oppressit. memorande iaces, Ianuari, sepulcro,
sic felix, quot humo te mater miseranda recondit.

CIL. VIII 9142 contulit Wilmanns titulum spissum iuncturis litterarum ac difficilem, male ediderat Renier inscr. Alg. 3589 Auziae subsequitur *Geminius Victor fratri carissimo fecit dedicauitque: uix(it) an. XXXXV,* ad sinistram adhaeret *d. M. s. Magnia Ancillu et Geminius Nabor, de eorum Sertorius et Ianuaria fecerunt.* satis bonum carmen aliunde adscitum: uitium fecit nominis proprii interpolatio u. 4 (pro tali *Dentate*) et clausula u. 5 (pro tali *te mater condit amica*)

2 *dum cautus* ediderat Ren. *-tu-* in lapide esse negauit Wilm. *dum gaudens* Mommsen fecit

## 473

Raptus ego superis patribusque ablatus inique,
cum frui debueram aetate florida luce,
his requiesco locis, uitam cui fata negarunt.
praecipitem memet superi mersere sub aulas
ac tumulo clusere graui.
usus et arsque mihi fuerat studioso corde reperta,
maxima quadripedum cura, studia quoque plura fuerunt.
ingenio semper plenus, probitate beatus,
ut quandoq. simul patribus finito lumine uitae
manibus hís quieti pariter sociauimur una.
quisque legis, doleas. deuites talia fata.

Gruter 656, 2 qui Romanum titulum dixit, est autem Mediolanii repertus neque iam exstat, CIL. V 6128. AL. Burmanni IV 10, Meyeri 1164 praecedit *Q. Viri Seuerini: Attia Seuerina et Q. Virius Onesas parentes,* subse-

quitur *qui uixit annos XXVIIII mens. V d. V et Attio Epicteto libert(o)*

2 i. luce frui florens aetate 4 *sub undas* Bonada, *sub umbras* Wakefieldus. aulas intellege Ditis 6 *arsque* humilioris sermonis assuetudo siue heptametri studium expressit cum oporteret scribi *ars mihi erat.* fuerat autem Viri ars repraesentata in monumento, 'uir togatus cum funali in manibus et asino iuxta pedes' ut ait auctor unus, 'iuuenis tunicatus succinctus tenens retia umero inclinata et lorum canis uenatici' ut ait alter. clausula uersus Lucretiana (*corde repertum* VI 5) 9 *et quandoque* Cyriacus, opinor ut corrigeretur structurae uitium quod Heinsius sic remouit *sociemur in urna.* tum *limine* plerique, *lumine* Cholerus 10 *manibus* quasi sepulcro composti

## 474

Respice praeteriens, uiator, consobrini pietate parata:
cum lacrimis statui, quanto in munere posto uidetis.
Pannonia terra creat, tumulat Italia tellus.
ann(is) XXVI, ut sibi castris honorem atquireret ipse,
dolori ma[g]no substentauit tempore longo.
postea cum sperans dolorem effugisse nefandam,
ante diem meritum hunc demersit at Styga Pluton.
quotsi fata eo sinuissent luce uidere,
ista prius triste munus posui dolore repletus,
munus inane quidem. terra nunc diuidit ista
ossua sub titulo potius. tu opta, uiator,
cum pietate tua ipso terra leue, nobis fortuna beata,
ex qua tu possis obitus bene linquere nato.

Eph. epigr. IV 346, 936 descr. Mau, Notizie d. scavi 1880 p. 228 descr. Lanciani Romae litteris satis bonis quae saeculo fere II exeunti adsignantur supra uisitur in tabula eques inuadens leonem adstante puero et cane, infra legitur *Val. Antonius et Aur. Victorinus hered(es) Vlpio Quintiano eq(uiti) sing(ulari) ben(e) mer. posuer(unt).* germana barbaries

1 cf. 466, 1 2 quantum in m. postum 4 tot emeritis stipendiis (XXV pluribusue) ex numero equitum sing. mittebantur missione honesta 5 dolorem magnum

6 debuit *speraret* Verg. Aen. III 653 *gentem effugisse nefandam,* bella res est uolpis uda 8 eum siuissent lucem 9 oratio inconexa, sententiam declarat sequens carmen 12 ipsi terram leuem, nobis fortunam 13 *qua* potest reuocari ad pietatem, aliter autem scriptor sensit cf. 475 et 476 *linouere* lapis *nato* rursum accusatiuus

475

Perlege cuncta precor, cultor, pietate parentis
cum simul et matre, quod nobis inane sepulchrum
fecerunt, quanto in munere positum uides.
quod si fata mihi dedissent luce uidere,
ista prius ipsis facerem, non ut poscere mun[us,
munus inane quidem. terra nunc diuidit ista
corpora nostra nimis grauiter parua aduers[us] uota parentum.
quod peto, si colitis Mane[s], cuncti meo nomini semper
hac mihi terr[a] leue optetis. uobis dii fortuna beata
et semper honoratam prestent suo numin[e] sancto,
ex qua possitis obiti bene linquere n[atos.

CIL. VI 3608, ego accepi a Bormanno fuit Romae praescriptum *d. M.,* subscriptum *Iul. Valens* (*centurio*) *leg. cum Vital. Seruanda coniug*(*e*) *parentes fil*(*io*) *dulc*(*issimo*) *b. m. f. c.*

2 clausula Ouidi met. VI 568 5 i. poscerem. Mommsen fecit *poscerem ui*[*tam,* sed Manutius *posceremun-*, alii *posceremur* uel *-mus* descripserant, et confirmatur *munus* superioris carminis uersu 9 7 *parua* refer ad terram

8 ss. hi quattuor uersus pari barbarie inquinati in ueterani carmine proxumo leguntur, in utroque ab *et semper* noui uersus exordium fit nec reiecta est particula in finem prioris 9 i. ac, non hanc

476

Huc sita est Paterna post annos VIIII et XX, |
sanctae casta fide, post pignora certa: |
gnatum memoriae statuit haec prima | cubili.

coniugis obsequio meruit | in munere functae sephulcrum |
dignum pro meritis a coniuge amantem |
perciperet titulum suo nomine testans. |
me Germana creat tellus myseram | quem nunc hic Fabia terra tegit. |
nunc rogo, si colitis Manes, cuncti | meo nomini tantum
terra leue optetis. | uobis nunc dii fortuna beatam |
et semper ho(no)ratam praestent | suo numine sancto libentes, |
ex qua possitis obiti bene linquere natos.

CIL. VI 3452 descripsit Bormann  Romae in aedibus Quirinalibus Barberinorum, ex schedis Barberinis Fabretti 283, 784 acceperat princeps editor  praecedit *d. M.* insequitur *M. Aurel. Diascentus uet(eranus) Aug(usti) n(ostri) cum M. Aur. Antiochiano fil(io) coniugi inconparabili b. m. f. c.* paucissimi uersus modulos implent legitimos  1 *huc sita* sic ut *posita in terram*, soloece pro *hic, in terra*  2 *sancta e casta* diuisim tabula, *sancta et casta* Henzenus edidit. *sancta fides* Vergili et Enni dictio mihi hic genetiuo casu efferri uidetur  3 *cubile* fecit Henzen non recte: filium prius pepererat mulier reliquitque memoriam coniugii  4 cf. 429, 4. *functae* relatum est ad *coniugis*, potuit *functa*  5 i. amante, ut puto  6 *percipere et* Henzen praeter necessitatem  7 *quem* generis communis, cf. 442. Fabia terra Mommseno urbs Roma dici uidetur quasi adscripta illis temporibus tribui Fabiae. ego haesito an Quirinalem collem intellegam ut in quo stata fuisse sacra genti Fabiae Liuius V 46, 2 referat et proxima portam Collinam, deliberari poterunt etiam Pliniana XXII 10  8 ss. uide quod praeposui centurionis carmen 8 *quod peto* eqs.  10 *horatam* lapicida

## 477

Te rogo, praeteriens fac | mora et perlege uersus
quos ego | dictaui et iussi scribere quendam. |
est mihi terra leuis merito, sed quiesco | marmore clausus.
reddedi depositum, | coaglaui semper amicos,
nullius thalamos | turbaui, nemo queretur.

coniunx kara | mihi mecum bene uixit semper honeste. |
praestiti quod potui, semper sine lite recessi. |
unus amicus erat tantum mihi qui | praestitit omnia
semper honeste, |
T. Fl. Hermes u(iator) q(uaestorius). |
tunc meus adsidue semper bene luxit, amice, focus.

Fabretti 283, 183 Henzen Or. 7412 CIL. XIV 2605. AL. Burmanni IV 24, Meyeri 1177 fuit in uilla Tusculana sub protome uirili praescriptum *dis Manibus M. Publici M. lib. Vnionis,* subscriptum *fecit Vnio sibi et Galliae Tyche optimae coniugi et Aemilio Isidoro uernae suo et posterisq. suorum et coniugis suae et Isidori et eorum posterisq. et M. Publicio Felici alumno suo*

4 *coaglaui* trisyllabum, scribitur etiam *quaglator* (Henzen 5650) 10 contulit Burmannus Tibullum I 1, 6 *dum meus adsiduo luceat igne focus*

## 478

Hunc Placentia habet, patria quem Roma creauit,
marmoreo positum solio, aramque sacrauit

CIL. VI 9240 descr. Gatti, Fabretti 378, 190. AL. Burmanni IV 366, Meyeri 1523 Romae in macello ad arcum Gallieni rep. cippus marmoreus praecedunt prorsum lacera haec *aeternae animae L. Aeli Terti causidici quae in . . . fuit condicione . . . annis XX . . . . . cuiu[s] . . . . . peru . . . . . aram . . . dulcissimo [fi]li[o fecit L.] Aelius Tertius pater,* adhaerent extremo carmini nullo separata interuallo *in hortis Alli Filetiani carissimi amici curante L. Aelio Coma patruo. filio innocentissimo.* ἀνθρόπινα

1 *quem patria* Burmannus proposuit 2 *aram sacrauit* pater istam opinor Romanam in hortis amici

## 479

M. Furius Herennus Papiri(a) | Astigitan(us)
ueterani f(ilius) hic situs est. |
Baetica me genuit telus, cupidus | Libuae cognoscere | fines
Caesar(e)ae | ueni cupidus. fata me rapuere mea |

et me iacio eidus ignotis. uixsi an|nis L.
uiuere dum liquit, carus me|is et pius uixsi et in omnia sollers. |
ite mei, sine me ad meos ite.
dic, | rogo, praeteriens hospes:
sit t(ibi) t(erra) | leuis et moliter ossa quiesc(a)nt.

Ephem. epigr. V 999 descripsit IohSchmidt Caesareae Maurorum
1 Astigi Augusta Firma colonia Baeticae 3 *cognoscere* cum lapicida scalpturam mutaturus nouum ordinem uersuum incoharet, bis scriptum est exeunte uetere et ineunte nouo ordine. et scriptor male iterauit *cupidus* 5 corruptum a lapicida putant Schm. qui *iaceo finibus* et Mommsenus qui *iacere uoluerunt litoribus* proposuit. an graecum est εἰδώς? Homerus ἵνα εἰδότες ἤ κε θάνωμεν ἤ -. nam *fidus* (ita Schmitter bull. épigr. de la Gaule 1883 III p. 89) nil proficit, debuit *fidens* 8 *hosphs* primum dedit lapicida (an η graecam?) tum *e* ad *p* adiunxit, factumque est quasi *hospehs* 9 *molliter o. q.* Verg. ecl. X 33

## 480

Hic situs est Varius cognomine Frontonianus,
quem coniunx lepida posuit Cornelia Galla.
dulcia restituens ueteris solacia uitae
marmoreos uoltus statuit, oculos animumque
longius ut kara posset saturare figura.
hoc solamen erit uisus. nam pignus amoris
pectore contegitur memor[i] dulcedine mentis
nec poterit facili labium obliuione perire,
set dum uita manet, toto est in corde maritus.
nec mir(um), quoniam tales quae femina mores
uel . . . .
ille piu . . . .
in dulc . . . .
et quo . . . .
felix i . . . .
set fo[rtuna . . .
eripuit . . . .
nam bi . . . .
nec li[cuit . . .
anno . . . .

CIL. VIII 434 descr. Wilmanns lectionem certissimam esse dicens, posteriorum X uersuum non apparent nisi principia Ammaedarae

5 *karara* lapis 9 *uita* scripsi: *usta* editor. idem uereor ne errarit e contrario in 8 ubi *labium* i. labiorum permirum est, consentaneum *labsum*

## 481

Artis grammatices doctor morumque magister
Blaesianus Biturix, Musarum semper amator,
hic iacet aeterno deuinctus membra sopore.

Revue épigraphique du midi 1891 p. 77 uidit Espérandieu apud Lemouices. effigiem cippus habet hominis barbati tenentis dextra uolumen, sinistra globosi quiddam. ad dextram adiecta tabella litteras ostendit *M C B* | *B C I*, fortasse *M. C... B(laesiani) B(iturigis) C(ubi)*

3 *deuinxit membra sopore* Lucretius IV 451, *aeterno fatur deuinctus amore* V. Aen. VIII 394

## 482

. . . . . . . .
quem Nilotica ripa suu]m patriaque notauit
ingenioque, et Ale]xandria coiuge iunxit,
unanimis quacum trigint]a pertulit annos.
uana relicta modo est magn]arum fabula rerum
paruaque fortuna] congesta fama laborum.

CIL. III suppl. 8002, acta arch. epigr. Austriaca 1882 p. 119 n. 68 descr. Torma et Domaszewski Tibisci in Dacia. principia carminis lapide mutilato supra et sinistra periere

4 *iamque leuis pereat uanarum f. r., permaneat modo re cong.* prius proposui

## 483

ars cui summa fuit fabricae, studium, doctrin(a) pudorque,
quem magni artifices semper dixsere magistrum.

doctior hoc nemo fuit, potuit quem uincere nemo,
organa qui nosset facere aquarum aut ducere cursum.
hic conuíua fuit dulcis, nosset qui pascere amicos,
ingenio studio docilis animoq. benígnus.

CIL. XII 722 contulit Hirschfeld, Henzen Or. 7231. AL. Burmanni IV 321, Meyeri 1496 Arelate. praescriptum *d. M. Q. Candi[di] Benigni fab(ri) tign(arii) corp(oris) Ar(elatensis)*. subscriptum *Candidia Quintina patri dulcissimo et Val. Maxsimina coniugi kar(issimo)*
1 *studium* detraxit Burmannus, idem 3 *fuit* 3 cf. militis laudem 427, 7 4 non hydraulas tantum dici patet sed uaria fabricae aquariae opera, clepsydras molas sim. 5 *couuíua* lapis scalpri potius quam linguae uitio 6 mores cum nomine Benigni concordantes praedicantur, *docilis* Gallicanis est qui facile docet

## 484

Dum sum Vitalis et uiuo, ego feci sepulcrhum
adque meos uersus, dum transseo, perlego et ipse.
diploma circaui totam regione pedestrem
et canibus prendi lepores et denique uulpes.
postea potiones calicis perduxi libenter,
multa iuuentutis feci, quia sum moriturus.
quisque sapis iuuenis, uiuo tibi pone sepulcrhum.

Nissen Hermae I p. 342 qui descripsit et exeunti saeculo II aut posteriori aetati adtribuit, CIL. VIII 1027, add. p. 929 contulit Wilmanns Carthagine repertum marmoreum monumentum. in medio praescriptum est *d. M. s.*, dextra *Vitalis Aug. n(ostri) tabellarius, uiuet et conuiuat*, sinistra *et Antigona, uiuet et conuiuatur*
1 ludicre miscentur *uitalis* et *Vitalis* 3 *diploma diplomae* declinari uolgo notum est unde *diplomarium* pro diplomatario. *diploma circare*, siue ablatiuus (*nauibus an equis an diplomatibus* Fronto p. 15) siue alius nomini ab origine casus fuit, in unam notionem quasi congelauit. *circat* κυκλεύει *circumit* glossae (Hildebrand gloss. Paris. p. 53), inde *chercher* sim. Romanenses, sic decet tabellarium. *pedestris* regio uidetur cursus uehicularis stationibus opposita 4 *uulpis* Wilm. 5 *pocula, potiones ducere* inde

ab Horatio usitatum est, *perducit laeta liquorem*, ut Mommsen in Herma adnotauit, in carmine legitur Orphico apud Arnobium V 26

485

Scribi in titulo uersuculos uolo quinque decenter. |
Valerius Auitus hoc scripsi Conimbrica natus. |
mors subito eripuit.
uixi ter denos | annos sine crimine uitae.
uiuite uic|turi, moneo: mors omnibus instat.

CIL. II 391, suppl. p. 815 ex schedis Conimbrigae Lusitanorum praescriptum *d. M. Valerio Auito Valeri Marini fil. ann. XXX Valeria Fuscilla mater fil. carissimo et pientissimo et opsequentissimo p(osuit)*. infra circaque signa fuere uoluminum pugillarium tabulae puncta XXX extollentis

1 debuit *uersiculos scribi in titulo* 4 *criminae* Manutius tradidit. *sine crimine uitam* Verg. Aen. IV 550
5 *uiuite felices, moneo, m. o. i.* in epitaphio Veronensi CIL. V 3403

486

D. M. | Gargiliae Honoratae Saldítanae.
uix[it ter denos] | annos sine crimine ullo.
uiuite morta[les, moneo: mors] | omnibus instat.
discite qui legitis.
ego [dolens feci] | Herinnius Rogatus sescuplicarius
cla[ssis] . . . | maritae meae dignae et meritae.
Gargi[lia, terra] | tibi leuis sit.

Ephem. epigr. V p. 467 n. 993 descr. IohSchmidt Caesareae Maurorum

1 Saldae eiusdem prouinciae colonia 2 s. cf. 485, 4 s.
6 *Garci-* lapis

487

Hic iam nunc situs est quondam praestantius ille
omnib(us) in terris fama uitaque probatus.
hic fuit ad superos felix, quo non felicior alter
aut fuit aut uixit, simplex bonus atque beatus.

numquam tristis erat, laetus gaudebat ubique,
nec senib(us) similis mortem cupiebat obire,
set timuit mortem nec se mori posse putabat.
hunc coniunx posuit terrae et sua tristia fleuit
uolnera, quae sic sit caro biduata marito.

CIL. XIV 636 descr. Rossi Ostiae in marmore litteris malis praescriptum *d. M. P. Aufidi Epicteti, uixit annis LXXVII mesi. V diebus XV, d. M. Aufidi.* 'P. Aufidius Epictetus quaestor corporis mercatorum frumentariorum in titulo Ostiensi XIV 161 fortasse idem est' Dessau. saeculi fere tertii

1 *quondam* ut supra 426 et 427, 1. *praestantius* eximie 3 *felix* superest metro, insequitur hemistichium Vergili Aen. IX 772 9 cf. 433, 4

488

Altori ob meritum dicat hanc Octauius aram
acri homini adque alacri forti fido adque uenusto,
cuí domus Assyribus fuerat, cuí Quintio nomen.
hic in flore cubat longum securus in aeuom
post ter uicenos et tres bene conditus annos.

CIL. XIV 3826 ex schedis, Gudius 297, 10. AL. Burmanni IV 337, Meyeri 1426 Tiburi praescriptum *d. M. s(acrum)*, nihil tamen praemittunt alii

1 *altorio meritum* testes alii, unde *meritam* correxerunt et Quintionem fecerunt Altorium 3 *Assuribus* unus. significantur Assures, Azuritanum oppidum Africae proconsularis prouinciae cf. CIL. VIII 631 *Quinctio* Muratori 1433, 5 solus 4 *aeuum* alii 5 *conditus* margo Gruteri 858, 12: *consitus* traditur. an floris ornatu inductus hoc scriptor nouauit pro *situs*?

489

Clausa iacet lapidi coniunx pia cara Sabina. |
artibus edocta superabat sola maritu|m.
uox ei grata fuit, pulsabat pollice cordas. |
et cito rapta silet. ter denos duxerat annos,

he|u male quinque minus, set plus tres meses habebat, |
bis septemque dies uixit. hec ipsa superstes
spectata in po|pulo hydraula grata regebat.
sis felix quicumque leges, te | numina seruent,
et pia uoce cane: Aelia Sabina uale.

CIL. III suppl. 10501 descr. Domaszewski Aquinci subscriptum *T. Ael. Iustus hydraularius salariarius leg(ionis) II ad(iutricis) coniugi faciendum curauit*
1 *b* in *Sabina* correcta ex *d* 3 *impellere pollice chordas* Tibullus II 5, 3 4 *silpi* lapicida qui neglegentius litteras multas scalpsit, em. Thewrewk 5 annos habuit XXV 7 *in eo* lapis, tum correctum *in po* *hydraula* sic declinatum puto ut *organa* 9 quasi pentameter

490

. . . . marit[i |
non potuit totos ter denos ann(os) sextunque | re(plere).
eu qu(a)ntus . dolor est amissa coniuge kara. |
plus amor immentest animo lacrimisq. | incenditur ardor,
nulla datur requies | eretque in pectore uolnus.
quam brebis innocuis | uita est. sic fata dederunt.

CIL. VI 30127 descr. Forcella, Murat. 1427, 3. AL. Burmanni IV 182, Meyeri 1476 in S. Chrysogoni trans Tiberim litteris euanidis attenuatum marmor subscriptum *et li(bertis) lib(ertabusq.) pos. eor. h(uic) m(onumento) d(olus) m(alus) a(besto). h(oc) m. h(eredem) n(on) s(equitur).* subiecta paterae lucernaeque et palmarum simulacra
2 scribendum fuisse *annos extunguere* pro *extinguere explere* opinatur Mommsen. *rea* fere Donius, *rei* ceteri, notam fuisse compendiariam putes, non praeteritum igitur ab scriptore caput uerbi ut *uidere.* prius litteras supra seruatas huc ita reuocare cogitaram, ut *manere* efficerem 3 i. heu 4 *imment est* diuisim lapis, *amor est animo* optauit Burmannus 5 i. haeretque. cf. V. Aen. VI 600 et XI 40

491

Digna fui merito meo rara sodali,

unus amor mansit, par quoque uita fidelis:
si doluit aliquí, me quoque iunxi dolori;
par fui dum potuí. dulcis uale kare sodalis.

CIL. XI 654, a Nisseno descriptum habui, Henzen Or. 6197 Fauentiae extat praecedit *d. M. Primae*, sequitur *uixit ann. XXI m. II d. XX. Chrestus b(ene) m(erenti)*. errauit lapicida bis in conligandis *i* et *t* litteris cum solam *t* longam redderet

1 sententia talis *meritoque meo dilecta sodali* 3 *aliquí* lapis, quod fortasse recte mutatum est in *aliquit* CIL. *quoque* in utroque uersu dubites an producatur paenultima acutum more poetarum inferiorum, sic trochaeus est in quarto pede pro spondeo, alioqui pentametri similes numeri in medio

492

Floribus ut saltem re[qu]ie[s]cant membra iucundis
Aeliae carae mihi nunc hoc inclusae sepulcro,
regina Ditis magni regis, [p]recor hoc te —
nam meruit haec multa suis pro laudibus a me —
inmeritae propere soluentem fila dearum,
quae globo Parcarum reuoluta cuncta gubernant.
qualis enim fuerit uita, quam deinde pudica,
si possem effari, cithara suadere ego Manes.
haec primum casta, quot t[e] audire libenter
et mundi spatia, Ditis quoque regia, norunt.
hanc precor Elysiis iubeas consistere campis
et myrta redimire com[a]s et tempora flore.
Lar mihi haec quondam, haec spes, haec unica uita,
et uellet quod uellem, nollet quoque ac si ego nollem,
intima nulla ei quae non mihi nota fuere,
nec labos huic defuit, nec uellerum inscia fila,
parca manu set larga meo in amore mariti,
nec sine me cibus huic gratus nec munera Bacchi,
consilio mira, cata mente, nobili fama.

carmini, possessor, faueas precor, ac precor ut tu
hanc tituli sedem uelles decorare quodannis
et foueas aeui monumentum tempore grato,
roscida si rosula seu grato flore amaranthi
et multis generum pomis uariisque nouisque,
ut possit toto refoueri temporis anno.

CIL. III 754 cf. addit. p. 992, suppl. 7436 descripsit Domaszewski Nicopoli ad Danuuium in marmore praescriptum ... *et b(ene) m(erenti) Fronto Augg. n(ostrorum) dispens(ator) Moes(iae) inf(erioris)*. carmen saeculi III affectibus ambitiosis turgidum omni genere uitiorum deformatum, sermonis infantiam extrema *temporis anno* satis ostendunt

5 *inmeritae* Aeliae, *soluentem* reginam Ditis 6 *globus, non glomus* GLK. IV p. 198, 8, ἀγαθὶς *globus glomus* gl. Cyr. 8 *suadere* est suaderem (mitigarem uel persuaderem cf. 101) ut plerique putant, aut *si* εἴθε. Orpheus Vergili *potuit manes arcessere .. cithara* 9 Hauptius *quot par te* suppleuit, quamquam in lapide *quoti..audire* apparuisse nec plus duabus litteris intercidisse ferebatur, *quot[ies] audire* Ackner Mueller Dac. 176, 843. conieci *quot te audire*, certe proximus uersus non ad Aeliae castitatem sed ad Proserpinae raptum et sacra ἁγνῆς κόρης spectat. hoc iam edidit Domasz. *quot t. audire* enotans ex lapide 12 *comis* ante Domasz. *murtam* Cato, *mirtae bacas* Apicius uocat, ne neutri putes accusatiuum τὰ μύρτα
14 *et* egreditur metrum. sententia detorta ex Sallusti Cat. 20, 4 19 aequabilitas *miro* postularet si *cata* pro ablatiuo esset 21 *uelles* traditur, repone scripturam in titulis frequentem *uellis* (443, 3) 23 *si* disiunctioni inseruit cum *seu* compositum more antiquo. fortasse flos (ἄνθος) fecit ut hic aliique latino perperam aspirarent (ἀμάραντος) 24 Plautus Sticho 383 *unguenta multigenerum multa*, expectes enim *multum generum*

## 493

Non aequos Parcae statuistis stamina uitae,
tam bene compositos potuistis sede tenere.
 amissa est coniunx, cur ego et ipse moror?
si felix essem, Piste mea uiuere debuit.
tristia contigerun, qui amissa coniuge uiuo.

nil est tam miserum quam totam perdere uitam
nec uitae nasci.
dura peregistis crudelia pensa sorores,
ruptaque deficiunt in primo munere fusi:
o nimis iniustae ter denos dare munus in annos.
deceptus — grauius fatum, sic pressit egestas —
dum uitam tulero, Primus Pistes lugea coniugium.

CIL. VI 15546 descripsit Henzen, Fabretti 419, 379. AL. Burmanni IV 364, Meyeri 1497 Romae in Vaticano. praecedit *diis Manibus Claudiae Pistes: Primus coniugi optumae sanctae et piae benemeritae.* cento oratione compositus soloeca et ubi ad finem peruenit tam rudi ut uix intellegas. uerba pleraque distincta sunt syllabatim ut 1 *sta.tu.is.tis*

1 *aequa o* legi Meyerus uoluit. cogitauit scriptor aut *fusos, dies* prius quam in *stamina* incideret, aut denique se et coniugem non aequatos sorte. Leo aduerbium graece figuratum putat ut *sophos* 3 Horati c. II 17, 6 *quid moror altera* confert Hense 5 plebeia pronuntiatione pro *contigerunt* 9 *fusi* gen. sing. opinor 10 numerus metrum corrupit, huic aptum *paucos, primos, tredecim* 11 deceptus sum Primus, grauius fuit fatum, sic pressit egestas i. datorum paucitas annorum 12 nominibus propriis sublatis euadere pentametrum Burmannus uidit. *lugeo* Gudius indicis p. CX, sed *lugea* in cippo est pro *lugeam* lugebo

494

P. Ancitio P. f. qui uixit annis VII et diebus VII
cuius furibundae ruperunt fila sorores,
cuius funus myseri uidere parentes.
Ancitia Fortunata et L. Cornelius Neptunalis filio
dulcissimo fecerunt.

CIL. VI 11624 uidit Mommsen Romae olim, nunc Catinae

2 potuit *ruperunt furibundae* 3 potuit *crudele et funus* *ui.dere* lapis diuisim

495

Hoc iacet in tumulo secura Glyconis honesto.

dulcis nomine erat, anima quoque dulcior usque,
que nucquam tetricos egit sibi lucis honores
set magi lasciuos suabes Bacchoq. madere,
simplicitate sequi cantus mollesq. coronas.
lusibus ipsa suis generabat saepe et amore
dulce sibi natisque suis quos pube reliquit,
Castorea fratris sub imagine quos generauit.
digna quidem frui perpetua de luce benigna,
set celerat quo nos fata benigna uocant.

CIL. VI 19055 descripsit Henzen, Gruter 654, 5. AL. Burmanni IV 166, Meyeri 1295 Romae in museo Capitolino. subscriptum *P. Mattius Chariton coniugi b. m. f.*

2 *nomine* a γλυκύς tracto. *animo* optauit Schraderus. psaltriam Meyerus mulierem dixit nescio quam recte, magis credo tibicinam 4 *madere* (Tibullus II 1, 30 5, 87) et *sequi* infinitiui in structura uerborum aequiperant accusatiuum *honores suabes*. uitam hilarauit uini cantus coronarum uoluptatibus 5 praestat fortasse haec distinctio *simplicitate(m) sequi, cantus* *crinis mollesq. coronae* Ouidius met. III 555. male Henzenus iungit *coronas generabat et amorem dulcem* 6 *amores* uolgo. immo lusibus etiam Amoris uoluptates mulier parabat sibi suisque 7 i. aut in pube aut pubes puberes 8 *fratres* uolgo pronuntiationis uitio remoto. gemini designari uidentur 9 *frui de luce* ἀπολαῦσαι βίου 10 *benigna* fortasse errore lapicidae iteratum, fortasse imitatione certi carminis (*fati benigni* Iuu. 16, 4), fortasse adfectatione philosopha. nam lugenti marito magis conueniebat *seuera* quod Boissardus dedit, *sinistra, maligna*

## 496

Hic iaceo infelix Zmyrna puella tenebris,
quae annos aetatis agens sex et dece mensib(us) octo
amisi lucem. anima mea rapuerunt fata iniqua.
castior ut probior seruatior ulla marito?
te precor, hoc qui releges, si pietas habet ulla locum,
sic simile titulum natis non scribere possis,
discedens dic: Zmyrna uale. iterum te repetem(us) in anno.

CIL. VI 23629 descripsit Henzen, Muratori 1384, 7. AL. Burmanni IV 379, Meyeri 1504 rep. ante portam in Appia titulus marmoreus nunc in museo Vaticano praecedit *d. M. Ottediae Zmyrnae coniug. b*(*ene*) *m*(*erenti*) *q*(*uae*) *u*(*ixit*) *ann. XVI m. VIIII: C. Satrius Abascantus fecit, et sibi et suis posterisq. eorum.* litterarum exilium formae recentiores, carmen misere compilatum, inde *natis* u. 6

1 nominis proprii loco metrum sensusque poscebat tale *inclusa* 2 *b* in *mensib.* lapis ex correctura. et *octo* cum supra legantur VIIII, hic metro indultum uidetur 4 expectes *aut probior seruatur nulla.* uerum intellegi potest indignatio uersa in interrogationem: *castior ut ulla sit, fuerit marito?* casta et proba non tam *seruatior* quam *seruantior* debuit praedicari 5 quasi choriambi 6 i. similem 7 *repetem* | *in anno* lapis

## 497

Caeciliae Sex. f. Iustae | quae uixit an. XLVII m. III |
cuius reliquias cinerum | hic ossa sepulta
pie nunc | blandae memoriae quiescit |
tute tecta Tiburtino | Lunense Lesbio lapillo |
q. u. f. et f. o. isto.

CIL. VI 13830 descr. Henzen in museo Vaticano litteris optimis

2 hexameter sic finitus ut 501, 1, at *pie nunc* si adponis, heptameter. ἀσύντακτον *reliquias* pro nominatiuo 3 *quiescit* ad ipsam mulierem relatum est, non ad *ossa* 4 paene sine labe hexameter si tollis *Lesbio.* hoc marmor paulo liuidius dicit Plinius 5 notae quid significent obscurum est, cadere tamen uerba ad speciem hexametri uidentur, *quae uiua fructast et fruetur obita isto?*

## 498

Haec tenet exanimam [tellus natalis, in alta
quae nupsit Roma, morbi [sed fraudibus atri
post annos ueniens uisum La[ris arua paterni
incidit infelixs pregnax sa[luamque puellam
enixa est misera acerbaq. [decidit ipsa
lugentesque suos miseros [cum prole reliquit
et tulit Elysium uiginti e[t quattuor annis.

CIL. IX 3968 descr. Mommsen  Albae Marsorum, cippus detruncatus ad septuncem  praescriptum *d. M.* | *Aediae* . . ., subscriptum *Eutyches et Hi* . . .
4 i. praegnas. increbruerat haec *x* litterae abusio quo tempore Probi appendix et instituta artium condita sunt, cf. GLK. IV p. 199, 5 *locuples, non locuplex*  5 quoniam male factum esse uersum apparet, nescias an additum fuerit *acerbaq. est morte perempta*

499

Hoc [tum]ulo, Pontiane, iaces, [secu]re laborum,
cuius aput [super]os semper pia fama [feret]ur,
nam tua simpli[citas aeu]o memoran[da meret]ur.

CIL. XIV 1597 descr. Dessau  Ostiae  praecedit *d. M. L. Septimius Pontianus Augg. lib. se biuo comparauit* [*si*]*bi et Petroniae Lucillae* [*coni*]*ugi suae santissime*
3 *memoraniu* loco fracto excepit, *memorantu*[*r* coniecit editor

500

Factionis Venetae Fusco sacrauimus aram
dẹ nostro certi studiosi et bene amantes,
ut scirent cuncti monimentum et pignus amoris.
integra fama tibi, laudem cursus meruisti.
certasti multis, nullum pauper timuisti,
inuidiam passus semper fortis tacuisti.
pulchre uixisti, fato mortalis obisti.
quisquis homo es, quaeres talem. subsiste uiator,
perlege. si memor es, si nosti quis fuerit uir —
Fortunam metuant omnes — dices tamen unum:
  Fuscus habet titulos mortis, habet tumulum.
contegit ossa lapis. bene habet. Fortuna ualebis.
fudimus insonti lacrimas. nunc uina: precamur
  ut iaceas placide. nemo tui similis.

CIL. II 4315 descr. Huebner. AL. Burmanni IV 340, Meyeri qui alienum ab antiquitate carmen esse sibi persuaserat 1598  Tarracone repertum deportatum in Bri-

tanniae agrum Chevening praescriptum *d. M.*, subscripta adclamatio iambodes τοὺς σοὺς ἀγῶνας αἰὼν λαλήσει (Kaibel inscr. gr. Sic. 2539)

2 *studiosi* Heinsius interpretatus est factioni fauentes. *certi* nom. plur. ac non gen. sing. idem significat quod cum certos amicos dicimus 3 Vergili hemistichium Aen. V 538 et 572 8 cf. 303, 8 *talis res publica quere.* aberrauit Kaibel cum *quaerens* substituit 10 digna Fusco munera mortis dices, licet ne illi quidem Fortuna non inuiderit 12 *bene habet*] exempla adposuit Burmannus cum alia (Liuiana dat Drakenborchius VI 35, 8) tum Statii Th. XI 557 et Iuuenalis 10, 72. de extremo uerbo cf. 409, 8

## 501

Hisce locis Flori requiescunt ossa sepulta,
aetatis primae, miserando funere rapto
Ditis ad infernas sedes lucosque piorum,
quem docta studiis ornarat diua Thalia,
qui prope uicenos bis iam supleuerat annos,
ni Lachesis breuia rupisset stamina fuso.
pro dolor, ut nulli decreta rumpere fas est
Parcarum diua durosque euadere casus.

CIL. VIII 8870 descr. Marchand et Vigneral Tupusuctu Mauretaniae praecedit *d. M. s.*, sequitur *h(ic) s(itus) e(st)*

2 *rapto* quasi *Floro* praecesserit, argute quasi *flori aetatis?* 7 *ui nulli* editum est, emendandum esse *ut* Studemund quoque uiderat 8 *dira* prop. Studemund minus recte, licet exoletum fuerit explosumque *diua* pro diuinis. *rupisti iussa deorum* Culic. 293

## 502

Hospes] ad hoc tumulum dum perlegis [acta res]iste,
  aspice quam indi[gne sit data] uita mihi.
XII ego [annoru]m uixi dulcissimae matri,
[cui liqui fletu]m fato cito raptus iniquo,
[cum Ianua]rias celebrarem forte kal(endas),
[dum ducunt m]ater et germana soror [ueneratum
in]ter festa sacri templa [et comi]tantur amici.

[Manes infer]ni, si quid mea carmina [possunt,
parcite quaeso meis, or]o precorque rogo,
[mater et ad s]uperos uiuas mul[tosque per annos
s]is felix s[emper . . . . .

CIL. VI 14578 ad ectypum Romae uia Nomentana, tabula marmorea ab sinistra deorsum refracta praecedit *dis M. L. Catelli Flori: Clodia Africana [fil]io pilssimo.* carminis uersus quoniam differunt a uersibus lapidis, uirgulis intersaepti sunt 2 et 3. supplementa Henzeni paululum mutaui et auxi

1 *hoc tumulum* uide 134, 7 *triste* extremum H. fecit, potuit facere *ordine tr.* 2 hoc confirmauit H. supplementum titulis CIL. X 4428 et 5020 3 lege *dodeci* archetypum uersum collige ex 421, 1 4 *e gremio cui sum* H. 6 *pater* improbabile ob praescriptionem 8 altera pars Vergili Aen. IX 446. ad Manes matremque haec dicta esse probabilius existimo quam ad uiatorem (*huc moriture ueni, et Floro bene dic, sic bene apud s.*) 9 tot uerba non uidetur marmor cepisse, metrum fuit utique exilius. *rogo* pro uerbo habeo, pro nomine Leo supplens *parcite uicini, Flori supremo*

## 503

Ter singulos non dum conpleuerat annos,
quo caruit lucem et te[ne]bris se miscuit atris.

CIL. VI 23010 descr. Henzen Romae in museo Kircheriano. scriptura negligentior (u. 1 *conpleulrat*). praescriptum *L. Nonius L. f. Arizgynus uix. ann. III* carmen tralaticium, uide 398

1 fac *ter denos uitae* aut simile. cf. 447, 1 2 i. quom caruit luce

## 504

Hoc in sarcophago genetrix duo corpora natos
condidit infelix semper subitura dolorem,
quos super atuiuet uitanq. miserrima ducet
coniuge praerepto, genitor quibus ipse misellis.

CIL. VI 20987 ab superioribus acceptum, Gudi 239, 5 qui aeuo Caracallae adsignat. AL. Burmanni IV 238, Meyeri

1487 Romae fuit in àrca marmorea. praecessit *d. M. Laberiae Alexandriae quae (uixit) ann. X m. V d. VII et Siluano q(ui u.) an. VI m. V d. XIIII*
2 *semperq. habitura* Gudius 3 *quos* (i. natos) Milesius ac Muratorius 1181, 4, probauit Meyerus, idque uerum uidebitur conferenti u. 4 *quibus*: *quo* Gudius, probauit Henzenus, idque per se facilem habet explicatum. *quod superat* (i. reliquam aetatem) coniecit Burmannus, nam hic non minus quam ceteri atque ipse Henzenus *superat* quasi sui iuris uerbum ac non conexum habuere, est autem *super aduiuet* 4 *ipse* ille coniux. hiatum in fine Henzenus sicut Muratorius notauit, non Gudius. neque quidquam deesse puto

## 505

Hic ego sum posita Irene, quae uixi XVIII kal(endis).
hanc mei mi misere posuer(unt) arka parentes.

CIL. XI 466 descr. Bormann Arimini in arca marmorea adhaeret *Felicissimus Aug. lib. et Furfulana Irene*
1 ad hexametrum tolle *quae uixi*, effer *decem octo*. tot scilicet menses uixerat 2 i. mei parentes mihi miserae

## 506

Hic erat hic primus, genitor ut glorius essem,
si Fortuna quidem fatis non laeua fuisset.

CIL. XI 2329 ex schedis in agro Clusino praescriptum *d. M. s. L. Fonteio Victorino uixit ann. XXII m. VIII d. VIIII: Fonteius Dionysius fil(io) kar.* cf. ibidem 2330 *Gelliae Nice L. Fonteius Dionysius coniugi karissimae adque in aeternum desiderantissimae.* tertii fere saeculi
1 *hic erat* testis unus, *fecerat* reliqui *glorius* pro glorioso deriuatum ex *inglorius* nouum uocabulum
2 V. Aen. II 54 *si fata deum, si mens non laeua fuisset*

## 507

Tempera iam genitor lacrimis tuque, optima mater,
desine iam flere. poenam non sentio mortis;
poena fuit uita, requies mihi morte parata est.

CIL. XI 207 ex schedis. AL. Burmanni IV 331, Meyeri 1421 apud Rauennates. praescriptum *C. Publici C. f. Ampliati qui uix(it) an. VI d. XXVII. C. Publicius Proculeianus alumno suo posuit curantib(us) Publicio Dionysio et Aurelia Tyche parentibus*

1 *te optima mater* V. Aen. X 557 3 *in* pro *mihi* Puteani schedae apud Gruterum 1036, 2

508

Hic iacet Vetedinus [p]ietatis nobilis infas,
cui tanta . .

Notizie d. scavi 1883 p. 90, CIL. IX p. 697 n. 6409 a descr. de Nino Corfinii in lapide calcario. praecedit *d. M. s. C. Lucceio Vetedino qui uixit annis quinque dies XVIII*

1 *iietatis* traditur. cf. 448, 3

509

Possidet non merita locus hic cito corpus iniquum,
quae talem uitam meruit, ut curua senectus:
noluerunt superi, cito reddidit uita nefandis.
quod fuit ad superos, inimica nemini uixit.

CIL. X 2598 (IRN. 3169). AL. Burmanni IV 376, Meyeri 1205 fuit Neapoli in tabella praescriptum *d. M. Iuliae Iuliane uix. ann. XX m. XI d. VII*, subscriptum *C. Iulius Victorinus et Aelia Theodote et C. Vicirrius Soter coiux b(ene) m(erenti) f.*

1 *immerito* Fabricius, *emeritae* Burmannus coniecere. *meritam* iste uidetur cogitasse *iniquus* Schradaeus
2 *curua senecta* Ouidianum 3 *reddit* Ligorius *nefandum* coni. Meyerus 4 *quod* quoad

510

Orbatus nato [fecit pater] | hoc monumentum,
quoi] | sua mandaret [post mortem] | ossa senis una
. . . uiginti | primum cum . . . . |
iiancii pieriso uite | in florei iuuenta

CIL. XI 1767 ex epistula anni 1792 apud Vada Volaterrana. praescriptum *A. Caecinae* | *A. f. Superstiti* 'expressi qualis traditur' Bormannus. primos hexametros expleui exempli causa. quos excepit sententia talis *annis uiginti primum cum uidit honorem, fata hunc eripuere suis* (aut *obiit*) *in flore iuuentae.* initio u. 4 Leo adscripsit *plangit*

511

Columen morum ac pietatis
Laudibus ac titulis ornatus uixit honeste.
Omnibus hic carus fuerat. feliciter annos
L minus uno gessit, studio set
Vsus onoribus ordinis est adque uirum uir,
Egregius flamen, patriae pius admoderator,
Largus munidator ed sator in gente suorum,
Lenaei patris cultor felixq. sacerdos
Addidit hic decus ac nomen suae Claudiae genti.
inspicies lector primordia uersiculorum.

Renier inscr. Alg. 2928, inde CIL. VIII 4681 Madauris, uidetur periisse acrostichis est *Clo(dius) Luella*, totus autem titulus sic scriptus: *d. M. s.* | *T. Clodius Louella* | *aed. II uir q(uaestor) fl(amen) p(er)p(etuus) sac(erdos)* | *Liberi patris u(ixit) a. XLVIIII* | *hic situs est.* | *colum. moru. ac pie* | *laud. ac titulis or*|*natus u. hon. omnibu*|*s hic carus fuerat* | *felic. a. L minus uno* | *gessit studioset* | *usus on. ordinis est* | *adque uiru u. egr. fl.* | *patriae p. admod* | *largus munidator* | *ed sator ing. suo . .* | *Lenaei pat. cultor* | *fel. sac. addidit hic* | *decus ac nomen suae* | *Claudiae genti. inspic*|*ies lec. primordia* | *uersiculorum.* tractaui titulum primusque acrostichidem explicaui in Fleckeiseni annali a. 1858 p. 70 s. *Louella Luella* ut *pouer puer, plouebat pluebat* al. item *Clodius* et 9 *Claudiae genti* (schol. Iuu. 6, 345). temere *Loquella* mutari in praescriptis et legi ex acrostichide uoluit editor CIL. 2 *hon.* potest etiam *honorum* legi 4 i. *quinquaginta* correpta ultima. in exitu nunc *studio set* scripsi, olim *studios(e) et*: sed multos gessit honores publicos 5 *onoribus* tam propter metrum quam quod *usus* uerbum adhaeret, probandum magis quam *oneribus* *uirum uir* ut qui duouirum fuerit coloniae 6 sic olim

scripsi p. 71, quamquam *admoderari* compositum fide sublesta nititur. datur tamen etiam tale *pius ad(que) mod(estus)*     7 *munidator* nouum uerbum (cf. munificus), auribus adcommodata iunctura obstrepit *sator*     *ingenii* explicauit Renier fortasse uere. ego cum munera publice edita respici puto tum magnam claramque liberum progeniem     8 Liberum patrem coluisse Madaurenses testari etiam Augustinum ep. 17 monuit Renier

## 512

Hic ego qui taceo, uersibus mea uita demonstro:
Lucem clara fruitus et tempora summa
Praecilius Cirtensi lare argentariam exibui artem.
Fydes in me mira fuit semper et ueritas omnis.
Omnibus communis ego cui non misertus? ubique,
Risus, luxuria semper fruitus cun caris amicis.
Talem post obitum dominae Valeriae non inueni pudicae
Vitam; cum potui, gratam habui cun coniuge sanctam.
Natales honeste meos centum celebraui felices,
At uenit postrema dies, ut spiritus inania mempra reliquat.
Titulos quos legis, uiuus mee morti paraui,
Vt uoluit Fortuna; nunquam me deseruit ipsa.
Sequimini tales, hic nos expecto, uenitae.

Renier inscr. Alg. 2074, CIL. VIII 7156 ad ectypum Wilmannsi     Cirtae in operculo sarcophagi conditi in mausoleo

1 *meam uitam* scilicet, nam *m* etiam u. 2 et 6 neglecta est, neque tamen adiecta perperam (8 *sanctam* refero ad *uitam*)     2 ss. 'continent acrostichida *L. P(raecilius) Fortunatus*' Renier     5 *omnisbus* lapis     6 i. luxuriam, opinor     7 s. *talem* copulaui cum *uitam*, etsi his uersibus orationem metri fine distinctam magis conuenire sentimus. an *talem* amicum? 10 *mempra* potius quam *membra* apparuit     13 *exopecto* lapis

## 513

Carpis si qui [uia]s, paulum huc depone la[borem.
Cur tantum proper(as)? non est mora dum leg(is), audi

Lingua tua uiuum mitique tua uoce loquentem.
Oro libens libe[n]s releg(as), ne taedio duc(as), amice.
Dum uixi, [multi]s [lud]is cantaui ceraules
Iam doctus no[t]us et noctib(us) peruigilaui.
Vt miro ingenio sacr(a) cymbal(a) concrepui.
Sit precor ut mo[llis] . . dico uale . .
Parcite . . . ri . . . . miseri . . .
Ad man[es] . . r . . no . . in terr[a . .
Vt me infern(as) Stygias Dis pater accipia[t.
Lamenta quid prosunt? . . . . . . . .
Iam prid[em] . . . et uos ueniet(is) ibidem:
Nihil doleo nec deest, [s]ecur(us) morte quiesco.

CIL. XI 627 descr. Bormann ut potuit, Muratori 946, 5. AL. Burmanni IV 378, Meyeri 1503 ex agro Foroliuiensi Rauennam delatus lapis. praecedit *C. Clodi Paulini. uix. ann. XXIIII m. VIII d. X h. VIIII* litterae marmoris plane detritae atque etiam ex eis quas uel Bormannum uel antiquiores secutus recepi, multae incertae sunt

1 *si quii.as* sic fere lapis. *si qui rus* Borm. dubitanter, *si quis iter* Mur. temere 2 *dum iic audi* Borm. excepit. *dum audis* priores (sic dest quod Horatius adiecit carm. I 28, 35 *non est mora longa*) 4 *libens* errore quadratarii iteratum uidetur *releg(as)* Mommsen: *riiic* descriptum est 5 *u[er]n[i]s [ann]is* Borm. dubitanter *ciraules* descriptum est, uide interpr. Appulei met. VIII 26 *ceraula doctissimus* 6 *doctis* coni. Burmannus

7 an *sacr(is)*? *sacro* ante Borm. 8 *mon..* Borm. idem in exitu quos pinxit ductus forsitan monstrent *ter-r(a)e* 9 *miser...parent...* priores 10 *iacere... int.rro...* aut *tacer...interrogata* priores 14 *nihil* Borm. *nil* priores *secura* Murat. desiderantur duo qui acrostichida compleant uersus, uestigium eorum in tabula nullum, satis igitur uisum est *Paulin.*

## 514

Primus mihi nomen erat, dum uita manebat.
Regna infra caeli fraudatus luce quiesco.
Iam secura quies, nullum iam uitae periclum.

Mens mihi sancta fuit, magna et seruata uoluntas

. . . . . . . .

CIL. VIII suppl. 16463, ephem. epigr. V 642 descr. Ioh. Schmidt rep. in uico el-Leds prou. proconsularis, iam Siccae praescriptum *d. M. s(acrum)* acrostichon carmen esse apparet grandibusque in lapide principiorum litteris confirmatur

1 in archetypo nomen erat molossicum. exitus idem 437, 15 2 *infra caeli* iam enuclearunt Schmidtius et Cagnatus. uidetur dici sub diu in solis locis interemptus attonitusue 3 *at secura quies* V. ge. II 467 5 potest incepisse a *Virtut-*, *Veri*, *Viuendi*

## 515

Vel uos quos pietas duxit munerare parentes,
Iam requiem sumimus, ubi nos Fortuna remisit.
Talia quis faciat, nisi uos quos (a)mor adegit
Accipiant cuncti uestros ornasse parentes?
Vitali patri et Saturniae auiae dignissimis.

Renier inscr. Alg. 3641 descr. Vieille, CIL. VIII 9170 Auziae lacunam ante u. 1 statuit Renier quam auctor non indicarat, neque ei acrostichis fauere uidetur. scribendumne u. 1 *ueiuos*? nos qui uiui pie nostros parentes munerauimus, iam requiescimus et a liberis eandem postulamus pietatem. cf. Pseudappulei Asclep. 11 *munere eo quo parentes nostri munerati sunt, quo etiam nos quoque munerari, si foret diuinae pietati complacitum, optamus piissimis uotis*

3 *mor* traditur. *a* in *m* fuit adligata

## 516

Vrbanilla mihi coniunx uerecundia plena hic sita est
Romae comes negotiorum socia parsimonio fulta.
Bene gestis omnibus cum in patria mecum rediret,
Au miseram Carthago mihi eripuit sociam.
Nulla spes uiuendi mihi sine coniuge tali:

Illa domum seruare meam, illa et consilio iuuare.
Luce priuata misera quescit in marmore clusa.
Lucius ego coniunx hic te marmore texi.
Anc nobis sorte dedit fatu, cum luci daremur.

Guérin voyage archéol. dans Tunis I p. 289 n. 66, CIL. VIII 152 contulit Wilmanns inter Capsam et Thelepte. litterae secundi aut tertii saeculi, primores nuntiae nominis 1 hexametri ambitum excedentia *hic sita est* par fuit praeponi cunctis 2 *parsimonium* neutrum norat grammaticus GLK. V p. 587, 3 4 gementis exclamatio satis rara, usitatum *a miser* 7 cf. 477, 8 *quiesco marmore clausus* 9 hanc sortem dedit fatum

## 517

Reddere quot solum licuit post morte m(a)rite,
hunc tumulum uobis, M(a)nes, m[o]nim(enta)que [s]acra
obsequiumque mei Victorinus uoui dolor(is).
iacet in hoc loco Iulia Kara quae uix(it) ann. XL m. III d. XI
et linquit dulces natos et coniuge [dig]nu.

Renier inscr. Alg. 3614 descr. Caussade, CIL. VIII 9127 Auziae praescriptum *d. M. s.* subscriptum *fec(it) d(e)d(icauit anno) pr(ouinciae) CCXX* qui est Christi 259 1 *mrite* fertur, infuit *a* in *m* reclinata 2 *mnes mnemouetacra* fertur: *manes* certum est, tum *mnemaque sacra(tum)* Renier proposuit parum probabiliter 3 hinc emendat Ren. suppletque titulum Auziensem suae sylloges 3594 CIL. VIII 9133 ... *Donatus uoui* (*noui* fertur) *doloris: [iacet in] hoc loco Iulia Syra quae et [The]ssalia rarissima marita quae uixit an. XXII men. VI d. VII: Aelius Donatus maritus fecit dd. a. p. CLXXXV[II]* i. anno 226

## 518

D. M. Caefalio ex[imi]ae laudis i[uue]ni
reddere quod [solum] licuit post fat[a sepul]chrum.
qui pat[riae] casus miserans [ci]uiumque suoru[m
clausis itineribu[s pe]netrauit deuia cu[rsu,

quem non respe[cta] defessa par(entibu)s aeta[s
nec subolum pietas [po]tuit detinere per[iclo.
quid superest, [haec om]nium est con[scien]tia nostrum,
cur fuerit tale[m p]erpessus morte do[lo]re:
dum ciuibus requiem tributorum ferre u[o]lebat,
incidit infelix contrario munere missu.
Iul. Kapito Iul. Kapitoni fil(io) fec(it). uix(it) an.
XLIIII me. VIII.

IohSchmidt eph. epigr. VII 490 ad ectypum, litteris quibusdam pleniorem uiderat Choisnet, Schmidtius plurima expleuit prope Auziam
1 alias κέφαλος capito est, hic κεφάλιος 2 *quod* in ectypo uidit Schm. *quoi* descripsit Purgold, illud formula comprobat 5 *pars aetas* sic lapis: *patris* coniecit Schm. *parentium* Mommsen 7 i. quod superest, trita poetis dictio. cf. 520, 7. proxima expleuit Mommsen (*dicam : omnium*) 8 i. mortem cum dolore potius quam dolorem. nulla in fine littera periisse uidetur 10 *missu*(*s*) Schm. incidit in contrarium munus ex legatione suam requiem nanctus

519

. . . . . lo]nga subactis
. . . . . sump]tuq. priuato
. . . . tempo]ribusq. futuris
. . . . . pe]rquirere laudes
. . . . . p]oniq. praefectus
. . . . . dicastis amici.

CIL. VIII 2780 descr. Wilmanns Lambaesi monumentum spurcis hexametris compositum, nam corripitur prima in *priuato* et *prefectus*, ut possit sane admitti in u. 6 Wilmannsi supplementum *legi*]*oniq.* quaeritur mortuine sit an uiui elogium an carmen uotiuum, interim adnumeraui sepulcralibus ultimam sententiam fingens talem *hic post fata tegi uoluit poniq. praefectus cuius uos statuam titulumq. dicastis amici*

## 520

Hic situs est quondam iuuenis generoso nomine miles Vlp(ius) Optatus
quiq. regens uirgam decus et uirtutis honorem
gestauit, proles laudanda propagine longa.
hi[c] multos domuit strauitq. per hos undiq. montes
infandos hostes temerataque bella subiit,
et quid n[on m]ulti poterant iuuene[s], hic semper [solus a]gebat.
cum suam totam nimium depend[ere]t iram,
obuius ipse furo[r] pugnae Romanum iuuenem per hostica uulnera misit.
ipse tam[en] uictor telis undiq. clus[us,
Massylae] gentis nequid fe[ra . . . .
. . renit ipse suis . . . . . . cladiq. et uita . . . . . .

Ephem. epigr. V 1049 descr. de la Blanchère Tagremaret in Mauretania Caesariensi ubi sub Gordiano cohors II Breucorum tendebat praescriptum *d. M. s.*
2 *ul. pop*|*iatus* descripsit et correxit Bl. 3 non modo centurio fuit (ita indices eph. V p. 729) sed praefectus. ille regere solet uitem, haec quadrant in Seruii memoriam Aen. IV 242 *praefecti gentium Maurarum cum fiunt, uirgam accipiunt et gestant* 6 temere incepta ab hostibus dici puto. *subiit* subiuit, Donatus quem Leo adfert in Ter. ad. I 1, 2 '*ierant* producta *i* pronuntiandum, quod nos addita *u iuerant* dicimus' 7 *quid* relatiuum ὅ τι εἴτι 10 *circum undiq.* optat Hense inter *clus* et *gentis* octo fere litterae perierunt, post *fe* duodecim, deinceps fere tredecim
12 *tenet, premit?* se peremit ipse suis armis cladique etiam uitae dispendia praefert?

## 521

. . . pro[batus in] armis
occidit [in] bello Num[id]um, ueri[tatis] amator.
hos pater inscripsi uersus dictante dolore
fortuna ima satus, quod non mihi ta[lia] natus
composuit [post ex]sequ[ias nost]ris[que] dicauit.

CIL. VIII 1359, Guérin Tunis II p. 164 n. 403 in agro Bisicano prou. proconsularis quaternos in lapide uersus hexametri singuli implent, a principio plures perierunt

3 *pater* scripsi, item Wilmanns: *patri* Guérin, *pat..* Berbrugger. alioqui explicandum *patris* 4 uersus leoninus 5 *composuit c.*|*..sequ...n*|*....ris...*|*dicauit* fertur. fortasse *ob exs.* nam numerorum labem nec minus sermonis hic oportet tolerari

522

Iulius Ingenu(u)s obi(i)t in Gallia morte.
coniunx patriae gremio mandat Virula corpus.
Germaniae meruit specula[t]or et cornicul[ar]ius
legionis, initium uitis uitae fuit finis.

CIL. VIII suppl. 12128 ad ectypum (VIII 702 parum accurate) apud Chusirenses Byzacenae prouinciae

4 ex corniculario promotus, ut solebat fieri, ad centurionatum siue uitem peregre mortuus est. cf. 334

523

Caedere] qui tauros ualidisq. [feri]re lacertis
calluit, ille] Sabinus erat, cui [com]minus ictum
taurus sp]umatus mutilata [uoln]ere cauda
ingem]inans Stygias mi[ser]um dimisit ad umbras.
infeli]x iuuenis munere deco[r]ate suppremo,
Ti]gimma te genuit, tenet Tihgibba sepultum.

CIL. VIII 696, melius exemplar Tissot misit Mommseno, suppl. 11914 ad ectypum in regione Mactaritana prou. Byzacenae mediis hexametris paucae litterae perierunt, ad summum quaternae, primis plures, singuli enim hexametri binos in lapide uersus tenent

1 *ferire* IohSchmidt, datur etiam *subire* al. 2 ss. sententiam informaui, itaque cum olim *eminus* proposuissem et eminus ictum a uenatore bouem cogitassem, iam aliud supplementum feci. uersu 4 potuit esse *dira minans* sim. 4 *demisit ad u.* clausula Siliana XV 467 ut monet Hense 5 emendaram ex Vergilio Aen. XI 25 *animas... decorate supremis muneribus* 6 *Tigimma* Schm. adnotans episcopos Tigimmenses reperiri in actis concilii Car-

thaginiensis. *Thigibba* ignoratur, nisi quod Θιγίβα libri uolgares praebent Ptolemaei IV 3, 29, 'de Gibba Numidiae uix recte cogitabitur' Schm., illum ipsum locum dici consentaneum est quo lapis erutus est (Hr. el-Hammâm)

524

. . me . . |taui meam[que |
ter repetens patr[i]|am casso nunc tu|mulo dico: |
functus fati c|o[lis] uita fe|lix de luce | recessi.

CIL. VIII suppl. 12103 uidit Cagnat apud Muzucenses prou. Byzacenae negotiator loqui uidetur

1 prima restat etiam quam ad *m* accommodes pars litterae: hanc sedem mortis optaui? 3 *colis* aut *colu* puto. *coactu* proposuit IohSchmidt, capit spatium litteras non plus quattuor

525

Profuit en tibi, quot fana coluisti deorum,
iamq. tua constat pietas gloriosa, Seuere.
uixisti, cursum uitae bonitate replesti,
su]cidus in membris, oculis et corpore sano.
nunc campos colis Elysios herbasq. uirentes,
f]l[or]ib(us) asparsus iaces ex pratalibus aruis,
nec minus et luci frueris, cum fama supersit.
ergo uale multumq. bone, pietatis onust[e.
hos uersus tibi, sancte, nepos, uictorq. deuoui,
munera quos misi tuo nam tumuloq. dicaui.

CIL. VIII suppl. 15569, eph. epigraph. V 581 descr. Ioh. Schmidt non procul ab Agbia Africae et Aunobari

praescriptum *d. M. s. T. Raecius Seuerus p(ius) u(ixit) annis LXXXX*, subscriptum *h(ic) s(itus) e(st)*

1 *coluisti fana* si scripsisset, uersus erat optimus, cf. 541, 11 4 *placidus* supplerat Schmidt, potuit *lucidus*, praetuli quo acrostichis fit *pius*. clausula uersus par Iuuenali 10, 356 6 *a* separare ut exclamationem non placuit, etsi *sparsus* tritius est. tum nouum uerbum pro *pratensibus* 8 *bonae* interpretatur Schm., ego pro uocatiuo habeo: *uale, multum uale, optime et piissime* *onusta* suppl. Schm. id ut coniungeretur cum *munera* 9 *uictor* appellatio

sancti parentis tamquam ex Herculis (supra 248) laudibus deriuata, non proprium nepotis nomen   10 *iam* corrigit Schm. agnosco uolgarem sermonem congruentem cum priscis quibusdam loquelis (*num tibi nam ianuast mordax mea? uti nam*), aduersatiuam uim haec quoque particula ex affirmatiua cepit

526

Sergius ut pubes excedere | coeperat annos
Sulpicius et laetan|te patre meliori secte parebat,
amans Festus | nomen, bone indolis, magna patris spes,
praeditus | opsequiis, pulchra probitate parentes
diligere omnib(us) | et iussis miro cum honore parere,
patri si licuisset adhuc | frui longius hac pietate, heu.
set crudum indignumq. | nefas et triste per omnis,
quod nondum frunitus | XVI annos
deperit et perdit orbatque patrem | baculo destituta senecta.
hunc fleuit populus pius, | hunc miseri ingemuere parentes
perculsi lon|go luctu tristitiaque perenni,
cum patre misero | reddentes testimonia probe uitae,
qui sacro tumulo locauit | membra dilecti
pignoris lamentator aetatis adultae
in|felix Sulpicius.

Renier inscr. Alg. 3989, CIL. VIII 9519 contulit Wilmanns   Caesareae Mauret. repertum, nunc in museo Algeriensi

3 *Festus* acceptum a duce sectae melioris uelut Postumio Festo ex Numidia oratore cuius sectatores fuere a Frontonis ad Diocletiani aetatem? an ethnicae religionis signum odiosum Christianis?   7 *nefas-triste* V. Aen. II 184, idem aliquotiens in exitu *per omnis*   8 *frunitus* fortasse passiuum conlato 6 et quia demptum est uersui *uita*   9 *destituta sen.* ablatiui   14 *lamentator* θρηνητής glossaria II p. 120 et 329 Goetz.

527

Iste mihi coi[ux] i[n] | tristia Tartara | [abi]t nu[nc]

qui fine anno|rum sacra Proserpine | dedit
ex duodeci numero | . rbana . . . . detegit
n[e|qu]e potuit precibus lacri|mis mereri
set si q|uit fatis religio nulla | resistit
iuno pius se

Renier inscr. Alg. 3870 descr. Montgravier, CIL. VIII 9690 ubi alia duo exempla proposita sunt, restitutio tituli ut interpolati detrectatur   Cartennae Mauret.   praescriptum *d. M. s.*

1 *coi..iu* Montgr.   finem metri arbitratu feci: *xt num* exempla quasi fuerit *uixit an...*   2 *dedit* unus: *edit* aut *edil* reliqui   3 *ex* omnes   *duodecimo* Montgr. an *ex duodeci m(ensum) numero?*   orba marita sepulcro eum tegit nec potuit precibus lacrimisue mereri ut aduiueret siquidem fata nihil inhibet   4 s. *mert. sit nisi..ciuitatis* Guyon   5 an *sicut fatis?*   6 *Iunorius cos* alter, *no pius fecit* tertius. an *hunc pius?*

## 528

Quisque uiam carpis, Marcum spe[ctes memorandum
nomine nec tantum nec fatis mort[is in]ique.
iste quater denis et quattuor mensibus annis
im uixi[t] toti[de]mque dies, cum luce reliquit
. ianti . u . siae quamuis solacia morte
i . irus his tumu[l]oque diciṛọiiiioii Marcus
. . . iuim . . . sisiaiuiiam prouidus an[t]e
. . ixitii . . . . . im coniuge uiuo
. i . os . . . . .
. ia . . . . .

CIL. VIII suppl. 14352 descr. Cagnat, ectypum uidit Schmidt   non procul ab Vzali Africae in mausolei ruderibus   praescriptum *d. M.*, extra carmen adpositum sinistra ad u. 6 *mater*, dextra periitne *posuit?*

1 *spectare memento* prop. Cagnat   2 *moriliique* fere traditur   4 *iam* emendat Cagnat, annos XL menses IV Schmidtius intellegit: an *im* (hunc eundem GLK. I p. 133, 2 τὸν αὐτὸν Philox.) pro item aeque similiter (sic *hemdem* Placidus interpretatur), uita autem annorum XLVII m. IX d.

XIV callide distributa est mensibus annis diebus *totidem?* 6 uelut *sedibus his* 7 *prouidus* ut 469, 4. tum *aiie* Cagn. *inii* Schm. legit

529

Hoc erat quod [spera]|bas agri, Donate, post | morte tuorum.
hic te | fata tua securum iace|re uoluerunt.

Renier inscr. Alg. 3600 CIL. VIII 9105 Auziae subscriptum *Gududio et Tullius* [*tut*]*ores fecerunt et dedicarunt. u*(*ixit*) *a. XLII* uersus obuersantur tales *hoc est quod sperabat agri post fata suorum, hic nunc securum uoluerunt fata iacere*

530

Quanta homini conferre potest fortuna [pri]o[rum,
tanta] bona ego tibi [tul]i, iuuenis, qui obit cum laude.

CIL. VIII suppl. 11883 ad ectypum Mactari in prou. Byzacena orationis ut opinor paternae color Catullianus, supplementa incerta ut in carmine incondito, *fortuna secunda tanta b.* tum *dedi* Schmidtius. *obit* soloece pro obisti

531

. . . . . .
f]uner(is) exequ(ia) infilix fraterna repleuit,
qui statuit tumulum titulis et fata notauit.

CIL. VIII suppl. 15220, eph. epigr. V 550 descr. Ioh. Schmidt apud Thignicenses Africae subscriptum *C. Iulius Victor uixit annis XLVI, Tinti . . . fratri fecit* 1 *funer* descripserat Darré. *exeou* fertur, emendauit Schm. *m*]*uner*(*a*) *exequ*(*ii*) idem CIL. fortasse uerius

532

. . huic frater titulo . .
. . no[m]en lapis uanus . .
. . de quo super in . .

CIL. XII 5807 rep. Arelate nunc Auennione in stelae fragmine superiore. supra scriptum ... *mater amando* | ... *an. XX.* initia uersuum in altero lapide iuxta posito fuisse Allmer et Hirschfeld putant, hexametris fortasse etiam *mater amando* adtribuendum

2 sic lapis complicitis *uan* litteris. numeri postulant *unus* (iam geminum *nomen lapis unus* habebit) 4 *de. ouo* Allmer, *pequo* uel *requo* Schmidt et Hirschf. exceperunt. hic mutauit *re*[*li*]*quo*, funere dein*de nouo super ingemuere* parentes?

533

L. Caecilius F(e)lix | fecit sibi coniugi | filis
libertis sexus | utriusq. et postque | futuris.

CIL. VI 13735 descr. Henzen Romae in Laterano

1 omisso praenomine hexameter 2 *que* superadditum sermoni ut 477 in subscriptione *et posterisq. suorum* aliasque, conplet numeros

534

Clausus] in hoc tumulo Pompeius [nunc requiescit
concolor uictor suauis fidus[que sodalis.
fessus in extremis haec bland[a uoce rogauit
ut dapibus positis Pompeium s[aepe colamus.

Muratori 1728, 5 ex schedis Ambrosianis Romae trans Tiberim

2 principium a metro laborat, huic conuenit *concors conuictor*, aurigam conicias ab sua factione sepultum

535

Hic tu]mulatu iacit hom[o qui dum uixit habebat
magn]am Callinomi [uocitatus nomine famam
. . i]uncta toro nu . . . .
. . mos et nitidu . . . .
. . s ac serus facu[nd . . .
. . an natis pat . . . .
. . s]exaginta tri[bus . . . .

. . uo nati dol[uere . . .
. . a Enopeus natu . . .

Notizie d. scavi 1878 p. 162, inde CIL. XI 3759 circa Careias inter Romam et Caere

2 *-am* potius quam *-um* Not. 3 illi uxor *nunc* fecit monumentum? 4 *pulcrum os?* 6 etiam natis *pater* optimus? 7 tot annis uixit 8 s. uelut *atque duo nati doluerunt cum genetrice, E. natus minor.* nomen minus probabile tale *Parthaenopeus*

536

Ter denis h]onor hic [annis requi]escit Apici:
ecce un]a nomen, [tempus qu]od uixsit et ordo.

CIL. X 7750 descr. Mommsen in museo Caralitano in paruo lapide litteris paruis 'uix christianae aetatis' supplementis sententiam indicaui, potuit scilicet ordo apertius declarari *hic equitis* sim.

2 non *uixsit* descriptum est sed quasi *ni-*

537

Parcae te miseris rapuere parent(ibus) urna
spectantes animo tuae gloriae cursum.
fletus in perpetuo miserae reliq(uisti) dolore,
nec potuit corpus a sodalib(us) tradi sepulchro.
me decepisti, nimium horfanam tu reliquist(i).

CIL. V 5824 Mediolanii, non extat praescriptum *d. M. L. Comagi Firmi milit(is) leg. II Parth. qui uixit ann. XXVII m. II d. V.* subscriptum *Nigidia Firmina mater infeliciss. filio pientissimo.* legionem istam Septimius Seuerus constituerat

1 *parent.* fortasse quia se tantum (*parenti*) mater intellegi uoluerat sic notatum est 2 deest pes et aliquid sententiae, *liuente animo* 5 *nimium* scripsi: *nium* fertur, *omnium* ab hoc abesse uisum est longius

538

. i captus talis miserisq. p|[ar]entibus istis .

quibu[s]. | . . . f cippo inscribere nom[en |
cuiu]s ossa in Germania | . . . mus

CIL. II 3534 Murciae Hispan. titulus plane mutilus. tres praecedunt uersiculi in quibus uestigia litterarum incerta sunt praeter u. 2 *mi(liti)*. subter *..mus* in nono uersiculo *ini* uisum est legi

1 fortasse *ui captus* mortis perierat fratri et parentibus *miserisq. p* scripsi: *miseris op* traditur, *parentibus* suppl. Huebner 2 *quibus* non licuit nisi, sim. 3 *cuius* suppl. Huebner. finem facias *condita flemus inique* sim., quamquam altera ex *mus* littera non est certa

### 539

Militia insigni raptus trieteríde sexta
sedibus hís sítus est miserabilis Heli[odo]rus.

CIL. III suppl. 8376a descr. Glavinič, acta arch. epigr. Austr. XIII p. 210 in regione Delmatiae interiacente Verbanum et Drinum fluuios, nunc in museo Serajevo. litteris aetatis inferioris subscriptum *Heliodorus et C... tiane parentes miseri fi(lio)*

1 Martialis X 53, 3 de Scorpo *raptum trieteride nona*

### 540

. . ue fuii iuuenis . . .
. . a Syria genitus . . .
. . ix uita et omn . . .
. . do est aliqua . . .
. . et Iouis Stygius a . .
. . m ossua praecor . . .
. . e]st extinct[a . . . .
. . meque Hel . . . .

CIL. III 6443 miserat Gruič, periit in agro Sirmiensi ad ripam Saui rep. fragmentum carminis. potest fuisse 1 *que fuit*, 2 *terra*, 3 *felix* magis quam *infelix*, 4 *siquando.* 5 cf. Vergili *sacra Ioui Stygio.* 7 *uita est.* 8 *m* an *u* an *a* fuerit ante *eque* non liquet, potest *meq. Heluia condidit uxor*

## 541

Flere cupis quicumque meos in marmore casus,
siste paru lacrimas. sorte miserandus iniqua
amississe pium pa[ter] deditq. sepulcro.
quam pene ia..esse ann. XXVI m. VI d. que VIII,
conditus ego iaceo misero genitore relicto.
iam mater misera palmisque ubera tundens
et soror infelix comitantur luctibus ambe.
coniux cara mea relicta cum paruolo filio
casta mater uidua n(un)c mihi uita supestat,
qui nostrum tumulum onorauit. corpus fosaimaqiiets,
pihi parentes, regna qui mundi tenetes:
hic ego sepultus iaceo placidusque quiesco.

CIL. II 1088 descr. Huebner ut potuit  Ilipae inuentus Hispalim translatus cippus, litterae perparuae lectuque difficillimae, saec. circiter III  praescriptum *d. M. s. M. Calp. Lucius decurio,* subscriptum *h*(*ic*) *s*(*itus est*), *s*(*it*) *t*(*ibi*) *t*(*erra*) *l*(*euis*)

2 parumper lacrimas siste attenturus animum. Ouidius fast. I 367 *siste puer lacrimas*  3 *paiii* fere apparuit, *patre* Huebner dubitans, *patrem* ex interpolatione potius quam lectione Merchante. *est* requiritur  4 *quam paene* non conuenit in exactam computationem temporis, et incertiores litterae sunt quam quibus *ia*[*m*] *esse*(*m*) conuincatur. fortasse *qum bene im*[*pl*]*esse*(*m*)  9 coniux mea mihi superstes est, hoc dici puto. *no*(*n*) Huebner dubitans, quia *no* in lapide sibi uisus est legere, *nc* in ectypo esse testatur idem  10 quae tumulum honorabit  *eosaima? quiete?* Huebner *s* post *et* indicans fractam. recte *fos*(*s*)*a ima*, an *postrema ciete?*  11 *qui* aut *que* marmor. *tenetes* posse id esse quod *tenentes* ait Huebner, *tenetis* Merchante. non di ita uocantur sed qui ad superos sunt homines. sermonisque uitio consentit deprauatio numerorum (*mundi qui regna*)  12 archetypum *securus*

## 542

Manes si saperent, miseram me abducerent coniugem,
uiuere iam quo me, lucem iam nolo uidere.

dulcem carui lucem, cum te amisi ego, coniunx.
has tibi fundo dolens lacrimas, dulcissime coniunx.
lacrime si prosunt uisis, te ostende uideri.
haec tibi sola domus . . .
semper in perpetuo uale mihi, carissime coniunx.

CIL. II 4427, Muratori 1428, 3 AL. Burmanni IV 204, Meyeri 1591 Tarracone. uereor ut probitatis ac fidei intemeratae ex superioribus nil relictum erat nisi ... *mens. IIII*

2 *quoniam lucem* AL. potest lapis habuisse *quom* inter 2 et 3 aliquid spatii 6 nulla lacuna Murat.

## 543

Quid tibi nunc prodest stricte uixisse [to]t annis?
heredum ratio nuntiat [ipsa] tibi.
prima fuit litis uicesima [rit]e soluta,
dende rudes homines [uar]ie Saturno morantes
delati, [satag]is [t]amen hoc sub iudice iusto,
non se]mel sed longis protractibus arte maloru.
'uici quidem, domine. uictor cum palma relatus
semanimis iacui, medici male membra secarunt
corpori'. quod super est, tumulum tibi feci libenter:
non mihi mandast[i], sed uiuos saepe uoleba[s.

Mommsen IN. 7143 qui descripsit diligenter, CIL. VI 30112, Or. 4944. AL. Meyeri 1157 Romae olim, nunc in museo Neapolitano. lapis integer, litteratura optima. superior titulo ob u. 4 maxime memorabili locus dari potest sub Hadriano, dedi quo non potest inferior post principia saeculi III

1 s. expleuit Marinius Aru. p. 61 3 *litis* pro nominatiuo habeo, *uicesima* libertatis opinor *rite* Henzen proposuit satis commode ad rem (Petron. 65) et ad numeros (V. Aen. VII 5, Colum. X 419), *parte* Mar. 4 i. deinde *in colle* Mar. quod neque intellegi posse nec spatio conuenire Momms. ait: *in die* antehac posui Saturni diem et Iudaeos forenses moratores intellegens, sed repugnat grammatica, haec intellegi aerario Saturni facessentes negotia

5 *sunt at tamen* Mar. uerbum fuisse quale adsumpsi ⟨*peragis* sim.⟩ lapis ostendit 6 *pendet sed* Mar. qui *mel* non uiderat *protractus* pro dilatione nouum 7 respondere fingitur mortuus, blande ac dicacule appellat dominum 8 *secaui* artium scriptoribus ignotum

544

*A*

. . . . pr]ocul a[spice . .
Vt semper cruci[at miserum Fortuna parentem.] |
hic erat ille puer [cunctis dum uixit amatus,
cui] | telae paruós br[euis orsus Fata dederunt,
c]|uius et ipsa soro[r Phoebi uisu fur]|iata
nón tenuit pha[retram liuens] | dea, cuius ab ore
b[landa fluunt me]|lla et rubor in fac[ie rosa fulget.
adsidu]|o puer in studiis a[tque artis amore
deditus] | ecce suós ludo [captabat amoeno
festiuisque iocis coetu re]|gnabat in omni
. . med]|itatur et cupit . .
. |mans uolun[tat . . . .
|comica iam [uirtus nituit serm]|one faceto,
[cum rapido Fatum m]|ótu uolt [omnia uerti.

*B*

. . . . . .
ac tri[bus est] da[ta nunc requies et in aethere sedes
cunc[ta] super cael[i: mihi soli cura relicta est
uitaque cum gemitu f[letuque miserrima somno
in cura fraudata, diu sitiens [Stygis undas.
hi mihi cernentes rutilantia sidera [caeli
o utinam] | [d]igitis operirent lumen inane
cura[rentque leui] | componere membra fauilla
ac tum[ulo sic ut decuit patrem] | tumularent.
ó Fortuna duplex ad a[cerbos promptior ictus.

Notizie d. scavi 1891 p. 288, habui a Barnabeio missum ectypon, litterae bonae, haud secus atque apices maturioris aeui quam de dictione carminis dogmatisque concedere iubeat prope urbem uia Labicana ex antepagmento arcae relicta fragmenta duo, A ex dextra parte ab summo ad imum pertinens, B ex sinistra imos uersus complectens. supplementa eo minus certa, quod indiscreti scalptura uersus carminis idque non expers uitiis fuit, cf. A 11 et 12

A 1 hic uersus diductis litteris ita incisus est ut principium omnium carminum dextra sinistraque scriptorum fuisse putes 2 ante *ut* folium adpictum est quasi terminans ab sinisterioribus quae periere 12 *amans* uel *firmans*

B 1 tres pater sepeliisse uidetur aut filios aut uxorem ac pueros

## 545

Te mihi, Glycerium, fors abs[tulit f]unere duro,
mersit in aeternam extin[cto corp]ore noctem.
sit tamen aetheria uiu[ae post fun]era sede
fama uiges, magno s[emper lauda]ta pudore.
et si nostra tuos tan[gunt suspiria se]nsus,
uiuis in Eutropii iu[ncto tibi pect]ore, uiuis.

CIL. VI 19049 descr. Rossi, edidit Bormann inscr. lat. nou. p. 7 cum Rossii suisque supplementis ad urbem uia Appia

1 numeri quale postulant uocabulum *absona* iure editor aspernatur 2 *pectore* Rossius 3 *uiua inter sidera* Bormannus post *fama* interpungens. at certe comprehendendum *fama uiges*, siue nominatiuo casu est *fama uigens* quem ad modum ad praesens ista suffeci (V. Aen. IV 175), siue ablatiuo *fama* indicatiuo *uiges*, ut praecesserint talia *uiuae lux altera.* ceterum optatio adeo non seruat tenorem carminis, ut quadratarii eam negligentiae adsignare audeam qui *sit* scalpserit pro *set*, huic subiungemus *uiuis*

## 546

Me propter maria, terras atque aspera caeli
sidera trasisti mediosque timenda per h[ostes
inuenisti uiam, hiemis nefanda tulisti,

o dulcis coniunx animo gratissima nos[tro.
nomine consimilis, iugali flore beata,
casta pu[di]ca meos thalamos ac fomite a[moris
nondum suppleta cubilia sancta liquis[ti.
saltem quod superest oro, scio namque [fauebis,
funde preces subolum ac uotis utere nostri[s,
ut longum uitae liceat transducere tempus.

CIL. VI 12072, Marini frat. Aru. p. 266  Romae in coemeterio Cyriacae, periisse uidetur  praescriptum ... *Antoniae Seuerae coniugi*

1 *maria ac terras* Lucretius aliique  5 seuera ut nominabaris ita eras  7 fuerat uxor istius altera ut uidetur nec diu  9 *funde* Orco opinor disque inferis *preces subolum* natorum cum patre optantium longam uitam

## 547

Hic iacet Ogygii Bacc]hi dei nota [sacerd]os
pastophorus]quae deae Nilo[tidis usque p]udica
nomine Ale]xandria, cui flos [uixd]um iuuentae,
cum iam P]arcarum nota sustu[lit] inuida Diti.

Ephem. epigr. IV 301, 874 descr. Henzen, Kaibel inscr. gr. Sic. 1366, Gori inscr. I 373, 128  Florentiae in sarcophago marmoreo originis urbanae  sinistra fracta est, dextra et ima ornata figuris muliebribus. latinum carmen graeci uersus tres excipiunt ἐνθά]δε Ἀλεξάνδρια κόρη πρόπολος Διονύσου [π]αστοφόρος τε θεᾶς Νειλώτιδος Εἴσιδος ἁγνῆς εἴκοσι δὶς πληρώσασα χρόνω κεῖται λυκαβάντων

3 difficile inuentu uerum non adiuuante metro. num *flos* pro neutro habitum ut 103 C 10? *flos gratu iuuentae* an simile? sane in quadragenaria *etiamnum* aptius erat  4 i. abstulit ad Ditem: iunctura uerborum pessima

## 548

Hic iacet Aufidia Seuerina signo Florenti,
bis quinos denos quae uixit annos aetatis.
casta fide semper toru maritale dilexit

sobria, non moecha, simplex animoque benigno,
dedita coniugi soli suo, ignara alienum.
conpari dulcí suae incomparabili solae
Basileus fecit, quod fieri ab illa cupiebat.

CIL. VI 12853 ex Donio, Fabretti 252, 42 et 418, 374 Romae, periit. marginibus adscriptum fuit *d. M.*
1 uocabulo uel cognomine adsumpto mariti. haec signi consuetudo uergente tertio saeculo inualuit 2 potuit subleuari uersus *annos quae uixit,* at prosodia quid ad Basileum? 5 *alienum* non credo scriptum pro *alienorum* sed *ignara* ita constructum quasi *ignorans* (non experta)
6 argute copulantur *conpar incomparabilis*

## 549

Curtia hic sita est | Fabiae nata, Fabiaeque | Cerealis egregiae gentis. |
nomen Curtiorum Fabiorum | compositum tumulo semper | sub Tartara uibunt.

CIL. VI 16653 ex schedis, Fabretti 418, 372, Henzen Or. 7352 fuit Romae praescriptum *d. M.* subiecta uiri iacentis imago. uersus congestis nominibus distenti, alter bene fluit redactus in hanc formam *compositi*
1 Curtia Fabiae filia hic iacet et ex gente Fabia (i. Fabius) Cerealis, cui nupsisse illam opinor. Henzenus Curtiam Cerealem intellegit Curtii natam Fabiaeque, dubitat tamen an *Fabi aeque Cerealis* distinguendum sit. idem post *Cerealis* interpungens coniungit *egregiae gentis nomen*

## 550

Híc super ossua cineresq. tuos bene dicta quiescis.

CIL. VI 20513 descr. Zangemeister, Gruter 875, 3 Romae in hortis Ludouisianis cippus marmoreus. recentioris aeui litteraturam Gudius dixit praecedit *d. M. s. Iuliae Heuresi sanctissim(ae). uolente fato uixit annis LXXXII,* sequitur *fecit Pomponia Trophime bene merenti*
1 uersus postulabat *hic super ossa rogumque tuum* aut ut Henzenus uoluit *ossa super cineresq. tuos.* in alio carmine est *dulcis aput Manes Zoe bene dicta moraris*

## 551

Cassiae ut dignae Orestinae coiugi castae
pro meritis uitae, pro pectore simplici grato
Tusidius Cyrus hunc titulum fecit amatae.

CIL. IX 5762 ex schedis. AL. Burmanni IV 200, Meyeri 1314 prope Ricinam Piceni praescriptum *d. M.* 1 *Cassiae A. f. dignae* Camerinius qui misit Muratorio 1319, 9 2 *grato* omisit uetus testis: *gratus* Schrader 3 *T. Vsidius* Mur. fortasse uere Graeci pronuntiant τίτλον, sed cf. 512, 11

## 552

. . Eu]carpiae . . [si]nae cr[imine semper
annos q]ue uixit ter den[os, est] quoque [primum
praetere]a ingressa, duos m[ense]s, triduo p[lus.
nunc mi]hi tu disce rarissim[a]e feminae u[itam.
coniugii] praeclara fuit fide erga marit[um,
artibus i]nsistens filis sua uita dicaba[t,
sedulit]as summa, magna sapientia cord[is,
omnibus i]ntenta rebus, suis dedita uixit,
nesci]a delicti s[pur]ci quo femi[n]a peccet,
inmor]talis erit summae uerecun[di]ae mixta.
corpus m]ors rapuit, animam dereli[nquite] Manis.

CIL. XI 3276 descr. Bormann eiusque socii Sutrii in tabula marmorea litteris detritis supplementa Bormanni quem Mommsenus et Hartelius adiuuerunt pleraque recepi et mea adieci, neque enim illi nisi similem hexametrorum orationem agnouerant
3 fortasse *plus his* aut aliud accesserat insuper
9 *spurci* conieci, *siiici* exceptum est

## 553

Hic iacet ex[animis tumulis L]aberia | Felici[tas
cui pius] hanc con|iun[x dedit arcam gratus am]ori,

quibu[s] . | . . . f cippo inscribere nom[en |
cuiu]s ossa in Germania | . . . . mus

CIL. II 3534 Murciae Hispan. titulus plane mutilus. tres praecedunt uersiculi in quibus uestigia litterarum incerta sunt praeter u. 2 *mi(liti)*. subter ..*mus* in nono uersiculo *ini* uisum est legi
1 fortasse *ui captus* mortis perierat fratri et parentibus *miserisq. p* scripsi: *miseris op* traditur, *parentibus* suppl. Huebner 2 *quibus* non licuit nisi, sim. 3 *cuius* suppl. Huebner. finem facias *condita flemus inique* sim., quamquam altera ex *mus* littera non est certa

## 539

Militia insigni raptus trieteríde sexta
sedibus hís sítus est miserabilis Heli[odo]rus.

CIL. III suppl. 8376 a descr. Glavinič, acta arch. epigr. Austr. XIII p. 210 in regione Delmatiae interiacente Verbanum et Drinum fluuios, nunc in museo Serajevo. litteris aetatis inferioris subscriptum *Heliodorus et C... tiane parentes miseri fi(lio)*
1 Martialis X 53, 3 de Scorpo *raptum trieteride nona*

## 540

. . ue fuii iuuenis . . .
. . a Syria genitus . . .
. . ix uita et omn . . .
. . do est aliqua . . .
. . et Iouis Stygius a . .
. . m ossua praecor . . .
. . e]st extinct[a . . . .
. . meque Hel . . . .

CIL. III 6443 miserat Gruič, periit in agro Sirmiensi ad ripam Saui rep. fragmentum carminis. potest fuisse 1 *que fuit*, 2 *terra*, 3 *felix* magis quam *infelix*, 4 *siquando*. 5 cf. Vergili *sacra Ioui Stygio*. 7 *uita est*. 8 *m* an *u* an *a* fuerit ante *eque* non liquet, potest *meq. Heluia condidit uxor*

## 541

Flere cupis quicumque meos in marmore casus,
siste paru lacrimas. sorte miserandus iniqua
amississe pium pa[ter] deditq. sepulcro.
quam pene ia..esse ann. XXVI m. VI d. que VIII,
conditus ego iaceo misero genitore relicto.
iam mater misera palmisque ubera tundens
et soror infelix comitantur luctibus ambe.
coniux cara mea relicta cum paruolo filio
casta mater uidua n(un)c mihi uita supestat,
qui nostrum tumulum onorauit. corpus fosaimaqiiets,
pihi parentes, regna qui mundi tenetes:
hic ego sepultus iaceo placidusque quiesco.

CIL. II 1088 descr. Huebner ut potuit    Ilipae inuentus Hispalim translatus cippus, litterae perparuae lectuque difficillimae, saec. circiter III    praescriptum *d. M. s. M. Calp. Lucius decurio,* subscriptum *h(ic) s(itus est), s(it) t(ibi) t(erra) l(euis)*

2 parumper lacrimas siste attenturus animum. Ouidius fast. I 367 *siste puer lacrimas*    3 *paiii* fere apparuit, *patre* Huebner dubitans, *patrem* ex interpolatione potius quam lectione Merchante. *est* requiritur    4 *quam paene* non conuenit in exactam computationem temporis, et incertiores litterae sunt quam quibus *ia[m] esse(m)* conuincatur. fortasse *qum bene im[pl]esse(m)*    9 coniux mea mihi superstes est, hoc dici puto. *no(n)* Huebner dubitans, quia *no* in lapide sibi uisus est legere, *nc* in ectypo esse testatur idem    10 quae tumulum honorabit    *eosaima? quiete?* Huebner *s* post *et* indicans fractam. recte *fos(s)a ima*, an *postrema ciete?*    11 *qui* aut *que* marmor. *tenetes* posse id esse quod *tenentes* ait Huebner, *tenetis* Merchante. non di ita uocantur sed qui ad superos sunt homines. sermonisque uitio consentit deprauatio numerorum (*mundi qui regna*)    12 archetypum *securus*

## 542

Manes si saperent, miseram me abducerent coniugem,
uiuere iam quo me, lucem iam nolo uidere.

dulcem carui lucem, cum te amisi ego, coniunx.
has tibi fundo dolens lacrimas, dulcissime coniunx.
lacrime si prosunt uisis, te ostende uideri.
haec tibi sola domus . . .
semper in perpetuo uale mihi, carissime coniunx.

CIL. II 4427, Muratori 1428, 3 AL. Burmanni IV 204, Meyeri 1591 Tarracone. uereor ut probitatis ac fidei intemeratae ex superioribus nil relictum erat nisi ... *mens. IIII*

2 *quoniam lucem* AL. potest lapis habuisse *quom* inter 2 et 3 aliquid spatii 6 nulla lacuna Murat.

543

Quid tibi nunc prodest stricte uixisse [to]t annis?
heredum ratio nuntiat [ipsa] tibi.
prima fuit litis uicesima [rit]e soluta,
dende rudes homines [uar]ie Saturno morantes
delati, [satag]is [t]amen hoc sub iudice iusto,
non se]mel sed longis protractibus arte maloru.
'uici quidem, domine. uictor cum palma relatus
semanimis iacui, medici male membra secarunt
corpori'. quod super est, tumulum tibi feci libenter:
non mihi mandast[i], sed uiuos saepe uoleba[s.

Mommsen IN. 7143 qui descripsit diligenter, CIL. VI 30112, Or. 4944. AL. Meyeri 1157 Romae olim, nunc in museo Neapolitano. lapis integer, litteratura optima. superior titulo ob u. 4 maxime memorabili locus dari potest sub Hadriano, dedi quo non potest inferior post principia saeculi III

1 s. expleuit Marinius Aru. p. 61 3 *litis* pro nominatiuo habeo, *uicesima* libertatis opinor *rite* Henzen proposuit satis commode ad rem (Petron. 65) et ad numeros (V. Aen. VII 5, Colum. X 419), *parte* Mar. 4 i. deinde *in colle* Mar. quod neque intellegi posse nec spatio conuenire Momms. ait: *in die* antehac posui Saturni diem et Iudaeos forenses moratores intellegens, sed repugnat grammatica, sinet haec intellegi aerario Saturni facessentes negotia

5 *sunt at tamen* Mar. uerbum fuisse quale adsumpsi (*peragis* sim.) lapis ostendit 6 *pendet sed* Mar. qui *mel* non uiderat *protractus* pro dilatione nouum 7 respondere fingitur mortuus, blande ac dicacule appellat dominum 8 *secaui* artium scriptoribus ignotum

## 544

### *A*

. . . . pr]ocul a[spice . .
Vt semper cruci[at miserum Fortuna parentem.] |
hic erat ille puer [cunctis dum uixit amatus,
cui] | telae paruós br[euis orsus Fata dederunt,
c]|uius et ipsa soro[r Phoebi uisu fur]|iata
nón tenuit pha[retram liuens] | dea, cuius ab ore
b[landa fluunt me]|lla et rubor in fac[ie rosa fulget.
adsidu]|o puer in studiis a[tque artis amore
deditus] | ecce suós ludo [captabat amoeno
festiuisque iocis coetu re]|gnabat in omni
. . med]|itatur et cupit . .
. |mans uolun[tat . . . .
|comica iam [uirtus nituit serm]|one faceto,
[cum rapido Fatum m]|ótu uolt [omnia uerti.

### *B*

. . . . . .
ac tri[bus est] da[ta nunc requies et in aethere sedes
cunc[ta] super cael[i: mihi soli cura relicta est
uitaque cum gemitu f[letuque miserrima somno
in cura fraudata, diu sitiens [Stygis undas.
hi mihi cernentes rutilantia sidera [caeli
o utinam] | [d]igitis operirent lumen inane
cura[rentque leui] | componere membra fauilla
ac tum[ulo sic ut decuit patrem] | tumularent.
ó Fortuna duplex ad a[cerbos promptior ictus.

Notizie d. scavi 1891 p. 288, habui a Barnabeio missum ectypon, litterae bonae, haud secus atque apices maturioris aeui quam de dictione carminis dogmatisque concedere iubeat   prope urbem uia Labicana ex antepagmento arcae relicta fragmenta duo, A ex dextra parte ab summo ad imum pertinens, B ex sinistra imos uersus complectens. supplementa eo minus certa, quod indiscreti scalptura uersus carminis idque non expers uitiis fuit, cf. A 11 et 12

A 1 hic uersus diductis litteris ita incisus est ut principium omnium carminum dextra sinistraque scriptorum fuisse putes   2 ante *ut* folium adpictum est quasi terminans ab sinisterioribus quae periere   12 *amans* uel *firmans*

B 1 tres pater sepeliisse uidetur aut filios aut uxorem ac pueros

545

Te mihi, Glycerium, fors abs[tulit f]unere duro,
mersit in aeternam extin[cto corp]ore noctem.
sit tamen aetheria uiu[ae post fun]era sede
fama uiges, magno s[emper lauda]ta pudore.
et si nostra tuos tan[gunt suspiria se]nsus,
uiuis in Eutropii iu[ncto tibi pect]ore, uiuis.

CIL. VI 19049 descr. Rossi, edidit Bormann inscr. lat. nou. p. 7 cum Rossii suisque supplementis   ad urbem uia Appia

1 numeri quale postulant uocabulum *absona* iure editor aspernatur   2 *pectore* Rossius   3 *uiua inter sidera* Bormannus post *fama* interpungens. at certe comprehendendum *fama uiges*, siue nominatiuo casu est *fama uigens* quem ad modum ad praesens ista suffeci (V. Aen. IV 175), siue ablatiuo *fama* indicatiuo *uiges*, ut praecesserint talia *uiuae lux altera.* ceterum optatio adeo non seruat tenorem carminis, ut quadratarii eam negligentiae adsignare audeam qui *sit* scalpserit pro *set,* huic subiungemus *uiuis*

546

Me propter maria, terras atque aspera caeli
sidera trasisti mediosque timenda per h[ostes
inuenisti uiam, hiemis nefanda tulisti,

o dulcis coniunx animo gratissima nos[tro.
nomine consimilis, iugali flore beata,
casta pu[di]ca meos thalamos ac fomite a[moris
nondum suppleta cubilia sancta liquis[ti.
saltem quod superest oro, scio namque [fauebis,
funde preces subolum ac uotis utere nostri[s,
ut longum uitae liceat transducere tempus.

CIL. VI 12072, Marini frat. Aru. p. 266   Romae in coemeterio Cyriacae, periisse uidetur   praescriptum ... *Antoniae Seuerae coniugi*
1 *maria ac terras* Lucretius aliique   5 seuera ut nominabaris ita eras   7 fuerat uxor istius altera ut uidetur nec diu   9 *funde* Orco opinor disque inferis *preces subolum* natorum cum patre optantium longam uitam

## 547

Hic iacet Ogygii Bacc]hi dei nota [sacerd]os
pastophorus]quae deae Nilo[tidis usque p]udica
nomine Ale]xandria, cui flos [uixd]um iuuentae,
cum iam P]arcarum nota sustu[lit] inuida Diti.

Ephem. epigr. IV 301, 874 descr. Henzen, Kaibel inscr. gr. Sic. 1366, Gori inscr. I 373, 128   Florentiae in sarcophago marmoreo originis urbanae   sinistra fracta est, dextra et ima ornata figuris muliebribus. latinum carmen graeci uersus tres excipiunt ἐνθά]δε Ἀλεξάνδρια κόρη πρόπολος Διονύσου [π]αστοφόρος τε θεᾶς Νειλώτιδος Εἴσιδος ἁγνῆς εἴκοσι δὶς πληρώσασα χρόνῳ κεῖται λυκαβάντων
3 difficile inuentu uerum non adiuuante metro. num *flos* pro neutro habitum ut 103 C 10? *flos gratu iuuentae* an simile? sane in quadragenaria *etiamnum* aptius erat
4 i. abstulit ad Ditem: iunctura uerborum pessima

## 548

Hic iacet Aufidia Seuerina signo Florenti,
bis quinos denos quae uixit annos aetatis.
casta fide semper toru maritale dilexit

sobria, non moecha, símplex animoque benigno,
dedita coniugi soli suo, ignara alienum.
conpari dulcí suae incomparabili solae
Basileus fecit, quod fieri ab illa cupiebat.

CIL. VI 12853 ex Donio, Fabretti 252, 42 et 418, 374 Romae, periit. marginibus adscriptum fuit *d. M.*
1 uocabulo uel cognomine adsumpto mariti. haec signi consuetudo uergente tertio saeculo inualuit 2 potuit subleuari uersus *annos quae uixit,* at prosodia quid ad Basileum? 5 *alienum* non credo scriptum pro *alienorum* sed *ignara* ita constructum quasi *ignorans* (non experta) 6 argute copulantur *conpar incomparabilis*

## 549

Curtia hic sita est | Fabiae nata, Fabiaeque | Cerealis egregiae gentis. |
nomen Curtiorum Fabiorum | compositum tumulo semper | sub Tartara uibunt.

CIL. VI 16653 ex schedis, Fabretti 418, 372, Henzen Or. 7352 fuit Romae praescriptum *d. M.* subiecta uiri iacentis imago. uersus congestis nominibus distenti, alter bene fluit redactus in hanc formam *compositi*
1 Curtia Fabiae filia hic iacet et ex gente Fabia (i. Fabius) Cerealis, cui nupsisse illam opinor. Henzenus Curtiam Cerealem intellegit Curtii natam Fabiaeque, dubitat tamen an *Fabi aeque Cerealis* distinguendum sit. idem post *Cerealis* interpungens coniungit *egregiae gentis nomen*

## 550

Hic super ossua cineresq. tuos bene dicta quiescis.

CIL. VI 20513 descr. Zangemeister, Gruter 875, 3 Romae in hortis Ludouisianis cippus marmoreus. recentioris aeui litteraturam Gudius dixit praecedit *d. M. s. Iuliae Heuresi sanctissim(ae). uolente fato uixit annis LXXXII,* sequitur *fecit Pomponia Trophime bene merenti*
1 uersus postulabat *hic super ossa rogumque tuum* aut ut Henzenus uoluit *ossa super cineresq. tuos.* in alio carmine est *dulcis aput Manes Zoe bene dicta moraris*

551

Cassiae ut dignae Orestinae coiugi castae
pro meritis uitae, pro pectore simplici grato
Tusidius Cyrus hunc titulum fecit amatae.

CIL. IX 5762 ex schedis. AL. Burmanni IV 200, Meyeri 1314 prope Ricinam Piceni praescriptum *d. M.*
1 *Cassiae A. f. dignae* Camerinius qui misit Muratorio 1319, 9 2 *grato* omisit uetus testis: *gratus* Schrader
3 *T. Vsidius* Mur. fortasse uere Graeci pronuntiant τίτλον, sed cf. 512, 11

552

. . Eu]carpiae . . [si]nae cr[imine semper
annos q]ue uixit ter den[os, est] quoque [primum
praetere]a ingressa, duos m[ense]s, triduo p[lus.
nunc mi]hi tu disce rarissim[a]e feminae u[itam.
coniugii] praeclara fuit fide erga marit[um,
artibus i]nsistens filis sua uita dicaba[t,
sedulit]as summa, magna sapientia cord[is,
omnibus i]ntenta rebus, suis dedita uixit,
nesci]a delicti s[pur]ci quo femi[n]a peccet,
inmor]talis erit summae uerecun[di]ae mixta.
corpus m]ors rapuit, animam dereli[nquite] Manis.

CIL. XI 3276 descr. Bormann eiusque socii Sutrii in tabula marmorea litteris detritis supplementa Bormanni quem Mommsenus et Hartelius adiuuerunt pleraque recepi et mea adieci, neque enim illi nisi similem hexametrorum orationem agnouerant
3 fortasse *plus his* aut aliud accesserat insuper
9 *spurci* conieci, *siiici* exceptum est

553

Hic iacet ex[animis tumulis L]aberia | Felici[tas
cui pius] hanc con|iun[x dedit arcam gratus am]ori,

cum quo | uixit casta uiro sortita per annos. |
Attius S[ecurus tumulos] obitae | requi[emque p]arauit.

CIL. XII 843 ex schedis, Murat. 1772, 9 Arelate in sarcophago. adscriptae legebantur etiam *d. M.* litterae
numeros expleui, etsi num iusto modulo fuerint hexametri dubito et de ambitu lacunarum parum constat (uelut 1 *tumulis* superat lacunam a Tollio designatam). certe nomina propria inserta erant extra mensuram

554

In[m]atu[ra dies male te abstu]|lerat . . .
s]et [s]o[r]or | unan[i]mis [supe]rest. [nec] plus | [c]upio u[ltr]a
Claudius [Ina]chus | cum quo uita fuit, nis[i finem] |
quem fusis lacr[i]mis memoret | renouato dolore.

CIL. XII 4117 descr. Hirschfeld in regione Nemausensi in sarcophago titulus euanidus *d(is) M.* consecratus et *memoriae aetern[a]e*, praescripta quae erant ex eis paene nihil legi potuit, tantum hoc *me[n]s. VII* supplere conatus sum, *abstulerat cupio Inachus* praeiuit Hirschf.

1 *in.uaịu* apparuit, in exitu *lerạt..mṣ..e....*, rectius fortasse *sce]lerat[a] m[orte* 2 *soror* feci, *dolor* Hirschf. *..o pḷus* fertur

555

Hoc iacet in lapide Aure(lia) Marcellina pientissima coniux,
quem lapis ipse tegit, rapta de luce serena.
huic aetas prima cum florebat in annis,
inuida fatorum genesis mihi sustulit illam
superante genetrice sua quae se cupiebat ob illa
ante morti dari, qum sibi flebil(is) casus
accideret filia que permansit in [aeuo ang]uste.
quicumque legis, nostros [miserare] dolores:
sic aput Elysias [sedes per gaudia u]iuas.

CIL. III 3397 denuo se frustra temptasse narrat Domaszewski suppl. p. 1690 in Pannonia inferiore in statione alae I Thracum uet. nunc in museo Pestinensi praescriptum *memoriae*, subscriptum *Iul. Victorinus b*(*ene*)*f*(*iciarius*) *cos. f*(*aciundum*) *c*(*urauit*), in latere scriptum *et pater Aur. Eptala pientiss*(*imae*)

2 in carmine proxumo *quem lapis iste tegit* post nomen tumuli paulo rectius 3 debuit scribi *primis modo cum* 5 stabit metrum si *pro* uel *a genetrice* feceris ἀντὶ ἐκείνης intellego, *ab illa* corr. Mommsenus 6 *qum* fertur conexis extremis duabus 6 s. *flebil casus acciderit iilia*|*que* lapis. metrum sensumque sic reparabis *ante dari morti quam flebilis hic sibi casus accideret natae quae non permansit in aeuo.* ergo *filia* pro ablatiuo habeo, *que* pro relatiuo pronomine. *filiaque permansit* Momms. dubitanter 7 *inni.o..uuste* exscriptum est: *in annos XXV set* Momms. dubitanter. mihi constat spatioque lapidis pusillo confirmari uidetur nouam a *quicumque* periodum incipere. *anguste* metrum non minus turbat quam *infauste*, sententiae incommodum *uenuste* 8 praemitte *tu* *miserare* posui: in lapide *i.utpsdt* talia apparuere 9 *elysias ish ..tordesceiucuud.i..iuas* enotarunt ex lapide, quibus in litteris cum nomen ad *Elysias* pertinens frustra quaesissem, *tor* sumpsi inrepsisse ex inferiore uersu qui syllabam hanc eodem loco positam habet. at ne sic quidem reliqua potui expedire, num *undas terrisq. iucundius*?

## 556

Hic iacet in tumulo Aur. Sabina pientissima coniux
annor(um) XXV,
quem lapis ist[e] tegit, rapta [est d]e luce serena,
q[uae] magis debuerat fe[ss]os sepelire pare[n]tes.
o dolor, o pietas, o funera tristia coniugis.

CIL. III 3351 prope Albam Regiam Pannoniae. signa supra sunt uiri scuticam, pueri malleum, mulieris uasculum tenentis, infra uasculi et racemorum. continuatur elogium sic *tristia coniugis. Marcus Aur. Attianus dec*(*urio*) *ale I Trhacum et Aur. Sabinilla filia eorundum uiui sibi faciundum curarunt.* litterae saeculi dicuntur tertii ac non inferioris

1 ex archetypo tali *tumulo Faustina piissima c.* 2 s. suppleta spatiis tituli conuenire Mommsenus testatur. absque eo esset, *raptam* scripsissem 3 i. mage 4 archetypum *natae* cf. 81

557

Hoc lapide tegitur Aurel(ia) Pia piissima con[iux
ex Nicia ciues Byth(inicae) originis orta.
ter uix(it) deno[s] annos, non plus adoleuerat aetas.
florent[em rapuit mor]s immatura uita perempta.
uos testo[r . . . . . . .

CIL. III 3337 in Pannonia inferiore ad Intercisam male scriptus lapis conligatis litteris multis difficilis lectu. describentes si quod litterae signum praeterierant aut perperam legerant, Mommseni exemplar secutus emendaui plerumque tacitus

1 modulatum *hoc tumulo tegitur Paulina piissima* 2 i. ex Nicaea ciuis *orignis* traditur 3 *uix. denos* feci: *uindeo*.. alter auctorum, *undeno*.. alter. *quindecim* Mommsenus qui numerus cum nimius uideatur propter mortem immaturam, tum poeticae circumlocutioni minus congruit. uersui satis erat *ter denis annis* 4 expleui: *o* in *mors* dimidiata apparet, pro *uita* descripta est nota una *uat* complectens. ablatiuus corripitur

558

Hic sita sum matrona, genus nomen|que Veturia Fortunati coniux de patre Vetu|rio,
nata ter nouenos misera et nupta bis octo | per annos,
unicuba uniiuga quae post | sex partus uno superstite obii.

CIL. III 3572 uidit Domaszewski Aquinci in arca subsequitur *T. Iulius Fortunatus* (*centurio*) *leg. II ad*(*iutricis*) *p*(*iae*) *f*(*idelis*) *coniugi incomparabili et insigni in se pietate.* tertii uidetur saeculi titulus esse sic ut Aquincenses plerique. carmen obuersatum esse menti scriptoris elucet uelut *nomenq. Metella* uersu 1, *ter octonos misera et sex nupta per* 2, *quae prole superstite obiui* 3. nam similiter enuntiatum esse *obii* probat paenultima excellens longitudine cf. 520, 6

559

Manib(us) hic [pl]acidis Pass[ie]na casta quiescit.

quinq. et XL uixit pia larga benigna.
hoc sibi costituunt patres fratresque sepulcrum.

CIL. VIII 412 descr. Wilmanns Ammaedarae
1 nomen si recte expletum est, hoc ruinam dedit metri 2 pronuntiandum *quarranta* ut in titulo Rhenano scriptum est? annos scilicet 3 i. ipsi, Passienae

560

*A*

Hic sita [quae uixit ca]stis|sima fid[a marito] |
Caelía Ru[fino: a]dfec|tu simil[ique fid]e pares, |
sed miser[a heu co]níunx, | qu[in]qu[e una] uixim(us) annis, |
qui[n]q[ue fuga thal]ami dedí|mus sin[e fine] minato |
ho[sti] . . . |tis . . . .

*B*

praestabat stu]diís | m[usaque exculta m]aríta, |
mod[estia tame]n sim|plic[itasque pa]res, |
quam [mala f]ata prí|us er[ipue]re mihi |
[mor]tem no[n me]ritam, con|[sortem n]ostrí laborís, |
[infesto mod]o quam dolu[i | morbo es]se per[emptam
. . . ica . . . . .

*C*

. . . f]ui fi|de[lis amic]a maríto, |
gentí[s] Caeliae decor | decus et Flauiae gentis.
ad tu, care, precor, con|iunx si tacta record[or],
si fecunda ti[b]i pi[eta]|tis a[m]ore reliq[ui, |
c]ommendo ínn[ocuae ci|neres] tibí coni[ugis . .

CIL. VIII 7255, suppl. 19455 ad ectypa, misit mihi Dessau Cirtae. ex praescriptis uidentur superesse haec *d*... | *Ca*[*eliae*].. | *C. Auda*.. | *fil. R*.. unde *Ru*.. A 2 mariti nomen fuisse sumpsi, non ipsius Caeliae

A 2 uersus abnormis ut complures alii, nescias igitur an praestet *simili fideque.* et in aliis metri tenacior fui quam scriptorem fuisse credo, uelut in 3 melius est *misera sorte c.* 3 *qu[ia] qu[otquot]*, tum 4 *qui[s]q[uis honos thal]ami* dabam experiunda, descripsit Cagnat *sin.....mi nato.* uerum natus numquis fuerit, dubito propter dictionem C 4. morbum tabemue mulieris cogito

B discissum in duas particulas quae quomodo cohaeserint ostendit *sim|plic-* 2 3 paene pentametri 4 adsumpsi frustulum istud *..temno.. | ..mfif..* quamquam posteriores litteras ad posterius hemistichium adhibere nequii

C 3 *recordor* passiuum puto quale Nonius et Priscianus testantur: si tetigisse recordaris. olim *facta* editum est, inde *recordas* Studemund 4 i. amorem. non uidetur pignus reliquisse i. natum

## 561

Casta pudica fui Mnesithea [b]ona marito
in fide qua potu[i] Aurelia coniunx,
qui mecum sine lite fuit uixitque marito,
natos amauit una mecum, et laus referenda,
Rogatiane, tibi. uixi festinans uiuere semper.

Renier inscr. Alg. 4158, CIL. VIII 7228 in suburbio Cirtensi

1 cf. 546, 6. exemplo fuisse putes *digna et matrona.* duas deesse litteras Renier indicauit ut dubites *matrona* conligatis primis litteris an *bona* lapis habuerit 2 *potuit* Renier supplerat 3 *marito* pro *marita* uidetur additum esse quo primi uersus uox resonaret *marito qui mecum uixit*

5 Commodianus instr. I 34, 19 *ut incipias inmortale uiuere semper*

## 562

Mater nomen eram mater non lege futura,
quinque etenim solos annos uixisse fatebor
et menses septem diebus cum uinti duobus.
dum uixi lusi, sum cunctis semper amata.
nam pueri uoltum, non femine, crede, gerebam,

quam soli norant Agathen qui me genuerunt,
rufa coma, tonso capite posttrema remisso.
conuiuae cuncti nunc mi bona pocula ferte
diciteque ut semper meo corpori terra leuis sit.
nec paruae doleat requiem mei perqua Fauentius
nutritor plus quam genitor, qui solam amauit.
est mihi nam mater, pater et praecesserat olim
nec doluit casum, soror est et matris amoenae
tristis et ipsa meae mortis. quos cuncti parentes
solando uitae dulci retinete precantes,
ne dolor augescat seu maeror tristis abundet.
qui legitis, totum nomen si nosse uelitis,
noscetis Geminiam Agathen, quam mortis acerbus
eripuit letus teneramque ad Tartara duxit.

CIL. VI 19007 uidit et edidit Bormann inscr. lat. nou. p. 5 Romae praecedit *Geminiae Agathe Matri dulcissimae*, subsequitur *hoc est, sic est, aliut fieri non potest: hoc ad nos* de quo uide 247. scriptura negligens in qua *o* et *q*, *d* et *o*, *t* et *i* uel *e* permutatae sunt, item lex carminis minus diligenter obseruata

3 *uinti* uiginti ut in titulis Africanis et in lingua Sardorum (cf. Schuchardtum de pron. uolg. II p. 508) 6 feminam me soli norant parentes 7 *remisso* quamquam suspensum est e *capite* spectat ad *capillum*. occiput crines habuit nullo modo uirginali redimitos sed solutos 10 nec Fauentius patraster mortem meam nimium doleat. *Fauentius* tamquam uolgaria illa *Clodis* pronuntiatur cf. 522, 3 13 potest *Amoena* nomen matri fuisse 14 insolenter *tristis* hic nominis ducit genetiuum ut contraria apud poetas *laetus felix* al. 19 *letus* nondum alibi inuentum est (cf. *fatus fretus lutus*) nec magis *letum mortis* (Lucr. IV 766 *mortis letiq. potitum*), haec antiquitus seruata opinor

## 563

..go cui pater addiderat nomenqu[e m]erebat,
hic uiridis gemmae praetiosae nomen habebat,
sed cito me rapuit, matrique dolore reliquit.

uita fuit bis ternos menses et insuper unus
et totidem anni, nec plus fuit. hora supprema
ferst animo sortem [placi]do [quam uo]ta ferebant.

CIL. XIV 1821 descr. Dessau Ostiae in sarcophago litteris praeterquam in fastigio et basi exilibus 1 in superiore parte legitur disiunctus a sequentibus. *uolgo* ab initio fuit an patris aliudue pueri uocabulum ut *Lingo*? uerbo utrique *nomen* commune inter *qu* et *erebat* hiatus indicatur quasi quinque litterarum, *puer m.*? 2 Smaragdus secundum interpretationem Viscontii ann. inst. arch. 1857 p. 340 3 debuit *cito mors rapuit* 5 *hora s.* non ablatiuos puto sed cum sequentibus copulandos nominatiuos 6 dubitasse scriptor uidetur *fers* an *fert* scriberet post *sortem* cetera in parte inferiore seiuncta leguntur, ...*do* Viscontius, potius *de* Dessau exscripsit ut conicias *fert a. sortem, Smaragde.* deinde *uota* an *fata*? uereor ne christianus sit titulus

## 564

. . . an. X Procula tumulum . . .
annos que uixit bis denos . . . . . .
. . . . quae adhuc infans . . . .
. . . umbra rapuit mors nunc quibus . .
. . . lum genetrix genetricis maes[t . . .
. . iniq]ua fata dolens luctu raper aequom.

Muratori thes. 1206, 1 a Ficoronio, schedae Henzeni Romae. sequebantur graeci uersus etiam peius mutilati, in quibus Πρόκλης κούρη ἀταλή, μήτηρ, τέκνοις. lacunam in fine u. 4 Muratorius nullam edidit, in principio u. 2 eandem qua tres extremi uersus adfecti sunt. ne tantum quidem constat lapidis uersibus senos carminis pedes contineri 4 *hunc* codex quo Henzenus usus est. conicias *quibus unum hunc titulum g. g. maesta notauit* 6 *dolens luctu raperaequom* idem codex, *docens luctu rapere quom* Mur. putes *nolle-rapere aequom*

## 565

O dolor, quantae lachrimae fecere sepulchrum
Iul. Lucinae, que uicxit karissima matri.

flos aetatis hic iacet intus condita saxo.
o utinam possit reparari spiritus ille,
ut sciret quantus dolor est.
quae uixit ann. XXVII m. X die. XIII.
Iul. Parthenope posuit infelix mater.

CIL. XII 825 ex sarcophago, Orelli 4833 Arelate litterae dicuntur saeculi III. circa scriptum est *d. M.*

## 566

In[p]ia fata mea Falconi [morte fuerunt
qui plus non uixi quam [septem paruolus annos.

CIL. III suppl. 8160 contulit Domaszewski, Hirschfeld in actis acad. Vindobonensis a. 1874 p. 405 Singiduni in basi marmorea pedis humani uestigia repraesentante. subscriptum litteris paulo minoribus *Romulus.* supplementum alteri uersui arbitrarium intuli

1 *inia* lapis, em. Hirschfeldius

## 567

Quinque hic | annorum aetatis | conditur infans. |
Aemilius Hermes | hanc generauit, | matris de nomine | dixit
Plotia, patris | praenomine | Aemilia uixit.
rapu[it] | quam mors in limin[e] | uitae.

CIL. III 1228 descr. Mommsen Apuli Daciae praescriptum *d. M.* deteriorem aetatem uel uersus arguunt uel praenomen *Aemilia* dictum ideo quod nomini praeponebatur (confert Mommsen Lampridium Diadum. 6 *Seuerum et Pertinacem Antoninorum praenominibus honorandos putant*)

2 iustum initium tale *Hermes hanc genuit,* exitus quasi Vergilianus *Albae de nomine dicti Albani* 3 numeros secutus coniunxi *Aemilia uixit,* Mommsenus diuisit *Aemilia(m): uixit* 4 deest uelut *crudelis*

## 568

. . . . . . . . .
nunc matris pietaten abet per domnica r[ura
e]t licuit matri corpus sepe(li)re dolendu[m.
que nunc abet titu(lum), non cerbe inimice la . .
set potius donis sollemnibus esse colend[um.
Surilla ego so, que peremor, filia O[r]ge[s.

CIL. III 5695, suppl. 11827 recognouit Gurlitt Noricae originis lapis adseruatus in museo Grazensi multo labore nec satis prospere transcriptus

1 unus uersus antea cernitur dirutus, legitur *pate[r* uel *pat[r]on-* tum *non for[et i]ll[i* 2 *pietate habet* corrigit Mommsenus, quasi sepulcri mentio infuerit in uersu superiore. sed *pietaten* uocabulum non pauca habet quibus defendatur, *gratian quen* al., et sententiae sufficit *rura* Mommsenus: *p* pro *r* Gurlitt legit, potuit *prata* 3 *sepe re* lapis 4 prima littera scissa. intellego *quẹm*, Hirschfeld *quae* *perbe* aut *ferbe inimice ia..* Gurl. expectes ut strui uerba possint *non crede inimice laedendum,* sine structura datur *non acerbe inimice lacessas,* uersus enim partim boni utpote tralaticii partim pessimi. *non perdi i. cauemus* Leo temptauit 6 *so oue* lapis, *sum quae* recte interpretatur Bormann *peremor* proxime abest a lectione Gurlitti, posse tamen fortasse cum Mommseno *premor* legi idem ait, tum quae praecedunt notulae *ic* i. hic significant

## 569

Gaudia que dederat rapuit Fortuna repente
Inq. acr]es luctus conuertit uota parentum.
Nam puer hoc paruus uitaeq. e limine raptus
Ginga situs tumulo est, indigni uulnera patris.
A dolor et gemitus inlusaq. uota tuorum:
Non tamen ad Manes sed caeli ad sidera pergis.

Renier inscr. Alg. 3421, CIL. VIII 8567 contulit Wilmanns Sitifi repertum extat Parisiis uersuum 1 ss. acrostichide *Ginga* effici uidit Ren. potuit *Gin-*

*gan* uerum nomen esse in sermone indigenarum, aut *Ginga n(omine)*
2 ita Renier, ...*nes* Clarac daturque *graues*

## 570

. . n summus l com
. pa]tris quae senectus
Prae]ter agens salue: uersus cum legeris istos,
Singu]la capita explores, ingenium nomenque probabis.

CIL. VIII 9159 descr. Berbrugger niuibus oppressus in agro Auziensi. subscriptum ...*rinus Sergianus et Saturninus* | [*anno*] *pr(ouinciae) CCLXVI* qui est christianus 305
2 i. *patrisque* 3 *iter agens* Mommsenus, commodius acrostichidi id quidem, sed plus litterarum deerat. fac *Princeps* *egers* fertur

## 571

. . . ṡ spatia Parcaru[m . . .
. . . egena cingebat rite cor[ona
. . . gens sancto comitante . .
. . . ue cunctis dabat ore loc[utus
. . . lens cordis cui summa i . . .
. . i]uueni praenomen cogno . . .

CIL. XIV 1822 descr. Henzen Ostiae, nunc in museo Laterano. uersus deformati 1 6 4 (nisi fuit *quae*)
2 uelut *omnegena* 3 uelut *ingens* et c. *pudore* (hoc suasit Leo) 6 *cognomenque* Dessau. at potest *primi dant iuuenis nomen cognoscere uersus* tale fuisse exemplum

## 572

. . . . . . .
sic ego pro meritis [cap]io | nomineque salutor |
et sum post obitum felix, cui | cari sodales |

hoc titulo fixerunt no|men aeternum. |
Decasi, ualete et semper | harena placete.

IohSchmidt eph. epigr. V 265, CIL. VIII suppl. 11549 qui descripsit plenius quam Moll et Guérin (CIL. VIII 369)
Ammaedarae. subscriptum *uix(it) an. XL..* in 2 *nomi*, tum principales uersuum 3 4 5 et duae *f* litterae maiore scriptura elatae
1 uelut *praemia mortis* 3 fortasse *Felix* 5 *Decasii* sodales gladiatores uidentur aut uenatores, non unius nomen defuncti

573

qui post tantum onus, multos crebrosq. labores
nunc silet et tacito contentus sede quiescit.

Renier inscr. Alg. 1546, CIL. VIII 2401 contulit Wilmanns Thamugadi praecedit *C. Ael. Pa]catus h[ic] situs est,* sequitur *C. Ael. Tertiolus b(ene)f(iciarius) cos. leg. VI uict(ricis) patri pientissimo*
2 *tacito - sede* ut cubili, loco

574

C. Iul(ius) Martialis uet(eranus)
has sedes genitor dum uita [manet, sibi fecit]
pietati[q]ue simul persanctae coniugis ipse
Iuliae Victor[inae quae uixit] ann(is) L[II]II diebusque et Iuliorum Rogati et Quintae lib[erorum quibus fato] praeuentis constituit cum Iuliis Martiale Caninia [Tertia pecunia] simul depensa sexs et $\overline{XX}$ n(ummum).
ann(os) agens uitae bis quadra[ginta dicauit.

Renier inscr. Alg. 4114, CIL. VIII 4524 Zarai quinque in lapide uersus dextra parte mutilati

575

D. M. s.

hic sita est Kal(purnia) Flauia cognomine dicta
q(uondam) decenuiri Kal. Tancini filia, quam constitit
uixisse annis bis XX et octo mensibus, posque ex-
acti VIIII dies bis X et tres relinquit.
haec tibi pro meritis Aemilius Vitellianus cognomine
dictus coniux pia praemia ponit.

CIL. VIII 10945 Oppidi Noui Mauret. Caesar.
4 argutiae minime dilucidae. *noni* mensis *dies* XXIII *relinquit* quasi mens. VIII d. VII uixerit sic interpretatur Mommsen. sed quid tum *exacti?* fortasse aduixit noni mensis dies XXIII exactisque reliquit saeculum, absolutus qui uocatur nominatiuus pro ablatiuo, cuius structurae hic et alibi copulatiua particula ansam dedit, conglobantur enim in unum ista *postque quam exacti sunt relinquit* uel *postq. exacti sunt et r.* 6 detorta ex talibus *haec t. p. m. Florus cogn. dictus Aemilius gratus coniux pia p. p.*

576

*A*

Donata pia iusta uale, serua tuos omnes.
coniugis absentis reditum perferre nequisti.
Ampliatus poterit tibi tristia [sacra] refer[re.

*B*

Quod potui miserandus homo me iunxi sepulcro,
kara, tuo, donec mihe mea uita manebit.
credo tibi gratum, si haec quoque Tartara norunt.

Renier inscr. Alg. 282 et 283, CIL. VIII 2803 contulit Wilmanns Lambaesi in sepulcreto inuenti cippi duo figura et scriptura dissimiles
A praescriptum *d. M. s.*, in fine praeter clausulam hexametri nihil periit 2 *perferre* uidere 3 expleuit Renier
B praescriptum *d. M. s.*, subscriptum *Ampliatus ac(tor) feci* 1 *quod potui* cf. 270, 2 2 *mihi* Renier, *mie* siue *mei* aut *mihe* (conexis *i* et *h* cum *me* litteris) lapis teste Wilm. 3 ex Culicis u. 294 *gratum si Tartara nossent*

## 577

. . . Constantius auctor
. . . c]ari de sanguine nati
. . . dis]cas quid sit perferre laborem
. . . m est memoranda per annos
. . . pr]ima data coniugi tali
. . . iatum imitare priora
. . . s ut honor ampliet in euum
. . . s his per saecula uita
. . . et tibi patria laudes
. . . um [l]in[q]uas inanes.

CIL. VIII 9183 descr. Delaporte bis in agro Auziensi

4 *m* unum exemplum, *ai* alterum. uelut *iterum atq. iterum* 6 fortasse *-ia tum* diuidendum. in *imitare* ultima syllaba parum certa 7 laudes ut h. amplict in a. et crescat titulis breuis his? 10 *iincuas* exempla: *linquas* Mommsenus. gloriolas stultorum sim.

## 578

Quisquis he(ris) post me d(o)m(inus) laris huius et orti,
uicinas mihi carpe rosas, mihi lilia pone
can]deda q(ue) uiridis dabit ortulus: ista beatum.

CIL. III 4185 descr. Mommsen, Desjardins musée de Pest p. 29 Sauaria in museum Pestinense delatum praescripta haec *Fl. Dalmatius u(ir) p(erfectiss.) ex pro(tectore) qui uixit ann. XL et Aur. Iulia conp(ar) dulc. qui uixit an. XXXV, ideoque hunc titulum scripserunt*, sequitur carmen. subscriptum ... *Volussius et Sabatia lib. posuerunt*

1 *he . post . me . dm . laris* monumentum, bene notas Mommsenus expediit 3 ... *dedas q. uiridis* lapis, principio restat aliquid ex *n* *ista* munera *beatorum* defunctorum sunt

## 579

Hoc monimentum maesoleumque monimentorum caussa-
que paratum,

Manibus addictum sacrisque priorum,
ut aeque frui liceat, qui dominus fuerit huius,
uendere ne liceat caueo adque rogo per numina diuom.
uendere si uelit, emptorem littera prohibet.

CIL. XII 3619 uidit Hirschfeld    Nemausi in cippo litteris non malis. subscriptum *Hostilia L. f. u(iua) pos-s(uit)*. lex longioribus aut breuioribus iusto numeris sed manifesto numeris inclusa (*hoc maesoleum mortis caussaque paratum, ut nos usque frui liceat, dominus qui erit huius, uendere ne liceat iubeo per numina diuom*). in 5 pronuntiatur quasi *uell-* et ut in Lucretio *probet*

580

Tu q]uoque communi [mans]urus sede uiator
paul[um] siste, precor, sperans [tibi] talia ferri
et lege . [na]m nimium crud[eli] . . p . . n

CIL. XII 213 descr. Desjardins suppleuit Hignard in pago S. Cassiani prope Antipolin in tabula marmorea litteris saec. III uel IV    praescriptum *d. M. C. Iouio Iulio Ligu[ri I]ouia Santippe fili[o p]i[en]tissimo qui annis uixit [XX]III meses IIII*

1 *mansurus* Allmer, *queturus* Mommsen    3 *crudeli sorte peremptus* Hignard. *p* littera incerta, sententia sane haec: crudeli funere natus ereptus matri est

581

Manes, et super[i si quo uos carmine possunt
a]c Plutonis adi[re domos, sit nunc quoque uobis
du]lce cani . . . .

CIL. III suppl. 9449 uidi ectypon missum ab Hirschfeldio    Salonis

1 *manes* non prorsus certum    3 post *cani* unius duarumue litterarum spatium uacat, ut opinor, interpunctis prooemio et narratione

582

. . li solum quod res[tat agamus
. . ca]namus carmine ma[esto

. titu]lo scalpentes littera ma[esta
triste minist]erium maesto comitamu[r honore.
quamquam a]nimus meminisse horret [luctuq. refugit,
nos ta]men inferias tibi forti . . .
. s solumque uiro quo . . .
. uirtute ferox for[t]is facund[us . .
. bonusque [la]borum c . . .
. . cu[m] . . [mi]xtusque m . .
. . dus ubi ue . .
. . eae post om[nia .
. . te gloria . .
. . uir e . . .

CIL. VI 30135 descr. IohSchmidt et Huelsen, Notizie d. scavi 1876 p. 143 Romae marmorearum tabularum duarum unum et idem carmen continentium fragmenta reconcinnata ab Huelseno, prius exemplum saeculi tertii uel quarti esse, alterum quinto uel sexto restitutum dicitur

1 *tali?* 3 *littera* fortasse casu quarto 4 priora suffecit Huelsen (V. Aen. VI 223), *honore* ego (Aen. XI 52). potest in principio tale *Asterium* 5 sumptum ex Aen. esse II 12 uidit Huelsen 6 *nos* an *has?* 7 post *quo* fortasse q (*quoque*)

## 583

Supremum uita[e] | titulum tibi munus ac[le]|te
hunc posuere: tibi [re]|rum clarissima fam[a
detu]|lit huc cineres ossaq. in hu[mo peregrina.

CIL. VI 30129 descr. Rossi et Huelsen in epistylio marmoris Numidici rep. ad uiam Salariam. suppleui

1 i. athletae. cf. CIL. VI 10154 (circa a. 370) *aclhetico certamine* et *acletarum curia*, uetula uecla al. nomen proprium eo loco fuisse Huelsenus existimat, hominis tale *Acaste* 2 Ou. fast. V 98 *inq. peregrina constitit hospes humo*

## 584

Ingenio uirtute modo doctrina decore

omnibus officiis praepollens, sed breuis aeuo,
qui sex bis denis tantum [cum adi]ecerit annos
. . . siii . . . .

CIL. XI 3194 ex Garruccio    in agro Falisco fragmentum

3 *biceri*t Garr. interpretatus *uixerit*, supplens *uix.* sed corruptam lectionem numeralia quoque arguunt, feci *adiecerit*

585

Munificent]iae hic cunctae [et pru]dentiae solu[s
plenus Al]exander m[orte est ereptus acerba.

CIL. III suppl. 7417    Pautaliae siue Küstendil in Thracia    recepi trium in lapide uersiculorum reliquias, nam et ipsas numeris conceptas fuisse probat antitheton *cunctae-solu.* et praecedunt graeci uersus plures ex quibus ἐσθλὰ παραι-, ἥρω ἐνὶ λιπαρῷι-, Δ]ιογενείας dactylos declarant. sententia quae potuerit inesse ostendi

586

Hic iacet ambigua pietas dolor et pudor in se
nomine Sofronius.

CIL. XII 880 ex schedis    prope Arelatem in sarcophago cui incisa erat urcei et asciae effigies

1 *antiqua* coniecit Mommsen. oportuit ad hunc modum dici *ambiguum pietas an d.* disiuncta illa deinde comprehenduntur (cf. 556 *o dolor o pietas* et 81), nam *in se* est ἐν ταὐτῷ, una ut 595, 2

587

Vltima clauserunt Parcarum stamina filo
Principii miserandi diem, quem gloria nisi
auus adque pater puerum dedere praeclara
militia patruoque suo iunxere fouendum,
cum primum pulchra lanugine sumeret annos,
spectantes magnum patriae columenque futurum,
heu miseri, gloriari sibi laetamque senectam.

crudele(m) luctum domui Rauenna remisit,
hoc miseros titulo proprium signasse dolorem.

CIL. III suppl. 8385 descr. Hoernes in Delmatia prope Dabricam. titulus frondibus foliis hederaceis uuis circumdatus, u. 2 Principii nomen in arto scriptum quasi post adiectum. classis Rauennatis milites plurimos Delmatas origine fuisse ex Taciti hist. III 12 adnotauit Hoernes

2 *gloria nisi* explanatur infra u. 6 *spectantes-gloriari sibi* 3 *praeclarae militiae* Hirschfeld (pro *p* lapis habet *r*). sed construi oportet *militia fouendum dedere et iunxere patruo* 9 pendet infinitiuus ex *remisit* quasi consequens, ut miseri titulo dolorem signarent

588

Conditus infelix in ista sede perenni
Principius habitat. huic uite finis in ipsis
ter senis misero et quattuor paene peractis
annis acerua fuit. nam studiis iam Rome laetantem
inuida Fortuna repenti funere mersit,
cuiusque reuersum crudeli funere corpus
exequitur genitor iniquo cum honore sepulcri.
iam securi suo gaudete munere Manes
Elysios per campos et dulcia prata uagantes.

CIL. III 6414 ad ectypum · prope Scardonam Delmatiae. in eadem arca repertus est nummus inscriptus *Constantius*. litterae deteriores sunt, quarti opinor saeculi

3 lege *quattor* 4 tolle *nam* 5 confusa metro *repens* repentinum et *repens* serpens 6 i. Roma relatum corpus 8 *caudete* arca. memorabile *suo* adpositum personae secundae ut τῷ αὐτῶν, nisi uero pro *eius* i. genitoris dictum est 9 potuit *E. campos per amoenaq. prata*

589

Sossius hic si[tu]s est Suc[cessus iure peritus,
Rauuenae genitus, Salon[is funere raptus,
libera quen ratio semper [deduxit ad aequum.

CIL. III suppl. 8836, misit mihi Hirschfeld Salonis composita a Buličio fragmenta lapidis

1 sic Bormannus uoluerat decurrere *Suc[cessus natus] Rauennae,* tum *[funct]us Salon[is* continuarat Hirschfeld, ante quam inuento tertio lapidis fragmento stabilitus est ternarius uersuum numerus et istius modi decursus. ars Sossii ex u. 3 non satis patet, propter uitia sermonis medicum potius aut fabrum fuisse credideris

## 590

Zoticus hic nomen nudum uanumque reliquit,
in cineres corpus et in aethera uita soluta est.

CIL. IX 2042, periit. AL. Burmanni IV 37, Meyeri 1187 Beneuenti

1 *reliqui* auctor alter

## 591

Terrenum corpus, caelestis spíritus in me,
quo repetente suam sedem nunc uiuimus illic,
et fruitur superís aeterna in luce Fabatus.

CIL. XI 3963 descr. Bormann. AL. Burmanni IV 202, Meyeri 1316 in agro Capenati prope Soracte (in S. Abundi sub Ariniano) praescriptum *C. Clodio Fabato marίto optimo Atília Marcella*

2 *fungitur* supposuit codex Redii Gruter 772, 8
3 *fruimur* schedae Barberinae Fabr. 743, 511

## 592

Manibus hoc sacrum certa pietate resoluo,
hoc Nouellus ego matri filioque sepultis.
Valentina, tibi digno, dulcissima mater,
nomen uiget ecce tuum in titulo clarum.
donum naturae meritis de carmine signo.
felix ecce solum tegit hic duo nomina cara,
Extricate fili, ad planctus auiae dolenti.

Maffei m. Ver. 465, 2, Renier Alg. 3631, CIL. VIII 9080. AL. Burmanni IV 317, Meyeri 1409 fuit Auziae. subscriptum *Aelia Valentina uixit annis LV, L. Iulius Extricatus uixit an. XII*

3 *digno* iungendum cum *titulo* cf. 594, 3 quem uersum si pro archetypo sumere licet (*en nomen uiget in t.*), excepit uersus syllabis extremis consonans 5 *rem carmine signo* V. Aen. III 287

593

Manibus hoc] sacrum certa pieta[te resol]uo,
oc donu eg(o) dulci[ssimae] Feliciae filiisque sep[ulti]s
Victorie et Iuliae dulcissimis fili[s].
nomaen uiget ecce uostrum in titulo clarum,
donum nature meritis de carmine s[i]gn[o.
fel]ix e[cc]e solum te[git h]i[c] duo nomina car[a,
ux]or te Felicia, [ad pla]nct[us . . .

CIL. VIII 9081 Auziae. male descriptum carmen quoniam exceptis hominum nominibus idem est cum superiore, errores eius qui descripsit facillime emendantur (1 *geta* 2 *ec fiii.is cue* 3 *dulcissimiaeili* 4 *bcce im* 5 *scn.* 6 *ndmina caru*)

2 *hoc Donatus ego* dubitanter editor CIL. 7 extremum *..ucti..* fertur, praeterea euanidus in lapide uersus *f....i......* (uelut *fideli marito*)

594

Manibus | sacrum cer|ta pietate resol|uimus
oc: quis? Lo[n]|gaen[i] fratres | L. Longaenio Vic|tori patri. sep[ul]|tus.
nomen [ecce] | tuum uiget in [titu]|lo clarum | tibi dign[o]. |
im . . . | ero . . . | c . . .

CIL. VIII 9192 in agro Auziensi carmen idem fere cum superioribus

2 *quis* cf. *ego* in ceteris duobus. at Mommsenus pro *quibus* accepit. tum *sepultus* clara haec terminatio in lapide est, debuit autem *sepulto* 3 *ecce* num adfuerit, item post *clarum* numquid fuerit adiectum (*Victor*), propter inaequalem uersiculorum ambitum uix licet decernere. in CIL. *ecce* omissum est

## 595

Coniugiu[s] hic ille iacet castissime fame,
quibus non in se licuit bis denos uiuerent annos,
quos cito nimium rapuerunt fata tenebre.

CIL. V 3996. AL. Burmanni IV 320, Meyeri 1495 prope lacum Benacum, nunc Veronae. praecedit titulus Valerianae matri et Luciliano patri dicatus a L. Oc(tauio) Trebiasio Max. cum hoc principio *auete anime innocentissime*, subsequitur *uetor* [*aliud ac m*]*eum nomen legi* et *d. M.*

1 *coniugius* a Mommseno compositum cum *collegius* coniugem utrumque significat 2 *in se* simul, una: pater uixit an. LI, mater XXXVI 3 *quosque* AL. cum Maffeio mus. Ver. 173, 2. idem *tenebre*, Mommsenus non uidit nisi *te.e...* etsi de casu Maffeius potest errasse, uocabulum tamen non latet aliud

## 596

Hic iacet in tum[ulo Cir]ce carissima ami[ca,
quam] mihi di dederant, si [non ta]men inuidi fuissent.
hae[c e]go cum dicto lacrimis fletuque dolens,
pluria si potuisse in hoc titulo proscribere laudes,
ut scirent plures, qualis illa fuit
que uixit annis XXIIII m. V. d. XII.
Lupercus amice merenti fecit memoratus amorem.

CIL. X 5958 ad ectypum, Henzen act. inst. arch. 1866 p. 149 qui suppleuit in Hernicis prope Anagniam. praescriptum *d. M.*

2 fugit spondiazonta *inuidissent* 3 *dolens* adiectum inutiliter, praeteritum *uolebam* aut simile 4 i. potuissem. et proprium hic quidem erat *perscribere* 8 *memorari* est meminisse ut in bibliis sacris scholiisque

## 597

Hic pietatis honos, haec sunt pia dona mariti,
cui multum dilecta fui ego Marcellina,
pro meritis: cernis que mihi solus coniunx Aelius co-
que post obitum memor amoris dicat.

CIL. III 1537 ex antiquioribus. AL. Burmanni IV 55, Meyeri 1202 Sarmizegetusae. praescriptum *d. M.*

1 prius hemistichium ex Vergilio Aen. I 253 hic ut in epicedio Drusi 133 aliisque epitaphiis adscriptum 3 *merita* testis unus, recepit Mommsenus, quo facto *promerita* comprehendendum subiectoque uerbo adnectendum, cf. V. Aen. IV 335 s. dehinc membra uersuum leguntur quibus hexametros possis duos redintegrare (*pro meritis cernis quae solus dat mihi coniunx nunc quoque post obitum memor officiorum et amoris*), infuma tamen cadunt more pentametri

## 598

Nomina tue | superos laudesq. manebunt, |
adque utinam su[p]erstes amic(o) | reciperes tua mer[i]ta magna. |
coniugio ereptam | Firma requiris ibidem.

CIL. III suppl. 10864 contulit Hirschfeld Sisciae in tabula marmorea, litteratura exeuntis tertii saeculi mala

praecedit ... *ec. u[xo]ri posuit carissime suae* | *Maximille*, dubites an carmini haec quoque adsignes heptametrumque incipias a *Maximillae*

1 ex Verg. Aen. I 609 *semper honos nomenq. tuum laudesq. manebunt.* debuit *tua at* 3 i. Firmam require

## 599

. . tantum rhetor . . .
. . tum noster sub origi[ne .
. . carptura rosam mihi decidit .
. . cor et uernum macula ui . .
. . i]noffenso uitae mihi tramit[e .
. . orum matura bono nil de . .
co]niugii scit cara fides heresq. . .
. e quod aeterno migrari . . .
. . amque ferat melior m . .
. . facta pie cura . . .
. . iano me . . . .

CIL. VI 30130 ex Maffeio mus. Ver. 254, 8 qui plenius uidit, contulit quod superest inde a u. 5 Bormann. AL. Burmanni IV 41, Meyeri 1464 in aedibus Barberinis
4 *decor? uirid-?* 5 *.n offenso* diuisim marmor 6 potest ex descriptis *et*] *morum* 11 a carmine censeo separandum

600

. . paucis] mensibus actis
post nuptias, tenero per quam biduatus (amore) est,
casta cui coiux c[ubilia seruat amorem]
posteris ostendens, ulli si credere fas est.
patre repugnante propio hec nomine signat
nobercam uincens. fame nomen ubiquem.

CIL. VI 30123 descr. Henzen et Huelsen Romae in marmorea arca fracta, in qua figurae mulieris ut uidetur mortuae et scaphae auehentis mulierem et geniorum titulum sustentantium. artificium mediocre fertur, litterae prauae, uitia sermonis ad saeculum quartum ducunt (*propio* sine *r*, *ubique* cum *m*)
2 omisit quadratarius *amore* 5 pater puellae a nouerca inductus sepulturam impensamque detrectasse uidetur 6 debuit *famae sed*

601

purpureum ueluti rosiosque req . .
et genetrix natis lacrhimasque reliq[uit.
hic iacet exanimis dulcis roboratus enixus uit . .
ci f. . . XVV secum o . .

CIL. VI 30128 ex Marangonio, Mur. 1933, 4 ex coemeterio urbano Anagniam tralatum marmor optime scalptum litteris inuersis. duorumne epitaphium, matris et fili?
1 uisa est caelum ueluti roseos *requirere flores?* 2 deest pes ut *fletum lacrimasq.* 3 *Roboratus?* 4 *f(ilius) annos XXV secum obitus tulit?*

602

inflixere dei] mihi non [sanabile] uulnus
. . . dulcis amor . . . is quid incre . .
. . . rapta ad ima . . orfanos n .
. . . m]aximu . . . n . . .

CIL. V suppl. ital. 370 contulit Pais Aquileiae
1 expleui exempli causa, carmen metricis uitiis non fuit liberum 2 fortasse *quid increpitas?*

603

Dulcis [cara uiro l]atet hoc Amemone sepulchro
fama ultra fines p]atriae popinaria nota,
quam propter mul]ti Tibur celebrare solebant.
iam summus fragilem uit]am deus abstulit illi
aethereisque auris anim]am lux alma recepit.
hunc titulum feci Philotech]nus coiugi sanctae,
nomen enim fas est re]stare semper in aeuom.

Henzen Or. 7269, CIL. XIV 3709 uidere Henzen et Mommsen Tibure supplementa quae posui si sententiae scriptoris respondent, de uerbis eo minus decet esse sollicitum quod haud morose iste syllabarum rigorem fregit
1 *dulcis* suum uersum obtinet, itaque dubium est utrum ad hexametrum primum pertineat *Amemone* lapis non pro *Anemone* opinor sed pro *Amymone*, licet metri uitium sic etiam augescat 7 *stare s* hodie non apparet

604

Hic ego sum Cornutus doliens | cum filis dulcissimis VIII.

CIL. VI 16483 ex Donio fuit Romae trans Tiberim
supra ficti erant uir insidens solio adstantesque utrimque puer et puella. fortasse *Cornutus* quod in medio priore uersu est paulo superius inscriptum erat exemptumque istorum uerborum ordine, ut quasi hexameter fieret *hic ego sum doliens* (cf. *florire*) *cum f. d. octo*

605

Fe]cimus hunc tit[u]lum myseri dul[ci]ssimo nato,
ut [d]oleat plus [lux], donec mors [fi]niat una.

CIL. IX 3488, IRN. 6070, sequor Accursii exemplar paulo plenius. AL. Burmanni IV 301, Meyeri 1396 prope Aternum fluuium, periit. praescriptum *d. M. s. T. Sextio Iuuenali Iuuenalis et Restituta filio dulcissimo et frater et sorores. qui uixit annis XXIII p(lus) m(inus)*
1 *dulcissime nate* Burmannus iussit corrigi 2 *lux* quam *nos* inserere malui, certe non amplius spatium lapis habuit. *ut doleant plures* Burmannus praeter fidem tituli

606

Vt te, Palladi, raptum fleuere Camenae,
fleuerunt populi quos continet Ostia dia.

CIL. VI 20152, Notizie d. scavi 1886 p. 24. AL. Burmanni IV 220, Meyeri 1328 Romae in Caelio monte in sarcophago marmoreo qui uirum repraesentauit equo uehentem pennato, cum praeferretur uexillum et a tergo capiti per uirginem corona imponeretur. subscriptum *Iulius Nicephorus pater infelix fecit.* accedat hic tertius Palladius ei qui ad Pasiphilum carmina scripsit et ei qui inter XII sapientes numeratur
1 ita Smetius Henzenus, item qui effossum rursus uia Salaria sarcophagum descripsit nuper Lancianius: *ui te* Cyriaci et Mazochii lectionem secutus Mommsenus, *uitae* Fabricius Burmannus. Verg. catal. 11, 5 *et te raptum et romanam flebimus historiam,* Naeui epigramma *flerent diuae Camenae* (admonuit Leo). si uetustius esset carmen quam *populi* uel media in *Palladi* producta ostendit, exclamantis esse *ut* contenderem, nunc comparantis credo

607

. . . .

magna uirtus pueri uictusque remisit animam,
uolnus habet uenis et celo carpitur ipse.
condidimus terre a[ri]sque sacrabimus ipsum.
qui sonus auditur et uox imago Lyei,

murmurant et chitari corde cum uoce decores.
hos tibi uersiculus cum lacrimis fecerunt ipsi parentes.

CIL. VI 30122 ex schedis in palatio Barberinorum ut ait Donius

1 mors pueri dicitur, deest *concidit*, Vergilius *me uictusq. uolensq. remitto* 2 Aen. IV 2 *uolnus alit uenis et caeco carpitur igni.* haec ipsa *ceco* et *igne* titulo redditum iit Huelsen, nam fluctuant apographa inter *celo* et *ceio*, concordant autem in *ipse* 3 *terreasque* unum, *et ferrea fasque* alterum apogr. correxi secundum Aen. V 48 *condidimus terra maestasq. sacrauimus aras*, licet dubites an *arasque* lapis habuerit plane barbare 4 i. cui. prope erat templum Bacchicum odeumue? 5 i. citharae chordae, *armis decoribus* Sallustius 6 intra numerum *uersiculos maesti fecere p.*

608

Clodi Nouiani
quem bis quinos | ducentem luminis annos |
pius parentibus
apstulit atra | dies et aceruo funere mersit.

CIL. XIV 3333 ex schedis (Fabretti 190, 442) Praeneste continuatur *VII idus Aug. Bitalis soror bixit dies XXX. Cl. Felicissimus ex petitione memoriae pater filiis b(ene) m(erentib.) f(ecit)*

1 *Cl. Dinouiani* traditur: corr. Dessau 3 *pius* extra structuram orationis 4 V. Aen. VI 429 XI 28 *apstulit atra dies et funere mersit acerbo* qui uersus recurret identidem, exempla congessit Rossius inscr. christ. R. II p. IX. ceterum hic *aceruos* traditur, fortasse uere si Nouianum et Vitalem pater cogitauit ambos

609

Non clausa in tumulo requiescunt ossa sepulcro
istius nunc iuenis nec corpus morte sacratum
ces[s]it at [infernos . . .

CIL. III 1871 contulit Mommsen Naronae Delmatarum marmor infra fractum, supra inscriptum *Pomponio Stercorio infanti infelicissimo*

2 *iuenis* Mommsen, Paulovich *infantis* legerat. *istius*

bisyllabum ut apud priscos 3 ita litterarum in imo lapide reliquias interpretatus sum. *iustec* fere apparuit ubi *infernos* posui

610

Aíonií salue, doleas ne fata suprema,
sic Fortuna tibi dederat transcurrere uitam,
omnes mortales eadem nam sorte tenemur.
gratiae si uitae, famae si nomen honestum,
si charites aliquae, laud[is] s[i gl]oria summa,
omnia sunt tecum. qui[s] enim, [d]um [uita] manebat,
non sibi pro uoto uolui[t] cogno[s]c[ere m]at[re]m?
te lyra, te cithara mira cum uoce fleuerunt,
te iuuenes cuncti patriae fleuere dolente[s,
quis lacrimae nunquam poterint sedare dolorem.
p]urpurei flores mutati [lumi]ne pulchro
depinge]nt tumulum, titu[li q]uem littera fulgens
declarat niueo lapidis distincta metallo.

CIL. V 6693 contulit Mommsen Vercellis in arca inscripta *d. M. Lolliae Proclae.* supra uirginis nomen incisa est adclamatio *Aeoni chaere,* haec repetitur carminis principio isto *Aioni salue* quod genetiui forma *Aionii* fortasse propter *fata* indutum est. subscriptum carmini *parentes*

4 corrige *gratia* 7 in fine *Proclam* priores editores, *.atf.m* Mommsenus cui uersus exiisse uisus est in *atrem* i. matrem. ille exitus est Vergili ecl. IV 60, hic ex *uoto* nuptiarum ac matrimonii notio uocabulo adquiritur 8 *fleuerunt* Ranza posuit Momms. uidit, *requirunt* alii 11 *....ni* lapis, requiro *corpore,* an fuit *sanguine?* 12 *..piiaini* fere depinxit Momms. *exornant* adnotans a lapide abhorrere

611

Hoc Anulinae mei memorantur carmine Manes,
paruola quae uixi anno semisseq.
sed mea diuina non est itura sub umbras

caelestis anima. mundus me sumpsit et astra,
corpus habet tellus et saxum nomen inanae.

CIL. VI 12087 ex Cittadinio aliisque, Gruter 901, 14. AL. Burmanni IV 139, Meyeri 1265 Romae in marmoreo cippo fuit, praescriptum *d. M.*
1 *Annullinae* Grut. itaque *mei* tollendum censuit Burmannus. male *Anuline* Bonada quasi patrem puella adloqueretur 2 lectio incerta, nam *uixi* | *annos III esseq. mea* Cittadinius praebuit, *un*|*denos*....*n menses sed mea* Winghius. *annos III messe*(*m*)*q.* proposuit Henzen, lapis nescio an *mes*(*es*) et numeri notam habuerit, sane non comprobatur testimoniis istis uersus rite conclusus *annos III et II menses.* interim *anno semisseq.* scripsi et *tantum* metri gratia adici uolo. *denos tantum modo menses* Burmannus 3 *es hitura* Cittad. *abitura* Burmannus 5 *nomine* Winghius

## 612

Ter binas hiemes festina luce peregit,
huc ueniens placido posuit pia membra sephulcro
hanc in aeterno sibi sedem Constantia quaerens.

Marini iscr. Albani p. 31 Romae
3 iustos numeros Marinius restituit *sibi* post *hanc* tralato

## 613

Non sufecerat uno dolore miseros bibere parentes,
quod iam unam natam omiserant ante:
ecce nunc et aliam saepelitam uno dolorem,
quod iam prope nupptum myserae defunctae sunt ambae,
set qui dolor abs te nobis, Harmonia Rufina, relictum est,
ut annis XIII m. VI d. XXVI nobiscum aduixeris una.
et nos optamus ad uos properare parentes,
ego pater Harmonius Ianuarius cum bestra matrem
que gemuit, uibet et dolet, Clodia Trophime.
nec dubitamur enim uita carere m[orique.

CIL. X 2496, Ianssen mus. Lugd. Bat. inscr. tab. XVII 3 prope Puteolos in mari inuentum marmor, auectum Lugdunum Batauorum. praescriptum *d. M. s.*, infra integrum uidetur

3 i. dolore ut 8 matre 5 *relictum* pro *relictus* indulsit iste metro 9 uoluit *uiuetque dolens* 10 *dubitamur* simile factum illis *moramur cunctamur grauamur moriq.* scripsi: *mc* Ianssen, *m* tantum priores

## 614

Optatio nomen sis na|tum carmine tristi, |
nomen dulce suis et lam|entabile semper.
Optatus | genitur et mater Nemesia | deflet.
iniqua o mise|ri fatorum sorte pa|rentes,
paruula quis rapta | est atq. unica. heu male | mensis
post decimum non(us) | clausit prope(r)antia fata.

Brambach inscr. Rhen. 350 qui uidit Coloniae Agrippinae

1 *optaeio* Lerschius legit, *optaeiu* potius Brambach. puellae ex Optati genitoris nomine nomen Optatio aut Optatium inditum non haeserat in uita sed uenit in sepulcrali elogio 3 *adeflet* lapis initio noui uersus iterata littera ultima prioris

## 615

Postquam sarcop[hago matris sunt ossa recepta
nec dum sopiti ig[nis erant cineresque paterni,
mox etiam [frater . . .

CIL. III suppl. 7563 Tomis inuentum nunc Bucaresti praescriptorum uersuum duorum haec supersunt *P. Ael. Tere[ntiano..* | *Aurel. Auen[tinus?* infra lapis aeque ac dextra mutilatus

inter 1 et 2 spatium aliquod interiectum est, ut puto, quod longioris uersus 1 extremum uerbum in medio fuit collocatum 2 ita melius consulitur carmini, at *cinerem et sopitos suscitat ignes* Vergilius A. V 743 VIII 410, ut probabilius sit hiasse illud *sopiti ignes*

## 616

Hic tria c]arorum sita sunt [co]rpuscula fratrum.
effunda]s lacrimas qu[i t]emp[l]u[m] . . uris intras.
hae]c uult ipse f[era]s tribu[s orna]m[ent]a sepulcri:
sic tibi muneribus decorentur funer]a iustis.
. . . soli]bus aestas
. . . . i]n astris
. . . . a sororem
. . . temp]ora mate[r

CIL. III suppl. 8653, eph. epigr. IV 290 uidere Mommsen aliique Salonis, nunc Agrami in museo lapis fractus duabus partibus carmen idem continens: altera parte hexametri singuli binos uersus implent, unde supplendorum periculum feci hexametrorum primorum; haec pars desinit in *sep* u. 3. altera parte quae hexametros singulos singulis uersibus coartabat non leguntur nisi clausulae numerorum

2 *..emptu..* descriptum est: *templum* coni. Hirschfeld diuinumne nomen fuit *Fulguris* an cognomen uirile patris uelut *Sulpuris*? *Telluris* coni. Bormannus, sepulcrum ut diceretur neglecto metro 3 *..mina sep.* fertur quale uocabulum non potest inueniri metro aptum 4 *iutis* et *s* supra *u* lapis 5 hinc incipit narratio. fortasse prima fratrum obiit *soror* *bus* Domaszewski, *.adus* Hirschfeld quasi fuerit *gradus* 8 *..pramatfn* eph. sed *f* infra fracta, *n* quasi dimidiata *..ora* descripsit Hirschf. idem *mater* restituit

## 617

C. Val. Didymionis

una die geniti eandem horaque creati.
una fuit genetrix. sed d[isc]ors eam fato
adque u[na] marit[am] aeterna [sede manebit.

CIL. XII 894 tradidit Dumont Arelate uidetur Didymio ex gemella prole unus fuisse, sepulcrum plurium

1 i. eadem 2 *d[isc]ors* Hirschfeld 3 *eam* genetricem an potius quacum genitus fuerit sororem? 4 post *marit* tres uidentur desiderari litterae

## 618

Qui dolet interitum, mentem soletur amore.
tollere mors uitam potuit, post fata superstes
fama uiget. periit corpus, sed nomen in ore est.
uiuit laudatur legitur celebratur amatur
nuntius Augusti uelox pede cursor ut aura,
cui Latiae gentis nomen patriaeque Sabinus.
o crudele nefas, tulit hic sine crimine mortem
damnatus, periit deceptus fraude latronum.
nil, scelus, egisti: fama est quae nescit obire.

Brambach inscr. Rhen. 780, Murat. 903, 3 ex Browero. AL. Burmanni IV 23, Meyeri 1176 Treueris, periit subscriptum fertur *posuit Furius*

1 *honore* Schrader uoluit 3 cf. 545, 4 5 traditur *nuncius*

## 619

Hostibus indigne saeua nu[nc morte peremptus
dunc cupit infelix flammas [inferre, maritae
oblitus generisque sui spem Ta[rtara obiuit.
coiugis huic misere lachrima[e funduntur amantis.

CIL. XII 629 ad ectypum rep. in finibus Arelatensium, iam Massiliae tabula marmorea, litteris paruis aetatis recentioris. editor dubitat an medii aeui sit, sed *dunc* coarguit antiquitatem. ego sententias redintegraui

## 620

Francus ego ciues, Romanus miles in armis,
egregia uirtute tuli bello mea dextera semper.

CIL. III 3576 Aquinci litteris non barbaris sed latinis

2 *tuli* arma, *mea dextera* ablatiui ut puto. sane malis *tulit*, sed illud Mommsenus testatur

## 621

Flauius) Maximinus iacit, cuius fama super | ethera notus, dignitate et honore | perfunctus transegit annos XLVI.

Notizie d. scavi 1892 p. 4 descr. Bertolini Concordiae. aeui Constantiniani. sequitur *hanc uero de suo emeraterpius* (i. *emerat frater pius*) *Maximus, co*[*n*]*ue*(*n*)*it uiginti argenti libras fisco esse dandas siquis aperire* [*uol*]*uerit* Aeneas Verg. I 379 *fama super aethera notus*

## 622

Sede sub hac recubat clarus praetorique praefectus
Maiorinos uirtute caelebratus magna per orbem.
haec illi nuc requies fati, haec sedis aetern[a
Filippi extructa studiis gratique nepotis.

Waddington inscr. de la Syrie 2475, CIL. III 124 in Trachonitide inter Agraenam et Zorauam. litterae tam malae quam carmen quarti certe, si non quinti saeculi. graecum carmen eiusdem argumenti ibidem repertum est W. 2474 Kaibel epigr. 441, in eo Μαιουρῖνος cuius laudem oriens et occidens norint συνκλήτου φίλον ὄμμα dicitur, Philippus ex sorore nepos βασιλῆος ἀμύμονος ἐσλὸς ὀπάων. bini carminis uersus ternos lapidis implent uirgula inter se distincti

3 i. nunc 4 *Grati* pro nomine editor habuit. uni Philippo etiam graecum carmen sepulcri structuram adsignat, *que* ab sententia superuacaneum

## 623

et iacet hic talis, qui nunquam fraudibus iste
laetatus post magnos actus pauperes reliquit liberos
spe liberos.

CIL. VIII suppl. 15719 descr. Cagnat prope Siccam lapis cum sit integer, desideratur alter horum praenuntius

1 *qui* aut *iste* otiosum, sed generali definitioni (*talis*) illud inseruiit ideoque hoc accedit magis proprium, cf. Haasium in Reisigii scholis l. lat. adn. 379 2 filios sperans exuturos seruitutem: saepe eius uocabuli captata est ambiguitas (Petron. 41)

## 624

. . . . iheu . . . . ctionis . . .
interea dum liberos [q]uae[runt], | libera parentes habebun[t.
anno pene finito tecum | me finitima uidi.
separatio Rhodi.

IohSchmidt eph. epigr. VII 443 ad ectypum Cirtae lusus potius uocularum quam numerorum
1 non *eheu* fuisse uidetur sed *Theu[est-* *adfectionis* prop. Schmidt 2 *quaerunt* Mommsen: *.uaei* fertur
3 i. finitimam, sublata in aetheris auras uxor procul a uiro mortua. uir fortasse Rhodi ab ea discesserat

## 625

Hoc sit[us est tu]|mulo C[arus fa]|tis ma[le raptus

CIL. VIII suppl. 16651 descr. Dessau Theueste uidetur carmen fuisse, supplementum arbitrarium (*Christi baptismate natus*)

## 626

C. digno innocenti uiro qui impleta tem|pora cessit,
Iulius pater erat, qui uixit an|nis LXXX,
Rufulus cognomine, cuius ut na

Renier inscr. Alg. 4115, inde CIL. VIII 4551 Zarai. praescriptum *d(is) M. s(acrum)*
1 *c(oniugi)* proposuit Renier. *huic* aut *uic* lapis habuit? sin *C.*, acrostichis fuit accusatiuus absolutus ut CIL. VIII 4372 *post multum temporis interuallum reliquias recollectas tumulum tibi constitui*, 7517 *omnium feminarum sanctissimae, seniles annos inpletos suum maritum secuta est*
3 imperfectus titulus erat aut mutilum exemplum Renerio traditum: *cuius ut natus monumentum faceret* sim.

## 627

Vrsi tum(u)lum cernis quicumq. uiator, |
quem (i)uuenem rapuit sors ultima, perlege q(ue)so. |
qui uixit quinquaginta in annis.
heu m(i)sera Al|exandria gemit decepta marito.

qui est putita dul|cem coniugem uiginti et sex annos.
et nemo reuentos. |
alios mone: uita brebis est,
cunctis fila parant et Parc|e nec parcetur ullis.
hunc illi dismisit duo anxia natos. |
condicio talis omnem conplectitur urbem.
sed m(e)ritu|m et binefacta adiutan(t) laborq. fidesq.
haecne libertum | dominis fecere probatum,
hec ne defendunt senper sociant|q. beatis.
si par esse belis, semilem mihi suscipe curan.

CIL. III suppl. 9623 ad ectypum Salonis in basilica in sarcophago, cuius operculo inscriptum est *depositio Vrsi die XI kal. Nouembris indic(tione) XV.* lapidis uersus ad dextram in modum syringis increscunt, scriptura pessima uitiisque multis deformata

2 *uueaem* arca, tum *uitima terlege* 5 i. quae est potita. extrema interpretor *et nullus est reuentus*, quae et metri causa et cohortationis uersui sequenti subici debuerint. corrigendum Mommsenus *nemo reuenit:* (*h*)*os* proposuit 7 bonus uetustioris, opinor, auctoris uersus *parant Parcae nec parcitur*, nam *et* recte sustulit Hirschfeldius 8 i. hic illi reliquit duos natos, *nunc* ci. Hirschf., *anxia* aut pro *anxiae* est aut abl. nominis angores significantis 9 *conflectitur* lapis. *urbem* orbem 10 *adiuiam* lapis 11 12 *haecine* iustos efficit numeros. *ne* non interrogantis sed adfirmantis (MWarren in ephem. philol. Americana II p. 50)

628

Gaudia semper [agens] | quondam dum uit[a manebat] |
LXV uitam [transegit] | in annis
. . | com . . . . . .

CIL. XII 973 Arelate, periit. 1 finem suppleuit Le Blant, cetera ego

629

Dum c[u]pidus i[u]uenis urbem uoluisse uidere,
inde regrediens incidi febribus acris.

at pres[s]us grauiter omisi cun flore i[u]uent[a]m,
quoniam [in]iqua meam sic fata uoca[ru]nt,
intonsamque tuli [in ipso fu]nere barbam
infelix nec potui p[e]rfer[r]e uota meorum.
f]unere acerbo iace[o] sedibus istis,
et misera mater abet in corde dolorem,
cottidie fletus dat, et in pectore palmas.

CIL. V 8652 (pars minima ea quae extat uersuum 4-6) suppl. ital. 384 (totum carmen descriptum olim cum mendis plurimis a Cella abbate, item particula nuper inuenta u. 8. 9) Iulii Carnici. praescriptum .. *Laet*[*i*]*lio C.* [*f.*] *Ga*[*ll*]*o de*[*c*(*urioni*)], subsequitur *qui uixit ann. XX m. VII d. VII: Laetilia T. f. Custa filio carissimo atq. pient. mater infel*[*ix* menda Cellae plurima sustulit Mommsenus, quae nolui repetere omnia (sic *inuenis* 1, *inuentum* 3 pro *iuuenis*, *iuuentam*)
1 cum uoluissem 2 i. acribus, cf. Charisium p. 82 et 117 3 *ac* Mommsenus aut Pais coniecit, idem *amisi*. uide supra 613, 2. *presus* Cella 4 *ioua meam* Cella, *me*[*i*]*am* proposueram. *uotaint* Cella sed *uoc* in lapide superstat 6 *prefere* Cella 9 *tunsae pectora palmis* et similia poetae obtulere

## 630

. . . totius utilitatis
. . . rina tumulo habitas
. . . filii nuf . . . ientiae s(an)c(tu)s
. . . patri du[m corpus de]ficit huius
. . . feciiia . . . . ntarius artis
. . . cenua . . [an]nus pl(us) m(inus) L.

CIL. VI 9176, partem dextumam quae extat descripsit Rossi Romae in S. Pudentianae dactylici uersus fuisse uidentur praeter ultimum et dicati uxori
3 *nuf* Manutius, *nul* Papenbrukius. uelut *nutrix sapientiae* 4 *du* .. Papenbr. *dul* .. Man. in exemplum uersus adsciui illud (uelut *uiuit amor p.*) 5 *fecit n* .. Papenbr. *argentarius* Henzen proposuit, datur etiam *unguentarius*

## 631

. res . . . .
. . ca . . . .
Leonti . . .
displicuer . . .
uenienti in cor . .
usum .·. . . . .
hominum d . . .
. . ndae .·. septe . .
. . ta nocte .·. e . .
. . . . ntum .·. la . .

Revue épigr. du midi 1878 p. 17, 26 descr. tractauitque Dezeimeris, Iullian inscr. de Bordeaux II 151, 945 tabulae marmoreae fragmenta prope Burdigalam rep. Lupiaci ad Garunnam ubi Ausonii uillulam deprehendisse sibi uisus est editor, idem in hoc carmine Leontium cognomine Lasciuum praeceptorem Ausonii (prof. 7) et anapaestos monometros conditos ab Ausonio aut exemplo Ausonii. punctis triquetris carminis uersus distincti fuisse uidentur. nempe hexametros quasi christianos agnosco (*displicuere* animae *uenienti in cor*poris *usum* res uiles *hominum, d*iuum placuere uere*ndae* sim.), etsi angustior inferiorum uersuum scalptura ab hac ipsa u. 4 ss. restitutione dehortatur. fortasse septuennis elogium puellulae

inter 2 et 3 uacat spatium, 9 uelut *circumdata n.*, 10 *parentum*?

## 632

. . o]ptima quae domi[n . .
. . p]ro meritis uitae mo . .
. . recepi patrono dona . .
. . i inmemorum quan . .
. . ic posset si uiueret ip[s .

CIL. III suppl. 9636 ad ectypum Salonis, litteris malis, laciniae hexametrorum

2 *dignaque pro m. u. monumenta recepi* suppleuit Rossius. tum nimis multa desunt, 1 *mortuus optima quae domini dare praemia possunt*? 3 *donante*? alio modo Leo *nactus pro m. u. morumque uidebat mercedem recipi p. dona ferente* 4 Vergilius *non inmemor umquam*, sed lapis ista sic distinguit, *quant-*? 5 *hic* aut *huic*. in fine *ipse* ci. Hirschfeldius 6 superest lectionis incertae scriptura *f...ifodca..*, alii legerant *eodem*

## 633

Quae nullo poteras] sedu[ci] crimine coniunx,

castus erat tibi a]mor. filo et sorte crudeli
iam lacr]umis mariti eris triumque nato[rum,
qui sumptus ca]pitis tertios fecere su[premis,
deflenda sem]per et eris memoranda fut[uris.

CIL. VIII suppl. 11448 ad ectypum in agro Sufetano prou. Byzacenae praescriptum *d.*] *M. s.* 1 *sed u*[*llo*] IohSchmidt, expectamus *nullo* aut *sine* 4 aliquid edolaui sententiae, melius quaero. *fecere supremos* proposuit Schmidtius, *feceri* aut *-pi* descriptum est. pro *..pitis* datur *me*]*ritis* sim. 5 *semper* et *futuris* Schmidtius

634

Haec tibi, kara, tuus conscrip[si uerba] maritus,
o dulcis coniunx, de[xtrae sola]men amissae.
iam sine te orb[a domus mo]lesta mih[i manet, Or]cus
et cael[ebs mihi] uita placet, [neque d]uras amab[o
funere mut[andas] tales acce[ndere] faces.
tum . . . ruc . . . nutristis . .
. . . fueris . . . . .

CIL. VIII suppl. 16737 ad ectypa inter Theueste et Cirtam, iam Theuesti hexametri foliis hederaceis inter se distincti sunt. suppleui praeeunte Schmidtio litteras semirutas et ambiguas ex re nostra interpretatus 2 *defuncta leuamen* proposuit Schm. 3 post *orb* insequens littera tamquam *i* fertur in fine *..cus* Galli descripsere, *..gus* Schm. neque *Orgus* inauditum est (Fest. p. 203) 6 *fructu-?* sed quasi *-oruo* enotauit Cagnat

635

Kara mihi con[iunx], | multis solaci[um] | annis, superasti [mar]|itu.
omna que s[unt] | nobis, tuo sunt q[uae]|sita labori.

CIL. VIII 5834 descr. Cherbonneau Sigus Numidiae. praescriptum *Pomponia Fort*[*unata,* subscriptum *honeste memorie mulier*

1 *superusti*... fertur, emendaui ex Siguitano quod sequitur epitaphio 2 non audeo substituere *omnia*, istud commodius numeris

## 636

N|am te su coniunx | multa dilecta per anos, |
obsequio pietatis | superasti maritu. |
omni[a] quae sunt no[bis], | tuo [s]unt quaesita l[abore.

CIL. VIII 5804 descr. Costa et Cherbonneau Sigus. praescriptum *Iulia Spesina*, subscriptum *Marinu*(*s*)
1 *n*|*ami.a coniunx* Costa. et desideratur *a me tu es*, ex persona Speusinae *a te sum dilecta*, praeterea *multos*
3 *omnis quae* Cherb. *no*|*uo..iaquaesitan* Costa, *no*|*quo u m quaesitai* Cherb. neuter in fine uersiculorum lacunam indicans. correxi ad exemplum carminis superioris

## 637

. . . suum | mi[se]randa dolorem.
num|qua feci dolum neque duos | [rapio] tibi ama(n)tes.
oc migi indigne | positum (i)n pectore uolnus: |
dulcem superstitui natum | miser(a)nda genetrix.
tert[ium] liq(uit) miserae florentem condere saxso.

CIL. III 5295, suppl. 11709 recognouit Gurlitt ex agro Celeiano in museum Grazense delatae arcae inscriptio mutila lectuque difficilis
2 *duos baettibi* aut *rae..lbi amates* lapis, non extat *mater*. intellego filium ante matrem mortuum tertium, duos patri relictos. *duos* monosyllabum est ut in priscis 3 i. hoc mihi. notior *michi* forma 4 i. superstes fui
5 *tertio fi*|*comiseris lorentem* Pichler exscripsit, *tert*...|*iio miserae eorenii*... Gurlitt: *liq*. satis ueri simile puto, potest *tertio* pro accusatiuo fuisse *condere* nunc euanuit

## 638

Dulcis Proserii coniux Vincentia quondam
sarcofago hoc tegitur caro condente marito.

hanc post bis quinos sequitur Piruntia mater
annos et aeterno iungit pia membra cubili.

Lanza lap. Salonitane p. 144 n. 156 ex ms. Boghetichi, CIL. III 2490 sarcophagus iste fuit in monasterio S. Rainerii

639

Hunc qui leges [titulum] peto perlegas, neue reu[ell]as
de se quod immatu[re la]udabile cernas.
hic iacet triste [et mis]erabile funus.
uere flori similis ..... nostra per annos
ornabat cubita [atq. omn]ia laeta gerebat.
nunc huius memo[res hec p]erscripta posuere,
ut quae hilari[ter su]mas cum littera mes[ta.

CIL. V 5961 descr. Mommsen Mediolanii media parte mutilatus titulus *Atiliae* ... *contuber*[*nalis* .., lateribus adiunctae sunt imagines genii
1 suppl. Mommsen. reuelluntur scilicet cineres manesue 4 annorum deest numerus 5 i. cubitus uel cubilia. plenum est uocabulum distinctione seiunctum ab eis quae sequebantur 6 intellego *memoriam perscriptam*, uelut CIL. V 6087 titulum Senti Secundi discipuli heredesque posuerunt 'ut etiam post obitum nomen eius pro meritis suis legeretur' 7 exitus idem 582, 3

640

Nomine quae Solida uixit cum coniuge sanctae
clara genus et pulcra gena sed plena pudoris,
hic iacet extremum fatis opressa sinistris.
hec eadem nox una dedit talamosque necemque,
aurea bis denos aetas cum stringeret annos,
quattuor ast dederat solacia digna marito.
pignore caro tamen uacuum soluta cubile
pergit ad occasus, quoniam sors omnia uoluit.
cuius pro meritis pulcram de marmore sedem,
Valeriane, dolens comuni in pace parasti.

CIL. V 1710 ex ms. Moschettini. AL. Meyeri 1519 Aquileiae. subscriptum *deposita IIII idus Septembris*

1 i. sancte 2 *cenus* et *cena* traditum. *genas* Meyerus 4 *hec* pro datiuo habendum est, *huic* substituit Steinbuechel 6 *quatuor* et *solatia* tradita, *ast* fortasse nihilo uerius 7 uoluit opinor scriptor indicare ex puerperio quod ante reditum mariti accidisset Solidam mortuam, quamquam *cubile* aeque male enuntiauit ac u. 4 *talamos* 10 *in pace communi*, tum *catholica* increbruit sub finem saeculi quarti

641

Rupe caua manes feci nunc coniugi Paulle
inque pari requie Viatorinus eligo sedem.
sed et Viatorino nepoti eorum qui uixit annis IIII.

CIL. X 5819 ex editis Aletrii in anaglypto marmoris albi opere quod uirum uestitu consulari et feminam ostendebat. uersum 3 consentaneum est metricis duobus adiectum esse posterius

2 *elico* ediderant. interpretor quasi *requiem sede*

642

Hoc nuc nos po[si]to titulo nomenq[ue] tuemur:
Pelagia Nata[li] coiugi cu Optato l[i]ber[to.

CIL. IX 2991 contulit Dressel in agro Frentano. praescriptum *d. M.* [*s.*

643

. . . uit . . rea . .
. . uoq. et natae nata uti comite
. . outuimrc comitata necauit
. . um spreuit nulloq. cupidin eius
. . mucituit uno contenta marito
. . nomen erit a summo nuii uers

CIL. III 2667 ex sylloge ms. Bartoli prope Salonas subscriptum ... *b*]*ene meritae Sabinus et sibi*. litteras sic prope omnes ut descriptae sunt expressi, quoniam certa nullius uersus datur emendatio

2 potest *quoque* fuisse, in extremo pede *mite* aut *uite* 3 *mr* conexae et *r* inferius adaucta in transuersum. an *f*]*ortuna - negauit?* 4 fortasse *lucrum.* cum u. 6 extremum uerbum non sit integrum, seruato metro *cupidine ius*[*ta* restituas licebit 5 *contenta* Mommsenus qui ex primis *fuit* adsumpsit: *conpena* descriptum. *casta et frugi fuit* coni. Leo, *enituit* Hense 6 *nonen* traditur. acrostichon indicari Mommsenus uidit, *At tibi n. erit a s. intuito uersus?*

644

Condidit hic natum infelix Bocontia mater
functa . . [c]um magno dolore,
nomine et ipsius situs est Bocontius i[nfans
qui tulit bis binos [meses et] quattuo[r annos
qui effecit . . . . .

CIL. III 2616 ex sylloge ms. Bartoli prope Salonas. sinistra cum uuis uitis, dextra genius cum face inuersa uisebantur

1 Vocontiorum nominis prima corripitur 2 inter *functa* et *magno* haec traduntur *eep* (super picta *q*) *uon* | *nimis suos socium.* si recte *functa* scriptum est, requiritur talis sententia, hoc officio exequiarum matrem praepostere functam esse. sed fortasse *functum* fuit, aeuo *nimis* angusto? *dolore* pro *aolore* scripsi 3 *ipsuo* traditur 4 *binos ufsfsq* | *quaetueoueines* Bartoli: *meses* tam certum puto quam *quattuor* 5 *quleffecithulastisbatisuaedo* | *mueullauorpocrtent* traditur, unde sententiam colligas huiusmodi: effecit morte sua (*subitis fatis?*) ut ne domus ullam progeniem habere posset

645

. . . en curi . . . |
. . . si scire quad . . |
. . . corpus et ipsud |
. . pe]r mare Romam
p . | . . . . r
albeus insontis | . .
. . p]lures in Tartaro | misit.

Boissieu inscr. Lugdun. p. 475 fragmenti

stra parte uerba plurima, dextra in primis uersibus paucae litterae desunt, ut subscriptio ostendit ... *sub ascia dedicauit*
1 *nomen? curiosi?* 2 annorum numerum *uoltis si scire, quadrimus?* 3 extrema littera *d* esse uidetur magis quam *m* 5 *t* ante *albeus* Monfalcon mus. Lugd. 92, 352. occidisse uidetur in flumine dum ipse aut parentes Romam tendunt 7 fortasse continuabatur *insontis plures* *sub Tartara* uel *ad T. mittit* uel *misi* Vergiliana

## 646

Hic situs in tumulo genitus nomenque Valerius,
Antoniaes subules, uixi bis septenos in annis,
et patris ut nomen tuler(im) rogatus Aëtae,
set genitus brebiter, uoluit me tollere Fatus.

Notizie d. scavi 1892 p. 190 descr. Vivanet prope Tharron in ora Sardiniae rupinaque inuentum marmor. praescriptum *d. M.*
1 i. natus Valeri 2 debuit *annos* aut *septenis* 3 s. ἀσύντακτα, *ut* regi uidetur a *rogatus* (cum patris nomen mihi arrogare uellent occidi), tum debuit *genitum*

## 647

Disce quisque pius pater es uel mater que generasti:
natos habere bonu est, si non sint inuida fata.
sic tibi non rapiat mors inuida tam cito natos,
ut meis atque tuis dignis leue terra preceris,
ut mors in uoltum uiuat semperque colatur.
Aelius Marcellinus pater filio Felicissimo
hoc ego feci bene, si quid sapiunt inferí.

CIL. VI 10731 descr. Henzen, Gori I 157, 85 Roma translatum Florentiam, litteratura ea in qua *u* corrotundatur. praescriptum est *d. M.*, carmen in orationem transit metro non adstrictam, nisi quod extrema paene senarium aequant 179, 1. post *inferí* sequitur *qui uixit annis X menses V dies XI*
1 *disce* pro *discite* substitutum, interpolatum *mater* 4 *dignis ifue* CIL. *dicnisilue* Gori. scilicet *leue(m) terra(m)* 5 hoc membrum suspensum uidetur ex u. 4 et *preceris*: qui mortui uiuant in uoltu tam infixo pectori quam expresso per signa

## 648

. . . . . parentes
. . dederu]nt oscula natae
. . . . . penare solebant
. . . est sub terris imago
. . . ofspotmiipocpent

CIL. X 7527 descr. miles aliquis Sulcis in Sardinia 2 *natne* fertur, 3 *n* in *penare* inuersa (*sperare*, *adpellare* tale), 4 *ierris imaco*

## 649

Eheu quos fletus retinet crudele sepulcrum.
da lector lacrumas et duro flectere casu.
hic est Simplicius nam funere mersus acerbo
indole sublimis, morum grauitate colendus,
praeclarus studiis, primis deceptus in annis.
qui cum te pu
ultra annos sapiens praeceps fata inuida raptum,
de cuius spe promittens sibi plurima mater
immeritos potius suscepit casta dolores,
nec ualuere preces, quas fuderat anxia caras.

CIL. IX 5012 Curibus Sabinis in coenobio Farfensi. principia uersuum extant recognita a Stevensonio, posteriora hemistichia fide nituntur Iucundi subscriptum *qui uixit ann. XIIII m. VI d. X defunctus III nonas Sept. Eusebio et Ypatio cos.* id est anno 359

3 *funere mersit acerbo* Vergilius 6 omiserat Iucundus hiatu non indicato. diffracto lapide non cohaerent 6 et 7, tamen sententiae nihil deest, elocutio qua 7 clauditur ne per se quidem uacat suspicione. *cum te pu*[*ro concepit pectore, Christe,*] *ultra annos sapiens praeceps fata inuida obibat*, saltem *raptus* desideratur. at *ter q* legere sibi uisus est Rossius inscr. christ. Rom. II p. 400 suppleuitque *ter quinos nondum compleuerat annos* 10 lapis uereor ne habuerit *curis* aut *cura*

## 650

. . . . nus honores

culpand[o] nihilum dignus, set dignus amari,
dux idem sociusque sui cum milite regis.
digna memoratu clueat per saecula fama.

CIL. III suppl. 9504 contulit Hirschfeld    Salonis in sarcophago christiano. subscriptum *dep(ositus) die VII idus Aug. Constantio Aug. X et Iuliano Caes. III conss.* anno 360    praecedit uersiculus dirutus cui principium fortasse *Eus[ebius* fuit, potuit addi *iacet hic ob spretos magnus h.* Mommsenus proposuit *habuit si minus honores,* credibilior barbarismus scripturae *plenus honoris*
2 exitus Vergili ecl. V 89    3 regem foederatorum aliquem a Romano isto adiutum intellegit Mommsenus

651

. eilniiabo pribatus luci in . . .
. nos iunctoque secundo similes incolumis.
. nim:res humatus debitum sumpsit perpetu.
. manibus haec sors . . . nec fugit aliquis ipsa[m.
V]ius si lector uis nomen nosse sepulti, ordin[e
S]urso a summa li[tte]ra discis.

CIL. X 672, periit    in tractu Salernitano lapis supra mutilatus, post *discis* adiecta haec *compari bene [m.] qui uixit annos XXII minus VII menses [d.] XV: dies X kal. Maias post consecrationem Fl. Gratiani Augusti,* in quibus *consecratio* cum ex *cons(ulatu)* interpolata uideatur, annum indicari ueri simile est 367    lapidis scripturam repraesentaui, hexametri exire uidentur in *secundo* 2, *sumpsit* 3, *ipsam* 4. bonus unus est 5. propter acrostichida 2 *frate]rnos,* 3 *benigni mores,* 4 *perpetua a manib. haec sors est* si sumas, oriatur *Suagrius*
2 *sic miles* coni. Leo    4 *nec tucit* editur    5 6 suppl. Mommsen (*huius*), idem *liiiira* sic emendauit

652

Iustitiae facies, pudor integer, omnis honestas,
casta maritali semper deuincta pudore,
mortis onos tua perpetuis datur aula sepulcris.
ante meos talamos me dignum sola petisti

contemptisque aliis me dicto iure secuta es.
cum te pura domus quaerit, scit publica fama
et probat omne bonum soli seruasse marito.
o durus raptor, mors inproba. uix mihi tecum
conubii gratas licuit coniungere taedas,
inpia praepropero uidi tua fata dolore.

Notizie d. scavi 1888 p. 449 n. 40 descr. Gatti, acta acad. inscr. Gallicae 1888 p. 365 Romae in coemeterio basilicae S. Valentini uia Flaminia in arca marmorea subscriptum *Fl. Crescens Aciliae Baebianae dulcissimae adque amantissimae coniugi benemerenti in pace quae uixit annos decem et septem et mensibus nouem, diebus tredecim, fecit cum marito annum et mens. III, dep(osita) VIIII kal. Mart. Valentiniano et Valente Augg. iter(um) conss.* anno 368

## 653

Cara pia coniux Yguia deditaque marito,
funeris tui causa tota nos mente dolemus.
aeternamque domum Comienus Amantius paraui nobisque.
sanctique tui manes nobis petentibus adsint,
ut semper libenterque salmos tibique dicamus.

Gruter 1061, 7 'in uico S. Gemini in Vmbria IohMetellus uidit' numeros inconditos secuntur haec: *Aurelia Yguia que uixit annis XXXVIIII mens. IIII d. II, durauit cum marito annis XXIIII mens. IIII d. II, dep(osita) die prid. kal. Maias Valentiniano et Valente Augg. IIII* anno 373

1 pro *Ygia?* 3 communem tibi nobisque 5 i. psalmos

## 654

Inter auos proauosque tuos sanctumque parentem
uirtutum meritis et honoribus emicuisti,
ornamentum ingens generis magnique senatus,
sed raptus propere liquisti, sancte Kameni,
aeternos fletus obiens iuuenalibus annis.

## 631

. res . . . . .
. . ca . . . . .
Leonti . . . .
displicuer . . .
uenienti in cor . .
usum .·. . . . .
hominum d . . . .
. . ndae .·. septe . .
. . ta nocte .·. e . .
. . . . ntum .·. la . .

Revue épigr. du midi 1878 p. 17, 26 descr. tractauitque Dezeimeris, Iullian inscr. de Bordeaux II 151, 945 tabulae marmoreae fragmenta prope Burdigalam rep. Lupiaci ad Garunnam ubi Ausonii uillulam deprehendisse sibi uisus est editor, idem in hoc carmine Leontium cognomine Lasciuum praeceptorem Ausonii (prof. 7) et anapaestos monometros conditos ab Ausonio aut exemplo Ausonii. punctis triquetris carminis uersus distincti fuisse uidentur. nempe hexametros quasi christianos agnosco (*displicuere* animae *uenienti in cor*poris *usum* res uiles *hominum, d*iuum placuere uere*ndae* sim.), etsi angustior inferiorum uersuum scalptura ab hac ipsa u. 4 ss. restitutione dehortatur. fortasse septuennis elogium puellulae

inter 2 et 3 uacat spatium, 9 uelut *circumdata n.*, 10 *parentum?*

## 632

. . o]ptima quae domi[n . .
. . p]ro meritis uitae mo . .
. . recepi patrono dona . .
. . i inmemorum quan . .
. . ic posset si uiueret ip[s .

CIL. III suppl. 9636 ad ectypum Salonis, litteris malis, laciniae hexametrorum

2 *dignaque pro m. u. monumenta recepi* suppleuit Rossius. tum nimis multa desunt, 1 *mortuus optima quae domini dare praemia possunt?* 3 *donante?* alio modo Leo *nactus pro m. u. morumque uidebat mercedem recipi p. dona ferente* 4 Vergilius *non inmemor umquam,* sed lapis ista sic distinguit, *quant-?* 5 *hic* aut *huic.* in fine *ipse* ci. Hirschfeldius 6 superest lectionis incertae scriptura *f...ifodca..*, alii legerant *eodem*

## 633

Quae nullo poteras] sedu[ci] crimine coniunx,

castus erat tibi a]mor. filo et sorte crudeli
iam lacr]umis mariti eris triumque nato[rum,
qui sumptus ca]pitis tertios fecere su[premis,
deflenda sem]per et eris memoranda fut[uris.

CIL. VIII suppl. 11448 ad ectypum in agro Sufetano prou. Byzacenae praescriptum *d.*] *M. s.*
1 *sed u*[*llo*] IohSchmidt, expectamus *nullo* aut *sine* 4 aliquid edolaui sententiae, melius quaero. *fecere supremos* proposuit Schmidtius, *feceri* aut *-pi* descriptum est. pro *..pitis* datur *me*]*ritis* sim. 5 *semper* et *futuris* Schmidtius

## 634

Haec tibi, kara, tuus conscrip[si uerba] maritus,
o dulcis coniunx, de[xtrae sola]men amissae.
iam sine te orb[a domus mo]lesta mih[i manet, Or]cus
et cael[ebs mihi] uita placet, [neque d]uras amab[o
funere mut[andas] tales acce[ndere] faces.
tum . . . ruc . . . nutristis . .
. . . fueris . . . . .

CIL. VIII suppl. 16737 ad ectypa inter Theueste et Cirtam, iam Theuesti hexametri foliis hederaceis inter se distincti sunt. suppleui praeeunte Schmidtio litteras semirutas et ambiguas ex re nostra interpretatus
2 *defuncta leuamen* proposuit Schm. 3 post *orb* insequens littera tamquam *i* fertur in fine *..cus* Galli descripsere, *..gus* Schm. neque *Orgus* inauditum est (Fest. p. 203) 6 *fructu-*? sed quasi *-oruo* enotauit Cagnat

## 635

Kara mihi con[iunx], | multis solaci[um] | annis, superasti [mar]|itu.
omna que s[unt] | nobis, tuo sunt q[uae]|sita labori.

CIL. VIII 5834 descr. Cherbonneau Sigus Numidiae. praescriptum *Pomponia Fort*[*unata,* subscriptum *honeste memorie mulier*

1 *superusti...* fertur, emendaui ex Siguitano quod sequitur epitaphio 2 non audeo substituere *omnia,* istud commodius numeris

## 636

N|am te su coniunx | multa dilecta per anos, |
obsequio pietatis | superasti maritu. |
omni[a] quae sunt no[bis], | tuo [s]unt quaesita l[abore.

CIL. VIII 5804 descr. Costa et Cherbonneau Sigus. praescriptum *Iulia Spesina,* subscriptum *Marinu(s)*
1 *n|ami.a coniunx* Costa. et desideratur *a me tu es,* ex persona Speusinae *a te sum dilecta,* praeterea *multos*
3 *omnis quae* Cherb. *no|uo..iaquaesitan* Costa, *no|quo u m quaesitai* Cherb. neuter in fine uersiculorum lacunam indicans. correxi ad exemplum carminis superioris

## 637

. . . suum | mi[se]randa dolorem.
num|qua feci dolum neque duos | [rapio] tibi ama(n)tes.
oc migi indigne | positum (i)n pectore uolnus: |
dulcem superstitui natum | miser(a)nda genetrix.
tert[ium] liq(uit) miserae florentem condere saxso.

CIL. III 5295, suppl. 11709 recognouit Gurlitt ex agro Celeiano in museum Grazense delatae arcae inscriptio mutila lectuque difficilis
2 *duos baettibi* aut *rae..lbi amates* lapis, non extat *mater.* intellego filium ante matrem mortuum tertium, duos patri relictos. *duos* monosyllabum est ut in priscis 3 i. hoc mihi. notior *michi* forma 4 i. superstes fui
5 *tertio fi|comiseris lorentem* Pichler exscripsit, *tert...|iio miserae eorenii...* Gurlitt: *liq.* satis ueri simile puto, potest *tertio* pro accusatiuo fuisse *condere* nunc euanuit

## 638

Dulcis Proserii coniux Vincentia quondam
sarcofago hoc tegitur caro condente marito.

hanc post bis quinos sequitur Piruntia mater
annos et aeterno iungit pia membra cubili.

Lanza lap. Salonitane p. 144 n. 156 ex ms. Boghetichi, CIL. III 2490 sarcophagus iste fuit in monasterio S. Rainerii

639

Hunc qui leges [titulum] peto perlegas, neue reu[ell]as
de se quod immatu[re la]udabile cernas.
hic iacet triste [et mis]erabile funus.
uere flori similis ..... nostra per annos
ornabat cubita [atq. omn]ia laeta gerebat.
nunc huius memo[res hec p]erscripta posuere,
ut quae hilari[ter su]mas cum littera mes[ta.

CIL. V 5961 descr. Mommsen Mediolanii media parte mutilatus titulus *Atiliae* ... *contuber*[*nalis* .., lateribus adiunctae sunt imagines genii

1 suppl. Mommsen. reuelluntur scilicet cineres manesue 4 annorum deest numerus 5 i. cubitus uel cubilia. plenum est uocabulum distinctione seiunctum ab eis quae sequebantur 6 intellego *memoriam perscriptam*, uelut CIL. V 6087 titulum Senti Secundi discipuli heredesque posuerunt 'ut etiam post obitum nomen eius pro meritis suis legeretur' 7 exitus idem 582, 3

640

Nomine quae Solida uixit cum coniuge sanctae
clara genus et pulcra gena sed plena pudoris,
hic iacet extremum fatis opressa sinistris.
hec eadem nox una dedit talamosque necemque,
aurea bis denos aetas cum stringeret annos,
quattuor ast dederat solacia digna marito.
pignore caro tamen uacuum soluta cubile
pergit ad occasus, quoniam sors omnia uoluit.
cuius pro meritis pulcram de marmore sedem,
Valeriane, dolens comuni in pace parasti.

CIL. V 1710 ex ms. Moschettini. AL. Meyeri 1519 Aquileiae. subscriptum *deposita IIII idus Septembris*
1 i. sancte 2 *cenus* et *cena* traditum. *genas* Meyerus 4 *hec* pro datiuo habendum est, *huic* substituit Steinbuechel 6 *quatuor* et *solatia* tradita, *ast* fortasse nihilo uerius 7 uoluit opinor scriptor indicare ex puerperio quod ante reditum mariti accidisset Solidam mortuam, quamquam *cubile* aeque male enuntiauit ac u. 4 *talamos* 10 *in pace communi*, tum *catholica* increbruit sub finem saeculi quarti

641

Rupe caua manes feci nunc coniugi Paulle
inque pari requie Viatorinus eligo sedem.
sed et Viatorino nepoti eorum qui uixit annis IIII.

CIL. X 5819 ex editis Aletrii in anaglypto marmoris albi opere quod uirum uestitu consulari et feminam ostendebat. uersum 3 consentaneum est metricis duobus adiectum esse posterius
2 *elico* ediderant. interpretor quasi *requiem sede*

642

Hoc nuc nos po[si]to titulo nomenq[ue] tuemur:
Pelagia Nata[li] coiugi cu Optato l[i]ber[to.

CIL. IX 2991 contulit Dressel in agro Frentano. praescriptum *d. M.* [*s.*

643

. . . uit . . rea . . .
. . uoq. et natae nata uti comite
. . outuimrc comitata necauit
. . um spreuit nulloq. cupidin eius
. . mucituit uno contenta marito
. . nomen erit a summo nuii uers

CIL. III 2667 ex sylloge ms. Bartoli prope Salonas subscriptum ... *b*]*ene meritae Sabinus et sibi.* litteras sic prope omnes ut descriptae sunt expressi, quoniam certa nullius uersus datur emendatio

2 potest *quoque* fuisse, in extremo pede *mite* aut *uite* 3 *mr* conexae et *r* inferius adaucta in transuersum. an *f*]*ortuna - negauit?* 4 fortasse *lucrum*. cum u. 6 extremum uerbum non sit integrum, seruato metro *cupidine ius*[*ta* restituas licebit 5 *contenta* Mommsenus qui ex primis *fuit* adsumpsit: *conpena* descriptum. *casta et frugi fuit* coni. Leo, *enituit* Hense 6 *nonen* traditur. acrostichon indicari Mommsenus uidit, *At tibi n. erit a s. intuito uersus?*

644

Condidit hic natum infelix Bocontia mater
functa . . [c]um magno dolore,
nomine et ipsius situs est Bocontius i[nfans
qui tulit bis binos [meses et] quattuo[r annos
qui effecit . . . .

CIL. III 2616 ex sylloge ms. Bartoli prope Salonas. sinistra cum uuis uitis, dextra genius cum face inuersa uisebantur

1 Vocontiorum nominis prima corripitur 2 inter *functa* et *magno* haec traduntur *eep* (super picta *q*) *uon* | *nimis suos socium*. si recte *functa* scriptum est, requiritur talis sententia, hoc officio exequiarum matrem praepostere functam esse. sed fortasse *functum* fuit, aeuo *nimis* angusto? *dolore* pro *aolore* scripsi 3 *ipsuo* traditur 4 *binos ufsfsq* | *quaetueoueines* Bartoli: *meses* tam certum puto quam *quattuor* 5 *quleffecithulastisbatisuaedo* | *mueullauorpocrtent* traditur, unde sententiam colligas huiusmodi: effecit morte sua (*subitis fatis?*) ut ne domus ullam progeniem habere posset

645

. . . en curi . . . |
. . . si scire quad . . |
. . . corpus et ipsud |
. . pe]r mare Romam
p . | . . . . r
albeus insontis | . .
. . p]lures in Tartaro | misit.

Boissieu inscr. Lugdun. p. 475 fragmenti sini-

stra parte uerba plurima, dextra in primis uersibus paucae litterae desunt, ut subscriptio ostendit... *sub ascia dedicauit*
1 *nomen? curiosi?* 2 annorum numerum *uoltis si scire, quadrimus?* 3 extrema littera *d* esse uidetur magis quam *m* 5 *t* ante *albeus* Monfalcon mus. Lugd. 92, 352. occidisse uidetur in flumine dum ipse aut parentes Romam tendunt 7 fortasse continuabatur *insontis plures* *sub Tartara* uel *ad T. mittit* uel *misi* Vergiliana

## 646

Hic situs in tumulo genitus nomenque Valerius,
Antoniaes subules, uixi bis septenos in annis,
et patris ut nomen tuler(im) rogatus Aëtae,
set genitus brebiter, uoluit me tollere Fatus.

Notizie d. scavi 1892 p. 190 descr. Vivanet prope Tharron in ora Sardiniae rupinaque inuentum marmor. praescriptum *d. M.*
1 i. natus Valeri 2 debuit *annos* aut *septenis* 3 s. ἀσύντακτα, *ut* regi uidetur a *rogatus* (cum patris nomen mihi arrogare uellent occidi), tum debuit *genitum*

## 647

Disce quisque pius pater es uel mater que generasti:
natos habere bonu est, si non sint inuida fata.
sic tibi non rapiat mors inuida tam cito natos,
ut meis atque tuis dignis leue terra preceris,
ut mors in uoltum uiuat semperque colatur.
Aelius Marcellinus pater filio Felicissimo
hoc ego feci bene, si quid sapiunt inferí.

CIL. VI 10731 descr. Henzen, Gori I 157, 85 Roma translatum Florentiam, litteratura ea in qua *u* corrotundatur. praescriptum est *d. M.*, carmen in orationem transit metro non adstrictam, nisi quod extrema paene senarium aequant 179, 1. post *inferí* sequitur *qui uixit annis X menses V dies XI*
1 *disce* pro *discite* substitutum, interpolatum *mater* 4 *dignis ifue* CIL. *dicnisilue* Gori. scilicet *leue*(*m*) *terra*(*m*) 5 hoc membrum suspensum uidetur ex u. 4 et *preceris*: qui mortui uiuant in uoltu tam infixo pectori quam expresso per signa

## 648

. . . . . parentes
. . dederu]nt oscula natae
. . . . penare solebant
. . . est sub terris imago
. . . ofspotmiipocpent

CIL. X 7527 descr. miles aliquis  Sulcis in Sardinia  2 *natne* fertur, 3 *n* in *penare* inuersa (*sperare*, *adpellare* tale), 4 *ierris imaco*

## 649

Eheu quos fletus retinet crudele sepulcrum.
da lector lacrumas et duro flectere casu.
hic est Simplicius nam funere mersus acerbo
indole sublimis, morum grauitate colendus,
praeclarus studiis, primis deceptus in annis.
qui cum te pu
ultra annos sapiens praeceps fata inuida raptum,
de cuius spe promittens sibi plurima mater
immeritos potius suscepit casta dolores,
nec ualuere preces, quas fuderat anxia caras.

CIL. IX 5012  Curibus Sabinis in coenobio Farfensi. principia uersuum extant recognita a Stevensonio, posteriora hemistichia fide nituntur Iucundi  subscriptum *qui uixit ann. XIIII m. VI d. X defunctus III nonas Sept. Eusebio et Ypatio cos.* id est anno 359

3 *funere mersit acerbo* Vergilius  6 omiserat Iucundus hiatu non indicato. diffracto lapide non cohaerent 6 et 7, tamen sententiae nihil deest, elocutio qua 7 clauditur ne per se quidem uacat suspicione. *cum te pu*[*ro concepit pectore, Christe,*] *ultra annos sapiens praeceps fata inuida obibat*, saltem *raptus* desideratur. at *ter q* legere sibi uisus est Rossius inscr. christ. Rom. II p. 400 suppleuitque *ter quinos nondum compleuerat annos*  10 lapis uereor ne habuerit *curis* aut *cura*

## 650

. . . . nus honores

culpand[o] nihilum dignus, set dignus amari,
dux idem sociusque sui cum milite regis.
digna memoratu clueat per saecula fama.

CIL. III suppl. 9504 contulit Hirschfeld  Salonis in sarcophago christiano. subscriptum *dep(ositus) die VII idus Aug. Constantio Aug. X et Iuliano Caes. III conss.* anno 360  praecedit uersiculus dirutus cui principium fortasse *Eus[ebius* fuit, potuit addi *iacet hic ob spretos magnus h.* Mommsenus proposuit *habuit si minus honores,* credibilior barbarismus scripturae *plenus honoris*
2 exitus Vergili ecl. V 89  3 regem foederatorum aliquem a Romano isto adiutum intellegit Mommsenus

651

. eilniiabo pribatus luci in . . .
. nos iunctoque secundo similes incolumis.
. nim:res humatus debitum sumpsit perpetu.
. manibus haec sors . . . nec fugit aliquis ipsa[m.
V]ius si lector uis nomen nosse sepulti, ordin[e
S]urso a summa li[tte]ra discis.

CIL. X 672, periit  in tractu Salernitano lapis supra mutilatus, post *discis* adiecta haec *compari bene [m.] qui uixit annos XXII minus VII menses [d.] XV: dies X kal. Maias post consecrationem Fl. Gratiani Augusti,* in quibus *consecratio* cum ex *cons(ulatu)* interpolata uideatur, annum indicari ueri simile est 367  lapidis scripturam repraesentaui, hexametri exire uidentur in *secundo* 2, *sumpsit* 3, *ipsam* 4. bonus unus est 5. propter acrostichida 2 *frate]rnos,* 3 *benigni mores,* 4 *perpetua a manib. haec sors est* si sumas, oriatur *Suagrius*
2 *sic miles* coni. Leo  4 *nec tucit* editur  5 6 suppl. Mommsen (*huius*), idem *liiiira* sic emendauit

652

Iustitiae facies, pudor integer, omnis honestas,
casta maritali semper deuincta pudore,
mortis onos tua perpetuis datur aula sepulcris.
ante meos talamos me dignum sola petisti

contemptisque aliis me dicto iure secuta es.
cum te pura domus quaerit, scit publica fama
et probat omne bonum soli seruasse marito.
o durus raptor, mors inproba. uix mihi tecum
conubii gratas licuit coniungere taedas,
inpia praepropero uidi tua fata dolore.

Notizie d. scavi 1888 p. 449 n. 40 descr. Gatti, acta acad. inscr. Gallicae 1888 p. 365 Romae in coemeterio basilicae S. Valentini uia Flaminia in arca marmorea subscriptum *Fl. Crescens Aciliae Baebianae dulcissimae adque amantissimae coniugi benemerenti in pace quae uixit annos decem et septem et mensibus nouem, diebus tredecim, fecit cum marito annum et mens. III, dep*(*osita*) *VIIII kal. Mart. Valentiniano et Valente Augg. iter*(*um*) *conss.* anno 368

## 653

Cara pia coniux Yguia deditaque marito,
funeris tui causa tota nos mente dolemus.
aeternamque domum Comienus Amantius paraui nobisque.
sanctique tui manes nobis petentibus adsint,
ut semper libenterque salmos tibique dicamus.

Gruter 1061, 7 'in uico S. Gemini in Vmbria IohMetellus uidit' numeros inconditos secuntur haec: *Aurelia Yguia que uixit annis XXXVIIII mens. IIII d. II, durauit cum marito annis XXIIII mens. IIII d. II, dep*(*osita*) *die prid. kal. Maias Valentiniano et Valente Augg. IIII* anno 373

1 pro *Ygia?* 3 communem tibi nobisque 5 i. psalmos

## 654

Inter auos proauosque tuos sanctumque parentem
uirtutum meritis et honoribus emicuisti,
ornamentum ingens generis magnique senatus,
sed raptus propere liquisti, sancte Kameni,
aeternos fletus obiens iuuenalibus annis.

te dulcis coniunx lacrimis noctesque diesque
cum paruis deflet natis, solacia uitae
amisisse dolens casto uiduata cubili.
quae tamen extremum munus, solacia luctus,
omnibus obsequiis ornat decoratque sepulcrum.

Eph. epigr. VIII p. 159, 648 ad photographum exemplar, Elter in actis inst. arch. Rom. 1884 p. 56 et 208 prope Antium subscriptum *Alfenio Ceionio Iuliano Kamenio u(iro) c(larissimo) quaestori candidato pretori triumfali, VII uiro epulonum patri sacrorum summi inuicti Mitre hierofante Aecatae arcibuculo dei Liberi XV uiro s. f. tauroboliato deum matris pontifici maiori, consulari Numidiae et uicario Africae, qui uixit annos XLII m. VI d. XIII, rec(essit) II nonas Septemb. d(omino) n(ostro) Archadio et Fl. Bautone u. c. conss.* anno 385. cf. eiusdem uiri titulum CIL. VI 1675 uersus complures (5 6 9 10) in Vergili uerba desinere Hense adnotat, cum 9 cf. Aen. XI 62 *solacia luctus exigua ingentis*, infra 734, 10

## 655

Vrna Valentinum haud totu[m] tegit haec: h[abet eius
celum animum, acta orbis; pars ergo mi[nor manet istic.

CIL. III suppl. 7407 descripsit Gallus aliquis anno 1739 prope Constantinopolin in marmore eruto cum urnis uasculisque sepulcralibus. Valentinus fortasse Selgensis Gothorum uictor a. 398 (Zosimus V 15)
1 *totu* item ut *celum* fortasse ipsa habuit tabula

---

## 656

Cubiculum duplex cum arcisoliis et luminare
iussu p(a)p(ae) sui Marcellini diaconus iste
Seuerus fecit mansionem in pace quietam
sibi suisque memor, quo membra dulcia somno
per longum tempus factori et iudici seruet.
Seuera dulcis parentibus et famulisque
reddidit (octauo) Febrarias uirgo kalendas.

quam dom(inu)s nasci mira sapientia et arte
iusserat in carnem, quod corpus pace quietum
hic est sepultum, donec resurgat ab ipso
quique animam rapuit spiritu sancto suo,
castam pudicam et inuiolabile semper
quamque iterum dom(inu)s spiritali gloria reddet.
quae uixit annos (nouem) et (undeci) menses,
(quindeci) quoque dies. sic est translata de saeclo.

Rossi inscr. christ. Rom. I p. CXV cum pictura in Callisti coemeterio in transenna marmorea qua arcisolii frons olim erat exornata

2 *p p sui* lapis. papalem Marcellinus dignitatem obtinebat ab a. 295 ad a. 304 5 *loncum* lapis ut 7 *uirco* 7 *reddidit* uitam, mortua est. tum *VIII* lapis 8 confert Rossius inscr. christ. II p. XXXIII carminis aduersus Marcionitas uersum I 228 *quam dominus mira sapientia fecit et arte* 11 quasi pentameter 14 et 15 numerorum ego uocabula posui, notas lapis praebet

## 657

Candida qu]od moribus, qu[od Christi flori]dus hortus
et pat[rem sectans sup]eris concessit ab or[is,
expers si]t fatis nec ferro cla[m uioletur,
adiungi po]ssit Genesi nec corpu[s alius.

Marucchi in actis municip. Rom. 1888 p. 443 cum suis Rossii Viscontii supplementis in coemeterio S. Valentini uia Flaminia superne margo apparet. infra sequitur ..*marit*]*us fecit. que fuit me*[*cum . . . dep. Licini*]*o V et Crispo Caes. cons.* anno 318 uidetur christianae mulieris elogium

1 *quod uultu fl.* Marucchius conferens VTcant. 4, 12 *hortus conclusus* 2 fortasse *patrem decorans* aut clarius pietatis et obsequii erga patrem eum qui genuit indicium 3 *occubuit fatis?* *ferro clam* Rossius: *ferrocia* traditur, *ferrocia uexet* Mar. 4 non certum mihi propriumne nomen illa habuerit *Genesis* an genitura dicatur ut in ethnicis, *oppressit genesi*

## 658

Hic titulus pueri casos describit iniquos.
Dalmatium querit pater quem sine matre nutriit.
dulcis infans obiit modicaq. uita peregit.
nouennem puerum eripuit cum mensib(us) octo
et dies XVI quib(us) superfuisse uidetur.

Rossi inscr. christ. Rom. I p. 56, 82 qui depinxit in coenobio S. Laurentii in agro Verano operculum sarcophagi marmorei subscriptum *dep(ositus) XII kal. Iul. Amantio* cos. id est anno 345

2 nutriuit, cf. 520, 6 4 mors *eripuit*: reticentia eadem supra 563, 3

## 659

Felix uita uiri, felicior exitus ipse.
Caiani semper crescit per saecula nomen,
nescit fama mori sed semper uibit ubique.
aduenit hospes princeps Romanus in urbem,
qui fuit hic primum iuris consultor amicus.

Rossi inscr. christ. Rom. I 64, 101 de loco parum conuenit inter ueteres, in S. Saluatoris de Cupellis? subscriptum *quiescit in pacem depositus diem quartum nonas Augustas Flauio Filippo et Flauio Sallea consulibus: pater Sabbatius fecit.* annus est 348

3 *crescat semper* Pighius, Gruter 1162, 8 3 cf. 618, 9 4 producta est ante *h* syllaba *romanus princeps* Manutius quod forsitan alii mutarint metri gratia. cogita Constantinum hospitem Romae a. 326 5 *qui* datiuus ut 607, 4 ac saepe *consultus* unus Pighius

## 660

Tristis Anastasio Cons[tantia carmina scribit
coniunx, qui lucem t[enebris mutauit amaris.
uita quater denis et q[uinque annis fuit, eheu
quam cito praerept[us dilectae uxoris amori,

fletus duodecimum [cum Ianus sumeret ortum,
conditus Arbitio co[nsul cum duceret annum.

Rossi inscr. christ. Rom. I 76, 127 qui expleuit prodiit ex praediis Amarantianis uia Ardeatina praescriptum α Χρ. ω et utrimque secus *in nomine [dei* 3 *quinis constitit annis* Rossius, qui numerus nimio maior uidetur. potuit *quattor* 4 *praerfpt..* lapis, em. Mercklinus 6 anno 355 Arbitione et Lolliano cos.

## 661

Semper ob meritum uincis praeconia laudis
Et bona progenies quaeret tua fortia facta,
Rerum summa coros melius exercendos [d]o[c]et.
Belle quidem tua ex ordine gesta naremus:
Iam me uincet amor, nequeo tenere dolorem.
Laeta quidem semper Felicis nomine ducta,
Laetior ut essis iacis in pace fidelis,
Abis ut decuit Felicis pace perennem.

CIL. X 1338 uidit Mommsen Cimitile prope Nolam in S. Felicis subscriptum *Eusebio et Ypatio coss. dep(osita) in p(ace) VI kal. Iun.* anno 359. Seruillae acrostichon agnouit Mommsenus
2 *fortia facta* V. Aen. X 369 3 in caelo choros meliores exercebis. uersus requirit *melius dabit exercendos.* posui *docet* Mommseni lectionem secutus hanc *[o][et.* interpolando *deus melius parcendo reducet* Remondinius fecerat 4 pro *narraremus.* simplicem *r* in eo uerbo Varro probauit aliique (CIL. X 1255 *cuius facta enarari non possunt*) 5 *omnia uincit Amor* V. ecl. X 69 6 *ducta* non in matrimonium sed per omnia ut praeiit Felix 8 *abis* habes. *perennis* olim edebatur, IRN. 2053

## 662

Haec aete]rna domus in qua nunc ipsa secura quiescis,
at tuus in caelo] spiritus a carne recedens
uiuit cum] sanctis pro meritis et opera tanta,

quaeque deu]m metuisti, semper quiescis secura.
mandasti corp]us terrae pignusque receptus
. . . spl]endori cum lumine claro
. . . s quae te semper deo dicasti
. . tas sed pro factis ad alta uocaris.
. . ca Pacatiano cum multa debebit.

Rossi inscr. christ. Rom. I 88, 159 fuit in aede S. Saluatoris in Curte, est in museo Lateranensi in margine dextro adpicta singulis uersibus insignia christiana, infra haec *Pac*]*atianus Eleuteriae matri suae locum fecit* [*quae uixit*] *ann. pl. m. LXXV mens. II d. X, dep*(*osita*) *IIII kal. Iun. dormit* [*in pace cons.*] *d. n. Cl. Iuliani Aug. IIII et Fl. Sallusti con*... [*H*]*esperius quem nutrit iscripsit.* is annus est Chr. 363. supplementa Rossiana metri causa paululum immutaui

5 lapis habet *picnusque*, quod sequitur uocabulum ualere puto idem quod receptionis 7 s. non hic tu nunc habitas 9 fur sed aperta arca

## 663

qui gemitu tristi lacrimis te deflet in oras,
dulci coniugio quaeritur se luce relictum
. . . . . . . una
sobria cas[ta . . . . .

Fabretti 237, 629 et 740, 499, Rossi inscr. christ. Rom. I 89, 160. AL. Burmanni IV 390, Meyeri 1516 fuit in coemeterio Priscillae sequitur *Marcio quae uixit annos XVIIII et m. X, dep*(*osita*) *kal. Sept. Iuliano Aug. IIII et Sallustio* anno 363. supra mutilam fuisse tabellam non indicarunt

1 Vergili uerbum Meyer comparauit *amor mihi crescit in horas* 2 i. priuatum, ut 466, 5

## 664

Quiensces in pace merens Leontia con[iux
incomparauiles. que uixit in seculo an . . .
mens. VII d. XXVIII. Cresces maritus contra uo[tum posuit.
d(eposita) IIII non. Octob. Valentiniano II et Va[lente II coss.

Rossi inscr. christ. Rom. I 107, 207 fuit in S. Priscae in Auentino. annus est 368

1 hexameter: *quiesces* uel *quiescis*

## 665

. . . it felix residet sub numine uirgo
. . . s habens castae si fas est dicere magnis
. . . tribus concessa uolens, nam uiuere norat
. . . tipuo recolens . . nnam nomine laudem
. . . sere sue releuato e . . . magna per ora
subl]imis uirgo caeli sub sedibus haeret,
prae]mia quae meruit, decreta retenta[t in aeuum.

Rossi inscr. christ. Rom. I 170, 388 e schedis Turrigii satis corruptis in S. Pancratii sequitur *quae*] *uixit ann. XV d. XXV, dep*(*osita*) *IIII idus Nob . . . ale . . .* ubi extrema Valentiniani aut Valentis consulatum uidentur indicare, annos 365—390

1 *hic Christi?* 2 *mentis?* 3 *martiribus* 4 *tipuore colens* traditur. fortasse *antiquo recolens condignam* uel *praecipuo*, Rossius *sancta pudore colens aeternam* proposuit

6 s. Rossii dedi supplementa. in titulo anni 369 (ibidem I 108, 211) mortuus laudatur *cuius tantus amor et caritas retenetur ab amicis in aeuo*

## 666

Constanti coniux, paruorum mater Honoria,
dulcibus eximie carissima semper et una,
conple(n)s ter denos quae uitam uixerit annos,
martiribus adscita cluet. cui paruula contra
rapta prius praestat tumuli consortia dulcis.

CIL. III suppl. 9506 contulit Hirschfeld Salonis in sarcophago, cuius sinistra parte haec leguntur *depositus Constantius u*(*ir*) *cl*(*ariss.*) *ex proconsule Africae die prid. non. Iul. post cons. d*(*omini*) *n*(*ostri*) *Gratiani Aug. III et Equiti u. c.* anno 375. ad quem Constantium rescriptum imperatorum codex Theodos. IV 12, 7 habet datum VII idus Sept. a. 375, quod temporis indicium titulus sepulturae refutat. dextra carmen legitur istud cum subscriptione *deposita VII kal. Apriles*

4 *cul* pro *cui* lapis filia exaduersum Honoriam ut uidetur sepulta, cf. 428, 8

## 667

Integer adque pius uita et corpore purus
aeterno hic positus uiuit Concordius aeuo.
qui teneris primum ministrum fulsit in annis,
post etiam lectus caelesti lege sacerdos
triginta et geminos decim uix reddidit annos.
hunc cito sideream raptum omnipotentis in aulam
et mater blanda et frater sine funere quaerunt.

CIL. XII 942 contulit Hirschfeld  Arelate in sarcophago apostolorum uolumina tenentium et columbarum oliuam gerentium signis ornato, infra α Χρ. ω. intellegunt episcopum Arelatensem qui concilio Valentinae a. 374 habito subscripsit, rectius opinor alii sacerdotem cognominem  3 sic pro *minister*  7 fortasse *Blanda*

## 668

Praesbyter hic situs est Celerinus nomine dic[tus.
corporeos rumpens nexus qui gaudet in astris.

Rossi inscr. christ. Rom. I 137, 303  in S. Agnetis uia Nomentana  subscriptum *dep(ositus) VIIII kal. Iun. Fl. Syagrio et Eucerio* anno 381  2 *caudet* lapis

## 669

Amplificam sequitur uitam dum casta Afrodite,
Fecit ad astra uiam, Christi modo gaudet in aula.
Restitit haec mundo semper caelestia quaerens,
Optima seruatrix legis fideique magistra
Dedit egregiam sanctis per secula mentem.
Inde p(er) eximios paradisi regnat odores,
Tempore continuo uernant ubi gramina riuis,
Expectatque deum superas quo surgat ad auras.
Hoc posuit corpus tumulo mortalia linquens,
Fundauitque locum coniunx Euac[rius ins]tans.

Rossi inscr. christ. Rom. I 141, 317  pars extat in S.

Agnetis praecedit *Theodora que uixit annos XXI m. VII d. XXIII. in pace. est bisomu,* sequitur *dep(osita) die Antonio et Siacrio con[ss.* id est anno 382. octo primi uersus Afroditen parastichide declarant, extremi duo fortasse *honestissimam feminam*

6 *inde p* traditur, dubitat Rossius an *inder* pro *inde per* scriptum fuerit 7 clausula Vergili ecl. X 29 8 *surcat* lapis. confert Hense 279, 18 *superas consurgere in auras,* praeisse Lucretium VI 1021 10 i. Euagrius ut *Siacrio* Syagrio *instans* Rossius, *orans* Suaresius. littera ante *ans* posita minus certa

## 670

Quid loquar aut sileam? prohibet dolor ipse fateri.
hic tumulus lacrimas retinet, cognosce, parentum
Proiectae, fuerat primo quae iuncta marito,
pulcra decore suo, solo contenta pudore,
heu dilecta satis miserae genetricis amore.
accipe — quid multis? — thalami post foedera prima
erepta ex oculis Flori genitoris abiit
aetheriam cupiens caeli conscendere lucem.
haec Damasus prestat cunctis solacia fletus.

Rossi inscr. christ. Rom. I 145, 329 rep. in suburbano aliquo coemeterio nunc in museo Lateranensi sequitur *uixit ann. XVI m. IX dies XXV, dep(osita) III kal. Ian. Fl. Merobaude et Fl. Saturnin(o) conss.* anno 383. Damasus papa ipse nobili feminae Flori religiosi hominis (Gruter 1171, 9 1172, 6) filiae epitaphium composuit

1 *eloquar an sileam?* V. Aen. III 39 7 abiuit, cf. 520, 6

## 671

O semel atq. iterum cum uero nomine Felix,
qui intemerata fide contempto principe mundi
confessus Christum caelestia regna petisti.
o uere pretiosa fides, cognoscite, fratris
qua ad caelum uictor pariter properauit Adauctus.
presbyter his Verus Damaso rectore iubente
composuit tumulum sanctorum limina adornans.

Rossi inscr. christ. Rom. II 32, 76 et 102, 32 ex syllogis compluribus fuit uia Ostiensi in sepulcro ss. Felicis et Adaucti, fragmentum Philocaliana scriptura exaratum extat in museo Vaticano'

1 sic Einsidlensis, *uero de nomine* ceteri 4 *fratris* Eins. *fratres* ceteri. sic in alio *ornauit Damasus tumulum, cognoscite, rector* 5 *qui* aut *quia* alii 7 *adorans* uel *adoras* alii non male

672

Hanc aram domini seruant Paulusq. Iohannes
martyrium Chr(ist)i pariter pro nomine passi,
sanguine purpureo mercantes praemia uitae.

edidit tractauitque PGermano in Waalii scriptis Rom. trimestr. 1892 p. 60 ss. Romae in monte Caelio ad ss. Iohannis et Pauli. carmen pseudodamasianum totum seruauit codex Leidensis, primi uersus litterae paucae *domi*]*ni s*[*eruant* Philocaliana specie inscriptae redierunt in lucem. uide supra 308

1 i. Iohannes Paulusque

673

Quisque uides tumulum, uitam si quaeris operti,
ter morior denos et post bis quattuor annos
seruatum Chr(ist)o reddens de corpore munus,
cuius ego in sacris famulus uel in ordine rector
officio leuita fui Florentius ore.
qui pater in terris, item mihi s(an)c(t)e sacerdos
contigit et natum tenuit iam morte secunda;
hoc superante meo discedit spiritus ore.
iste seni casus grauis est, mihi morte beatus,
quod patris homicii tene mea membra quiescunt.

Rossi inscr. christ. Rom. II 92, 57 ex codice Petropolitano, 'frustula litteris Damasianis effossa ex agro Verano composui bull. crist. 1881 p. 34'

*quisquis ... es* (*quis* ante lacunam in litura) et *sequeris* codex 6 *cui* Rossius rectius *idem* 10 *homicii tene* cod. *hoc tumulo bene iam* coni. Rossius, multa conatus nihil effeci (*patris comiti aetherii*)

## 674

Quisque uides tu]mulum, cogi[ta .
. . . m raptum a . . . .
. . . t]eneris lact[atus ab annis
. . . sonus sermonis . . . .
. . . pet]eret Romanis m[issus ab oris
. . . e probitus ipso in c . .
. . . r]eperit quod non sp[erabat . .
nam sua membra dedi]t terris, ut redd[eret astris
spiritum ouans sanc]tis. hic fuit spes [una suorum,
sed binis no]uiis compleuit t[empus in annis.
at tu parce pat]er lacrimis, compes[ce dolorem,
nam caelo est na]tus quem tellus i[nuida condit.

Rossi inscr. christ. Rom. I 159, 361 qui suppleuit prodiit e coemeterio aliquo Romano subscriptum ... [*defunctus*] .. *Aug. Mediol*(*anii*), *perduct*(*us*) [*Romam* ... *Honorio n. p.*] *et Fl. Euodio* [*conss.* anno 386, praeterea monogramma *Leon*(*i*)*s*

6 i. probatus. uelut *in certamine Martis* 9 prima ego addidi, *uitam* .. Rossius 10 *bisq. acto nouiis* (i. nouies) c. *tempore uitam* R.

## 675

Perpetuam sedem nutritor possides ipse
hic meritus finem, magnis defuncte periclis,
hic requiem felix sumis cogentibus annis.

Rossi inscr. christ. Rom. I 176, 403, Henzen Or. 6259 rep. extra portam Salariam nunc in mus. Vaticano continuatur *hic positus papas Antimio qui uixit annis LXX, depositus domino nostro Arcadio II et Fl. Rufino uu. cc ss. nonas Nobembr.* anno 392. *papas* et *nutritor* idem ualere iam nemo nescit, olim hinc aliquis Felicem pontificem summum effecerat refutatus a Marinio

2 Verg. Aen. VI 83 *magnis pelagi defuncte periclis*

### 676

Pal]ma celestia regna t[enentes . . .
A] . . uero totius castitati . . .
Nuper tante fides in te i . . .
Tante pudicitiae ment . . . .
Hanc uero grata anim . . . .
Aceruus natus quanta oue . . .
Generosa michi coiux et in . . .
Aurea sunt celestis que tu celo . .
Trium subolum mater in sin[u . . .
Eius autem nomen capita uer[suum edunt.

Rossi inscr. christ. Rom. I 185, 425 de uisu in museo Vaticano. subscriptum *uixit autem ann. XXV* . . . | *XVII kal. Sep. Olybrio et Probi[no coss.* anno 395. *Panthagate* ex *Pantagathe* factum traiecta ut uolgus solet aspiratione 2 fortasse *a te* nam duae aut tres litterae non plures perierunt 6 *oue..* pro *obe..* an pro *que*?

### 677

. . . . pro]pere mors
. . . . per annos
. . . in sa]ecula lugens.

Rossi inscr. christ. Rom. I 161, 369 in museo Capitolino subnotati apparent depositionum ut R. putat, certe humanarum rerum anni duo, prior *Valentiniano III et Eutropio* a. 387, posterior . . *H]onorio III Aug. co[nss.* a. 396

### 678

Ne dubium longo quaeratur in eu[o,
Theoduli tibi nomen erat, quae grata parenti
reddideras subolem pari dicata marito.
nunc te tellus habet, septem post decer peractos
exegeras fasces, eu tegit ossa sepulcrum.
haec tibi pro meritis pendo merentia uoto.

Rossi inscr. christ. Rom. I 201, 464. AL. Burmanni IV 170, Meyeri 1473 Romae in S. Pauli subscriptum *d(e)p(osita) d. id. Sept. d. n. Hon(orio) Aug. IIII cons.* anno 398
1 Lucani uersum esse II 344 monuit Burmannus uol. II p. 124 2 *Theodule* recte intellegunt editores 4 *decer* pro *dece(m)*, 5 *easces* lapis. *eu* heu 6 colludit *m(a)erentia* cum *meritis*, at 4 s. *peractos exegeras* inscitum *uota* AL.

## 679

Hic iacet extinctus pri[mo sub limine uitae
angusto multum dilect[us tempore pupus.
nec reor hunc lacrimis [fas esse urgere beatum,
corporis exutus uinclis q[ui gaudet in astris
nec mala terreni sensit c[ontagia sensus.
menses namque noue[m postquam super addidit anno
conpleuitq. dies uitae se[x, iuit ad astra.

Rossi inscr. christ. Rom. I 207, 479 cuius supplementa sunt pleraque, Gudi 372, 10 Romae ad S. Martinum in montibus, iam in museo Lateranensi. subsequitur *depositus*] *L. Mallio Theodoro u. c. cos.* anno 399 *pri(die) non. . . . q(ui) uixit an. unum m. VIIII . . .*

## 680

Tu mihi aeternum renobas tu[mulata dolorem,
Crescentina, meum si fas si[mul accipe corpus.

Rossi inscr. christ. Rom. I 211, 490 in museo Lateranensi de coemeterio tabula praescriptum *Fl. Crescentina h(onestissima) f(emina) quae uixit ann. . . . . Fl. Stilichone u. c. consule A. . .* [*maritus fecit?* annus est 400
1 Rossius expleuit, 2 ego (*si*.. R. *su*.. Fea legit)

## 681

'Accipe me' dixit 'domin[e in tua limina Christe':
exaudita cito fruitu[r nunc lumine caeli
Zosime sancta soror m[oresque imitata Bonosae,
iam uidet et socios sanc[ti certaminis omnes

laetaturque uidens mira[ntes sistere circum,
miranturque patres tan[ta uirtute puellam,
quam suo de numero cupie[ntes esse uicissim
certatimque tenent atqu[e amplectuntur ouantes.
iam uidet et sentit magni [spectacula regni
et bene pro meritis gaudet sibi praemia reddi
tecum, Paule, tenens calcata morte coronam,
nam fide seruata cursum cum pace peregit.

CIL. XIV 1938 uidit et expleuit Rossi (nisi quod u. 3 *magno defuncta periclo* ille dedit, ego sororis definitionem praetuli) prope Ostiam. *sanctis martyribus Eutropio, Bonosae et Zosimae Donatus episcopus* tempore incerto circa a. 400 tumulum adornauit ibidem 1937, *natalis ss. Eutropi, Zosimae et Bonosae sororum idibus Iuliis in Portu* celebrandus in uetusto martyrologio refertur. carmen Rossius Donato episc. antiquius existimat, sed excepit tamen Damasiana

10 Pauli uerba II Timoth. 4, 7 s. respici R. adnotauit

## 682

Quod dulcis nati, quod cara pignera praestant,
continet hic tumulus, membra qui parua retentat.
dolorem sine fine dedit, Felicitas isto
clauditur infelix falso cognomine dicta.
nam cui prima dies in lucem protulit annus
quattuor, et male cum quintum sumeret ortum,
abstulit atra dies et funere mersit aceruo.
haec mater et genitor conscribunt carmina busto,
quo legenti simul redeat sub corde figura
et siccato saepe madescant lumina fletu.
sic medicatur amor nec curant carmina manes.

Rossi inscr. christ. Rom. I 220, 518 Gruter 1052, 10. AL. Burmanni IV 240, Meyeri 1345 fuit in S. Mariae monasterio in uia lata. figura puellae in medio, subscriptum *dep(osita) in p(ace) die kal. Iulias d(omino) n(ostro) Theodosio Aug. et Fl. Rumorido u(iro) c(lariss.) conss.* anno 403

2 *qui paruula membra* corr. Burmannus 3 *maerorem* Burm. 7 Vergili Aen. VI 429 XI 28, supra 608 8 *pater* descr. Torrentius *et genitrix* addit Burm.

683

. . . funere coniux
. . . annos qui uixit . . .
. . . or sed modica uit[a
. . . a]blata marito

Notizie d. scavi 1891 p. 94 descr. Borsari Romae uia Ostiensi ad S. Pauli inter reliquias christianas. in auersa parte marmoris legitur *...us Auceps qui* | *...as Ian. post co*|*[nsulatum The]odosio II Aacc* | *...u* anno ut uidetur 408 2 quae tot annos uixit in aeuo 3 magnus erat rerum splendor, sim. cf. 658, 3

684

Exegit u]itam florente Cinegius aeuo
et laetu]s sancta placidae requiescit in aula.
illum nu]nc Felicis habet domus alma beati,
dudum per lo]ngos susceptum possidet annos,
ipseque iam pl]acito laetatur in hospite Felix.
sic et tu]tus erit iuuenis sub iudice Christo,
cum tuba terri]bilis sonitu concusserit orbem
humanaeque ani]mae rursum in sua uasa redibunt:
Felici merito] hic sociabitur ante tri[bunal.
interea] in gremio Abraham [cum pace quiescit.

CIL. X 1370 ex schedis, nam periisse uidetur Cimitile prope Nolam in S. Felicis. ‘de Cynegio in basilica S. Felicis sepulto Paulinus Nolanus scripsit ad Augustinum, cuius de ea re liber extat *de cura gerenda pro mortuis*' Mommsen. supplerunt Remondinius (historia eccles. Nol. I 512) et Rossius (cf. bull. crist. 1875 p. 31) 2 i. placide. potest uero *et pacis s.* 4 *..ncos* traditur

685

Cum prima Datiuae suboles monstraret gaudia cara,

cur subito nobis lacrimas, non gaudia reddes?
non ita uota tua meruerunt spectare parentes.

Rossi inscr. christ. Rom. I 278, 644 uia Ostiensi in coenobio S. Pauli. praecedit *consulatu Iohanni Aug.* anno ut Rossius demonstrat 425 *hic requiescit Datiua dep. VI kal. Feb. in pace,* subsequitur *et Basilia soror eius hic requiescit dep. V idus Martias in pace*
1 modulatius *cum prima subole monstrares* 2 i. reddis 3 *uota* quasi nuptialia opposita funeri

686

Hic pietas, hic prisca fides, hic i[ntegra uita,
hic labor inmensus, prudens h[ic . . . .
felix simplicitas mentis, doctri[na . . . .
Floridus hau paruis magnus g[enitoribus ortus
et qui maiorum uelarit nomine [famam,
liber sed docili laudatus per fo[ra lingua,
urbani primum praetoris fasc[ibus auctus.
auxilio pos[t] hunc iudex cum [posceret . .,
hoc lateri[s] socio creuit uica[rius urbis.
mox raptus Romae regimen sus[cepit . . .
post Ligurum in populis regum praetoria r[exit,
consiliis iterum Romana sacraria fouit,
publica post docuit Romani foedera iuris.
sexaginta duos uixit bene purus in annos,
occidit Hierio qui consule clauditur anno.
floride, non aliter, uenerandus Floride perge
caelestis per regna dei. sic, uita meretur.

Rossi inscr. christ. Rom. I 282, 654 qui suppleuit in coenobio S. Pauli uia Ostiensi litteris optimis. subscriptum *d(e)p(ositus) XV kal. Nob.* occidit Hierio et Ardabure coss. anno 427. 'Floridus peracta aduocatione (*per fora* u. 6) praetor seu praetorios codicillos a principe obtinuit, tum consiliarius ab urbis uicario expetitus et adsessor adlectus,

tum praeses uel corrector alicuius opinor prouinciae, tum Liguriae consularis, tum consiliarius iterum uel praefecti urbis uel praefecti praetorio, denique publicus Romani iuris antecessor. clarus doctrina iuris consultus, non senatoriae stirpis uir indicatur hoc honorum decursu' Rossius

1 V. Aen. VI 878 *heu pietas, heu prisca fides.* idem Capuae longo et corrupto presbyteri epitaphio saec. VII uel VIII principium CIL. X 4539 *hic pieta(s), hic p[ris]ca fidens*

2 uelut *iuris honestas,* 3 *probata* 6 *pereo..* lapis, item 16 *uenerandus eloride*

## 687

Hic iacet antistes s(an)c(tu)sque Nouatus
ter denos et VII sedis qui meruit annos.

Renier inscr. Alg. 3430, CIL. VIII 8634 Sitifi. praescriptum signum crucis, subscriptum *precessit die X kal. Septb. (anno) pr(ouinciae) CCCCI* i. Christi 440. potitus ergo sede Nouatus erat a. 403. memoratur episcopus idem in actis conciliorum et Augustini epistulis, uide CIL.

## 688

Antistes domini qui p[aupertatis] amorem
praeponens auro rapuit c[aelesti]a regna,
Hilarius cui palma o[b]itus c[t uiu]ere Chr(istu)s,
contemnens fragilem ter[ren]i corporis usum
hic carnis spolium liquit a[d] astra uolans.
spreuit opes, dum quaerit opes, mortalia mu[t]ans
perpetuis, caelum donis terrestribus emit,
gemma sacerdotum plebisque orbisque magister,
rustica quin etiam pro Chr(ist)o [mu]nia sumens,
seruile obsequium [non] dedignatus adire,
officio uixit minimus et culmine summus.
nec mirum si post haec meruit tua limina, Chr(ist)e,
angelicasque domos intrauit et aurea regna,
diuitias, paradise, tuas, flagrantia semper
gramina et halantes diuinis floribus hortos,
subiectasque uidet nubes et sidera caeli.

CIL. XII 949 descr. Hirschfeld eiusque socius Arelate in sarcophago, cuius operculo inscriptum est *sacro sanctae legis antestis Hilarius hic quiescit.* de quo uide Gennadium u. ill. 70, mortuus fertur die 5 m. Mai a. 449, extat uita scripta ab Honorato Massiliensi. suppleuere primi editores

3 Pauli ep. ad Philipp. I 21 *mihi uiuere Christus est et mori lucrum* 8 *gemma,* cf. Augusti ad Maecenatem epist. *Cilniorum zmaragde* et cetera (Macrob. sat. II 4, 12), diuolgarunt metaphoram Sidonius et epitaphistae christiani 12 superest metro *si* aut *haec* 14 i. fragrantia 15 V. ge. IV 109 *croceis halantes floribus horti*

## 689

Hic Lucianus cum bona pace | quiescit.
innoces mansuetus | mites letus cum amicis amicus |
uixit annis pl(us) m(inus) L nulla manente | querella.

Notizie d. scavi 1893 p. 422 descr. Sogliano in Hirpinis prope Pratam in crypta basilicae antiquae. subscriptum *depositus est in pace die .. kl. Septembres Flabio Marciano et [Z]enone u(iris) [cl. cons.* anno 469

2 prouerbium *amicus amico* (Plaut. mil. 658 Petron. 43 s.)

## 690

Presbyter hic positus Felix in pace quiescit,
cuius pura fides probitas uigilantia sollers
pontificum claro placuit sic nota Leoni,
post labsum ut reparans uenerandi culmina Pauli
huic operis tanti renouandam crederet aulam.

Rossi inscr. christ. Rom. I 366, 831 qui uidit fragmenta extantia in coenobio S. Pauli. subscriptum *depositus VII idus Maias Leone Aug. III[I et Probiano u. c.] conss.* neque enim tertio Leonis Aug. consulatu (a. 466) scriptum esse titulum sed quarto i. anno 471 probauit Rossius. Felix cum Adeodato iussu Leonis pontif. basilicam Pauli restituit, pater idem Felicis III pontif. et atauus Gregorii M.

subscriptum porro *Martius dulcis uixit ann. III m. VI*

## 691

Panditur hic adi[tus . . . .

et domus etheri[a . . . .
in qua iugis super il[lustres . .
Ceragi ossa ia[cen]t c . . .
si]c Chr(istu)s populis cunctis . .
nun]c uia siderea graditur . . .

CIL. XII 5347 descr. Hirschfeld Narbone in marmore malis litteris praemisso crucis signo. altera marmor parte titulum inscriptum habet Anastasii depositi *III kal. Maias indict. decema anno sexto*, ut LeBlant putat, anno 472, quo titulo carmen multo antiquius existimat Ramé
4 in *Ceragi* prima littera non certa

## 692

Ticianus uates Chr(ist)i doctrina peritus,
emeritus miles Chr(ist)i dum crucem requirit,
membra solo posuit, celi perexit ad astra.
eccl(esiae) et congregauit opes undique sacerdos,
b(i)enio rexit populos,
post annos numero uitae LV quieuit in pace.

CIL. V 6404 Laude Pompeia, non exstat. subscriptum *sub d. kl. Maias d. n. Basilisco p(er)p(etuo) Aug. bis et Armato u. c. cons.* anno 476
2 *emeritis* codex Papiensis 4 *eccelet* traditur: *eccl. et* coniecit Mommsenus, *excelsus* alii fecerant, an *et celi*?
5 *benio* traditur

## 693

Mandrosa hic nomine, omnium gratia plena,
fidelis in Chr(ist)o, eius | mandata reseruans,
martyrum obsequiis deuota transegi | falsi seculi uitam,
unius uiri consortio ter quinus coniuncta | per annos
reddidi nunc d(omi)no rerum debitum communem | omnibus olim.

Rossi inscr. christ. Rom. I 392, 882 in coenobio S. Pauli. subsequitur *quae uicxit ann. pl(us) m. XXXIII, d(e)p(osita) VIIII kal. Februarias cons. Aginanti Fausti u. c.* anno 483

694

sanguebus pariter et nomin[e clarus
. . m terramque simul sociosque [reliquit,
. . cta sac]erdotii tenuit qui sede coron[am
. . inis et septem reuoluentibus a[nnis,
[quem plebs] cuncta gemet suismet carui[sse supremis.

CIL. XII 2702 uidit Hirschfeld in agro Albensi Heluorum in marmore inmisso ecclesiae. subscriptum .. *men]sis sexti iterum p(ost) c(ons.) Symmachi u. c. indictione X* anno 487 supplementis LeBlantii et Hirschfeldii pauca mea adieci
2 *ecclesiam, hanc plebem* sim. 4 *ter quinis* uel . . *binis* tale 5 *gubernis*?

695

Eutreptus iustis bis senos cursibus annos
egit, at ante diem mors illum mersit acerbo
funere, nec potuit cuiquam superare suorum.

CIL. V 6221. AL. Burmanni IV 127, Meyeri 1254 Mediolanii, periit. subsequitur *d(e)p(ositus) d(omino) n(ostro) Anastasio A(u)g. [co]n[s.* anno 492
2 s. dictio Vergiliana

696

. . lli . . amisisse [dole]mus
Et cupit dignis diu seruire cineribus.
Nomen dulce, lector, si forte defunctae requires,
A capite per litteras deorsum [p]ellegendo cognoscis.
ter denos uitae aeu[o i]am duxerat annos,
cum pia iubente deo anima migrauit ad astra
die V kal. Nouemb. Messala u(iro) c(larissimo) cons.

CIL. XII 631 ex editis in uico Le-Pin inter Aquas Sextias et Massiliam sito. bona pars carminis periit scripti de Serena aliqua aut Amoena aut Helena. uersus qui acrostichidem excipiunt dextrorsum reiecti leguntur, ultimo annus indicatur 506

1 tumulum fecit *illi quam amisisse d.? lugemus* primus editor 2 *seruire marito, puellae* poetae 4 *et legendo* aut *ellegendo* fertur: *perlegendo* LeBlant 5 *aeu. ham* testis unus

## 697

. . s]ed quod pr[e]cepuus iu[uenis . . .
. . maxemu[s] eius erat C[hrist . . . .
nunc di]gnus ce[l]o prume . . . . . . . .

CIL. XII 2066 contulit Hirschfeld Viennae. subscriptum ..*Nou*]*emb*[*r. p. c. F*]*elicis u. c.* anno 512
3 *pro mente - benigna* an ἀμέτρως *pro meritis*?

## 698

Inlustris titulis meritisque haut díspar auorum
Pantagatus fragilem uitae cum linquerit usum,
malluit hic propriae corpus committere terrae
quam precibus quaesisse solum. si magna patronis
martyribus quaerenda quies, sanctissimus ecce
cum sociis paribusque suis Vincentius ambit
hos aditos seruatque domum dominumque tuetur
a tenebris lumen praebens de lumine uero.
militiam si forte roges quam gesserit ille
prestitiritque boni positis in luce superna,
quem sic Chr(ist)icolae celebrent post fata iacentem,
inuenies quod iura dedit, iustissima sanxit
arbitriis, nam custus patriae recturque uocatus
a patria, rexit quoniam promptissima ciues
libertate animi, parcus sibi, largus amicis
et fidus dominis, primum quod postulat ordo
uitae et aeternum fama transmittit in orbem.
abstulit hunc rebus decimo mors inuida lustro,
namque Senatoris posuit post cingula uitam
. . . . .

CIL. XII 1499 descr. Hirschfeld, LeBlant inscr. christ. Gall. II 492, 399 Vasione rep. in ecclesia cathedrali, nunc Auennione annus u. 19 indicari uidetur post cons. Cassiodori qui est a. 515 sententias carminis multas et particulas (*inlustris titulis, iustissima sanxit patricius praesul patriae rectorq. uocatus*, al.) in aliis monumentis repetitas esse LeBlantius tabella docuit inserta manuali epigr. christ. p. 68

10 quidque praestiterit boni 13 *nam* omissum oportuit 14 *quondam* corrigit Hirschf. 15 cf. 312, 6. in alio *parcus sibi, diues egenis*, persaepe similia 17 *et* Mommsen: *ei* marmor

## 699

Te Ioannem Tarraco coluit mirificum uatem
tuosq. in hoc loco in pace condidit artus.
in te libra morum, in te modestia tenuit regnum,
nitens eloquio mitissimus pollebas in corde
gerens curam pauperum, pietate preditus ampla.
s(an)c(tu)s namq. uita, fide magnificentius ipse
[ap]paruisti cunctis pergens ad premia Chr(ist)i.
tuum nempe nomen tuamq. dulcissimam mentem
laudabunt posteri, numquam abolenda per euum
merita preconiis adtollunt facta per s(ae)clis.
denis equo libram memineantib(us) lustris
rector doctorq. prefuisti monacis et populis
octiens denos uita peragens feliciter annos.

Rossi inscr. christ. Rom. II 294, 3 ex codice Parisino epitaphia continente Hispanica Iohannes episcopus Tarraconensis conciliis praefuit Tarraconensi a. 516 et Gerundensi a. 517

5 *predictus* cod. 6 *magnificentus* cod. 10 *adtollent f. per saecla* Rossius, malo tale *parentis* 11 *aequam libram tenens remeantib.* Rossius, sedisse eum annis XXV. fortasse *aequo libramine minuantib.*

## 700

Meritis pariterque | et nomine Celsa
hic | corpus. caelebem nam | spiritum caelo refudit |

almo. mundana spre|uit carne subacta cru|ci maetuensque
pros|pera semper aduersa | ridens, sic sodales cunc|tas
diuinctas habens, | seseque praebuit omni|bus alumnam,
non in|par decem sapientibus pu|ellis accenso oliuo
spon|sum praestolata Chr(istu)m. | cuius dep(ositio) IIII
non. Mart. p(ost) c(ons.) Agapiti.

LeBlant in actis acad. inscr. Gallicae 1894 p. 7 Viennae ad S. Petri. annus est 518

1 deest metro *hic recubat* uel quod u. 2 principium est *hic corpus - Celsae*, cf. 694, 1    13 quinque sapientes erant, quinque fatuae eu. Matth. 25, 2

701

Si mentis uirtus lucisque serenior usus
defuncto in Chr(ist)o reuenit, non Tartara sentit
Cymeriosque lacus, meritis post fata superstis
funeris et legem perimens terraeque sepulcris
astra tenet nescitque mori sic luce relicta.
nullis uita dolis cunctum uiolata per aeuum
respuit inlicitos probrosi criminis actos.
insultus iuuenis nullus subrepsit in actus
ambitio nexitque ipsam nec saeua libido.
Bisytes uim passa supernis indita castris.

CIL. V 5737, Rossi inscr. christ. R. I p. 451    Gropelli prope Mediolanium. detritus titulus lectionis minime certae, 'denuo examinetur necesse est' Mommsen. aliud epitaphium praecedit *b(eatae) m(emoriae) hic requiescit in pace Lazara h(onestissima) f(emina) quae uixit ann. XXVIII m. III d(e)-p(osita) die VI idus Februar. ind(ictionis) I Maximo u(iro) c(larissimo) consul.* anno 523. deinde sub carmine *dep. die VI idus Apriles Opilione u. c. cons. ind. II* anno 524

4 *sepulcrum* Frisius dedit, *sepulcriq.* Marinius coniecit

6 init. *uiuet Bsyta deo* Biraghius legebat, nomen hoc ut esset idemque u. 10    8 *insultus* nouum pro *insultationis*, sed *insidios* Frisius. *nullosq. Catonis in actus subrepsit - uoluptas* Lucanus II 390    10 mulierem indicat, cetera uirum: *mens fidei?*

## 702

Qua[muis maturo] rapiaris funere, dulcis
o se[ruande tame]n nimium festinus obist[i.
. . n]osse putet quae quisq. pauere
. . . eris natosq. gementes
. . . s crudeli in luce relinquis
coniugis et co]niux. solis heu deniq. nobis
defecis. ad manes gaudent quaesisse maritum.
hos tibi germani tristis pro morte paterna
imponunt lacrimis cru(de)lia munera dantes.
bis septem lustris octauo functus et anno
hoc iacet in tumulo repetens Petronius humum.

Rossi inscr. christ. Rom. I 423, 943 cuius supplementa u. 1 3 6 retinui extat in uilla Borghesia. praecedit maritae titulus *hic requiescit in pace Turtura c(lariss.) f(emina) dulcis Petroni coniux, deo seruiens, unice fidei, amica pacis, castis moribus ornata, communis fidelibus amicis, familiae grata, nutrix natorum et numquam amara marito, quae uixit pl(us) m(inus) ann. XXXVII, depo[sita] XV kal. Aprilis Inportuno u. c. cons.* anno 509. carmen cruce praesignatum duabus pagellis distributum excipit duodecimus uersus hic *depositus VII kal. Febr. pos cons. Mauorti u. c. cons.* anno 528. praeludere metro ista *nutrix - marito* animaduertit Leo

2 *semper tamen* Rossius 3 uelut *uitari ne posse putet quae q. p. debet, tu subito moreris* 5 *patre quoq. orbatos* 6 *praecessit coniux* uel *pridem obiit?* 7 i. at. non recte Rossius *deficis ad m.* coniunxit 8 *hos* manes, i. eodem sepulcro te condunt

## 703

Vltima concludens praesentis tempora uitae
presbiter hoc positus tumulo per secla quiescit
. . ldo superas meritis rediturus ad auras,
gratus in officiis atque omni strenuus actu,
magnanimus puroque fratrum dilectus amore,
corpores hanc requiem meruit pro munere uitae
commendans sanctis animam corpusque fouendum.

Rossi inscr. christ. Rom. II 172, 31, CIL. V 6742, maior pars extat, totum carmen seruauit codex Palatinus qui in quibus differat a lapide adscripsi ut sylloges eius fides cognoscatur     Vercellis. subscriptum *qui uixit in hoc seculo ann(os) pl. m. LXX d(e)p(ositus) s(ub) d(ie) V kal. Iun. p. c. Mauurti u. c. consul.* anno 528     carmen Bruzza Flauiano episcopo Vercellensi Damasi aemulatori adsignat cuius epitaphium habes 709

2 *saecla* codex     3 *Fredaldo* uel *Ingildo* proponit Bruzza: *Dalmatius* cod.     5 *magnanimis* cod.     *que* delet Leo, Hense confert V. Aen. I 344 *magno miserae dilectus amore*     6 *corporis* cod.

## 704

Emeritae quantum damnato corpore uitae
Vel cunctis exuta malis mens possit, inisi
Sat dedit agnosci uirtus, quem mille labores
Exiliique dolor uicti stupuere fidelem.
Blandus et adfatu facilis sanctusq. sereno
In uultu exponins animum, patientior aequo,
Virtutum specimen, diues sub paupere mundo,
Scribtorum custos rigidus dubiiq. serenus
Excusor ueri, contendens mente beata
Purgatam in terris animam reuocare per aethra,
Indignum clamans demergi crimine uitas
Sulpureasq. undas corrupto corpore adire.
Candor erat mentis uerus semperq. docebat
Omnia factorum nostrae rationis habenda
Participesq. mali facinus qui in fata reclinant.
Vltor inexpletus fidei, bellator in hostes,
Sincerus cultorq. dei domitorq. malorum,
Errantum lumen, qui crimina tolleret ore,
Talis erat specie, quem nec ieiunia longa
Magnanimum uicere, sitim fluuialibus undis,
Algorem uili solitum depellere ueste.
Robore caelesti mundum calcauit et omnes

Terrenas uicit labes purgatior aethra,
Vitarum maculas puro qui decoquit igni,
Rebus qui docuit populos factisq. uocauit.

CIL. V 6723 contulit Mommsen qui litteras Romani aeui magis quam medii dicit  Vercellis in S. Eusebii. acrostichis est *Eusebius episcopus et martur*, factam Bruzza putat a Flauiano episcopo

2 i. enisi  9 i. excussor  17 *dominorq.* fertur 20 exitus Vergilianus

705

Pontificis s(an)c(t)i requiescunt membra sacrato
pro meritis deuota loco, qui pace perenni
misticus antistes paradysi sede locatus.
hu[n]c ueneranda sibi suscepit ecclesia patrem
perpetuo Chr(ist)i referentem flore coronam.
iustitiae cultor sacra s(an)c(ta)e praemia legis
sumpsit apostolicae numeratus in ordine turbe.
unum ter quinis adiunxit ep(iscopu)s annum
tergeminoq. super compleuit tempora mense.
Iustinianus ouans penetrauit limina caeli.

Rossi inscr. christ. Rom. II 172, 32, CIL. V 6724 ex codice Palatino  Vercellis  subscripsisse Iustinianum episcopum Vercellensem concilio Mediolanensi a. 452 Bruzza docuit, epitaphium uideri factum a Flauiano episcopo

4 *huic* codex  6 initium Lucani II 389

706

Grata quies geminas tenet hic in pace sorores,
quas sacer antistes Christo Constantius auctor
germano ad[f]ectu instituit dominoque dicauit,
moribus ac uita similes actuque modesto.
una domus, mens una fuit, domus una sepulchri.
nomine Exuperiae gaudens una, altera fratris,
ambae uirgineum sacratae uertice crinem
intacto castam seruarunt corpore mentem.

quisque fidem trinam confessus dogmate uero,
aeternam fisus Christo cum carpere uitam,
censeat has nunc luce frui uitaque perenni.

CIL. V 6729 ex schedis Modenae uel Ranzae fuit Vercellis Bruzza auctore Mommsenus sorores intellegit Constantis episcopi defuncti circa a. 520, carmen hoc ut alia ibidem scriptum fortasse a Flauiano episcopo
3 *adiectu* traditur 6 altera Constantia

## 707

Heu memorande pater, longi mihi causa doloris
et quaerenda nimis cunctis tua grata senectus.
te carum suboles, te fixum sensit amicus,
te leuitas toruum, dulcem cognouit honestas.
turpia castigas uiuens cum coniuge casta.
actibus urbanis miscebas gaudia ruris,
ut tua plus gemino fulgeret uita labore.
nam meritum mors ipsa docet, quam pectore laeto
optasti in manibus filiorum saepe tuorum
sumere et amplexu dulci tenuare nepotum.
adfuit his uotis excelsi gratia Christi:
felix uita fuit, felix et transitus ipse.

Rossi inscr. christ. Rom. I 475, 1047 descr. Marini in uilla Borghesia. subscriptum *hic req(uiescit) Achillis u(ir) s(pectabilis) qui uixit ann. pl(us) m(inus) LXXVII, dep. V ka(l). Iun. Paulino iu(niore) u(iro) c(lariss.) c(o)s.* anno 534
5 *castigans* interpretatur Rossius 12 cf. 659, 1

## 708

Aceruum luctum mihi demisisti, dulcissima coniux.
Non mihi sufficiebat habuisse uita tecum per tempore mala,
Aliam quidem futuram cottidiae optabas bona, sed infelix casus effecit aliena.

Tu uero cottidiae expectabas uidire proxima palma.
Haec tua mi demisisti pignera, fructus, quas desiderabas mecum [per inte]rminata uota.
Optaueram, dulcissima coniux, ut bona uideremus simul...
Longa mala tempora mecum fecisti,
Inimica mors fecit te non uidere quod uoluisti.
Animam quidem tuam suscepit diuina potestas, a qua credo peccata posse tibi demitti. ·

Rossi inscr. Rom. christ. I 293, 677 pars sinistra extat in Laterano. subscriptum *hic quiescit de qua superius legisti. qui legis, reuertere per capita uersorum et inuenis propium nomen. que uix(it) ann. p(lus) m(inus) q(ua)d(raginta) III, dec(essit) in exilio .... Mar(tias) Appio u. c. Fl. Hierac. urb(anicianus) mar(i)t. s(upra) s(criptae) defuncte ..... dep(ositae) VI id. Mart.* ubi pro *Appio* Rossius primum cum Sirmondo *Aetio* scribendum censuit qui consul fuit a. 432, post p. 487 recte *Appione* cos. id est anno 539
2 *tempora* Sirm. 3 *optabam* desideramus 5 *haec* lapis: mutatum est in *nec* quod sensus postulat et orthographia (*Anatolia*) apud Fabrettium 272, 150 *mecum ....rminata* Manutius descripsit, *mecum geminata* Winghius, *mecum incontaminata* Sirmondus. Manutium secutus Rossius expleuit

709

Flauiani antistitis resonant praeconia uitae.
casto pollens corpore, summi fastigii archae
liliis ceu uernantibus artus conseruans ab aluo
intemerataq. celso de ore uehens membra,
industria sensuum ditatus munere amplo,
speciosa proceraque compta forma gestantem,
amaeniorque existens praeclaris moribus, fibris
cunctis in sè linquentibus facinus funditus parcens
nec reuocans prisca memoriae mentis delecta,
insignem gestans opem morib(us) patientiae arcem,
pollens et exiguis dapes porregere multas,
tantaque fari nequeo, quanta insunt gratiae opes,

corde lustrans abdita cuncta fastigia poli,
quamquam aruis gradiens mente aethera pulsat.
u[ixit]que in saeculo annos plus minus LXV,
du]m uocatus a d(omi)no deliquit mundi procella.

CIL. V 6728 contulit Mommsen Vercellis Flauianus episcopus obiisse creditur circa a. 542. elogium fortasse multo multoque post factum cum exoleuisset uetus mos numerorum et 'ritmi monstra' placerent
3 i. albo 6 pro *gestans?* cf. 667, 3 9 i. delicta

## 710

Clauditur hoc tumulo Benedicti fida iugalis,
quae tenuit castam defuncto coniuge uitam.
nomine Pulcheria fuit, sed nomine formam
signauit mentemq. simul uitamq. decentem.
filius his Thomas, aluit quem blanda relictae
simpliciter pietas cari post fata mariti,
officium sula exibuit commune parentum.
ipsius hic collo genetrix portata quiescit:
tale decus meruit funeris pia mater habere.

CIL. XI 312 descr. Bormann, Muratori 427, 3 Rauennae subscriptum *d(e)p(osita) s(ub) d(ie) id. F(e)b. X p(ost) c(onsulatum) Basil(i) ind(ictione) XIIII* anno 551
7 i. sola, mater paternis uicibus fungens 9 sine uitio *mortis*

## 711

Hic iunctae saepulchris | iacent Maria uenerabelis | religione et eius Eugenia neptes. |
sed Maria longum uitae c(u)rs(u)m | centeno console duxit.
ob(iit) d. id(u)s | Ian(uaria)s.
Eugenia XVIII ann(o)s habens | iuuentatis florem amisit durae | uiolintia mortis.
ob(iit) d. III kal(enda)s | Ianuarias XII p. c. Iustini ind(ictione) prim

Monfalcon mus. Lugd. 104, 508 Allmer et Dissard inscr. de Lyon IV p. 124 annus indicatur 552, quoniam Lugduni ab Iustino cos. 540 sequentes anni sunt pernumerati
2 *centeno consule* Mart. VIII 45, 4

712

Fulgida regna petens, caelesti sorte uocatus
Lucis et aetheriae penitrans fastigia laetus
Optimus atque pius nunc Florentinus in isto
Resplendit tumolo meritis sanctissimus abbas,
Effera qui quondam linguae descrimina calcans
Neq. optare malum studuit nec laedere quemquam,
Terruit ipse tamen faciles sed publice uerbis
Iustitiae tramitem seruans cum pace paterna,
Nescia iurandi pandens conloquia cunctis.
Verba d(e)i sollers toto de pectore promsit,
Sancta quibus d(omi)ni resonant praeconia semper
Atque perassiduis concentibus aethera plaudent,
Bella gerens carnis pestifera uitia contra,
Belligeransque palam saeuissima proelia uicit.
Ast hinc celsa poli capiens iam praemia felix
Sanctorum socius fruitur cum laude coronam.

Huius namque uiri corpus per cuncta sacratum
Iamdudum aduectum d(omi)ni cum laudibus amplis
Constantinus ouans posuit faeliciter abbas
Intra beata crucis condens fastigia sacrae,
Nec non et tumuli pretiosa tegmina firmans
Praestruxit solida e crustato marmore fulchra.
Adtamen exactis iam septem denique lustris,
Condita quo fuerant praefati membra sepulchro,
Effulsere Petri tandem de sede beati
Quae propriis meritis pandunt hic signa salutis
Virtutumque simul, praestant et commoda larga

Infirmis ualidum dantes per cuncta uigorem.
Ergo, potens pastor, conpensa praemia uotis
Splendida, sed Chr(ist)o commenda saepe poetam,
Cuius parua tibi promserunt carmina laudem.
Ianuarium exhoc quem candida mente nutristi
Tantillumque semul scalptorem marmoris huius
Adnixis precibus d(omi)no per saecula cuncta
More tuo placidus commenda iugiter. hinc iam
Esse quoque monachum nosti quem, s(an)c(t)e, benignum
Nunc et in aeterno Hilarianum semper adorna.

CIL. XII 944 ex schedis quarum constans in plerisque est lectio, discordans in orthographia (u. 10 *prompsit*, 22 *fulcra* Saxius), LeBlant inscr. christ. Gall. II 246, 512 fuit Arelate   acrostichides efficiunt *Florentinus abbas hic in pace quiescit, amen.* uersui 17 ut noui carminis exordio rursum crux praeposita, subscriptumque fuit *primus itaque fuit scs. Florentinus abbas monasterio nostro* S. Aureliani ut ait LeBlant *per annos V et menses Vs(emis), qui uixit annis pl(us) m. LXX, obiit prid. id. April. duodecies p(ost) c(onsulatum) Basilii u. c. Iunioris indict(ione) prima* anno 553: *post hunc secundus fuit domnus Redemtus abbas.* carmina eo tempore posteriora esse annis plus XXXV patet

36 *quoque et m.* Saxius

## 713

Cassius immerito praesul de munere Christi
hic sua restituo terrae mihi credita membra.
quem fato anticipans consors dulcissima uitae
ante meum in pace requiescit Fausta sepulcrum.
tu, rogo, quisquis ades, prece nos memorare benigna
cunta recepturum te noscens congrua factis.

Muratori 429, 1 Gruter 1161, 8   Narniae. subsequitur *s(e)d(it) ann. XXI m. VIII d. X, r(e)q(uieuit) in pace prid. kal. Iul. p(ost) c(onsulatum) Basilii u. c. ann. XVII* anno 558

4 *pacem* Gruter 5 *memorare* memento cf. 596, 7 6 *cuncta* Gruter

714

Seruatur fidaei patrieq. semper amator
[h]ic Paulinus iacit cu[lt]or pie[ntis]sim[us aequi.

Huebner inscr. Brit. christ. 82 cum imagine Caermartenshire in Cambria. 'Paulinum paulo ante a. 569 synodo alicui Britannicae interfuisse ex eius aeui annalibus probant docti' Huebner

2 *ic* H. fortasse recte, quamquam in imagine lacuna *h* litterae capax cernitur

715

Pontificis requiem caelesti mune[re cessam
Agnellus uirtute d(e)i non perdedit [illam,
qui optatam meruit lucis cogno[scere pacem,
corporis ipse sui templum serbauit [ut esset.
iustus cum s(an)c(ti)s Chr(ist)o medicante [resurget.
sic quoque pro meritis gaudet qu[i talia gessit.

CIL. XI 305 descripsit Bormann quae supersunt, clausulas uersuum seruauit Agnelli liber pontificalis in quem totus titulus transcriptus est Rauennae. subscriptum *hic r(e)q(uiescit) in p(a)c(e) Agnellus arc(hi)episc(opus) q(ui) s(edit) ann. XIII mense uno dies VIII, qui uixit annos octuginta et tres, depositus est sub d(ie) kal. Aug. ind(ictione) II[I* anno 570

5 malis *mediante,* sed cf. 748, 5 6 *neritis* Borm.

716

. . . . . .

mensibus et geminis concludens tempora uitae
uiuit in aeternum nullum moritura per aeuum.
ista ualens fieri fletu manante rogauit
iura sacerdotii seruans nomenque iugalis.

CIL. XII 1045 quae superest partem descr. Hirschfeld

prope Auennionem. subscriptum cum crucis nota *obiit bon(ae) m(emoriae) Casaria medium noct. d(ie) d(omi)nico inluciscente VI id. Decemb. quatragies et VI p(ost) c(onsulatum) Basil(ii) Iunior. u. c. c. ann(o) XII regn. domni Cheldeberti regi(s) indict. quinta* anno 587 exordium tituli Polycarpus de la Rivière tradidit ex uetustissimis membranis, ut ipse ait, sumptum, fraudis tamen eum non immunem fuisse Hirschfeldius docet. exordium hoc est decem uersuum *condita Caesariae sunt hoc pia membra sepulchro, cui probitas uirtus facies mens nomen origo connubiumque fuit simili splendore refulgens et dulcis proles, post cuius fata superstes se totam uouens caro cum coniuge Christo, ieiunans, orans, mendicis laeta ministrans has solas censebat opes mercedis opimae, quas illis sacrisque dabat de diuite censu templis. unde satis meritis felicibus aucta, lustris iam denis et quatuor insuper annis* in quo unum abhorret a uetere prosodia *totam uouens.* superiores uersus nihil tale exhibent si u. 4 effertur *sacerdoti*

1 cf. 703, 1

## 717

Florentia uirgo | Chr(ist)i uix. ann. XXI
et ui|ta breui expleuit te|mpora multa.
obdormi|uit in pace Iesu quem dile|xit kal. April. era DCXXVI.

Huebner inscr. Hisp. christ. 21 ex FrLudovico prope monasterium Arcense Lusitanorum. praescripta α et ω cum signo crucis anno 588

## 718

Dum simul d(u)lcem cum uiro carpere uitam,
ilico me fortuna tulit semper noxsea cuntis.
uita dum uixi, Venantia nomen in seculo gesi.
ter deciens quater in pace quietos pertuli annos.
ultimum iam solui deuitum comunem omnibus unum.
hoc loco erga meos elegi quiescere proles,
no]ndum quos dominus [uo]cauit purgatos un[da l]abacri.

Huebner inscr. Hisp. christ. 12 ad ectypum prope Eboram Lusitanorum. praefixum est crucis signum, subiectum *requi[eui]t in pace sub d. XI [kal.] Februar. er(a) DCXXXI* qui annus a Christo est 593 negligentius quam sollertius titulus incisus, litterae multa compagin

Terrenas uicit labes purgatior aethra,
Vitarum maculas puro qui decoquit igni,
Rebus qui docuit populos factisq. uocauit.

CIL. V 6723 contulit Mommsen qui litteras Romani aeui magis quam medii dicit   Vercellis in S. Eusebii. acrostichis est *Eusebius episcopus et martur*, factam Bruzza putat a Flauiano episcopo
2 i. enisi   9 i. excussor   17 *dominorq.* fertur   20 exitus Vergilianus

705

Pontificis s(an)c(t)i requiescunt membra sacrato
pro meritis deuota loco, qui pace perenni
misticus antistes paradysi sede locatus.
hu[n]c ueneranda sibi suscepit ecclesia patrem
perpetuo Chr(ist)i referentem flore coronam.
iustitiae cultor sacra s(an)c(ta)e praemia legis
sumpsit apostolicae numeratus in ordine turbe.
unum ter quinis adiunxit ep(iscopu)s annum
tergeminoq. super compleuit tempora mense.
Iustinianus ouans penetrauit limina caeli.

Rossi inscr. christ. Rom. II 172, 32, CIL. V 6724 ex codice Palatino   Vercellis   subscripsisse Iustinianum episcopum Vercellensem concilio Mediolanensi a. 452 Bruzza docuit, epitaphium uideri factum a Flauiano episcopo
4 *huic* codex   6 initium Lucani II 389

706

Grata quies geminas tenet hic in pace sorores,
quas sacer antistes Christo Constantius auctor
germano ad[f]ectu instituit dominoque dicauit,
moribus ac uita similes actuque modesto.
una domus, mens una fuit, domus una sepulchri.
nomine Exuperiae gaudens una, altera fratris,
ambae uirgineum sacratae uertice crinem
intacto castam seruarunt corpore mentem.

quisque fidem trinam confessus dogmate uero,
aeternam fisus Christo cum carpere uitam,
censeat has nunc luce frui uitaque perenni.

CIL. V 6729 ex schedis Modenae uel Ranzae  fuit Vercellis  Bruzza auctore Mommsenus sorores intellegit Constantis episcopi defuncti circa a. 520, carmen hoc ut alia ibidem scriptum fortasse a Flauiano episcopo  3 *adiectu* traditur  6 altera Constantia

## 707

Heu memorande pater, longi mihi causa doloris
et quaerenda nimis cunctis tua grata senectus.
te carum suboles, te fixum sensit amicus,
te leuitas toruum, dulcem cognouit honestas.
turpia castigas uiuens cum coniuge casta.
actibus urbanis miscebas gaudia ruris,
ut tua plus gemino fulgeret uita labore.
nam meritum mors ipsa docet, quam pectore laeto
optasti in manibus filiorum saepe tuorum
sumere et amplexu dulci tenuare nepotum.
adfuit his uotis excelsi gratia Christi:
felix uita fuit, felix et transitus ipse.

Rossi inscr. christ. Rom. I 475, 1047 descr. Marini in uilla Borghesia. subscriptum *hic req(uiescit) Achillis u(ir) s(pectabilis) qui uixit ann. pl(us) m(inus) LXXVII, dep. V ka(l). Iun. Paulino iu(niore) u(iro) c(lariss.) c(o)s.* anno 534  5 *castigans* interpretatur Rossius  12 cf. 659, 1

## 708

Aceruum luctum mihi demisisti, dulcissima coniux.
Non mihi sufficiebat habuisse uita tecum per tempore mala,
Aliam quidem futuram cottidiae optabas bona, sed infelix casus effecit aliena.

Tu uero cottidiae expectabas uidire proxima palma.
Haec tua mi demisisti pignera, fructus, quas desiderabas mecum [per inte]rminata uota.
Optaueram, dulcissima coniux, ut bona uideremus simul...
Longa mala tempora mecum fecisti,
Inimica mors fecit te non uidere quod uoluisti.
Animam quidem tuam suscepit diuina potestas, a qua credo peccata posse tibi demitti.

Rossi inscr. Rom. christ. I 293, 677 pars sinistra extat in Laterano. subscriptum *hic quiescit de qua superius legisti. qui legis, reuertere per capita uersorum et inuenis propium nomen. que uix(it) ann. p(lus) m(inus) q(ua)d(raginta) III, dec(essit) in exilio .... Mar(tias) Appio u. c. Fl. Hierac. urb(anicianus) mar(i)t. s(upra) s(criptae) defuncte ..... dep(ositae) VI id. Mart.* ubi pro *Appio* Rossius primum cum Sirmondo *Aetio* scribendum censuit qui consul fuit a. 432, post p. 487 recte *Appione* cos. id est anno 539
2 *tempora* Sirm. 3 *optabam* desideramus 5 *haec* lapis: mutatum est in *nec* quod sensus postulat et orthographia (*Anatolia*) apud Fabrettium 272, 150 *mecum ....rminata* Manutius descripsit, *mecum geminata* Winghius, *mecum incontaminata* Sirmondus. Manutium secutus Rossius expleuit

709

Flauiani antistitis resonant praeconia uitae.
casto pollens corpore, summi fastigii archae
liliis ceu uernantibus artus conseruans ab aluo
intemerataq. celso de ore uehens membra,
industria sensuum ditatus munere amplo,
speciosa proceraque compta forma gestantem,
amaeniorque existens praeclaris moribus, fibris
cunctis in sè linquentibus facinus funditus parcens
nec reuocans prisca memoriae mentis delecta,
insignem gestans opem morib(us) patientiae arcem,
pollens et exiguis dapes porregere multas,
tantaque fari nequeo, quanta insunt gratiae opes,

corde lustrans abdita cuncta fastigia poli,
quamquam aruis gradiens mente aethera pulsat.
u[ixit]que in saeculo annos plus minus LXV,
du]m uocatus a d(omi)no deliquit mundi procella.

CIL. V 6728 contulit Mommsen Vercellis Flauianus episcopus obiisse creditur circa a. 542. elogium fortasse multo multoque post factum cum exoleuisset uetus mos numerorum et 'ritmi monstra' placerent
3 i. albo 6 pro *gestans*? cf. 667, 8 9 i. delicta

## 710

Clauditur hoc tumulo Benedicti fida iugalis,
quae tenuit castam defuncto coniuge uitam.
nomine Pulcheria fuit, sed nomine formam
signauit mentemq. simul uitamq. decentem.
filius his Thomas, aluit quem blanda relictae
simpliciter pietas cari post fata mariti,
officium sula exibuit commune parentum.
ipsius hic collo genetrix portata quiescit:
tale decus meruit funeris pia mater habere.

CIL. XI 312 descr. Bormann, Muratori 427, 3 Rauennae subscriptum *d(e)p(osita) s(ub) d(ie) id. F(e)b. X p(ost) c(onsulatum) Basil(i) ind(ictione) XIIII* anno 551
7 i. sola, mater paternis uicibus fungens 9 sine uitio *mortis*

## 711

Hic iunctae saepulchris | iacent Maria uenerabelis | religione et eius Eugenia neptes. |
sed Maria longum uitae c(u)rs(u)m | centeno console duxit.
ob(iit) d. id(u)s | Ian(uaria)s.
Eugenia XVIII ann(o)s habens | iuuentatis florem amisit durae | uiolintia mortis.
ob(iit) d. III kal(enda)s | Ianuarias XII p. c. Iustini ind(ictione) prima.

Monfalcon mus. Lugd. 104, 508 Allmer et Dissard inscr. de Lyon IV p. 124 annus indicatur 552, quoniam Lugduni ab Iustino cos. 540 sequentes anni sunt pernumerati 2 *centeno consule* Mart. VIII 45, 4

712

Fulgida regna petens, caelesti sorte uocatus
Lucis et aetheriae penitrans fastigia laetus
Optimus atque pius nunc Florentinus in isto
Resplendit tumolo meritis sanctissimus abbas,
Effera qui quondam linguae descrimina calcans
Neq. optare malum studuit nec laedere quemquam,
Terruit ipse tamen faciles sed publice uerbis
Iustitiae tramitem seruans cum pace paterna,
Nescia iurandi pandens conloquia cunctis.
Verba d(e)i sollers toto de pectore promsit,
Sancta quibus d(omi)ni resonant praeconia semper
Atque perassiduis concentibus aethera plaudent,
Bella gerens carnis pestifera uitia contra,
Belligeransque palam saeuissima proelia uicit.
Ast hinc celsa poli capiens iam praemia felix
Sanctorum socius fruitur cum laude coronam.

Huius namque uiri corpus per cuncta sacratum
Iamdudum aduectum d(omi)ni cum laudibus amplis
Constantinus ouans posuit faeliciter abbas
Intra beata crucis condens fastigia sacrae,
Nec non et tumuli pretiosa tegmina firmans
Praestruxit solida e crustato marmore fulchra.
Adtamen exactis iam septem denique lustris,
Condita quo fuerant praefati membra sepulchro,
Effulsere Petri tandem de sede beati
Quae propriis meritis pandunt hic signa salutis
Virtutumque simul, praestant et commoda larga

Infirmis ualidum dantes per cuncta uigorem.
Ergo, potens pastor, conpensa praemia uotis
Splendida, sed Chr(ist)o commenda saepe poetam,
Cuius parua tibi promserunt carmina laudem.
Ianuarium exhoc quem candida mente nutristi
Tantillumque semul scalptorem marmoris huius
Adnixis precibus d(omi)no per saecula cuncta
More tuo placidus commenda iugiter. hinc iam
Esse quoque monachum nosti quem, s(an)c(t)e, benignum
Nunc et in aeterno Hilarianum semper adorna.

CIL. XII 944 ex schedis quarum constans in plerisque est lectio, discordans in orthographia (u. 10 *prompsit*, 22 *fulcra* Saxius), LeBlant inscr. christ. Gall. II 246, 512 fuit Arelate    acrostichides efficiunt *Florentinus abbas hic in pace quiescit, amen.* uersui 17 ut noui carminis exordio rursum crux praeposita, subscriptumque fuit *primus itaque fuit scs. Florentinus abbas monasterio nostro* S. Aureliani ut ait LeBlant *per annos V et menses Vs*(*emis*), *qui uixit annis pl*(*us*) *m. LXX, obiit prid. id. April. duodecies p*(*ost*) *c*(*onsulatum*) *Basilii u. c. Iunioris indict*(*ione*) *prima* anno 553: *post hunc secundus fuit domnus Redemtus abbas.* carmina eo tempore posteriora esse annis plus XXXV patet

36 *quoque et m.* Saxius

## 713

Cassius immerito praesul de munere Christi
hic sua restituo terrae mihi credita membra.
quem fato anticipans consors dulcissima uitae
ante meum in pace requiescit Fausta sepulcrum.
tu, rogo, quisquis ades, prece nos memorare benigna
cunta recepturum te noscens congrua factis.

Muratori 429, 1 Gruter 1161, 8    Narniae. subsequitur *s*(*e*)*d*(*it*) *ann. XXI m. VIII d. X, r*(*e*)*q*(*uieuit*) *in pace prid. kal. Iul. p*(*ost*) *c*(*onsulatum*) *Basilii u. c. ann. XVII* anno 558

4 *pacem* Gruter 5 *memorare* memento cf. 596, 7
6 *cuncta* Gruter

714

Seruatur fidaei patrieq. semper amator
[h]ic Paulinus iacit cu[lt]or pie[ntis]sim[us aequi.

Huebner inscr. Brit. christ. 82 cum imagine Caermartenshire in Cambria. 'Paulinum paulo ante a. 569 synodo alicui Britannicae interfuisse ex eius aeui annalibus probant docti' Huebner

2 *ic* H. fortasse recte, quamquam in imagine lacuna *h* litterae capax cernitur

715

Pontificis requiem caelesti mune[re cessam
Agnellus uirtute d(e)i non perdedit [illam,
qui optatam meruit lucis cogno[scere pacem,
corporis ipse sui templum serbauit [ut esset.
iustus cum s(an)c(ti)s Chr(ist)o medicante [resurget.
sic quoque pro meritis gaudet qu[i talia gessit.

CIL. XI 305 descripsit Bormann quae supersunt, clausulas uersuum seruauit Agnelli liber pontificalis in quem totus titulus transcriptus est Rauennae. subscriptum *hic r*(*e*)*q*(*uiescit*) *in p*(*a*)*c*(*e*) *Agnellus arc*(*hi*)*episc*(*opus*) *q*(*ui*) *s*(*edit*) *ann. XIII mense uno dies VIII, qui uixit annos octuginta et tres, depositus est sub d*(*ie*) *kal. Aug. ind*(*ictione*) *II*[*I* anno 570

5 malis *mediante*, sed cf. 748, 5 6 *neritis* Borm.

716

. . . . . .
mensibus et geminis concludens tempora uitae
uiuit in aeternum nullum moritura per aeuum.
ista ualens fieri fletu manante rogauit
iura sacerdotii seruans nomenque iugalis.

CIL. XII 1045 quae superest partem descr. Hirschfeld

prope Auennionem. subscriptum cum crucis nota *obiit bon(ae) m(emoriae) Casaria medium noct. d(ie) d(omi)nico inluciscente VI id. Decemb. quatragies et VI p(ost) c(onsulatum) Basil(ii) Iunior. u. c. c. ann(o) XII regn. domni Cheldeberti regi(s) indict. quinta* anno 587 exordium tituli Polycarpus de la Rivière tradidit ex uetustissimis membranis, ut ipse ait, sumptum, fraudis tamen eum non immunem fuisse Hirschfeldius docet. exordium hoc est decem uersuum *condita Caesariae sunt hoc pia membra sepulchro, cui probitas uirtus facies mens nomen origo connubiumque fuit simili splendore refulgens et dulcis proles, post cuius fata superstes se totam uouens caro cum coniuge Christo, ieiunans, orans, mendicis laeta ministrans has solas censebat opes mercedis opimae, quas illis sacrisque dabat de diuite censu templis. unde satis meritis felicibus aucta, lustris iam denis et quatuor insuper annis* in quo unum abhorret a uetere prosodia *totam uouens.* superiores uersus nihil tale exhibent si u. 4 effertur *sacerdoti*

1 cf. 703, 1

## 717

Florentia uirgo | Chr(ist)i uix. ann. XXI
et ui|ta breui expleuit te|mpora multa.
obdormi|uit in pace Iesu quem dile|xit kal. April. era DCXXVI.

Huebner inscr. Hisp. christ. 21 ex FrLudovico prope monasterium Arcense Lusitanorum. praescripta α et ω cum signo crucis anno 588

## 718

Dum simul d(u)lcem cum uiro carpere uitam,
ilico me fortuna tulit semper noxsea cuntis.
uita dum uixi, Venantia nomen in seculo gesi.
ter deciens quater in pace quietos pertuli annos.
ultimum iam solui deuitum comunem omnibus unum.
hoc loco erga meos elegi quiescere proles,
no]ndum quos dominus [uo]cauit purgatos un[da l]abacri.

Huebner inscr. Hisp. christ. 12 ad ectypum prope Eboram Lusitanorum. praefixum est crucis signum, subiectum *requi[eui]t in pace sub d. XI [kal.] Februar. er(a) DCXXXI* qui annus a Christo est 593 negligentius quam sollertius titulus incisus, litterae multa compagine

catenatae, hexametri praeter quartum ad lapidis regulam terminatum notulis discernuntur

1 quae deest littera in *carpere*, ea superest in *comunem* 5, sed hoc idem legisti 693, 5 2 *fortuna tuna tulit* lapis 4 *pertiiu* lapis deuincta *i* priore ad *t* 6 *meos proles* ut in eadem Huebneri sylloge 149, 7 *suorum prolium pignera nata* *elegu* legi potest in effigie Huebneriana

## 719

Hic iacit Iohannes peccatur et indignus presbiter.
expleto annorum circulo quinto
hunc sibi sepulcrum Iohannis condere iussit
Marcellino suo pro consule nato
germano praesente simul cunctosque nepotes.
ornauit tumolum mente fideli defunctus,
accessit obsis una cum coniuge natis
Anastasii seruans reuerenda limina s(an)ct(i).
tertio post decimum Augusti numero mens(is)
ind(ictione) II praefiniuit saeculi diem.

CIL. III suppl. 9527, Bulič bull. Dalmat. 13 p. 49 tab. III Salonis rep. extra moenia Marcellinum procos. Dalmatiae anno 599 memorari in Gregorii Magni epistulis IX 5 et 82 Iohannemque mortuum esse si indictionis numerus in u. 10 uere fuit II (potest enim ex editis etiam *u* legi nota quinaria) die 13 Aug. 599 adnotarunt editores. continuantur uersus in lapide, nisi quod 1 disiunctus est a reliquis et spatii aliquid circa *ornauit* 6

2 annos L interpretatur Bulič, ego ex indictione LXXV 4 Marcellinus Rossio mihique uidetur Iohannis filius dici, Mommseno filius fratris. debuit aut *natum*, si *nepotes*, aut si *nato*, etiam *nepotibus*. horum causa nuncupatur frater

## 720

Haec tenet orna tu(u)m uenerand(u)m corpus Vincenti abb(at)ix,
set tua sacra tenet anima caeleste, sacerdos,
regnum, mutasti in melius cum gaudia uite.

martiris exempla signat, cuod membra sacrata
demonstrante d(e)o uatis hic repperit index.
cuater decies cuinos et duos uixerat annos,
misterium Chr(ist)i mente sincera minister.
raptus aetereas subito sic uenit ad auras,
sic simul officium finis uitamcue remouit,
sp(iritu)s adueniens d(omi)ni cuo tempore s(an)c(tu)s
in regionem piam uixit animamcue locabit.
omnibus hís mox est de flammis tollere flammas.

Huebner inscr. Hisp. christ. 142 (inscr. Brit. christ. p. 2*) cum imagine lapidis   Legione in monasterio S. Claudii. subscriptum *obiit in p(ace) d. V id. Mart. era DCLXVIII* anno Chr. 630

1 i. abbatis   4 *exemplar* intellegi uolt Wordsworthius. resuscitauit Vincentius abbas S. Vincentium martyrem an cuiusuis martyris adsecutus est uim diuinam?   7 i. mysteriorum   8 s. *aurasic* lapis sed *s* ut uidetur addita super *a* alteram   11 i. uexit et locauit   12 *his* addito apice ad *i* dextrorsum lapis, *hiis* Huebn.

721

Haec caua saxa Oppilani | continet membra, |
glo[rioso] ort[u] natalium, | gestu abituq. co[nspi]c[u]um. |
opib(u)s quippe pollens et ar|tuum uirib(u)s cluens |
iacula uehi precipitur predoq. | Bacceis destinatur. |
in procinctum belli necatur | opitulatione sodalium desolatus. |
nauiter cede perculsum | clintes rapiunt peremtum, |
exanimis domu reducitur, | suis a uernulis humatur. |
lugit coniux cum liberis, | fletib(u)s familia prestrepit. |
decies ut ternos ad quater | quaternos uixit per annos, |
pridie Septembium idus | morte a Vasconibus multatus. |
era sescentensima et octagensima | id gestum memento. |
sepultus sub d(ie) quiescit | VI id. Octubres.

Huebner inscr. Hisp. christ. 123 ex Zamorae schedis in Cordubensi regione (Villafranca) in olivueto rep. sepulcri tegumentum marmoreum grande. aera DCLXXX aequat annum Chr. 642 conlatum hoc carmen cum 699 exuta fere ostendit numerorum uincula et exituum uetera nequedum alia astricta firmiter nisi isocolian ternariam

1 *caua saxa* (iam sing. fem.) iterantur in aliis epitaphiis Hispanicis, referuntur ab Huebnero inscr. Brit. christ. p. 2* ad exemplum Ouidi am. III 6, 45  2 *cl[aro nit]or[e* uel *gloria et decore* Huebner. at *ort[u* aut *ortum* schedarum pictura prodit. clausulam expleuit H.  4 iaculari et uehi (equestrem iaculationem) docetur, praedatum exire iubetur in Vaccaeos Pyrenaei accolas uel Vasconas  5 *desolatur* corrigit H. hemistichia ut pariter desinant  6 *clientes* fortasse lapis exhibuit, nam *clentes* apographum alterum. cf. *pentissimus*, *incinta* al.  8 pro *perstrepit*  10 pro *septembrium*

## 722

Vius namqe tumulo procumbit Seruande post funere corpus.
parua dicata deo permansit corpore uirgo
astans cenobio cum uirginibus sacris nobile cetu.
ter denis fuit annis uegetans in corpore mundo,
hic sursum rapta celesti regnat in aula.
obiit Iunias decimo quartoue calendas:
hic est querulis era de tempore mortis DCLXXXVII.

Huebner inscr. Hisp. christ. 86 ad ectypum Medinae Sidoniae  annus significatur 649

1 huius namque  5 hinc  6 quartoque  7 *querulis* non a querendo sed quaerendo dictum

## 723

Quisq. legis titulum, lacrimas effunde freq(uentes).
hic situs est iuuen(is) pietat(e) inl(ustris)
eclesiasq. petit securus martur(is) umbra.

Huebner inscr. Hisp. christ. 124 ex Morale aliisque in S. Basilii prope oppidulum regionis Cordubensis. praescriptum fertur *Iusta famula Cristi uixit annos plus minus LXVII*, subsecutum *recepta in pace sub die idus*

*Nouembres era DCCI* anno Chr. 663. itaque nisi fraus errorue subest, epitaphium aliquod maris iuuenis translatum est in feminam anum

1 *frequenter* Mor. 2 *iubene* idem. desideratur clausula (*et ortu*) 3 traditur *mabi'ui* (*mabius* Mor.) *umbra*, emendaui *martur* cf. titulum Cordubensem christ. 126 *sanctorum martyr*(*um*) Zoili et Aciscli al. at Huebnerus proposuit *ecclesiaeq. petit s. Flauius umbram*

724

Quisquis hunc tabule [lustra]ris titulum huius,
ecc]e locum respice, situm [cognosce u]icinum.
malui abere [locum sacr]um [sacer ipse minister.
annis sexsa[ginta p]eregi tempora [uitae.
fune]re perfunctum s(an)c(t)is [com]mendo tuendum,
ut cu]m flamma uorax ue[n]iet comburere terras,
ce[ti]bus s(an)c(t)orum merito sociatus resurgam.
hic uite curso anno finito Crispinus pr(e)sb(y)t(er) peccator in Chr(ist)i pace quiesco
era DCCXXXI.

Huebner inscr. Hisp. christ. 158 ad ectypum rep. in oratorio christiano regionis Carthaginiensis tabula marmorea grandis, nunc Matriti. aerae numerus dubiae lectionis est, Huebnerus *DCC cu*(*m*) | *XXXI* edidit, posse item legi *DCCLV* | *XXXI* sed in saeculum octauum medium non uideri titulum quadrare. ego annum ab Huebnero statutum, christianum 693 accipio, *cu* utrum adiectum sit copulandorum causa numerorum in duos uersus discriptorum an aliud uelint litterae istae *cu* uel *lu* aberrantes ab ordine scripturae non decerno supplerunt Guerra atque Hispani et Huebner

1 *legeris* fortasse uerius Rios 3 ante *annis* cernuntur uestigia litterarum uelut *ia*, ut clausulam talem facias *ecclesia in il*]*la* 5 ss. qui a superioribus seiuncti leguntur, 'mutuatos esse Hispani obseruarunt ex Eugenii Toletani carmine in Recibergam reginam (opp. patrum Tolet. I Matriti 1782 p. 33) in quo *hinc ego te, coniux - funere perfunctam sanctis commendo tuendam, ut cum flamma uorax ueniet comburere terras, coetibus ipsorum merito sociata resurgas*' Huebner 8 *anno*(*rum*)? fac *hic uitae cursu finito in pace quiesco*

## 725

. . . . .
Ex]celsum dominum men[t . . . .
Poscit et ueniam Chr(ist)i flebi . . . .
Inclite quem dignis tumulabi[t honoribus .
S(an)c(tu)s et inlustris herus Leo . . .
Cunctis quod profuit ad spem . . .
Ob quod continue, lector, dom[inum benedicas
Pos]cens ut uenia maneat e . . . .
Viu]at perpetua uita ma . . . .
Sepultus] era DCCC . . . . .

Huebner inscr. Hisp. christ. 128 ad ectypum, paulo pleniorem titulum uiderant Velasquez et Nasarre in agro Cordubensi. aera indicat annum posteriorem christiano 762 aperte fuit acrostichon ... *episcopus*, Nasarrius u. 5 suppleuit *Leouigildis episcopus*, 'nescio quo iure' Huebnerus 1 ..*iiciicx*.. talium uestigia litterarum supra *-sum domin-* apparuere 2 *excelsum* aut si fidem habet *s* a prioribus tradita, *escelsum* acrostichis postulat 4 *dignus* edidit Huebn. at *dignis* imago exhibet 5 i. heros 7 ss. suppleui ob acrostichon 8 uelut *ei quam meret utque* 10 potuit *sub die* . .

## 726

Parce precor Paulo sanct[orum] maxim[e praesuL
Alta patere poli fac illi culmina, Chr[istE
Viuat in aetherio felix per secla [senatV
Luce fruatur ouans, [re]gno laetetur O[lympI
Vita sequatur eum, mortis sic uincula uincaT
Semper in aeterna caelesti floreat aulA
pauso sepultus ego Paulus praesentib(us) exul.

Revue archéologique a. 1873 m. Iul. p. 61 ex diariis Romanis inuentum Romae ad basilicam S. Laurentii in Lucina. praefixum crucis signum, subiecta haec *dep(ositus)*

*id. Mart. ind. VI temp. d(omi)ni Hadriani papae* anno 783 duplicem esse acrostichidem intellexit redintegrauitque mutilata Rossius, ultimum uersum Viscontius adiectum putauit ut litteris eius prima et postrema repeterentur *Pauli leuitae* litterae principales, immo syllabis prima et postrema (*exsul*?) altrinsecus lectis quod in medio est nomen repetitur *Paulus*

7 reliquit Paulus praesentia saeculi

727

Te moderante regor, deus. sit mihi uita beatA
Vt merear abitare locis tuus incola s(anct)iS
Spem capio fore quod egi ueniabile. ob hoC
Exaudi libens et sit fatenti uenia largA
Reor, malum merui, set tu bonus aruiter aufeR
Heu ne cernam tetrum quem uultu et uoce minacI
Eden in regione locatus sim floribus ad hoC
Deboret ne animam mersam fornacibus astV
Ocurrat set tua mihi gratia longa perenniS

Rossi inscr. christ. Rom. II 295, 7 ex anthologia codicis Parisini Hispanica 'carmen acrostichum et telestichum *Tuserhedo Ascaricus*, epistula Ascarici episcopi Asturum ad Tusaredum et huius responsio leguntur in patrol. lat. Migne XCIX p. 1231, Ascarici episcopi Hispani meminit Hadrianus I a. 785, epistularum et epigrammatis rudis stilus saeculo octauo conuenit' Rossius. poema genere proxumum sepulcralibus

1 et 10 *mici* codex 4 *Exadi* cod. 6 *tretrum* cod. *te taetrum uultuque* emendat Rossius, ego diaboli notionem desidero aut potius e *tetrum* (*anguem*?) elici posse credo 8 i. deuoret. 'uidetur deesse *diabolus*, *Belial*' Rossius, adest opinor in 6

728

Dacia quem genuit, suscepit inclita Ro[ma,
m]aerorem patriae tantum luctusque remi[sit.
cui pater Alexander, quique eo nomine dic[tus,
mater Dioclia, annoque uicensimo ui[tae
d]um pollet studiis, fatis decessit ini[quis.

Fabretti inscr. ant. 112, 276 Romae in coemeterio Priscillae uia Salaria. subsequitur *deposit. XVIIII kal. Sept. die V..*

1 ut in Vergiliano sepulcro *Mantua me genuit, Calabri rapuere* 2 cf. 587, 8 3 potest *dignus*, sed praestat nominis quod mortuo fuerit indicium clarum

## 729

### *A*

Statio Marullo fratrí Stercoria sepulchrum,
qui per triginta septem deuixit in annos,
hanc dedit in sed[e e]meriti pro munere iusto.

### *B*

. . u]itam qui foedere nupta iugali
. . . m et super[os] post fata reliquit
. . . . pio . . s . . [u]ictor.

CIL. VI 5167 Romae in sarcophago litteris recentibus inscripto, A ad sinistram, B ad dextram, inuento in columbario uetustiore. si non ritus, at aeui christiani

2 *deuiuere* nouum opinor, καταβιοῦν 3 i. hac post *se* fuisse *b* aut *p* aut *r* fertur, *e* ante *meriti* adumbrata lineamentis superioribus. *in se plus* coniecit Gatti infra 3 alius uersus scriptus erat desinens in *xi* fortasse numerorum notam 4 mulieris epitaphium puto, *qui* pro *quae* scriptum aut *cui* 5 in lacuna unius uelut *a* litterae uestigia exhibentur

## 730

### *A*

Dixit et hoc pater omnipotens cum [pelleret Adam
'de terra sumptus terrae traderis hu[mandus'.
sic nobis sita filia et Agape Crhist[i fidelis
bis denos septemq. annos emesa [quiescit.
haec illi per Crhistum fuerat sic [plena senectus.

### *B*

Eucharis est mater, pius et pater est [mihi Celsus.

uos precor, o fratres, orare huc quando ueni[tis
et precibus totis patrem natumque rogatis,
sit uestrae mentis Agapes carae meminisse,
ut deus omnipotens Agapen in saecula seruet.

Marini iscr. Albani p. 32 ubi de litterarum transmutatione disserit qualis in *Crhisti* uocabulo hic conspicitur, Rossi inscr. christ. Rom. II p. XXX qui expleuit carmen et inter antiquissima christiana recensuit Romae in coemeterio Priscillae in lapidibus duobus litteris bonis ac rubricatis. uersus 7-10 repetiti leguntur in epitaphio altero mutilo optumae litteraturae, ubi *Marcia* substituta in locum Agapes

1 initium abruptum Leo comparat cum illo καὶ τόδε Φωκυλίδεω, nam tertiam eiusdem monumenti tabulam extitisse non ueri simile est. potuit *cum cuncta crearet* 3 *est* expectes. *Christumque secuta* idem Rossius proposuit 4 i. emensa

731

. . . colonus
. . . p]rima
. . . a]more
. . . i]pse lauacro.
hic ti[bi] finis er[at] uitae, dulcissime nate.
set pater omnipotens, oro, miserere lab[orum
tantorum, misere(re) animae non dig[na] ferentis.

Rossi inscr. christ. Rom. II p. IX qui correxit et suppleuit in horreis uillae Borghesiae ad portam Pincianam. uersus 1-4 sinistra, ceteri dextra parte lapidis inscripti sunt, post *ferentis* christiana signa ΙΧΘΥϹ et palma. scripturae genus tale dicitur quale post tertium saeculum uix umquam occurrat

4 *sanguineo lauit deus ipse l.* proposuit Rossius 5 *einis*, 6 *omnipqtens* lapis 6 *oro* et cetera omnia ex Verg. Aen. II 143 s. sumpta, ut monuit Rossius. *animi* Vergilius

732

Hic iacet infelix proprio Cicercula nomen

innocens qui uix(it), semper in pace quiescat.
cui cum bis binos natura ut conpleret annos,
astulit atra dies et funere mersit acerbo.

Marini act. fr. Aru. p. 827 in coemeterio Cyriacae christianis litteris α et ω et Χρ insignitus lapis, litterae malae instabiles semiplenae
1 debuit *proprio nomine* aut *proprium nomen*
3 *natura uix c.?* 4 V. Aen. XI 28, supra 682, 7

733

H]eu quantis impedimur lacrimis memorare sepulcrum,
c]um subito nobis carorum trium prolis aufertur,
Agaton [a]mabilis, teque defleam Yppolite dulcis,
nec non et tu omni[b]us istis carior Petronalis.
o atra dies a qua tumulus sus[c]epit funus germanum.

Fabretti 733, 456 Romae trans Tiberim. subscriptum *hic requiescent in pace Agato Yppolitus et Petronalis ggg. fff.* (puto *carissimi filii tres*) flebile et sacrum poema, de principio cf. 565, metro aptum *opus est*

734

Consul in egregiis bis senis fascibus auctus
magnus ab Insteiis gens inclyta Pompeianus
istic terrenos terrenis sedibus artus
reddidit, inque sinus summi genitoris apertum
aethera peruolitans leuibus se sustulit alis,
caeloq. et terris placida sic pace repostus
felix luce noua saeclorum in saecula gaudet.
femineo sed uicta animo et miserabile dulci
germano diuulsa dolens fratremq. requirens
Paula soror tumulum dedit et solacia magni
parua tulit luctus, tristiq. heu pectore 'salue
perpetuumq. uale frater carissime' dixit.

Rossi inscr. christ. Rom. II 446, 199 ex PSabino Romae fuit trans Tiberim. Sabino *magnus* u. 2 nomen esse Instei proprium uisum est isque Magnus consul ord. anni 460, at carmen utique antiquius, hunc uirum egregium adhuc ignoramus

5 V. Aen. IX 14 *in caelum paribus se sustulit alis*

10 cf. Nymphii elogium Tolosanum AL. Riesii 722, 19 *parua tibi, coniux, magni solacia luctus hunc tumuli titulum maesta Serena dicat.* fertur *solatia*

735

Hic Festus iacet, cognosc[ite fratres,
quem puerum, Chr(ist)e, monuisti [spernere mundum.
pro meritis credo quia sa[ncta luce fruetur.
bis duodenos necdum conple[uerat annos.
conposuit uersos Marcian[us . . . .

Rossi bull. arch. crist. 1875 p. 48 cuius supplementa adposui in Domitillae coemeterio repertus lapis una cum monumentis annorum 361 367 392. post u. 5 legitur *deposit(us) I idus ... | qui uixit ann. XXIII et ...*

1 pleniorem requiro uersum, *fidus amicus* sim., uide 670, 2 et 671, 4  3 *sa[luum surgere...* scripsit Rossius quia in Damasi epitaphio quod cum iste sub finem quarti saeculi tum post alii imitati essent (inscr. chr. R. II 252, 1) uersus ultimus est *post cineres Damasum faciet quia surgere credo.* malui equidem iuste concludere orationem

736

Prae cunctis opibus laudem seruauit honesti
iustitia pietate fide prudentia sollers
sancta pudica decens uni deuota marito.
cuius ab occasu uincli pertesa iugalis
octo et bi(s)senis uidua permansit in annis.
natorum curam miro suspexit amore.

Rossi inscr. christ. Rom. II 447, 200 ex Sabino in S. Pancratii Romae. subscriptum *uixit ann. LXVII m. V d. XVIIII, dep(osita) VIIII id. Octob.* Sabinus epitaphium Prudentiae matronae dixit, adsentitur Rossius ob metrum u. 2 et quia nomen defunctae desideratur. hoc potuit esse

praescriptum, correptum ablatiuum aequiperat nominatiuus productus u. 5
1 cf. Lucan. II 389 4 cf. V. Aen. IV 16 18

737

O Rhode, dulcis anima, aceruo mihi funere rapta,
qui tantum properasti matris foedare senectam
senilemque aetatem tantos onerare dolores,
te sine namque mihi nec lux nec uita iocunda est.
quid primum tollerare queam, tua dum singula quaero,
cum uenit in mentem quod tuorum tu decus omnium esses?
quid pudor castus, quid s(an)c(t)a fides moresque benigni
ingeniumque doctrinaque tua et uerba sobria mente?
prudens et innocua caelestia regna petisti.
iam uale perpetuo dulcis et in pace quiesce.

Rossi inscr. christ. Rom. II 87, 31 et 116, 91 e codicibus Petropolitano et Palatino fuit inter monumenta uiae Salariae nouae
2 i. quae *properas* Petrop. qui primos uersus bis exhibet, loco altero 3 dicebant *onerare uinum* et *nauem uino* 6 *tu* om. Petr. 8 *ingenium doctrina et uerba salubria mente* Petr. *menti* idem manu secunda et Pal.

738

Difficile] est dictis narrare singul[a gesta.
ergo hoc so]lum discis hic iacere pue[llam
quae liquit] cito subolem digno sibi ss . .
quisque] legit rs haec me uera parasse [maritum.
te mori]ente sedent in luctu pa[rentes
. . et eam rei p . . .

CIL. XIV 1935 descr. et suppleuit Rossi Romae in suburbano Paccae. praescripta α et ω et Χρ
1 *s. plenis* Hense 3 ex *ss* altera non plena legitur, conicio ex 4 raptam spem subolis sponso siue sodali
4 *rs* lapis: *respondeat* sententia respuit, *ratus*? tum addendum *dolebit* sim.

## 739

Praenestina, tibi Verus tuus heu [g]raue munus
soluo sub hoc carum deponen[s] marmore corpus.
discreuit nos uita quidem, se[d] uiuet amoris
indiuisa fides, erit hic quoque copula nobis,
coniugio nostro nec mors [d]iuortia ponet.
concordes animas Christ[u]s reuocabit in unum.

CIL. X 1230 descr. Mommsen Abellae in S. Petri. supra corona cernitur, infra scriptum *d(e)p(osita) XII...*

## 740

Ceruia quae idem uixit Abundantia saeclo,
ter denos aeuo binosque quater attulit annos,
laeta doli expers, culpa procul, insons honesta,
astrigeram scandit alma uiam caeloque recepta
hic uitae metas, hic inania membra reliquit.

CIL. V 6202. AL. Burmanni IV 84, Meyeri 1467 Mediolanii, periit. subsequitur *d(e)p(osita) pridie nonas Ianuarias*, praecedit *b(onae) m(emoriae)*, circumiecta sunt christiana insignia columba, Χρ, αω

1 eadem Abundantia nomen habuit 2 debuit *tulit* 4 *secat* Alciatus corrigit (Grut. 1051, 2), *alta* Schraderus 5 *et inania* Alciatus

## 741

Leontia bene merita teget haec sedes cui tale sepulchrum
sancta beatorum merito uicinia praestat.

CIL. V 1678 Aquileiae in ruinis ecclesiae ss. Felicis et Fortunati. subscriptum *haec uixit cum uiro suo Simplicio annos XIII et aetatis suae annos XXXII, felio Valentiniani clarissimi et Vetranissae*

1 fac uelut *Simplicium tegit* 2 Ouidiana ex P. II 9, 79 *tua nunc uicinia praestet* adscripsit Cortenovis

## 725

. . . . . .
Ex]celsum dominum men[t . . . .
Poscit et ueniam Chr(ist)i flebi . . .
Inclite quem dignis tumulabi[t honoribus .
S(an)c(tu)s et inlustris herus Leo . . .
Cunctis quod profuit ad spem . . .
Ob quod continue, lector, dom[inum benedicas
Pos]cens ut uenia maneat e . . . .
Viu]at perpetua uita ma . . . .
Sepultus] era DCCC . . . . .

Huebner inscr. Hisp. christ. 128 ad ectypum, paulo pleniorem titulum uiderant Velasquez et Nasarre in agro Cordubensi. aera indicat annum posteriorem christiano 762 aperte fuit acrostichon ... *episcopus*, Nasarrius u. 5 suppleuit *Leouigildis episcopus*, 'nescio quo iure' Huebnerus 1 ..*iiciicx*.. talium uestigia litterarum supra *-sum domin-* apparuere 2 *excelsum* aut si fidem habet *s* a prioribus tradita, *escelsum* acrostichis postulat 4 *dignus* edidit Huebn. at *dignis* imago exhibet 5 i. heros 7 ss. suppleui ob acrostichon 8 uelut *ei quam meret utque* 10 potuit *sub die* ..

## 726

Parce precor Paulo sanct[orum] maxim[e praesuL
Alta patere poli fac illi culmina, Chr[istE
Viuat in aetherio felix per secla [senatV
Luce fruatur ouans, [re]gno laetetur O[lympI
Vita sequatur eum, mortis sic uincula uincaT
Semper in aeterna caelesti floreat aulA
pauso sepultus ego Paulus praesentib(us) exul.

Revue archéologique a. 1873 m. Iul. p. 61 ex diariis Romanis inuentum Romae ad basilicam S. Laurentii in Lucina. praefixum crucis signum, subiecta haec *dep(ositus)*

*id. Mart. ind. VI temp. d(omi)ni Hadriani papae* anno 783 duplicem esse acrostichidem intellexit redintegrauitque mutilata Rossius, ultimum uersum Viscontius adiectum putauit ut litteris eius prima et postrema repeterentur *Pauli leuitae* litterae principales, immo syllabis prima et postrema (*exsul?*) altrinsecus lectis quod in medio est nomen repetitur *Paulus*

7 reliquit Paulus praesentia saeculi

727

Te moderante regor, deus. sit mihi uita beatA
Vt merear abitare locis tuus incola s(anct)iS
Spem capio fore quod egi ueniabile. ob hoC
Exaudi libens et sit fatenti uenia largA
Reor, malum merui, set tu bonus aruiter aufeR
Heu ne cernam tetrum quem uultu et uoce minacI
Eden in regione locatus sim floribus ad hoC
Deboret ne animam mersam fornacibus astV
Ocurrat set tua mihi gratia longa perenniS

Rossi inscr. christ. Rom. II 295, 7 ex anthologia codicis Parisini Hispanica 'carmen acrostichum et telestichum *Tuserhedo Ascaricus*, epistula Ascarici episcopi Asturum ad Tusaredum et huius responsio leguntur in patrol. lat. Migne XCIX p. 1231, Ascarici episcopi Hispani meminit Hadrianus I a. 785, epistularum et epigrammatis rudis stilus saeculo octauo conuenit' Rossius. poema genere proxumum sepulcralibus

1 et 10 *mici* codex 4 *Exadi* cod. 6 *tretrum* cod. *te taetrum uultuque* emendat Rossius, ego diaboli notionem desidero aut potius e *tetrum* (*anguem?*) elici posse credo 8 i. deuoret. 'uidetur deesse *diabolus, Belial*' Rossius, adest opinor in 6

728

Dacia quem genuit, suscepit inclita Ro[ma,
m]aerorem patriae tantum luctusque remi[sit.
cui pater Alexander, quique eo nomine dic[tus,
mater Dioclia, annoque uicensimo ui[tae
d]um pollet studiis, fatis decessit ini[quis.

Fabretti inscr. ant. 112, 276 Romae in coemeterio Priscillae uia Salaria. subsequitur *deposit. XVIIII kal. Sept. die V..*

1 ut in Vergiliano sepulcro *Mantua me genuit, Calabri rapuere* 2 cf. 587, 8 3 potest *dignus*, sed praestat nominis quod mortuo fuerit indicium clarum

729

*A*

Statio Marullo fratri Stercoria sepulchrum,
qui per triginta septem deuixit in annos,
hanc dedit in sed[e e]meriti pro munere iusto.

*B*

. . u]itam qui foedere nupta iugali
. . . m et super[os] post fata reliquit
. . . . pio . . s . . [u]ictor.

CIL. VI 5167 Romae in sarcophago litteris recentibus inscripto, A ad sinistram, B ad dextram, inuento in columbario uetustiore. si non ritus, at aeui christiani 2 *deuiuere* nouum opinor, καταβιοῦν 3 i. hac post *se* fuisse *b* aut *p* aut *r* fertur, *e* ante *meriti* adumbrata lineamentis superioribus. *in se plus* coniecit Gatti infra 3 alius uersus scriptus erat desinens in *xi* fortasse numerorum notam 4 mulieris epitaphium puto, *qui* pro *quae* scriptum aut *cui* 5 in lacuna unius uelut *a* litterae uestigia exhibentur

730

*A*

Dixit et hoc pater omnipotens cum [pelleret Adam
'de terra sumptus terrae traderis hu[mandus'.
sic nobis sita filia et Agape Crhist[i fidelis
bis denos septemq. annos emesa [quiescit.
haec illi per Crhistum fuerat sic [plena senectus.

*B*

Eucharis est mater, pius et pater est [mihi Celsus.

uos precor, o fratres, orare huc quando ueni[tis
et precibus totis patrem natumque rogatis,
sit uestrae mentis Agapes carae meminisse,
ut deus omnipotens Agapen in saecula seruet.

Marini iscr. Albani p. 32 ubi de litterarum transmutatione disserit qualis in *Crhisti* uocabulo hic conspicitur, Rossi inscr. christ. Rom. II p. XXX qui expleuit carmen et inter antiquissima christiana recensuit   Romae in coemeterio Priscillae in lapidibus duobus litteris bonis ac rubricatis. uersus 7-10 repetiti leguntur in epitaphio altero mutilo optumae litteraturae, ubi *Marcia* substituta in locum Agapes

1 initium abruptum Leo comparat cum illo καὶ τόδε Φωκυλίδεω, nam tertiam eiusdem monumenti tabulam extitisse non ueri simile est. potuit *cum cuncta crearet*   3 *est* expectes. *Christumque secuta* idem Rossius proposuit   4 i. emensa

731

. . . colonus
. . . p]rima
. . . a]more
. . . i]pse lauacro.
hic ti[bi] finis er[at] uitae, dulcissime nate.
set pater omnipotens, oro, miserere lab[orum
tantorum, misere(re) animae non dig[na] ferentis.

Rossi inscr. christ. Rom. II p. IX qui correxit et suppleuit   in horreis uillae Borghesiae ad portam Pincianam. uersus 1-4 sinistra, ceteri dextra parte lapidis inscripti sunt, post *ferentis* christiana signa ΙΧΘΥC et palma. scripturae genus tale dicitur quale post tertium saeculum uix umquam occurrat

4 *sanguineo lauit deus ipse l.* proposuit Rossius   5 *einis*, 6 *omnipqtens* lapis   6 *oro* et cetera omnia ex Verg. Aen. II 143 s. sumpta, ut monuit Rossius. *animi* Vergilius

732

Hic iacet infelix proprio Cicercula nomen

innocens qui uix(it), semper in pace quiescat.
cui cum bis binos natura ut conpleret annos,
astulit atra dies et funere mersit acerbo.

Marini act. fr. Aru. p. 827 in coemeterio Cyriacae christianis litteris α et ω et Χρ insignitus lapis, litterae malae instabiles semiplenae
1 debuit *proprio nomine* aut *proprium nomen* 3 *natura uix c.?* 4 V. Aen. XI 28, supra 682, 7

## 733

H]eu quantis impedimur lacrimis memorare sepulcrum,
c]um subito nobis carorum trium prolis aufertur,
Agaton [a]mabilis, teque defleam Yppolite dulcis,
nec non et tu omni[b]us istis carior Petronalis.
o atra dies a qua tumulus sus[c]epit funus germanum.

Fabretti 733, 456 Romae trans Tiberim. subscriptum *hic requiescent in pace Agato Yppolitus et Petronalis ggg. fff.* (puto *carissimi filii tres*) flebile et sacrum poema, de principio cf. 565, metro aptum *opus est*

## 734

Consul in egregiis bis senis fascibus auctus
magnus ab Insteiis gens inclyta Pompeianus
istic terrenos terrenis sedibus artus
reddidit, inque sinus summi genitoris apertum
aethera peruolitans leuibus se sustulit alis,
caeloq. et terris placida sic pace repostus
felix luce noua saeclorum in saecula gaudet.
femineo sed uicta animo et miserabile dulci
germano diuulsa dolens fratremq. requirens
Paula soror tumulum dedit et solacia magni
parua tulit luctus, tristiq. heu pectore 'salue
perpetuumq. uale frater carissime' dixit.

Rossi inscr. christ. Rom. II 446, 199 ex PSabino Romae fuit trans Tiberim. Sabino *magnus* u. 2 nomen esse Instei proprium uisum est isque Magnus consul ord. anni 460, at carmen utique antiquius, hunc uirum egregium adhuc ignoramus

5 V. Aen. IX 14 *in caelum paribus se sustulit alis*

10 cf. Nymphii elogium Tolosanum AL. Riesii 722, 19 *parua tibi, coniux, magni solacia luctus hunc tumuli titulum maesta Serena dicat.* fertur *solatia*

## 735

Hic Festus iacet, cognosc[ite fratres,
quem puerum, Chr(ist)e, monuisti [spernere mundum.
pro meritis credo quia sa[ncta luce fruetur.
bis duodenos necdum conple[uerat annos.
conposuit uersos Marcian[us . . . .

Rossi bull. arch. crist. 1875 p. 48 cuius supplementa adposui in Domitillae coemeterio repertus lapis una cum monumentis annorum 361 367 392. post u. 5 legitur *deposit(us) I idus* ... | *qui uixit ann. XXIII et* ...

1 pleniorem requiro uersum, *fidus amicus* sim., uide 670, 2 et 671, 4 3 *sa[luum surgere*... scripsit Rossius quia in Damasi epitaphio quod cum iste sub finem quarti saeculi tum post alii imitati essent (inscr. chr. R. II 252, 1) uersus ultimus est *post cineres Damasum faciet quia surgere credo.* malui equidem iuste concludere orationem

## 736

Prae cunctis opibus laudem seruauit honesti
iustitia pietate fide prudentia sollers
sancta pudica decens uni deuota marito.
cuius ab occasu uincli pertesa iugalis
octo et bi(s)senis uidua permansit in annis.
natorum curam miro suspexit amore.

Rossi inscr. christ. Rom. II 447, 200 ex Sabino in S. Pancratii Romae. subscriptum *uixit ann. LXVII m. V d. XVIIII, dep(osita) VIIII id. Octob.* Sabinus epitaphium Prudentiae matronae dixit, adsentitur Rossius ob metrum u. 2 et quia nomen defunctae desideratur. hoc potuit esse

praescriptum, correptum ablatiuum aequiperat nominatiuus productus u. 5

1 cf. Lucan. II 389   4 cf. V. Aen. IV 16 18

737

O Rhode, dulcis anima, aceruo mihi funere rapta,
qui tantum properasti matris foedare senectam
senilemque aetatem tantos onerare dolores,
te sine namque mihi nec lux nec uita iocunda est.
quid primum tollerare queam, tua dum singula quaero,
cum uenit in mentem quod tuorum tu decus omnium esses?
quid pudor castus, quid s(an)c(t)a fides moresque benigni
ingeniumque doctrinaque tua et uerba sobria mente?
prudens et innocua caelestia regna petisti.
iam uale perpetuo dulcis et in pace quiesce.

Rossi inscr. christ. Rom. II 87, 31 et 116, 91 e codicibus Petropolitano et Palatino   fuit inter monumenta uiae Salariae nouae

2 i. quae   *properas* Petrop. qui primos uersus bis exhibet, loco altero   3 dicebant *onerare uinum* et *nauem uino*   6 *tu* om. Petr.   8 *ingenium doctrina et uerba salubria mente* Petr. *menti* idem manu secunda et Pal.

738

Difficile] est dictis narrare singul[a gesta.
ergo hoc so]lum discis hic iacere pue[llam
quae liquit] cito subolem digno sibi ss . .
quisque] legit rs haec me uera parasse [maritum.
te mori]ente sedent in luctu pa[rentes
. . et cam rei p . . .

CIL. XIV 1935 descr. et suppleuit Rossi   Romae in suburbano Paccae. praescripta α et ω et Χρ

1 *s. plenis* Hense   3 ex *ss* altera non plena legitur, conicio ex 4 raptam spem subolis sponso siue sodali   4 *rs* lapis: *respondeat* sententia respuit, *ratus*? tum addendum *dolebit* sim.

## 739

Praenestina, tibi Verus tuus heu [g]raue munus
soluo sub hoc carum deponen[s] marmore corpus.
discreuit nos uita quidem, se[d] uiuet amoris
indiuisa fides, erit hic quoque copula nobis,
coniugio nostro nec mors [d]iuortia ponet.
concordes animas Christ[u]s reuocabit in unum.

CIL. X 1230 descr. Mommsen Abellae in S. Petri. supra corona cernitur, infra scriptum *d(e)p(osita) XII...*

## 740

Ceruia quae idem uixit Abundantia saeclo,
ter denos aeuo binosque quater attulit annos,
laeta doli expers, culpa procul, insons honesta,
astrigeram scandit alma uiam caeloque recepta
hic uitae metas, hic inania membra reliquit.

CIL. V 6202. AL. Burmanni IV 84, Meyeri 1467 Mediolanii, periit. subsequitur *d(e)p(osita) pridie nonas Ianuarias*, praecedit *b(onae) m(emoriae)*, circumiecta sunt christiana insignia columba, Χρ, αω

1 eadem Abundantia nomen habuit 2 debuit *tulit* 4 *secat* Alciatus corrigit (Grut. 1051, 2), *alta* Schraderus 5 *et inania* Alciatus

## 741

Leontia bene merita teget haec sedes cui tale sepulchrum
sancta beatorum merito uicinia praestat.

CIL. V 1678 Aquileiae in ruinis ecclesiae ss. Felicis et Fortunati. subscriptum *haec uixit cum uiro suo Simplicio annos XIII et aetatis suae annos XXXII, felio Valentiniani clarissimi et Vetranissae*

1 fac uelut *Simplicium tegit* 2 Ouidiana ex P. II 9, 79 *tua nunc uicinia praestet* adscripsit Cortenovis

## 742

Nuper praeclaro signatus munere Crhisti,
qui quondam dura genitorum morte direptus
suscepi gratos meliori sorte parentes,
sed traxit fortuna diem nec distulit horam,
nam geniali solo praeclusi[t t]empora uitae,
nomen Alexander: patriam genus s[i que]ris, hic est.

Stevenson in Waalii ephem. antiq. eccles. 1888 p. 343, CIL XI [illegible] Volsiniis in coemeterio S. Christinae litteris saeculi quinti. subscriptum *hic uixit ann[is..mens.] VIII die b.. deposi]t. II idus Septem(bres)*
5 *geniali* in patria 6 debuit *patriam si quaeritis.* Bormannus [*si cu*]*pis* edidit

## 743

Si mentes puras retinent con[finia caeli,
Castorius iuenis sociis nunc here[t amatis
corporeos nexus linquens et uincu[la uitae.
aeternas sedes meruit conplecti pi[orum.
sublimes animas nullus putet ire sub [umbras,
occubat in terris sapiens, sed uiuit in a[uris.
et nunc, docte puer studiis et iure pe[rite,
in uirenti loco comitatur tur[ba piorum
et laudes repetit uit(ae), fit [sp]iritu[s . .

Stevenson in Waalii ephem. antiq. eccles. 1888 p. 342 qui pleraque suppleuit, CIL. XI 2839 Volsiniis in coemeterio S. Christinae, saeculi fere quinti, infuma perierunt, cum decimo uersu absoluentia nonum
2 *iuenis* descr. Bormann, *iuuenis* Stevenson *haeret ademptis* Hartel proposuit, *adultis* Stev. 9 illa fere Borm. excepit, tantum *et laudes re*[*sonat* Stev.

## 744

Tenet amicoru[m me]moria carit[atem

Honoremque mil[iti]ae perfunctu[s obiuit.
Eius enim fides ostendit corniculoru[m
Omnibus conmilitonibus amicisque fi[delis
Deo gubernantem fama magis quam pec[unia,
Vrbanae praefecturae officium eius inte[gritatem.
Laudes eius, si sufficerem, dicerem semper.
Vt rata sint ei prom[i]ssa munera lucis,
[S] . . . .

Rossi Roma sotterranea III p. 556 qui composuit fragmenta et suppleuit in coemeterio Callisti. scriptus erat titulus duabus pagellis, quarum dextra periit tota

3 cornicularius Theodulus fuit et ex officio praefecti urbis 4 *firmata?* 8 contulit Rossius Antonii carminis aduersus gentes uersum 225 *hoc facit ut rata sint uenturae munera uitae*

745

Omnia bona meruit ipse dum uiueret annis,
Nec quidem tale aliquis potest adtingere filis,
Ergo gloriosa uita filiorum gauisus,
Sex iubenis super cum unam sorore,
In omnibus bona, uidens celestia regna.
Magna est pietas Chr(ist)i redonare delicta.
Iam si queris nomen, capita uersorum require.

CIL. XIV 2224 b descr. Lanciani, Notizie d. scavi 1884 p. 239 in sepulcreto Nemorensi in tabula marmorea. praescriptum *Onesimo b(ene) m(erenti) i(n) p(ace)*, subscriptae notae eaedem *b. m. i. p.* et inferius christianae αω Χρ et *Vsent*

2 *audtingere* fertur conexis *a* et *u* *filis* non filius sed per filios 4 post *sorore* hiatus tribus hastulis notatur quasi abrasae *m*: sex filii superstites erant cum una filia 6 *delieta* lapis

746

. . . . ianorum nuncupabitur
. . eccle]siaeque atria sancti

. . . aula pudoris
. . ing]ressus letabili tumulo metas
. . planx]imus interiori defessi parentes
. . clerus] sanctus episcopusq. Iucundus
. . pl]eps obeuntia funebri peracta
. . mic]at insonti lux alma quae celsa
. . . re..si. nos atque intima tutum
. . . em placidum componitur curae
set tu accep]tum habeas, Agapite sancte, rogamus.
. . . erum Placidianum merenter uersibus dixi.

CIL. XIV 3415 Praeneste in marmorea tabula saeculi quarti aut quinti. in ecclesia conditus iuuenis a parentibus fletur. mali uersus fortasse ab acrostichide (*Placidianus* excepto 12) aliquid excusationis habebant recepi quaedam Marucchii supplementa (6 et 7) qui 3 *aula pudoris* tam hic legi quam in inscriptione ecclesiae S. Petri Romanae (supra 315, 1) animaduertit, paucissima adieci ipse 7 *obeuntia* fortasse nomen quale obsequentia dictum ab obeundo munere exsequiarum 8 aeternum micat insonti lux quae nondum reuisit nos atq. intima uix mens ad finem componitur curae? 9 *atque* an *aeque* in lapide sit dubitat editor 12 *merenter* incertum ut quod testis uetus diuinarit magis quam legerit, noui non legerint

## 747

Adeodatus indignus archipresuiter s(an)c(ta)e Nol. eccl. requiescit hic
Dilectus a d(e)o et hominibus in sacerdotium.
Erat enim in sermone uerax, in iudicio iustus, in commisso fidelis,
Omnia in se abuit que Chr(istu)s amauit, fidem caritatem et cetera,
Dulcis et benesuadus in uersibus suis semper.
Atduxit munera quopiosa, quando ingressus est in s(an)c(tu)m Felicem,

Tempore quo nullus fuit pretiosior illo sacerdos.
Vixit cunctis diebus uite sūe ante ordinatione ann. XXX,
Sedet sacerdotali ordine ann. L.

CIL. X 1365 uidit Mommsen Cimitile prope Nolam in S. Felicis. supra est columbae tenentis oliuam, primum et postremum crucis signum, decimus uersus *et dep*(*ositus*) *est*

748

Lumine uirgineo hic splendida membra quiescunt.
Insigneis animo, castae uelamine sancto
Crinibus imposito caelum petiere sorores
Innocuae uitae meritis operumque bonorum.
Noxia uincentes Christo medicante uenena
Inuisi anguis palmam tenuere perennem,
Aspide calcato sponsi uirtute triumphant
Letanturque simul pacata in secula missae
Euictis carnis uitiis, saeuoque dracone
Obluctante diu subegunt durissima bella.
Nam cunctis exuta malis hic corpora condunt.
Tantus amor tenuit semper sub luce sacratas,
Iungeret ut tumulo sanctarum membra sororum.
Aluus quas matris mundo emiserat una,
Ad caelum pariter mittet domus una sepulcri.
Mirifico genetrix fetu, quae quattuor agnas
Protulit electas, claris quae quattuor astris
Emicuit castoque choro comitante Maria
Letatur gradiens germanis septa puellis.
Ingressae templum domini uenerabile munus
Accepient, duros quoniam uicere labores,
Floribus et uariis operum gemmisque nitentes
Lucis perpetuae magno potientur honore.

Aduentum sponsi nunc praestolantur ouantes
Veste sacra comptae, oleo durante beatae.
Immortale decus numerosa prole parentes
Aeterno regi fidei pietate sacrarunt.

nomina sanctarum lector si forte requiris,
ex omni uersu te littera prima docebit.
hunc posuit neptes titulum Taurina sacrata.

CIL. V 6731 ex ms. S. Eusebii uita quam transcripsere Ferrerius quem in plerisque sequimur anno 1609, Baldessanus, Cusanus. orthographica ut parum fida omisi fuit Vercellis. acrostichide nominantur *Licinia Leontia Ampelia Flauia.* male Cusanus uersus 15—21 positos post 22—27 habet unde *Flauia Ampelia* prodit

2 *insignes animae castis u. sacro* Bald. Cus. 4 *mentis* Ferr. 5 *Christo iuuante* uel *iuuante Christo* Bald. Cus. 7 *aspis* per Christianos ut Commodianum et Prudentium generis facta est masculini ut anguis et draco 10 *oblectante* Ferr. Bald. 24 *praestolari iubentur* Cus. cf. 700, 14 27 *regi fidem* Cus. *regis fidei* Ferr. 30 *sacratum* Cus.

## 749

Munus uirgo tuum inuiolata carne iuuasti
Aeternumq. inde adepta per saecula nomen
Coronam pacis habes, quam castis dat ab origine prince.
Regnare qui quiuit, sanctis dedit uictoriae palma.
In sinus iam requiescis Abraham Iacob adque Isac,
Nulla poenarum te loca ditinent horrendae gehennae
A deo, Macrina, uiuis semper in nomine Chr(ist)i.

CIL. V 3216 contulit Mommsen apud Vicetinos

3 i. princes princeps (ut alibi *ples* pleps) 5 *alque,* 6 *roenarum,* 7 *niacrina* in arca scriptum est. graeca formula ἀνάπαυσον ὦ θεὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς κόλπους Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ 7 caue iungas *adeo*

## 750

Pro nefas, iste tuum loquitur, Petronia, nomen

iam titulus nono uixdum lacrimabilis anno,
nata diu dulcis et longi pignus amoris.
uita breuis, sed nunc istic iam longa parentum
uulnera. Nereus genitor genetrixque funesti
Sofronia breuibus tumuli fleuere querellis.
tu tamen hinc spera caelum pia mente, fidelis.

CIL. III suppl. 9610 descr. Hirschfeld   in basilica Salonitana in sarcophago cuius operculum sub protomis muliebribus scripta habet *deposita Petronia die III kal. Aug.* et *deposita Sofronia die XII kal. Iul.*, ipsa arca habet *depositus Nereus die II nonas Agustas*, tum carmen. post mortem parentum compositum esse titulum cum filiae tum ipsis parentibus intra breue tempus mortuis (cf. 6 *breuibus*) monuit Mommsenus. qui extrema de spe caelesti uerba Petroniae mortuisque dicta singulis putat, ego potius in cohortationem legentium fidelium

3 Vergili clausula cf. 360   5 quasi *Neraeus* pronuntiatur (GLK. VI p. 67)

## 751

Hic puella iacet pr[imis cito rap]ta sub annis
Siluia [materno reno]uans in nomine fletus,
[quae uitam] pro morte tulit ne[q]u[e Tartara foeda]
uidit et ad dulcis [paradisos nunc] aditu[ra
ut] sperauera[t . . . . .
occ[idit i]nfelix seru[ans in saecula n]omen
que . . . na iubent . . . beatos.

CIL. III suppl. 9613 contulit Hirschfeld   Salonis in basilica   suppleuit Rossius 1-3 init. et 6, addidi incertiora etiam supplementa 3 ex. et 4. 5 ut adumbrarem sententiam numerosque, quamquam plenum hexametrum non capit lacuna u. 5 eorumque quae u. 3 excipiunt uerborum in uersus distributio ambigua est

7 quae praemia habere diuina iubent praecepta beatos?

## 752

in lucem po]stquam [te fudit celsa u]oluntas

annos et uir]ides postquam doctrina repleuit,
tunc lacrimat]us abis, tunc gaudia larga parentum
spesque omnes] mesto tecum sub puluere condis.
at super astra] deus, qui te formauit et aufert,
clemens accipi]at seruetque ad gaudia membrum.

CIL. III suppl. 9638 descr. et expleuit Bulič Salonis in basilica in opere musiuo

4 *spes laetas*, 5 *omnipotensq*. Bul. 5 *Iouem qui ponit et aufert* Hor. ep. I 18, 111 (monuit Leo) 6 i. membrorum, ex resurrectione

753

Hic iacet Heraclius nimium dilectus amicus,
eloquio primus, nulli probitate secundus.

Rossi inscr. christ. Rom. II 116, 95 et 90, 52 ex schedis ipsoque lapide a uia Salaria translato ad S. Mariam Transtiberinam, ‘in lapide secuntur uersus duo, alii exsecta tabula perierunt’

2 *pietate* substituerat Gruter 1176, 10. Vergili Turnus *haud ulli uirtute secundus*

754

Paccius hic ego sum Germilla compare gaudens.
uiximus heu nimium frugi, dum iussa tulerunt,
atque per emensum spatiis transegimus aeuum,
coniuge cum s(an)c(t)a suscepta prole potitus,
per senos iterumque decem sat fecimus annós.
tristia sunt natis, sed multum grata parenti,
ut prior in pacem cedat subolemque relinquat.

Rossi inscr. christ. Rom. II 116, 94 et 88, 36 e codicibus uia Salaria noua

3 *transegimus* absolute i. satagendo ad finem peruenimus

755

Corpus humo, animam Chr(ist)o, Petroni, dedisti.
nam iustae mentes fouentur lucae caelesti

sidereasque colunt sedes mundoque fruuntur.
tu, dulcis fili, memor hinc aspice nostri.
nunc igitur laudes quas clauso pectore mecum
ipse uolutabam, referam: tu lumen auorum,
tu decus omne tuis, te flent orbati parentes,
blandus eras seruis cunctisque benignus amicis.
iustum dulce pium, rogamus, suscipe Chr(ist)e.

Rossi inscr. christ. Rom. II 118, 103 ex codice Pal. et marmore quod uiderat olim in S. Laurentii in agro Verano 1 *humi* codex 2 *iam* cod. 5 *tunc* cod. post 9 'in imo lapide duo uersus paene deleti qui in codice desiderantur' R.

## 756

Aspicite uenientes hic mea membra sepulta:
hic recubo felix parba etate peremta.
Felicia mic(h)i nomen est ex progenie ductum,
octauo etatis in s(ae)clo gesseram anno.
dulcis eram patri et garrula matri,
serbis eram leta, tota me leta ferebam.
non uitium mors, consuetudo propria natis,
uirginio iam in cetu nunc letior adsto.
ultime cum dominus totum concusserit orbem,
tunc cineres (i)sti mundo pereunte resurgent.

Rossi inscr. christ. Rom. II 273, 3 ex codice Parisino saec. VIII in quo praecedit epitaphium Monnicae Ostiense 5 *et carae garrula* proponit Rossius 7 confert idem Senecae dicta CIL. VI 11252 *mors etenim hominum natura, non poena est; cui contigit nasci, instat et mori* 9 cf. 684, 7 10 *nunc* codex, em. Rossius

## 757

Condita sub tu]mulo requiesc[i]t cor[pore Marth]a,
cui deus pandad [caelor]um ostia summa.

Gatti in actis municipal. Rom. 1889 p. 468 qui suppleuit pleraque Romae in pauimento ecclesiae S. Clementis. sequitur [*transiit*] *de hoc mundo mens*[*e Mar*]*tio die VI indictio*[*n*]*e nona: r*(*e*)*q*(*uiem*) *et*(*ernam*) *d*(*ona*) *e*(*i*) *d*[*omine*

## 758

Hoc tumulo Baioli conduntur membra sepulti,
sed pollens anima praeclaro manebit Olympo,
meruit pontificum qui primus uestiarius esse,
quem seruator poli redimiuit stola perenni.
haec Decorosus amici depinxit in uertice tymbae
acolothus, ne lateat quis hic humatus quiescat.

Rossi inscr. christ. Rom. II 65, 16 et 107, 53 ex syllogis Turonensi et Laureshamensi (Gruter 1173, 6) locus sepulcri uidetur uia Latina fuisse
3 omisit Turon. 6 i. acoluthus

## 759

Presbyter hic uoluit Sisinnius ponere membra
omnibus acceptus populis dignusque sacerdos,
qui sciret sanctae seruare foedera matris
blandus amore dei, semper qui uiuere nosset
contentusque suo nesciret diuitis aulam.

Rossi inscr. christ. Rom. II 65, 17 et 108, 56 ex syllogis antiquis ad urbem, fortasse uia Latina

## 760

Victor ego quondam in matura aetate defeci
ereptus superis Tartarea custodia sedes.
etsi inimici multi, tamen superasse me credo
carendo insidias gemitumq. meorum laborum.
redditus in terra corpus cui uita herebat,
sp(iritu)s animaque mea expecta die ultimo causa.

aduentum s(an)c(t)i credo gaudere me iuste,
seruii mandatis mea ab ineunte aetate.
per gradus ascendi, usque hoc presbiter ueni,
terra marique fui tantum pro nomine Cristi.
expecto mercede bonis repromissa caelorum,
annorum quinquaginta hodie aetate peregi
d. IIII id. A[pr.

Fabretti 329, 484 ad uiam Nomentanam
2 uoluit opinor in nomine uerboque ludens intellegi *uictor defeci T. c. sedes* 5 an *redditur?* 6 i. expectat causam 8 cf. Plaut. trin. 301

761

Omnia quaeque uides proprio quaesita labore,
cum mihi gentilis iam dudum uita maneret,
institui cupiens censum cognoscere mundi.
iudicio post multa dei meliora secutus
contemptis opibus malui cognoscere Christum.
haec mihi cura fuit, nudos uestire petentes,
fundere pauperibus quidquid concesserat annus,
psallere et in populis uolui modulante profeta.
sic merui plebem Christi retinere sacerdos.
hunc mihi conposuit tumulum Laurentia coniux
moribus apta meis semper ueneranda fidelis.
inuidia infelix tandem compressa quiescit.
octoginta Leo transcendit episcopus annos.

Rossi inscr. christ. Rom. II 92, 62 et 106, 48 ex codicibus adhibitis marmoris fragmentis quae in agro Verano reperta sunt temporisque notas adscriptas fuisse sub carmine et in margine laeuo ostenderunt, neglectas illas ab exceptore, bull. crist. 1864 p. 55 et 1881 p. 34
12 uersus idem eodem i. paene ultimo loco in epitaphio Redempti leuitae fortasse Damasiano Rossi ibid. II 109, 61a: *haec fuit insontis uita, laudata iuuentus. inuidia infelix tandem conpressa quiescit. nunc paradisus habet, sumpsit qui ex hoste tropaea*

762

Hic requiescit in pace Mercasto
qui florentem aeuum LX egit per annos.
iucundam uitam haec per tempora duxit.

CIL. XII 2130 fuit Viennae. cf. CIL. XII 2127 *aeterna hic Martina in pace quiescit, qui [fl]oren[tem a]euum [sexaginta e]git [in annis,* ut corrigam malum qui supra legitur hexametrum. ad alterum deest *pius* sim.
2 masculine *aeuom* post Plautum Lucretius extulit, indiscrete idem *aeuo florente*

763

Hi requiescit in pace Eunomiola
quae uixit bis denis et nouem simu labentibus ann(i)s.

CIL. XII 2113 contulit Hirschfeld Vienna Lugudunum translatum marmor. male cessit carmen ei qui fecit, male etiam inscriptio cum 2 *uixit eis d.* tabula exhibeat. exitus Vergilianus

764

inlus]tris ortu generis, sanc[tus studiisque
imb]utus bonis primum defl[oruit aeuum
qui]nque simul decim meruitq[ue annis reuolutis

CIL. XII 2703 descr. Hirschfeld in agro Albensi Heluorum in marmore usque quaque fracto saeculi fere sexti
1 princ. expleuit Allmer 2 *de flore iuuentae* proposuit Hirschfeld 3 meruit coronam aeternam, talia continuabantur

765

Castitas fides caritas pietas obsequium
et quaecumque deus faeminis inesse praecepit,
his ornata bonis Sofroniola in pace quiescit.
Martinianus iugalis eius titulum ex more dicabit.

CIL. XII 2143 uidit Hirschfeld Viennae. subscriptum *obiit octauum idus Iunias* saltem u. 2 et 3 numeris iste decurrere uoluit dactylicis, hinc etiam fatuum *ex more dicauit*

## 766

Hoc iacet in tumulo sacra qui mystica semper
diuisit populis pietate honore decorus,
quem nemus Aelysium Marinum conclamat omne.

CIL. XII 2124 descr. Allmer, particula perparua extat Viennae

2 *pietatis* intellego quia tritior haec erat copulatio, non *pietate et honore* 3 in *Marinum* ultima littera nescio quo modo commutata est subiectaque ante *conclamat* quod in tabula uersus noui initium est, nota similis gamma graecae

## 767

Vndiq. diuinis exornans cultib[u]s a[ras
casto dum n[u]tr[i]t honore et uigi[lat ut mox
pugn[a] disced[at p]alma[mque f]ru[at]ur [in astris,
quod meruit lacrimis, quod uotis fida po[poscit,
id tribuente deo iam longa in gaudia [cedit
coetibus admixta futura in [s]aecu[la sanctis.

CIL. XII 2098 ad ectypum Viennae. sequitur *quae ui[xit] annos XLVII obiit in Chr(ist)o IIII id. Noum(bres) II p(ost) c(ons.)?..* supplementa indubia Allmeri sunt

1 *aeuum* aut *annos* spernendum. *aedes* Hartel 2 *uigile corde* Hartel 3 prima Allmer suppleuit (*discedens*), *fruatur* ex litterarum uestigiis ego 5 *cessit* praebuit Hirschfeld

## 768

Hic titulus teget diac(onum) | Emilium, quem funere | duro
eu nimium celere | rapuit mors impia cursu.

CIL. XII 5862 descr. Morel, depinxit et enarrauit Le Blant in actis acad. inscr. Gall. 1890 p. 325 in uico Andance regionis Viennensis in tabula quadrata, saeculi fere VI. adhaeret *XXXVIII etatis sue anno: mortem perdedit, uitam inuenit, quia auctorem uite solum dilexit*

1 *diac.* numeris superest

## 769

Indolis hic iacit heu ecce sepultus
cunctis karus, exosus non nisi maliuolis
Dextrianus nomine uocitatus in uita,
nec inmerito, nam tuo sic munere, Criste,
dextris tibi nunc fide adsistit in agnis
aeternum sperans te, d(omi)ne, largiente donum.
prudentia erat praeditus formaque decorus.
non aliud umquam habuit nisi cum bonitate fidem,
nec defuit illi eligans cum uerecundia pudor.
bis undenos aeui conpletis duxit mensibus annos
pulcer et innocuus, pia semper mente probatus.
lugemus te, miserande puer, quia breue omne quod bonum est.
obiit e saeculo astra petens die tertium nonas Iunias, quod est indictione prima.

CIL. XII 592 uidit Hirschfeld    Aquis Sextiis in tabula marmorea. hexametri modiue singuli binos in lapide uersus inplent, primum et postremum cingunt signa crucis
1 post *heu* quae est crucis nota ex ea fortasse adsumendum quod uersui sermonique deest *uenerabilis*, *insignis* sim.
3 *uocitatatus* lapis

## 770

Insegnem genetum cruces munimene septum,
i]nsontem nulla peccati sorde fucatum,
The]udosium paruum, quem pura mente parentes
op]tabant sacro fontes baptesmate tingui,
imp]roba mors rapuet. set summi rector Olimpi
prae]stabet requiem membris, ubi nobele signum
prae]fixum est cruces, Chr(ist)ique uocauetor eres.

CIL. XII 5750 descr. et suppleuit LeBlant    rep. in riuo Verdone (La Gayolle). praefixum signum crucis
5 Ouidi Lucanique clausula    7 i. uocabitur heres

## 771

Paulina h]ic posita est clarissima femina [mater
q]uae meruit miserante deo ut funus [acerbum
nesciret natae, quae mox in pace se[cuta est.
concessum est solamen ei n . .
q]ue potuit cr . . . .

Hettner mon. lapid. Treuer. 168, 404 Kraus inscr. christ. Rhen. 158 tab. VII 8 Treueris in museo prouinciali

2 *eunus* marmor. *funus Hilarinae* Hettner proposuit, malo hiatum statuere 4 *natam superesse, quae potuit credi multos uictura per annos* talis fortasse sententia

6 infra *potuit* quaedam litterarum, ut Kraus putat, christiani monogrammatis reliquiae

## 772

Hic iacit Artemia, dulcis aptissimus infans,
et uisu grata et uerbis dulcissima cunctis.
quattuor in quinto ad Chr(istu)m detulit annos,
innocens sub[i]to ad caelest[ia reg]na transiu[it.

Kraus inscr. christ. Rhen. 287 tab. XVIII 4 Coloniae Agrippinae in S. Gereonis

1 Gallicorum de liberis christianis carminum complurium haec clausula *dulcissimus aptus* (LeBlant n. 376 ss.)

3 inter *quinto* et *ad* paruum est in lapide interuallum, neque tamen scripturae fuisse quidquam puto (*quintos* Kraus uoluit) 4 expleuit Lerschius

## 773

Vrsiniano subdiacono sub hoc tumulo ossa quiescunt,
qui meruit sanctorum sociari sepulcrum,
quem nec Tartarus furens nec poena saeua nocebi[t.
hunc titulum posuit Ludula dulcissima coniux.

Hettner mon. lap. Treuer. 157, 374 Kraus inscr. christ. Rhen. 174 tab. VII 2 Treueris rep. ad S. Paulini. sequitur *r(ecessit) V k(al.) D(ec.)* et interiecta columbarum calici adsidentium figura *uiixit annis XXXIII*

2 *sepulcrum* pro certo adfirmat Hettner, quod si ita est, idem ac *sepulcro* ualet, aut potius *sociari* nouam structuram accepit eandem quam *sequi* ac deponentia transitiua. *sepulcris* Kraus ceterique 4 *ludula* H. *lupula* Kr.

774

Ne dubium long(o) umquam [q]uereretur in ebo,
quis hoc mortalium fuisset conditus humo,
Victorianum scribere curae fuit, qui suis omnes partitus opes
posteritati ea magna piaetate relinquit.

CIL. VIII 684 contulit Wilmanns, Guérin Tunis I 405, 176 Mactari in cippo recentioris aetatis, *u* formata in utriculum. praescriptum *Vmbrius Victorianus*, subscriptum *uicxit anis LX m. VIII.* in lateribus adscriptum sinistro *Vmbria Veia uicxit in pace anis XIIII ms. V* dextro *Vmbria C*[*heli*]*do in pace uicxit annis XLIIII menses III* 1 *uereretur* exceperunt, emendauit Rossius ex Lucano II 344 *nec dubium longo quaeratur in aeuo*, cf. 678, 1 2 *hoc humo* ueteres apud Priscianum p. 269 et Appuleius met. I 13 4 *fama|gna* Guérin, sane melius *fama* (*ma*)*gna*

775

. . . ad a[stra
. . biber . .
ne la]crimas [d]imissa coniuge fundas,
ni doleas talem cui pro mort[e] data bita perennis.

CIL. VIII 2018 (Renier inscr. Alg. 3156) add. p. 939 Theueste. tria marmoris fragmenta concinnauit Garruccius subscriptum *depos*]*ita pridie kl.* | ...*indictione* | ...*in pace* 2 i. uiuer- 4 *ni* in ruptura ut possit fuisse *ne*

776

. . . . ii ex Nicii . . dom(ina) | [d]u[lcis]sima
Chr(ist)o lumine | iustitiae decorata ma|gistro.
recipe tu nos et m|ios.
quibus [pro m]eri[ti]s s(anctus) | cura merita[m r]eddet.

CIL. VIII suppl. 12130 descr. IohSchmidt Chusirae in Byzacena prouincia. *d* litterae graece factae ut delta

1 cf. 557, 2 *ex Nicia* *karis*]*sima* Schmidtius 2 *Christo* seorsus in medio ita conlocatum est ut rursus prorsus spectet *decorata* (*a*) *m.* Schm. 3 *recipi* fertur 4 *sanctus* interpretor, *suis* Schm. supplens deinde *merita ille r.*

777

Martyribus domini animam corpusq. tuendi
gratia commendans tumulo requiescit in isto
Siluius hic pleno cunctis dilectus amore
presbyter, aeternae quaerens qui premia uitae
hoc proprio sumptu diuino munere dignus
aedificauit opus. sanctorum pignora condens
praesidio magno patriam populumq. fidelem
muniuit tantis firmans custodibus urbem.
sustulit hunc laetum mundo longeua senectus
aeternum uitae, aetas matura quieuit.

CIL. V 6817, Rossi inscr. christ. Rom. II 173, 36 ex codice Palatino Eporediae
1 *tuendo* Gruter 1070, 2. coniungi oportet *tuendi gratia* (σωτηρίας χάριν) 3 cf. 703, 5 10 *maturaq. luit* codex, emendaui

778

Inlustris meriti recubat hoc marmore tectus
ecclesiae legisq. memor semperq. dicatus
Arsacius, domino reddens laudabile munus,
in fide catholica credens consistere uitam.
pauperibus donauit opes mortalia linquens.
membra solo posuit, caeli perrexit ad astra.
ter denos geminans transcendit cursibus annos.
aeternum laetus rediens rediuiuus in aeuum
praemia pro meritis capiet sub iudice iusto.

CIL. V p. 617, 6 Rossi inscr. christ. Rom. II 163, 6 ex codice Palatino Mediolanii, nam ibi inuenta carmina in codice praecedunt ibique Arsacium fuisse episcopum fama est
4 *uita* cod. 6 idem uersus supra 692, 3

## 779

Discite, qui legitis, diuino munere reddi
mercedem meritis: sedis cui proxima sanctis
martyribus concessa deo est gratumq. cubile,
Sarmata quod meruit uenerando presbyter acto,
septies hic quinos transegit corporis annus
in Chr(ist)o uiuens auxiliante loco.
Naiarius namq. pariter Victorq. beati
lateribus tutum reddunt meritisq. coronant.
ó felix, gemino meruit qui martyre duci
ad dominum meliore uia requiemq. mereri.

CIL. V 6739, Rossi inscr. christ. Rom. II 171, 30 ex codice Palatino Vercellis fuit, cf. carmina quae a Flauiano episcopo condita uidentur 703 ss.

4 i. actu 5 *annos* Gruter 1169, 7 7 *Nazarius* Gruter mutauit, sed uolgari pronuntiatione eas uoculas confundi monuit Rossius 10 *meliora* cod.

## 780

Hic recubat dignus Chr(ist)o leuita sacratus
totam qui sancto tenuit moderamine uitam,
nomine dictus Aper Gallorum partibus ortus.

CIL. V 6727, Rossi inscr. christ. Rom. II 173, 33 ex codice Palatino Vercellis

## 781

Quisquis post mundum aetherias conscendere plagas
posse putat iustos, Marcellinum quoq. credat
presbyterum caeli sedes habitare quietas.
nam rectis castum gessit sub moribus aeuum
religione pius Bessorum in partibus ortus
et gemina uitam felix aetate peregit.

CIL. V 6733, Rossi inscr. christ. Rom. II 173, 34 ex codice Palatino    Vercellis
6 *uita* cod. secundum Rossium

782

Sanctorum gremiis commendat Maria corpus
casta grauis sapiens clemens moderata quieta,
claram sublimis fudit quam partus in auras,
sed placitura deo generis superauit honorem.
haec non mortales, sed uirginitatis amore
aeternos sortita toros Chr(ist)iq. petiuit
perpetuam lucem, nullo quae fine tenetur.
tertius et decimus gaudens hanc uiderat annus,
conposuit corpus, caelum cum laeta petiuit.
texerat haec sacros casto uelamine crines,
sed Chr(ist)um festina petit mundumq. reliquit.

CIL. V 6734, Rossi inscr. christ. Rom. II 173, 35 ex codice Palatino    Vercellis
9 *cui* codex, corr. Gruter 1170, 1. fortasse etiam *cum posuit* scribendum

783

Caelestes animae, damnant quae crimina uitae,
terrenas metuunt labes sub iudice Cristo,
corporeo laetae gaudent se carcere solui.
sic regina potens meritis [post] uincula secli
aeternam repetit se nili noxia morti.
haec talamis, Albine, tuis ser...quae fed[e]lis
uirgineas casto seruauit pectore tae[das
coniugii om    dignata secundi.
haec damnum, natura, tuum, quod inuida natos
non tribuis uotis matris, sub mente benigna
adfectu superare uolens nos iamque uocauit

Albini claro generatam sanguine prolem
exosum nomen nil magnis moribus . . .
nam ueras beati pectore matri

CIL. V 7640, periit in Pollentinis in antiqua ecclesia ad aram maximam. dicebatur sepulcrum reginae Langobardorum

4 an *Regina?* 5 expectamus *repetit sedem nulli obnoxia m.* aut intra numeros *nil anxia morte*, atque uersiculi ita diuisi fuisse dicuntur *se|nili noxia* aut *nil innoxia* 6 *Sergique? serua usque* Leo 8 *om|dicnata* fertur, nulla significatur lacuna. uelut *officium non dedignata* uel quod Leo substituit *nomen* 10 *matris* | *sub* haec diuisio traditur 13 *horrens?* 14 post *ueras* uersus interruptus est. *pectore* unus, *corpore* alter editor

784

Hic mihi cara pio tegitur coniux ecce sepulcr(o)
emerita, sanctifico semper sociata pudore
bis duodinos et fida deo que pertulit annos,
inuiolata malo, felici condita luci
sanctimoniumque gerit domino tribuente corona.

CIL. X 7777 ex schedis, genuinum iudicat Mommsen etsi uenerit ex castris falsariorum Caralibus in crypta S. Luciferi unum ex quinque monumentis aediculae. subscriptum *Laurentius contra uotum*

2 *emerita* nomen esse mulieri potuit 4 *maio* ferebatur 5 *coronam* unus auctorum

785

Hic Leo uir s(an)c(tu)s sociat . . .
m]ens pietate potens ic . . . .
qui uitam ex monacho s . . . .
abstinuit tantum tantoq. . . . .
ut quasi iam angelic[a specie ferretur ad astra.

CIL. X 1376 fuit prope Nolam Cimitile in S. Felicis

1 *sociatur pace beatis* tale 2 *ens* fertur, ...*ens* Blanchinius. feci *mens* *ignaraque tota nocendi?* 3 *sanctam compleuit, iniquis?* 4 *tantoq. ardore recessit?*

## 786

Hic situs Silbius ecclesiae sanctae minister.
expectat Christi ope rursus sua uiuere carne
et gaudia lucis nobae ipso dominante uidere.

CIL. X 7972 uidit Mommsen ex regione Sardiniae Turritana inlatum museo Caralitano, litteris sexti aut inferioris saeculi rotundatis uel sinuatis. subscriptum *uixit ann. XXXIII, d. in pace nonis April.*

## 787

Quam domino fuerant deuota mente parentes,
qui confessorem talem genuere potentem
adque sacerdotem sanctum, sine felle columbam,
diuinae legis sincero corde magistrum.
haec te nascentem suscepit eclesia mater
uberibus fidei nutriens de[uot]a beatum,
qui pro se passurus erat mala cuncta libenter.
paruulus utque loqui coepisti dulcia uerba,
mox scripturarum lector pius indole factus,
ut tua lingua magis legem quam uerba sonaret.
dilecta a domino tua dicta, infantia simplex,
nullis arte dolis sceda fucata malignis
officio tali iusto puroque legendi.
adque item simplex aduliscens mente fuisti
maturusque animo, feruenti aetate modestus
remotus prudens mitis grauis integer aequus.
haec tibi lectori innocuo fuit aurea uita.
diaconus hinc factus iuuenis meritoque fideli,
qui sic sincere caste integreque pudice
seruieris sine fraude deo quanta pectore puro
atque annis aliquot fueris leuita seuerus,
ac tali iusta conuersatione beata

dignus qui merito inlibatus iure perennis
huic tante sedi Chr(ist)i splendore serene
electus fidei plenus summusque sacerdos,
qui niuea mente immaculatus papa sederes,
qui bene apostolicam doctrinam sancte doceres
innocuam plebem celesti lege magister.
quis te tractante sua non peccata reflebat?
in sinodo cunctis uictor superatis iniquis
sacrilegis, Nicena fides elata triumphat.
contra quam plures certamen sumpseris unus,
catholica precincte fide, possederis omnes.
uox tua certantis fuit 'haec sincera salubris'
atque 'nec hoc metuo neque illud committere opto'.
haec fuit, haec semper mentis constantia firma.
discerptus tractus profugatusque sacerdos,
insuper ut faciem quodam nigrore uelaret,
nobili falsa manu portantes aemula caeli
ut speciem domini foedare luce corusca.
en tibi discrimen uehemens non sufficit annum,
insuper exilio decedis martyr ad astra
atque inter patriarchas praesagosq. prophetas,
inter apostolicam turbam martyrumq. potentum,
cum hac turba dignus mediusque locatus
mite pium domini conspectu, iuste sacerdos.
sic inde tibi merito tanta est concessa potestas
ut manum imponas patientibus incola Chr(ist)i,
daemonia expellas, purges mundesque repletos
ac saluos homines reddas animoque uigentes
per patris ac filii nomen cui credimus omnes.
cum tuo hoc obitu precellens tale uidemus,
spem gerimus cuncti proprie nos esse beatos
sumus hocque tuum meritum fidemque secuti.

Rossi inscr. christ. Rom. II 83, 26 et 85, 31a ex codice Petropolitano qui apographa duo praebet A et B, orthographica omitto fuit in uia Salaria sepulcrum papae nescimus cuius, nullum tamen sylloge ista monumentum habet posterius saeculo septimo, atque huius argumentum propius abesse uidetur a quarto

6 *dea* exemplum utrumque, *deuota* alterius emendator 7 *eras* Rossius 12 *fugata* codex 14 debuit *idem* 18 *diaconus* trisyllabum ut apud Damasum *diaconus hic Tigridas tumulo custode fouetur* 20 *quanta* cod. praue, *qui* uel *quam* prop. Rossius, hoc adprobo. *uita et pectore puro* Hor. sat. I 6, 64 (comparauit Hense) 21 *leuitat* A pr. *leuitate* AB 23 *iure perennis* B, tantum *per annis* A 26 *papa sederes* manu secunda AB 29 *quis te* Duchesne optume emendauit: *qui spe* codex *peccata* A: *peccante* B 31 *electa* B 34 uidentur uerba certantis cum aduersariis proferri, *sincera* fortasse fides dicitur 35 *ne illud committereq. opto* A 37 *prefugatusq.* codex 38 ss. sententia parum perspicua, fortasse hoc subest: insuper ut contristaretur ille, alii ad dignitatem prouecti sunt doctores falsi. an *uelarent*? 40 emendandum uidetur *foedarent* *corrusco* codex sed *corrusca* B pr., *coruscam* Rossius 41 *unum*? 45 deest aliquid metro et unde pendeat *mite pium* siue in primo uersu (*euum agis*) siue in medio (*frueris*) siue in extremo (*locatus adoras* Rossius inter alia) *locutus* codex, em. Rossius 46 *mite* codex *mitte* B ex corr. *mitteris in d. conspectum* Rossius *conspecto* B 47 '*sic* opinor delendum' Rossius. cf. inscr. christ. R. II 56, 15 *concessa potestas tanta Petro, reserare polos* 52 *tuo* A *quo* B. *cumque tuum hoc obitum* Rossius, fortasse *cumq. tuo obitu* scripsi: *obitum* codex 54 *merituum* B *fideiq.* fortasse A, idque praestat

## 788

Respicis angustum precisa rupe sepulcrum:
hospitium Romuli leuite est celestia regna tenentis.

CIL. X 1195 recognouit Mommsen Atripaldae in crypta ecclesiae primariae. adhaeret *quis enim possit siccis oculis eius narrare mortem? pauperiem Chr(ist)i et amore s(an)c(t)i Sabini episc(opi) sui puro corde secutus est, quibus ille praecibus, quibus lamentis ante specum m. martyrum, ne priuaretur magistri contubernio: testis est cuncta patria. fidis eius Chr(ist)o eum sociat, presens facilius quod postulat inpetrauit* Sabini epitaphium ele-

giacum extat *Si nescit mens*, Romuli istud sumptum est ab Hieronymo qui se Paulae sepulcro hos uersus ac plures incidisse scribit in epistula ad Eustochium 108, 34. ibidem illa ad Paulam dicta leguntur *fides et opera tua Christo te sociant*, *praesens facilius quod postulas impetrabis* cap. 33
1 *pr. in rupe* Hieronymi editiones Martianaei et Vallarsii  2 *hosp. Paulae est* Hier.

## 789

In nomine domini hic tumulus Honorii abbat(is).
respicis angustum precisa rupe sepulcrum,
hospitium beatissimi Honorii abbatis celestia regna tenentis in secula saeculorum. amen.

Huebner inscr. Hisp. christ. 49 ex Moralis antiquitatibus in agro Hispalitano ad portam ecclesiae in rupe

## 790

Hic magnis meritor mic[ans], hic prima iouentus,
q(u)em d(omi)nus u[o]cans sincir(u)m a cardine mundi,
Arcadi(u)s quondam d(e)o purusque menister,
benign(u)s hac mitis adq. desti . . .
cis . . .

CIL. XII 2361 uidit Allmer qui saeculo VII titulum adsignat  in pago S. Laurentii sito supra Viennam
1 *meritor* nouum, *meritor*(*um*) improbabile  2 aut participium pro uerbo finito est aut *tu domine uocas*  3 debuit esse, non est *domino*  5 relictum fortasse ex *pa*]*cis* similiue uerbo

## 791

. . extructor templi quo corporis artos
orna sepulchralis retinet cum pace perenni
quique . .

Gruter 929, 2 ab Scaligero, CIL. XII 972. AL. Burmanni IV 367, Meyeri 1499  Arelate in fragmento
1 *artus*, 2 *urna* Burmannus. idem male 1 *quod* edidit

## 792

Hic requies data Hloderici membra sepu[l]crum,
qui capus in nomero uicarii nomine sum[p]sit.
fuit in pupulo gratus et in suo genere pr[i]mus.
cui uxor nobelis pro amore tetolum fie[ri] iussit.
qui uixit in saeculo annus plus menus LX,
cui deposicio fuit in saeculo VII ka[l. Aug]ustas.

Hettner mon. lapid. Treuer. 163, 393 Kraus inscr. christ. Rhen. 153 tab. XVII 2 Treueris ad S. Maximini, iam in museo prouinciali. marmor christianis ornamentis uelut piscibus insignitum

1 quasi *continet m. s.* 2 *capus* marmor, *carus* Kr. num pro *capos innumeros*, an *nomine* accusatiui loco? *capus* pro capite, ital. *capo,* inualuit aeuo Carolino 5 numerus parum certus, LXI suspicatur Hettner

## 793

Condita oc tumulis requiiscit ossa sepulchrum,
bique tumulatus prope iam subteriacit arcem.
fliuelis euinit meserorum corda parentum.

Kraus inscr. christ. Rhen. 44 tab. III 4 Moguntiaci in ecclesia S. Petri, iam in museo praecedit ... *requiiscit Druetacharius qui uixit in pace annus XXI,* sequitur *eo filius* quod *eorum* aut *ego* significare uidetur, *eho* creditur ab editoribus

2 bisque an ibique? 3 flebilis euenit mors parentibus

## 794

Hic iacet Meteriola mihi dul|cissima coniux,
qui mecum | laborabit multis et pl(u)ribus a|nnis,
que mihi fuit annus XXIII | coniux et annus VIII et meses | septe et dies XVIII soror in·domin|o d(e)o nosro H(ie)su Chr(ist)o,
qui mihi tan|ti abeat ostendere uias suas qas | ego seqere possem.

IosKlein in annali antiq. Bonn. XCIII 1892 p. 26 Rigomago translata Bonnam tabula

2 *plribus* lapis ut uidetur, idem 3 *nosro* non scalpturae magis quam pronuntiationis uitio (CIL. X 7955 *posrisq. eorum*) 4 dubitat editor *tan* an *tar* legendum sit pluresque praeterea in eo uersu litterae fuerint, praefert tamen *tanti*. id uidetur ualere *dignetur*

795

S(an)c(ta)e m(e)m(oriae) Celsus ep(iscopu)s claro ex genere ortus
Custos gregis ouium Christi
Exemplo boni operis docuit cunctos uiam salutis,
Liquit mundum, celitem sed scandens ad sedem,
Sacerdotum de[c]us ecclesiae optime loquax et altor
Voluntate sincerus ac benignitate praecipuus,
Solers ad audiendum, clemens ad ignoscendum
Et cui diuina opitulabatur gratia semper,
Priscorum dogma seruans patrum, perfecta
Industria adhesit mentis mox ut uitaret obiecta,
Stolam sanctitatis meritis adeptus, pastor fidelis,
Corpore integer, Christo se dicauit in cunctis,
Opifex boni, sic euangelica implet praecepta,
Puroque corde Christo seruauit inuiolabilem fidem,
Vitam transegit in saeculo LIV menses VII,
Sed migrauit ad dominum sub id. Aprilis ind. VIII.
Gratianus suus carus et leuita ornauit amando sepulcrum.

CIL. V 6725 ex Ferrerii uita S. Eusebii fuit Vercellis. acrostichis *S. Celsus episcopus*

4 *coelitem* fertur, 5 *deus* 10 *mentis innox* puto

796

Species uenusta, mens cui aderat prisca,
Iacis inde flebilis adtumulata ecce,
Nardei qui sedulo et ambaris odorem

Ore spirabas, dogmata philosophorum more,
Diaconati gratia ipsaq. inter omnes
Virgulta praecellebas admiranda ualde,
Splendida de sorte Romuleaeq. inclite fontis
Deriuatus. nempe de quacumq. parentum patris
Indolis, hic mori maluit quam uiuere fallax
Animo elegit totumq. propositum fixit.

Rossi inscr. christ. Rom. II 171, 28 ex cod. Palatino inter Ticinensia. recepi ritmos propter acrostichon quod mihi uidetur *Sinodus dia*[*conus*
2 *ad tumulatam* cod. Rossius defuncti nomen in *mecce* latere corruptum existimat  3 nardini et ambrae  6 i. stirpe, propagine. *admirandã* cod.  7 *fons* femininum ut *frons* et *fontana*  10 fortasse inperfectum carmen

797

. . . . . ue cunctorum opifex d(eu)s
. . . p]aruaeque formator
. . . o mortalem gustum eden..
. . . us redditus unde sumptus
. . . n humo cunctaque conpago
. . . ix suo comedens natos
. . . his reddita ratione
S . . aequo iudicio coartantur
Ecce . . scit cuius merita digna
Prae . . ic urbi uitans omnem iniqum,
Inop[um et u]iduarum defensor et omni ualens,
Sedulus in cunctis mitis patiens et modestus,
Canticis et laudibus incessanter d(omi)no reddens,
Omnibus predicens ut d(e)o dig[n]a redderet pleuem,
Ponti[fi]c[at]um tenens quater lustr(o) e[t m]enses XX ·:·
obiit $\overline{X}$ kl. Dk.
Veniens ab Hispaniis Isma[elit]ar(um) clade sublatus.
Si uis scire nomen, principia[les l]itteras iunge.

Notizie d. scavi 1888 p. 487 delineauit Gamurrini Clusii in basilica S. Secundiani. adiectum praeterea in margine sinistro ....*s episcopus.* saeculi octaui, cf. u. 16
3 *gustumeden* lego pro distinctionis nota habens quae in *m* inclusa uidetur quasi *s*, dubitaram an *custus meden*
5 *in humo?* cf. 760, 5 et 730, 2  6 fuit *-mix* aut *rix*, *genetrix suos* prop. Leo terram intellegens  9 initio *ecclesia?*  10 *praefuit huic u.?*  14 *pleum* sed ut *e* cum *u* conligata uideatur  15 ultima *k* opinor sed parum distincta

## 798

Ista uorax fossa Dominici continet ossa.

Huebner inscr. Hisp. christ. 129 ex schedis Cordubae. sequitur *anima eius requiescat in pace.* saeculo tribuitur nono aut etiam inferiori, cola plenum reddunt concentum

## 799

Vos qui transitis, nostri memores rogo sitis.
q(uo)d sumus h(o)c eritis, fuimus quandoque q(uod) estis.

Aldenkirchen in annali antiq. Bonn. 1875 LV p. 213 in ecclesia abbatiae Neuweiler prope Tabernas condita saec. XII. recepi quia antiquam et gentilem sententiam u. 2 exprimit, uide supra 247 uel pedestria talia *uiator, quod tu, et ego, quod ego, et omnes* CIL. VIII 9913. accedat ex Lateranensi ecclesia exceptum saeculo XIII et Gallico cuidam sepulcro anni 1146 insculptum epigramma commemoratum a Rossio inscr. christ. Rom. II p. 223 et 460 *quisquis ades, qui morte cades, sta perlege plora. sum quod eris, quod es ante fui, pro me precor ora.*

---

## 800

D(is) M(anibus). M. Iul(ius) Alexander ueteranus leg.
III Aug(ustae) ex optione uix(it) annis XLXV et dixit
'non fueras, nunc es, iterum nunc desines esse'.
hic situs est patriae.
Q. Ventidius Africus ueter(anus) socro dignissimo fecit.

Renier inscr. Alg. 717, CIL. VIII 2885 contulit Wilmanns Lambaesi
2 sic lapis, prior X fortasse errore praesumpta  3 cf. carmen superius

801

Quid sumus aut loquimur, uíta est quid deniq[ue nostra?
uel modo nobíscum uíxit homo, nunc homo no[n est.
stat lapis et nomen tantum, uestígia nulla.
quid quasi iam uita est? non est quod quaerere cu[res.

CIL. VI 22215 descripsit ediditque Bormann inscr. lat. nou. p. 8 Romae in museo Capitolino. praecedit titulus a M. Mario M. l. Sa... positus tribus libertis suis et carminis quasi index hic *uitae* (uel *uitai*) *consolati[o*
2 ex tali opinor *uixit Maro, nunc Maro* 4 *non est*] *nonisi* marmor. Lucanus VI 602 *non humilis labor est, dignum quod quaerere cures* (idem I 135 *stat magni nominis umbra*)

802

. . . moriens cum dixerit | ipse:
uiuite felices animae, | mors omnibus instat. |
haec postquam posuere | sepulchrum, kari | scripsere sodales.

Gruter 897, 6 CIL. VI 30124 fuit Romae trans Tiberim
2 principium Verg. Aen. III 493, uide supra 485 et 486
3 *hoc* Sabinus et Accursius. uersum correxeris sic *posuere pii scripsere*

803

Florentes annos subito nox abstulit atra.
uiuite felices, moneo, mors omnibus instat.

Notizie d. scavi 1888 p. 273 ad ectypum, Fabretti 189, 438. AL. Burmanni ad IV 268 Meuaniae praescriptum *d. M. T. Aelius Hospes hic situs est: Meuan(iae) natus uixit ann. XII d. LII sine crimine uitae*, prooemium hoc carminis. subscriptum *T. Aelius Primitiuu[s] filio pientissimo*
1 *apstulit* Fabr. cf. V. Aen. VI 272 2 uide 485

804

Viuite felices quibus est for[tuna . .

CIL. VI 14281 ex Sabino Romae fragmentum 'in domo F. de Caluis'. et subscriptum fertur .. *o monument. Caluiorum*, qua re Henzenus fortasse non antiquam inscriptionem esse adnotauit

*peracta iam sua* addit Vergilius Aen. III 493

## 805

Viuite felices quibus est fortuna beata.

CIL. III suppl. 11036 descr. Mommsen Brigetione secundum titulum sepulcralem Val. Vrsini ducenarii et Aur. Firmillae filiae et Fl. Firmi mil. leg. I adiutricis *quirur* lapis

hinc interpolatum carmen CIL. VI 28239 *uiuite felices superi quorum fortuna beatast*

## 806

uiuite dum se ... [ui]ta[e] dat tempus honest[ae.

CIL. VII 154 Viroconii Britannorum. claudunt ista titulum euanidae scripturae positum [Fl]aminio cuidam Pollia annorum XXXV stip. XXII militi legionis XIV gem. quae in Britannia militare desiit anno 70. et antecedunt haec *militaui a*[*t*]*q. nunc hi*[c] *s*(*itus*) [*sum*] | ..*legite et felices uita plus*... | ..........*a.qua iioi..l...a* | .....*aditis* ex quibus hexametros editores Britanni hos coniecerunt *perlegite et felices uita plus minus iusta, omnibus aequa lege iter est ad Taenara Ditis* haud sane probabiles. ultimum ante *uiuite* uerbum in hexametri quadrat clausulam siue *aditis* siue *ostia Ditis*, prima a lege numerorum abhorrent. sententiam facias talem *haec legite et felices uita plus gaudete quam ego*, cf. 374

1 *Stygius* praeter ea quae recepi Britanni. *sortem* credibilius quam *sensum*

## 807

quid gemis et lacrimas, quod te, miserande, relinquo?
te non turbemus, ista fatalia dantur.

CIL. V 5870 in titulo Maximi Maximini Primitiui sexuiri Mediolaniensis, quem ille uiuus fecit *sibi et Rociae Secundinae coniugi incomparab. qui uixit annis XXI et Rocio Max. Maximini filio qui uixit ann. unum m. VI et Rociae Primitiuae fil. pientissimae, qui tibi dum staret*

*pater ad torum, sic ait: o miser quid gemis — dantur, qui uix. ann. XVIII m. VI.* imitatur adlocutio epitaphium aliquod carmen

808

Qui legis hunc titulum, mortalem te esse memento.

CIL. X 7697 uidit Mommsen. AL. Burmanni IV 192, Meyeri 1308 Caralibus Sardiniae incisum in rupe. praescriptum *C. Rubellius Clytius Marciae L. f. Helladi, Cassiae Sulpiciae C. f. Crassillae coniugibus carissimis posterisque suis* cf. 389, 4

809

mater genuit materq. recepit.

CIL. V 7454 recognouit Pais prope Vardagate Liguriae praescriptum *T. Vettius T. l. Hermes seplasiarius*, subsequitur *hi horti - cineribus seruite meis, nam curatores substituam* et cetera. Terra mater, confert Hense de seruis ut Terrae filiis scripta graece AP. VII 371 uel Kaibel epigr. 606 γῆς ὢν πρόσθε γόνος μητέρα γαῖαν ἔχω

810

erepti fatis h(ic) s(unt) c(oncordibus) atris.

CIL. VI 23036 descr. Henzen Romae. adhaeret carmen titulo huic *L. Nonius Rogatus sibi et suis emit. L. Nonius Felix fil. u(ixit) a. V et L. Nonius Felix fil. u. a. IIII.* 'uidetur esse hexameter pessumdatus mutato numero singulari in pluralem' Henzenus, itaque notas solui uoluit *h(ic) s(unt) c(onditi)* uel *hic siti conduntur.* ego *concordibus, communibus* praeopto aut *currentibus* (459, 2)

811

ia]m spes externís semper committimus orís.

CIL. VI 6225 contulit Henzen, Kaibel inscr. gr. Sic. 1909 Romae in monumento Statiliorum adlisis tabula lateribus inferius integra. altera parte scriptum *Eros libertus ad aedificia*, altera litteris malis Γάιος Οὐεδούσ[ιος cum graecis uersibus π]αῖδά με πενταέτη ὀλίγη ἐκρύψατο κρωσσὸ[ς ἀ]λλίστου ταχέως ἀντιάσαντ' Ἀίδεω· ο[ὔ]νομα δὴ δίζησαι; ἐνὶ

πρώτοισί με μησ... sequitur latinus qui supra est uersus, cui post *oris* quoniam interpunctum est fortasse pentameter accessit *du]m spes —, uotis nos prohibent inuida fata frui*
1 *im* descr. Brizio sepolcri nell' Esquilino 107, 476 *spes . es . externis* sic lapis

812

Feruida, dum po|tuit, lusit m.. | app. . .

CIL. VIII suppl. 11635 descr. Cagnat Ammaedarae. praescriptum *d. M.* [*s.* puellam praemature mortuam intellegit editor: an puer? feruida enim potuit dici iuuenta
1 *fe . ruida* lapis

813

quem non uirtutis egentem
abstulit a luce atra dies et funere mersit aceruo.

CIL. X 4728 descr. Mommsen, Or. Henzen 7375 Foro Popilii translatum in museum Neapolitanum. praecedit *d. M. M. Cocceio Nepoti Cocceia Celerina mater filio rarissimi exempli pietatis erga se fecit, qui hospitio lucis fruitus est annis XXXVIII m. IIII, quem* eqs. Vergiliana Aen. XI 27, interpolatum *a luce.* cf. supra 608
in titulo Macrothymiae *coniugi incoparabili inextimabili* posito Volaterris CIL. XI 1800 Aquilinus haec inseruit *quam abstulit nefanda dies et atra petitio sua funere mersit immeritam ante tempus*
in fragmento marmoris Viennensi CIL. XII 2175 b ..*infantis a ... | abstulit atr ...*

814

. . quem dederat cursum Fort[una peregi.

CIL. XII 287 apud Foroiulienses in latere sarcophagi in cuius fronte nomen ..*aconius Inua ... iiianlse* legitur Vergili fuit uersus Aen. IV 653 fortasse inmutatus *uixi et quem*, cf. 385, 4

815

qui nostro sunt] masuri solo perpe[tuo dum
uen]erit summa dies et [ineluctabile t]empus.

CIL. X 2533 uidit Mommsen  Puteolis, iam Neapoli  priora haec sunt *d.] M. s. Ianuarius se uiuo fec. [sibi et] Ianuariae coiug(i) suae hunc cubiculum [suisq. om]nib. libert. libertabusq.*  Verg. Aen. II 324 *uenit summa dies et ineluctabile tempus Dardaniae*

816

Dií, si qua est caelo pietas quae talia curet,
persoluat dignas grates et praèmia reddat.

CIL. VI 18296 descr. Henzen. AL. Meyeri 1162  in museo Vaticano in postica parte cippi Flauiae Auitae positi ab Syntropho Aegisthi Aug. serui uicario contubernali  sunt Vergili uersus Aen. II 536 s. *persoluant grates dignas et p. reddant*

817

Hic] pietatis honos: ueteris stat gratia fact[i.

CIL. VIII 591 (prope Thalam) ex emendatione Mommseni  hemistichia Vergiliana, prius quod sepulcris cum alias (supra 597) tum ibidem VIII 590 inscriptum est, Aen. I 253, posterius IV 539

818

Fili]us hunc titulum [debeb]at ponere matri.

CIL. III 2544, Or. Henzen 7393  Salonis sub titulo quem libertina mulier coniugi abducto a latronibus ann. XXXV et Proculo filio ann. VI posuit

819

Debuit hic ante miseros sepelire [p]arentes.

CIL. IX 678 descr. Mommsen  rep. Ausculi Ap. nunc Neapoli  praecedit *Sex. Tussidio Felici Tussidia Fortunata et P. Cerrinius Felix miserrimi parent(es)*, subsequitur *ui]xit ann. XX*

820

quem flentes doleunt miserique parente[s.

CIL. III suppl. 10347  quasi exitus longioris tituli positi a Sept. Decorata coniuge et matre *P. Ael. Frontoni dec. col. Aq(uinci)... et P. Ael. Vindici fil... et P. Ael. Inpetrato filio qui uixit ann. VI, cui uita parua, mors ualde citata fuit, quem* eqs.  cf. *doliens* 604 et *neunt*

821

. . . hic | . . . deceptus | . . . um. |
. . . bam | . . . nec ullos | . . [s]emper [ni]si | tantum liqui | dolore malum | lacrimasque | parentibus aeuo.

CIL. X 1315 descr. Brunn et plura legi posse monuit acturo id de industria  Visciani prope Nolam. supra legitur *d. M. s. L. Naeuio*..., post duos uersus mutilatos *hic* eqs. undenas' litteras aut quaternas denas singuli lapidis uersus tenuerunt

2 fertur *emperiusi*  in *tantum* erasum aliquid ante *m* indicatur

prorsus eundem esse titulum suspicor qui CIL. X 4684 ex Zona editus est quasi Calenus, non eodem carmine signatum alterum, itaque omitto

822

quod si longa magis nexissent stamina Parcae,
aequius iste lapis patris super ossibus esset.

CIL. III 2183. AL. Meyeri 1533  Salonis. praescriptum *L. Aprofennius Pro.. posuit sibi* [*et*] *Iuliae C. f. Maximae uxori et L. Aprofennio Ci*[*rc*]*itori et L. Aprofennio Luculloni annor. XXXIII defunct*(*o*)

1 *neuissent* Mommsenus, quod si non erat in lapide, at debuit esse. *quod si longa magis duxissent fila sorores* in carmine item Salonitano supra 456

823

Desine iam mater lacrimis renouare querellas,
namque dolor talis non tibi contigit uni.

CIL. VI 10105 descr. Mommsen aliique, Or. 4829. AL. Burmanni IV 124, Meyeri 1252  Romae trans Tiberim. praecedunt haec *M. Annaeus M. f. Esq. Longinus maccus*

*uixit dulcissime cum suis ad supremam diem. C. Gauius Primigenius uix. ann. VII* infra edam carmen ex quo Burmannus alterius uersus sumpsit emendationem *non nunc tibi*

824

Hic pater et mater posuerunt ossua nati.

CIL. IX 700 ad montem Garganum. praecedit *d. M. s.* insequitur *an. II m. sext. dies V: P. Vinius Arbula et Rufina Merope paren(tes) Vinio Etrusco filio f(ecerunt).* ergo bifariam *natus* huc et illuc distributum

825

Morte cita rapto tumulum fecere [parentes.

ChRobert in actis acad. inscr. Paris. 1872 p. 476 Lactorae Aquitanorum in cippo cuius basis aeque ac fastigium periit cumque basi eorum qui monumentum fecerunt nomen (*parentes, sodales*), superest quadra. praecedit *d. M. Luminatio Grecori* i. Gregori

826

quot nomen titulus praestat suisq. dolorem.

CIL. III 1899 musei Spalatini lapis in ora Delmatica repertus sic inscriptus *d. M. M. Allius Firminus Vrsino f(ilio), C. Septimi Carpopori delicato, infelicissimo p(uero) naufragio obito an. XI cuius membra consumsit maris* (ὁ πόντος), *per se, quot* eqs. hoc igitur nomen tantum titulus ac pater praestat cum dolore

827

incolumes saluosque | suos in morte reliquit.

Notizie d. scavi 1893 p. 168 descr. Persichetti in agro Amiternino in fastigiati lapidis fragmento litteris pulcris. praescripta apparuere haec ... *habuit, ... fuit | nupta, un[a liberi fu]erunt | unaque ... serui* |, nisi tamen secundi uersus finales syllabae retro flexae erant de tertio, *seruierunt*

## 828

. . . . . faciant me quiescere tecum.

Vernarecci in actis inst. arch. Rom. 1879 p. 123 in Foro Semproni ad Flaminiam. sequitur *Onesime mater piissimo filio* deest uelut *et Manes precor ut f.*

## 829

Pro meritis paruum munus hoc tibi doles redd(o).

CIL. II suppl. 5910 descr. Huebner Castulone Hispanorum. praescriptum *Salutae* (nomen ex Paelignis adscitum quod caue mutes in *Saluiae*), subscriptum *s(it) t(ibi) t(erra) l(euis)* hexameter sic fit *paruum munus nunc hoc tibi reddo* uel *tibi reddo maritus*

## 830

Acipe nunc frater supremi munus honoris. .

CIL. V 4376, Or. Henzen 6788 Brixiae. praecedit *d. M.*, sequitur titulus Val. Vasse militanti in uexillatione equitum Stablesianorum positus a Val. Donato fratre. Stablesianos sola Notitia dignitatum commemorat (Boecking orient. p. 209) litterasque tituli Mommsenus aeuo deteriori adsignat

## 831

Conliberti et conserui merito posuerunt.

CIL. VI 7233 ex schedis Romae rep. extra portam Latinam. 'titulum superne mutilum facit Muratorius 1609, 2 recte ut uidetur' Henzen. si totus et integer est, numeri non sunt fortuiti

## 832

Tum quaerit nomen multis notescere nostrum,
contentus titulo nummos mihi reddidit heres.

CIL. VI 30131, Or. 4831. AL. Burmanni IV 50, Meyeri

1197 Romae inuentum carmen, supra quod uir in lecto stratus pateram tenens cernebatur, iocularius quam tristius
1 *dum* coni. Pithoeus aliique, *dunc* et *tunc* in tribus titulis confundi memini (CIL. III suppl. 8425, V suppl. 181, VI 19683) 2 heres titulo tenus hereditatem in sepulcro consumpsit. Hagenbuchius in honorariis titulis frequentatam comparauit locutionem *honore contentus impensam remisit*, inde opinor '*mihi* iungendum est cum *heres*, non cum *reddidit*' Mommsen, dubito num apte

## 833

Discitis crescentes pietate reddere uostris.

CIL. V 7537, Or. 5058 in pago San Marzano Liguriae hexametro hoc male scripto (*discite c. pietatem reddere*) finitur titulus Cominio et Terentiae parentibus a filiis idemque Cominiis fratribus sacratus

## 834

Ossa piia cineresque sacri hic ecce quiescunt.

CIL. VI 20502 descr. Henzen, Or. 4772. AL. Burmanni IV 298, Meyeri 1393 in urnula marmorea Romae reperta delata Florentiam. praescriptum *diis Manibus Iuliae Helpidis*

## 835

Parce opus hoc scr]iptor, ita te tua uota sequantur.

CIL. IX 3331, IRN. 5480 ex Phoebonii schedis Superaequi ad pontem litteris elegantissimis suppleuit Mommsenus ex titulo Formiano CIL. X 6193, cf. 194 ss.

## 836

si]c te tua uota [sequa]ntur,
ut tu [mi hun]c locum dum u[adis non] ledere uellis.

CIL. VI 11529 uidit Rossi uia Appia in coemeterio Callisti. praecedit *d.*] *M. s. ...niae Fortuna*[*tae fec*]*it coniux con*[*iugi be*]*ne merenti et . . .* [*Cl*]*audius Stasimus po*[*suit*
2 *dumu* in hanc litteram exit lapidis uersus, quo Momm-

seni supplementum *u|adis* minus fit probabile. fortasse quoniam uepres cingentes sepulcra alias leguntur, *dumum* scriptor dixerat. carmen ei obuersabatur tale *ut tu praeteriens monumentum laedere noles.* frequentari in titulis *uellis* pro *uelis* uidisti

## 837

parce, piae Manes, ita te tua uota sequantur.

CIL. VI 23730 ad ectypum in agro Romano rep. nunc Parmae. titulus hic est *diis Man. Palinuro L. Aponi, u(ixit) a. LII, posuit Tiphus frat(ri) carissi(mo): otiose, parce pia* eqs. *piae* Lama descripsit, *pia* cum euanida quadam appendicula Bormannus. *pia* edidit Henzenus non recte. interpretari licet *parce pienter Manibus* aut *parce nam piae sunt Manes* (uide ad 192). infra leges *parce pios Manes sollicitare*

## 838

Hospes, ad hunc tumulum ne meias ossa precantur
tecta hominis. set si gratus homo es, misce bibe da mi.

CIL. VI 2357 descr. Henzen, Or. 4781. AL. Burmanni IV 197, Meyeri 1312 Romae in Vaticano. praecedit titulus coniugi eiusque filio et sibi et suis ab Euaristo publico Iuliano scriptus

2 *set* deleuit Burmannus

## 839

Vita boná fama fuit, mors exitú honesto.

CIL. VI 10021 descr. Henzen Romae in Laterano. praecedit titulus hinc inscriptus *Laetus*, illinc *Athenais Laetia de Capitolio* in quo *Laeti a(editui)* explicari uolt Mommsen *fama* omissum erat, supra *fuit* additum ita legitur ut possis etiam *fuit fama*

## 840

bis] denos uita [sine crimine p]ertulit [annos |
. . . ui]rtus |

. . uires mores | . . s corde benignus, |
matris in obsequio | et fratris clarus amor[e.

CIL. VI 30139 descr. Dessau in aedibus Maximorum urnae marmoreae fragmenta litteris paruis
3 potest *plus* 4 *obsequio et* | *et fratris* sic marmor

841

ter] denos animam sine crimine pertulit annos.

Revue épigr. du midi 1886 p. 200, 599 et p. 219, 619 Lugduni in monumento T. Flaui Flori *domo Philippopoli ex prou. Thracia ueter(ani) leg. I Min. p. f. ex b(ene)f(iciario) proc(uratoris) qui septies denos* eqs. et in monumento L. Sept. Muciani *m(issi) h(onesta) m(issione) ex leg. XXX V. V. p. f. domo Philippopoli qui sexsies denos* eqs.

842

in fluct[us quem fata dede]re Anienis iniqua.

CIL. VI 17876 descr. IohSchmidt Romae in marmorea tabula fracta. totus titulus hic est ... *inf*]*elix uixit ann.* | ... [*quem*] *p(ater) condidit, in fluct*|... *re Anienis iniqua* | ... [*et s*]*uis Secundus* | [*hoc monumentum*] *f(ecit) d(e) s(uo)*. illud de morte membrum numeris conceptum fuit. Henzenus primum quod superest uerbum *F*]*elix* pro nomine proprio habet, nescio quam recte

843

casta pudica decens sapiens generosa probat(a).

CIL. V 7116 Augustae Taurinorum. adhaeret carmen titulo quem L. Valerius Seuerinus Gauiae *Ingen. coniugi sanctae ac piisimae* annorum XXIV posuit *probat* lapis, quod esse *probata* Maffeius uidit mus. Ver. 225, 8. cf. 546, 6 al.

844

infelix annosa uiro nataeq. superstes.

CIL. X 4429, Fabretti 21, 89 fuit Capuae, supra Garilianus testatur fictam esse mulierem plorantem

845

D. M. Atticillae
praenomen Marciae pestis cui dira negauit.

CIL. XIV 632 ex schedis, Muratori 1637, 18 Ostiae libertatem nomenque Marcium ei praeripuit pestis lue dira anni 182 (CIL. III 5567) posterior, ut probat *praenomen* cf. 567

846

surrectura die caelo cum uenerit auctor.

sumpsi ex titulis Viennensibus CIL. XII 2111 *hic pausat Eufrasius bendictus in pace qui uixit an. LXX mens. II et dies VII surrc. die* eqs. et 2104 *hic requiescit in pace Armentariam quae uixit ann. IIII mens. VI surrictura cum dies d(omi)ni adue(ne)rit*

## ADDENDA

### 847

Balbilla uotum debitum reddo tibi.

Rossi inscr. christ. Rom. II 102, 25 ex codice Palatino in quo legitur inter uiae Salariae titulos christianos post epitaphium S. Felicitatis   trimeter graecanicus, potest fecisse Sabinae Hadrianoque in Aegyptum comitata poetria, neque enim credo sanctae martyri dedicatum ut R. opinatur   insere superioribus circa n. 20

### 848

Adulescens, tam etsi properas, | hic te saxsolus
rogat ut se | aspicias, deinde ut quod scriptust | legas.
hic sunt ossa Maeci Luci sita |
Pilotimi uasculari.
hoc ego uole[bam] | nescius ni esses. uale.

descr. Kubitschek editurus in actis arch. epigr. Austriacis, misit mihi Bormann (m. Sept. a. 1894)   Romanae originis tabula delata Vindobonam, litterae bonae firmae uetustae. adhaeret continuo *posteris ius*, subiectum *L. Maeci L. l. Salui, Manchae Manchae f(iliae). Rutilia Rutiliae l. Hethaera, Maecia L. f.*   plane congruit epigramma Pacuuii conlaudatum a Gellio I 24, 4 cuius primus uersus hinc demum discitur quomodo sit emendandus: *adulḗscens, tam etsi properas, hoc te saxulum* (*saxum* libri) *rogat út se aspicias deinde quod scriptum est legas: hic súnt poetae Pacuui Marci sita ossa, hóc uolebam nescius ne esses. uale.* cf. supra 53

1 *tam et si* tria in lapide uerba   *asperrimis saxulis* Cic. de orat. I 196, *saxsus* supra 415   3 s. luxatus uersus ex gentis artisque nominibus, sed aeque tenax antiquitatis ac Pacuuianus iste. contra in 53 *praeconis Oli Grani sunt ossa heic sita*

## 849

. . .
candore pulchro marmori[s,
in quo perspicua corporis
inest effigies numinis.

CIL. VI 30101 descr. Zangemeister ex urbe ut uidetur delatum Bononiam marmor litteris inscriptum pessimis. inserendum post 220

2 *ore.* scriptum ante *in quo* ad priorem uersuum pagellam pertinet, siu ad hanc, adpositum est ut corrigatur *corpore.* certe dura geminatio genetiui, *perspicua corporis* quasi facilis perspici ex corpore

## 850

C]orporis adque animi dírós sufferre labóres
dum nequeo, mortis prope limina saepe uagando,
seruátus Tychicus díuíno Martis amore
hoc múnus paruom pro magna dedico cúra.

Weissbrodt in annali antiq. Bonn. LXXVII 1884 p. 50 cum imagine, contuli rep. in uico Mosellano Pommern, nunc in museo Bonnensi. quattuor abaci latera, 1 et 3 patentiora, 2 et 4 angustiora, minutis optumi generis litteris inscriptos singulos quodque uersus exhibent graecos et latinos, a patentiore dextrorsum circumeunti ordo iste efficitur. graeci uersus latinos antecedunt hi σώματος ἐν καμάτοις μογεροῖς ψυχῆς τε πόνοισιν [ἄ]χρι τανηλεγέος θανάτου Τυχικός ποτε κάμνων εὐξάμενος Ληνῷ προφυγεῖν χαλέπ' ἄλγεα νούσων Ἄρηι κρατερῷ δῶρον τόδε θῆκε σαωθείς. Leno Marti dicata monumenta plura Treueris ac prope Mosellam prodierunt. hoc conlocare debui post 248

3 apex in *labores* dubius. Lucretius V 1272 *durum sufferre laborem*

## 851

Arma] tibi uenatorum Celerina sacr[aui

CIL. X 1600, periit Puteolis in tabella litteris semipedalibus carm... fortasse Dianae dedicatum, *arma* aut *dona.* inserend... ante 256

852

Aspice descensum, cer]nes mira[bi]le fact[um.
sanctorum monumenta u]ides [pat]efact[a sepu]lcrhis.
martyris hic Proti tumul]us iacet adque Yacinthi,
quem cum iam dudum teg]eret mons, terra, caligo,
hoc Theodorus opus const]rucxit presbyter instans,
ut domini plebem opera] maiora tenerent.

Notizie d. scavi 1894 p. 144 descr. Gatti, integrum seruauit codex Palatinus (Merenda Damasi carm. 27, Rossi inscr. christ. R. II 108, 58), dimidium modo terra reddidit effossis scalis cryptae ss. Proti et Hyacinthi ad uiam Salariam, cf. supra 305. marmoris scalptura speciem referre Philocalianam paulum differentem ab ipsius titulis Damasi dicitur

853

Criminib(u)s multis opris[su]s peccatis alumnus
condidit hec d(omi)no cum coniuge templa Diusuírus
Wiliesinda sibi semper [coh]erente fidele,
qui uotum socii fieri constanter adegit.
quod uoluit uoluere se[mul], fuit una duorum
mens, et in eterno locauerunt atria Chr(ist)o.

CIL. XII 5349 add. p. 856 descr. Lebègue prope Narbonem Martium in tabula reperta in sacello. insere post 320

4 i. quae 5 *uoluere sed.e fuit* exscriptum est (*uoluens .... fuit* legerat LeBlant), correxi

854

S(an)c(t)is onor summus. Modefredi memoria iugis
floread sportis cara cum coniuge sacris.

Huebner inscr. Hisp. christ. 55 ex schedis prope Zafram in conuentu Hispalitano in fronte porticus ecclesiae in tabula marmorea. eiusdem fere aeui cum 322

2 sportas sacras intellegunt sportulas sanctis oblatas. emendandum puto (*h*)*is portis*

## 855

Teseus intrauit monstrumq. biforme necauit.

Rossi act. inst. arch. Rom. 1852 p. 25 ubi moris fuisse exponit septimo saeculo et postea ut pauimenta basilicarum emblematis ornarentur mythologicas allegoricasque picturas repraesentantibus, Ciampini uet. mon. II p. 5 tab. II (ubi *q.*, non *que*) cf. Pisaurensia 347 s. Ticini in pauimento Theseum et Minotaurum exhibente. ad laeuam Golia et Dauid picti sunt, in scuto gigantis *sum ferus et fortis, cupiens dare u(u)lnera mortis*, supra Dauidis caput *sternitur elatus, stat mitis ad alta leuatus.* illius interpretationem allegoriae Rossius adfert e pauimento Placentino saeculi decimi in quo scriptum sit sub labyrintho *hunc mundum typice labyrinthus denotat iste, intranti largus, redeunti sed nimis artus* *biformis Minotaurus* Vergilius, cf. Cir. 67

## 856

Tibur mihi patria, Agricola sum uocitatus,
Flauius idem, ego sum discumbens ut me uidetis.
sic et aput superos annis quibus fata dedere
animulam colui, nec defuit umqua Lyaeus.
praecessitque prior Primitiua gratissima coniuncxs,
Flauia et ipsa, cultrix deae Phariaes casta
sedulaque et forma decore repleta,
cum qua ter denos dulcissimos egerim annos.
solaciumque sui generis Aurelium Primitiuum
tradidit, qui pietate sua coleret fastigia nostra,
hospitiumque mihi secura seruauit in aeuum.
amici qui legitis, moneo, miscete Lyaeum
et potate procul redimiti tempora flore
et uenereos coitus formosis ne denegate puellis:
cetera post obitum terra consumit et ignis.

CIL. VI 17985 a, Fabretti 421, 387 (Or. Henzen 7410). AL. Burmanni IV 377, Meyeri 1502. cf. Olahn in actis acad. Saxon. 1851 p. 178 fuit Romae sub signo cubantis po-

culumque manu tenentis, quod signum cum nummis imp. Gallieni circa basilicam Vaticanam erutum iussu summi pontificis occultatum aut mersum esse fertur  adde ad 477
2 *idem sum discumbere* Gudius ms.  3 *sicut* Gud.  5 exitus Vergili Aen. X 607  6 potuit *ipsa deae Ph. cultrix pia*  7 cf. 607, 5 *corde decores.* ad uersum autem deest uelut *f. speciosa d.*  9 *sui*, neque enim Flauii filius erat Aurelius  13 *procul* remoti a sepulcro. *redimite* Gudius

857

Hic s]ita sunt pia natorum dua cor[pora cara
e]t matris myserae semper dilectae ma[rito,
nomina sub titulo quorum perscripta [leguntur,
quos pater infelix coniux myser ips[e locauit.
te quicumque legis pietatis nomine ad[hortor,
cum sis mortalis, quae sint mortal[ia cures,
et patrias admitte preces et parce s[epulcro.

Notizie d. scavi 1894 p. 144 descr. Gatti, ego expleui Romae uia Salaria in marmore grandi, deest quam uersus 3 profitetur subscriptio  addendum ad 504
6 cf. 389, 4

858

Felix digna tulit parum munera Cristi
Et suo con(ten)tus habuit per saecula nomen
Laetificum renouans pri(ma ab ori)gine tempus
Infandaqu(e fu)giens istius iurgia saecli.
Certum est in regn(um caeli) perque amoena uirecta
Istum cum electis ir(e e)t habitum praemia digna,
Semper et adsiduae benedici pro munere tali.

Notizie d. scavi 1894 p. 143 descr. Gatti, Rossi bull. arch crist. 1894 p. 24 et 64  ad uiam Salariam in crypta ss. Proti et Hyacinthi. subscriptum acrosticho *qui uixit an. LXIIII m. VIII d. XXIII, dep. VI idus Ian. Fl. Stilicone con[s.* anno 400, sicut supra 680  negligens lapicida scalpsit mendosissime, leuiora ut 1 *dicna iulit* omitto
1 deest aliquid, *par summis*, *parua re*, *paru diues*,

*paruorum* (eu. Marci 10, 15) sim. *parum senex* Rossius 3 *prigine,* 4 *infandaquciens* lapicida ad parilem litteram aberrans 5 *regnierque* lapis. *et amoena uirecta* Verg. Aen. VI 638 6 *ire et* feci, *erit* lapis. tum debuit opinor *habiturum*

## 859

Viuite fe[l]ices nostris|que profundite Manis |
et memores u[t] sitis nobis|cum uos esse futuros.

accepi emendatum a Domaszewskio edituro in CIL. III suppl. Viminacii repertum. praecedit *d(is) s(acrum)*, subsequitur *se ui(uo) Aquilinae con[i]ugi Aur. Marinus c(enturio) t(itulum) b. m. p(osuit)*. adiungatur ad 802 ss.

1 *feices nostris oue p. mmiis* uel *mumiis* fertur. principium Vergilianum ut 485 et 802. tum debuit *profundite Manibus lacrimas* sim. sed anomalon istud iteratum esse Domasz. perspexit in Tomitano titulo CIL. III suppl. 7584 quem sic restituit *Aur. Ianuaria ..an(nis)..iuncta pari Fla(uio) Mart[i]no et amplius uixi m. V. d..pro comoda fuit spir[it]um d[eo] rede[re. et] Aur. Domna soror Ian. a[n.]..III iuncta pari uixit m. X d. I[I], fatum conpleuit durus pro caritate coniugi et sorori. ip(si) uiuite parentes et nestris* (sic pro *nostris*, ut uestris) *pr[ofun]d[ite Man]is, estote memores iterum [El]ysiis co[fu]turi. aue uale uiator* 2 *ut* feci, fertur *ū*. metrum poscit *memores sitis noscum* (ita uolgus pro *nobiscum*, GLK. IV 199, 15) uel *uos nobiscum*

---

Typis Caroli Georgi Vniv. typogr. Bonnensis